انتشارات دانشگاه تهران

۶۹۹

فهرست

کتابخانهٔ مرکزی دانشگاه تهران

مجلد سیزدهم

نسخه‌های خطی شماره‌های ۴۰۱۴ - ۴۵۷۹

کتابخانه مرکزی
Central Library

نگارش

محمد تقی دانش پژوه

تهران

۱۳۴۰

چاپخانه دانشگاه

بها : ۱۲۴ ریال

۶۰۱۴

نستعلیق آقامیربن عبدالله بن ملا شیخ منجم گیلانی دارندهٔ نسخه در رمضان ۹۰۲ ؛ متن زیر خط سرخ ، خط و مهر محمدحسین بن محمدرضای حسینی خاتون آبادی مورخ ۱۲۰۱ دارندهٔ نسخه‌واره.
۱۹س۹×۱۴ ، ۳۶ف۱۳×۱۷ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد میاج قهوه‌ای مقوایی.

شرح بیست باب

شرحی است آمیخته ومزجی بر بیست باب اسطرلاب طوسی و دیباچه‌ای ندارد و مقدمهٔ مبادی تصوری که در شرح علاءالدین بن محمود کرمانی باید باشد (ذریعه ۳۰:۶ و۱۳۰:۱۳) در این نسخه نیست اگرچه آقای پاستانی راد آن را ازهمین کرمانی پنداشته است . درسر گذشت طوسی ازمدرس رضوی ازشرح کرمانی یاد نشده است.

آغاز: بسمله. ویه‌نستعین . این مختصریست درمعرفت شرح بیست باب باب اول درالقاب آلات و خطوط ودوایر اصطرلاب و آن آلتی است بحسب عرف و عادت .

انجام : درین باب کفایت باشد اینست تمامی سخن دراصطرلاب ودرشرح آن

۶۰۱۵

نسخ سدهٔ ۱۱ ، حواشی بانشانهٔ «س» عنه ره ، عنه قدس سره .
۱۸س۵×۱۰ ، ۱۰۴ف۱۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد لیماج مشکی.

حاشیهٔ شرح مختصر الحاجبی

حاشیه‌ایست برشرح قاضی عضدایجی بر مختصر ابن حاجب از سید شریف گرگانی (طوس ۲:۱۹۰ش۱۴) درپایان آمده : « هذا آخر ما کتب قدس سره علی المبادی المنطقیة من شرح العضدی ».

۶۰۱۶

نسخ معرب سدهٔ ۹ ، عنوان شنگرف وزرین باسرلوح ، جدول زر ولاجورد ، روصفحهٔ نخستین حاشیه‌سازی شده بزر .
۱۵س۵×۱۱ ، ۹۴ف۹×۱۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد لیماج قهوه‌ای ضربی .

الصحیفة السجادیة

ازامام زین العابدین دانسته‌اند.

٤٠١٧

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجوردی ، حاشیه یانقاشهٔ «جم‌منه‌ره» ، پاسرلوح زرولاجوردی وشنگرف ، یادداشت رجب ۱۲۷۴ دارد ، مالک‌حسن‌علی‌ابن‌عبدالله .
انجام : اقدم‌فی‌الذهن بالذات لابالزمان.
۱۷س۴×۹ ، ۱۵×۸.۳۷۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌نرباکی‌ضربی‌کنارسرخ .

حاشیهٔ شرح التجرید

حاشیهٔ نخستین دوانی‌است‌برشرح قوشچی بر تجرید طوسی (ش۴۰۹۰ـف۲۳۲).

٤٠١٨

نسخ محمدابراهیم‌جبل‌عاملی قزوینی در۱۳۹۸ ، عنوان‌شنگرف ، در۲۴۷س.
۱۷س۱۰×۱۵ ، ۱۳۴ف×۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی.

مرغزار

ازوقار فرزند وصال‌شیرازی که‌در۱۲۹۵ بنام ناصرالدین‌شاه وبرای‌سلطان‌مراد میرزا حسام‌السلطنه درشصت‌واندسالگی (ص۱۸) ساخته وپس ازدیباچه (۱ـ۲۰) رسالهٔ محاکمهٔ انسان وحیوان ازرسائل اخوان صفا را درآن بپارسی برگردانند. نام کتاب وشعرهای فارسی وعربی مترجم وشعروصال دردیباچه هست. درترجمه هم‌شعرمترجم دیده میشود.

آغاز: کتاب مرغزار ترجمهٔ رسالهٔ اخوان‌الصفا من مؤلفات الوقار. بسمله. وبه نستعین. ستایش معبودی را رواست وپرستش موجودی را سزاست که ماهیات اشیارا بتجلیات وجود متجلی نمود.

انجام : بوطن خود رجوع کردند .

٤٠١٩

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، ش۳ چلیپا

۱۴س۹×۱۶ ، ۷۹ک۱۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی

مجموعه

۱ـ نصیب الفتیان (۱ـ۲۵) از حسام الدین حسن بن عبدالمؤمن م ظفری هروی متخلص بحسام (فرهنگنامه‌ها ص۱۱۵و۱۲۶) سیصدوسی بیت در این نسخه مانده‌است .

آغاز افتاده :

خضرا است فلك ملك‌فرشته غبرا است‌زمین وعرصهٔ‌انسان

. . . .

زنامهای‌رسول خدای درقران دربن‌دوبیت‌زمن‌بیست‌نام‌یادبگیر

(ش ۲ جدول فرهنگنامه ها ص۱۲۷) .

انجام مانند فرهنگنامه‌ها .

۲ـ جنگ (۲۶ـ۳۳) شعرهای فارسی : مولانا سحابی ، ابن‌یمین ، شاه نعمة‌الله ملاصوفی ، عطار ، میرنصیبی ، ناصح تبریزی ، واقف خلخالی ، ملاروحی .

۳ـ فرهنگ عربی بفارسی (۳٤ ـ ۷۸) بترتیب تهجی سپس دوباب و پنج فصل ویك باب است دراسماء .

آغاز: باب‌حروف‌الف . افتتاح :آغاز کردن کار ، اختتام بپایان‌بردن کار .

انجام : جهنم : دوزخ... هاویه :جهنم؛ جریده : نامه نوشتن (؟)

٤ـ تذکرهٔ عرفا(۷۹ـ۱۵۸)بفارسی درسرگذشت عارفان‌است‌از امام‌جعفرصادق

تا ابوعثمن حیری ، درس گذشت شیخ محمدبن علی حکیم ترمذی آمده : « چنانکه در کتاب شرح القلوب بیان کرده‌ایم» (ص۱۵۲) (آغاز و انجام افتاده) .

﴿۵۲﴾

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد ، یادداشت تولد ۱۳۱۳ و ۱۳۱۵ و۱۳۱۷و۱۳۱۹ در پایان هست

۱۱×۶.۳۱ ، ۱۱×۱۸۳۳۵×۱۸ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلد تمساح نر یاکی ضربی ۳ رو عطف سبز

رسالهٔ سیما

ازعباسقلی بن حسن شاملو از درباریان و کارکنان دولت که در چهل و پنج سالگی گویا درزمان شاه صفی ساخته است . یك دیباچه وسپس معماهای منظوم است بنام خدا وشاه عباس وشاه صفی ودیگران .

آغاز: بسمله و به نستعین . باسم‌الله .

ای خیالت جهانها را روان وی جلالت لامکان دلها مکان

... بعداز گشایش معمای مجمع‌الاسمای توحیدباری .. برشکفته خیالان دقایق زارتحقیق غنچهٔ این مضمون محجوب نماند که . . . عباس‌قلی بن حسن شاملو چون از وقتی که طفل سلوکش زدبان نه پایهٔ آحاد را طی نمود بلب بام عشرات رسیده تا این زمان که سنهٔ سنش باخامس عشرپنجم در پنجه گیریست همواره . . . نظرباز تصاویر معانی دلپذیر ... میبود وباوجود ... ملك داری ومشاغل ناگزیر مملکت‌مداری . . . همیشه همت برین مصروف بود که اگر ... وقتی بدست آید در مصرفی صرف نماید که مصدر دقایق قلمی ومظهر لطایف شعری بوده این دو معنی دلفریب را ... بنظرها رساند بنابرین ... گاهی .. درعلم نازك عمل معما .. تاملی می‌نمود ... ناچار ... این رساله را عجالة اختیار نموده .

انجام :

بود حق با دوست کر تشنیده حرفش را گذاشت
داشت مطلب با دل اما اول و آخر نداشت

* * * *

سر بق را بهر بخنجر تیز این معما بود باسم عزیز

* * * *

گاو را چون دهی تو آب و علف این معما بود باسم نجف

(در پایان نسخه شعرهای چند شاعر فارسی معروف است در شش صفحه).

(۵۰۴۱)

شکسته نستعلیق محمدجعفربن محمدباقر اویسر کالی در روز یکشنبه ۲۹ محرم ۱۲۹۸ بدستور آمیرزا سیدرضا درش ۳، ش ۱و۲ هم از همین تاریخها ، درپایان شعرمظفرعلیشاه است ، تاریخ تولد ۱۲۹۳ و۱۲۹۵و۱۳۰۲ دارد درپایان .
۸س×۱۴ ، ۲۲×۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی.

«مجموع ۴۵»

۱ــ رسالهٔ فیضیه (۲ پ ـ ۵۰ پ) ازغلامرضای زجاجی مشتاقعلی فرزندحاجی سیدمحمد دکنی ملقب به ظهور علیشاه و خلیفهٔ شاه علیرضای دکنی بفارسی در یك مقدمه و چهارفصل : مراتب و اطوار دل و تصفیهٔ آن ، مراتب معرفت روح وتجلیهٔ آن ، معرفت نفس وتزکیهٔ آن ، مواظبت باذکار خفیه و اوراد جلیه و اشاره بمقامات سالك، وخاتمه . نام او درديباچه و مشیخه‌ای که پس از رساله آمده است (۵۱ ر ـ ۵۳ ر) دیده میشود وسلسلهٔ او دران میرسد بامامرضا (ع) .

آغاز: بسمله الحمدلله الذی من علی الرسل بالرسالة ... وبعد مشتمل است این رسالهٔ فیضیه بر یك مقدمه وچهارفصل و خاتمه .

انجام : وبقرب ابدی ووصال سرمدی پیوسته آید انشاءالله تعالی والسلام علی من اتبع الهدی .

۲ـ مشتاق‌نامه (٥٤ پ ـ ٥٧ ر) مثنوی صدرالممالک است .

آغاز:

شاه فیاض ای امیر حق شناس　　ای جهان معرفت ای فخر ناس

انجام :

چون سرود غیب دادم این پیام　　لب به بستم قصه کوته والسلام

۳ـ رسالهٔ عرفانی (٥٨ پ ـ ٧٢ ر) در آن از مجلسی وشرح فارسی من لایحضره الفقیه او ومفتاح الاسرار الحسینیه عبدالرحیم دماوندی وشرح کافی ملا محمد صالح مازندرانی و شیخ بهائی وپدر مؤلف یاد شده ورساله دراین است که بنظر آوردن مراد و مجیز در خیال خود در هنگام عبادت درست نیست و صوفیان شیعی چنین کاری را نمیکنند و اگرچه مرید مبتدی باید همواره صورت مجیز را درنظر بیاورد ولی نباید اورا بپرستد این رساله گویا ازهمان مشتاقعلی باشد .

آغاز: بسمله بعداز اتمام رسالهٔ عقاید وتزییف آرای متصوفهٔ ملاحده متفطن شدم

انجام : وباین ختم می نماییم .

٤٠٢٢

نسخ روز چهارشنبه ۳۰ج۱/۱۳۲۶ ، عنوان شنگرف ، باحواشی « منه » ، انجام : و لیس جنس الادراک کذلک .

۱۶ص ۶×۱۱ ، ۸۸ک ۱۱×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج تریاکی مقوایی .

معاشرة حاشية شرح التجريد

ازعبدالرزاق بن علی بن حسین لاهیجی است (ف ۷۳۰) .

۴۰۲۳

نستعلیق عبدالله‌بن احمد کاشی در۸۴۸ درش۱ ، ش۳ بهمین‌خط و انجام افتاده ؛ ریحب آن‌یکون لابا والا) ای وان‌لم‌یکن ـ عنوان و نشان‌شنگرف ، دوبرگ تحسین نو نویس.
۲۳س۷×۱۲ ، ۱۲×۴٫۹×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌مشکی ضربی .

مجموعه

۱ـ حاشیة تحریرالقواعد المنطقیة (۱ ـ ۱۴۹) از میر سید شریف گرگانی (ش ۴۰۱۳).

۲ـ شرح آداب البحث (۱۵۱ـ۱۵۲) شرحی است از مولانا مسعود رومی (ع) بر آداب‌البحث شمس‌الدین سمرقندی (ف ۵۸ ـ طوس ش۱۴۲ منطق) .

۴۰۲۴

نستعلیق اخلاص خاکسار ورقرویں درروزچهارشنبه ذی‌قعدة ۱۰۶۶ ، عنوان‌شنگرف ،
۹س۷×۱۰ ، ۱۲×۳٫۵×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدلیماج قهوه‌ای مقوایی عطف‌تریاکی.

تحفة الطالبین

از مظهرالدین محمدبن بهاءالدین علی بیهانی درقرائت عاصم ناقل قرائت‌امیر مؤمنان علی درسه‌باب :

۱ـ فضیلت قرائت قرآن وخبرآن‌ازاستاد عاصم وراویان او در چهارفصل .

۲ـ اصول قرآت در چند فصل .

۳ـ فرش[1] قرآت ،

بدستور « یاران دینی و دوستداران یقینی » ساخته است . در آن یاد شده از تحفة المسترشدین (ص۱۲) و ابوطالب هبةالله بن یحیی شیرازی ابن هراس و مولانا

۱ـ فرش عبارت است ازان اختلافی که بر کنار مصاحف می‌نویسند(همین رساله) .

حسین وشناطبی، نام مؤلف در دیباچه (س ۲) و نام کتاب در فصل ٤ باب یکم (ص۱۸) آمده است.

آغاز: بسمله. وبه نستعین. رب سهل وتمم بالخیر والسعادة ثنا وستایش ثابت است آن خداوندی را که آفرید قوت نطق را در لسان انسان.

انجام: فسبح بحمد ربك واستغفره و این هم درهمین کتاب مذکوراست.

٤٥٣٥

شکسته استعلیق مؤلف، در ۴۷۰ص.

۱۱س۱۴×۱۸، ۲۳۶×۱۸/۴×۲۳، کاغذ فرنگی - جلد لیماج ترباکی ضربی مقوایی.

یادداشت

یادداشتهای سیاسی روزانهٔ عبدالحسین نام (ص٤٨و١٦٤) یکی از مستوفیان آذربایجان است در هنگام سفر از دوشنبه ۲ رمضان ۱۲۹۷ تا ۲۹ ذی‌حجهٔ ۱۲۹۷ وبخط خودنوشته‌است. او گویا در۱۲۶۵ نزدیك به ۱۵ سال داشته ودرس میخوانده و درنزد میرزا ابوالحسن یغما که نزد پدر او میزیسته است فارسی میاموخته است (ص۳٤۲).

٤٥٣٦

شکسته استعلیق محمدحسن تبریزی درج۲/۱۲۹۶ + پاسرلوح، جدول زروشنگرفولاجورد، نسخه در۱۲۳۷ از آن هادی‌بن‌مهدی موسوی پورده‌است.

۱۱س۹×۱۵، ۲۲۷×۱۵/۴×۲۳، کاغذ فرنگی - جلد لیماج عنابی‌درون‌یغمی.

بیست باب در اخلاق

از خواجهٔ طوسی است.

۴۰۲۷

تعلیق پایان ج۱/۱۰۴۷ بایادداشت عبدالعزیزاسعد مورخ ۱۱۳۷ (پایان غزلها)،جدول زر و لاجورد ، بادوسرلوح .

۱۵س×۸ ، ۱۶×۱۲س۱۵۹ ، ۲۴×۱۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی‌مقوایی‌گردوعطف سبز.

دیوان

قصاید وغزلها ورباعیهای سعدی است .

۴۰۲۸

نسخ روزیکشنبه ۳ج۲/۱۱۳۱ ، عنوان ونشان شنگرفی ، باحواشی«منه» ، نسخه‌ازآن‌محمدبن‌زین عابدی بوده است باخط ومهر او درص۶،بامهرمحمدرحیم مورخ ۱۲۱۱ درپایان .

۱۶س×۷ ، ۱۶×۱۲س۳۵۴ / ۳۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عشقی ضربی مقوایی.

ضبط متن

از عبدالکریم بن محمد مقیم قمی و ساختهٔ ۱۱۳۱ در پاسخ « پنج صیقل » ملا محمعلی که ردی بر چهارآیینهٔ فاضل بهاءالدین محمدبن حسن سپاهانی هندی ساختهٔ ۱۱۲۶ بنام‌شاه سلطان‌حسین‌است. فاضل هندی دردیباچه میگوید که درسرهرصدسالی بایدمجددی بشد و دراین سدهٔ ۱۲ (از ۱۱۱۱ تا ۱۱۲۶) از میان سنیها کسی نیامد. وتنها منم که مجدد سرسدهٔ ۱۲ هستم و کارهای علمی من گواهی بر این مطلب است ویکی‌ازآنها همین کتاب چهارآیینه است که درچهارفصل است : اثبات وحدت‌صانع. بطلان اجماع ادعایی سنیان برامامت ابی‌بکر ، آیت غار و ابی‌بکر ، عصمت پنج تن آل عبا .

مولی درویش محمد هزار جریبی هم درنسائم از چهارآیینه دفاع نموده‌است. فاضلی‌هندی‌میگوید که خواهش میکنم هر که ردی دارد بنویسد زیرا که‌من‌میخواهم

کهرساله رابشاه بنمایانم که اوباستنبول بفرستد (ص٤) (ذریعه ۳: ۱۹۹ و ٥ : ۳۱۱) درین صور منطبعه یاد شده از آقاهادی و آقاجعفر پسران ملا باقرسبزواری و پسران آقارضی و آقاجمال‌وسیدمحمد پسرمیرمحمدباقر ومیرمحمد خاتون آبادی‌وملارفیعای گیلانی وملامحمدحسین وملامحمد کاظم پسران ملاشاه محمد وملامحمد قاسم هزار جریبی‌و آقاحسین‌لنبانی‌ومیرزاجعفرخفاف وملامحمد حسین ملاباشی وملامحمد کاظم برادراو (ص١٤) ومیرداماد وبهایی وملااحمد اردبیلی و ملا خلیل و ملا محمد صالح ومیرزا رفیعا وملامحمدباقرخراسانی وملامحسن وملامحمدتقی وملامحمدباقرمجلسی وآقاحسین وآقاجمال وشیخ جعفروملامحمدعلی استرابادی (ص۱۳) ورسالهٔ « بینش غرض‌آفرینش» مصنف فاضل هندی (ص٥٢) .

آغاز: بسمله . صیقل فزای‌آینهٔ صاف دل نیست مگرصورمنطبعهٔ‌معارف‌حکیم کامل که گمراهان بحر غوایت را از طوفان جهل بنجات ساحل رسانیده . . چنین گوید ... ابن محمد طاهرقمی عبدالکریم ... که چون فهم مطالب مسطورهٔ در رسالهٔ مسماة به چهارآیینه از مؤلفات فاضل یگانه ... مولانا بهاءالشرع والدین .. درکمال صعوبت بود لهذا جناب صالح متقی مولانا محمدعلی چنانکه خود معترفند غور کامل درآنها نکرده متصدی ابحاث چندبرسخنان ایشان شده بود وبجهت آنکه‌مبادا بعضی از عوام را در آن مطالب شبهه ای عارض شود این ضعیف بتکلیف جمعی از مؤمنان خصوصاً ... حاجی محمد زمان تاجر . . متوجه جواب آنها شد وچون جوابهای‌ابحاث مزبوره ازعین چهارآیینهٔ مسفوره استفاده میشد این رساله را به « صورمنطبعه»مسمی گردانید وبجهت اختصار از برای سخن مصنف سلمه‌الله تعالی : م ، که حروف اول‌لفظ مذکوراست‌وبجهت‌حرف‌باحث : ث ، و ازپی‌جواب : ب ، رابجهت علامت‌اختیارنمود.

انجام : و ما این مطالب را مشروحا در رسالتین مذکورتین بیان کرده ایم هر کس خواهد بآنها رجوع نماید . تم فی‌الخامس والعشرین من شهرصفر . . من‌شهور

السنة الاولى من العشر الرابع من المائة الثانية من الالف الثانى ... سنة ۱۱۳۱، تم فى يوم الاحد الثانى من شهر جمادى الثانى للسنة المذكورة والحمدلله رب العالمين والصلوة والسلام على محمد وآله اجمعين آمين .

٤٠٢٩

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ،
۱۵س ۸×۱۴ ، ۱۴×۳۵۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ــ جلد کیماج لریاکی.

شرح مثنوی

از مولانا ادریس بدلیسی که بنام سلطان سلیمانخان عثمانی بفارسی ساخته است.

آغاز: بسمله الحمدلله الذی انعم علینا وهدانا للاسلام ... فانی نظرت کتب اهل الباطن وطالعتها ورایت المثنوی بینها مملوا بانواع اسرار الایات الکریمة .

انجام افتاده :

عاشقی گر زین سر و گر زان سر است
عاقبت ما را بدان سر رهبر است

٤٠٣٠

نسخ و نستعلیق مؤلف ، عنوان و آیها شنگرف ، جدول زر و لاجورد.
۱۵س ۱۰×۱۶ ، ۱۶×۳۴۱×۲۴ ، کاغذ فرنگی ــ جلد کیماج لریاکی ضربی درون سلیمانی.

کاشف الرموز

بفارسی از عنایت‌الله بن ملک محمد طبرسی لاریجانی اسکی مؤلف تحفهٔ مسعودیه (ص ۱۲۷) و در شرح رمزهای آیتهای قرآن که در ۱۳۰۹ ساخته است . متن و شرح آمیخته است با عنوان « قوله ـ اقول » .

آغاز: بسمله رب یسر ولاتعسر وبه نستعین. الحمدلله الذی شرح صدور نا بملة سیدنا خیر الانام ... فیقول ... ابن ملك محمد الطبرسی اللاریجانی الاسکی و هو ابن عنایت‌الله عنایت‌الله لما رأیت کتابا من رموز القرآن التی جمعه مؤلفه ره مختصر ا ینطوی علی مباحث شریفة ویحتوی علی مطالب لطیفة ولاسیما فی اثبات الامامة ... التمسنی و دعانی بعض اخوانی ... مضافا الی ماسنح لی ان اشرحه ... فشرعت ... شرحا یفید طالبه. وقد سمیتها بکاشف الرموز ... قوله رحمه‌الله فان‌الله ... قالت الاعراب آمنا ... اسلمنا از این کلمات استنباط میشود که مابین اسلام وایمان عموم وخصوص مطلق.

انجام: وصلی‌الله علی خیر خلقه محمد وآله الطاهرین.

شعر:

شکر که این نامه بعنوان رسید　　پیشتر از عمر بپایان رسید

فرغ من تسویده مؤلفه ... من العشر الاولی من شهر الجمادی الاولی من السنة التاسعة من المائة الرابعة من الالف الثانی حامدا ... وظاهرا وباطنا سنة ۱۳۰۹.

(۳۰۲۱)

نستعلیق ابوالقاسم بن محمدتقی فایق آشتیانی در روز یکشنبه ۲۲ج۱/۱۳۱۳ • عنوان شنگرف • ۱۴س۱۰×۱۷ : ۳۴۵-۱۹×۲۵ • کاغذ فرنگی • جلدمقوا عطف و گوشه‌ها نیماج ترباکی.

ترکستان

از آخوند ملا اسماعیل ذبیحی یزدی که بنام شاه سلطان حسین واعتمادالدوله ومیرزا محسن تفنیر از روی جلد ۱۳ بحار مجلسی در ۱۱۱۵ (ترکس دان ذبیحی) ساخته ودر تبریز بسال ۱۳۲۵ ق بچاپ سنگی رسیده ومثنوی ایست در سرگذشت نرجس خاتون مادر امام زمان. (ذریعه ۹: ۳۳۸ ـ سپه ش ۷۲۰۰.)

آغاز:

بنام آنکه فردوس از بدایت　　بحب خاندان ما را هدایت

• • • •

عجب نبود چو منظور نظر شد　　به ترکس دان اگر نامش سمر شد

انجام :

تاریخ طلب چو ناظمش از من کرد　　بر کس دان ذبیحی آمد تاریخ

۴۰۳۲

نستعلیق مؤلف ، عنوان و اشان شنگرف .

۸س۷×۱۶ ، ۱۸۲ ف ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی .

مسالم النجوم

از زکریا بن حسین موسوی مازندرانی در شرح آمیخته برسی فصل خواجهٔ طوسی که در بیست و سه سالگی ۹ رجب ۱۲۶۸ آغاز و در نیمه‌های محرم همین سال بانجام رسانده است (دیباچه و پایان رساله) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین حمد بی‌حد واحصا قدیری راست که آثار انوار ثوابت وسیار بر صنایع قدرت و بدایع فطرت او گواه است . . . چنین گوید زکریا بن حسین الموسوی المازندرانی .

انجام : والهم الطیبین (تمت الکتاب علی ید مؤلفه زکریا بن سید حسین الموسوی عفی الله عنهما) .

۴۰۳۳

نسخ ۱۳۰۶ در اکبرآباد در ش۱ ، ریحانهٔ ۱۰۷۰ در ش۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، در ص۱۲۰ ـ ۱۳۵ و ۲۰۲ و ۲۰۳ عرفان و تروض و شعر فارسی و شرح « ساقی حدیث سرو و گل و لاله میرود» و فلسفه است .

۱۷س۶×۱۱ ، ۱۰۳ ف ۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی کبود و سپاهانی نخودی ـ جلد تیماج مشکی

مجموعه

۱ـ شرح رباعیات (۱ـ۱۱۹) از دوانی است (ف۴۶۴) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین .

حمدا لاله عم الخلق آلاه　　لامعبود سواه بل لیس سواه

ذرات دو کون از آسیب عدم　　غیر از حرم رحمت او نیست پناه

حمد سزاوار سرادق کبریایی تقدس و تعالی از غیر آن حضرت اعلی صدور نتواند یافت.

۲ـ اعتقادات (۱۳۶ـ۲۰۱) در پنج مقصد ویك خاتمه است.

فصل اول در بیان معنی وجود وحقیقت هستی (۱۳۶)

فصل دوم در انقسام موجود بواجب‌الوجود ممکن‌الوجود (۱۳۷)

مقصد اول در اثبات مبدء قدیم وصفات ثبوتیه (۱۳۹)

باب اول در اثبات مبدء قدیم (۱۴۰)

باب دوم در احدیت مبدء اول (۱۴۱)

باب سیوم در صمدیت مبدء قدیم (۱۴۲)

باب چهارم در قدرت شاملهٔ مبدء (۱۴۳)

باب پنجم در علم مبدء باری (۱۴۴)

باب ششم در آنکه مبدء قدیم حی است (۱۵۰)

باب هفتم در ارادهٔ باری (۱۵۱)

باب هشتم صفات ثبوتیهٔ راجعهٔ بصفات سابقه (۱۵۳)

مقصد دوم در صفات سلبیه.

باب اول در اینکه مبدء مرکب نیست (۱۵۵)

باب دوم در اینکه مبدء قدیم را شریك در الهیت نتواند بود (۱۵۶)

باب سیوم در عدم جواز حلول وتحیز بر واجب (۱۶۱)

باب چهارم در امتناع اتحاد بر واجب (۱۶۳)

مقصد سیوم در افعال در پنج باب.

باب اول در حسن وقبح افعال اختیاری (۱۶۵)

باب دوم در عدم صدور فعل قبیح از مبدء قادر مختار وعدم ارادهٔ آن از عباد (۱۶۷)

باب سوم در افعال اختیاری عباد (۱۶۹)
باب چهارم در حسن تکلیف و لزوم عقلی آن (۱۷۳)
باب پنجم در لطف (۱۷۵)
مقصد چهارم در بعثت رسل و انبیا .
باب اول در حسن بعثت و لزوم آن (۱۷۶)
باب دوم در آنچه صدق نبی بآن معلوم گردد (۱۷۸)
باب سوم در اثبات نبوت نبی ما (۱۷۹)
باب چهارم در آنچه نبی باید که بآن موصوف باشد (۱۸۰)
باب پنجم در دفع شبهٔ منکرین (۱۸۱)
مقصد پنجم در امامت
باب اول در آنکه نصب امام لطف است (۱۸۳)
باب دوم در طریق معرفت متعین بامامت امت را (۱۸۴)
باب سیوم در صفات امام (۱۸۵)
باب چهارم در امام منصوص (۱۸۶)
باب پنجم در امامان دوازده گانه (۱۹۰)
باب ششم در دفع شبهٔ جاحدین وقوع نص جلی (۱۹۴)
خاتمه در معاد جسمانی (۲۰۰)

آغاز افتاده : و ممکن الوجود قدیم و حادث . فصل اول در بیان معنی وجود و حقیقت هستی بدانکه چون چیزی چنان باشد که عقل تجویز استناد چیزی با و بنحو ثبوت یا صدور در ظرفی چون ذهن یا خارج ذهن یا نفس الامر کند آن چیز را وجود در آن ظرف باشد و چون نه چنان باشد آن چیز را وجود در آن ظرف نباشد و اول را موجود در آن ظرف گویند و دوم را معدوم در آن ظرف گویند

انجام : و چون مقصود الایراد در این رساله بختم الجاعید بسر شکر نعمای بی‌منتهای ربانی ودرود برخیر البشر و خاتم النبیین و آله الطیبین و الطاهرین اقتصار نمود تحریر فی شهر ذی‌حجة الحرام سنة سبعین و الف هجریة .

۴۰۳۴

استعلیق سدهٔ ۱۱

۳۵س۸×۱۰ ، ۲۲×۱۴۰۳۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی زرکوب مقوایی

حاشیهٔ انوار التنزیل

در ضمن آمده : « الجزء الاول من کتاب حاشیة چلپی علی البیضاوی علی الجلد الاول » .

آغاز : شرح علی تفسیر البیضاوی المسمی بانوار التنزیل بسمله . و بهاعتضاد ذی الحمدلله الذی خلق النسم ورزق القسم و بین الحجة و عین المحجة هی الفوز و النجاة والحیوة السرمدیة بعدالممات بانزال کتب هی مصابیح الدجی لذوی الحجی .

انجام : کماذکروا فی التعلم و التعلیم و التحرک و التحریک فلیتامل الذین آتیناهم الکتاب یتلونه حق تلاوته یرید به مؤمنین اهل الکتاب .

۴۰۳۵

استعلیق سدهٔ ۱۰۲۹ ، عنوان شنگرف

۱۲س۹×۱۳ ، ۱۶×۱۲۰۳۶۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد مقوا

شرح النجدیات

در ضمن آمده : « شرح النجدیات للحربری رحمه‌الله » .

آغاز : بسمله . الحمدلله علی جزیل نواله والصلوة علی محمد و آله اللهم جمع

همة هی مصدرهم بالامر قصده ثم جعلت عبارة عن داعیة النفس الی العلاء .

قوله اتجدان یقول اسعد وهذیم ... کما یذهب فؤادی الی نجد ان یذهب جسدی.

۳۰۲۶

نستعلیق محمدعلی پسر تقی‌خان درروستای مهاجران همدان درروز دوشنبه ۱۳ رمضان قوی‌تیل - ۱۲۷۶

۱۵س×۸ ، ۱۴×۱۲٫۳۷۸×۳۰ :کاغذ فرنگی - جلدنیماج تریاکی .

مثنوی

از خطایی قمی و گزیده‌ایست از مثنوی مولوی ، در دیباچه آمده : « و دیگر این لب مثنوی است ... وچنان میداند که مغز نغز مثنوی وجوهر جان کلام مولوی رومی ... را چون روغن از دوغ کشیده باشد وبازاین لبی ترتیب نیافته باشد .

مغز نغز مثنوی برداشتم　　پوست‌ها را بهر خزان بگذاشتم

شکر لله در جهان بی‌مدار　　از خطایی ماند این لب یادگار»

آغاز: بسمله . بهترین همدمی که عارفان معارف ربانی را انیس تواند بود و نیکوترین انیسی که سالکان مسالک طریق روحانی را جلیس تواند بود ... مقالات عرفا وفضلا واشعارشعرا وابکاروافکار حریفان وظریفان است .. وافضل سادات خطایی خطا کار .. مدت پانزده سال بشرف آستان بوسی رواق اشراق ... مولای ثامن ... وارد آمده ... ترتیب سه کتاب را علاوه برمنظومات ومقالات خود .. چنانکه مثنویات و مراثی منتشر است وبقیهٔ عمررا لازم همت شمرده بد ترتیب کتابی مبسوط که آن مشتمل است بر چهارده دفتر درفضایل ومناقب معصوم ومعجزات غرای آن بزرگواران .

چوعنقا گر ازچشم مردم کمم　　ولی از گلستان خاك قمم ...

بسمله . بشنو از نی چون حکایت میکند .

انجام :

قصه کوته کن که رفتم در حجاب فهم کن والله اعلم بالصواب

٤٠٣٧

نستعلیق روز پنجشنبه ۲۹ شعبان ۱۳۲۶

۱۴س۹×۱۶ ، ۲۰×۱۴٫۳۲۰۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا ۳ گوشه و عطف تیماج سرخ و مقوایی.

مجموعه ۵۵

۱ـ الاربعون حدیثا (۲ر ـ ۷۹ر) از محمد بن ابی بکر و چهل حدیث نبوی است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین علی الطاعة والدین والحمدلله رب العالمین... وبعد فان ... محمد بن ابی بکر .

انجام : وان اخذته بالید احرق مصدق رسول الله ... رب العالمین .

۲ـ خبر انشقاق القمر (۷۹ر ـ ۹۷پ) .

۳ـ المسائل (۹۸ر ـ ۱۲۹ر) از عبدالله بن سلام .

٤ـ قصة تمیم (۱۲۹ر ـ ۱۶۶ر) .

۵ـ قصة مناجاة موسی الی ربه (۱۶۶ر ـ ۱۸۷پ) .

۶ـ قصة جبرئیل ومیکائیل (۱۸۷ پ ـ ۱۹۰پ).

۷ـ قصة هلال بن عذرة بن جابر الانصاری (۱۹۰ پ ـ ۲۱۰ پ) همهٔ اینها بعربی است .

٤٠٣٨

نستعلیق مؤلف ، عنوان شنگرف ، شعر حسامی وخوشدل وذوقی مورخ ۱۳۴۰ در هفتاد سالگی ومیرزا مهدی شوقی لنکانی درستایش مؤلف در آغاز نسخه هست سپس یك صفحه و نیم از رساله احتیاط بعربی از سیف الدین علی بن محمد جعفر استرابادی .

۱۸س۶×۱۴ ، ۲۲×۱۲٫۳۵۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج تریاکی ضربی مقوایی

آیینهٔ جهان‌نما

تاریخی است از سیف‌الدین علی‌بن محمدجعفر شریعت‌مدار استرابادی ساختهٔ ۱۲۹۷ که جلد یکم (نسخهٔ‌ما) را درشب پنجشنبه ۱۷ صفر ۱۳۰٤ بانجام رسانده‌وآن از داستان‌آفرینش‌وپادشاهان داستانی ایران‌وسر گذشت پیامبران عبری وتاریخ‌ایران واسلام است تا حادثهٔ سال ٤۱ هجری.عنوان درآن « نمایش » است و حوادث پیش از اسلام بترتیب تاریخ هبوط آدم . در پایان ازجامع ناصری او (ذریعه ۵۱:۱ و ۷۵:۵) یاد شده است .

آغاز افتاده : و ازداودع تاعیسی ع هزاروسد ... واین سال شروع‌دراین کتاب که سنهٔ ۱۲۹۷ هجریه است سنهٔ ۷۵۱٤ هبوط میشود .

انجام : چون برادر برشداید صبری‌فرمود قدتم‌المجلدالاول ... لیلةالخمیس سابع عشرشهرصفر ... لسنة ۱۳۰٤ بتاریخ هبوط آدمی سنهٔ ۷۵۲۱ میشود.

٤۰۳۹

نستعلیق سدهٔ ۱۰ق ، عنوان شنگرف ، جدول‌زرولاجوردی.

۱۱س،۸×۱٦ ، ۳۶۹×۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی‌آهارمهره ـ جلدتیماج‌مشکی‌ملوانی.

گلستان

ازسعدی شیرازی است .

٤۰٤۰

نستعلیق مؤلف.

۳٦س،۱۲×۱٦ ، ۳۴۵×۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی مقوایی.

التقریرات

از شیخ احمد در گذشتهٔ ذی‌قعدهٔ ۱۲۷۳ ودرمباحث الفاظ است (ص‌ع).

آغاز: قال صاحب المعالم اصل ماوضع لخطاب المشافهة.

انجام: الحکم بعدم اشتراط البلوغ.

۴۰۴۱

نستعلیق میرسید محمدحسینی درروزشنبه۲۹صفر ۱۰۹۸، عنوان شنگرف، بلاغ مقابله‌دارد، یادداشت تملك ۱۱۷۹و۱۳۰۵ دارد.

۱۵س۶×۱۴، ۹۹ف۱۰×۲۱، کاغذ سیاهانی ـ جلدتیماج عنابی.

حاشیة حاشیة المنتقی

از ملاعبدالله یزدی که درشیراز در۱۷ ذی‌قعدهٔ ۹۶۲ ساخته است (ف۲۱۹۰).

۴۰۴۲

نسخ ۱۰۴۳، عنوان شنگرف، یادداشت تملك ۱۲۰۱ دارد.

۱۷س۱۱×۱۴، ۳۷۶ف۱۵×۲۲، کاغذ استنبولی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی.

عنوان الشرف الوافی فی اللغة والنحو والعروض والقوافی

از شرف‌الدین ابومحمد اسماعیل مقری‌شاوری یمنی در گذشتهٔ ۸۳۷ (ش۴۸۵۷ سجلبی۲:۱۳۸ ـ معجم المطبوعات۲۴۸).

۴۰۴۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱، عنوان شنگرف، درآغازودرمیانه شعرهای فارسی حاتم‌است ودرپایان هم چندبیت بفارسی بنظم ونثر.

۱۸س۱۱×۱۵، ۳۴۶ف۱۶×۲۲ کاغذ سیاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ الواضحة فی تفسیر الفاتحة (۲ پ ـ ۲٤ پ) از معین‌الدین مسکین فراهی هروی در گذشته ۹۰۷ است تخلص معین در پاره‌ای از شعرها آمده و در آن از کشف الاسرار یاد کرده است. در این نسخه نامی بکتاب داده نشده و باید همین الواضحه باشد (استوری ۱:۱۱ ـ ذریعه ۳:۳۷ و ٤:۳٤۵ ـ نشریه ۱: ۸۸).

آغاز: حمد وسپاس نثار بارگاه پادشاهی که امید گناهکاران و نوید تباهکار روزگاران بلکه مایهٔ راحت سوختگان و سرمایهٔ استراحت غم اندوختگان باشارت بشارت اوست.

انجام: اگر سه حرف کم کنی هوماند وهومن اللطف الاشارات الی‌ذاته.

۲ـ داستان ملك سرفراز وعابد (۲۵ پ ـ ٤٤ پ) گویا ازسدهٔ نهم در آن هفت نصیحت است (نسخهٔ ما) ودرهریك یکی یا چند داستان :

نصیحت اول درقواعد عدل .

نصیحت دوم درآداب عفووحلم .

نصیحت سیوم درتحصیل ملازم وفادار وچاکر اخلاص آثار.

نصیحت چهارم دربیان فوائد صبروبردباری .

نصیحت پنجم دربیان تعریف همت وعطا .

نصیحت ششم درتدبیرومشورت .

نصیحت هفتم درنسق سیاست .

آغاز: ربّ یسر . تمم بالخیر . بسمله . حمدنامحدود وشکر نامعدود سزاوار صانعی است که بیك امر کن نسخهٔ دو کون پرداخت ... چنین گوید مؤلف این اوراق که بی‌ذکر سلاطین واحوال خواقین هیچ مقاله‌ای از مقالات نمودی ندارد لهذا بذکر این حکایت پرداخت .

انجام افتاده : درمحاورت آورده اند که روزی سگی در پی آهوئی میدوید آهو روی گردانیده با وی گفت که ای سگ .

۵۵۵

نستعلیق ۱۱۰۳ ، عنوان درشت ، نشان شنگرف ، حواشی الشان «عنه مدظله العالی،منه ایام الله فضله وزید عمره ، منه مدظله» و مانند اینها .

۱۹س۹×۱۷ ، ۱۲×۳/۱۶×۴۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد مقوا .

شرح الصحیفة السجادیة

گویا از محمد حسین لنبانی سپاهانی چه در شروع نسخهٔ ما آمده « این چند جزو در شرح صحیفهٔ کامله در دارالسلطنهٔ اصفهان ابتیاع شد هرچه تجسس نمودیم شارحش مشخص نشد استاد کل فی العربیه ملامحمد بروجردی طاب ثراه تقریر فرمودند که ملا محمد حسین نامی در محلهٔ لنبان بوده است شرحی لونوشته بوده است مفقود گردیده بعد ازمرحوم سید علیخان شرحی برصحیفه نوشته است » در نزدیك بپایان نسخه درشروع آمده : « بآقا محمدتقی ولد مخدومی مولانا محمدحسینا بایدتسلیم شود» درمیانه آمده « فی جمدی الاخرسنة ۱۱۰۳» نسخهٔ ش۳۵۵۸ ما برابراست با یك سوم این نسخه درمیانهٔ آن درشرح « و کان من دعائه ع فی الصلوة علی حملة العرش و کل ملك مقرب » .

آغاز: الحمدلله الاول بلااول کان قبله . الباء للملابسة والظرف مستقر اما صفة بعد صفة لله بتقدیر المتعلق اسما معرفا باللام و اما حال بتقدیره منکرا .

انجام : وجعله لباسا . . . ولینالوا به لذة وشهوة المنام النوم . . . و عن بعض المعتزلة من ان اللذة (نوشته مانده درشرح « الحمدلله الذی خلق اللیل والنهار بقوته ... وامدا ممدودا »).

۵۰۵۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، جدول زر و سرخ و مشکی ، پاسرلوح رنگارنگ ، ص۶۰.
۱۶س×۱۷ ، ۸۳×۱۵×۲۱ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج سرخ .

دیوان

از مؤمن سندی بفارسی یا چند بندی بهندی (ص۱۴۵ـ۱۴۶) و نزدیک به ۲۸۰۰ بیت و قصاید و قطعات و ستایشها و ماده تاریخها است (۱ ـ ۵۸) و غزل بترتیب تهجی با تخلص مؤمن (۶۰ـ۱۳۸) و رباعی که بر خی ماده تاریخ است (۱۳۹ ـ ۱۴۴) و مثنوی فرهاد و شیرین و قصیده‌ای در ستایش (۱۴۵ ـ ۱۶۴) . ماده تاریخهای آن از ۱۱۶۷ تا ۱۲۰۶ است .

آغاز: بسمله . حمدله . . . بر معرفان رموز آگاهی و مبصران مقدرات صوری ومعنوی مختفی ومحتجب نخواهد بود . . تا ازان جام جهان بث جرعه ای بمن بخشد و الحمدلله رب العالمین . . وهوالمستعین

ابتدای هر بیان زیبا ز حمد بزدی
مبتلع هر داستان روشن ز نعت احمدی

انجام :

ای سازگار جز تو نسازد کسی بساز
جز تو کسی دگر ننوازد دل مرا

در دیباچهٔ منثور آن از «امیر فتحعلیخان» و «حاجی میر ابراهیم‌شاه» و بمکه رفتن او در ۱۱۹۸ (گفت ابراهیم زیبا کعبه را تا نی نهاد ـ ۱۱۹۸) یادشده‌است.

۵۰۵۶

نسخ ۲۴ ذی‌قعدهٔ ۱۲۳۴ در ش۱ ، ش۲ بهمن‌خط ، ش۳ نسخ درشت‌تر و ارسدهٔ ۱۰ ، عنوان و نشان

شنگرف ، در۱۴ر-۱۵ر شرح دیباجهٔ المصباح است ، تاریخ اتمام علی بن سیف‌الدین شارمساتی حنفی مورخ ۹۹۸ باخط و مهر اوهست.

۱۵س۷×۱۳ درش۱و۲و۹و۱۰س۶/۵×۱۴/۵ ورش۳ ، ۱۲×۲۷ ، ۲۰×۱۲ ، کاغذ فرنگی وسمرقندی ـ جلد نیماج مشکی دردن بنفش .

مجموعهٔ ۵۹

۱ـ الاعراب عن قواعد الاعراب (۱ پ ـ ۱۴ ر) از ابن هشام انصاری (معجم المطبوعات ۲۷۴) در چهار باب : الجمله ، الجار و المجرور ، عشرون کلمة ، اشارات الی عبارة محررة .

۲ـ الشافیة (۱۶ پ ـ ۴۹ پ) مقدمهٔ تصریف ابن حاجب است .

۳ـ الآجرومیة فی علم العربیة (۵۰ پ ـ ۷۰ ر) مقدمهٔ نحو ابن اجروم ابوعبدالله محمدبن محمدبن داود صنهاجی نحوی (۶۷۲ـ۷۲۳) است (معجم المطبوعات ۲۵۸) .

آغاز: بسمله . الکلام هو اللفظ المرکب والمفید بالوضع .

انجام : وباب ساج و خاتم حدید .

۴۰۴۷

نسخ محمدرفیع در روز شنبه ۲۰ ذی‌قعدهٔ ۱۱۴۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد وشنگرف .

۱۴س۷×۱۳ ، ۱۲×۵۴ ، ۱۸×۱۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد نیماج میزتوره .

سراج الهدی فی بدء حقیقة البدء

از ابو جعفر محمد قاسم بن محمد رضای شریف که در ۱۱۱۱ ساخته است . (ف ۵۸۰) .

٤٠٤٨

نسخ سدهٔ ۱۳، ورق ۱۴۰ ، عنوان شنگرف.
۱۲س×۱۳ ، ۱۲×۱۸ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد لیماج سرخ مشوایی .

چنگ

۱ـ مقالهٔ نجومی (۱ ـ ٤۷) از روی نوشتهٔ میرزا اسحاق بن میرزا احمد تبریزی در « سه جزو و ۲٤ ورق » بدینگونه :

۱ـ طریقهٔ استخراج سهام، سهم السعاده ، سهم الغیب ، سهم انحوایت از قول امام ابوالحسن بیهقی از استادش عثمان جادوکار ، وسهم الاشعار و غیرها و سهم القتال و سهم الامطار ۱ تا ۹ .

۲ـ طریق استخراج کسوف مطابق عالمین زیج قدیم واستخراج تحت الشعاع ، وقاعده‌ای از قول میرزا حسن منجم ۱۰ تا ۲۱ .

۳ـ در تعدیلات ، تعدیل مقنطرات وطالع ۲۱ تا ۲۷ .

٤ـ در معرفت ساعات ، عرض رودخانها ، جریان آب قنواة ، معرفت تقویم قمر ۲۸ تا ۳۳ .

۵ـ درمعرفت استخراج خط نصف النهار و خط مشرق ومغرب بطریق منجمین ایرانی وهندی ۳٤ .

۶ـ در تعیین قبله ومسافت مابین دوشهر ، استخراج درجهٔ طالع بارتفاع والات دیگر ۳۵ .

۷ـ درتعریف اعضای اسطرلاب وانواع و اسباب آن ۳۹ .

۸ـ درتعریف وتطبیق: ذراع، درجه ، محیط زمین ، قطر ارض ، میل برأی قدما ومتاخرین ٤۱ .

۹ـ درجذرنجومی ، بطریق علمای ایران وهند ٤۲ .

۱۰ـ در کیفیت استخراج ساعات ودقایق رجعت واستقامت وروزوشب ٤٤.

۲ـ ترجیع‌بند ملاغلامعلی خشتی (٤۹ـ۵۷) .

آثار:

ز عشقت خراب خانهٔ دل وی لبت رمز عاشقانهٔ دل

انجام :

که جهان جلوه‌ایست ازرخ‌یار لیس فی الدار غیره دیار

۳ـ ترجیع‌بند هاتف (۵۷ـ٦۳) .

٤ـ ترجیع‌بند شاه نعمة‌الله (٦٤ـ٦۹) .

۵ـ ترجیع‌بند خواجو (٦۹ـ۷٦) .

٦ـ ترجیع‌بند عراقی (۷٦ـ۸۳) .

۷ـ ترجیع‌بند ناصرخسرو (۸۳ـ۸۸) .

۸ـ منشآت شمس المعالی میرزا اسحق‌بن احمد تبریزی (۹۱ـ۱۱۳)

چندنامهٔ‌اواست ازروی خط آقامیرزامحمدصادق‌ورقم‌او ازروی خط‌خود او .

۹ـ شکایت روزگار یکی ازفضلا (۱۱۳ـ۱۱۷) .

۱۰ ـ نامهٔ میرزا احمد وقاربیکی از شاهزادگان : ایندو از روی خط میرزا محمدصادق . (۱۱۷ـ۱۱۹)

۱۱ـ حرزالامانی ووجه التهانی ازشاطبی . (۱۲۳ـ۱۵۵)

۱۲ـ قصیدهٔ شیخ عبدالرحیم بردعی‌یمانی درستایش‌پیامبربعربی (۱۵٦ـ۱٦۰).

۱۳ـ چند بند بعربی ازعلی ودیگران (۱٦۰ـ۱۷۹) .

٤۰٤۹

نستعلیق شب شنبه ۱۶ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۷ .

۱۱س×۵ر۱۰ ، ۱۱۶×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌مقوایی.

الابرار

بفارسی ازشیخ حسن شیخ الاسلام رشتی درپاسخ آقاسیدرضای کربلایی نام مؤلف وپرسنده درآغازهست (ص ٤) ونام کتاب درآغازعنوان آن .

آغاز: کتاب الابرار در نبوت خاصه. بسمله . الحمدلله القادر المقتدر الخبیر الولی العالم السمیع البصیر .

انجام : وارحم الراحمین . تم استنساخ هذه النسخة الشریفة فی لیلة السبت اول شهر ذی القعدة ... سنة ۱۳۱۷ .

۵۰۵۵

نسخ سدهٔ ۱۱ و ۱۲ درش ۱، با بلاغ سماع وجدول زرولاجوردی ، ش ۲ استعلیق بر سدهٔ ۱۳، باحاشیهٔ «منه» .

۱۴س ۷×۱۴ : ۱۲×۳۵۶ ، ۳۰ × ۱۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی.

مجموعه

۱ـ الناسخ والمنسوخ (۲ پ ـ ۹۵ پ) از نعمانی یا ابوالقاسم سعدبن عبدالله اشعری قمی (بحار ۱۹ : ۹٤ـ ۱۱۹ باب ۱۲۸)

آغاز: بسمله . الحمدلله العدل ذی العظمة والجبروت والعز والملکوت الحی الذی لایموت مبدی الخلق و معیده و منشیء کل شیء ومبیده . . . قال ابوعبدالله محمد بن ابراهیم بن جعفر النعمانی .. فی کتابه فی تفسیر القرآن احمد بن محمدبن مسعود بن عقده .

انجام : وایاه نستعین علی مایقرب منه انه سمیع مجیب .

۲ـ حاشیهٔ شرح مختصر المنتهی (۹۶ ر ـ ۲۵۶ ر) از آقا جمال خوانساری (سپه ۱ : ٥٦٤) .

آغاز: حاشیهٔ آقاجمال بر شرح مختصر اصول (گوشهٔ بالایی صفحه) الشارح بل

انه لایحکم الخ لما کان هذا اصلا من اصول الاسلام وقد کثر التشاجر فیه ... فبالحری لنا ان نحرر الکلام ونقرر المرام.

انجام: فقالت الاشاعرة لله تعالی کلام ازلی (نوشته مانده).

۵۰۵۱

استعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرفی ، نسخه دو صفحه‌ای پیش از مقالهٔ یکم و اداری و تالیمهٔ فصل ۵ خاتمه .

۱۵س ۵×۱۴ ، ۱۱۷×۹۰۳ ، ۱۷×۱۲ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج مشکی.

جواهر نامه

از صدر الدین محمد بن منصور دشتکی است (ش ۴۰۶۰ ـ ادبیات ۱۹۲ ـ حقوق ۹۲).

۵۰۵۲

نسخ ۱۲۲۶ ، عنوان شنگرفی ، در ۱۷۹ ص.

۱۴س ۷×۱۱ ، ۹۰ ۹×۱۷ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج قرباکی ضربی مقوایی

حدیقة البدایع

بفارسی از محمد رفیع بن حاجی عبدالواحد طبسی خراسانی دوست هاتف شاعر که در ۱۲۲۶ در شیراز بدستور میرزا زین العابدین از دودمان حسین خان برای میرزا محمد با فرزند و ممدوح همین هاتف در یک مقدمه و یک فاتحه و سه خیابان و یک خاتمه باین نام ساخته است (دیباچه ص ۷ و ۸ و ۱۳).

شعرهای او نیز در آن هست و در آن از رسالهٔ صرف منظوم ساختهٔ خود او در ۱۲۲۱ یاد شده است (ص ۱۶۸).

چنین است فهرست آن :

مقدمه در بیان سبب تألیف کتاب	۱
فاتحه در تعریف انشا و موضوع آن و بیان فصاحت در چهار نهال	
۱ـ در تعریف انشاء	۱۳
۲ـ در بیان فصاحت	۱۷
۳ـ در اصول ترسل	۲۰
٤ـ اوصاف الفاظ	۲۳
خیابان نخستین در دو شجره نخستین آن دارای دو شکوفه	۲٦
شکوفهٔ ۱ در اطناب	۲۷
شکوفهٔ ۲ در ایجاز	۳۱
شجرهٔ دوم در تشبیهات جامع	۳٤
خیابان دوم دارای چهار شجره نخستین در مجاز دارای دو غنچه	
(مجاز لغوی و عقلی)	٤۰
خیابان سوم در محسنات بدیع دارای دو گلبن	۹۱
گلبن ۱ در محسنات معنوی دارای ۵۲ غنچه	۹۱
گلبن ۲ در محسنات لفظی دارای ۱۸ شکوفه	۱۵٤
خاتمه در سرقت و انواع آن	۱۷۵

آغاز: بسمله . حدیقهٔ بدایع سخنوری و گلشن صنایع زبان آوری شاداب مشرب حمد و ثنا گستری متکلمی است خبیر که از دارالانشاء ارادتش دیباچهٔ خلق الانسان علمه البیان نقطه ایست از قلم صنع صنیعش بر صفحهٔ کتاب وجود انسانی چکیده.

انجام : در حین تفرقهٔ احوال و تشتت بال رقمزد کلك استعجال گردید .

٤٥٥٣

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان زنگار وشنگرف ، جدول زر ولاجورد وسبز ، باچند سرلوح رنگارنگ ومجلس وتصویر ، در ۳۳۹ ص .

۱۴س×۲ ۱۲ ، ۱۹۸گ ۱۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی-جلد روغنی زرکوب زرافشان در زمینهٔ مشکی درون سرخ گلدار و رنگ سبز و زرد .

دیوان

از نجف‌علی سرشار قراداغی نابینای قفقازی زندهٔ در ۱۱۹۰ ودر گذشتهٔ ۱۲۳٤ (ذریعه ۹ : ٤٤٠ ـ دانشمندان آذربایجان ص۱۷٦) بدینگونه :

۱ـ غزلیات یا خرمنامه بترتیب تهجی (۱ـ۱۷۵)

۲ـ رباعیات و مفردات (۱۷۷ـ۱۹۸)

۳ـ ساقی‌نامه (۱۹۹ـ۲۰۹)

٤ـ مثنوی ندبة الاسرار (۲۰۹ـ۲۵۷)

۵ـ ستایش این دیوان به‌نثر و چند قصیده در ستایش امامان در هامش (۲۵۸ـ۲٦۵)

٦ـ ترجیع‌بند در هجو و مطایبه و چند غزل ترکی (۲٦۷ـ۲۷۷)

۷ـ قصیده‌ایی در توحید و منقبت و مرثیهٔ امامان با تضمین مرثیهٔ محتشم (۲۷۹ـ۳۱۷)

۸ـ ترکیب‌بند در مرگ مادر و ماده تاریخهای دیگر (۳۲۸ـ۳۲۹)

آغاز: دیوان الغزلیات فی الحروف والبحور علی الترادف و التوالی .

ای از رخ تو ذره خورشید عالم آرا

از روی مهر پرده برادار و عالم آرا

* * * *

سرشار میدهد جان چون حافظ از غمت هان

دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

انجام : از حسن همان وجه حسن گویم و گریم .

﴿۱۰۵۴﴾

نستعلیق ۱۰۵۷ ، باچهارمجلس تصویر و بیاض سرلوح .
۱۲س۹×۱۴×۹س۸۵×۱۵×۲۱ ، کاغذ سپاهانی - جلدمقوا .

دیوان

ازحافظ شیرازی است .

﴿۱۰۵۵﴾

شکسته نستعلیق محمدباقر قزوینی در روز دوشنبه ۲۱محرم ۱۲۸۹، عنوان شنگرف. باحواشی.
۱۵س۷×۱۵ ، ۳۴۰۵×۱۴×۴۴ ، کاغذ فرنگی - جلدلیماج عنابی ضربی مقوایی.

القبسات

ازمیرداماد محمدباقر استرابادی که درشب چهارشنبه ۷ ع ۱۰۳٤/۱ ساخته و درسال ۱۳۱۵ درتهران بچاپ سنگی رسیده وشرحی هم دارد (مجلس٤ : ۱۹۱و۱۹۷ ـطوس ٤ : ۳۳۷) .

﴿۱۰۵۶﴾

نستعلیق سدهٔ ۱۰، عنوان شنگرف، انجام افتاده وبرگ آخرین هم پریده شده و بیشتر عبارات رفته.
۱۵س۷×۱۱، ۳۴۰×۱۰×۱۷ ، کاغذ سمرقندی - جلدمقوا .

جوهرذات

ازشیخ عطاراست (مجلس ۳:۵۸۳) .

﴿۱۰۵۷﴾

نستعلیق ملاحسن بن ملاحیدر در ۱۲۶۷.
۲۰س۸×۱۵ ، ۳۱۱۰×۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج آبی کاکی ضربی مقوایی.

حاشیة الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة

ازحاج ملاهادی سبزواری است چه درمیانه آمده : « وبسطه فی القبسات مزید بسط وبینته انا فی شرح الاسماء وفی شرح منظومتی » .

آغاز: قوله س الحمدلله الذی اثار آه فی کلامه س فی مقام الحمد بعلاوة کثیر من المحسنات الذاتیة والعرضیة اللفظیة والمعنویة .

انجام: قال : لم ار اعجب من نفسی .

٤٥٥٨

تعلیق سده ۱۱٤ گویا از پیر محمد که یانه سطر از بحر طویل ملا عاصی بخط او در آغاز نسخه مانده است ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ، آغاز و انجام افتاده ، برخی کنار کهن از ۱۴۶ است تا ۷۲۱ و افتادگی هم دارد .
سطر چلیپا ۱۲×۲۰ ، ۲۶×۱۶ گ ، کاغذ هندی - جلد نیماج مشکی ضربی درون قهوه‌ای .

جنگ

گویا گردآوردهٔ سید کرم‌الله کریمی از گروه قادری شاگرد پیرشاه اشرف (ص۴۳و۵۸و۸۳) که شعرهای خود او هم در آن هست . درص۹ « عنوان جزو هفدهم ، مستزاد چهارورق » ودرص۲۱ « جزو نهم » ودرص۲۵ « ترجیع شش‌ورق » ودرص۲۹ « جزوشانزدهم » ودرص۳۳ « مخمسات شش‌ورق » ودرص ٤۱ « مسدسات چهارورق » ودرص ٤۵ « جزوچهاردهم » ودرص٤۹ آغاز هفت بند حسن کاشی و در ص ۵۳ « جزو پانزدهم » و در ص ٦۱ « مقطعات چهارورق » و درص٦۵ « ابیات مکتوبه دوورق » و در ص٦۹ « جزوهفتم » و درص۷۹ « حکایات منظومه چهارورق » ودرص۸۷ « جزوهشتم » و در ص ۱۰۷ « غزلیات دوجزوشانزده ورق » ودرص۱۱۱ « جزودوازدهم » دیده میشود وپیداست که نسخه پس وپیش صحافی شده وافتادگیها دارد .

چنین است فهرست‌نامهای شاعران این جنگ:

عاصی ۱
بخاری ۲
ضیاءالدین نخشبی ٤
عرفی شیرازی ٦-۱۰٦
ملای روم ۹
قاسم انوار ۱۱
سید کرم‌الله کریمی تخلص گویا صاحب مجموعه در سلسلهٔ مشایخ خود بخط خود او ۱۲-۲۸-٤۳۵۸-۸۳
حافظ شیرازی ۷۵-۷۳-۲۱
کمال فارسی ۳۳
طغرا ۳٦
احمد جام ۳۹
محتشم کاشی ۵۲
ابن یمین ٦۱
اهلی ٦۹
علی حجازی ۷٦
قاسم کاهی ۹۱
سلمان ساوجی ۹۵
سنائی غزنوی ۱۰۰-۱۰۷
نسیمی ۱۰٤
فلیح خان ۱۱۱-۱۰۹
عنصری ۱۰۹
شعف ۱
صائب تبریزی ٤
انوری ۵
شیخ فیضی فیاض تخلص ۷
ضمیری بلگرامی ۱۰-۳۵
قدیمی ۱۱
سلیم ٤۱
جامی عبدالرحمن ۵٦-۷۹
ناصر علی ٦۳
نواب بیرمخان ۷۱
افجنگی ۸۵-۸۹
فانی ۷۷
سید علاءالدین عبدالعلی بلگرامی ۹۷
امیر خسرو دهلوی ۱۰۱
حسینی ۱۰۸
شیدا ۱۰۹
ثنائی ۱۰۹

کمال اسمعیل ۱۰۹
عبدالواسع جبلی ۱۰۹
قرشی ۱۱۰
خواجهٔ احرار ۱۱۰
خانخانان ولد بیرم خان ۱۱۰
ابن منعم ۱۱۰-۱۱۱
آذری ۱۱۰
سیف الدین ناصری ۱۱۰
ضیائی ۱۱۱
سرمه ۱۱۱
شیخ ماه بلگرامی ۱۱۲
میر صاحب ۱۱۲
غریبی ۱۱۲
عمر خیام ۱۱۲
میرم سیاه ۱۱۲
آصفی ۱۱۲
میرزا منوهر ۱۱۳
نورجهان بیگم ۱۱۳
میر سید طبیب بلگرامی ۱۱۳
میر سید قاسم اسرار بلگرامی ۱۱٤
شاه خوارج ۱۱۵
سید فتحپوری ۱۱۵
امان الله ۱۱٦
حسن دهلوی ۱۱٦
شاه شرف بوعلی قلندر ۱۱۸
قدسی ۱۱۹
هلالی ۱۱۹
غنی ۲۷-۱۲۰ و ۱۲۸
سید حسن غزنوی ۱۲۰
آصفی ۱۲۱
رضائی ۱۲٦
بیخود ۱۲۷
بخشی الاولیا مولانا حضرت شاه شرف الدین ابوعلی قلندر ۱۲۸
طالب آملی ۱۲۸

٤٥٩

تعلیق محمد باقر بن قربانعلی مازندرانی بارفروشی در ۱۲۳۵-۱۲۳٦ در تهران در زمان فتحعلی شاه قاجار، عنوان شنگرف.

۱۴س ۶×۱۲ ، ۱۷۴ ص ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج گربا کی ضربی.

منضود ۵۵

۱ـ حاشیهٔ شرح الملخص (۱ ـ ۳۰) از شیخ بهایی در شرح مبحث نسبت ارتفاع بزرگترین کوهها بکرهٔ زمین از شرح رومی بر ملخص چغمینی.

آغاز: بسمله. وبه ثقتی. نحمدك یامن جعل الارض مهادا والجبال اوتادا.. وبعد فان ... بهاءالدین محمد العاملی.

انجام: بریان عن الغفلة والاهمال والله اعلم بحقیقة الحال والحمدلله رب العالمین والصلوة علی خاتم النبیین و آله الطاهرین.

۲ـ خلاصة الحساب (۳۱ـ۹۴) از شیخ بهایی بنام سلطان حمزه بهادر.

۳ـ بیست باب در اسطرلاب (۹۵ـ۱۳۰) از خواجهٔ طوسی.

۴ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (۱۳۲ـ۲۷۵) از شیخ مقداد سیوری.

۵ـ فانونچه (۲۷۶ـ۳۴۸).

۴۰۶

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۰، عنوان شنگرف، جدول لاجورد، نام کتاب در سرلوح در رمینهٔ زر و لاجورد با گل و بوتهٔ سرخ و سفید آب، نسخه کامل است و بسیار پاکیزه.

۱۲س۸×۱۱، ۳۷۳ ـ ۱۲×۱۹، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی زرکوب عنوانی درون زرد.

جوهرنامه

از صدرالدین محمد بن منصور دشتکی است (ش ۴۰۵۱) در ص ع این نسخه «جوهرنامه» آمده است.

۶۰۶۱

نستعلیق میرزارضی تفرشی گیلانی درروز آدینه ۱۹ رمضان ۱۳۱۰ قیلان‌نیل ؛ جدول سرخ ومشکی.
۱۱س۱۲×۱۷ ، ۸۲گ۱۸×۲۲ ؛ کاغذ ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی‌متوایی.

تاریخ گیلان

ازعبدالفتاح فومنی رشتی است دردوفصل و چهارمقاله (مشار ۳۳۵ ـ استوری ۱ : ۳۶۳و۱۲۸۹).

۶۰۶۲

نستعلیق ۱ج۹۷۶/۲ درش۱ ، ش۲ بهمین خط ، عنوان شنگرف ، باوسرلوح‌آراسته‌زرین زیبا، جدول زرولاجورد.
۱۶س۸×۱۵ ، ۶۳گ۱۴×۲۴ ؛ کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج گرباگی‌ضربی‌متوایی.

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ـ۷۰) ازوفایی ترگ (پایان نسخه) و غزل است بترتیب تهجی و رباعی نزدیک ۱۱۰۰ بیت (آتشکده ۲۴ـ تحفهٔ سامی ۱۶۰ ـ مجالس النفایس ۳۰۱ و ۷۶و۲۵۲) گویا جزوفایی مداح شوشتری میرزا عبدالرسول (مجلس۳:۶۷۸).

آغاز:

دگر در بوستان دهر یاری کرده ام
عجب نازك نهالی گلعذاری کرده‌ام

* * * *

وفایی سازگاری از برای خویش پیدا کن
که من کافر دلی ناسازگاری کرده‌ام

انجام :

مجنون شدم عشق سلاسل مویی　　آهوچشمی غزالی وحشی‌خویی
درخنده مسیح ودرسخن جادویی　　کافر صفتی ولی بهشتی رویی

۲ ـ دیوان (۷۱ ـ ۱۲۶) ازنرگسی و غزل است و رباعی (تحفهٔ سامی ۱۱۵ ـ مجالس‌النفایس ۳۸۶،۲۳۸،۸۱،۶۵ ـ آتشکده ۲۲۹و۲۳۴).

آغاز:

بلاست چشم تو هر گوشه مبتلایی را
که دیده است بخواب اینچنین بلایی را

....

بسی ز اهل وفا نرگسی جفا دیدم
دگر چه عیب کنم بی وفایی را

انجام :

برفرق من آتش توفشانی و دلم　　بر رهگذر غم تو نشانی و دلم
ازجور توجان‌رفت تو مانی ودلم　　من‌ترک‌تو گفته‌ام تو دانی ودلم

۴۰۶۳

شکسته‌نستعلیق محمدحسین انورعلی پسر نورالدین پسرمحیی‌الدین مؤلف درروز پنجشنبهٔ ۱۲۹۲ ، عنوان شنگرف .

۱۵س۷×۱۱ ، ۲۱۷ص۱۵×۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد آبماج عنابی‌ضربی‌مقوایی.

کلیات

اشعاروررسالات محیی‌الدین محمدحسین شریف رونق علی شاه کرمانی نصیری است بدینگونه :

۱ـ دیباچه به نثر (۲ـ۱)
۲ـ ترجمهٔ مناجات خمسهٔ عشر سیدسجاد به‌نظم (۱۸ـ۳)
۳ـ مرآت المحققین (٦۲ـ۱۹)
٤ـ کتاب غرائب درس گذشت مشتاقعلی‌شاه (۱۵۵ـ٦۳)
۵ـ قصاید بترتیب تهجی (۲۸۲ـ۱۵٦)
٦ـ غزلیات بترتیب تهجی با تخلص رونق (۳۸۰ـ۲۸٤)
۷ـ ترکیبات و ترجیعات درمنقبت وجز آن (٤۱۸ـ۳۸۲)
۸ـ رباعیات وقطعات ومادهٔ تاریخ در بارهٔ معاصران (٤۳۲ـ٤۱۹)

آغاز: بسمله . دیباچهٔ بیاضی که حسب‌الخواهش یکی ازدوستان انشاء شده :
تحایف شرایف جواهرسپاس بی‌قیاس که منشیان بلاغت نشان بپایمردی معاون معادن مفکر ماهرصنع قلاید عقاید بیان .

انجام :

هرصبح کند روی‌زمین نشکم‌نم کامسته خیال آن پری میتابد

٤۰٦٤

نستعلیق ٦ج۱۲۵۷/۱ برش۱۵ حواشی دارد بانشانهٔ « حاجی‌ملاجعفر » ، ج۱ع۰ ، ش۴مورخ‌رجب ۱۲۴۵ ، ش۷و۸ نوشتهٔ محمدصالح‌ابن محمدکریم ، ش۸ مورخ۱۰ج۱/۱۲۳۱ ، شماره‌های‌دیگرجز ش۱هم باید بخط اوباشد ، عنوان‌ونشان شنگرف ، پراکنده‌هایی‌ازوبرخی ازجاهای‌این‌نسخه‌هست.
۱۵س۷×۱۲ ، ۱۲×۱۸ ، کاغذ‌اترنگی‌سفید وکبود ـ جلدتیماج‌قرباکی‌ضربی.

۱ـ ضیاء‌الهدی (۲ پ ـ ۸۰ پ) اززین‌العابدین‌بن ملامیرزا آقای مازندرانی دراصول دین بروش شیعی دوازده امامی‌وعنوان « نور » داره . دران از رداسلام هنری

مارتن وقاهر العدو مؤلف درره یهود ونصارا یادشده است (ص۵۰) وازرفتن اوبمکه ز راه قسطنطنیه در ۱۲۵۰ (ص٦٤).

آغاز: بسمله . و به نستعین . حمدله ... چنین گوید ... زین العابدین خلف مرحوم ملا میرزا آقای مازندرانی که این مختصریست دراصول دین مبین که از برای شایسته اطفال خودنوشتم ومهمات دین را درین مختصرسرشتم ... واین کتاب را ضیاء الهدی نام نهادم .

انجام : وآل ابراهیم انك حمید مجید .

۲ـ تنبیه الغافلین (۸۳ پ ـ ۱۰۷ر) ازبهاءالدین محمد ابراهیم زندی (؟) (مشار ٤۵۰) دریك مقدمه ونه باب .

۳ـ جنگ (۱۰۷ر ـ ۱۲۱ر) حدیثها است بعربی وفارسی .

٤ـ صیغ عقودالنکاح (۱۲۲ر ـ ۱۲٦پ) ازحاج ملامحمد جعفربن سیف الدین شریعتمدار والی استرابادی که در ۱۲٤۵ بعربی ساخته است (طوس۵:٤٦٦ش۷٤٤).

۵ـ صیغ العقود والایقاعات (۱۲٦ پ ـ ۱۳٤پ) ازهموبعربی .

آغاز: مانند ش۷٤۵ طوس (٤٦٦.۵) .

انجام : اذلیس ههنا موضع ذکرها ولله الحمد [علی] الدوام و علی نبیه و آله الصلوة والسلام .

٦ـ عقد نکاح (۱۳٤ پ ـ ۱۳٦پ) در اینکه نامهای فارسی باید در صیغهٔ عقد نکاح معرب شود (؟!) واینکه نامهای دیگر چگونه باید ادا شود .

آغاز: بدانکه درعقد نکاح ... باید بسلوب عربیت بخوانند .

انجام : مگربرمجنون وسفیهی که محتاج بنکاح باشد .

۷ـ صیغ عقود نکاح (۱۳۸ پ ـ ۱٤۳ر) از مجلسی دوم بفارسی ؛ صیغ طلاق دراین نسخه نیست .

آغاز: مانند ش۷۴۳ طوس (ص:۴۶۵).

انجام: رشقوق دیگر ظاهر است والله الموفق لکل خیر والسلام علی من اتبع (نیز ادبیات ۳۵۱ در آغاز وانجام).

۸ـ عقدالنکاح (۱۴۳ پ ـ ۱۴۵پ) بحثی است فقهی دربارهٔ این عقد بعربی.

آغاز: بسمله وبه نستعین. فائدة لیعلم ان الاحتیاط مهما امکن فیما تعارضت فیه الدلالة من الاخبار المعتبرة ... مطلوب.

انجام: فصلی الله علی سیدنا محمد و آله.

۵۰۶۵

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳.

۱۳س۱۱×۱۷ ، ۳۵ص۱۶×۲۱ ، کاغذ هندی ـ جلد نیماج عنابی مقوایی.

بحرالدرر

نصاب بزبان فارسی و تازی و هندی از طاهر نامی که برای خلف خان اعظم وسید مسعود خان دستور ملك ساخته است

آغاز افتاده.

صحابهٔ کرام و خلفای راشدین این هر چهار یار نبی شاه مرسلان

....

از بعد اسم خالق و نام رسول گفت
این طاهر شکسته دل و منکسر لسان
این جامهٔ شکسته و سر واد ریخته
هندی و فارسی بی اطفال و کودکان
نی نی برای خوش خلف خان اعظم است
درویش شه نشان و گدایش توانگران
. . . . . (پاره شده)
بکند دعایی در حق این طاهر سگان

* * * *

ای طالب نصاب ز طاهر بیا تعال

اجلس نشین سویشهه پراقی ادری بخوان

پس بود روزگار زمان سکندری

دستور ملك سیدی مسعودخان نشان

انجام :

سخت بشکوخیدوشخشیدندپای طاعتش

یا لطیف الطف بالطاف قدیم لایزال

ازمجرك .

۴۰۶۶

نستعلیق یحیی حسینی رضوی همدانی که حواشی او بر سراسر این مجموعه هست برخی با نشانهٔ «لمحرره» و نام او در ۲۷۰۳ دیده میشود ، عنوان درشت تر.

۱۵س ۱۰×۱۶ ، ۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی سجلدکیماج تریاکی ضربی.

مجموعه

۱ـ جامع الفوائد فی تسهیل المقاصد (۱ پ ـ ۲۵ پ) از پیر عبداللطیف بن پیراحمد اصفهانی، عنوانهای فصل ونوع ونکته وقول دارد و در آن یادشده ازجلد کی وجابن وصافی و اتحاد وملك او وصاحب الرسالة الکاملة و اوزاعی و درمکنون او واز رازی و ابن بشرون و ماریه دختر ساسانیة الملك القبطی ورسالهٔ او و ازلوح الذهب. این رساله گزیده‌ایست از اینگونه کتابها .

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد فان ... پیرعبداللطیف ابن احمد الاصفاهانی یقول لما وجدت تفرق مسائل الصناعة الالهیة وتشتت مقاصدها من (فی) کتب القوم ... اردت

ان اضع کل مسئلة فی موضعها واجمع بین مایجب اجماعه فی محله وموقعه ...فالفت هذه الرسالة الشریفة الموسومة بجامع الفرائد فی تسهیل المقاصد و فیه فصول . . . فی تدبیر الحجر المکرم ، فی تدبیر ارکانها المفردة والمرکبة ، فی مباقل الحجر المکرم وسهولة حصول الحجر المکرم، فی حملانات ارکان الحجر ، فی قواعد طرح الاکسیر، فی فوائد التراکیب من اجزاء الحجر ، فی خواص الاکسیر ومنافعه ، فی منافع الحجر الغبیط وخواصه ، فی تدبیر خل الحکماء و عفاتیرهم ، فی موازین الاجساد السبعة.

انجام : فی یوم واحد کله منه بامر الله تعالی .

۲ـ المجموعة الکیماویة (۲۵ پ ـ ۶۵ پ) بعربی شاید از هم و گرفتهٔ از کتابهای گوناگون مانند التراکیب والایضاح والمنفعة جابر بن حیان والجمدیة از گفتهٔ قیطلاش هندی، وسخنان رازی وعثمان بن سرابر تمیمی و فورفیون اسطرس و سقراط و برکات بن محمد مکی وغزالی و مجریطی و خالد بن یزید ملعون و امام جعفر صادق وماریه وجنید وطغرایی ومحمد قمری واحمد شناوی والبیان المجمل فی تدبیر الحجر والتقریب وبرهان وشرح شذور وشرح مکتسب ونهایة المطلب جلدکی و کتابی سریانی در تدبیر حجر و سرمه‌ون شیخ عبد المجید مصری صاحب فتوحات غیبیه و شذور و الفردوس .

۴۰۶۷

نستعلیق ۲۰ ذی‌حجهٔ ۱۰۹۶ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، یاسر اوح ،
۱۲س×۹×۱۵ ، ۲۳×۱۴/۴۲۹۶ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلد تیماج مشکی ضربی درون تحودی .

دیوان

ازانوری ابیوردی و بترتیب ترجمی .

۴۰۶۸

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرفی ، آغاز وانجام افتاده .
۱۲س×۷ ، ۱۲×۳۳ ، ۱۴ × ۲۱ ، کاغذ سپاهانی متن نخودی حاشیه سفید ـ جلد تیماج مشکی مقوایی .

بیاض

شعرهای سرایندگان فارسی است بترتیب تهجی مانند :

ابوالفرج ، نظیری ، طبیب سپاهانی ، عرفی ، عصمت بخارایی ، انوری ، سنایی ، ابوالعلی گنجه‌ای ، عبدالواسع جبلی ، جمال‌الدین عبدالرزاق سپاهانی ، ظهیر فاریابی ، حسن دهلوی ، مشتاق سپاهانی ، طوفان هزارجریبی مازندرانی ، عاشق سپاهانی ، فدایی کرمانی ، بدخشی بدخشانی ، قاضی شمس‌الدین طبیب ، آذر بیگدلی ، سلمان ساوجی ، میلی ترک ، امید ، بنائی هروی ، شعلهٔ سپاهانی ، عسجد بخارایی ، ادیب صابر ترمذی بدخشانی ، فطران تبریزی ، سوزنی سمرقندی ، مجدالدین شیرازی ، معزی سمرقندی ، اشرفی سمرقندی ، طفیلی جلایر ، سیف‌الدین اسفرنگ ، شاپور تهرانی ، اثیرالدین اخسیکثی ، خیازی نیشابوری ، مجیر الدین بیلقانی ، اثیر الدین اومانی همدانی ، مجدالدین همگر شیرازی ، فریدالدین احول سپاهانی ، عارف تهرانی ، وطواط بلخی ، کمال اسمعیل سپاهانی ، بیخودی اوملو ، صدقی استرابادی ، رفیع‌الدین سپاهانی ، رفیق سپاهانی ، جلال الدین درکانی ، سیدحسن غزنوی ، اثیرالدین فاریابی ، فلکی شیروانی ، اوحدی مراغه‌ای ، انسی جنابدی ، شرف‌الدین سپاهانی ، محتشم کاشانی ، سعدی شیرازی ، جنانی کرمانی ، عمادی شهریاری ، نجم‌الدین رازی ، طالب آملی ، لاغاجی بخارایی ، قاضی نور سپاهانی ، مختاری غزنوی ، اشهری نیشابوری ، رودکی بخارایی ، سیفی نیشابوری نسخه از نیمه‌های حرف الف است تا نیمه‌های حرف راء وغزل است وقطعه وقصیده وبرای سنجیدن سبك شاعران بسیارسودمند .

۴۰۶۹

نسخ پنجشنبه ۵ ذی‌حجهٔ ۱۳۲۰ در روستای کوشك در ش۲ ، ش۱ بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف .

۱۷س×۷/۱۵ : ۱۵۰س×۱۳×۲۱ ، کاغذ قرائی ـ جلد تیماج عنابی ضربی .

همچون ۴۵

دیوان (۱ ـ ۷۱) از شهید پاشهیدا (ص۱۷و۳۰و۳۱و۶۹) نزدیك ۱۲۰۰ بیت مثنوی است وغزل در توحید وتوبیخ دهریان ومطالب عرفانی واخلاقی .

آغاز: بسمله .

بنام خداوند اقلیم عشق — که‌دارد جهان زیر دیهیم عشق

که‌یکجلوه‌ازغیب‌درپیش‌داشت — جهان‌تاجهان‌والهخویش‌داشت

انجام :

بهشت جاودان دادیم اورا — نعیم آن جهان دادیم نورا

۲ـ خسروشیرین (۷۱ـ۲۹۳) از کوثری غره باغی (ص۷۷ و۸۱ و ۱۵۰ و ۱۵۴ و۱۹۸و۲۱۸و۲۹۰) است نزدیك به ۳۸۰۰ بیت .

آغاز:

بنام آنکه شمع دیده افروخت — بنور دیده ام نظاره آموخت

ز جام عشق دلرا سرخوشی داد — بمژگان بتان مردم کشی داد

انجام :

که مدهوشی ز هشیاری بود به

گدایی زین جهانداری بود به

۴۰۷۰

نستعلیق وشکسته استعلیق بکی ازدوستداران شاعرکه درجوانی درتبریزوش‌ازروزپنجشنبه ۱۴ ذی‌حجه ۱۳۰۵ که درتهران مزبسته است ازروی نسخهٔ نادرستی آن را نوشته وسپس مقداری دیگر بران افزوده ودرشهرتهران دررجب ۱۳۳۱ ازروی نسخهٔ دیگر تااندازه‌ای آن راتصحیح کرده است ، جدول شنگرف ، غزل ترکی بهارشیروانی وغزل فارسی اعلی ایروانی درپایان دریك صفحه هست.

۱۴س۸×۱۵ ، ۱۳۵ص۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی .

دیوانی

از عباسقلی‌خان مظهرخویی‌تبریزی سرایندهٔ سدهٔ ۱۳ (دانشمندان‌آذربایجان ص۳۴۹ ـ مشار۷۵۷) .

۴۰۷۱

استعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱، جدول‌سرخ ، صفحات زرباشی‌شده.

۱۴س۸×۱۵ ، ۱۲۰ص۱۲×۱۹ ، کاغذ مدن و حاشیه و رنگین رانگارانگ ـ جلد روغنی درون و بیرون وفرسوده .

دیوانی

ازخاقانی شروانی است

۴۰۷۲

نستعلیق اسکندربن بهبود درروزیکشنبه ۲۱محرم ۱۱۱۹ ، عنوان ونشان ورقم شنگرف،درپایان هشت صفحه پراکنده‌های لجومی‌است.

۲۱س۸×۱۸ ، ۹۹ص۱۳×۲۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌سبز.

مرآة‌الوقت

ازقطب‌الدین عبدالحی لاری که دردومقاله وخاتمه و در روز سه‌شنبه ۱۸ محرم

۱۰۹۳ ساخته است (ف۸۸۳ ـ استوری ۲ : ۸۷) نام مؤلف دراین نسخه « قطب الدین عزالدین عبدالحسین الزاهدی الکبیری الحسینی الاژری» آمده است.

٤٠٧٣

نسخ ۱۲۴۶ ، ترجمهٔ دعاها ریز ارژ ارسطور بشنگرف ، عنوان و نشان شنگرفی.
۱۶س۵×۱۱ ، ۱۳×۱۱ک۲۱۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی متوابی.

ترجمهٔ مفتاح الفلاح

از آقاجمال الدین محمد خوانساری، (منزوی ۱:۳۹).

٤٠٧٤

نسخ محمدرضی بن محمدشریف سپاهانی درسدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرفی ، جدولی زر و لاجورد، بلاغ مقابله دارد ، نسخه از آن جایج شیخ‌ملک‌محمد بوده باخط و مهر او یا مورخ ۱۴۵۷.
۱۵س۶×۱۳ ، ۱۹×۱۴ک۳۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی.

تحفة الابرار

از مصطفی بن ابراهیم تبریزی قاری (۱۰۰۷ـ۱۰۸۰) که درسپاهان بسال ۱۰۶۷ بنام شاه عباس دوم ساخته است . او نخست « رسالهٔ کبیر مسمی به تحفة القراء در قرائت عاصم در حرمین الشریفین تالیف کرده » بنام « شاه عباس ثانی » و « چون عبارت و کتابت تطویل داشت جمعی را سبب کثرت علایق وعوایق وقت وفرصت آن نبود که رجوع بآن نموده از آن بهره‌مند ومستفید گردند » از اینرو میرزا محمد شفیع منجم وفرزندش میرزا محمد مقیم منجم دستور دادند که او « رسالهٔ صغیری در تجوید بنویسد» که « از برای آموختن ودانستن بهتر وجهت حفظ وضبط آسانتر باشد» واو بدستور ایندو « رسالهٔ ای در واجبات ومستحسنات تالیف نمود» و تحفة الابرار نامید دریك مقدمه در

بیان فضیلت وتلاوت قرآن و آداب تعلیم آن ودوباب نخستین در بیان مخارج و لوازم آن در پنج فصل دوم در بیان مستحسنات قرائت در پنج فصل که پنجمین آن درسه مقصد است (ذریعه ۴۰۷:۳ ـ استوری ۴۳:۱ ـ نشریه ۱۳۳:۱) .

آغاز: رسالهٔ تحفة الابرار در تجوید تصنیف مولانا مصطفی قاری تبریزی سلمه‌الله بسمله . شکر وسپاس وستایش بی‌قیاس مرقادری وحکیمی را سزد که بمقتضای قدرت کامله و اقتضای حکمت بالغه ارسال رسل و انزال کتب برمامضعیفان و گنه کاران نمود .. چنین گوید ابن ابراهیم مصطفی القری .

انجام : وتالیف این رساله درسنهٔ هزار وشصت وهفت بعد ازمراجعت ازحرمین بایران در... اصفهان در ... رمضان واقع گردید و غرض ازتألیف این رساله آن بود که همه [شیعیان] ازان منتفع گردند ... و درعقبی همه را حشر بائمهٔ هدی باذن‌الله بحق محمد وآله الامجاد الحمدلله اولا و آخرا وظاهرا وباطنا وصلی‌الله علی محمد و آله الطیبین الطاهرین .

۴۰۷۵

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان درشت‌تر ، نشان‌شنگرف .
۱۴س×۱۲ ، ۱۱×۳۹۶ ، ۱۷×کاغذ فرنگی آبی ـ جلدتیماج آبی‌کی .

جنگ

بفارسی و عربی و بیشتر اخبار است ویادداشت مانند دانشمندی ازسدهٔ ۱۳و۱۴ وشعرفارسی هم دارد . درآن از طهارت شیخ مرتضی یاد شده است . درشانزده مجلس است :

مدح‌الادب ، الطیب ، اقسام الطیب ، اقسام طیب‌الجنة ، عقاب من عمل بمعصیة وثواب من رضی بحسنه ، آداب‌الدفن ومواضع جوازالنبش ، الصید ، الحلال و الحرام

من صید البحر ، السبق ، الرماية ، العقل الغریزی والکسبی ، حیل الجایزة ، الکسوف ، الاذان ، تفسیر آیة اصطفی ، ذم اهل الرستاق .

٤٠٧٦

نستعلیق عبدالباقی در سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، در ۴۲ پ - ۴۳ ر بندبست در مصادر مزیدغربی باترجمهٔ بفارسی .

۱۹س×۹×۱۵ ، ۵۱×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموع ۵۶

۱ـ المصادر (۱ پ - ۴۲ پ) از زوزنی (فرهنگنامه‌ها ص۳) .

۲ـ رساله در نحو (۴۳ ر - ۵۱ ر) در چند فصل است .

آغاز: بسمله و به نستعین حمدله ... بدان ارشدک‌الله تعالی که این مختصری است مضبوط در نحو که مبتدی را بعد حفظ مفردات لغت و معرفت اشتقاق و ضبط مهمات تصریف بآسانی بکیفیت ترکیب عربی راه نماید و بر معرفت اعراب و بناء سوادخواندن توانایی دهد .

انجام: نون تاکید ... دو قسم است خفیفه چون اضربن و ثقیله چون اضربن

٤٠٧٧

نستعلیق درویش علی نوری در شب آدینه اومهٔ رجب ۱۰۸۷ در دمشق شام ، عنوان و نشان شنگرف ، در ۲۱۵ ص.

۱۷س×۶×۱۴ ، ۱۲×۳۱۰۸×۲۰ ، کاغذ استامبولی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی با لولا.

شرح گلشن راز

از بابا نعمة‌الله بن محمود نخجوانی که در ۹۰۲ در گذشته و در آق شهر قرامان میزیسته است .

(دانشمندان آذربایجان ۶۱و۳۳۷ ـ چلبی ۳۲۸:۲ ـ ذریعه ۲۱۹:۱۳)

شرحی است براین رساله وآمیخته با آن .

آغاز چنانکه در دانشمندان آذربایجان آمده است : هویقول الحق و هو یهدی السبیل وماتوفیقی الا بالله آغاز سزاوار عندلیبان خوش الحان یقین وعرفان وسرداستان قمریان بلندآشیان روضهٔ تحقیق وبیان وابتدای مقال پردوق وحال طوطیان شیرین زبان عرصهٔ کشف وعیان حمد وثنای پادشاهی لایق وسزاوار است که پرتو آفتاب عالمتاب جمالش از چهرهٔ هرذره نمایان وهویدا است ولمعهٔ رخسارهٔ غرای اوست که برصفحات جهان ظاهر وپیدا است ولله نورالسموات والارض .

این نسخهٔ ما چنانکه آقای باستانی درس ع نوشته ازهمین نخجوانی است. بندهای متن در آن پس از « قوله » میاید وسپس شرح آنها است.

آغاز نسخهٔ ما : تیمنا وتبرکا بذکره وصلوته علی حبیبه ونبیه ورسوله محمد وآله واصحابه واولیائه اماتوحید حق سبحانه وتعالی بروفق سئوالات اولا بیاید دانست که الله را سه اعتبار کرده اند بحسب اعتبار معتبر: اول آنك همه را فرا نمیگیرد ، دوم آنك بعضی را فرا می گیرد برون بعضی ، وسوم آنك همه را فرا میگیرد .

انجام :

بچشم منکری منگر دروخوار که گلها گردد اندرچشم توخار

یعنی : درین کتاب گلشن بچشم انکار منگر اگر هانا که بنگری، همه نیکهاش ترا بد می نماید . قوله :

نشان ناسپاسی ناشناسیست شناسایی حق درحق شناسیست

یعنی : میگوید نشانهٔ شکر ناکردن دلیل جاهلی است ، معرفة الله درحق مردم گزاردن وشکر کردن است .

قوله :

غرض زین جمله آنست تا کندیاد عزیزی گویدم رحمت برو باد

بنام خویش کردم ختم پایان الهی عاقبت محمود گردان

۷۸ ۵ ۴

نسخ درشت ودراز ازسدهٔ ۱۱و۱۲ ، جدول وعنوان ونشان شنگرف .

سطر ۲۵تا۳۰ ، ۱۱×۱۵ ، ۱۵×۲۰/۳۸۱ ، کاغذ استانبولی - جلدتیماج مشکی ضربی متوایی.

مجموعه

۱- شرح القصائد السبع المعلوبات ابن ابی الحدید (۲ ر - ۳۴ پ) ازسیدصفی الدین محمدبن حسن بن ابی الرضا فضل الله بن الحسین بن علی علوی راوندی بغدادی که در دیباچه میگوید من این قصاید را نزد استادم شمس الدین ابی محمد محفوظ بن وشاح درخانه‌اش درحله در صفر ۶۸۰ خوانده‌ام وآنها را از سرایندهٔ آنها برایم روایت کرده است یا از خود محفوظ بن وشاح حلی یا ازسیدمحمدعلی نگارندهٔ مدارك که درتهران دوبار ۱۲۷۲ و ۱۲۸۴ باشرح معلقات زوزنی و قصیدهٔ اشکنوانیه و برده بچاپ سنگی رسیده‌است . شرح بنام راوندی درایران بسال ۱۳۰۴ ودرصیدا بسال ۱۳۴۱ چاپ شده ونامش التنبیهات علی معانی السبع المعلوبات است وشرح حلی بنام غرر الدلائل است این نسخه دیباچه‌ای ندارد (ذریعه ۱۳:۳۹۱ - طوس ۳:۱۷۹ ش۶۹ - مستدرك ۳:۴۴۷) .

۲- جنگ (۴۳ر-۶۹پ) بعربی : شعری چند از سرایندگان قدیم عرب سپس قصیده‌ای درستایش خلیفه سلطان (۴۱ر-۴۲پ) ازمحمدمحسن سلیمی مازندرانی بخط خوداو وقصیدهٔ طاهر (۴۳ر - ۴۴پ) وقصیده وشعرهای : ابن ابی حجله ، سیدی احمد بدوی ، یزیدبن معاویه ، شیخ حاجری ، شیخ صیداوی ، سیدعلی بن وفا ، حریری با دوشعر بعنوان « مقام پنجگاه » میخانه » ، ابن مسعود ، ابن مطروح (۴۵ر - ۵۳ پ) سپس دعایی ازشمس المعارف الکبری ازمحیی (شرف) الدین احمدبن علی قرشی بونی (مجلس ۲:۴۶۰ - معجم المطبوعات ۶۰۸) ودعوة سورة یسن وقصیدهٔ شیخ علوان حموی

ومخمس بی‌مدین وانشاء عبدالقادر گیلانی و شعر سیدابوالفتح‌بن وفا و ابن رفاعی و قصیدهٔ ملامجنون‌بن محمد دربارهٔ طرابلس (۵۳ پ ـ ۶۹ پ).

۳ـ رسالة فی دائرةالنجم (۷۰ر ـ ۸۱ر) بعربی که دردمشق ساخته شده ومسجع وبسیارشیوا ودرآن‌نخست ازاین شهرستایش و وصف‌شده‌وسپس گله‌ایست از روزگار و «دایرةالنجم» که قصیده‌ایست درستایش شیخ‌الاسلامی گویا بنام‌نجم‌الدین‌و درداییره‌ای شگفت‌ورموز باحل آن‌ویك‌موشح‌وقصیده‌ای بنام‌سلسلةالرمل‌درستایش‌مخدوم.

آغاز افتاده ونامی‌بدان‌داده‌نشده : وحلم علی‌العقل بالاقرار بالتوحید لماقامت آیاته البینات .. وبعد فلمااتخت بدمشق الرکاب والقیت العصاء والجراب.

انجام : والحمدلله علی بلوغ‌المرام والصلوة علی‌اشرف الخلق مولانا و سیدنا محمدعلی‌آله وصحبه‌والسلام.

۴۰۷۹

نستعلیق سدهٔ ۱۲ وتصحیح شده ، عنوان ونشان شنگرف ، حواشی‌لحوایی دارد.
۲۲س×۸×۱۵ ، ۱۱×۳۵۵ ، ۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلیماج قهوه‌ای مقوایی.

«جیز»

درنماز وبفارسی و گزیدهٔ ازتحفةالابرارشفتی از حاج ملامحمد جعفربن محمد صفی فارسی‌آباده‌ای سپاهانی در گذشتهٔ ۱۲۸۰ در بیش از نودسالگی (س ع ـ طوس ۶۳۶۰۵ ـ مشار ۱۶۲۵).

۴۰۸۰

نستعلیق ۱۸ شعبان ۱۰۸۵ ، عنوان ونشان شنگرف ، دربایان پنديست تاريخي‌بفارسي‌وشعرهای زلالی ، عبدالله‌بن‌نجم‌الدین‌قندهاری می‌نویسد که نسخه درقندهار در۱۲۴۴ از کتابهای‌ملاسیف‌الله‌افغان سنی بمن رسیده است ، بامهر۱۲۰۴(ص‌ع).

۲۳ س×۱۳ ، ۱۸×۱۰٫۴۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سوخت قهوه ای گرد سرخ ضربی ومقوایی.

شرح رباعیات

از جلال‌الدین محمد دوانی بر رباعیات خود او (ذریعه ۱۳:۲۷۹ ـ ف ٤٦٤).

٤٠٨١

نستعلیق حسین‌بن میرزامحمد رسول خوشنویس اسکویی درروز سه‌شنبه ۱۷ ذی‌قعده ۱۲۹۶ عنوان ونشان شنگرف

۱۷س×۹ ، ۱۶×۱۴٫۵۳ ، ۲۲×۱۴٫۵۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی

رسالهٔ صفویه

از حاج‌میرزا هادی‌بن ابوالحسن شریف نایینی (مشار ۱۶۸۸) در تفسیر سورهٔ یوسف وداستان یوسف آمیختهٔ باداستان حسین(ع) بفارسی.

٤٠٨٢

نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۱۴س×۷ ، ۱۴×۱۴٫۴۵ ، ۲۱×۱۴٫۴۵ ، کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج سرخ‌ضربی

مجموعه

۱ـ دیوان (۱ ـ ۵۷) ازمیرزا محمدعلی زنگنهٔ گلشن شیرازی (ش ٤٠٩٥ ـ مجمع‌الفصحا ۲:٤٢٦) نزدیك به ۸۰۰ بیت ازقصیده وغزل وترکیب‌بند ورباعی ومادهٔ تاریخ ۱۲۶۷ و۱۲۹۷ باقرضیهٔ او. قصایددرستایش فرهادمیرزا معتمدالدوله وفرزندوی عبدالعلی میرزای عبسی است.

آغاز: بسملة وصلعمة یمهدة جعقدة. بسمله.

بیار ساقی آن آب آتش آسا را
بباد بسپرده خاك غم دل ما را

....

ترا چه حد که زبان آوری کنی گلشن
چه حد پشه که گوید ثنای عنقا را

انجام افتاده :

نصیحت یا قوم فی البله ان معترما
یستوجب المرر اولاقاه اعسار

۲ـ دیوان (۱ ـ ۸) از عبدالعلی میرزای عبدی فرزند فرهاد میرزا نزدیك به ۱۲۰ بیت غزل . او از پیروان شاه نعمة‌الله بوده و در ۱۲۸۵ ـ ۱۳۰۰ میزیسته است (ذریعه ۹:۷۰۵) .

آغاز: من نتایج طبع وقاد ... شاهزاده معتمدالدوله عبدالعلی‌میرزا روحی‌فداه.

با ما زچه رو داری امشب سرجنگ‌ای‌دل
با آنکه دوصدره‌خورده‌پای‌تو بسنگ‌ای‌دل

....

گر پرتوی از رویش بر بام و درت افتاد
عبدی بفدایش کن بی هیچ درنگ ای دل

انجام :

در بر غمزهٔ چشمت چکند عبدی زار
که بشوخی گرو از دیدهٔ عبهر بردی

٤٠٨٣

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، با سرلوح زرین ، جدول سبز و مشکی
سطر ۷ تا ۸ در ۱۲×۸ ، ۱۳ ص ۱۴×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا گرد و عطف و دور نوماج تریاکی ضربی

سنگ

بابك دیباچه وسه نامه وشعرهای سرایندگان فارسی زبان بدینگونه:

مومن ۸، محتشم ۱۳، واعظ ۳۲-۶۴ (غزل)، عرفی ۶۸، قصاب ۶۹، فیاض ۷۲، کمالای مازندرانی ۷۲، نوید ۷۴، رابط ۷۵، نجیب ۷۷، عشق (؟) ۸۱، ساجد (بخط محمودبیگدلی) ۸۳، ۸۷، ۱۱۰، تحسین ۷۴، بیان ۷۸، اوجی، فغانی ۸۵ (بخط عبدالله)، نثاری ۸۶، تایب ۹۱، وحید ۹۱، میرزا داود ۹۱، نظیری ۹۲، نجات ۹۷، افسر ۹۷، خسرو ۱۰۲، قاسم ۱۰۵، کلیم ۱۰۶، حسنعلی بخط خود او برای میرزا عبدالله ۸۰،

باشعرهای ترکی: آشنا ۱۵، رجایی ۱۲۱، رسول ۲۵، رضا ۳۱، سعید ۱، سلیم ۱۱۳ سلیمی ۳۰، نیز مرثیه‌ای بترکی ۹۹.

آغاز: این نه مجموعه‌ایست بل مجمعی است از الفاظ و معانی رنگین و این نه بیاضی است بل سوادی است از زلف ورخسار حور العین.

۴۰۸۴

نستعلیق سدهٔ ۱۴.

۲۴س×۸×۱۷؛ ۱۳×۲۰ ۳۱۷۵ کاغذ فرنگی - جلد پارچهٔ ترمه‌ای گردوعطف وزیروزبر تیماج مشکی ومقوایی.

تحفة الصحائف

از عبدالرحیم بن آقاحسین بن علی رضاخان بن میرزا شفیع ابن میرزا رفیعا بن میرزا هادیابن میرزامنیعا درسر گذشت پیامبر دریك مقدمه و دومقصد و خاتمه - در ذریعه (۴۶۶:۳) ومشار (۳۷۰) واستوری (۲۱۶:۱) همین کتاب دریك مقدمه وچهار دمقصد دانسته شده وازسلطان محمدبن تاج الدین حسن بن سیف الدین استرابادی و آمده که

آن در تبریز و تهران چندین بار بچاپ رسیده است .

درنسخهٔ ما (ص۵) نام مؤلف همانست که یادشده و آغاز آن مانند آنچه که در ذریعه دیده میشود وشعر او مهجران هست . درص۷ منابع کتاب برشمرده شده است از کافی تاجلاءالعیون و آثاراحمدی وانجام آن درسر گذشت امام رضا است .

٤٠٨٥

نستعلیق ۱۲۹۷-۱۳۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ،
۱۹×۸ـ۱۴×۱۱۰ ، ۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای.

جنگ

گرد آورندهٔ لسان الاطباء حسن بن میرزا علی طبیب متخلص به «خفایی» و «حکیم» ازدانشمندان سدهٔ ۱۳ در ۱۲۷۹ـ ۱۳۱۱ (ص۷۶ و۱۹۸) اومؤلف زبدة التجارب (ص۳۰) است . چندین اثرازخود او ودیگران دراین جنگ دیده میشود مانند :

۱ـ چند بیتی بعربی از گمنام وازشیخ بهایی (ص۶) .

۲ـ قصیدهٔ میمیهٔ ضمریه ابن فارض ونونیهٔ بستی وشعر ابن الرومی ومتنبی وقصیدهٔ لامیه‌ای بعربی که دربایان هر بیت کلمهٔ «خال» آمده ونامهای چندده بندر بوشهر در آن دیده میشود باتفسیر برخی ازلغات آن : (علامسقی خدیك من خفك الخال ـ امن ربوات اللول لاح لك الخال) وقصیدهٔ عینیه :

یا رسم لاز سمتك ربح زعزع
وسرت بلیل فی عراصك ضروع

(۱۵ـ۱)

۳ـ فرهنگ کوچکی فارسی بفارسی (۱۷ـ۱۸) .

٤ـ فهرست کتابهای ملکی همین لسان الاطباء (۲۹ـ۳۰) .

۵ـ رسالهٔ قافیه (۳۱ـ۳٦).

آغاز: بسمله. بدانکه قافیه عبارت است از مجموع آنچه تکرار میکنند در الفاظ متشابهة الاواخر بالفظی متغایر المعانی که واقعند در آخر مصارع یا بیتها یا در چیزی که بمنزلهٔ آخر باشد بشرطی که آن مجموع او حروف وحر کاتی باشد که آن را حروف وحرکات قافیه گویند.

انجام: آن را خدوه نام کرده‌اند.

٦ـ شعرهای عربی متنبی ودیگران (٤۱ـ٤۲).

۷ـ شعرهای فارسی: جمال، میرزا صادق، شیدا، غاآنی (٤۳ـ٤۵).

۸ـ رساله درعروض گویا ازسیفی (٤۷ـ۷۵).

آغاز: فصل دربیان حروفی که ملفوظند ومکتوب نه.

انجام: تقطیعات بحور که بعدازین میآید انشاءالله تعالی تمام ختم الکلام.

۹ـ انشائی بفارسی (۷۷ـ۸۹) گویا ازخود «حکیم» و بنام فتحعلیشاه.

آغاز:

ای همه هستی زتو پیداشده　　خاك ضعیف ازتو توانا شده

... خوشترین نوایی که عندلیب نغمه سرای زبان دربوستان سرای جهان بدان دستان زن ... حمد وسپاس داداررجهانداری است.

انجام افتاده: مردی که درمصاف زره.

۱۰ـ نامهٔ فقیهی گویاحاجی اشرفی بلسان الاطباء (۹۱) ویك نامهٔ دوستانهٔ دیگر (۹۲).

۱۱ـ منشآت دوستانه ودیوانی فارسی (۹۳ـ۱۱۳ و۱٤۰ ـ ۱۵٦) در اینجا ها منشآتی ازخود حکیم هم هست.

۱۲ـ شعرهای چند شاعرفارسی زبان (۱۱٤ـ۱۲۲).

۱۳ـ پاره‌ای از قابوس‌نامه (۱۵۷ـ۱۷۱).

۱۴ـ شعر میرزا عباس خان ادیب (۲۰۱ـ۲۰۲).

اینها است شعر ونثر ساختهٔ خود لسان‌الاطباء:

یا شهر ذی‌الحجةفاخرا اشهرالحرم　　مما ضمنت من الایات و الرسم

۴۸ بیت ص۱۵ـ۱۷

دوشم ببرد آمد خندان وخشمگین　　یاری که‌سالها دل وجانم بدش‌رهین

۸۴ بیت ص۱۹ـ۲۴

دوش ازپی‌تعظیم خدااین‌دداور　　باخاطرمجموع ودل‌ازغیرمطهر

۱۶۵ بیت ص۲۴ـ۲۸

دوش مرا هاتفی ز عالم بالا　　داوندا کای انیس‌بستر غمرا

۱۰۶ بیت‌ص۳۷ـ۳۹

دوخت کیتی‌پیرانه‌امم‌لباس قیروار　　ابره‌مانم آستر غم‌تکمه‌اشك بیشمار

۸ بیت ص۴۰

یار آن‌است که‌یاردل وهم‌جان‌باشد　　رنجهای تن وجان‌راهمه‌درمان‌باشد

۱۹ بیت‌ص۴۶

ان‌البضاعةمزجاة وعیشی مقلل　　والعذر عند کرام الناس مقبول

۴ بیت ص۷۵

تابحق‌روی نیازودل ریش آوردم　　لعل‌نوشینش‌بلب‌بیغم‌نیش آوردم

۹ بیت ص۷۵

مدیحةانشدها لسان‌الاطباء فی مراسلة ارسلها الی جناب حجة الاسلام اشرفی مدالله‌تعالی ظله علی‌المفارق فی سنة ۱۳۱۲.

دراین‌قصیده مطلع را ازهاتف‌آورده وخود بعد از سه بیت چنین میگوید:

ازبکم مطلع مدیح ترا　　کرده سرقت زهاتف ظلمان

و مطلع مدیحه‌ای که‌از هاتف آورده اینست:

ای‌فدای‌توهم دل‌وهم‌جان　　وی نثار رهت‌هم‌این وهم‌آن

۳۹بیت‌ص۷۶

مجلسی‌بهر تو آراسته‌ام　　جمله اصحاب صفاخواسته‌ام

۵بیت‌ص۹۱

درص۱۵۵ـ۱۵۶ شعرهاایست که‌درنامه‌ها بکار برند با چندنامه‌ازهمین «حکیم».

درص۱۷۴ـ۱۹۸شرح قصیدهٔ « فخرالقضاة رازی »دیده‌میشود

آغاز: بسمله .

بسال مرصع گشاد مرغ ملمع بدن

اشك زلیخابریخت‌یوسف گل‌پیرهن

بال مرصع افق شرقی را میخوانند.

انجام:

قاضی رازی بگفت بعد چهل سال این

پیر نگشته هوا از کرم ذوالمنن

بحر مفاخر بخوان تا که تفاخر کنی

مفتعلن فاعلات مفتعلن فاعلات

قدتم القصیدة المنسوبة الی فخرالقضاة الرازی فی شهررمضان المبارك من‌شهور سنة ۱۲۷۹ کاتب حروف و اشعاررا فضولی بخاطررسیده بعضی اشعاررا محملی شرح نموده ... کتبه . . حسن‌الطبیب ابن میرزاعلی‌الطبیب الطهرانی

درص۱۸۶منظومهٔ هزل آمیز در هجو وزیران زمان در ۱۴ بیت نیز سه بیت فارسی اوهست.

درس۱۹۹ نامه‌ای بعربی است که بدینگونه پایان می‌یابد «من تحریرات افقل العباد لسان الاطباء».

درس۲۰۴ ـ ۲۱۵ نامهٔ عاشقانهٔ روزگار جوانی اواست بمعشوقهٔ خود به‌نثر و نظم با یك بند مثنوی در ۳۳ بیت و یك قصیده در ۱۲ بیت و غزلی در ۱۳ بیت و باد و بیت دیگر.

درس۲۱۶ـ۲۱۸ نسخهٔ معجون است و یك نامهٔ دوستانه و شعر فارسی و یك مرثیهٔ فارسی.

٤٠٨٦

نسخ عبدالکریم در ۱۱۳۵ در سه برگ آخر، دیگر بر ۳ها نسخ کهن و گویا از سدهٔ ۹ و ۱۰، عنوان شنگرف، با سرلوح لاجورد و زرین آراسته، جدول لاجورد، تصحیح شده، با حواشی «منه، عبدالغفور لاری، احمد» با فهرست نامها دو بار در میان از باستانی بترتیب تهجی، در ۷۰۴ ص، نسخه در ۱۲۱۴ از ان ابراهیم بن اسماعیل بوده است، با مهر سده ۱۱۱۹.

۱۹س۹×۱۵ ، ۳۶۰ ـ ۳۴×۱۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز مقوایی تازه.

نفحات الانس من حضرات القدس

از جامی است (ن۱۳۷۷ ـ استوری ۱: ۹۵٤و۱۳٤٤ ـ مشار۱۵۹۲).

٤٠٨٧

نستعلیق و شکسته نستعلیق و سیاق مورخ ۱۲۴۱ جدول مشکی، با حواشی باستانی‌راد، در ۶۰ ص. سطر چلیپا در سه ستون در یك پنج‌بیت ۱۲×۱۷ ، ۳۲×۱۸٫۳۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا.

نخستنامهٔ انجمن جعفری ورامین

بنظم بسیار سست نزدیك به ۹۰۰ بیت از نقی ورامینی دوستار محمد علیشاه ودشمن آزادی و دستگاه مشروطیت مورخ ۱۳۲۵ق و در بارهٔ وقایع آن سالها از بنیاد گرفتن مجلس (؛ یك جرگهٔ نامسلمان) و کشته شدن اتابك تا نارنجك انداختن برای محمد

علی‌شاه در خیابان لختی . این مرد ازمردم امام زاده جعفرورامین بوده که بااوهمرای بوده اند و انجمنی فراهم کرده بنام « انجمن اتحادیهٔ جعفری » و « انجمن خان باور کبود گنبد » و « انجمن ورامین » و « انجمن جوان آباد » وبکمك شاه بتهران رفته و خلع حاکم مشروطه خواه و چند تن دیگر را خواسته بودند وسر انجام هم بمقصود رسیدند وآن‌جا هم تا مدتی‌پناهگاه استبداد خواهان بوده است . دوساقی‌نامه‌هم‌در آن هست وتخلص « تقی » نیزدر آن دیده میشود .

آغاز: کتاب فتحنامهٔ انجمن اتحادیهٔ جعفری ورامین . بسمله .

بحمد خدا نطق آنشا کنم　　صفات الهی من انشا کنم

انجام: لطف خدا است .. پشت سپاه لشکر ... (پاره شده) .

٤٠٨٨

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، حواشی بانشانهٔ « جم » جم ره ، عنه ، ع ره » .
۱۶س۴×۱۰ ، ۱۰۷×۱۷۳۵۱ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای.

حاشیة لوامع الأسرار فی شرح مطالع الأنوار

حاشیهٔ نخستین‌ملاجلال دوانی است برحاشیهٔ میر سید شریف گرگانی برشرح قطب رازی برمطالع ارموی (طوس ٤ : ٤٧٤) .

٤٠٨٩

نسخ ع۱۰۵۳/۴ در « یلاق جبل‌الریك قریب خان میرزاه » در ش۱ ، ش۲ بهمین خط جز در سه صفحهٔ آخر که محمد موسوی در۴صفر۱۳۴۲ق نوشته است ، عنوان و نشان شنگرف، در نسخه شعرهای فارسی نیزهست.

۱۲س۴×۹ ، ۱۳×۹۰۳۱۱۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج سبز .

مجموع ۵۵

۱ـ مسار الشیعة فی التواریخ الشرعیة عن الائمة المهدیة (۱ ـ ۴۷) از شیخ مفید (ف۱۵۲۸) .

۲ـ لوامع (۵۳ ـ ۲۲۸) از جامی در شرح قصیدهٔ میمیهٔ خمریهٔ ابن فارض (ف۴۸۷) .

۴۰۹۰

نستعلیق ع۱۱۹۳ ، عنوان درهامش ومتن ونشان شنگرف ، پاره‌سرلوح زرین آراسته‌وجدول زرولاجورد ، دوصفحهٔ نخستین زراندود ، دوصفحهٔ آغاز « الفصل الثالث فی العلة والمعلول »زراقشان وحاشیه‌سازی شده ، حواشی باشان « منه ره » ع الله ، عبدالله ره» نسخه شاهانه ایست؛ نسخه‌ورست محمدباقرهزارجریبی وپسرش محمدرضا ویسرش آغاعبدالله بوده است .

۱۸س۵×۱۰ ، ۱۴×۸ک۱۶۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی ترنجی‌مقوایی.

حاشیة شرح التجرید

حاشیهٔ قدیم ملاجلال دوانی است بنام ابوالفتح سلطان خلیل بهادر پسر حسن بیك (ش۴۰۱۷ ـ ف۲۳۳) .

آغاز: مانند نسخهٔ ش۵۰۳ طوس (۸۰۱۴) ودیباچه را ندارد .

انجام: وفی دفع الاخیر مناقشة لطیفة فتدبر (تم تم) .

۴۰۹۱

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان ونشان شنگرف.

۱۵س۶×۱۱ ، ۱۷×۱۰ک۷۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی .

مجموعه

۱ـ شرح المناجات الخمسة عشر (۲ پ ـ ۴۳ پ) شرح و ترجمهٔ فارسی پانزده مناجاتی است که به امام زین‌العابدین نسبت میدهند، ازعبدالعلی برای بزرگی (نیمهٔ دوم سدهٔ ۱۳) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد امیدوار بفضل خداوند غفار عبدالعلی نام بی‌مقدار گوید .

انجام : و کرم دارنده تر از همهٔ کرم داران و الحمدلله اولا و آخرا و ظاهرا و باطنا .

۲ـ ترجمهٔ عدیم‌الادب فی دعاء شهررجب (۴۴ پ ـ ۷۴ر) شرح و ترجمه‌است ازعبدالعلی که درنوروز ورجب ۱۲۷۱ برای بزرگی بنام محمد باقر ساخته است.

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد .. عبدالعلی گوید که چون حسب الامر . . . محمدباقر ... براین فقیر .. لازم گردید ... که دعای ... رجب ... را ترجمهٔ مناسب با احوال وی نماید ... امتثال این معنی را نمود و دراین زمان تعطیل . . . و هوالنوروز الواقع فی هذا الشهرالعزیز من سنة احدی وسبعین وماتین بعدالف ... و اورا موسوم نمود به « ترجمهٔ عدیم الادب فی دعاء شهررجب » .

انجام : فانه لیس الا الیك المستند والسلام علی من اتبع الهدی.

۴۰۹۲

نستعلیق مصطفی‌قلی بروجردی متخلص به‌گوهری درروزچهارشنبه ۱۲۷۵/۱۰/۴ ، شعراوهم در پایان هست.

۱۵س×۶ ، ۱۱×۳۲۴ ، ۱۷×۱۱ ، کاغذ فرانگی ـ جلدلیماج‌سیزضربی‌مقوایی.

دیوان

ازازرقی هروی وراق است ونزدیك ۲۲۰۰ بیت (ادبیات ۲۴۴).

٤٠٩٣

استعلیق سدهٔ ۱۳.

۱۳س۶×۱۴ ، ۱۳۶گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی.

بیان‌الاسرار

شرح و ترجمهٔ فارسی چهل‌باب مصباح‌الشریعة ومفتاح‌الحقیقة که بگفتهٔشارح ومترجم تالیف شهید ثانی است و گرداوردهٔ ازسخنان امام صادق ازشیخ‌حسین‌زاهدی که در ۱۲۵۳ (= منبع فیوض) ساخته است (دیباچه وپایان) وشعراوهم‌در آن‌هست (ص ۲۸) .

آغاز افتاده دردیباچه : ولکن الله رمی ومشارالیه وماینطق ... ومعتمدعلیه‌ان هوالاوحی یوحی ... شاهابجها ... (پاره شده) وزمعجزه جان دشمنان را خستی.

انجام : بحق الحق والنبی المطلق .

یارب بکرم فعل بدم پنهان کن

رنج سکرات بر تنم آسان کن

٤٠٩٤

نستعلیق ونسخ بسیارخوش محمدامین حسینی درمدینه درع۱۳۷۰ ، لشان زر ، عنوان لاجورد وشنگرف ، سرلوح‌زرولاجورد وآراسته ، جدول زر ولاجورد ، میان ودوصفحهٔ‌آغازرارافشان‌وآراسته وکنارهٔ‌آن مصور باپیکره‌های‌مردمی وجانوروردرخت والخزاره‌وسیقلی وبسیارزیبا ، اسخه‌ازآن‌ابی‌بکربن رستم‌بن احمد شیروانی بوده‌است.

۱۳س۶×۱۴ ، ۱۳۳گ۱۲×۲۱ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌سبزطرنجی‌متوابی.

دیوان

از امیرشاهی سبزواری در گذشتهٔ ۸۵۷ (ذریعه ۹:۵۰۲ ـ تذکرهٔ دولتشاه۴۹۲

مجالس النفایس ۲۳و۱۹۷ـ آتشکدهٔ آذر ۸۱ ـ سپه ۶۱۶:۲ ـ ملی ۷۵:۲ـ مشار ۷۱۷)

غزل است باتخلص شاهی بترتیب تهجی بارباعی. نام امیرشاهی درصنع و در سرلوح دیده میشود.

آغاز: دیوان امیرشاهی.

لبا لبست ز خون جگر پیالهٔ ما
دم نخست چنین شد مگر حوالهٔ ما
بر آستان تو شبها رود که مردم را
بدیده خواب نیاید ز آه و نالهٔ ما

• • • •

چو گل بوصف رخش جامه چاك شد شاهی
ببر کجا ورقی رفت از رسالهٔ ما

انجام:

صبیب زلفت که هست چون دستبو
خواهم که همیشه بر سر دستم بو
من کام دل ازلعل تو برخواهم داشت
هر گه که گریبان تو در دستم بو

۵۰۹۵

شکسته نستعلیق ۱۰ شعبان ۱۱۲۳ ، نسخه از آن محمدامین الفبندی محمودی خالدی بوده است ، نیز از آن ملك محمد داغستانی در ۱۱۸۷ .

۱۵س ۷×۱۳ ، ۴۹۴ ص ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلده قراعطف لیماج قهوه‌ای.

دیوان

غزل است با تخلص گلشن بترتیب تهجی از حرف تاء آغاز و بحرف دال پایان

میگیرد (ش۱/۴۰۸۲) در ص۶ آمده « این دیوان بطور بیدل بخاری » .

آغاز:

مژه کی صد ره گریهٔ بی زنهار است
مانع سیل کجا خار سر دیوار است
سر کشی مایهٔ صد کفر و ضلالت باشد
کهکشان دوش فلک را چه کم از زنار است

....

گلشن از دامن دشتی که بر اهست مپرس
تا نظر کار کند جوش گل و گلزار است

انجام :

میا گلشن برون زین رشک فردوس
کشی آخر خمار احمدآباد

۴۰۹۶

نسخ احمد بن حاج عبدالغنی در تبریزی در همدان در ۱۲۶۶/۱۲۶۶، عنوان شنگرف « عمل مفصل یحیی ابن برمکی » در ۹۶ ر و پراکنده‌های کیمیائی در ۱۱۸ پ - ۱۲۴ ر بفارسی، در پایان « لدبیر قمری از روح و نفس و جسد است و از نسخهٔ آقا محمد پیدا بادی با پراکنده‌های کیمیائی دیگر بفارسی، در آغاز هم پراکنده‌های کیمیائی است و سخنان آقامیرزا عبدالرحیم و نسخهٔ حاجی سید محسن مرکب سار همدانی و در حاشیه هم چنین مطالبی هست و سخنان سیدهندی و پیرزاده و مرشد بروجردی و مولانا علی جوشقانی.

۱۹س۶×۱۴، ۱۹۶×۱۰۵×۱۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه‌ای ترنجی مقوایی.

مجموع

۱ـ منتخب تذکرهٔ انطاکی (۴ پ ـ ۴۲ پ) .

۲ـ الطب الجدید الکیمیائی (۴۲ پ ـ ۹۵ پ) ساختهٔ بسراکلسیوس یونانی

در یك مقدمه و چهار مقاله (چاپ شده در هامش ص ٦٦ـ۲۳۹ صفوة الصفا در بمبئی سال ۱۳۲۹) بدینگونه :

المقدمة فی تعریف الکیماوی وبیان الحاجة الیها والغرض منها .

المقالة الاولی فی الجزء النظری من اسیاغوریا و هو الطب الکیمیائی فی الامور الطبیعیة وهو مشتمل علی فصول (ده فصل)

المقالة الثالثة فی کیفیة تدبیر الادویة الکیمیائیة وتحلیلها وتنقیتها فی مقدمتین واثنا عشر فصلا (میانه فصل ۳و۱۰ افتاده) .

المقالة الرابعة فی العملیات بقول جزئی وتشتمل علی تسعة فصول .

آغاز: بسمله . و به نستعین و بعد فهذا کتاب الطب الجدید الکیمیائی الذی اخترعه براکلسیوس مشتمل علی مقدمة ومقالات .

انجام : وعلی هذا المنوال یستخرج ادهان جمیع الاحجار هذا ما اخترناه ونقلناه من سیناریوس (طوروس) الحربانی الذی الف صناعة الطب و من فرایادین و امزیوس (وافریوس) من تقطیر الارواح والادهان وقدالف فی صناعة الطب الکیمیائی فرولیوس کتابا مختصرا مفیدا لملك زمانه وهو یشتمل علی مقالتین فاردنا نقله من اللاتینیة الی العربیة لیکون عام النفع وسمینا هذا المختصر کیمیا باساریقا یعنی کیمیاء الملکیة :

المقالة الاولی (فی معالجات الامراض فی ثمانیة فصول) .

المقالة الثانیة فی المعالجات الجزئیة (٦٨ ر ـ ۹۵ پ بایك عنوان فصل ومیرسد بهمان جایی که درچاپ شده می بینیم واین کتاب دورساله را می‌داند) .

۳ـ خلاصة الاسرار (۹٦پ ـ ۱۱۸ر) بعربی از حسین بن علی کاشفی از روی نوزده رسالهٔ تنکلوشای بابلی کبیر و بنام جلالا محمدا دریك مقدمه (تدبیر کلی) وقاعده (تراکیب اصلی) وخاتمه (طرح واتمام) (ذریعه۷:۲۱۲) .

آغاز: بسمله . وثقتی بالصانع الحکیم لك الحمد یامحیی الاجساد بتدبیر النفوس

وتاثیر الارواح ... اما بعد فیقول . . حسین بن علی الکاشفی .

انجام : والنجاة من مهالك الخوض فی الظلام .

٤ ـ رسالهٔ تنکلوشا (۱۲٤ پ ـ ۱۸٦ ر) در پانزده کنز از محمد ابراهیم بن محمدحسن فراگوزلو که بفارسی درآورده وفهرست وفصول در آن گذارده است.

رسالهٔ تنکلوشا پانزده کتاب است : کنوز سبعه درهفت کنز هریك چندفصل، انوار درهفت نور هریك چند فصل ، مصابیح انوارسبعه درهفت مصباح نور ، مفاتیح اسرار سبعه در هفت مفتاح سر ، اسرار سبعهٔ کامله درهفت سر ، عمل لوح بلور که یك عمل است، عمل کمرزر که یك عمل است ، عمل طوق ذهب درسه فصل، مفتاح کنز المواقیت که یك عمل است ، مفتاح کنز اللآلی که یك عمل است ، کنز اللآلی درسه کنز ، کنز الیواقیب در چهار کنز ، گنج گهر در دوفصل ، گهر گنج درشش فصل ، مفاتیح کنوز سبعه درهفت مفتاح کنز .

آغاز: رسالهٔ تنکلوشا الکبیر البابلی قدس سره الحمدلله الذی تفرد بالکمال فکل کامل سواه منقوص . . . امابعد چنین گوید . . . محمد ابراهیم ابن محمد حسن فراگوزلو .

انجام : و کشف کند و ما عمل بها الا ویعلم بصحة ذلك کلها و ما وضعتها فی الاکاسیر عنها محمرا لوصیضا یؤب الی ذلك کلها مجربا کاملا والله الموفق والمستعان والیه یرجع الامر کلها وعلیه التکلان تمت الکتاب فی التاریخ ۱۲٦۹ و کان هذا العمل من ملحقات رسالة الحکیم تنکلوشاه الکبیر قدس سره .

٤٠٩٧

شکسته نسعلیق عبدالله بن حسن قرشی در ۸ ج ۱/۱۳۴۳ .

۱۲س ۱۴×۶ ؛ ۱۸×۱۱/۳۷۷ ؛ کاغذ فرانگی ـ جلدمقوا عطف تیماج مشکی .

عبهر العاشقین

از شیخ روزبهان بقلی‌شیرازی (۵۲۲ـ۶۰۶) که در تهران بسال ۱۳۳۷خ بچاپ رسیده است .

۴۰۹۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ق.

۱۲س×۷×۱۲ ، ۱۷×۱۱٫۵×۷٫۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی.

دیوان

غزل است از هلالی بترتیب تهجی باچند رباعی باهمین تخلص .

آغاز: بسمله .

ای نور خدا درنظر آرزوی تو ما را
بگذار که در روی تو بینیم خدا را

* * * *

گر یار کند میل هلالی عجبی نیست
شاهان چه عجب گر بنوازند گدارا

انجام :

دردا که اسیر ننگ و نامیم هنوز
در گفت و شنود خاص و عامیم هنوز
شد عمر تمام و ناتمامیم هنوز
صدبار بسوختیم و خامیم هنوز

٤٠٩٩

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ـ

۱۵٫۶×۱۴ ، ۱۱٫۳۴×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج قهوه‌ای

کلیات

دیوان اشعار و منشآت و آثار عربی و فارسی میرزا محمد حسین ادیب کرمرودی آذربایجانی زندهٔ در زمان محمد قاجار و ناصرالدین‌شاه (دانشمندان آذربایجان ۳۳۰) گردآوردهٔ علی محمدبن محمدحسن کرمرودی باسر گذشت او در دیباچه بعربی بدینگونه :

۱ـ دیباچه درسر گذشت ادیب کرمرودی از علی محمد کرمرودی ۱ـ۶

۲ـ ستایش وسوگواری حسین ع بنظم عربی ۷ـ۸

۳ـ ستایش حاج میرزا باقر مجتهد تبریزی بنظم عربی ۸ـ۱۰

٤ـ ستایش میرزا آقاخان نوری بنظم عربی ۱۰ـ۱۳

۵ـ مژدهٔ ورود ناصرالدین‌شاه بآذربایجان که بوسیلهٔ میرزا سعیدخان وزیر امورخارجه خوانده شده بنظم عربی ۱۳ـ۱۷

۶ـ ستایش وزیر محمد شاه حاج میرزا آقاسی بنظم عربی درسه قصیده ۱۷ـ۲۸

۷ـ ستایش یکی ازپسران فتحعلی‌شاه بنظم عربی ۲۸ـ۲۹

۸ـ ستایش میرزا محمد صادق قائم مقام والی آذربایجان بنظم عربی ۲۹ـ۳۳

۹ـ ستایش حاج میرزا باقر تبریزی بنظم عربی ۳۳ـ۳٤

۱۰ـ ستایش ابن الامیر ساعدالملك بنظم عربی درد و قصیده ۳٤ـ۳۶

۱۱ـ درنکوهش نجیب پاشا سرعسکر روم وسپاهیان در کشتار
وچپاولی که دربغداد کرده بودند بدستورمحمدشاه وعیرزا
باقرناصرالملك‌ادیب بنظم عربی ۳۶ـ۳۹
۱۲ـ گله از همین ناصرالملك که این قصیده را بنام خود خوانده
وششصدوپنجاه تومان مستمری ازدیهای قزوین ازشاه گرفته
و تنها پنجاه تومان باو داده است وشکایت بحاجی‌میرزاآقاسی
دربارهٔ این کار بنظم عربی ۳۹ـ۴۲
۱۳ـ قصیدهٔ عربی ۴۲ـ۴۳
۱۴ـ لغز من‌نتایج افکاره بنثرعربی ۴۳
۱۵ـ ستایش شاه بعربی منثور ۴۴ـ۴۶
۱۶ـ شرح دیباچه شرح نهج‌البلاغه ابن‌ابی‌الحدیدبفارسی منثور
در۱۲۷۶ بدستور ناصرالدین‌شاه (افتاده دردیباچه) ۴۷ـ۶۵
۱۷ـ ستایش میرزا مصطفی‌خان پسروزیربنظم عربی ۶۴
۱۸ـ ستایش معزالدوله بنظم عربی ۶۴ـ۶۵

۱۰۰ ﴿

استعلیق روز۶شعبان ۱۰۱۹درش۱ ، روزسه‌شنبه ۲۲ شوال ۱۰۰۹ درش۲ ؛ روزدوشنبه‌۵شعبان ۱۰۰۳ درش۶ ؛ س۳ـ۵ بهمین‌خط ؛ ش۷ نسخ وش۸ـ۹ استعلیق جلیپا ازسدهٔ ۱۱ ؛ درص۴۹ مکرر سخنی است ازبقراط بفارسی وافلاطون بعربی ؛ درص۵۳خبرابوی،درص۱۸۱ابتدیست بعربی‌ازقاضی‌زاده دربارهٔ میادی منطقی

۱۸س۵×۱۲ ؛ ۳۹۸×۹۰۳×۱۶ ؛کاغذ سپاهانی ـ جلدنوماج قهوه‌ای‌ضربی

مجموع ۱۵

۱ـ تدبیرالمسافرین (۱ـ۱۱) ازابن‌سینا (مهدوی ش۴۵) .

۲ـ تحقیق فی التشکیك (۱۳ـ٤٤) حاشیه‌ایست برمقاله یارسالهٔ تشکیك ودران از سید سند ومحقق شریف یاد شده است .

آغاز: بسمله. تحقیق التشکیك اللهم بالهامك وازالة الشکوك بفیضك وانعامك حمدالك رب علی ما انعمت وشکرالك علی ماعلمت والهمت ... اخوانی هذا ما یحضرنی من تحقیق مسئلة التشکیك وتحریر کلام الاستاذ المحقق قدس سره مندفعا عندوجوه التشکیك عسی الله ان یوفقنا للکلام التمام فی تمام الکلام و یوما لتتمیم الحواشی و تجرید الغواشی ... اقول التشکیك اما بالاولویة او الاقدمیة او الاشدیة او الزیادة و النقصان .

انجام : یفقهوا قولی والحمدلله کفاء افضاله والصلوة علی نبیه محمدوآله صلوة یلیق بفضله و کماله .

۳ـ رساله درشعاع (٤٥ـ٥٠) ازخواجهٔ طوسی (ف۸۸۷ ـ مدرس ۲۳۵ بنام رساله در تحقیق قوس قزح) .

٤ـ رسالة فی ان الاعداد انما یتقسم بالآحاد (٥١ـ٥٣) ازشاه قاضی .

آغاز: بسمله . وبه تستعین . احمدالله علی نواله ... لعلك سمعت ما اشتهرعلی الفیلسوف الاول ارسطوطالیس ان الاعداد انما یتقسم بالاحاد فاعلم ان مراده ان الاجزاء الاولیة للاعداد هی الاحاد .

انجام : فلاتقولوا ثلثة انتهوا خیرالکم من افادات الفاضل العالم شاه قاضی سلمه الله .

٥ـ مقالة فی رد شبهة ابن کمونه (٥٥ـ٥٧ خط مؤلف) از محمدشریف کشمیری برای میرزا محمد شریف ودرآن ازسیدامام یاد کردید .

آغاز: بسمله . وعلیك الاعتماد و منك الاستعانة یا کریم الحمدلله و سلام علی عباده الذین اصطفی . . . فهذه مقالة شریفة شریفیة الفها . . . محمد شریف الکشمیری . .

هدية لمن هو اشرف نسبا ... ميرزا محمد شريف ... وهي مشتملة على ثلث تحف: التحفة الاولى يذكر فيها اعضال دقيق عن ابن كمونة مع ما سنح لي في حله ... ان كل شيء يكون وبحيث لو وجد لا يكون وجوده مستلزما لرفع امر واقعي فهو يكون موجودا ازلا وابدا .

انجام : فاحسن التدبير واحفظ ما افاده الاستاد مدظله العالي فانه من نفايس الافادات ولطايف الاشراقات و الحمد لواهب العطيات و على نبيه و عترته المعصومين الصلوات الزاكيات والتسليمات الوافيات التحفة الثانية (افتاده) .

٦ـ آداب البحث (٥٨ ـ ٨٠) از فخر الدين محمد بن حسين حسيني سماكي استرابادي (مانند ش ٤ و ١٧٠ و ١٧١ طوس) در پايان اين نسخه حل بيست مغالطه است وبسيار سودمند كه در نسخهٔ س ١/٨٨٣ ما (ف ٥) ديده نميشود . در پايان آمده «وقد تم تحرير الرسالة في شهر صفر من ثمان وخمسين و تسعمائة حرره مؤلفه . . . محمد بن حسين الشهير بفخر الدين الحسيني باضافة مغالطتين قبل الاخير في اثنين وسبعين وتسعمائة»

٧ـ ايضاح مشكلات التوحيد في حل معضلات التجريد (٨١ـ١٨٠) از شجاع حسيني ودربارهٔ مبحث الهيات است .

آغاز: بسمله وبه نستعين في التتميم و عليه التوكل في موارد التفهيم ومصادر التعليم احمده حمدا يتوالى بتوالي التحميد . . . وبعد فيقول ... شجاع الحسيني . . . هذه كلمات قد تلبست لباس التسويد .. و سميتها بايضاح مشكلات التوحيد في حل معضلات التجريد و آثرت فيما بين الشروح ما بريء من الجروح واخترت من المباحث ما هو منزه عوضوعها عن الحوادث وبالغت في التوضيح والتنقيح ووقفت على الحق الصريح وما نظرت على ما قاله الشارحون بل احتبست في مطاويها عما قاله الجارحون و اشرت الى رد كلامهم .

انجام : و ان السحر و الشعبذة ليس ثبوت ما ليس بمعتاد بل معتاد فتامل و الحمد لله رب العالمين .

۸ـ انتخاب معارج‌القدس فی معرفة مدارج‌النفس (۱۸۲ـ۱۸۷) اصل از غزالی است (فهرست بوئیژ ش۷۶).

۹ـ انتخاب تحقیق‌العلم‌اللدنی (۱۹۱ـ۱۹۵) اصل ازغزالی و بنام‌الرسالةاللدنیة (بوئیژ ش۱۹۳).

۴۱۰۱

نستعلیق حسین‌بامعالی‌راد از روی دو نسخهٔ عبدالکریم حسینی امیری فیروزکوهی وکتابخانهٔ ملی ملک درروز آدینه ۹ اردیبهشت ۱۳۴۲ ؛ عنوان وجدول شنگرف

۱۴س۸×۱۵ ، ۱۹×۳۶×۱۲ ، ۲۱×۳۱ ، کاغذ فرانگی ـ جلدلیماج مشکی‌ضربی‌متوابی عطف قهوه‌ای

دیوان

ازنرگسی‌ابهری عراقی(۸۷۸ـ۹۳۸) دارای مثنوی مانند مخزن‌الاسرارنظامی (تحفهٔ سامی ص ۱۱۵).

غزل است با تخلص نرگسی وبترتیب تهجی بامقطعات ورباعیات.

آغاز:

بس‌مشکل است کاردل‌از دلنواز ما
کاری کند مگر کرم کارساز ما
آورده ایم تحفهٔ جان را بصد نیاز
ای وای اگر قبول نیفتد نیاز ما

* * * *

ای نرگسی ببین که زخیل‌سگان‌او
شد بس سعادتی سبب احتراز ما

انجام:

بی زروسیم نرگسی هرچند گره از کار بسته نگشاید

۴۱۰۴

نسخ محمد سمنانی در ۱۳۱۰ و ۱۳۰۹ شعرفانی در ص ۴۲۶ ست
۲۲س ۶×۱۵ ؛ ۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلد لیماج مشکی ضربی مقوائی

مجموعه

۱ـ جنگ (۱ـ۲۴ و ۲۷ـ۳۱) در مسائل حساب بفارسی وعربی از شرح ملامحمد باقر برعیون الحساب وقسطاس المستقیم خواجه نصیرالدین وجزاینها وبرگنده‌های دیگر ازشیخ علی‌بن سهل صوفی سپاهانی وشیخ بهایی وشعرخواجهٔ طوسی وجزاینها بفارسی وعربی .

۲ـ الاعتقادات (۲۴ـ۲۶) ازخواجهٔ طوسی همانکه درپایانش ازقواعدالعقایدیاد شده است .

۳ـ اعتقادات (۳۳ـ۴۸) ازحاجی ملامحمد جعفرقراگوزلو وعرفانی است .

آغاز: بسمله .

اعیان همه‌شیشه های گوناگون بود

کـافتاب بران پرتو خورشید وجود

هرشیشه که بود سرخ یازرد و کبود

خورشید دران هم بهمان رنگ نمود

وجود حق ... بمثابهٔ نورمحسوس است و حقایق و اعیان ثابته بمنزلهٔ زجاجات متنوعهٔ متلونه .

انجام : و از دیدن تعقل نمیرود از والله اعلم بالصواب (تمام شد نسخهٔ رسالهٔ اعتقادات قطب العرفاء ... ملاجعفر قراگوزلو یوم سه شنبه ۱۲ شهر جمیدی الثانیه ۱۳۰۹) .

٤ـ الاصول الاصلية (٥١ ـ ٢٠٧) از فیض کاشانی در ده اصل وساختهٔ ١٠٤٤ نزدیك ١٨٠٠ بیت (مجمجه٢:١٤و٣٠و٤٤).

آغاز: الحمدلله الذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلو علیهم آیاته ... فیقول ... محمدبن مرتضی المدعو بمحسن ... ان هذه اصول اصلیة یبتنی علیها فروع جلیلة.

انجام: وتمت الاصول الاصیلة الکاملة واتفق لضعف تاریخ تصنیفه هذا الکلام و الحمدلله اولا و آخرا.

٥ـ رسالة فی صلوة الجمعة (٢٠٧ـ٢٢٣) ازشهید دوم ومورخ ٩٩٢، درص ٢٧٤ فهرستی است ازوجوه بحث دراین مسئله ازخود شهید ازمسودهٔ خط او.

٦ـ تفسیر سورة العصر (٢٢٥) ازخواجهٔ طوسی ازروی خط علم الهدی (منزوی ١ : ٥٥).

٤١٠٣

نستعلیق محمدحسن بن حاج میرزا نصرالله علی آبادی مازندرانی درروز یکشنبه صفر ١٢٦٧ درفارس وتهران درش ١و٢ ، شمارهٔ دیگر بهمین گونه خط وارپایان افتاده ، جدول درش ٣ زر ولاجورد ١٢س٦×١١ ، ١١٩ـ١٢٤×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی علوایی

مجموعه

١ـ القصائد السبع المعلقة (٣ پ ـ ٥١ پ) هفت قصیده است باترجمه وشرح لغوی میرزا اسحق نیروزی بفارسی بشنگرف ودرهامش.

٢ـ القصیدة الطنطرانیه (٥٢پ ـ ٨٣پ) از معین الدین طنطرانی با شرح لغوی ونحوی عربی.

٣ـ مقامات حمیدی (٨٤پ ـ ١١٨پ) ازحمیدالدین عمر بلخی ولو لجی (ادبیات ٤٣٧).

٤١٠٤

نستعلیق زین‌العابدین طبیب پسر سیدقاسم رشتی در روز چهارشنبه ج۲ ۱۲۵۵ در سپاهان (پایان دفتر۲) ، جدول وستون‌بندی زرولاجورد ، عنوان زر ناشنگرف، نسخهٔ دفتر۱-۳ است با شرحهای لغوی درهامش ازلطائف‌المعنوی وعلی‌خان

۲۳س۹×۱۸ ، ۱۳۴س۱۵×۲۶ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

مثنوی

ازمولوی رومی است .

٤١٠٥

نسخ محمدبن حسین بن علی رضای حسینی قمی در روز یکشنبه ۱۳ ذی قعدهٔ ۱۲۴۱ ، عنوان شنگرف ، متن در هامش ، در ۷۳۸ ص

۱۷س۱۰×۱۶ ، ۳۲۱س۱۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی مقوایی

مصباح الانس بین المعقول والمشهود فی شرح مفتاح غیب الجمع والوجود

شرحی است از شمس‌الدین محمدبن حمزهٔ رومی فناری (۷۵۱-۸۳٤) بر مفتاح غیب‌الجمع والوجود صدرالدین محمدقونوی که در تهران در ۱۳۲۳ ق بچاپ سنگی رسیده است .

٤١٠٦

نسخ سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، در ۷۰۲ ص

آغاز افتاده : و باندازه کننده الخافض فرود آورنده الخبیر آ۱۳ ، بهمهٔ جوزها ... کتاب الالف باب الالف المفتوحة الاء درختی است و ۳ بند با تک

انجام‌افتاده: کتاب‌الیاء باب‌الیاء المفتوحة . الیاءآنچه بمان ارشیر دریستان گوسفند الیاس حقك ... الیسیرآسان

۱۵س۷×۱۱ ، ۱۹×۱۴س۴۵۱ ، کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای ضربی‌مقوایی

«مؤلف الأسماء فی‌مرتب المعروف والأشیاء»

ازمحمودبن عمرقاضی سجزی است (ش ۱۴۰۱)

۴۱۰۷

اسخ وناویسانده وعقابله شده محمدمهدی‌بن رضی‌الدین محمدهروی درسپاهان دردهة نخستین رمضان ۱۱۲۷ ، عنوان شنگرف ، حواشی بالشان «منه» درش۴ ، نسخه از آن‌علی‌رضابن ادریس وخود ادریس بوده است (ص‌ع) .

۱۵س۷×۱۲ ، ۱۹×۱۱ ، ۱۶۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌عطف مشکی

مجموعه

۱ـ العلهوف علی‌قتلی‌الطفوف (۱ـ۹۴) ازابن طاوس .

۲ـ حاشیة الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة (۹۶ ـ ۳۳۱) از میرزا ابراهیم‌بن خلیفه سلطان (ص ع ـ دیباچه ـ ذریعه ۶ :۹۰) .

آغاز: بسمله . ان ابهی‌لمعةتلمع‌من‌ثواقب البیان واحلی ثمرة تجنی‌من‌دوحات روض‌الجنان حمد خالق خرقت حیتان الانس فی بحاربیان کماله .

انجام : قوله ویتیمم آه قال فی‌المعتبر ... بدلاعن‌اثنین فتامل .

۴۱۰۸

نستعلیق محمدحسین‌ابن محمدشفیع حسینی طاهری نوادة مؤلف در۱۱۴۸ ، عنوان‌درشت‌گر ۱۸س۷×۱۴ ، ۱۴۹س۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی

مجموعه

۱ـ نورالایمان فی فضایل القرآن (۱ـ۵۷) درخواص وثواب سور وقواعدقرائت از محمد طاهر بن محمدحسین [شیرازی،قمی] .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انزل القرآن هدی للمتقین ... بدان ... که این رساله‌ایست دربیان‌ثواب تلاوت‌قرآن وخواص سورهٔ‌آن ازطریق اهل بیت .ومختصری از قواعد قرائت که .. تألیف نمود.آن .. محمد طاهربن حسین و مرتب ساخت آن را برمقدمه وچند فصل وخاتمه وموسوم گردانید آن‌را بهنورایمان فی‌فضایل القرآن.

انجام: کک رمزاینست که مثل سابقه است یعنی که این کلمه در این حکم کلمهٔمن بورقه سابقه‌است،تمت‌الکتاب بعون‌الملک‌الوهاب. کتبه‌العبد المذنب ابن‌محمد شفیع محمد حسین الحسینی الطاهری فی بیست‌و هفتم شهررجب الاصب سنهٔ ۱۱۴۸ امید دعا دارم .

۲ـتحفهٔعباسی (۵۷ـ۱۹۷)ازهمین‌محمدطاهرباعنوانهای دا گر پرسند... بگو ه دراصول دین ونماز بروش شیعی امامی .

آغاز: بسمله . حمد له .. امابعدای عزیز من بدان وآ گاهباش که دنیا موضع راحت ومحل فراغت نیست .. بدانکه معرفت اصول مرتبه‌اش‌ازهمه طاعتها و عبادتها بالاتراست ... و چون رساله‌هایی که دربیان معرفت نوشته اند مشکل و دشوارفهم‌بود بنابراین ... محمد طاهر این رساله راترتیب‌دادوآن‌را برعبارت‌ظاهره ودلایل واضحه بقانونی که از انبیاع منقول‌است مشتمل ساخت ...آن‌رابه‌تحفهٔ عباسی موسوم گردانید که امید که آن شهنشاه صاحب قرآن . .. بآبیاری معدلتش پیوسته گلزاردین سرسبز و سیراب بوده باشد و چون بعد از معرفت اصول نماز فریضه ازهمه طاعتها و عبادتها افضل است بنابرین این رساله را بذکر صورت نماز ... ختم نمود .

انجام :

از بال وپرم رشتهٔ غفلت پرداز　　شاید که کنم باوج‌مهرت پرواز

(تمت‌الرسالة بعون الله تعالی) .

۳ـ جامع صفوی (۱۹۷ ـ ۲۱۷) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعدای‌سالك راه ـ یقین ... بدان وآگاه باش که دنیا موضع راحت ومحل اقامت نیست ... می‌باید که ... درتحصیل معرفت اصول دین ... سعی تمام بجا آورند ... این محتاج ... محمد طاهر تفحص نمود رساله ای نیافت که عامیان مبتدیان ازآن بهرمندتوانندشدبنابرین‌این رساله را تألیف نمود بعبارات سهل ودلایل آسان ... وآن‌رابه جامع صفوی موسوم ساخت امید که بنظر ... شاه‌صفی ... الصفوی بهادرخان ... مشرف گردد و چون اصول دین پنج است : توحید ، عدل ، نبوت ، امامت ، معاد ... این رساله رامرتب برپنج فصل ساخت .

انجام : وآزاری که در دنیا کشیده اند عوض بایشان رساند .

٤ ـ رساله درترجمهٔ نماز (۲۱۷ ـ ۲۲۵) .

آغاز: بسمله . حمدله ... ای جویندهٔ طریق طاعت وای طالب اسرار عبادت ... این محتاج ... محمد طاهرچون عالمیان را از فهم معنی فاتحه وسوره وذکرهای نماز محروم وبی بهره دیدبنابرین‌این رساله‌راتألیف داد ودرآن شمه‌ای ازمعنیهای‌ضروری بیان نمود .

انجام : سلام برما وبربندگان صالح.

۵ـ معالجة‌النفس (۲۲۶ ـ ۲۳۷) پند واندرزاست‌ازهمو ودرآن هفده مثالی‌برای دنیا زده شده که برخی زآنها درگشایش نامهٔ طوسی دیده میشود .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمدله . امابعد ای عزیز بدان و آگاه باش که توهمسافری .

انجام : فارغ شد از تألیف این رساله بتوفیق اله قادر محمد طاهر و آن را به معالجة النفس موسوم گردانید والله اعلم بالصواب .

۶ـ رساله در زکوة (۲۳۷ـ۲۴۸) از همو، در بن رسالهٔ ضروری زکوة آمده است در پنج باب : زکوة غله ، زکوة طلا و نقره ، زکوة شتر و گاو و گوسفند در سه فصل، زکوة مستحب ، مصرف زکوة ، خاتمه در زکوة فطر .

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد ای عزیزان و یاران و ای برادران و همسفران پوشیده نماند که سفر پرخطر قیامت ... بغایت نزدیکست .

انجام : و در روز عید بفطره حساب نمایند والله اعلم بالصواب . قد فرغت من تسوید هذه الرسالات من مؤلفات جدی ... محمدطاهر ... وانا ... محمدحسین الحسینی الطاهری فی یوم الثلثا احدی وعشرین من شهر رجب المرجب من شهور سنة ۱۱۴۴) .

۴۱۰۹

نسخ محمدبن علی امامی در حدود ۸۹۳ در کاشان، با تصحیح و عراب شعرها از محمد شفیع بن محمد مقیم در رجب ۱۱۱۲ ، در هامش ص۱-۷ رباعیهای بابا افضل کاشانی است بار باعی خواجه طوسی در ستایش او ، در ص ۸ مقطعات ابن یمین است

۱۵س×۷×۱۲،۳۴۸×۱۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد پارچه مشکی مقوایی

کشف الوجوه الغر لمعانی نظم الدر

از عزالدین محمود بن علی کاشی است (ن۱/۱۴۴۲) .

۴۱۱۰

نستعلیق حسین علی بن ابن محمد در ۱۳۱۷ ، عنوان درشت تر

۱۳س×۷×۱۵ ، ۱۱۲ گ×۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

۱ـ رسالهٔ حسن وعشق (۱ـ۸۶) باید از متاخران باشد ولی نثر آن شیواست. چندین حکایت در آن هست وعنوان حکایت : درفواید خاموشی (ص۵۰)،فواید سخن (۵۳)، فضیلت قناعت (۶۹) ، درنو سنجی عدالت (۷۹) در آن دیده میشود.

آغاز: بسمله .

سپاس بی قیاس و حمد بسی حد
مر آن کنز خفا را باد سرمد
که چون روز ازل از جیب دم زد
ز خلوتخانه در بیرون قدم زد

. . . اهل معرفت گویند که حسن علت غائی ایجاد است وعشق اساس حسن را بنیان است .

انجام :

قید منه تا ننهی پا بقید　　صید مکن تا نکنی خویش صید

۲ـ کنزالاسماء (۸۹ ـ ۱۲۶) دریك مقدمهٔ جامعه ودوفصل : اورادی که مداومت آنها موجب قرب نوافل وموجب عروج برمعارج ومنازل است ، اورادی که درهنگام جمعیت و اقبال و فرصت وفراغ بال بآن باید اشتغال نمود .

آغاز: بسمله . الحمدلله الحلیم الکریم العلی العظیم . . . وبعد چون مقتضای عبودیت حقیقی اشتغال قلب وقالب عبد است بعبارت معبود باستحقاق .

انجام : فقطع دابر القوم الذین ظلموا و الحمدلله رب العالمین تمت الرسالة المسمی بکنزالاسماء . خاتمه در ذکر اذکاری که در هنگام وقوع عطسه و مشاهدهٔ نورشمع و چراغ شاهد بیان را بایاغ مواظبت آن تردماغ باید نمود . . . به بیان حقهٔ

اسلامیه اشتغال نمایدو الحمدلله رب العالمین والصلوات والسلام علی محمدو آله اجمعین (مورخ پایان رجب ۱۳۱۷).

۳ـ رساله در اصول وفروع دین (۱۲۹ ـ ۱۷۷) باعنوان «ای درویش» وبروش فلسفی وعرفانی.

آغاز: بسمله. حمدله.. اما بعد بدانکه برهر مکلفی واجب است که سباح نظر در دریای بی‌انتهای فکرت غوطه ور سازد.

انجام:

ز یمن مقدم آن شاه عادل　　جدا کرده ذهم تا حق و باطل

٤ـ تو وحدت (۱۷۹ ـ ۲۱۷) از خواجهٔ حوراء خواجه عبدالله (ن ۳۸۳۷/۲).

٤١١١

نستعلیق محمدبن علی‌بن محمد در روز آدینه ۱۲ رمضان ۹۰۳ در ش۳ که نیمهٔ دوم مقالهٔ۴ کتاب۴ است ، ش۱ استعلیق سده۱۱و۱۲ ، ش۲ مانند ش۳ است ، عنوان شنگرف در ش۲و۳

۱۸س۷×۱۴ ، ۳۶۷ـ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مشوایی عطف سرخ

مجموع ۴۵

۱ـ حاشیة تحریر القواعد المنطقیة فی شرح الرسالة الشمسیة (۲پ ـ ۵۷ر) از خلیل بن محمد رضوی قرمانی شاگرد کمال الدین حسین اردبیلی بر مقالهٔ دوم در قضایا ازاین کتاب (چلبی در الشمسیة) وناظر بحاشیهٔ میرهم هست.

آغاز: بسمله. یامسهل لااحصی ثناء علیك انت کما اثنیت علی نفسك ..فیقول.. خلیل بن محمد الرضوی ان الفضلاء لما حققوا مباحث التصورات و بینوا ما فیها من المشکلات و اظهروا ما فیها من الفسادات ولم یلتفتوا کما ینبغی الی مباحث القضایا والقیاسات و کنت قد حققت اکثر المواضع منها فی مجلس استاد العلماء و الفضلاء ...

مولانا کمال‌الملة والدین شیخ حسین [الاردبیلی] ... فسئلت ان اتضح‌الفوائد و اجمع الزوائد ... قال المصنف ره المقالة الثانیة له یعنی انه یحمل و یثبت فی هذه المقالة الاحوال والصفات علی نفس القضایا .

انجام : لابالنسبة الی جمیع‌الافراد علی الاطلاق (تمت الکتاب بعون الملك والوهاب) .

۲ـ رسالة فی تشریح العروق الغیر الضوارب (۵۸ ر ـ ۶۳ر) از جالینوس.

۳ـ مقالة فی تشریح العروق الضوارب (۶۳ر ـ ۶۷ر) از جالینوس .

۴۱۱۲

نسخ غلامرضای حیران ازسنة ۱۳و۱۴ ؛ عنوان‌شنگرف

۱۴س×۷ ۱۳×۱۳×۳۴۹، ۲۰ × ۱۳ ، کاغذفرنگی ـ جلدنیماج قهوه‌ای دردن مشکی

رساله در معرفت تقویم

از محمدحسین‌بن‌عبدالکریم تبریزی ودران ازبیرجندی یادشده است(ص۶۲).

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... محمد حسین‌بن عبدالکریم تبریزی که این رساله مسوده‌ایست درمعرفت تقاویم لغوی واصطلاحی کواکب وسایر اوضاع متعلقهٔ بآنها از طبایع و مزاجات و ایام مصطلحه مرقومهٔ در تقاویم ... مشتمل است برمقدمه (معرفت تقویم ص۱) ودومقاله (معرفت ایام اسابیع وتواریخ مشهوره‌وبروج وکواکب وتقویم‌ایشان وجزاینها درهشت‌فصل ص۲ ـ صفات ومنسوبات‌بروج‌ومقدار زمان در سه فصل ص۷۶] وخاتمه درتعریف اختیارص۸۴)

انجام : علامت قتل سلطان‌آن ملك بود.

۴۱۱۳

شکسته نستعلیق ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد
۱۶س۷×۱۴ ، ۹۶ب۱۴×۲۰ ، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

دیوان

قصاید و ترجیعات‌مذهبی‌است‌ازمحمدبن‌حسام‌در گذشتهٔ ۸۹۳ درجوسف‌قهستان ومؤلف خاوران نامه (ذریعه ۱۹:۹) نه جمال‌الدین‌ابن حسام خوافی سرخسی‌در گذشتهٔ ۷۳۷، در آن آمده (ص۱۴۳) :

روز پیری ازپس هفتادوهشت ابن حسام

نطق خود را در ثنای او ثناخوان یافته

قصیدهٔ « ای کبریای‌ذاتت‌بر ترزجسم وجوهر » که درذریعه یادشده درص۱۰۷ـ ۱۱۳ نسخهٔما هست ؛

آغاز:

ای بسزا لایق حمد و ثنا ذات تو پاك ازصفت ناسزا

آنچه تو شایستهٔ آنی‌بحق زهرهٔ اوصاف‌تو گفتن کرا

انجام افتاده :

مسندآرای‌قصور قاصرات الطرف وعین

باب فخرخیل‌خیرات حسان حدحسین

۴۱۱۴

نسخ غلامرضای حیران درشوال ۱۲۷۶ ، عنوان‌شنگرف
۱۵س۸×۱۴ ، ۱۵۰ب۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی

بحر الاسرار

تفسیر سورهٔ فاتحه است ازمظفرعلیشاه محمدتقی مشتاق کرمانی بنظم فارسی (ف۲۱٤٥)

٤١١٥

نسخ حاجی آقاعبدالله‌تبریزی در۱۲۶۹ ازروی نسخهٔ مؤلف ، عنوان‌شنگرف ، جدول‌زروشنگرف ولاجورد

۱۲س۸×۱۵ ، ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدنیماج مشکی‌عطف‌سرد‌قهوه‌ای

قانون الملاج

از سید علی‌بن سیدمحمد تبریزی که در ۱۲٦۹ بنام ناصرالدین‌شاه و شاهزاده حمزه میرزا دریك مقدمه وشش باب ساخته است (مشار۱۲۱۲) .

٤١١٦

نستعلیق‌محمداسمعیل‌بن‌کربلایی محمدحسن قاجر بروجردی وجدانی در شعبان ۱۲۹۹ در ش۱، شماره‌های دیگربهمین‌خط ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ،باچندسرلوح‌زرین

۱۵س۷×۱۳ ، ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

مجموعه

۱ـ داستان مهروماه (۱ پ ـ ۱۲۰ر) .

چنین است نام کسان وجایهای این داستان .

خاورشاه وروشن رای وزیر که داستان دربارهٔ آنها است ؛ فیلسوف،شاهزاده ، مشتری ، ماه ، عندلیب، سرواساء نیك‌اختر ، خواجه ، بهراسشاه ، مهر ، هلال‌مغربی،

نسیم رسول سحاب فرنگی ، زهره ، جادوان ، عطارد وزیر ، لشکر ، میلان، نیاك اختر ، لشکر ابر فرنگ ، جزیرهٔ باروند ، مکه ، قلعهٔ بوقلمون جادو ، مغرب ، مشرق معص.

آغاز: بسمله . اما راویان اخبار وناقلان آثار وطوطیان شکرخوار شیرین گفتار وسخن سرایان حکایت خسروانی وچمن سرایان روایت پهلوی وغواصان دریای معانی و گوهرشناسان صحرای روایت شیرین این حکایت را که ازشیرینی بمثابهٔ قوت جان و درطراوت مثال روح روان است . . . واین حکایت را « مهرو ماه» خوانند . . . بیان کرده‌اند .

انجام : تاآنکه برهم زنندهٔ لذات وپریشان کنندهٔ جمعیات برایشان بتاخت.

۲ـ کنوزالرموز (۱۲۰ پ ـ ۱۲٤ر) در خواص طبی و سحری برخی چیزها و پاره ای از کارها .

آغاز: حمدله . . اما بعد این رساله‌ایست مشتمل برخلاصهٔ اقوال علما و نقاوهٔ اعمال حکما منطوی بر ده فصل وخاتمه وهرفصلی را خاصیتی مخصوص است ومسمی بکنوزالرموزاست .

انجام : دهم تواضع وخوش خلقی نمودن والله اعلم بحقایق الامور .

۳ـ آداب سخن گفتن وحرکت وسکون وغذاخوردن (۱۲٤ر ـ ۱۲۷ر).

آغاز: درآداب سخن گفتن وحرکت وسکون و غذاخوردن که حقیر از کتب حکما انتخاب کرده . . . مشتمل است برسه بیان (آداب : سخن گفتن ـ حرکت و سکون ـ غذاخوردن) .

انجام : سبقت نکند بردیگران .

٤ـ پند لقمان (۱۲۷ پ ـ ۱۳۰ر).

آغاز: بعضی ازنصایح لقمان حکیم است که پسرخود را وصیت فرموده‌است . ای فرزند خدای ... را بشناس .

انجام : وهرچه بکار نیاید نیاموز .

۵ـ پند بزرگمهر (۱۳۰ پ ـ ۱۳۲پ) .

آغاز: ابوذرجمهر حکیم فرموده است: از استاد خود شنیدم که ازخداچه بخواهم که همهٔ نیکیها خواسته باشم؟ گفت: تندرستی وایمان .

انجام : گفتم : عاقبت را چه بهتر؟ گفت : خوشنودی خدای .

۶ـ ذخیرة الملوك (۱۳۳ پ ـ ۱۴۰ر) از سید علی همدانی و بخش فراست آن (ش ۲۸۲۹/۷) .

۷ـ تورات (۱۴۰ پ ـ ۱۴۹ر) هفده سوره از همان چهل سورهٔ ساختگی است بفارسی .

٤١١٧

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، تاریخ ۱۳۳۸ اوائل در مرغ هست
۱۹ س ۸×۱۲ ؛ ۱۸×۱۱ـ۳/۱۸۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد کیماج مشکی ضربی مقوایی گرد و عطف قهوه ای

مجموعه

۱ـ رسالة فی الکیمیاء (۳ ر ـ ۹ پ) آخر ابن رساله است و بعربی است، در ۲ پ بندیست باجدول باعنوان « قال آقاصادق البروجردی » .

۲ـ البوارق (۹ پ ـ ۱۷ پ) .

آغاز: کتاب البوارق للحکیم سباح [بن یوشع] . بسمله . قال الحکیم سباح : اعلم یابنی ! ان اول ما یظهر لك بارقة التین فی ساعة ترکیبه .

انجام افتاده : فاطرح فیه الاکسیر .

۳ـ فصل من الکیمیاء (۱۶ ر ـ ۱۸ پ) بعربی با عنوان من « خط سید سالم » در آغاز .

٤ـ بندی در کیمیا(۱۹ر ـ ۷۹ر) بفارسی وعربی باعنوان « من اعمال عبدالقاضی» در میانه باعنوانهای باب وفایده وباچندجدول وباعنوان « ترجمهٔ ابوموسی جابرحیان» (۷۹ ر) .

٥ـ تجارب شهریاری (۷۹ ر ـ ۱۰۱ ر) ازشهریاربن شهریار همان شهریاربن بهمنیار و ترجمه‌ایست از سرالاسرار رازی (ادبیات ۳۰۹) این نسخه ازآغاز نیست وچسبیده بمطلب دیگروتنها نام کتاب ومترجم بدینگونه دیده میشود :

« چنین گویدمؤلف این کتاب شهریاربن شهریار فارسی ... این جمله‌راتجارب شهریاری نام نهادم » عنوانهای باب ۱ـ۱۹ دران دیده میشود و در۱۰۱ر باز میرسد بمطلب کیمیایی عربی وپایان رساله درست معلوم نیست .

٦ـ فصل‌فی‌الکیمیاء (۱۰۱ ر ـ ۱۲٦ پ) بعربی وسریانی (؟) با ترجمهٔ عربی.

۷ـ فصل فی الکیمیاء (۱۲۷ ر ـ ۱۷۲ پ) میانهٔ کتابی را میماند و بعربی با عنوانهای « فی کتاب‌البرهان » « فی کتاب التقریب » .

۸ـ فصل فی‌الکیمیاء (۱۷۳ ر ـ ۱۸٤ پ) بفارسی و عربی .

درهامش نسخه مطالب کیمیایی است بعربی وفارسی .

٤۱۱۸

نستعلیق گویا از محمد نامی (مهراوهست) در بهمن آباد در روز سه شنبه ۱۲ و ۱۸ و ۲٦ رمضان و ۱۸ و ۳۰ و ۲۷ شوال ۱۱۳۳ (ص ۱۱۴ و ۱۲٦ و ۱٦ و ۲۵۳ و ۳۱۵ و ۳۵۱) عنوان شنگرف ، فهرستی کهن دارد در صدع با فهرست کارهٔ باستانی

۱۲س ۱۱×۲۱ ، ۱۲٦ ، ۱۹۵×۳۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدکیماج قهوه‌ای ضربی‌مغولی

مجموع ۵۶

۱ـ گفتار درتوحید (۱ـ۹) بفارسی گویا از گردآورندهٔ مجموعه بروش عرفانی ودیباچه مانند است .

آغاز: بسمله . حمد خداوند ذوالجلال وصبور بی‌ملال وپادشاه لم‌یزل ولایزال.
انجام بریده شده : صبروشکیبایی امیرلشکر .

۲ـ نان وحلوا (۹ـ۲۹) ازشیخ بهایی .

۳ـ شیروشکر (۲۹ـ۳۳) ازهمو.

٤ـ آب‌زلال(۳۳ـ٤۸) ازفیض کاشانی بنظم‌فارسی ومثنوی‌ایست‌بادیباچه‌ای به‌نثر (محجه ۲:۲۱و۳۵و٤۵) .

آغاز: بسمله . فیاض علی‌الاطلاق را حمدوسپاس بی‌منتها ... اما بعداین‌شوری است چند ازآتش دل خستهٔ فیض جسته ... موسوم بآب زلال . . . موصل بادطالب را . باللهالتوفیق. آب زلال آخوند ملامحمد محسن کاشی رحمه‌الله .

یا محیی قلب کل عارف	فیاض ذوارف العوارف
ستار معارف البرایا	غفار کبایر الخطایا

* * * *

ای مونس هروحیدوفردی	آرام دل هر اهل دردی

انجام :

هان برون‌آی‌چومغزازپوست	من گفتم و شنیدی ای دوست
از سر تا پای گوش بادت	وین آب زلال نوش بادت

۵ـ شاه راه نجات (٤۸ ـ ۱۱٤) مثنوی مجذوب تبریزی است .

آغاز:

این کتاب از توجه حضرات	شد مسمی به شاه راه نجات
یار آینه خانه ای میخواست	التفاتش بهانه‌ای میخواست

انجام :

راه‌این‌ومنزل‌این‌و نامه‌تمام	گفتمت‌والسلام والاکرام

۶ـ شرح قصیدهٔ اثیرالدین اخسیکثی (۱۱۵ـ۱۲۶) نونیدایست با تخلص اثیر باشرح آن شاید ازخوداو .

آغاز: اثیرالدین اخسیکثی .

جهانرا هم جهانیانیست پیدا بین وپنهان‌دان

که زیر گنبد نیلی پدید آورد چارارکان

حقیقت که انسان‌را آفریدگاریست که‌هرچه‌درهژده هزارعالم آشکاروپنهانست بچشم قدرت می‌بیند ودرعالم حقیقت بداند .

انجام :

گذر کن‌زین خرابات ارنه‌دردامتحان‌میکش

که در خمخانهٔ دوران می‌افتاده است بی‌پایان

۷ـ هفت وادی (۱۲۷ ـ ۱۶۵) ازعطار نیشابوری گزیدهٔ میر سید علی همدانی ونزدیك ۶۵۴ بیت (عنوان نسخه ـ مجلس ۲:۲۶۱و۳:۵۹۱) درپایان آمده:

شیخ عطار آن فرید روزگار — مرشد شاهـان شاهانشاه فقر

شد شهید راه حق آن رهنما — سال تاریخش ازان شدراه فقر

(۵۸۶)

آغاز: من کلام دربارشیخ عطار که میرسید علی انتخاب نموده :

حمد پاك ازجان‌پاك آن‌پاك را — کوخلافت داد مشتی خاك را

انجام :

شوخی و بی شرمی‌ما در گذار — شوخی ما پیش چشم ما میار

کفر کافردرده‌دین دین دارد را — ذرهٔ دردت دل عطـار را

۸ـ نکتهٔ اسرار (۱۶۶ ـ ۱۸۰) از میرزا محمدمقیم نصیری .

آغاز: از میرزا محمد مقیم در نصیحت . بسمله . الحمدلله الذی هدانـا سواء

الطریق ... اما بعد ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا . این نکتهٔ چندیست دلپذیر نی‌نی نظم گوهریست بی‌نظیر ! گرنکتهٔ اسرارش گویم تحفهٔ خواطر احرار و اگر درّ شاهوارستی خاتم آویزهٔ گوش هرشاه وشهریار .

انجام : ازسخت رویی زمان این سخت جان سوخته دل مهجورس گردان گاه بعزم سیر با عالیجاه نجفقلی‌خان بمطمورهٔ شیروان و گاه بوسیلهٔ دریافت شرف قرب حضور ... اوغورلوخان بمعمورهٔ قراباغ و گنجه وارد گردید ... امید که بوی‌وفا بمشام احباب رسد . العاقبة بالخیروالعافیة .

۹ـ دیباچهٔ گلزار ابراهیم (۱۸۰ ـ ۱۹۲) ازظهوری .

۱۰ـ دیباچهٔ خوان خلیل (۱۹۲ ـ ۲۱۷) ازهمو.

۱۱ـ انوارالحکمة (۲۱۶ ـ ۲۲۱) پندهای عرفانی است باعنوانهای‌حکمت.

آغاز: نسخهٔ انوارالحکمة والموعظة . الحمدللهالذی نورمصابیح‌القلوب بانوار الحکمة ... الهی بعزت آنهایی که رخش همت درمیدان ساحت قناعت تاخته‌اند ... که مشام جان راما به نسایم‌توفیق معطرساز ودیدهٔ دل ما را بآثار کلمات که‌انوارحکمت موسوم است منور گردان .

انجام : سهل تستری گوید عمل باخلاص‌آن وقت توانی کرد که ازچهارچیز نترسی : گرسنه ودرویشی وبرهنه وخواری .

۱۲ـ باغ وبهار (۲۲۱ ـ ۲۳۳) ازظهیرای تفرشی.

آغاز: من منشآت ظهیری موسوم به باغ و بهار . شبنم شاداب هر گونه ثنا و ستایش ... راجع بجناب‌آفتاب نقاب بهارپیرایست.

انجام :

شهنشاه خورشید افسر که‌هست — چوتن گس‌چوغنچه زعهدالست

نظر کردهٔ لطف پروردگار — کمر بستهٔ قدرت کردگار

(تمت بالخیر والسعادة) .

۱۳ـ انشای آقاحسین خوانساری درفرق شراب (۲۳۳ـ۲۴۴) .

۱۴ـ گفتار خواجه عبدالله انصاری (۲۴۴ـ۲۵۳) .

آغاز: من کلام عبدالله انصاری .

دلادر کار حق میکن نظر ها که در راه تومی‌بینم خطرها

انجام : میدان که چه میکنی کجاخواهی رفت .

۱۵ـ اوصاف‌الاشراف (۲۵۵ ـ ۲۹۲) از خواجهٔ طوسی .

۱۶ـ حدیث قدسی (۲۹۲ـ۳۰۸) ترجمهٔ چند حدیث نبوی است .

آغاز: قال رسول‌الله ... قال‌الله ... یا محمد انی وضعت الاربعة من الاربعة الناس یطلبون من غیرموضعها فلم یجدها یعنی یامحمد من چهارچیز را در چهارچیز نهادم ومردمان غیرآن را طلب کنند هرگز نمی‌یابند .

انجام : وتنی که‌در بلا ومحنت من‌صبر کند والله اعلم بالصلوات والیه‌المرجع و المآب .

۱۷ـ اربعین (۳۰۸ ـ ۳۱۵) ترجمه‌ایست به نظم فارسی، هرحدیثی‌در یك رباعی.

آغاز: چهل کلمه . بسمله. صحیح‌ترین‌حدیثی که‌راویان مجالس‌دین‌ومحدثان مدارس یقین اعلا کنند حمد دانایست ... این چهل کلمه‌ایست ... بنظم ترجمه کرده میآید ... الکلمة الاولی : لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه .

هر کسی را لقب مکن مؤمن گرچه ازسوی‌جان‌وتن کاهد

تا نخواهد برادر خود را آنچه از بهر خویشتن خواهد

انجام لایشبع المومن دون جاره

هر که در خطه مسلمانی باشد از نقد دین گرانمایه

کی‌پسندد که‌خود‌بخسبدسیر بنشیند گرسنه‌همسایه

۱۸ـ مائة کلمة(۳۱۶ـ۳۵۱) نودونه‌بندست

باترجمهٔ فارسی وشرح عربی وفارسی وترجمهٔ منظوم‌فارسی

آغاز: صد کلمهٔ علی‌بن ابی‌طالب ع :

گفت شیر خدا علی ولی　　هادی خلق ومقتدای‌انام

لو کشف‌الغطاء ما ازددت یقیناً اگر گشاده شود پوشش نیفزایم درستی در یقین

انجام : من‌لاتحضره کشف اغضانه

هر که با مهتران کند نرمی　　ماند اندر بلیت ایشان

نهندش بر راستی گردن　　نبرندش بواجبی فرمان

۱۹ـ جلاء‌الابصار (هامش ۱۶۷ـ۳۱۷) برچیده شده و گزیده‌ایست ازین کتاب فارسی درچند باب در معجزات امامان .

٤١١٩

شکسته‌استعلیق سده۱۲و۱۳ ، جدول‌زرولاجورد ، میان سطرها زرولاجوردافشان ، ۱۴س۷×۱۳ ، ۱۶×۱۰-۳۷۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا

دیوان

از عزت سبزواری تهرانی (ص۲۳و۱۱۵) شیفتهٔ استرجی فرنگی‌ومحمدربیع (۷۱و۱۱۵) ، غزل‌است‌واز حرف ب آغاز میشود .

آغاز افتاده :

ز هرچه منع ما کنی از خوردن‌شراب

قدرش چه‌داند آنکه‌نخورده‌ز کوثر آب

* * * *

بگداختم در آتش هجرت‌ببین که‌چون

از تاب دوریت دل عزت شده کباب

انجام :

بس است عـرت مثال این قدر خاموش

کـه از صبر آیـدت دلبر در آغوش

٤١٢٠

شکسته نستعلیق ۳ویا ازمؤلف واصلاح‌شده ، لشان‌شنگرف
۳۴س۶×۱۳ ، ۱۳۰ف۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی

تنبیه‌الراقدین وحیات‌الراقدین

ازسید حسین‌بن سیدمحمدتقی همدانی‌نجفی در گذشتهٔ نزدیك ۱۳۳۰ دراخلاق وآداب نماز دریك مقدمه وهفت جمال ویك خاتمه (ذریعه٤:٤٤٢) .

آغاز: بسمله . سپاس آفریدگاری را سزااست که قیاسش نتوان نمود.

انجام : بقدر وسع او را ترجمه نمودم و فراغ از تسوید این مختصردرشب غدیر از سال هزاروسیصدوبیست و هفت هجری واقع شد الحمدلله . . . کما هو اهله و مستحقه .

٤١٢١

نسخ علی‌اکبردر۱۱۹۴ ، عنوان شنگرف ، آغازافتاده از نیمهٔ دوم مقاله چهارم ، در آغاز و انجام نسخه شعرهای فارسی ابن یمین وفردوسی و نظامی وخاقانی است.
۱۲س۶×۱۱ ، ۳۴۷ف۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا

زادالمسافرین

از امیرحسینی غوری و در هشت مقاله است ومورخ ۷۲۹ (ادبیات ۳۰٤) درپایان آمده :

درهفتصدوبیست‌ونهزهجرت شد آخر این کتاب تمت

٤١٢٢

نسخ سدهٔ ۸و۹ ، عنوان ولشان ورقم شنگرف ، هفت‌صفحه درآغاز ودوصفحه درپایان نوآویس
درروزپنجشنبه ۱۸ج۲ ۱۲۷۱

۴۲س×۱۴ ، ۱۱۵گ۱۴×۴۱ ، کاغذ سمرقندی – جلد اومیاج مشکی ضربی مقوایی گرد و عطف تریاکی

تحریر الاصول

تحریری است از خواجهٔ طوسی از اصول اقلیدس صوری مورخ دههٔ یکم ج۱/۶۴۵.

۴۱۲۳

نستعلیق جلال الدین بن غیاث الدین حسنی افچه‌ای کوشك دشتی (چلیپاور اسمه)
۱۶س×۱۱ ، ۱۸۴گ۱۱×۱۶ ، کاغذ فرنگی آبی و سفید جلد اومیاج مشکی مقوایی

مجموعه

۱ـ تحریر الاصول (۱ـ۸۵ افتاده) از خواجهٔ طوسی (ش ۴۱۲۲).

۲ـ جنگ (۸۶ـ۱۰۹ و ۱۹۲ـ۱۹۳ و ۲۶۷ـ۳۰۵ و ۳۵۵ـ۳۶۱) اشعار فارسی و منشآت فارسی و عربی جلال الدین بن غیاث الدین حسنی افچه‌ای کوشك دشتی است با خواص آیات و ادعیه (۱۱۰ـ۱۲۶) با مطالب پراکنده و باشعر فارسی آخوند ملاعلی نوری (سلمه الله تعالی) با شرحی از اوبر یك رباعی خود او بفارسی (۲۸۸ـ۲۹۱) با دعا وورد (۲۱۶ـ۲۶۶ و ۳۰۶ـ۳۴۲) ، نیز داستان کشته شدن ایلچی روس (۳۵۲ ـ ۳۵۵) بفارسی ، نیز سواد مسوده‌ای بعربی برای تشخیص خط منسوب بعلی (ع) نقل از ابن طاوس وبحث دربارهٔ دعایی که از خط علی یافته‌اند مورخ ذی‌حجهٔ ۲۵ هجری (۳۲۱ـ۳۳۳).

۳ـ آداب البحث و المناظرة (۱۲۸ـ۱۳۷) بعربی.

آغاز: بسمله . رسالة فی آداب البحث والمناظرة . البحث فی اللغة الفحص و فی الاصطلاح اثبات حکم ایجابی اوسلبی من الادلة .

انجام: والمعارضة علی ما ذکرنا (هذا آخر الرسالة فی آداب البحث والمناظرة).

٤ـ لب اللباب (۱۳۸ ـ ۱۹۲) از محمد جعفر استرابادی (مانند ش ۹۹٤/٤ ف ۱۷۱۸).

٥ـ الوجیزة (۱۹٤ـ۲۱٥ مورخ روز چهارشنبه ۱٥ محرم ۱۲۳۸) از شیخ بهایی.

٦ـ نسب‌نامه و شجرهٔ سادات افجه (۳٤۳ـ۳٥٦) از هموبعربی ونسب سیدمیرزا علی پسرغیاث‌الدین پسر جلال‌الدین نیای او از شجرهٔ سید محیی‌الدین بالجه مورخ شوال ۷٥۰ از نسخهٔ کهن فرسوده‌ای درآن آمده است.

٤۱۲٤

نستعلیق ج۱۰۹٦/۱ ، عنوان شنگرف

۱٦س۱۱×۳۳ ، ۳۹٦ص۱٥×۲۲ ، ٤٤ق سیاهالی ـ جلد تیماج مشکی زرکوب

جنگ

آغاز این سفینهٔ شعرفارسی از رباعیات وساقی‌نامه وترجیعات وجز اینها ،در رباعیات مؤمن حسین یزدی»است ، درپایان آن آمده : « به مضمون صدق مشحون المأمور معذور حسب الاطاعه صاحب سفینهٔ بی‌قریته واین محب دیرینه یعنی مورد مواهب واهب ذوالمنن مرکز دائرهٔ فکر و سخن اعز المخادیم میرزا ابوالحسن حفظه‌الله تعالی بتاریخ شهر جمیدی‌الاول ۱۰۹٦ بتضییع صفحات پرداخت . العفوعند کرام الناس مامول۱۲».

چنین است نام سرایندگان با نشان دادن برخی ازصفحات نسخه :

مؤمن حسین یزدی (رباعیات) ۱ محوی ٥ سحابی ٦ سلیم ۱۲۷ـ٤۷ـ۱۳ ـ ۹ اقدسی ۱۲ـ۱۰ نوعی ٥۳ ـ ٤ ۷ ـ ۱۰ ساقی‌بیک ۱۰ ضیاء ۱۰ میرزا فصیحی ۳۳ـ۱۰ شفائی ٥٤ـ٤۷ـ۱۰ طالب ٤٥ـ۱۰ نظامی ۱۰ فیضی ۱۰ غیاثای اصیل لاهیجی ۱۱ـ ۸۹ ابوتراب بیگ ۲٥ ملاحزنی ۲۷ محمدجان قدسی مشهدی ٥۲ـ٤۷ـ۲۸ مرشدبروجردی ۳۱ـ۱۰٤ـ۱۳٥ نقی ۳۳ ثانی تکلو ۳٤ فردوسی ۳۷ خاقانی ۳۷ خصمی ۳۷ جامی ۳۷

حسن دهلوی ۳۹ اسدی ۳۸ میرزاملك مشرقی ۳۹ شریف‌بیگ ۴۰ آقارضی‌صفاهانی ۴۲ میر محمد معصوم ۴۳ زمانای‌زرکش ۴۴ سنجر ۴۵ عرفی ۴۵ فغانی ۴۵ آصفی ۴۵ ظهوری ۴۵ طالب ۴۵ کاتبی ۴۶ شاپور ۴۶-۷۳-۸۱-۱۳۳ طبعی ۵۱-۴۶-۵۸ انیسی ۴۶ علی‌قمی ۴۶ قاسم‌بیگ حالتی ۴۶ ملك قمی ۴۶ لطفا ۴۶ میرظریفی ۴۶ نحیفی ۴۶ محبی ۴۶ بیاتی قزوینی ۵۶ سائلای‌اردوبادی ۴۷ آقتی ۴۷ ولی دشت بیاضی ۴۷ غیاثا ۴۷ میرزا نظام ۴۸ ملا کرمی ۴۸ عزیزبیگ ناظر ۴۸ شیخ بهائی ۴۸ شیخ‌سلمان ساوجی ۴۸ فردوسی ۴۹ هاتفی ۴۹ جعفری ۴۹ انوری ۴۹ فضولی ۴۹ میرابوالحسن‌فراهانی ۵۰، نجاتی استر آبادی ۵۴ لسانی ۵۴ میر رضی الدین محمد (ساقی نامه) ۵۹ ملا ابوالقاسم امری (ساقی‌نامه) ۶۲ نظیری نیشابوری (ترجیع) ۶۶ میر حضوری قمی ۶۹ عفریی ۱۸ وحشی ۸۰ پرتوی ۸۵ ـ ۱۳۸ شیخ ابوالقاسم ۹۴ میر ظریفی ۱۲۷ میر والهی قمی ۱۳۰ .

۴۱۲۵

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، انجام در «باب لادرجامع فی‌فضل‌الامام» : «قوله بالانقیاد والتسلیم له ، ومن‌المعلوم ان‌الناس لایعرفون مرتبة الامام ... تسلوك‌مسلك‌الهدی‌والرشد» .

حاشیة الکافی

از مولانا رفیعای تربتی است (ف ۱۲۷۷) از یادداشت مورخ ۲۳ رمضان ۱۳۴۵ ضمن نسخه برمیآید که اونیای میرزا ابوالحسن جلوه است .

۴۱۲۶

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، صفحهٔ یکم و دوصفحه درمیانه حاشیه سازی زر و لاجورد ، باسرلوح زرین و آراسته در آغازغزلها ، جدول زرولاجورد ، آغازوانجام افتاده ، در ۶۹۳ ص
۱۶س ۷×۱۴ ، ۳۵۰ ص ۱۲×۳۰ ، کاغذ سپاهانی نخودی آهار مهره ـ جلد تیماج مشکی ضربی عطف قهوه‌ای

دیوان

ازعاشق سپاهانی آقامحمد خیاط در گذشتهٔ ۱۱۸۱ (ادبیات ۲۶۶ ـ مشار ۷۴۳)

نزدیك بده هزار بیت قصیده است و ترجیع‌بند (۱ـ۸۵) وغزل بترتیب تهجی(۸۶ـ۶۴۲) ورباعی وترکیب‌بند (۶۴۳ـ۶۹۲).

۴۱۲۷

استعلیق سدهٔ ۱۴

۳۴س۹×۱۶ : ۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی آبی ـ جلد لیماج قهوه‌ای

بدیعیه

از رحیم‌بن کریم‌بن ابراهیم بن مهدی‌بن محمد حسن شاه قاجار که در ۱۳۰۴ بدرخواست محمدحسن‌خان صنیع‌الدوله دربیان ظهور و رجعت و آیت وعلامت بدین نام ساخته است ویك مقدمه در چند عنوان و درچند فصل وخاتمه (دیباچه).

آغاز: بسمله. یگانه‌خداوندی‌را بنده‌ایم‌و بی‌شبیه ومانندی را پرستنده‌و بیچون وچندی را ستاینده که نیستی را جلوهٔ هستی دارد.

انجام: وقدرة الرب ومشیته‌والحمدلله رب‌العالمین.

۴۱۲۸

استعلیق ۲۹رمضان ۱۰۹۹ ، عنوان‌شنگرف

۱۱س۶×۱۱ : ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد لیماج‌سبز‌تیره

منهاج‌النجاة

ازفیض کاشانی است (محجه ۲:۱۴و۳۰و۴۲).

۴۱۲۹

نسخ سیدمحمدتقی مازندرانی درسدهٔ ۱۴، تصحیح‌ملاعبدالرسول (یادداشت ۴ج۲:۱۳۴۴درص۴)، عنوان‌شنگرف.

۴۰س۷×۱۵ ، ۱۲۸ ۳×۱۴۰۳ ، ۴۲ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج سرخ ضربی

مجموع ۴۵

۱ـ طهارة الاعراق (۲ پ ـ ۸۷ر) از مشکویهٔ رازی .
۲ـ الفوز الاصغر (۸۶ پ ـ ۱۲۷ر) از همو .

۴۱۳۰

تعلیق ـ د ۱۴۵

۱۱س۷×۱۵ ، ۱۵۳۹۸ ۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

نامه‌های شت و خشوران

از رساله‌های ساختگی زردشتیان اخیر است بدینگونه :

نامهٔ شت و خشور مه‌آباد است در هجده سمیناد وشت وخشورجی افرام درشش سمیناد وشت و خشورشای کلیودرسه سمیناد وشت و خشوریاسان درچهارسمیناد وشت و وخشور گلشاه دردوسمیناد وشت وخشورسیامك درسه سمیناد وشت وخشورهوشنگ در سه‌سمیناد وشت وخشور تهمورس دریك سمیناه (افتاده) تا اینجافارسی‌است وپس ازین بزبان ساختگی : نامهٔ شت وخشورمه‌آباد در پانزده سمیناد وشت وخشور کیخسرودر دوسمیناد وشت وخشور یاسان در پنج سمیناد وشت وخشور گلشاه درسه سمیناد وشت و خشورسیامك در سه سیمناد وشت و خشور جمشید درچهارسمیناد وشت و خشورفریدون در سه سمیناد وشت وخشورمنوچهر درهفت سمیناد و پند نامهٔ اسکندر در دو سمیناد ونامهٔ شت ساسان نخست درشش‌سمیناد وشت‌پنجم‌ساسان‌دردوسمیناد . هرسمیناری چند بند است .

٤١٣١

نستعلیق ۱۳۷۴ درش۱و۲ از احمدبن حسین رضوی ،عنوان‌شنگرف ، درپایان یک‌صفحه‌از الاعراب عن قواعد الاعراب ابن‌هشام است ، یادداشت مورخ محرم ۱۳۱۴ در ص ع هست ازمحمد باقربن آخوند ملاجعفر

۱۷ص۸×۱۶ ، ۹۶-۱۴×۳۴ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌قرباکی‌ضربی‌مقوایی

مجموع ۵۶

۱ـ الاعتقادات (۲پ-۳ر).

آغاز: هذا دلائل الاصول الخمسة . بسمله . حمدله .. اذاسالك سائل وقال ما الایمان قل‌هوالتصدیق بالله و بالرسول و بماجاء به النبی و الائمة ع کل ذلك بالدلیل لابالتقلید.

انجام : فیثبت اعادة الاجسام (ف۵۳۶).

۲ـ کشف دقایق التصریف (۳ پ ـ ۶۹ر) از محمد خیرحسین‌بن‌شمس‌الدین محمد نسابه در شرح رسالهٔ صرف میر سید شریف گرگانی بدرخواست پسر خود ابوتراب شمس‌الدین محمد(دیباچه).

آغاز: بسمله . بیسم‌الله صرفت البنان بحمدالله شرفت البیان . . . چون کتاب تصریف سیدالمحققین وسندالمحققین امیرسید شریف ... برمبتدیان درغایت‌اشکال... است .

انجام : ذهب بهماذهب بهن.

٤١٣٢

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نشان شنگرف، جدول‌وسرلوح‌زرولاجوردوشنگرف،در۱۶ص -
۱۳ص۶×۱۳ ، ۱۰۰-۱۴×۲ ، کاغذفرنگی - جلدمقوا

معدنهای طوس

در این رساله کانهای شهر طوس برشمرده است.

آغاز: بسمله. اسامی معدنها که در زمان خواجه نصیرطوسی ... کارمیکردند درمحال ارض اقدس یعنی طوس وجهت زحمت خلایق خواجه ... پنهان ساخته.

انجام: بسیار کار کنند تاپیدا شود.

۴۱۲۳

نسخ کهن، عنوان ونشان وجدول شنگرف، آغاز و انجام افتاده، وناباب ۴۷ وقسم دوم را دارد، نسخهٔ خوبی است

۲۱س۹×۱۵، ۴۱×۱۴٫۳۴۷، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی ضربی

المبسوط

از محمدبن محمودبن محمدبن احمدبن علی شریف همدانی سمرقندی بغدادی حافظ است درشرح قصیدهٔ شاطبی درسه کتاب که سومی آن بعربی است (ش۱/۳۸۷۰ - مجلس۳:۳۱ش۸۱۷ مورخ ۸۶۵ - طوس ۲:۲۳۴ ش۳۸ مورخ ۱۰۱۹).

۴۱۲۴

نسخ ۱۲۲۵-۱۲۴۴، درس۵۱و۵۲ پندیست ازشرح ملخص امام‌فخردربارهٔ قوس‌قزح،هردوشماره حواشی‌دارد

۱۵س۱۰×۱۵، ۱۹×۱۶٫۳۶۹، کاغذ فرنگی‌آبی - جلدتیماج مشکی

مجموعه

۱- شرح‌الهدایة (۲ر-۵۱ر) از میبدی.

۲ـ تحریر القواعد المنطقیة (۵۳ر ـ ۱۶۹ر).

۴۱۳۵

نستعلیق سدا ۱۳، در ۴۸ دیباچهٔ نظام‌الدین بن ملا احمد اردبیلی است در ترجمهٔ شواهد و دیباچهٔ محمدحسن بن محمدطاهر در یک حاشیهٔ نعوی.

۱۵س ۸×۱۶، ۱۴×۳۶، ۲۰×۴۰، کاغذ فرنگی ـ جلد لیتاج مشکی عطف قهوه‌ای

مجموع ۵۶

۱ـ ترجمهٔ شواهد البهجة المرضیة (۱ پ ـ ۴۸ ر) از محمدباقر بن محمدحسین بفرویی یزدی در ۱۲۳۲ از روی فرهنگهای «کنز، منتخب، مهذب، شواهد سیدمحمد، شواهد فرائد عینی».

آغاز: بسمله. حمدله ... میگوید بندهٔ فقیر ... محمدباقر ابن محمدحسین البفرویی الیزدی که در سال سی‌ودو بعداز گذشتن هزار و دویست ... بمباحثهٔ شرح الفیه که مسمی است به بهجة المرضیه است از مصنفات ملاجلال مشهور بسیوطی است ... مشغول بودند.

انجام: بمعنی القطع (تمت بعون الله وتوفیقه).

۲ـ ترجمهٔ شواهد شرح التصریف (۴۹ پ ـ ۶۱ ر) شرحی است بر شواهد شرح تفتازانی از نظام‌الدین احمد اردبیلی.

آغاز: بسمله. چنین گوید ... نظام‌الدین بن ملا احمد اردبیلی که چون ... سعد التفتازانی شرح نوشته بود بر تصریف زنجانی.

انجام: واین خلاف قیاس است ونادر.

٤١٣٦

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، انجام‌افتاده
۱۲س×۷ ، ۱۴×۸/۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی - بی‌جلد

مجمع البحار

ازمظفرعلی‌شاه محمدتقی‌مشتاق کرمانی‌نعمة‌اللهی طریقتی درتفسیرسورهٔ‌فاتحه ونشرمثنوی بحرالاسرارخوداو (مشار ۱۳۸۰ ـ مجلس ۳: ٦٤٠).

٤١٣٧

نستعلیق صفر۱۲۳۵ ، درتهران ، جدول شنگرف ولاجورد ، بایادداشت خریدنسخه‌در۱۲۶۰
۱٦س×۷ ، ۱٦×۸/۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلدآبماج‌سبزضربی‌ترنجی

دیوان

ازابوالفرج رونی است (حقوق ۱۰۹ ـ ادبیات ۲۳۹) قصاید است وقطعه‌ورباعی ونزدیک ۱٦۰۰ بیت.

٤١٣٨

نسخ سدهٔ ۹۱، نسخه‌در۱۹۳۱۷ازفخرالدین محمدپوده‌است
۳۰س×۷ ، ۱٦×۸/۳×۲۲، کاغذ سپاهانی - جلدآبماج‌مشکی‌مقوایی

تعدیل هیئة الافلاک

ازصدرالشریعه‌عبدالله‌بن مسعودبن‌تاج‌الشریعهٔ بخاری حنفی‌مؤلف‌تعدیل‌العلوم ودرگذشتهٔ ۷٤۷ (چلبی) ودرهیئت است بعربی.

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی زین‌السماء و البروج بعد ما احکم بناءها ... فان العبد ... عبدالله‌بن مسعود بن تاج‌الشریعة ... یقول هذا تعدیل هیئة الافلاك وهوالقسم الثالث من کتاب تعدیل‌العلوم .

انجام: بل یحتاج الی معرفة الاصطرلاب وبعد معرفةالعمل سهل والله یسهل لکل عسیر .

۴۱۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۴

۱۲س۷×۱۴ ، ۳۶۰×۱۰×۱۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد آبماج عنابی

دیوان

از شیخ ابوهاشم‌بن مفیدشیرازی امام مسجد نوشیرازو مؤلف طب‌البله‌وذخرالسفه (مانند یخچالیهٔ میرزامحمدعلی مذهب) نزدیك ۱۴۰۰ بیت وسراسرهزل وشوخی .

آغاز:

عیان سازم چه سان راز نهان را
که کسرا نیست تاب این داستان را
قضا روزی مرا شد نفس سرکش
بآن شدت که نتوانم بیان را

انجام افتاده :

گاه‌چون گرگ و گهی چون بزشوید
گاه در لوطی گری دز می شوید

٤١٤٠

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ورقم شنگرف.

۱۱س۷×۱۴ ، ۱۴×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد لیماج قهوه‌ای ترنجی‌ملوانی‌عطف قهوه‌ای

اختیارات شاهی فی معرفة الاوقات گماهی

ازعبدالله‌بن محمداوحدی دقاقی حسینی‌بلیانی که در ۹۱۷ بدستورشاه‌اسماعیل صفوی برای ساختن «شاه نشین ارم نشان» و «تعیین زمانی لاهق و اختیاراتی‌موافق» ساخته‌است. کتاب در یك مقدمه در سه فصل و دومقاله نخستین در ده باب دومی در دوازده باب وخاتمه در دوفصل است (دیباچه) و دراختیارات کلی وجزوی.

آغاز: هوالمختار فی کل‌الامور اختیار کلام انام و افتخار خواص وعوام‌بتقدیم حمد وتقویم شکر خجسته فرجام اوحدی عامست که سعادت کاینات اثری از اشراق کوکبهٔ جمال است.

انجام افتاده: که سهمی که بآن حاجت منسوب است هم تسییر نمایندوولالات امتزاج (در بند ۷ فصل ۳ خاتمه).

٤١٤١

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴، در۱۴۲س، آغاز وانجام افتاده.

۱۱س۶×۱۰ ، ۱۴×۹گ۲۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج حنائی

دیوان

ازهاتف اصفهانی است (مجلس ۶۷۲:۳ ـ سپه ۷۰۳:۲ ـ مشار۷۶٤) قصیده‌است و غزل باتخلص هاتف بترتیب تهجی باچند رباعی.

٤١٤٢

نسخ و نستعلیق ۹۹۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخهٔ مجلد دوم حبیب‌السیر است.
۴۱س۱۰×۱۶ ، ۴۸۰ص۱۵×۲۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی تراجی مقوایی

٤١٤٣

نستعلیق رجب ۹۶۲ ، عنوان و نشان شنگرف، جدول و سرلوح زرولاجورد و شنگرف ، نسخه مجلد یکم است
۱۹س۹×۱۱ ، ۴۶۵ص۱۶×۲۷ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی ضربی

حبیب‌السیر فی اخبار افراد البشر

از خواندمیر که در ۹۲۷ـ۹۳۵ـ۹۴۰ بدان میپرداخته است (ادبیات ۲۰۲ ـ مشار ۵۵۱).

٤١٤٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲
۱۶س۲×۱۵ ، ۳۸۰ص۱۲×۱۸ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی تازه

دیوان

گویا از حاجی محمدجان قدسی مشهدی در گذشتهٔ در هند بسال ۱۰۵۵ (مجلس ۳۸۱:۳) قصیده‌است و ترجیع‌بند و غزل بترتیب تهجی با تخلص قدسی با رباعی و مثنوی و بندهای پراکندهٔ دیگر.

آغاز: مثنوی که در هند در تعریف باغ اکبرآباد گفته.

تعالی‌الله ازین باغ دلفروز — کدشامش راست فیض صبح نوروز
هوایش طبعها را معتدل‌ساز — درختان همسرو مرغان هم‌آواز

انجام :

فارغ از گفتگوی بسیارم　　چون صدف یکدهن گهردارم

٤١٤٥

نستعلیق ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف

آغاز افتاده : الوجه یسبح تکبیرات ... المقصد الثانی فی الجمعة وهی رکعتان کالصبح عوض الظهر ووقتها عندزوال الشمس یوم الجمعة

انجام افتاده : المقصد السادس فی الشجاج وفی الجارحة وهی التی تقشر الجلد بغیر ... من دیة الراس ویتساوی المراة والرجل

۱۵س۶×۱۱ ، ۱۰س۳۱۱×۱۷ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی عنوانی تخلف تریاکی

ارشاد الاذهان الی احکام الایمان

از علامهٔ حلی است (حقوق ۲٤۱) .

٤١٤٦

نستعلیق شب ۱۸ ذی‌حجهٔ ۱۰۵۷ در ش۳ با حاشیهٔ «منه» ، ش۱ و۴ مین خط ، عنوان و نشان شنگرف ، با چند یادداشت تملک و چند مهر در ص۱ (از محمدصادق بن محمداسماعیل در ۱۱۰۹ و عبدالحی بن نورالدین محمد با مهر ۱۰۴۲ و شیخ محمد کردستانی در ۱۳۰۵ و محمدعلی بن عبدالکریم با مهر ۱۰۴۷ و احمد)

۱۶س۴×۱۱ ، ۱۷×۹۰۳۹۴ ، کاغذ سیاهانی ـ جلد تیماج مشکی عنوانی

مجموعه

۱ـ حاشیهٔ حاشیهٔ شرح التجرید (۱ پ ـ ۷ ر) از میرداماد بر حاشیهٔ خفری بر شرح قوشجی بر تجرید طوسی (س ع) .

آغاز: بسمله قوله اذتحقق ایجاد مایتوقف ایضا علی تحقیق موجود مالان الشیء مالم یوجد لم یوجد الخ طبیعة الایجاد متاخرة عن طبیعة الوجود لانها طبیعة تاعتیة یستحیل قیامها بذاتها .

انجام : کما هوسنة الکلیات م ح ق قدس سره .

پاك بند حاشیهٔ دیگری هم در دنبال هست با نشان « م ح ق قدس سره العزیز » ودر آن از ایماضات و تشریفات یاد گردید .

۲ ـ حاشیة حاشیة شرح التجرید (۸ پ ـ ۹۴ ر) از ملا شمسای کشمیری برهمان حاشیه .

آغاز: مانند ش ۱۲۰۲/۵ (ف ۲۲۶۳) .

انجام : وغیرمتغیر بالقیاس الی احاطة علمه المقدس من الدخول تحت الزمان والمکان کالکل .

٤١٤٧

نسخ اسمعیل بن ملامحمدربیع خوانساری در ۱۲۰۷ در ش ۱ ، ش ۲ مورخ ۱۸ رجب ۱۲۰۹ ، عنوان شنگرف

۲۴س۶×۱۱ ، ۱۵×۹×۳۱۴۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مجموع ۴۵

۱ـ الوافیة (۲ پ ـ ۸۷ پ) از ملاعبدالله تونی است (ف ۱۷۴۶) .

۲ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (۸۸ پ ـ ۱۴۵) از شیخ مقداد سیوری است .

٤١٤٨

تعلیق دست‌خورده خط کشیده واصلاح‌شدهٔ مؤلف در ۱۶/ج/۱۰۱۶/۱ ، عنوان و نقاط شنگرف ، یادداشتهای تولد ۱۱۱۳ـ۱۱۳۸ در پایان نوده و پاك کرده‌اند ، نیز نام محمدتقی بن محمدمؤمن بخط خود او

۱۶×۲۲۰ ، ۱۶س۲۸۶×۴۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد ترمهٔ مقوایی عطف تیماج مشکی

شرح تصاب

ازملامیرقاری کوکی گیلانی کاشانی مؤلف اسرارالحکم در ۱۰۰۹ (ش ۳۴۱۲/۱)

ولوازم الانشاء (ش۲۷۲۲) وانیس العاقلین (ش۲۱۶۴ پاریس) او این کتاب را در۱۰۱۶ در گیلان ساخته (ص۵۶۳) ودرص۵۶۷این نسخه‌ازچهل‌ودواثرخودیاد کرده‌ومیگوید که من تا گزیرم خودم‌اینهارا پاکنویس کنم و تهیدستی نمیگذارد که‌چندنویسنده‌ای بکارم‌گمارم وآنها بنظر دانشمندان برسانم.

او درموردنامهای‌فارسی‌وابیات تجوید همهٔ اسرارالقران خود را که‌پیش‌ازین بچند سال برای یکی از بزرگان بفارسی در دوازده فصل ساخته بود آورده (۱۴۰ـ ۲۰۹) و نیز همهٔ رسالهٔ نجومیهٔ خود را (۲۶۳ـ۴۴۴) در ص۴۴۷ ـ ۴۸۲ بندیست در کیمیا وعجائب که باید از خود اوو بلکه‌ازیکی ازرساله‌های اوباشد.

درآن از داستان ملامیرجان رمال لاهیجی باشاه اسمعیل صفوی‌یادشده(هامش ۴۸۱) و اززبدةالحقائق درعلم قرائت (۱۵۴) ودقائق‌الحقائق در تسخیر کواکب(۲۹۱ و۴۷۱و۲۱و۴۸۲) ورسوم‌العلاج واسرارالحکم(۲۹۱و۵۰۲وهامش۴۷۱) وشرح‌صغیر عربی برنصاب (۱۱۴) و اسرارالقرآن (۱۴۲) همه ازخود او. حواشی کتاب‌بخط خود او است ودربرخی جاها بانشانهٔ « لمؤلفه الحقیرملامیر» ملامیر» درآن آمده « این را مشروحا ومفصلادراسرارالقرآن‌درفصل‌سوم‌نوشته‌ام بتاریخ خمس وسبعین‌وتسعمائة... واکنون هجرت رسول ... بهزارسال وپانزده سال رسیده است ... ملامیرفاری گیلانی که شارح این رساله است » (ص۷۴).

نیز « مقیم مقام خاکساری ملامیرقاری که شارح نصاب است در شرح صغیر کتاب نصاب که آن را بعربی نوشته‌است » (۱۱۴).

نیز : « مانندحقایق‌الحقائق ورسوم‌العلاج و جلد اول اسرارالحکم‌لمؤلفه‌الحقیر ملامیر » (هامش۲۷۱).

درص۵۶۳آمده : وشارح این اشعار ... ملامیر گیلانی قاری ... در روزیکشنبه شانزدهم شهرجمادی‌الاول ... فی‌سنة ست عشر والف...باتمام...شرح کتاب‌نصاب موفق گردیده‌است.

آغاز افتاده : که شیخ ابونصر گفته است اما ملحقات زیاده ازوقایع‌روزگار و

موانع لیل‌ونهار است ... اریکه تخت‌وانایاردان چوظرف ووعا ... شرح ابیات‌مذکور: اریکه بفتح همزه و کسرهٔ رای‌مهمله وسکون یای تحتانیه تخت‌آراسته ارائك‌جمع.

انجام : نظم .

همه وقت کم گفتن از روی کار
گزیده‌است خاصه درین روزگار
پشیمان ز گفتار دیدم بسی
پشیمان نگشت ازخموشی کسی

از بقیات‌وآفات زمان‌محفوظ باد‌وازعطیات وراحات دوران‌محظوظ‌سعادتمندی که شارح این رساله‌رادرایام‌بقابذکرخیروثنایاد کند وروحش را درهنگام‌فنا بفاتحه ودعا ازروی اخلاص وصفا شاد . شعر :

نامه چون ختم شدبنام‌خدا — در رضا و اطاعتش بفزا
باد اندر جوار رحمت حق — پدر و مادر و معلم ما

والسلام‌علی من اتبع‌الهدی .

اینك دورسالهٔ دیگرمؤلف که دردیبانهٔ این شرح نصاب گنجانده‌است‌معرفی‌میکنیم:

۱ـ اسرارالقرآن (۱۴۰ـ۲۰۹) ازهمو نام کتاب ومؤلف و فهرست دوازده فصل دردیباچه هست .

آغاز: بسمله .

سبحان من تحیر فی ذاته سواه
فهم خرد بکنه کمالش‌نبرده راه .

... تحفهٔ حمدی چون عبارات‌قاریان صوامع قدس از کدورات ریامعراو گلدستهٔ شکری مانندارادات‌حافظان مجامع‌انس‌ازآلایش وآمیزش لغراض فاسدهٔ باطلهٔ‌نفسانیه مصفا ومبرا صانعی را .

انجام :

این رساله تمام بی نقصان　　شد بنام خوش شه دوران

شد بنامش تمام این نسخه　　زین سبب یافت نام این نسخه

هست تالیف این کتاب حقیر　　از فقیر کثیر ملا میر

۲ـ رساله در علم تنجیم و معرفت تقویم (۲۲۳ـ۴۴۴) ازهمو .

آغاز: بسمله . نظم .

ای جنابت بر تر از ادراک عقل

اولین وصف واسم حضرتت رب العالمین

بر سپهر نیلگون ازقدرت والای تست

از کواکب کهکشان یکرشته ازدر ثمین

درود میمنت ورود موفور نامحصور ستاری را سزا است ... این رساله ایست در علم تنجیم ومعرفت تقویم از مؤلفات ... ملامیرقاری ومطلعش موقع است بتوقیع نام ... پادشاه .

انجام : درجدول اختیارات کواکب : بصلاح وخیر کوشد .

۴۱۴۹

نستعلیق باحاشیهٔ «نته» واصحیح شده

۱۲س۸×۱۶ ، ۹۷ک۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

ثمر الحیات

ازحاجی ملاعباسعلی کیوان قزوینی است (مشار ۴۶۱) از عنوان ۱۸ الفریدة العقلیة اعجب مافی الکون هوالانسان» و « الفریدة الجمعیة وهی السابعة عشر من فرائد الکنز الخامس» تا « خاتمة کتاب ثمر الحیات و بث شکوی المؤلف » وتا فریدهٔ ۵۰ است بعربی و دربرخی جاها بفارسی .

٤١٥٠

نسخ سدهٔ ۱۲ ، ونستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، انجام افتاده.
۱۸س×۷ ، ۱۵×۱۴٫۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف پارچه

دیوان

از سلمان ساوجی است با سر گذشت او .

٤١٥١

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف، جدول زرولاجورد ، مهر «العبد محمدامین الحسینی الموسوی ۱۰۳۹» در س۸ هست
۱۴س×۱۴ ، ۱۲٫۶×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ مقوا بی عطف ترباکی

هفت گنبد بهرام

از روح‌الامین محمدامین میرجملهٔ شهرستانی سپاهانی (۹۸۱ـ۱۰۴۷) و یکی ازمثنویهای پنجگانه یا خمسهٔ اواست (ذریعه ۷ : ۲۶۰و۷:۳۸۶ ـ مجلس ۳:۲۹۰) .

در آن آمده‌ص۱۶ :

کشته روح‌الامین هوا خواهش — سر خود پای کرده در راهش

نیز(ص٦٦) :

هست انجام تو بتر ز آغاز — باتو روح‌الامین چگوید راز

نیز(ص۷۷) :

گر چو روح‌الامین معاش کنی — آشتی با فلک تلاش کنی

نیز(ص۱۰٤) :

باش سیلی زنان ز استغنا — همچو روح‌الامین بشاه و گدا

آغاز ازدیباچه افتاده :

لیسك اینها ز کس نمیاید　　کار کشتی زخس نمیاید
کی بجنبد زمین زتك تك پا　　کی زفاشق تهی شود دریا

انجام افتاده :

همچو روح الامین بحق بگرو　　سخن از حق بگو . . . .
خویشتن را زحق بیفکن دور　　تا ز خاکت چو . . . .
شد مسخر مرا چو ملك سخن　　کرد اقبال . . . . . .
دولت آمد به پیش و کرد سلام　　تخته ام تخت . . . . . .

٤١٥٢

نستعلیق شاعر ، با هشت سرلوح آراسته ، چهار ده مجلس تصویر دارد ، جدول لاجوردی در پایان شعر مذهب است ، در ۶۷ ص

۹ص ۶×۱۰ ، ۱۸×۱۱ ، کاغذ فرنگی ، جلد تیماج سبز خرابی

دیوان

از افرآسیاب دلبر علی بروجردی زندهٔ در ۱۲۸۰ وشاگرد حاج ملاعلی بنام قتر الاسرار وسردلیری مورخ روز دوشنبه ۱۲۸۰ و ۲۵ ع ۱۲۸۱/۱ (ص ۳۴۳ و ۳۶۱) ساقینامه است (۱ـ۲۱) وغزل باتخلص دلبر (۲۲ـ۲۴۰) وساقی‌نامهٔ ترجیع بند در پاسخ میرزا عبدالکریم (۲۴۰ـ۲۵۸) وساقی‌نامهٔ ترجیع در بیست‌ونه حرف ازهریك پنج‌فرد (۲۹۹ـ ۳۱۷) وترجیع مخمس ازالف تا یا در بیست‌ونه حرف (۳۱۹ـ۳۲۸) و رباعی (۳۲۹ ـ ۳۳۶) وبندی در بیست‌ونه حرف بچهارزبان ترکی ولری وعربی وفارسی (۳۳۷ـ۳۴۲) ویك ترجیع دیگر (۳۴۵ ـ ۳۵۵) و نظمی درشرح شریعت وطریقت و حقیقت درپنج حرف (۳۵۵ـ۳۶۰) و دوبند دیگر (۳۶۲ـ۳۶۷) درآن ازاستاد غلامرضا و میرزا

فخرالدین ومیرزا عبدالوهاب سپاهانی که در ۱۲۸۰ از تهران بیرون رفته و مهمان وی بوده‌اند (۱۱۰) ومیرزا عبدالکریم که بااو بشعر نامه‌نگاری داشته بوده یادشده است وستایشی از شاهزاده ملک‌آرا (۳۶۵) وناصرالدین‌شاه هم (۱۱۸ و ۲۶۶) در آن هست. در زیر یکی از تصویرها که پیکرهٔ امامان و خود اواست در بستر بیماری، آمده که من در ۱۲۸۰ درخواب اینها را دیده‌ام (ص۹۹) همچنین تصویر «جناب مولا» که «بیدار زیارت» کرده است درمضان همین سال (۸۶)، درص ۲۲ آمده: «هذا کتاب تنبیه الغافلین وواجب الزسالکین گفتهٔ فقیر افراسیاب بمظهر حقیقت دلبرعلی در حقیقت عبدالله بن عبدالله».

آغاز: بسمله. مجملی ازظهورحالات است وشرح الحال است.

ساقیا ز وحدتم تو بیار — غرق توحید کن مرا ازیار
ساقیا زان شراب روحانی — پر کن ازجان جان وزود بیار

انجام:

ارمغان مابعالم این کتاب — ماندازین میکن که بردش آوری
زهمه مردان عالم گفته‌ایم — گر توهم مردی بگوازدلبری
نام بگرزین کتاب ناصواب — دفترالاسرار و سر دلبری

۴۱۵۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴، جدول سرخ و آبی، در ۲۲۶ ص
۱۲ س ۷×۱۴، ۱۷۱×۱۲×۱۷، کاغذ فرنگی - جلد تیماج سرخ شرابی

دیوان

ازحبیب ونزدیک به ۲۳۶ بیت وغزل است باتخلص حبیب وقصیده وترکیب‌بند ورباعی.

آغاز: بسمله .

ای تو مسما و هرچه گیتی اسما | بادا اسما همه فدای مسما

نعت تو از ذاتش هست و تقدس | مدح تو از خود تبارک الله تعالی

انجام :

مراحد هرول احمد علی است | حامد و محمود و محمد علی است

٤١٥٤

نستعلیق بنیاد حافظ در آستانهٔ مقدسه در روز ۴ ج ۱۰۹۵/۲ ، عنوان شنگرف ، در ۳۱۸ ص
۱۶ س ۸×۱۴ ، ۱۸×۱۳/۳۶۱ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ درون حنایی

لوامع البینات فی الاسماء والصفات

از امام فخر رازی (چلبی - خزرجی ۲۹:۲) که برای ابوالمؤید سام بن محمد بن عماد بن حسین و اسفهسلار عمادالدوله نظام الاسلام ابی حفص عمر بن حسین در شهر ولوالج در شرح اسماء خدا و صفات و نعوت او نوشته و چنین نامیده و سه قسم در آن گذارده است : « مبادی و مقدمات - مقاصد و غایات - لواحق و متممات » هریك در چند فصل.

آغاز: بسمله - رب یسر ولا تعسر . الحمدلله الذی حارت الافکار فی مبادی انوار کبریائه و صمدیته و تاهت الانظار فی مطالع اسرار عزه و فردانیته.. اما بعد فان الله تعالی لما اسعدنی بالاتصال بحضرة السلطان ... ابوالمؤید سام بن محمد بن عماد بن الحسین .. والامیر الاسفهسلار الکبیر ملك الامراء عماد الدولة والدین نظام الاسلام والمسلمین ابی حفص عمر بن الحسین ... فلما اتفق وصولی الی بلدة ولوالج التی هی مرکز مملکته و مستقر حشمته وقضی الله تعالی لتفتیح الکلام فی شرح اسماء الله تعالی وصفاته و تحقیق القول فی تفسیر نعوته وسماته فصنفت هذا الکتاب فی هذه المباحث ... و سمیته بلوامع البینات فی الاسماء والصفات و رتبته علی ثلثة اقسام: الاول فی المبادی والمقدمات والثانی

فی المقاصد والغایات والثالث فی اللواحق والمتممات .

انجام : ولما انتهی الکلام الی هذا المقام عرض من مشوشات القلب ما اوجب قطع الکلام و کان هذا آخر الکتاب .

٤١٥٥

نسخ و تعلیق محمد اسمعیل بن محمد کاظم بن محمد باقر مازندرانی در ۱۲۶۰، شعر الوری و قاسم در س ج هشت

۱۲س×۶ ۱۲ ، ۳۱۴س×۱۱ ۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد آبماج قهوه‌ای ضربی

همچنین ←

۱ـ آداب المتعلمین (۱ـ۱۹) همانکه از طوسی پنداشته‌اند و در این نسخه دوازده فصل دارد .

۲ـ معانی الالفاظ (۲۱ـ٤۲) فرهنگی است عربی بعربی از محمد اسمعیل بن محمد باقر بن محمد کاظم مازندرانی در ۲۸ باب بترتیب تهجی حرف نخستین ریشهٔ کلمات ، در پایان آمده : « فرغ من تسوید هذه الکلمات جامعها الذی اول اسمه اول الاول و آخره آخره و ثانیه اول السعد و رابعه ثانیه و تالی الثانی اول المتلو و متلو الاخر آخر التالی ... فی بلدة دوهزار فی یوم الاثنین المطابق للسدس السادس من الخمس الرابع من السدس الثانی من النصف الثانی من الربع الرابع من العشر الخامس من الخمس الثانی من الخمس الثانی من الالف الثانی ».

در پایان ص۸ هم آمده «قد تمت کتابة هذا الکتاب ... فی ید ... ابن محمد باقر بن محمد المدعو بالکاظم المازندرانی ... اسمعیل ... یوم الخمیس السدس الاول من الخمس الاول من السدس السابع من النصف الاول من الربع الرابع من العشر الخامس من الخمس الثانی من الخمس الثانی من الالف الثانی ... »

آغاز: بسمله وبه ثقتی. الحمدلله الذی جعل لغات العرب مفتاحا لعلوم العربیة... فیقول ... ابن محمدباقر بن محمد کاظم العلامة المازندرانی محمد اسمعیل انه لما کان لی الی علم معانی الفاظ العرب شوق والی جمع بعضها فی مجمع ذوق اردت ان اجمعها واکتب معانیها ... ورتبتها علی ثمانیة وعشرین بابا.

انجام: والمواهب اوسع.

۳ـ اختیارات مسیر القمر (۴۳ـ۴۴) ازطوسی.

۴ـ الاوزان والمقائیس (۴۷ـ۷۰) از مجلسی دوم (ادبیات ۳۷).

۵ـ صیغ عقودنکاح (۷۱ـ۷۷) ازمجلسی باید باشد (ادبیات ۳۵۱).

۶ـ رسالهٔ اختیارات (۷۷ـ۱۰۲) از همان مجلسی که عنوان فصل در نسخهٔ ما هست ورسالهٔ کوچکی است.

۷ـ رساله بربدا (۱۰۲ـ۱۱۲) ازهمو (طوس ۱۱۲:۴).

۸ـ تقویم الخط فی شرح رمح الخط (۱۱۶ـ۲۲۲ با حاشیهٔ «منه، منه ابدهالله، منه دام ظله») شرحی است از محسن بن محمدطاهر نحوی قزوینی بر رمح الخط فی نظم رسم الخط نظم قوام الدین محمد حسینی سیفی قزوینی در ۱۱۲۳ درسپاهان ازصحت خط شافیهٔ ابن حاجب (ذریعه ۳۹۶:۴ و ۲۴۸:۱۱).

آغاز افتاده: ویستخرج مافیه من مطویات الرموز والاسرار ... و سمیته تقویم الخط فی شرح رمح الخط.

انجام: والصدیقین والشهداء و الصالحین بمنه و کرمه و صلی الله علی سیدنا محمد و آله الطیبین.

گفتهٔ ناظم دربارهٔ تاریخ نظم.

هذا کتاب حسنه جلی — فی نظمه و قدره علی

ارخته بصبح فیض منجلی (۱۱۲۳) — فقلت رمح الخط سمکه علی (۱۱۲۳)

گفتهٔ او دربارهٔ این شرح وستایش از آن:

یا محسن احسنت بلوغ الارب	قومت بتقویمك خط العرب
فی شرحك قدشرحت صدر الادب	لازلت مرشحا لنیل الرتب

آغاز متن: بسمله.

قال قوام شاکر المنعم	حمدا لمن علمنا بالقلم

* * * *

نظمت الکتاب رسم الخط	نظما رشیقا مثل رمح الخط

انجام:

فهذه قواعد الکتاب	والآن وقت الختم للکتاب
فالتزم القصد بلا تخط	وقوم الخط برمح الخط

تم رمح الخط فی نظم رسم الخط ... بیمین ناظمه قوام الدین محمد الحسینی ... سنة ثلث وعشرین ومائة والف بدارالسلطنة اصبهان حفت بالعز والنصر والامان.

۴۱۵۶

نسخ علی‌اکبر ورامینی درروز چهارشنبه ۱۱رجب ۱۲۹۳ در ش ۱، و۱۷رجب ۱۲۹۴ در ش ۲، عنوان ونشان شنگرف، درص۲۳-۴۴ بندیست بعربی درفلسفه و پندی بفارسی درشرح خواص دعای عهدنامه نوشتهٔ همو درشب شنبه ۱۹/۱۲/۱۳۰۲ باچند بیت عربی.

۱۳س×۱۲ ، ۳۴۵-۱۲×۱۸ ، کاغذ فرنگی سفید و کبود - جلد تیماج حنایی مقوایی

مجموعه

۱ـ تحفة الطالبین (۱ـ۳۲) از آقاسید جلیل بن عباس بن سلیمان موسوی حسینی طارمی که در مدرسهٔ صدر تهران میزیسته است (دیباچهٔ تبصرة الادباء) مورخ ع۲/۱۲۹۳/۲ در شرح بسمله بروش پرسش وپاسخ (دیباچه) باچند بیتی ازخود او در پایان (ص۳۱) او در

آن از فواعد جلیله در منطق که در۱۲۸۲ ساخته و فوائد جلیله در نحو که در ۱۲۸۵ ساخته است یاد نمود (دیباچه).

آغاز: بسمله. الحمدلله الذی الهمنا انوارالعلم و الصواب وصرفنا عن الکفر و انزل علینا الکتاب ... وبعد چون این بندهٔ عاصی جلیل بن عباس بن سلیمان الموسوی الحسینی الطارمی .. زمانی که در ... قزوین بودم نظر بخواهش و استدعای جمعی از محبین از محصلین وغیرهم مشغول بتصنیف وتألیف شده.

انجام:

درجوار طیبین طاهرین رحمة الله علیهم اجمعین

۲ـ تبصرة الأدباء (۱ـ۲۲) ازهمو در۲۸ ذی حجهٔ ۱۲۹۱ درشرح چندبیت شواهد عربی بعربی ودرپایان بفارسی.

آغاز: بسمله. وبه نستعین. الحمدلمن هواولی به ... وبعد ... جلیل بن عباس بن سلیمان الموسوی الحسینی الطارمی ... لما کنت فی سنة احدی و تسعین بعد الالف و المأتین ... ساکنا فی مدرسة صدر... الطهران مستقلا بالتدرس والتدریس فقدسئلنی ذات یوم من هذه السنة بعض اخوان الایمان ... عن توجیه ابیات کانت علیه مشکلة و عن کشف القناع عن وجوهها ... فلاجرم اجبت مسئلته.

انجام: وچگونگی وصورت واقعه رابجهت مبالغه درانبات مدعای خود قدفرغت عن تألیف هذه النسخة المسماة بتبصرة الأدباء فی یوم الثامن و العشرین من ذی الحجة الحرام من سنة احدی وتسعین بعدالالف و المأتین ... و تحیة.

٤١٥٧

تعلیق میرجلال الدین مازندرانی درمکه در روز آدینه نزدیك پایان ج۹۹۳/۲ (ص۴۱و۴۶ و۶۰) عنوان شنگرف ، در۲۶۷ص

۱۵س۷×۱۳ ، ۱۲۵×۱۲۵×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی

مجموعه

۱ـ دعا وحرز (۱ ـ ۲۹) ازمهج‌الدعوات ومنهج‌العبادات ابن‌طاوس وجاهای دیگر بعربی .

۲ـ داستان موسی بفارسی (۲۹ـ۴۱) .

۳ـ خواص نادعلی (۴۲ـ۴۶) .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی‌افاض‌الارواح من القدم ... بدانکه این‌رساله‌ایست مشتمل بربعضی ازخواص واسرار واین کلمات تامات ازجبرئیل صادرشده‌است نادعلیا مظهرالعجائب ... وسبب نزول این کلمات معظمه‌آنست .

انجام: البته میسر گردد ان شاءالله تعالی .

۴ـ مولودنامهٔ رسول (۴۷ـ۶۰) در شرح تولد پیامبر بفارسی .

۵ـ دعا وحدیث (۶۲ـ۹۰) ازخصال صدوق وتفسیرابوالفتوح و کتاب‌خوارزمی وامالی وفردوس دیلمی وجاهای دیگر

۶ـ مفتاح المعتبد (۹۱ـ۱۱۴) از راوندی دردعای شبهای ماه رمضان .

آغاز: رسالة مفتاح‌المتعبد عن الشیخ ... قطب‌الدین ... (دو کلمه‌ای پاک شده) ابی‌الحسن‌ابن ابی‌الفضل الراوندی قدس‌الله سره : بسمله . الحمدلله الذی جعل الدعاء افضل العبادة .

انجام: یاذالجلال والاکرام .

۷ـ الاربعون حدیثا (۱۱۵ـ۱۱۵ افتاده درحدیث ۳۳) ازشهید یکم.

۸ـ دعاهای پراکنده وحدیث بعربی وفارسی (۱۵۶ـ۲۶۷) ازآنهاست «صنمی قریش» با ترجمهٔ فارسی (۱۸۳ـ۱۸۶) ودعای صباح (۲۰۱ ـ ۲۰۳).

٤١٥٨

شکسته نستعلیق سده۱۴

سطر چلیپا ۹×۱۴ ، ۹۲ص، ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد فیماج قهوه‌ای ضربی

جنگ

گردآوردهٔ محمد حیرت حسینی قمی پسر حسین بن علی‌رضا که در ۱۳۱۱ از قم بتهران آمده و در مدرسهٔ سیدنصرالدین میزیسته و در ۱۳۲٤ زن گرفته و در ۱۳۲۷ و ۱۳۳۳ فرزندان پیدا کرده و از دوستاران مشروطیت و آزادی‌خواه بود و بسا زندان و شهرهای دیگر شمال هم رفته است (ص۷، ۹۳، ۹۸ ، ۱۱۰) گذشته ازشعرهای خود او و دیگران یادداشتهای تاریخی و مانده تاریخ دارد (۶۷ و ۹۳ ـ ۹٤) ووقف‌نامهٔ مدرسهٔ خان مروی (۱۰۱ـ۱۰۵) وفهرست کتابهای او (۱۱۵ـ۱۱۶) بندهایی بعربی وشعر عربی محمدحسین حسینی لواسانی (۵۶) هم در آن هست .

چنین است فهرست نامهای برخی ازشاعرانی که شعر آنها در این جنگ آمده است :

مهوی ۲ـ٤۵ ، ۵۵، قدرت قمی ۱۰ ، ازل قمی ۱۱ ، مخفی ۱٤ ، میرزاعبدالرحیم ۱۹ ، جیحون ۱۹ـ۱٤۳ ، فیضی ۱۹ـ۹۹ ، جامی ۱۹ ، اقبال ۲۱ ، جدای قمی ۲٤ ، صبوحی شاطر عباس قمی ۲٤ـ۲۵ـ۱۲۱ـ۱۲۹ـ۱٤۲ ، شیخ محمدحسین قمی ٤۵ ، شیخ محمدعلی ۵۲ ، وفایی قمی ٦٤ ، آقامیرزا سیدعلی قمی ۱۰۶ـ۱۵۵ ، شرر قمی ۱۷ ، آذر قمی ۱۷ ، فرهنگ قمی ۳ ، رضوانی قمی ۳ـ٤٦ ، تمکین ۹ ، صفایی ۱۳ ، محیط ۳٤ ، طالب ۳۵ ، آقاعلی مدرس ۳٦ ، طرزی افشار ٤۱ ، وصال ٤۸ ، بسحق شیرازی ۵٤ ، مهدیقلی میرزای سهام‌الملک ۸۷ ، ضیاء سپاهانی ۸۸ ، میرزا عبدالله ۱۹ ، شیخ الرئیس میرزا ۲۳ ، راهب ۳۷ ، میرزا حسین حرامزاده ۱۰۶ ، استاد غلامرضای شیشه گر ۱۲۹ ، آقامحمدرضای

صبای قمشه‌ای ۱۳۵ ، شاه نعمة‌الله ۹۵ ، میرفندرسکی ۱٤٥ ، مشتاق ۱٥٤ ـ ۱٥۷ در دنبال شعر تمکین آمده ، حرره محمدعلی‌بن محمدحسن‌الطهرانی» (ص۹).

٤١٥٩

شکسته‌نستعلیق خوش‌زبان‌العابدین همدانی‌در روز پنجشنبه ۲٦ج۲ ۱۲۳۷ ، عنوان‌شنگرفی، یادداشت ۱۲٦۱و۱۲٦٦و۱۲۹٦ درضمن‌هست

۱۲س٦×۱۲ ، ۱۹×۱۱٫۳۷۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌تریاکی‌مقوایی

سراج‌منیر

از محمد شریف شیرازی (ادبیات ۲۱۷ ـ حقوق ۱۳٦)

٤١٦٠

نستعلیق سدهٔ ۱۳ق ، عنوان‌شنگرفی

۱٦س٦×۱۲ ، ۱۷×۱۱٫۳۱۲ ، کاغذ فرنگی‌کبود ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی

حاشیة‌المعالم

درذریعه (۱۳۷:٤و۲۱۰:٦) از حاشیهٔ فارسی میرزا محمدبن‌حسن شیروانی در گذشتهٔ ۱۰۹۸ برمعالم و ترجمهٔ آن از آقا محمد هادی مترجم پسر ملا محمد صالح مازندرانی در گذشتهٔ ۱۱۲۰ یادشده است . این‌حاشیه ترجمهٔ محمدهادی (چاپ۱۳۷۹ تهران) نیست

آغاز: بسمله . قوله : الفقه فی‌اللغة الفهم و فی الاصطلاح آه یعنی فقه در لغت فهمیدن چیزیست ودراصطلاح اهل شرع دانستن احکام شرعیه است .

انجام : قوله الاقرب عندی ان تخصیص‌العام لایخرجه عن‌الحجیة فی‌غیرمحل التخصیص ان لم یکن المخصص مجملا مطلقا ولا اعرف فی ذلك من الاصحاب مخالفا آه اقرب نزدمصنف‌اینست که‌تخصیص عام اورا ازحجیت بیرون [نمیبرد] ...ومجازات

متعدد باشند لفظ دراو مجمل خواهد بود پس در هیچ یك از آنها (نوشته مانده).

٤١٦١

نسخ روزشنبه ج۲:۱۲۹۰ ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد ، مورخ روز ۲۰ ج۱/۱۳۵۴
۱۶س۶×۱۴ ، ۳۱۶۲×۱۱۰۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

رجوع الشیخ الی صباه فی القوة علی الباه

ازاحمدبن سلیمان ابن کمال پاشا در گذشتهٔ ۹۶۰ (این نسخهٔ ۱۰).

آغاز: مانند ش۱۱/۲۸۳۶.

انجام : فانه یقوم والله اعلم و احکم.

٤١٦٢

نسخ محمدعلی بن حاجی سیدعلی بن صوفی حبیب‌الله روادرقی مراغه‌ای در روزشنبه ۲ ج۱/۱۰۵۹ ، با مقابله و تصحیح محمدشریف بن احمد شهیبی‌قولالی دارندهٔ نسخه ، عنوان شنگرف ، در پایان پراکنده های پزشکی است بفارسی

۱۴س۷×۱۴ ، ۳۴۲۶×۱۳×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرد عطف مشکی

العمدة من عیون صحاح الاخبار فی مناقب امام الابرار

ازشمس الدین تاج العلماء ابی الحسین یحیی بن الحسن بن الحسین بن علی بن محمد البطریق الاسدی الحلی (ف۱۴۲۲).

٤١٦٣

نسخ عبدالمحمود بن عبدالله بن احمد درقزوین در پنجشنبه دههٔ سوم ماه سوم ۱۲۲۴ ، عنوان شنگرف
۱۵س۱۰×۱۶×۱۶۳۷۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

انوار العقول من اشعار وصی الرسول

از قطب‌الدین ابوالحسن محمد کیدری (ف ۱۱۰۸ و ۱۳۱۴).

۴۱۶۴

نسخه‌ایق سدهٔ ۱۳ عنوان شنگرف
۱۸س×۷-۱۴ × ۱۶ × ۲۲ سم، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ مفاخر الاخیار ومناقب الابرار (۱ـ۲۱۴) تذکره ایست منظوم از میرزا بابا ابوالقاسم شریفی رازشیرازی (م ۱۲۸۶) درسر گذشت عارفانی که درشیراز بخاک سپرده شده‌اند (ذریعه ۳۴۶:۹) بدینگونه:

قطب‌الدین محمد شیرازی تبریزی ۱۰۰، آقامحمد هاشم درویش ۱۲۵، میر سید علی فرزند قطب‌الدین ۱۴۳، میرزا عبدالنبی ۱۴۸، آقامحمد درویش کازرونی ۱۵۴، ابوالخیر اقطع مغربی ۱۵۶، روزبهان بقلی ۱۶۲، ابوزرعهٔ گیلانی ۱۶۳، علی کوهی ۱۶۴، ابواسحق ۱۶۵، عبدالله خفیف ۱۶۶، سعدی ۱۶۸، حافظ ۱۱۸ هفت تنان (الرجال السبعة) ۱۷۵، نظام‌الدین محموداعی ۱۷۸، شیخ مسلم ۱۸۰، میرمحمدعلی آقای خواجه ۱۸۲، میرزا محمد طاهر بن میرزا بزرگ ۱۸۳، علی‌انوار ۱۸۴، میرزا محمدباقر عبد صالح ۱۸۵، میرزا محمدابراهیم‌خال ۱۸۷، میر ابوالخیر خوشنویس ۱۸۷، ملاحاجی محمد کفاش ۱۸۸، سیدعالمشه ۱۹۳، حاجی‌عبدالوهاب نایینی ۱۹۳، ابوالقاسم شیرازی ۱۹۴، حاج حسن‌نایینی ۱۹۴، میرسیدحسن صفوی موسوی ۱۹۴، ابوالحسن کوهکی ۱۹۴، میرسید رضی‌طبیب ۱۹۵، حاج میرباقر ۱۹۵، حاجی‌میرآقا ۱۹۵، میرمحمد شیخ ۱۹۶، میرزاقاسم حصور ۱۹۶، ملا علی سپاهانی مدرس ۱۹۶،

علی‌رضا ۱۹۷ ، آقامحمدرضا ۱۹۷ ، ابوالحسن ۱۹۷ ، عبدالله ۱۹۸ ، سیدمحمود۱۹۸، محمدحسین صحاف ۱۹۸، ملالطف‌علی خراسانی ۱۹۹ ، آقاشریف‌فراش‌بند۱۹۹،شیخ عبدالله ۱۹۹ ، آقاحسن فرمان ۱۹۹ ، میرابوالقاسم‌بن مسیح زمان پرشکفتی ۲۰۰ ، آقاعلی‌نقیب ۲۰۰ ، آقابزرگ خلیل مدرس ۲۰۰ ، رضاخان فیلی ۲۰۱ ، عبدالله‌خان حاکم‌لار ۲۰۱ ، میرزامحمد وزیرلشکر ۲۰۱ ، مهدیخان بروجردی ۲۰۲ ، میرعلی رضای هاشمی ۲۰۲ ، میرزا مهدی کاهکار ۲۰۲ ، سید عبدالله ۲۰۲ ، درویش کافی مست بختیاری ۲۰۲ ، ملا آقا یزدی ۲۰۳ ، میرزاعزالدین ۲۰۴ ، میرصدرالدین ۲۰۴ ، سید مرتضی بهبهانی ۲۰۵ ، میرزا محمد علی کیمیاگر سپاهانی ۲۰۵ ، ملا طاهر شیرازی ۲۰۶ ، ملامحمدبیات ۲۰۶ ، میرزاسید علی‌نقی انجوی۲۰۷ ، میرزاابوالحسن ۲۰۷ ، حاجی کاظم ۲۰۷ ، کربلایی علی‌لله ۲۰۷ ، آقا رجبعلی‌صحاف ۲۰۸ ، علی‌نقی مطرب ۲۰۸ ، میر ابوالفتح۲۰۸ ، ملاحسین آتشی خوشنویس ۲۱۰ ، ملا علی رضای کاتب ۲۱۰ ، محمد صادق کناره‌ای ۲۱۲ ، ابوالحسن الکن ، ۲۱۲ ابراهیم کلب ۲۱۳،محمد صادق ۲۱۳ ، شید حسین شهید ۲۱۳ ، حسنخان ۲۱۴ .

آغاز: هذه تذکرة الأولیاء سمیتها بمفاخر الاخیار ومناقب الابرار تشتمل‌علی شطرین الاولی فی مفاخر الاخیار ...

سرآغازنامه وجود است عشق　　مهین کلك خلاق بوداست عشق

انجام :

زاشغال دیوانیش دل امید　　بفقر وقناعت ره حق گزید

۲ـ مرآت العارفین (۲۱۶ ـ ۳۳۰) ازهمو بنظم .

آغاز: هذا کتابنا .. وسمیته بمرآت العارفین ....

بشنواین‌اسرارازعشق‌خدا　　سرعشق ازسرحق‌نبودجدا

انجام :

هرچه گویم عشق‌ازان برتر بود　　عشق امیرالمومنین حیدر بود

٤١٦٥

نستعلیق محمد یزدی بن قربان نیاز صوفی در ۱۲۶۴

۱۱س۷×۱۴ ، ۳۸۳×۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ضربی مقوایی

دیوان

ازخواجه احمد ترکستانی بترکی باتخلص «خواجه احمد» احمد وغزل است و حکمت . اوسر گذشت خود را از کودکی تاشصت وسه سالگی در آن بنظم آورده است (۱۶ـ۲۹) .

آغاز پارشده : مصطفی غه ماتم تولوب کریم

....

ذکر این بیت یلفوز اولوب یلفوز کردیم

مصطفی غه ماتم تو توب کریم

انجام :

مسکین احمد سین بویازوق زهرین

قوتسولور الچسیه شرابی مهر دین

گر چه کوب قور قار الیم قهر بدن

انت کافی انت عافی یا غفور

٤١٦٦

نسخ ۹۵۰ ، عنوان و نشان شنگرف

۲۱س۸×۱۴ ، ۱۳۵×۱۴×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی

حاشیهٔ ارشادالاذهان

ازشیخ‌علی محقق کرکی.

آغاز: مانند ش۷۸۵ (ف۱۸۵۸).

انجام: قوله فی‌النافذة فی‌احداطرافه الرجل ... والاول اقرب‌الی‌النصوص.

۴۱۶۷

نستعلیق محمدطاهربن علی‌حسینی درج۱۰۴۳/۲ ، عنوان‌شنگرف ، بیست‌وسه‌تصویر سیاه‌قلم در متن کتاب‌است ، درآغازوانجام نسخه پراکنده‌هااست بفارسی

۱۳س۷×۱۲ ، ۱۵۱ص۱۳×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ، جلدگالینگور نطع‌تیماج‌قهوه‌ای

ترجمهٔ ذخیرهٔ اسکندر

ترجمه‌ایست‌بفارسی که‌بدستور « آصف زمان ودستوردوران » ازذخیرهٔ‌اسکندر که بنام ارسطوپنداشته‌اند (ف۹۷) شده است (طوس۳:۲۵۹ ش۵۶) .

دراین نسخه پس ازترجمهٔ دیباچهٔ عربی وبندی ازخودمترجم ده باب‌بایدباشد:

باب اول درذکراصول صناعت واکثرتدبیرات.

بابدوم درترکیب سمومات ودرتریاقات .

باب سیم درصنعت حرزطلسماتی که‌نافعند مرضهای صعب را .

باب چهارم درخواتیم کواکب سبعه .

باب پنجم درطلسمات متفرقه .

باب ششم درمحبت وعداوت .

باب هفتم درخواص نباتات .

باب هشتم درذکرخواص اعضای حیوانات .

باب نهم ودهم درفهرست دیباچه ومتن نسخهٔ مانیست و در پایان دارد باب در خاتمهٔ کتاب .

آغاز: بسمله . آورده‌اند که خلیفهٔ معتصم‌بالله چون عموریه را فتح کرد شنید که آنجا دیریست .

انجام: اماصفت این جنس نفیس ضایع و بی‌قیمت گردد والله سبحانه و تعالی یوفقنا وایاکم بالعمل الصالح .

٤١٦٨

تعلیق ،مؤلف محمدحسین شریف پسرمحمدتبریزی ممقانی درذی‌حجهٔ ۱۲۹۲، در۷۹ ص
۱۵س۶×۱۱ ، ۵۰س۱۰×۱۷ ،کاغذ فرنگی آبی - جلدتیماج‌مشکی‌ضربی

اثبات سلسلهٔ طولیه ومراتب ثمانیه

ازمحمدحسین شریف‌بن محمد تبریزی ممقانی درپاسخ حاجی‌میرزا هاشم‌خان (دانشمندان آذربایجان ص۳۹۶) بروش فلسفی شیخی در «اثبات سلسلهٔ طولیه‌ومراتب ثمانیه ازبرای اصناف موجودات» .

آغاز: بسمله . حمدله . . . و بعد چنین گوید . . . حسین بن محمد التبریزی الممقانی که درین روزها راقی مراقی حقیقت ... حاجی‌میرزا هاشم‌خان . . . مسئله‌ای ازین حقیر ... سؤال نموده وجوابی خواسته‌بود .

انجام: این همه طول وتفصیل وبسط وتطویل بکنیم والله‌الهادی...المهدیین وقد فرغ من تسویده ... محمد حسین الشریف ابن محمدالتبریزی الممقانی فی شهر ذی‌الحجة الحرام . . . سنة اثنین و تسعین و مأتین بعد الالف ۱۲۹۲ مصلیا مسلما حامدا .

٤١٦٩

نسخ حسن‌علی‌بن عیسی‌استرابادی درشب سه‌شنبه شعبان ۱۰۷۸ ، عنوان‌شنگرف، آغاز الحاویه
۱۶س×۱۰ ، ۱۶×۹٫۳۴۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قرباغی‌مقوایی‌عطف‌زرد

الامان من اخطار الاسفار والازمان

ازابن طاوس رضی‌الدین علی است (منزوی ۱:۱۱).

٤١٧٠

نستعلیق درویش محمدابراهیم بهلول ذهبی پسرآقاشهدی محمدرضا درروزچهارشنبه۲۵رجب ۱۲۰۹ بدستورآقاکربلایی علی صحاف تبریزی ، جدول‌سرخ وآبی ، شعرنویسندهٔ نسخه‌دربارهٔ تاریخ نوشتن‌آن درپایان هست
۱۳س۷×۱۱ ، ۱۷×۱۱٫۳۶۵ ، کاغذ فرنگی‌آبی ـ جلدتیماج مشکی

پندنامه

از عطار نیشابوری است (مجلس ۳:۵۸۳).

٤١٧١

نسخ درشعرها ونستعلیق در ترجمه از محمد صادق‌بن اسدالله درروزپنجشنبه ۱۴محرم ۱۲۳۱، نشان شنگرف ، بابلاغ مقابله
۱۴س×۶٫۱۰ ، ۱۶×۱۰٫۳۸۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی

شرح شواهد شرح قطرالندی وبل الصدی

در شرح و ترجمهٔ لفظی شواهد شعری نحوی این شرح است بفارسی با گواه آوردن شعرهای فارسی بسیاری از سرایندگان فارسی زبان . شعر خود مترجم هم

در س ۱۰و۱۵ دیده میشود ودر آن آمده « لمصنفه : ستمهایی که شد برجعفر از تو ـ اگر بر طفل میشد پیر میشد » و گویا نام مترجم جعفر است . در ذریعه (۱۳:۳۳۹) از شرح شواهد قطر الندی بفارسی از مولی محمد جعفر بن محمد کاظم قاینی یاد کرده و نسخهٔ ناقص باید همین شرح قاینی باشد(۱) .

آغاز افتاده : بود این طرز مقال ـ چارهٔ باصرهٔ اعمی قطری چکند . ازاقالت حذام فصد قوها ـ فان القول ماقالت حذام ـ ولولا المزعجات من اللیالی ـ لما ترك القطا طیب المنام ـ التصدیق باور داشتن و واقع شده است در متنی اللبیب بدل فصدقوها فانصتوها .

انجام :

فان تره بالیاء یوما کتبته بیاء والافهو یکتب بالالف

پس اگر ببینی تو آن فعل را بیا در دوزی کتابت بکن تو اورا بیا و الا بالف کتابت بکن آن فعل را .

٤١٧٢

نستعلیق ملوّن ، تاریخ ۱۳۱۴/۱۲۱۵ درش۱ هست ، درش۲ تاریخ شب سه‌شنبه ۲۴ج۲/۱۳۱۴ و تاریخ روز آدینه ۱۳۱۶/۲/۲۷ و تاریخ روز یکشنبه ۲۵ ذی‌قعدهٔ ۱۳۱۴هست ، تاریخ ۱۳۱۵درپادداشت اوکه درخانهٔ کدخداعلی‌اکبر آقایی بلوکباشی دهستانی‌نوشته است درص۱۶ هست

۱۸س×۷ ۱۱ + ۲۸۰ ص×۱۱ ۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلد یارجهٔ گلدار ارمه‌ای مقوایی

مجموعه

۱ـ نتایج الاخبار (۹ پ ـ ۲۰۶ پ) از اسمعیل بن رئیس الواعظین ابوتراب بن جعفر بن علاءالدین حسینی واعظ یزدی لاهیجانی است که در ۱۲۹۹ـ۱۳۱۳ـ۱۳۱۴ـ۱۳۱۵ وبنام مظفرالدینشاه ساخته است . فهرست مطالب در دیباچه هست .

شعرهای متن آغاز و انجام نسخهٔ ما در شرح قطر الندی دیده میشود

شعر سعدی وخیام وجودی وسروش وهادی و غزالی (مورخ ۱۳۱۳) ومولوی رومی (مورخ۱۳۱۳) وانصاری وبهایی وبینوا وجناب‌لاهیجانی ووفایی در آن آمده‌است، نیز تاریخ شب دوشنبه ۳ج۱/۱۳۱٤ وتاریخ شب آدینه ۱۹ رجب ۱۳۱٤.

آغاز: هوالله‌تعالی‌شانه. هذا کتاب نتایج الاخبار من تألیف احقر الطلاب... بندهٔ روسیاه... سید اسمعیل بن آسید ابوتراب الواعظ الیزدی الاصل لاهیجانی المسکن سلمه‌الله تعالی ۱۳۱٤ . بسمله . الحمدلله‌الذی احتجب عن الابصار بالعزة و اقتدر علی الاشیاء‌بالقدرة ... امابعد چونکه جمعی ازدوستان خلص اثناعشری ... از...اسمعیل‌بن ابوتراب بن جعفر بن علاء الدین الحسینی الواعظ الیزدی خواهش نموده بودند که وجیزه‌ای که مشتمل بر اشعار فضایل ومدیحه وقصاید وحکایات و اخبارواردہ از آل اطهار .. وبعضی‌ازادعیهٔ سفروتعیین‌امراض‌مختلفه ودوای هرمرض وبعضی ازاختلاجات که درسفرداشتن آن همراد خصوصا بذاکرین اهل منبر لازم بل الزم است وبعضی از اشعار مصیبت . نوشته باشم ... واین وجیزه مشتمل است برمدایح وقصاید وفضایل‌و مصیبت ... ابی‌عبدالله و بعضی ادعیه . . واسامی امراض ودوای‌آن و ادعیه آن و بعضی ازحکایات وقصص ... واسامی بعضی‌ازشهرهای معروف وحالات اصحاب . .علی‌مرتضی و نام کردم این وجیزه . . . را به نتایج الاخبار و . . . این نام . . . بسال اتمام آن مطابق است(۱۲۹۹) .

انجام : فی الموعظة ... (پس ازشش صفحه ونیمی) از دست ایشان میرهاند اللهم احفظ جمیع‌المسلمین من شر الدنیا بحرمة آل محمد .

۲ـ جنگ (۲۰۷ پ ـ ۲۸۰ پ) شعرهای فارسی همین یزدی لاهیجی است باتخلص سید با شعرهای فارسی محضری و ابوالقاسم وملاحسن شعبانکردی ووفایی وهمیرزامصطفی دارا وشیخ صادق مفتی‌لاهیجانی (بخط خود او مورخ ۱۳۱٤) وحسن‌بن شفیع موسوی لنگرودی مورخ روزشنبه ۲۲ ذی قعدهٔ ۱۳۱٤، شعرهای فارسی همین

سید ومحسن (بخط سید درشب آدینه ۱ رجب ۱۳۱۵) وضیائی واوحدی در آغاز نسخه پیش از ش۱ هم هست وبخط همین سید، ستایش محقق نوری گویا از خود سید ومناجات انصاری دران دیده میشود

آغاز: بسم‌الله تعالی الحمدلله‌الذی نظم نظام‌الوجود ونشر لئالی رحمته‌علی کافة الموجود ... چنین گوید نگارندهٔ این کلمات که زادهٔ طبع هر کس درنزد اوعزیز ... است ... بخاطررسید که منظومات شکسته بستهٔ خود را ... ازسواد به‌بیاض آورده‌باشد (درمتن آمده : فی‌المرسیة ابی‌عبدالله ـ فی‌المرسیة علیا جناب صدیقهٔ صغرا) .

بندی در آن هست‌بنام‌فرهنگ خداپرستی وجز آن محرم یزدی (مشار ۱۱۷٤)

آغاز: بسمله .

درموسم عاشورا درتکیهٔ دولت بگرفته عزا بهر دعای‌شه ملت

انجام :

کاشتافت ازین بقعه بسر منزل جاوید

خوش آنکه شتابد بسوی رحمت‌یزدان

(بندی بعنوان موعظه ونصیحت درچهارفصل هم‌درآن هست) .

٤۱۷۳

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۳ ، جدول‌زرین درص ۹۷

۱۵س×۵-۱۰ ، ۱۵×۹٫۳×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلیماج‌مشکی ضربی‌مقوایی

ثمرهٔ شجره

ازاشرف‌بن محمدعلی مشهدی که دررمل وبساخت ترجیع‌بند در۱۲۶۳ساخته است (ص۱و۹٤) درآن آمده :

چون بتوفیق ایزد این شجره گشت از در نظم بـا ثمره

گفت تاریخ نظمش از نظری　　ثمری شد اضافه بر شجری

۱۲۶۳ . عنوانها : فعل عناصر چهار گانه ـ انتهای نقطهٔ نار بمراکز هشتگانه ـ انتهای نقطهٔ باد بمراکز هشتگانه ـ انتهای نقطهٔ آب بمراکز هشتگانه ـ انتهای نقطهٔ ترابی بمراکز هشتگانه .

آغاز: بسمله .

اول از حمد حق کنم آغاز　　که ندارد شریك نه انباز

....

بعد حمد خدای لم یزلی　　راجی رحمت ازاله و غنی

احقر ازبین ناس هم اضعف　　خاك قدام مؤمنین اشرف

آنکه او مشهد است مولد او　　و محمد علی است والد او

انجام :

امهات است روز و هفته و بنات　　ماه و سالش ز مابقی اثبات

اعداد اشکال صد و شصت گانه ... غ ف ؛ ف .

٤١٧٤

نستعلیق ۱۱۶۳ ، لقمان شنگرف ، جدول و سراوح زر ولاجورد وشنگرف ، باحواشی ۱۶س۴×۱۰ ، ۱۴×۹ـ۶۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ

التیسیر الدافع الداهیة فی تحصیل علمی العروض و القافیة

متن از عبداللطیف بن علی بن ابراهیم در دو باب : عروض در یك مقدمه و یك مقصد، قافیه در چند بحث، و شرح هم شاید از خود او باشد .

آغاز: (ان احق ما ینظم فی سلك التقریر و سمط التحریر) التقریر البیان

باللسان والتحریر البیان بالقلم .. (بالتقدیم والتقدیر حمدالله تعالی علی ما اتقن نظام العالم) النظام الخیط الذی ینظم به اللؤلؤ .

انجام : وهونظیر الافعاء فی الاعاریض ولیکن هذا آخرما اردنا ایراده فی هذه الرسالة فلله الحمد والمنة وعلی رسوله افضل الصلوة والتحیة فرغت من تسویده فی غرة شهر ذی القعدة الحرام سنة ۱۲۶۳.

٤١٧٥

نستعلیق ورقم نجومی بشنگرف ومشکی ، عنوان لسخ ودرشت تر، مهرشعاع۱۳۱۵ دارد
۱۶س۹×۱۱ ، ۱۱×۳۱۶×۱۴ ، کاغذ فرنگی - جلد پارچه مقوایی

تقویم

دفتر تقویم سال ۱۱۹۱ یزدگردی (۱۲۳۷) است بافق شیراز ازروی زیج جدید محمد شاهی وبفارسی . جدول اختیارات دیدن ماه است وتقویم دوازده ماه ازفروردین تا اسفند رمز سپس جدول خمسهٔ مسترقه واختیارات.

٤١٧٦

نستعلیق ابوالقاسم بن سلطان حسین عبدالعظیمی در۹۸۳ -۹۸۴: دارای نسخه ۳۴۵ و با از شاگردان خفری بوده ودرهامش ص۵۴۳ در دنبال حاشیه‌ای مینویسد «وقد عرضت هذا علی حضرة المصنف رحمه» واین حاشیه گویا از اواست ، عنوان ونشان شنگرف ، ش۶ از انجام افتاده ، درهمه شماره‌ها حواشی است، در پایان بندهایست دربارهٔ نقل واصطلاحات کلامی ومانند اینها بعربی وبندی بفارسی وشعری بفارسی در اینکه واجب هیچیک ازمعقولات نیست (ص۳۱۴۶ همین فهرست) ازخوسی یا قطب الدین علامه وشعری ازابن سینا دربارهٔ دهگونه ودوبند دیگر درهمین باره همه بفارسی، نسخه پاکیزه ایست
۱۵س۳×۱۱ ، ۱۹×۹۰۳۴۲ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱ - شرح تجرید العقائد (۱ - ۸ تنهاد بباچه و۷۷-۳۹۰ ازمقصد سوم تا پایان آن) ازقوشچی .

۲ـ تجریدالعقائد (۹ ـ ۷۵) .

۳ـ الباب الحادی عشر (۳۹۳ـ۴۰۸) ازعلامهٔ حلی .

٤ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (٤٠٩ ـ ٥٢٦) از شیخ مقداد سیوری .

٥ـ اثبات الواجب (٥٢٩ـ٦٣١) ازخفری (ف١٢٦) .

٤١٧٧

نستعلیق ۴ع/۱۰۶۶ (ص۱۰۳) و ع/۱۰۵۸ (ص۱۱۵) ، اندازه (ناقص) است

۱۶٫۳×۷٫۳ ، ۲۱×۹۳٫۳ ، ۱۱×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج لهوره‌ای ضربی عطف آبی

جنگ

درص٤ آمده « من کلام محمد صلاح ذره » با چندبیتی از شعرفارسی او، در ص ۱۱۵ آمده « من تسوید بیاض فرح‌افزای سیادت‌پناه مولوی معنوی میرجعفر سلمه‌الله تعالی بتاریخ شهر ربیع الثانی سنة ۱۰۵۸ » در پایان لوایح جامی تاریخ ٤ع/۱۰۶۶ دیده میشود (ص۱۰۳) گذشته ازشعرهای فارسی بندهای منثورپراکنده‌ای هم دارد .

چنین است فهرست آن با نشاندادن شمارهٔ پاره‌ای ازصفحات درموردشاعران:

۱ـ نامهٔ میرفتحیحی بخواجگی کلان کوسوی درعزاپرسی ۳

۲ـ نشان حافظ جلاجل ٤

۳ـ فرمان پادشاه صفوی برای عبدالمؤمن اوزبك مورخ روز۱۹ ذی‌حجهٔ سال ۱۰۰۰ ۷ـ۱۰

٤ـ نامهٔ امیرعربشاه عجم خوافی وپاسخ آن ازفضیلت وافاضت‌پناه (ناقص پاره شده) وازشیخ زین‌العابدین ، درپاسخ‌نخستین از ملامجدالدین محمدا وملامحمدحسین قاضی‌یادشده‌است ۱۵ـ۲۳

۵ـ منشآت منظوم ومنثور علامیرعلاء (سلمه‌الله تعالی وابقاه)
ازروی خط او ۲۵ـ۲۷
۶ـ پند سلطان محمد خدابنده ٤۷ـ٤۸
۷ـ نامهٔ جامی بهامیرعلی‌شیرنوایی درهنگام گوشه گیری‌او ۵۰ـ۵۱
۸ـ لوایح جامی ۸٤ـ۱۰۳
۹ـ نی‌نامهٔ جامی ۱۰۵ـ۱٤٤
۱۰ـ شرح بیت « زدریای شهادت . . » ازجامی (افتاده) ۱٤٤
۱۱ـ مسائل ابن‌سلام ازپیامبر وپاسخ اوبفارسی (۱٤۹ـ۱۸۲)
۱۲ـ بندی بفارسی درپیدایش خط (۱۸٤ـ۱۸۵)

۱۳ـ شعرهای فارسی : محمدصالح ذرهٔ باخرزی (٤) وسعدی وغزالی مشهدی (نقش‌بدیع) ومیرزا صالح منشی واوجی ومیرزا ملك افضل وحافظ سلطان‌محمد ذره (۵ـ۲٤) وخاقانی وعماد فقیه ونظیری ودرکی (۲۶ـ۲۷) وحکیم رکنا (قضا وقدر) (۲۸) ومحمدبیك فرصت وبفینی (۳۱) وصوفی و نظام دست غیب وجامی و باقرخورده ومیرمحمد واله وناصرالدین بخاری‌وانیسی ونصیبی وملاولی وامیرخسرووشیخ‌فیضی (۳۵ـ۳۷) وقاسم‌انوار وعطاروصائب (۳۹ـ۵۱) وفیضی‌ترکمان و کمال‌خجند وسحابی وملاشعیب وابوتراب‌بیك ومیرزا سنجر کاشی وانوری ومولوی (۵۳ ـ ۶۵) و حاجی محمد کاتب (۶۷) وعینی‌و کمال اسمعیل‌ونصیحی وسنایی (۷٤) ومیرزا معصوم‌مشهدی وشرف شفروه وصادق دست غیب و ابوالقاسم بابر(۷۷) ونسیمی وسلیم تهرانی (۱۱۰) ونقی کمره‌ای ومیررضی ارتیمانی (ساقی‌نامه) (۱۱۶) ونواب حسنخان وادهم‌ومرتضی قلی‌خان ومحوی وولی (۱۱۹ـ۱۲۸) وحدیقهٔ سنایی (۱۳۰) و تحفةالعراقین (۱۳۹).

§۱۷۸

نستعلیق پایان ع۱۲۸۹/۱۶
۱۶س۱۶×۱۲٫۳۷۶ ، ۱۸×۱۲ ، ۱۲غذفرنگی-جلدلیماج‌سرخ

سفرنامه یا روزنامه

بفارسی از حکیم الممالك علی نقی پیشخدمت و طبیب حضور پسر حاج آقا اسمعیل جدید الاسلام که در ۱۲۸۳ ۱۲۸۶ ساخته و نخستین سفر ناصرالدین شاه بمشهد (۱۵ذی‌حجهٔ۱۲۸۳ ـ ۱۵ ج ۱۲۸۴۲)رادرآن‌شرح داده ودرپایان ج۱۲۸۶/۲ بانجام رسانده است . نکات جغرافیائی خوبی دارد (ذریعه ۱۱ : ۲۶۹ و۱۲ : ۱۹۰ ـ مشار ۸۵۱ و ۹۶۴).

آغاز: بسمله. این‌مختصریست‌ازروزنامهٔعلی نقی بن‌ابن‌اسمعیل ملقب بخطاب حکیم الممالك دربیان عزیمت شهنشاه جمجاه ناصرالدین شاه بزیارت سلطان‌علی‌بن موسی الرضا ... از... طهران .

انجام : وهم شاهزادهٔ اعظم سلطان مسعود میرزای یمین‌الدوله که پسر ارشد شاهنشاه وفرمان فرمای اصفهان است بدربارهمایون احضارشده (تمت‌الکتاب.. فی‌سلخ شهرربیع‌الاول من شهورسنة ۱۲۸۹ درارض اقدس تحریریافت).

۴۱۷۹

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، درهامش عباراتی‌است بخط عبری‌ودیباچه‌برخی ازعنوانهای پزشکی وترجمهٔ آنهاگویا باشد

۲۱س۶×۱۴ ، ۹۷س۱۰×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدروغنی زرین آراسته وفرسوده

مجموعه

۱ـ رسالة فی‌الفصد (۱ـ۱۴) درچند فصل‌وباك خاتمه است.

آغاز: بسمله . نحمدك‌یامن‌بیده صنفنا حمدا به یربط من الائه‌العبیدونشکرك یامن‌خص‌بالدماء طینتنا شکرا به یستجیب من نعمائه‌المزید ... وبعدفهذه‌رسالةوجیزة

فی الفصد اوردنا فیها مایجب استحضاره للمفصدین وماینبغی ان یکون مهیا للفصادین... ورتبتها علی فصول وخاتمة الفصل الاول فی ماهیة الفصد .. فصل فی بیان الاحتیاج الی الفصد ... الفصل [الثانی] الفصد علی صاحب السقطة و الضربة ... فصل فی احکام الفصد والحمیات... فصل فی وقته ...

انجام : من الامراض الحادة التی هی قلیلة الزمان و کثیرة الخطر و المزمنة بخلافها (تمت هذه الرسالة ... فی سنة ۹۸۷) .

۲ـ جنگ (۱۰۵ـ۱۹۰) کشکول مانندیست بفارسی وعربی وبیشتر آن مطالب پزشکی، نسخه‌های داروهاست ودفتر یادداشت پزشکی را می‌ماند وپاره‌ای مسائل فلسفی وادبی وشعر فارسی و حدیث هم دارد .

در آن یاد شده ازمیر ابوالفتح حکیم وچندنامهٔ اواست یکی در ستایش ازامیر شریف آملی (۱۵ـ۸) واز عرفی وچند آشنای اواست (۱۸ـ۲۰و۲٤) یکی رقعهٔ او بملا ظهوری وبیضی دکنی نیز ازملاجلال رومی ووصیت نامهٔ او بعربی (۱۸) و از قاضی میرحسین یزدی بجناب قاضی نوری (۲۰) وقاسم بیك حالتی وشعر فارسی او (۲۱) واستادی العالی کمال الدین حسین (۲۵ـ۲٦و۳۳و٦۵و٦۷) ونجیب الدین سمرقندی (۲٦) وملا نعمت الله حکیم (۳۵) ومحمد باقر حکیم (۳۸) ومولانا تاج الدین خوارزمی (۵۰) و میر صدر الشریعة (٦٤و٦۹) وفیولم (۷۰) ومحمد بن ابی مسلم طبیب درحدود الامراض (۷۰) وابن سینا (۸۳و۱۱٦) ومرحومی میر ابونصر وحب او برای سلطان حیدر (۹۰نیز۱۰۱) ومجنون حکیم (۱۰۲) وفلانسی وارسطو (۱۰٦) وابن راوندی (۱۱۸) ومیر صدر الدین ومحمد بن غیاث الدین منصور (۱۲۰) وزینون حکیم (۱۲۱) ومیر غنی بن ابی طالب وشعر او درشطرنج (۱۲۲) وخواجهٔ طوسی وشعر او ودراعداد مربعات واینکه واجب هیچ بث از مقولات نیست (۱۲۲و۱۳٤) (ص۳۱٤۲ همین فهرست) وابی الوفاء طبیب (۱۲۳) وبطلمیوس (۱۲٤) وابقراط (۱۲۵) وفخر رازی (۱۳۲) وفرید الدین عکاشه درستایش ام الحیات (۱٤٤) وساروق حکیم ونظم فارسی طبی او (۱۵۳) و کاظم ترسا در تخمیس شعر صائب (۱۷۲) ومیرزا کامران

کهدمی‌در نامه‌اش بجمشیدخان وپاسخ‌او(۱۸۱) نیز ازین کتابها عباراتی‌در آن آمده است؛ شرح‌قانون‌فرشی(۲۱)قرابادین‌سمرقندی(٤۳)المنهاج(٥٤) کتاب کهکری(٥٤)نفایس الفنون (٥٥) تقویم‌الابدان (٦۰) شرح قطب‌الدین (۱۰٤) خلاصة الطب (۱۲۳) شرح ملاخلیل (۱٤۷) خلاصة‌الوفاء باخبارد‌ار‌المصطفی (۱٥۱) شرح‌بیتی از خاقانی (۱٥۱) خط «محمدمعین» درهامش ص۱۳٦ هست نیز « تم اشعار العربیة فی‌هلال‌رجب‌المرجب سنة سبع اربعین الف مائة . . من‌بیاض ملاجلال‌الدین» (۱٤٤) و «صار من متملکات ... ملااسمعیل‌ابن اصیل‌ابن محمدابن یوسف‌الجیلانی الکوچسفهانی فی‌بلدة شیراز لاجل نفسه» (۱٤٦) و «تحریرافی‌شهر‌رمضان ... سنة سبع وتسعین وتسعمائة» (۱۷۱)و« کتبه احمدالحسینی» (۱۷۱)ایندوعبارت دردنبال فرمانی است دربارهٔ بخشودگی‌پیرشاهرخا وچهاربرادر وهشت‌تن ازبستگان اواز «عشور املاک وحاصل سراوشاهیهٔ‌زورخانه‌شمار و کارگاه سری ولشکرگاهی وخمس مکس و کرایهٔ الاغ و کارجو وعلفه وعلوفه و بخته وبیگار وسایرنابودات»

٤۱۸۰

نسعلیق و نسخ سدهٔ ۱۲و۱۳ ؛ بیاضی‌است

۱۹س۹×۱۸ ، ۳۸٦ک ۲۱×۱۱ ، کاغذ فرنگی‌سفیدکبود ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی

مجلس ۵۵

۱ـ لذة‌العیش ناصرشاهی (۲ پ ـ ۲٦ پ) ازمحمد طبیب که بفارسی و عربی دربارهٔ شاه برای ابوالمظفرسلطان عبدالقادرشاه خلجی در ده فصل ساخته است: تدابیر جماع ووصایا بقول حکماء ـ مقدماتی که دراین علم دانستنی‌است ـ غذاهاوروغنهای مفردمُزیان کننده باه ـ اغذیه واشربهٔ مرکبهٔ زیادکنندهٔ باه ـ مرکباتی که دراین‌شغل نافع‌بود ـ مسوحات‌وضمادات‌زیادکنندهٔ وباه ـ ادویه‌ای که در قضیب مالند ـ ادویه‌ای

که زنان را آبستن کند ـ او ویه‌ای که منع آبستنی کند ـ فواید متفرقهٔ متعلق بماه (دیباچه) در آن بنشده از شمس الدین اردبیلی.

آغاز: بسمله . الذی بدأ خلق الانسان من طین ... چنین گوید ... محمد طبیب ... که چون احکام وتدبیرات امور ماه در اکثر کتب سلف ... ملاحظه کرده بوده.

انجام: واین عمل از کتاب حکیم جعفر طوسی منقول است والله اعلم بالصواب.

۲ـ آداب مباشرت از قول حکما بفارسی (۲۶ پ ـ ۳۰ر).

۳ـ لعن (۳۲ر ـ ۳۶ر) بعربی ونفرین بر خلفا است.

۴ـ جنگ (۳۷ر ـ ۶۸ پ) دعا و نسخهٔ طبی وخبر و منشآت فارسی یا دستور نامه نویسی یا نامه‌های نمونه است.

۵ـ صیغ عقود نکاح (۶۸ پ ـ ۷۱ر) از مجلسی .

آغاز: اما بعد غرض از تحریر این رسالهٔ وجیزه آنست که جمعی از برادران ایمانی ... فقیر را تکلیف وتحریص نمودند بر تحریر صیغ عقود نکاح .

انجام: وشقوق دیگر ظاهر است والله الموفق لکل الخیرات (ادبیات ۳۵۱).

۴۱۸۱

نستعلیق میرزا صادق برای آقامحمد در ۱۲۹۸ ؛ بیاضی است
۱۰س۹×۱۶ ، ۱۹۶ ، ۱۲×۳۰ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد آماج قهوه‌ای عطف حنائی

جنگ

شعرهای کردی است وداستان شاه بهرام و کتاب خورشید خاور وشیخ صنعان ولیلی ومجنون در آن هست . درمیانه آمده که : آن را میرزا محمدصادق برای محمد آقا پسر آقامحمود پسر محمد آقا پسر خواجه صادق در سال لوی ئیل ۱۲۹۸ نوشته است. نیز « فرمودهٔ احمد بیك کوپاسی » و « فرمودهٔ سید عبدالحکیم ۱۳۳۶ » و « کلام آقا

برادیك خلف مرحوم آقامحمود بتاریخ یوم ذی‌حجهٔ ۱۳۳۳ ، و «کلام شفیع» وتخلص «فردی» هم دارد .

آغاز:

فلك مهره نرو مرشانان امشو — موتم نه دفتر مروانان امشو

دل کیل زوخاوحی کازن امشو — زوخ نه زامانم سروازن امشو

انجام :

یافکری بگیرند پردهٔ ظهیر — فردش میزان گرچون یکان تیر

آغاز: کتاب خورشید خاور . بسمله .

دمای حمد ذات جهان آفرین — یادام به تعریف شای خاورزمین

شنفتم ز پیر دانای هنرور — پادشاهی بی به ملك خاور

انجام :

مصطفی و سن دنیایی و فسان — کاروبازارش بی‌شرطی وجفان

(مورخ روزینجشنبه ۲ ع۲/۱۲۹۸ نوشتهٔ میرزا محمد صادق برای آقامحمد).

آغاز: کتاب شیخ صنعان . بسمله .

بوا چون تعریف صنعان گمراه

چه گمراهی دلش چون پرشی براه

چل سال بی صنعان نقابی حرم

عبارت مکرد بی زیاد و کم

انجام :

چه لطف بیچون حی لاینام — صنعان چنی یارویش بادابکام

الحمدلله باقی و السلام — خاتم الکتاب یاوا انجام

هزاران درود وهزاران سلام — بر ما بر محمد علیه السلام

آغاز: لیلی و مجنون :

بنام دانای جهان پیدا گر

بلیلان چه عشق شیت و شیدا گر

چه صنعش تمام فامداران با تن

نقاشان چه نقش او خجلا تن

انجام :

دنیا بی هیچکس ندارد وفا — تا آخر الدهر هرمبو جفا

هزاران درود هزاران سلام — ز ما بر محمد علیه السلام

غرق رحمت یزدان کسی باد — که کاتب را بالحمدی گند یاد

(نوشتهٔ میرزا محمدصادق برای آقامحمد)

۴۱۸۲

نستعلیق روزشنبه دی‌قعدهٔ ۱۲۷۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت تملک ۱۲۷۵ و۱۳۱۵دارد ۱۹س۲×۱۶ ، ۳۶۴×۱۴۰۳۴۴ ، کاغذ هندی‌آهارمهره ـ جلدلیتاج عنابی‌ضربی‌متوالی

الاستفسار

متن اردوی آن از آل حسن هندی است ومترجم فارسی آن دانسته نشد کیست و کتاب در پاسخ میزان‌الحق پفاندر (مشار۱۵۳۸ ـ ف ۵۸٤) است درهژده استفسار و مترجم میگوید که من متون انگلیسی توریت و انجیل را هم دیده‌ام و مؤلف خود انگلیسی نمیدانست .

آغاز دیباچه : بسمله . الحمدلله الفرد الصمدالذی لم یلد ولم یولد ... اما بعد احقر ... مترجم کتاب معروض ... میدارد .

آغاز کتاب : هزاران سپاس مران خداوند یکتا وبی‌همتارا

انجام : ومن الماء البارد .

۴۱۸۳

نسخ سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف ، درصدر جدول تاریخ پادشاهان ایران است ازشاه‌اسمعیل تا محمدعلی‌شاه ، درپایان پراکنده‌هااست.
۱۹س×۱۷ ، ۱۱۵ص۱۵×۴۶ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج حنایی‌ضربی

شمس الواصلین

در علوم غریبه و خواص حروف وجفر وطلسم واحضار ارواح و تسخیر جن و ستارگان است .

آغاز: هذا کتاب شمس‌الواصلین . بسمله . وبه نستعین . وکیف لا والعارفون یقفون عن الاقتحام فی هذا البحر العظیم علی ساحل الاشارة .

انجام : فاکتبنا مع‌الشاهدین والحمدلله رب‌العالمین ... وسلام علی‌عباده‌الذین اصطفی من‌الله علینا (سپس فایده ایست بعربی از طلسم مصون ابی عبدالله از کتاب کشف الاسرار الربانیة فی‌شرح اللمعة النورانیة)

۴۱۸۴

استعلیق مؤلف
۱۹س×۱۵ ، ۴۹۷ص۱۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی

التقریرات

از شیخ احمد قزوینی در گذشتهٔ ذی قعدهٔ ۱۲۷۳ در کربلا بگواهی حاج آقا عبدالکریم در ص ع نسخهٔ ما و درفقه است بعربی در تجارات و عبادات و پاره ای از مباحث اصول .

٤١٨٥

نسخ و نستعلیق دوز ٦ج١٢٧١/٢ در ش١ ، ش ٢ بهمین خط و از انجام نانوشته مانده ، ش ٣ بهمینگونه خط نستعلیق وازانجام نانوشته مانده وباحاشیهٔ «منه» ، ش٤و٥ بهمین خط ، عنوان ونشان شنگرف

٢٢س٩×١٥ ، ٢٦×١٥/٥×٢١ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قرباکی‌ضربی‌لرنجی

مجموعه

١ـ لغزالزبدة (١ـ٦) از شیخ بهایی (منزوی ٢:٤٤١) .

٢ـ اللئالی المستخرجة من الکلمات المکنونة (٦ ـ ٢٦) از فیض کاشانی (ف ٣٣٤ ـ محجه ٢:١١ و٢٨و٤٤) .

٣ـ الدرة الفاخرة (٢٨ـ٤٠) ازجامی (ف٢٦٢) .

٤ـ بیان الغیب فی‌لسان الغیب (٤١) درمطالب کلی فلسفی وموجز باعنوان اشارة، رمز ، اصل ، توصیف ، تنبیه، تذنیب ، وجزاینها .

آغاز: بسمله . رب احمدك والحمد حمدك و نشکرك والشکر شکرك . . و بعد فهذه اشارات الی کنوز التحقیق و تنبیهات ینبهك علی مخزونات التدقیق مرموزات عالیة ومشهورات عالیه سمیتها بیان الغیب فی لسان الغیب .

انجام : و کفی بالله شهیدا والسلام علی تابع الهدی والسلام .

٥ـ شرح اصطلاحات لسان الغیب (٤٤ـ٥١) در تفسیر اصطلاحات دیوان حافظ است در یك مقدمه در اسامی عشق و عاشق و معشوق وخاتمه در اسامی احوال عاشق ومعشوق .

آغاز: بسمله . بدانکه اهل تحقیق الفاظ خط و خال در سلك نظم کشیده اند وحریك را مظهر معنی عظیم کرده‌اند .

انجام : بوسه:استعداد قبول کلام ومعنی را گویند (تمت ترجمهٔ الفاظ ومعنی کلام ... خواجه ... حافظ شیرازی رحمه‌الله) .

۴۱۸۶

نسخ‌سده۱۲و۱۳ ؛ عنوان شنگرف

۲۲س۱۰×۱۴ ؛ ۲۱۸گ۱۵×۱۹ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ خلاصة‌الطب (۲ پ ـ ۱۸۲ پ) همانکه درفهرست ره آورد (ص۱۸۹)یاد شده وگویا جز آنکه در ذریعه (۷ : ۲۲۹) آمده است . ازمتاخران است و درآن‌از « روغن شیخ صنعان از خط شیخ نافل» یاد شده است (۴۱ر) .

پس از چندباب طبی دومقاله ویك خاتمه‌است دربارهٔ تنبا کو وبابی درهومیایی‌وبندی در «التماس انوشیروان از ابوذرجمهر» در بارهٔ جستن اندام و فراست ذخیرة الملك سپس چند باب و چند فصل طبی آنگاه مقالهٔ ششم در چند فصل باز چند فصل دیگر و مقالهٔ هشتم ونهم بازچند فصل دیگر وهمهٔ اینها دربارهٔ بیماریها و درمان آنها است ودرپایان«فصل فی‌طرد الهوام » است.نسخه‌مانا آشفتگی‌دارد و گویاهم‌با کتاب‌دیگری آمیخته شده است .

آغاز: بسمله . سپاس وثنای بی‌قیاس خالقی را سزد که بامر کن‌فیکون‌طبقات سموات بوقلمون بی معونت ستون بر افراشته . . . چنین گوید مولانای اعظم کامل رئیس‌الحکماء مفخر الاطباء وسراج‌العلماء راسخ‌العلم والیقین قدس‌الله روحه که‌بعداز معرفت طبی وقواعد وقانون‌او بعلمی وعملی بطریق متقدمان شروع بتجارب‌وامتحان بتجربه پیوست ... واین کتاب را خلاصة‌الطب‌نام نهاده و بابواب وفصول مرتب گشت.

۲ـ بیخ چینی (۵۷ پ ـ ۵۹ ر هامش) از مظفرالدین مسعود بن معزالدین عبدالله طبیب.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمدله . شکروسپاس خالقی را که ازبیخ گیاهی سوختگان آتش سوزان را شفا میدهد ... بندهٔ کمترین مظفرالدین مسعودبن معزالدین عبدالله قریب نه سال ببلای آتشك گرفتاربود . تا درسنهٔ ... (یك کلمه پاره شده) اربعین وتسعمائة که بیخ چینی دربن ممالك پیدا شد و باآن چهل روز مداومت نمود ... که مرض ... برطرف شدلازم آمد که جهت یادبود این چند کلمه را حین تحریردرآورد ... واین رساله را « بیخ چینی » نام نهاد ترتیب آن آنست وهفت فصل وخاتمه(؟)

انجام : شربتی ازشفاخانهٔ الهی نصیب اوشده والله اعلم .

در متن نسخه (۵۷ پ ـ ۶۰ پ) هفت فصل است و باید از همین رساله باشد وبدینگونه است .

فصل۱ درخاصیت بیخ چینی .
فصل۲ در کیفیت و کمیت بیخ چینی .
فصل۳ در کیفیت پختن بیخ چینی .
فصل٤ دراستعمال وخوردن دارو .
فصل۵ در اوقات خوردن دارو .
فصل۶ درغذا وشربت .
فصل۷ درشناختن دارو .

درهامش گ۵۹ ر هم آمده « قبل از این آنچه در مقدمهٔ چوب چینی برحاشیه نوشته شده مؤخراست برآنچه درذیل نوشته میشود » .

۳ـ بیخ چینی (۵۹ ر ـ ۶۲ رهامش) از علاء نورالله طبیب (ف ۷۲٤) .

آغاز: بسمله . چنین گوید محرر این رساله و مقرر این مقاله خادم الحکماء نورالله المشهور بعلاء طبیب .

انجام : شفای تمام کرامت فرماید وصلی‌الله علی محمد و آله‌اجمعین برحمتك یا ارحم‌الراحمین .

٤ـ رساله‌درجراحی و کحالی (۱۸۲ پ ـ ۲۱۷ر) نسخهٔ آشفته‌ایست‌ازابن‌سینا هم نیست .

آغاز: این رساله تصنیف شیخ‌ابوعلی‌سینا است درباب جراحی و کحالی.بسمله. وبه نستعین وشکروحمد وسپاس بی‌قیاس بی‌عدد پادشاهی راکه برهمهٔ عالمیان‌شکر اوواجب است ... این رساله‌ایست دربیان جراحی و کحالی وعلامات ماده‌هاوجراحتها واین را رسالهٔ شیخ ابوعلی گویند .

انجام : مفرح یاذزهر بادزهر بادر. بادرازاختراع حقیرجهت امزجهٔ حاره ومنع‌بخار سوداوی .. بغایت نافع است ... دومثقال اضافه نموده است .

۶۱۸۷

نستعلیق وشسخ خوب مؤلف : فهرست رساله‌ها دوبارد‌رآغاز نسخه‌آمده است
۱۲س۱۰×۱۵ ، ۱۴۹ص۱۷×۴۰ ،کاغذ فرنگی ــ جلدتیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ شرح‌العوامل‌المائة (۱ـ۸۷)ازمحمدبن‌سلیمان تنکابنی‌برالعوامل»آخوند ملامحسن فیض» (؟) که برای فرزند خود میرزا سلیمان در ۱۲۶۶ بفارسی ودرنه روز (ذریعه ۱۳:۳۷۲) ساخته است .

آغاز: بسمله . بعدازسپاس بی‌قیاس حضرت یزدان . . چنین گوید ... محمدبن سلیمان طبیب تنکابنی.

انجام : برای روزقیامت . تمام شد این شرح دردست مؤلفش محمدبن‌سلیمان طبیب تنکابنی در روز جمعه سنهٔ ۱۲۶۶ امید که نفع بخشد بحال گویندگان و

خوانندگان ونیت مرا خالص کند بجاه محمد وآله صل علی محمد و آله (تمام شد و السلام).

۲ـ شرح الفوائد الصمدیه (۸۹ ـ ۲۳۸) ازعمو بفارسی که برای فرزندش میرزا سلیمان در۳رجب ۱۲۶۶ ساخته است (ذریعه ۱۳:۳۶۳).

آغاز: بسمله. پس ازستودن ذات احدیت .. چنین گوید .. محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی.

انجام: اتمام این شرح درثالث شهررجب شد ... هزاروویست وشصت وشش... والحمدلله که داعی ... درمدت چهارده روزاین کتاب را تألیف نمودم و... سی وسه سال از عمرم میگذرد قریب به شصت تألیف نموده ام و بجهت ترغیب مبتدئین و معلمین ومحصلین بتفصیل مؤلفات خود را بیان می نمایم اول شرح عوامل جرجانی ... شصتم کتاب بحرالبکاء ... شصت و پنجم رساله درارث فارسی ... تم علی ید مؤلفه محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی فی سنة ۱۲۶۶.

۳ـ حل المشاکل (۲۴۱ ـ ۲۶۴) درسه باب: صیغ دشوار صرفی ـ الغازنحوی ـ مغالطات منطقی، ازعمو وبرای همان پسرخود(دیباچه).

آغاز: بسمله پس ازحمد خلاق عالم .. چنین گوید .. محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی که این مقاله ایست درلغزنحو وصیغ مشکلهٔ صرف که در قرآن وارد است وغیرآن ومغالطات منطقیه.

انجام: وبهمین قواعد حل مغالطات میشود. تمام شد در روزدوشنبه دردست مؤلفش محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی در شهر رجب سنهٔ ۱۲۶۶ امید که ذخیرهٔ آخرت مؤلف شود ومحصلین ازآن بهرمند گردند.

۴ـ زادالمسافرین(۲۶۷ـ۲۸۰) ازعمو ودربند واندرز است بعربی وساختهٔ ۱۲۶۶ (ذریعه ۱۲:۹).

آغاز: بسمله ـ حمدله ... امابعد فیقول ... محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی ان هذامختصر کتبته علی سبیل الاستعجال فی المواعظ والنصائح والاخلاق جمعته من الاخبار وکلمات الاخیار ... وسمیته بزاد المسافرین .

انجام: ولنختم الکلام ... تمت علی ید مؤلفه محمد بن سلیمان التنکابنی فی سنة ۱۲۶۶ .

۵ـ شرح القصیدة المیمیة (۲۸۳ـ۲۹۶) شرحی است بعربی ازمحمدبن سلیمان تنکابنی برقصیدهٔ فرزدق که در کمتر ازیك روزساخته است .

آغاز: بسمله ـ الحمدلله والی لواء الولایة ... فیقول ... محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی ان من سوانح الایام ان وقع منی زیارة ... الاقامحسن آقا .

انجام: آله الاخیار. وقدتم هذا الشرح علی مؤلفه ... محمدبن سلیمان الطبیب التنکابنی ... ظاهرا وباطنا .

۴۱۸۸

نسخ پایان ع۱۲۴۱/۱۹ ورش۳، ش۱۱ازهمین تاریخها وبهمین گونه خط ، عنوان شنگرفی ۱۸س۷×۱۱ ؛ ۱۴×۱۱س۸۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای مقوایی عطف تریاکی

مجلس ۴۵

۱ ـ حاشیة شرح التجرید (۲ پ ـ ۲۲ پ) ازملامیرزای باغنوی(ف۲۴۳) .

۲ـ شرح تهذیب(۲۳ر ـ۸۳پ) درمنطق ازمیرزاعلی‌رضای تجلی‌ارد کانی‌شیرازی درگذشتهٔ ۱۰۸۵ که برای ابراهیم‌خان ساخته وترجمه مانندیست ازحاشیهٔ ملاعبدالله یزدی برتهذیب تفتازانی (مجلس ۲:۳۵۹ ـ طوس ۴:۳۹۵) .

٤١٨٩

اسخ روز دوشنبه ۱۸ رمضان ۱۰۲۱ ، عنوان شنگرف و در برخی جاها سفید مانده است
۳۵س۶×۱۶ ، ۱۹۹س۱۴×۳۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد نیمساج قهوه‌ای ضربی تراجی با اولادرون سرخ

حاشیة الکشاف

از میر سیدشریف گرگانی است (سبه ۱:۱۲۳) .

٤١٩٠

نستعلیق محمدنصیر بن همایون واقشالی درع ۱۰۷۶/۱ برای محمدرضا درش ۱ ، ش ۲ — ۴هم بهمین خط او ، عنوان شنگرفی
۱۵س۸×۱۴ ، ۱۴۳س۱۴×۲۳ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد نیمساج سرخ ضربی ه‌وایی

مجموعه

۱ـ فرهنگ (۱ـ۲۱۸) از حسین وفایی (ش ۲۸۲۱) .

آغاز: بسمله . حمد و ثنای و شکر و سپاس بی‌پایان مر آفریدگار بیچون و مبدع صانع کن فیکون ... اما بعد این رساله‌ایست در تصحیح لغات فرس که در زمان دولت .. شاه طهماسب ... که تاریخ ... نهصد و سی و سه بود فقیر حقیر حسین الوفایی از رساله‌ای که محمد بن هندوشاه منشی بنام نامی خواجه غیاث‌الدین رشید انشا کرده و مختصر که شمس فخری باسم امیر شیخ ابواسحق بن امیر محمود شاه انجو در بن فرنوشته بیرون نوشت و اندك تصرفی که این فقیر کرده آنست که اختلافات آن دو رساله را و نسخهٔ دیگر که مولانا شمس‌الدین بن محمد کشمیری تسوید کرده بود باز نمود.

انجام: یك بسی بمعنی یکبارگی ! بوشکور گفته بیت :

بجنگی مکن جاودان یك بسی بدین آرزو چون منم خور بسی

۲ـ فرهنگ پهلوی (۲۱۹ـ۲۳۰) بترتیب تهجی حرف آخر.

آغاز: بسمله. وبه‌نستعین. فصل درمعانی الفاظ پهلوی بدانکه این فصلی لطیف است ودرهمهٔ دفترهای پارسی این لفظها بیاید وبدین حاجت ما یاد کنیم آنرا و معانی آنرا بافبال ... امیر اسفهسالار کبیر مقبل بهاءالدولة والدین ... سیدالامرا زین الحاج والحرمین محمدبن روزبهان ترتیب بحروف التهجی نهاده آمد وابتدا کردیم بچندنام خدای ... بیرون ازحروف التهجی. اسم‌الله عزوجل: خدای، یزدان، ایزد، خدیو، دادار.

انجام: کاستی و کاستی هردونقصان است.

۳ـ فرخنامه (۲۳۰ـ۲۶۸) بفارسی ودارای این عنوانها: «علاج بواسیر» و«فصل درصفت زهرها وتریاکها وحیلت که درآن کنند» و «فصل در حیلت که در زهردادن کنند» و «فصل درمحلول کردن زر» و «فصل درحل کردن مروارید» و «فصل در حل کردن طلق» و «فصل درحل کردن شب» و «باب دراعجوبها که خداوندان زرق نمایند» و «فصل درمداد آمیختن» و «فصل درمحو کتابت» و «فصل دراعجوبها در کتابت» و «فصل در نوشتها که مانند زربوده» و «فواید» و «خاصیت» و «صفت» و «فصل دراحجار» و «فصل دراحجار معدنی» و «فصل دراحجار معمول» و «فصل اندر روغنها».

درپایان «فصل درحیلت که در زهردادن کنند» آمده است: و «این داستانها درین کتاب ازآن آوردم که این کتاب فرخنامه است تافرحی زیادت باشد ونیزهر کس بخواهد هشیاری افزاید» (ص ۲۴۰) این بندها بلکه شمارهٔ پیش (فرهنگ پهلوی) باید ازهمان فرخنامهٔ جمالی یزدی (ش ۲۳۸۹) گرفته شده باشد

۴ـ تنسوق‌نامهٔ ایلخانی (۲۷۸ـ۳۸۳) از خواجهٔ طوسی (مدرس ۶۹۰ و۳۴۵ ـ ف ۲۱۰).

۴۱۹۱

استعلیق تاریخ ۱۱۱۹-۱۱۲۰ - ۱۱۳۴

۱۹س۱۲×۱۷ ، ۱۵×۳۸۰×۲۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ ضربی

جنگ

شعرهای فارسی است از امین با عنوان: «لراقمه درجواب عالیشان شاهوردی‌خان ومیرزاجعفر راهبی» و «لراقمه» بخط خود او که گردآورندهٔ این جنگ است (۱۲۶) باشعرهای دیگران برخی بخط خود آنها، مورخ ۱۱۱۹ و ۱۱۲۰ - ۱۱۳۴؛ در یادداشت ص۱۲۴ تاریخ ۱۱۹۲ دیده میشود واین جنگ در آن «بیاض» خوانده شده‌است. چند نامهٔ فارسی هم دران هست مانند پاسخ میرمحمد آصف در دژ تفلیس باستاد امیر محمد ابراهیما (ص۲) و نامه‌ای دوستانه در ص۱۰۵ و نامه‌هایی از راقم یکی مورخ روز آدینه ۱۶ ج۱/۱۱۲۰ (۱۰۶-۱۰۸) نیز سلسلهٔ سید محمد نوربخش و سلسلهٔ دیگر در ص۸۹ هست.

چنین است فهرست نامهای شاعران با نشان دادن شمارهٔ پاره‌ای از صفحات.

امین ۱۲۶ — الهی میرزا مهدی گلسرخ ۱

ادهم میرزا ابراهیم همدانی بخط خود او ۱۶

آفرین ۱۱۷ — اثر ۲۸

ابوسعید ابوالخیر ۲۹ — بیضا ۱۱۷

جعفرا ۴۵ — حافظ شیرازی ۳۹

خیام ۱۳ و ۱۰۴

میرزا داود متولی مورخ ۱۸ ذی‌حجه ۱۱۱۹ بخط ابن محمد معصوم بفرمودهٔ ملا عبدالله ۷-۱۵

سنجر ۱۶ — شوکت ۱۷

واعظ ٢٢و٢٥و٢٧ ظلی ٢٣
عبدالمؤمن مولی تخلص ٢٦ میرزا آقا مقیم ٢٧
محمد رفیع بخط طالقانی در ٣ ذی حجهٔ ١١١٩ در مدرسهٔ خلیلیه ١٠٦
ملك قمی ١ آعارضی ٢٨
صفی قلی بیگ صفی تخلص ٢٩ کلیم ٢٨
صائب ٢٨_٤٣_٨٨ مرتضی قلی بیك شاملو ٢٨
میر سیدعلی مهری (هدیة الاحباب ٩١)
شعف ١٢٩ آقا شمسی قمی ٢٩
ناجی ٢٩ میر صیدی ٢٩
آقا ظهیر ٣٣ زهری ٤٤
محسنا ٤٥ میر نجات ١٠٩
نظیری ٩٨ میر ابوالقاسم فندرسکی ١٠١
محتشم کاشی ١٠٤ صفی قلی بیگ ١١٠
قصاب کاشی ١١٩ داعی بخط خودش ١٢٤
اهلی شیرازی (سحر حلال) ٥٤_١٥٧
شبستری (گلشن راز مورخ ١٦ ج ٢/١١٣٤) ١٣٠_١٥١
شیخ ابوسعید ابوالخیر ٢٩ میر سیدعلی سبزواری ١٠٤

٤١٩٢

نسخ حسن جویمی در روز سه‌شنبه ٢ ج ٢/١٢٣٠ ، عنوان و نشان شنگرف
١٢س ١٣×٨ ، ٨١ ق ١٦×٢١ ، ١٣ غذ فرنگی آبی ـ جلد تیماج مشکی ملوانی

شرح سی فصل

شرحی است ازعلی اکبر منجم شیرازی بر کتاب خواجهٔ طوسی که در ۱۲۳۰ بنام فتحعلیشاه قاجار ساخته است(مدرس۲۲۸)نام مؤلف وشاه ونام کتاب در دیباچه هست.

آغاز: بسمله. حمدخداوندی راسزاست که چشم نجوم درمطالعهٔ مطالع عظمت وجلالش متحیر.

انجام: وگویند این درجه صورت حشرات دارد.

٤١٩٣

نستعلیق ۱۲۴۵ ، عنوان شنگرف

۱۵س۲×۱۴ ، ۳۶۵-۱۲۰×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی مذهب

دیوان

ازخرم (ذریعه ۹:۲۹۱) و غزل است بترتیب تهجی باتخلص «خرم» بابك مثنوی دربابان ونزهنامه بهٔ ۲۰۰۰ بیت. پس ازین ما نادیوان دیگری باز ازهمین خرم هست از پایان افتاده که چند غزل است بابك ترجیع بند در پنج صفحهٔ متن وهامش.

آغاز: هذا کتاب خرم. بسمله.

بسم اللهم کو نام بر در اول دفتر مرا
دفتر شود آخر اگر باشی تو نام آور مرا
لب را به بسم الله گشا کان آیه را در تحت با
از ابتدا تا انتها گردیده شد مضمر مرا

* * * *

خرم نیارم من بشر از ذات حق یابم خبر
روح الامین باشم اگر سوزد تجلی پر مرا

انجام :

سك‌بنده در گهت گردم‌ای‌خان　　بفرمای کای‌شاه خوبان‌بر آمد

(۱۲۴۵) بسمله .

ای تو مکر ربجهان آمده　　رفته ه گر باز نهان آمده

* * * *

میکشد عاشق خون رابستم　　یار من‌بین که چه بی‌باك‌شده

آنکه

٤١٩٤

استعاوی سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، در ۱۷۲ص

۱۶س×۷ ، ۱۵ص×۱۳ ، ۲۱×۸۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌طرابی‌مقوایی

دیوان

از عبدالوهاب طراز یزدی در گذشتهٔ ۱۲۲۱ (مجلس ۳٤٤.۳ ـ ذربعه۹: ٦٤٥) با دیباچه‌ای کوتاه درس گذشت او وقصیده وغزل وقطعه است وستایش‌درباریان وهجو و مرثیت هم دارد .

آغاز: هوفی‌القصاید ...

عید فرخ‌بین وفرخ‌ودین را　　وین‌نشاط‌ورونق‌دنیاودین‌را

انجام :

فلکا بناله زبانه گشادرغم‌بروی‌جهان گشا

بزمانه زآه‌وفغان گشایش‌ازان‌نبوده‌زبان گشا

زطراز وجملهٔ‌قدسیان‌صلوات‌بی‌حدوبی کران

چه‌دراین‌جهان‌وچه‌در آن‌جهان‌همه‌جاعلیه‌وآله

٤١٩٥

نستعلیق جلیبا و راسخهٔ ریزه و درشت و مغرب ، در ش ۱۴ ، از محمدشفیع بن حاج محمدسعید قراگوزلو مورخ روز آدینه ۲۱ رجب ۱۲۶۴ ، در ش ۱۱ (ص ۲۱۷) که او بیك واسطه از روی نسخهٔ مولانا جلال یافتی نوشته شدهٔ از روی نسخهٔ شهید ثانی این شماره را نوشته است ، دیگر شماره‌ها هم از اوست

۱۶س ۷×۱۶ ، ۱۳۴ ص ۱۴×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج قهوه‌ای نوره

مجموعه

۱ـ شرح لمعات (۱ـ۱۵ متن و ۱۶ ـ ۱۰۱ هامش) از سید نعمة‌الله کرمانی (ف ٤٦٩) .

۲ـ آغاز و انجام (۱۶ـ۲۱) از خواجهٔ طوسی .

۳ـ رسالهٔ بهرام شاهیه (۲۲ـ۳۱) عرفانی و فارسی .

آغاز: رسالهٔ بهرامشاهیه. بسمله. تا مهندسان کارگاه تقدیر نقوش صور اکوان بر صفحات وجود می‌نگارند .

انجام : راضی باش والاصابر باش .

٤ـ جام جهان‌نما (۳۲ـ۳۷ انجام افتاده) از شیخ محمد شیرین مغربی (طور ٤ : ٥٨) .

٥ـ ده قاعده (۳۸ـ٤٥) از میر سیدعلی همدانی (ف ٤٣٦) .

٦ـ مناجات‌نامه (٤٥ـ٥٠) از خواجه عبدالله انصاری .

آغاز: بسمله. حمدله ...ای کریمی که بخشندهٔ عطایی وای حکیمی که پوشندهٔ خطایی .

انجام : پسر عمران بطلب ارنی کی برخواستی یا الله .

۷ـ اندرزنامه (۵۰ـ۵۸) از همو .

آغاز: بسمله . حمدله .. بدانکه اول چیزی که بر سالك واجب است اعتقاد بر پیغمبر . . وامامان واولاد ایشان است .

انجام : وانکه ترا نصیحت تواند کرد بدر خانهٔ تو نیاید و السلام علی من اتبع الهدی .

۸ـ رسالهٔ دل وجان (۵۸ـ۶۳) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله . . چنین گوید مؤلف این رساله . . . خواجه عبدالله انصاری ... که دل ازجان پرسید .

انجام : از تکبر بری است تمام شد رسالهٔ دل وجان چوآب روان .

۹ـ رسالهٔ شکروسکر (۶۳ـ۷۷) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدبی‌حد الهی را وثنای بی‌عد پادشاهی را .

انجام : که فرزین طاعت او کج میرود درآن .

۱۰ـ شرح قصیدهٔ قندرسکی (۷۸ـ۱۳۵) ازمحسن‌بن محمد گیلانی بفارسی با دیباچهٔ عربی‌وجزدوشرحی که درفهرست حقوق (۴۷و۱۵۲) یاد کرده‌ام.

آغاز: بسمله . سبحانك‌یامن دل علی ذاته بذاته وتنزه عن مجانسة‌مخلوقاته .. یقول ... ابن محمد محسن‌الجیلانی...انی‌منذ ساعد‌التوفیق الی‌استماع‌القصیدة‌المعروفة للعارف ... الامیر‌المنیر ابوالقاسم القندرسکی ... الی ان اربی السن الی‌اربعین کتب سابقا الی حال مقاصده‌المرموزة .

انجام : درخدمت استاد کامل ادراك کتب علم ربوبیت را خواهد کرد بتوفیق الله تعالی وصلی‌الله علی محمدوآله ولاحول ولاقوة الابالله (درپایان بریدگی‌دارد).

۱۱ـ مصباح‌الشریعة و مفتاح الحقیقة (۱۳۶ ـ ۲۱۷) همانکه از امام صادق پنداشته‌اند .

۱۲ـ خطبة‌البیان (۲۱۸ـ۲۲۶) که علی ع برای سلمان وجندب خوانده است. درص۲۲۶ـ۲۳۰ چند حدیث شیعی دیگراست.

۱۳- دیوان (۲۳۱-۲۶۴) ازنسیب مورخ ۱۱۸۵ (ص ۲۴۶) بعربی و قصیدهٔ موسویه بنام شوق‌الامة وقصیده‌های علویه ، زهرائیهٔ فاطمیه ، سجادیه ، باقریه، رضویه، جوادیه، رضویه تطنجیهٔ اودرآن هست وانجام هم بریده شده وهم پاك‌شده است

آغاز:

بحمدالله فائض المدوالجزر بخیرالوری خیرات بروفی البحر

٤١٩٦

نسخ وتعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف و آبی

۲۸ص۲×۱۵ ، ۱۴۹ص۱۲×۲۰ ، کاغذ فرنگی سفید و آبی - جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی

مجموعه

۱- الواح (همهٔ دفتر) نامه‌ها ولوحهای فارسی وعربی وشعرعربی باقافیهٔ تاء و مناجات بهائیان است ودرمیانه شرحی است برحدیث قدسی « کنت کنزا مخفیاء » که برای علی‌شوکت پاشا پس آغاحسین پاشاساخته‌وهمه باید ازبهاءالله باشد . عنوان توقیع حاجی حسن دارد ونام عباسقلی ومیرزا بافروعلی‌محمد وآقامحمدحسن برادر آقامحمدوشیخ احمد وشیخ محمد ومیرزا علی‌رضا ومحمدرضا واحمدقلی ومجید و آقابابا و میلانی و محمد کاظم ومیرزاحسن ومیرزاعلی‌نقی ورضا و آقامحمد ابراهیم و محمد نبیل وآقا اسمعیل وآقامحمدعلی ومحمدعلی وعزیه خانم وحسنی خانم واسکندر وعبدالغنی و ملاامام وفردی ارومیه‌ای درآن دیده میشود ونامه‌ها باینها نوشته شده است .

در نسخه یك کارت چاپی است که درآن « ولی‌الله » دستور داده است که اهل بها درهمه‌جا « جمال اقدس ابهارا پرستش نمایند» .

آغاز: باسم خداوند حی قیوم گرفتم قلم عنایت تورا در این آن ای پرورد گار من وحاضر نمودم مداد وداتورا درمقابل چشم تووستهای قدرت تو .

انجام : فسبحانك ما ابعد حد الناس (افتاده) .

۲ـ شرح حدیث قدسی (۹۴ـ۱۰۷پ) گویا از خود بهاءالله است .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی قدحرك افلاك الذوات بحرکة جذب حمدامنیته...

وبعد برناظر این کلمات ... معلوم ومشهود بود .

انجام : از کرم پاك وبری احسان تما .

٤١٩٧

نستعلیق سیدمرادبن محمدنبی در روز سه‌شنبه ۲۳ع۱/۱۱۱۵ ، عنوان شنگرف ، آغاز افتاده و دوسطری ازو بیاچه را دارد و میرسد به «حدیث اول»

۲۳س۱۱×۱۶ ، ۲۰۵ب۱۶×۲۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

ترجمهٔ قطب شافی

ازابن خاتون عاملی است (ف۱۲۱۶) .

٤١٩٨

نسخ محمودبن علی طبسی در ۱۰۵۶/۱۹ از روی نسخهٔ قسیم‌بن اسمعیل بن غسان کفعی لوشعة او در دهة دوم رمضان ۷۰۰ از روی خط مصنف ، وشوارپوره داوهم در نقل آن بسیار دقت کرده است ، عنوان و نشان شنگرف ، حاشیه‌ها با نشان مع فی رحمه‌اه ، ابن داود ، کش ، شمس ، ایضاح ، زی رحمه‌اه ، یادداشت ۱۱۴۱ در مرغ هست

۱۵س۷×۱۲ ، ۲۰۶ب۱۳×۹۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای

خلاصة الاقوال فی معرفة الرجال

ازعلامهٔ حلی است.

٤١٩٩

نستعلیق روز پنجشنبه رجب ۱۲۳۵ در سیاهان بخواهش دوستی در ش۱ ، ش۳ نستعلیق دیگر ، ش۳و۴ بنسخ شنگرف درمتن و نستعلیق مشکی در ترجمه و بیاض خط و ازسدهٔ ۱۳

۲۰س۷×۱۳ ، ۱۰۱ب۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی عطف قهوه‌ای

مجموعه

۱- بوستان خیال (۱ ـ ۱۰۳) تذکره ایست از یکصد و یک قلی ابدال رومی با دیباچه‌ای به نثر و ده بیتی از خود او و سپس شعرهای شاعران در توحید و نعت پیامبر و ستایش امامان شیعی آنگاه آغاز غزلها است از هر شاعری بنام او که میان بیتها در نسخهٔ ما بیشتر حرف پاک شده است بترتیب تهجی از الف تا یاء و این کتاب برای سنجیدن سبکهای شاعران با یکدیگر بسیار سودمند است .

چنین است نام شاعرانی که شعرهای آنها در بسیاری از جاهای این بوستان خیال آمده است :

حرف الف

ابدال (۵۹)	ابن حسام	اتشی
ادهم	آذر بیگدلی	اسیری
اصلان	اصلی	آفاق
افسری	آگاهی	الهامی
الهی	امامی	امینی
انسی	انوری	اوحدی
آهی	اهلی	

حرف ب

بابر	باقی	باطنی
بدخشی	بساطی	بنائی

بیخودی　　بیضائی　　بیکسی

بصیری

حرف ت

تقی　　تمنا

حرف ج

جدائی　　جامی　　جانقلی بیگ

جانی　　چاکری　　جدائی

جمالی　　جلالی

حرف ح

حاتمی　　حالی　　حافظ

حاصل　　حسن　　حسام

حسین　　حسینی　　حسبی

حروف　　میرحزنی　　حکیمی

حلمی　　حیدر　　حیدری

حیرتی　　حمید　　حمیدی

حیوانی　　سلطان حسین میرزا

حرف خ

خاتم　　خاقانی　　خاکی

خرمی　　خسرو　　خسروك

خطایی　　خلقی　　خلیائی امیر محمد صالح

خواجو کرمانی

حرف دال

دائمی　　داعی　　دوائی

دوری　　دهکی　　دیوانه

حرف ذال

ذهنی　　ذکری

حرف ر

رامی　　راهب　　رحمانی

رحمی　　میرزا رضا قلی　　رفیق

رموزی　　روحی　　ریاضی

حرف ز

زلالی　　زمانی　　زلفی

حرف سین

ساغری　　سایری　　سایلی

سامی　　سپاهی　　سعدی

سبب　　سقا　　سلمان

سلیمان　　سلمی　　سلیمی

سهیلی　　سها　　سودا

سید | سیرکی | سیفی

حرف شین

شانی | شاهی | شرف‌الدین
شرفجهان | شربتی | شعوری
شکری | شکیبی | شوقانی
شوقی | شوریده | شوخی
شهودی | شهیدی | شهرتی
شیدا | شیخی | شمس

حرف صاد

صاغری | صافی | صالح
صالحی | صامت | صانعی
صباحی | صبوحی | صدقی
صنعی | صنفی | صهبا

حرف ضاد

ضعوری | ضیائی | ضیغی

حرف ط

طالب | ظاهر | ظاهر
طبیب اصفهانی | طراز | طفیلی
طوطی | طوسی | طوفان
طاوعی

حرف ظ

ظاهر　　ظاهری　　ظلمی

حرف عین

عادل　　عارف　　عابد

عالم　　عارض اصفهانی　　عاشق

عادلی　　عبدی　　عبدالله

عرجی　　عرفی　　عراقی

عذری　　عشقی　　عصمت

عطار　　علی　　عماد

عوری　　عیانی　　عاجزی

حرف غین

غربتی　　غریبی　　غباری

غیرت　　غزالی　　غلامی

غیاث

حرف فا

فارغی　　فانی　　فخری

فدائی　　فراقی　　فردی

فریدون　　فضلی　　فغانی

فکری　　فگاری　　فهمی

فیضی

حرف قاف

قابل	امین قاسم	قادری
قابلی	قانع	قبولی
قبطی	قنادی	قدسی
قدیمی	قضائی	قلانی
قلندر	قهاری	

حرف کاف و گاف

کاتبی	کاتب	کابلی
کامی	کافی	کبودی
کاسبی	گدائی	گذاری
کریمی	کرمی	گلخنی
گلشنی	کلیم	کوکب

حرف لام

لسانی	لطف‌الله	لطفی

حرف میم

محتشم	محرمی	مجرمی
محبی	محیط	درویش مجید
میرزا محمد	مسیح	میر مشتاق
مقبل	مقیاس	مونس اصفهانی

موسی	میرحاج	میرزا
ملك	میرعلی	مؤمن‌میرزا
مایلی	مائعی	مرتضی
مزار	مشکی	مسکین
مهری	آ‌محمدباقر	مسعود
میران	مسلمی	محتشی
میرم		

حرف ن

نادری	نارنجی	ناصحی
ناصر	نامی	نباتی
نجومی	نحوی	نرگسی
نزاری	نسیمی	نصرالله
نشاط	نقاش	نقدی
نظمی	نعیمی	نثاری
نیازی	نیازی‌احمدمیرزاصفوی	نظیری
نهانی	نوایی	نویدی

حرف واو

واحد	واحدی	واقفی
واهب	واصلی	وحشی
وصفی	وصلی	وفائی

حرف ها

هاتف	هادی	هاشمی
هجری	همام	همتی
همایون	هلاکی	هلال
هلالی		

حرف ی

یادگار	یارک	یاری
یتیمی	یحیی	یقینی
یعقوب		

آغاز: هوالمستعان . بسمله . بعد ازوظایف حضرت وهاب علی‌الاطلاق ولطایف مدح سلطان مقدسان آفاق این حقیر . . . بکتاش قلی ابدال رومی نموده می آمد که این‌مجموعه که اورا بوستان خیال نام نهادند سپهریست پراز کواکب ابکار معانی ...

بخاطر رسیده مرا این خیال
که اشعار چندی ز اهل کمال
کنم از سر صدق و اخلاص جمع
فروغی دهم هر یکی را چو شمع
نهم نام آن بوستان خیال
برم تحفه‌ای نزد ارباب حال

....

در این بوستان هر که سیری کند
مرا هم دعائی بخیری کند

انجام :

دو یار زیرك و ازبادهٔ کهن دومنی (حافظ)

فراغتی و کتابی و گوشهٔ چمنی

۲ـ جنگ (۱ـ۸۶) شعرهای فارسی مشتاق علی ومغربی و نورعلی (ترجیعات و سالکنامه) و گنجی وشمس .

۳ـ ترجمهٔ مأئة کلمة (۱ـ۵) از عادل شیرازی (منزوی ۲:۷۲۷)

آغاز: بسمله .

بهترین کلامای نورچشم مردمان هست نام خالق بسیار بخش مهربان

قال امیرالمؤمنین ...

گفت امیر مؤمنان سرچشمه صدق و صفا

شیر یزدان شاه مردان ابن عم مصطفا

لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا

گر اجل بردارد از چشم حیات مستعار

در یقین من نیفزاید بذات کردگار

انجام افتاده : الشفیع جناح الطالب .

چون نیاید مرغ بی‌پر برمراد خود ظفر

شد شفاعت خواه و حاجتمند را [او] بال و پر

۴ـ اربعین (۶ـ۱۱) ازجامی .

آغاز افتاده : من لایرحم الناس لایرحمه‌الله .

رحم کن زانکه بر رخ تو درِ رحمت جز از تو نگشاید

تا تو بر دیگران نه بخشایی ارحم‌الراحمین نه بخشاید

انجام : مانند ش۱۳/۴۲۰۰ وسپس دارد :

اربعینهای سالکان جامی — نبود ازفضل حق غریب وعجیب
هست بهر وصول صدر قبول — که بدین اربعین رسد بوصول

۴۲۰۰

نسخ مشکی یا شنگرف ونستعلیق شنگرف یامشکی سعیدحبشی در۱۱۹۸/۳/۲۲ برای آقامحمدکاظم درش۱ ، شماره‌های دیگر بهمین خط
۱۶س۸×۱۵ ، ۲۷×۱۴/۳×۲۲ ، کاغذ سپاهانی زرد ، جلدشمیز آبی عطف۱۳ لینگور مشکی

دیباچه‌ی ۴۵

۱ـ قصیدةالبردة (۲ پ ـ ۲۲ پ) با ترجمهٔ فارسی منثور .

آغاز ترجمه : آیا ازیادآوردن همسایگان که ساکنان درموضعی‌اند که آن‌را ذی سلم علم است آمیختی اشکی را که روان شد ازدرون چشم توبخون .

انجام : تازمانیکه بجنباند شاخهای‌درخت بان را باد صبا ومادام که بشادی‌و نشاط آورد شتران را رانندهٔ شتران بسروه .

۲ـ ترجمهٔ منظوم همین قصیده (هامش ش۱) .

آغاز:

ای زیاد صحبت یارانت اندر ذی سلم
اشك‌چشم‌آمیختی‌باخون‌روان گشته‌بهم

انجام :

تا بجنباند صبا اندر چمن شاخ درخت
تا برانند اشتران را بندگانش با نغم

۳ـ اربعین (۲۳ر ـ ۲۷پ) با ترجمهٔ منظوم ازجامی (ش۴/۴۱۹۹) .

آغاز: بسمله . صحیح ترین حدیثی که راویان مجالس دین ... املا کنندحمد دانا ایست ... این‌چهل کلمه‌ایست‌از آن کلمات که ... بنظم فارسی ترجمه کرده‌می‌آید

... لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه.

هر کسی را لقب مکن مؤمن — گرچه ازسعی جان وتن کاهد

تا نخواهد برادر خود را — آنچه از بهرخویشتن خواهد

انجام : لایشبع المؤمن من دون جاره.

هر که در خطهٔ مسلمانی — باشد از نقد دین گرانمایه

کی پسندد که خود بخسبد سیر — بنشیند گرسنه همسایه

٤ـ المناجاة (حاشیش ۲) بعربی.

آغاز:

بدأت ببسم‌الله روحی به اهتدت — الی کشف اسرار بباطنها انطوت

انجام :

وان کان هذاالاسم فی مال تاجر — فاموالله بالخیر والجود قدنمت

۴۲۰۱

نسخ سنهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، از آن حاجی میرزا محمدعلی طبیب طهرانی بوده است
۱۰ص×۸ـ۱۵ ، ۵۴ـ۱۴×۲۲ ، ۱۲غ فرنگی ـ جلدتیماج قهوه‌ای

مثنوی

ازحاجی ملامحمدجوادشفایی درعشق عرفانی وستایش ازملااحمدنراقی صفائی

آغاز: مثنوی سرکار شریعت مدار مجتهد الزمان مولانا الحاج حاجی ملا محمد جواد زیده فضله العالی . بسمله . وبه‌دستعین .

ای صفائی ای فقیه معنوی — ناظم آن طاقدیس و مثنوی

ای تو آن ماهی دریای کرم — مورد لطف الهی دم بدم

. . . .

مرترا اکنون شفایی شدشبیه — انما صار الولد سر ابیه

تحفه‌ای آرم ترا یکسر نفیس — تحفه‌ای ازمثنوی وطاقدیس

صفهٔ سیم بیارایم کنون — سر کنم آنجاز عشق وازجنون

انجام :

ای شفایی کردیم زنده ز گفت — آنکه باید بشنود آن را شنفت

. . . .

آفرین برخاکت ای خطه عراق — میکند مشك از تو بورا استراق

آفرین برخاکت ای ذربایجان — خیزد ازهر خاك جسم واز تو جان

. . . .

ذا کرحق درزمین ماماست و مهر — میشود روشن ز انوارش سپهر

۲۰۲۶

نسخ لطفعلی بن محمد در روز شنبه ۲۸ ج ۱۲۶۶/۴ در ش ۱ که حواشی هم دارد ، ش ۲ تعلیق همین تاریخها ، ص ۶۲-۸۲ مقتل فارسی است و تورات منحول عربی

۲۲س ۹×۱۵ ؛ ۹۱ص ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی

مجموعه

۱ـ عقائد الشیعة فی فوائد الشریعة (۲ پ ـ ۶۱ پ) از علی اصغر بن علی اکبر بروجردی که در ۱۲۶۶ بنام محمدشاه غازی وحاج میرزا آقاسی در پنج مشکوة هریك درچند مصباح هریك درچند نوز ساخته است (دیباچه) .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی شرح صدورنا بعقاید اسرار محبته... وبعد درزمان بروز اشعهٔ دولت ابد مدت .

انجام : چنانچه دانستی . والحمدلله الذی من علی بالاتمام وصلی الله علی محمد خیر الانام والسادات .

۲ـ مجالس الابرار لتلذذ الاخیار (۸۳ر ـ ۹۱پ) در شانزده مجلس و یك خاتمه در اصول عقاید و اخلاق مذهبی شیعی. آغاز و انجام نسخه افتاده و نام کتاب و فهرست مطلبها هست .

۴۲۰۳

نستعلیق ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده
۱۶س ۱۰×۱۶ ، ۱۷٫۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی سفید و آبی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

منشآت

از جامی است :

۴۲۰۴

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد ، فهرست چند آداب در درون جلد مورخ ۱۲۸۹ هست
۱۵س ۶×۱۴ ، ۱۳٫۳×۲۱ ، کاغذ سیاهابی ـ جلد تیماج مشکی

تاریخ عباسی

از جلال الدین محمد منجم یزدی پسر کمال پسر ملا جلال ستاره شناس دربار شاه عباس که در ذی‌حجهٔ ۱۰۲۷ هفت ساله بوده است (ص ۱۰ و ۳۶ و ۳۳ و ۷۸ و ۷۹ و ۸۵ و ۹۱ و ۹۳ و ۹۶ و ۹۹) وجز آنچه که استوری (۱:۳۰۸ و ۱۲۸۰) و ریو (ص ۱۸۴) یاد کرده‌اند چه همهٔ کتاب در بارهٔ شاه عباس است . در آن از شیخ بهایی و صدرین و حکیم کاشف یزدی یاد شده است (۳۱ و ۳۲) نیز از درویش یوسف ملحد و صاحب

تصانیف بسیار در الحاد که در یکشنبه ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۰۰۱ کشته شده است (۸۷) و از میرجلال‌الدین حسین صدر خاصه و میرصدرالدین محمد محتسب‌الممالک (۹۹).

آغاز افتاده: متفرق‌نگذاشته درین‌کرشتهٔ نظم و آن سخنان بلندپایه را که‌بحکم کلام الملوک ملوک الکلام در یک صحیفه جمع نموده... این صحیفه را بر ده فصل مرتب گردانید:

فصل اول در کراماتی که بزبان الهام بیان نواب گیتی‌ستان جنت مکان‌جاری گشته (ص۳).

فصل دوم در کلمات مستحسنه که بلفظ دربارباران تکلم فرموده (۲۷).

فصل سیم دررؤیای صادقهٔ که آن‌حضرت رامشاهده شده (۳۵).

فصل چهارم درسئوال ازمسایل شرعیه (٤٥).

فصل پنجم در بیان تدبیر وفراست وحدس آن حضرت (٤۹).

فصل ششم در کمانداریها که از آنجناب برأی‌العین مشاهده شده (٦۰).

فصل هفتم‌درلطایف وظرایف (٦٤).

فصل هشتم در ذکر بعضی از اشعار وتصانیف ترکی وفارسی (۷۰).

فصل نهم در استخاره ها که بکلام مجید فرموده اند و آیات مناسب وارده شده (۷٤).

فصل دهم درنقل احکام که ازعلم نجوم ورمل ملاجلال جد فقیرمعروض‌داشته ومطابق آمده (۷٦).

انجام: قبل از وقوع جلال منجم معروض داشته بود که در ذوالحجة الحرام سنهٔ ۱۰۲۱ از راه روی دزدبخزانهٔ عامره دست یابد ودزد پیدا شود وضرر نیابد ومال بخزانه عاید نگردد (تم بالخیر).

۴۲۰۵

نستعلیق حاجی‌علی‌بن محمدشفیع شیروانی سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف
۱۸س۸×۱۶ ، ۳۶۵×۱۵۰×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج مشکی ضربی

مجموعه ۴۵

۱ـ راحة‌الانسان (۲ پ ـ ۲۱ ر) از سیف‌الدین بن قطب‌الدین بدخشی در پزشکی در چند فصل .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی ارسل بالهدی من قال العلم علمان ... چنین گوید ... سیف‌بن قطب‌الدین البدخشی ... که علم طب شریف است .

انجام: حیض او بسته شود انشاء الله العزیز القوی العلیم الحکیم الکریم (تمت رسالهٔ راحة الانسان علی‌ید ... حاجی علی‌ابن محمد شفیع شیروانی)

۲ـ رساله در درمان بیماریها (۲۱ پ ـ ۶۵ پ) پس از هر مطلبی یك رباعی در آن آمده است .

آغاز: صداع بلغمی یعنی دردسر کداز بلغم بوده باشد

انجام افتاده : طریق اختیار کردنش ... دودرم روغن .

۴۲۰۶

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نسخه از آن شیخ‌رضا بوده در مدرسهٔ طالبیه
۱۵س۱۰×۱۶ ، ۴۲۰×۱۵۰×۴۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا عطف پارچه

کشف‌الاسرار

از آخوند ملاحیدربن آخوند ملااحمد اصفهانی در رمل بفارسی و پس از چهل سال پیروی این علم نوشته است .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمد اکمل و شکر اجمل بعدد ذرات رمل لایق فردی است که اشیا را زوج آفریده .

انجام : تارمل ثابت شود والله اعلم بالصواب .

۴۲۰۷

نستعلیق ابوالقاسم کاشانی (سده ۱۳) ، عنوان شنگرف، جدول زرولاجوردی، سرلوح آراسته
۱۰س۸×۱۴ ، ۸۷س۱۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلد تیماج سبز ضربی درون عنابی

ترجمهٔ عهد اشتر

بفارسی از صادق بن علی حسینی گویا همان فاضل کاشانی مؤلف عرفات الفقه (حقوق ۱۶۲) بنام ناصرالدین شاه ومحمد حسن خان صاحب اختیار در کاشان باستایشی بنظم فارسی از صاحب اختیار در آغاز نسخه از خود مؤلف .

این هفتمین ترجمه است و جز آنچه که در نشریه (۱ : ۲۱۷) یاد شده است .

آغاز: هوالله تعالی شانه العزیز . بسمله . وبه نستعین حمد بی‌حد وثنای افزون از عدد مختص خدایی است که کافهٔ موجودات را از کتم عدم ونیستی هست و موجود فرموده .

انجام : وامید ما از غیر فضل او نه وسلام ما بررسول خدا ... تسلیما ختم شد ترجمهٔ کلام ... آن گوهر بحر ولایت ... حسب الفرمایش سر کارخان صاحب اختیار در روز یکشنبه شهر رجب ... هزار ودویست و هفتاد ودو قلمی گردید حرره ابوالقاسم کاشانی انشاءالله تعالی که قبول ارباب کمال افتد .

۴۲۰۸

نسخ محمدزکی بن کامران در روز شنبه ۲۵ محرم ۱۰۸۹ ، عنوان و لقان شنگرف ، با مهر زین العابدین بن محمد شفیع ، آغاز افتاده
۲۵س۸×۱۵ ، ۱۵۲س۱۴×۲۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سفید ضربی مقوایی

تنبیه الخواطر و نزهة النواظر

از امیر ابی‌الحسین ورام‌بن ابی فراس مالکی اشتری که مجموعهٔ ورام‌خوانده میشود و در ۱۳۰۲ ـ ۱۳۰۳ در تهران بچاپ سنگی رسیده است (ذریعه ۵ : ۱۶۲ و ۳۱۷).

۴۲۵۹

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، یادداشت ۱۲۹۰/۱۰/۲۳ در پایان هست
ص۶×۱۲ ، ۳۳×۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیمایی مشکی ضربی

مجموع ۵۵

۱ـ تحقیقات (۱ ـ ۲۹) از شاه نعمة‌الله کرمانی .

۲ـ مجمع اللطائف (۲۹ـ۳۸) از همو .

۳ـ مکاشفات (۳۸ـ۶۶) ازهمو .

۴ـ تحقیق درفنا (۶۶) ازشیخ صفی‌الدین اردبیلی .

آغاز: تحقیق شیخ صفی الدین‌بن اسحق قدس سره چنانچه فرمود که فنا سه قسم باشد .

انجام : فافهم ای جان عزیز ایها الطالب .

۵ ـ رساله هدایت (۶۶ ـ ۸۰) از شاه نعمة‌الله کرمانی .

۶ ـ رسالهٔ قطبیه (۸۰ ـ ۸۹) از همو .

۷ ـ رسالهٔ سلوك (۸۹ ـ ۱۰۸) ازهمو .

۸ ـ رسالهٔ فقریه (۱۰۸ ـ ۱۱۰) ازهمو .

۹ ـ محبت نامه (۱۱۰ ـ ۱۱۵) از همو .

۱۰ ـ کشف الاسرار (۱۱۵ ـ ۱۳۶) ازهمو .

۴۲۱۰

تعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان نسخ درشت، نشان شنگرف، حواشی با نشان «محسن» مذهره» بامهر رضی‌الدین محمد حسینی مورخ ۱۰۷۱ و یادداشت تملک محمد علی بن محمد طاهر در سیاهان در ۱۱۸۹ در ص ع و پایان

۱۹ س ۴ × ۱۱ ، ۶۸ س ۱۱ × ۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد کیماج سرخ .

الکفایة فی الحساب

ازغیاث الدین منصور دشتکی در چهارفن : مفتوحات در یك مقدمه وچهارمقاله، مساحت در یك صدر وچهار مقاله ، جبر ومقابله وحساب خطائین در یك مقدمه وسه مقاله، قواعد درچهار مقاله ، مقاله هاهم در یك مقدمه وچندین باب وبابها هم گاهی چندین فصل دارد . اوخود این رساله را مختصر نموده است (مجلس ٤: ۲۳۲) .

در آن یاد شده از ابوالوفاء بوزجانی (ص۹۲ و ۱۲۱) و بیرونی (۱۰۳) و حکیم خیامی (۱۲۸) و مقیاسهای فارس (۱۲۲) وافزاری که خود اوبرای یافتن زاویه ساخته است (۹۶ و۹۷) .

آغاز: بسمله : الحمدلله الاحد الصمد والشکر للواحد بلاعدد وفیه بدایة الاعداد والیه نهایة الافراد... وبعدفان .. غیاث المشهور بمنصور ... یقول هذه کفایة فی الحساب .. رتبتها علی فنون وابواب .

انجام : فهومقدار الغفة والحمدلله علی الاتمام والصلوة علی محمدوآله خیر الانام ماتعاقبت اللیالی والایام .

۴۲۱۱

نسخ مترجم ، نشانه‌ها زر و لاجورد وشنگرف ، حواشی دارد، جدول زرولاجورد وشنگرف، سرلوح زرین وآراسته ، درصفحهٔ آغاز حاشیه‌سازی شده درزمینهٔ زر ، درص ع آمده : « تفسیر که ملا

محمدکاظم‌بن شاهمحمد التبریزی ترجمه نموده‌است قطع بزرگ ،جدول مذهب سرلوح‌دارکاغذ:کلیری صد(؟)مثنوی نسخ وترنجدار طلایوش ... بتاریخ شهرربیع‌الاول‌سنهٔ۱۱۴۴ وروز نامچهٔ‌خزانهٔعامره‌ابواب جمع شد» نیز « جمیدی‌الاولی ۱۱۶۳ داخل عرض شد» و « ۱۵جمادی‌الاول سنهٔ ۱۱۵۱ ... داخل عرض شد» و « ... شهرربیع‌الثانی سنهٔ۱۱۶۱داخل عرض‌شد» هستهٔ اینهابامهر

۳۵س۱۵×۲۶ ، ۲۶س۲۵۹×۲۴ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمشوایی‌تازه

ترجمهٔ تفسیر برهان

ترجمه و تعلیقی است ازمحمد کاظم‌بن شاه محمد تبریزی بفارسی بر البرهان فی‌تفسیرالقرآن سید هاشم توبلی کتکانی بحرانی (ذریعه ۹۳:٤) با گذاردن سه باب ویك خاتمه درپیاچهٔ آن وبنام شاه سلطٔ حسین صفوی .

درامل‌الآمل (ص۵۰۶) وذریعه (۳۱۶:٤) ازتفسیر امیرمحمد مؤمن‌بن شاه‌قاسم سبزواری مشهدی همزمان حرعاملی یاد شده است .

آغاز: بسمله . تفسیروتأویل کتاب مبین کاینات حمد مالك‌الملکی است که ببسط مائدهٔ وجود اظهارحمدبی‌منتها برذات اقدس خود نموده .

انجام: مراد فلان وفلان‌است . صورت خط سید مؤلف طاب ثراه تمام‌شدجزو اول از کتاب برهان درتفسیرقرآن‌بردست مؤلفش نیازمند بخدای هاشم‌بن‌سلیمان‌بن اسمعیل‌بن عبدالجواد الحسینی بحرانی دربیست ودویم ... رمضان در سال یکهزارو نودوچهار ... والحمدلله رب‌العالمین وما گوئیم فراغ ازترجمه .. دروقت‌شهرشعبان... سنة احدی وثلثین‌ومائة‌بعدالالف‌اتفاق افتاد بردست حقیر .. محمد کاظم‌بن‌شاهمحمد التبریزی ... والحمدلله رب‌العالمین .

٤٢١٢

نستعلیق سنهٔ ۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجوردوشنگرف ، سرلوح‌زرین وآراسته

۲۲س۱۲×۲۳ ، ۲۳س۱۸×۳۱ ،کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزمشوایی‌تازه

خط نستعلیق

از میرزا محمد رفیع باذل هروی است (ذریعه ۹۱:۷ و ۱۱۸:۹ ـ مشار ۵۸۷).

انجام : بسمله .

بنام خداوند بسیاربخش　　خردبخش ودین بخش ودینگاربخش

انجام :

روانیست مارا ز امرش عدول،　　ندیدم بخود چاره‌ای جز قبول

۴۲۱۳

نسخ ملامحمود بن ملا احمد برای استاد فتح‌الله در ۱۵ صفر ۱۲۴۶ در ش ۳ ، ش ۱ بهمین خط ، ش ۴ مورخ روز چهارشنبه ذی‌قعدهٔ ۱۲۴۵ ، ش ۴ مورخ ۱۵ محرم ۱۲۴۶ ، ش ۵ و ۶ بهمین خط ، همه شماره‌ها از همو ، عنوان شنگرف

۱۴ س ۲۷×۱۲ ، ۱۱۰۳۱۵۲×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج قهوه‌ای ضربی مقوایی

مجموعه

۱ـ جمع مختصر (۲ر ـ ۳۰ر) از وحید تبریزی قمی (حقوق ۷۲) .

۲ـ انیس العشاق (۳۰ پ ـ ۵۸ پ) از شرف رامی .

۳ـ کنز الحقائق (۵۹ر ـ ۸۹ر) از محمود شبستری و مثنوی عرفانی است در اخلاق و علم نفس با چند داستان .

آغاز افتاده :

ولی دانم که نزدیک امر واحد　　همه موجود کرد و هست واحد

. . . .

خداوندا بحق نیکمردان　　که مارا عاقبت محمود گردان

....

چه گفتم اندران چندان دقایق　　نهادم نام او کنز الحقایق

....

برو جان پدر پشتو ز محمود　　کز اینش جز حقیقت نیست مقصود

انجام :

چه میخواهی بری در معرفت گوی

خداوان و خدا بین و خدا جوی

۴ـ گلشن راز (۸۹ پ ـ ۱۲۷ر) از همو .

۵ـ مرآة المحققین (۱۲۷ پ ـ ۱۴۸پ) ازهمو.

۶ـ بدایع الصنایع (۱۴۹ر ـ ۱۵۳پ) ازشرف رامی که درتبریز ساخته است . در دانشمندان آذربایجان (۱۸۹) از آن یادنشده است.

آغاز: کتاب بدایع الصنایع . بسمله و به نستعین شکروسپاس بی‌قیاس پادشاهی را که بدست مشاطهٔ قدرت مستوره را لقب نهاد وقلم دوزبان را درسلك غواصان کشید... وبعد غرض ازین مقدمات آنکه روزی در . . . تبریز . . . این ضعیف از صاحب کمالی استفسار کرد که سخن چگونه لعبتی است که ازپردهٔ غیب رویش نمی‌توان‌دیدوبفکر دوربین‌نتوان‌رسید گفت‌آن مستوره صاحب حسنی‌است که چون پای برنافه‌ای‌درآورد وسر از عماری نامه بیرون کند نقطهٔ خال عنبربن‌موی اودل از شاهدان یاسمین بوی بربابد ... ومجموع‌اقسام‌دقایق‌الشعروحدایق‌السحردرشانزده صنعت مندرج‌است‌وازین جهت مسما است ببدایع الصنایع ... فهرست کتاب: اول‌ترجیع دویم تجنیس‌سیم سجع چهارم اشتقاق پنجم ذوقافیتین ششم استفهام هفتم ایهام هشتم متضاد نهم مترادف دهم ردالعجز علی الصدر یازدهم مراعات النظیر دوازدهم کنایه سیزدهم استعاره چهاردهم مقلوب پانزدهم مطرف شانزدهم لزوم مالایلزم و هریك ازین تحف ... شرف بن محمد

الرامی ... درجویبار روضهٔ جان درریاض طبع سخن دان را شجری است با بار بسیار و نهالی است با برگ بی شمار .

انجام : چون سلطان زادهٔ مشایخ محبوب قلوب ومقبول سلطان . . . بنده را بتحریر این تقریر فرمان داد ازروی ازدحال طبع مبتدی استعجال کرد ... شرمروز خود دانست ... توقع آنکه ... عیب پوشی وبارفروشی دریغ و تقصیر نفرمایند و عذر برمن است، صاحب هنرنگیرد برنی هنر بهانه

٤٢١٤

نسخ وشکسته نستعلیق ناظر کازرونی در ۱۱۸۳ ، در ۲۱-۳۰ پ ودنبالهٔ رساله ایست عرفانی، تاریخ مرگ شیخ عبدالحسین در ۱۳ ج ۱۳۰۷/۲ در ۵۰ سرهست، اندازه بیاضی است
۱۵س۸×۱۷ ، ۱۱×۱۷۹/۳ ×۲۴ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ ضربی

مجموع ۴۵

۱ـ غایة الامکان فی درایة الزمان و المکان (۵ پ ـ ۲۶ پ) از شیخ محمد اشنوی درتحقیق در زمان ومکان بروش عرفانی (دیباچه) .

آغاز: هو . بسمله . الحمدلله الذی لا آخر لاولیة ولا اول لآخریته ولاباطون لظاهریته ولاظهورلباطنیة ... بدان احسن‌الله تعلیمکم وتفهیمکم که چون پادشاه . . . به بنده چیزی خواهد اورا باخودآشنا کند .

انجام : پادشاه .. همگنان را راه‌روشن کرامت کناد وازآفات نفسانی ونزعات شیطانی نگاه دارادبلطفه وسعة رحمته وآخردعوانا ان الحمدلله رب‌العالمین وصلی‌الله علی خیرخلقه محمد وآله اجمعین .

۲ـ قصیدهٔ نونیهٔ ناصرخسرو (۲۸ و ـ ۳۱ر) : الا ای زادهٔ گردون الا ای زبدهٔ ارکان ه .

۳ـ نامهٔ شاه کوثر (۳۳ ر ـ ۳۳ پ) یونامهٔ عرفانی است .

آغاز: هوصورت کتابت ... شاه کوثر ... هوالعزیز تعالی شانه و توآتر احسانه آورد نامهٔ دوست رنگ پریدهٔ ما .

انجام: واینچنین بشنویم که‌ازز بان خامهٔ پخته مغزچه صدامیآیدازمکتوباتی که وقتی نوشته شده جهت ضیافت طبع قلمی میفرماید الحمدلله الذی‌خلق‌نبی‌الرحمة .. بدان ای فرزند سعادت نشان .. زحالت پراکندگی دوربان باقی‌باقی یادحق.

٤ـ ترجیع‌بند درس گذشت دوازده‌امام از نظیری (۵۰ پ ـ ۵٤ پ‌مقابله‌شده).

آغاز:

وقتی که شکل دایرهٔ کن فکان نبود

جزنقطهٔ حقیقت حق درمیان نبود

انجام:

جاه یزید و قوم یزیدش مراد نیست

حب علی و آل علی باد بر مزید

۵ـ سوانح (۳۱ پ ـ ۳۲ پ و ۳۳ پ ـ ۵۰ ر و ۵۵ پ ـ ۵۶ پ و ٦٤ ر ـ ۱۸۰ پ) بندها ویادداشتهای عرفانی‌است ازمیرزا عبدالحسین ناظر کازرونی‌شیرازی نوربخشی شاگرد مولانا عبدالرحیم‌بن‌یوسف دماوندی و استاد شیخ محمداسمعیل‌بن عبدالغنی شیرازی (ریاض العارفین‌ص۲٦۲) بعربی وفارسی وتاریخ ۱۱۸۳ و ۱۱۷۷ در کازرون وبوشهر‌دارد (۳٤ پ و ٤٦ ر و ۱۳۷ پ ر ۱٤۵ ر و۱٦۸ ر و ۱۸۰ر) و نام ناظرهم درپایان شعری در۱۱۷پ‌هست. عنوانهای سانحة وسانحة کازرونیه(درچندجا) وسانحة بحرانیة وسانحة قمایغیة وسانحة بوشهریة (در چندجا) وسانحة بحریةوسانحة جزیرةدارد. درآن یاد شده از شیخ محمد اشنوی صاحب رساله غایةالامکان فی درایة الزمان والمکان وشیخ‌نجم‌الدین دایه‌صاحب‌مرصادالعباد (٤۲پ) ومولی‌عبدالحسن‌بن محمد یوسف نوربخشی کازرونی (٤٦ پ‌۱۳۷ پ) واحمدبن حسن دمستانی(۱۳۹ر)

و نظامی گنجه ای (۱۵۱ پ) و مجلسی و گفته او که بگفته های حافظ رجب برسی منگرید (۱۴۰ پ) وابن ابی جمهور و کتاب مجلی او (۴۷ ر) .

شعرهای خود مؤلف هم درچند جا دیده میشود از آنهاست ۵۴ پ ـ ۵۵ پ . نوشتهٔ عارفی از جن بعارفی ازانس با دعایی که برایش نوشته است ازروی خط سید سلیمان (۷۵ ر ـ ۶۴ ر) در آن هست و باید ازهمین سوانح باشد .

ناظر آنرا از روی نوشته‌های خود مورخ ۱۱۷۷ دربوشهر و ۱۱۷۶ نوشته (۱۳۷ پ ۱۶۸ ر) وبخواهش یکی از مرشدان ساخته است (۱۴۰ ر) .

۶۲۱۵

نستعلیق و نسخ معرب سدهٔ ۱۱ ؛ عنوان و نشان شنگرف ؛ چند دعاهم در میانهٔ هست ؛ اندازه بیاضی است

۱۷ س ۱۶۸ ؛ ۳۱۴۷ × ۱۰ × ۲۰ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز تیرهٔ ضربی

جنگ

۱ ـ حدیثهایی از الخرائج و الجرائح و کتاب علوی مصری والمجالس .

۲ ـ خطبة الزهرا از الاحتجاج .

۳ ـ بندی از مناقب ابن شهراشوب (۲ ر ـ ۱۶ ر) .

۴ ـ ترجمهٔ قصیدهٔ عینیه (۱۶ پ ـ ۲۷ ر) ازمحمد قاسم استرابادی بانام مقدمه دردوفصل در سر گذشت حمیری سرایندهٔ آن و فضیلت این قصیده .

آغاز : بسمله . حمدله ... وبعد چون قصیدهٔ عینیهٔ سید حمیری در کمال فصاحت بود ... راقم این حروف محمد قاسم استرابادی را بخاطر رسید که قصیدهٔ مزبور را ترجمه نماید (هفده بیت اخیر ترجمه نشده) .

۵ ـ حدیث از تنزیه الانبیاء مرتضی و کشف الغمه و لطف التدبیر ابو عبدالله

محمدبن عبدالخطیب و مناقب ابن شهراشوب و الفضائل ابی السعادات و از راوندی و از خط فخرالمحققین و از خط شهید یکم و از فرحة الغری از خط طوسی و از شرح نهج ابن ابی الحدید و خریدة العجائب و فریدة العجائب و همهٔ اینها خبراست و بعربی سپس شعرهای فارسی از طوفان و دیگران و نثر فارسی و عربی و قبالهٔ فروش بفارسی و منظومه‌ای درقیافت و نسب نامه و وقف نامچه و نکاح نامچه و منشآت دیگر تاریخ شعبان ۱۱۹۳ درمیانه هست.

۴۲۱۶

نستعلیق ۱۲۲۵-۱۲۲۶ ، اندازه بیاضی است

۱۵س ۱۰×۱۸ ، ۱۴۸ ب ۱۱×۲۱ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد لیماج مشکی عطف قهوه‌ای

جنگ

نوشتهٔ علی بن زین العابدین بن حاجی محمدجعفر سپاهانی عابد در دههٔ دوم رمضان ۱۲۲۵ و محمد مهدی ساروی مازندرانی در ۱۱ صفر ۱۲۲۶ برای حاجی سید محمد وابوالحسن بن محمدرضوی مشهدی درمحرم ۱۲۲۶ (میانهٔ نسخه) و مراثی میرزا محمدعلی دانش بمرورد « واعب » است و شعرهای مولانا حاجی « عابد » و مرثیه و دوازده بند صباحی و دوازده بند فدایی و تقدیر خیال ملاقی و شعر حاجی عبدالکریم ساروی و شجاعی نوری و خطا و ملامحمد ورزنه‌ای رودشتی سپاهانی و مفلس و دانش و خاقان و سلیمی و سید و داعی و مقیم و آثم و محمد و مرتضی با رباعی ترکی در مرثیه یاشر فارسی در مقتل و تعزیه و چند خطبهٔ عربی درسوگواری برخی با ترجمهٔ فارسی . نسخه برای تعزیه و روضه خوانی و سوگواری گویا نوشته شده است .

۴۲۱۷

نستعلیق احمدبن ابی الحسن کاشانی درسپاهان در روز چهارشنبه پایان صفر ۱۲۲۲ درش ۱ و آغاز

افتاده ، عنوان شنگرف ، ش۲ مورخ روز دوشنبه ۲شوال ۱۲۲۳ قوی‌لیل ، تاریخ ج۲/۱۲۲۲ورش۲ هست با شعرهای عصمت بخارایی در۷۱ر و پورفریدون در۷۲ پ ، اندازه بیاضی است
۱۹س۱۰×۲۰ ، ۱۳×۳۱۰۹ ، ۲۴×۱۳۰۳۱۰۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

مجموعه ۵۵

۱ـ قرةالعیون فی‌اعزالفنون (۲ ر ـ ۷۱پ) از فیض کاشانی(هجیجه ۱۰:۲ و۲۸ و۴۰ ـ حقوق ۴۱۳) .

۲ـ گلشن راز (۷۴ پ ـ ۹۷ ر) ازشبستری

۳ـ جنگ (۹۷ پ ـ ۱۰۹ پ) فهرست منابع نگارستان احمدبن‌محمدوطبقات پادشاهان ایران ونام‌ومدت عمر وتاریخ مرگ آنها وشمارهٔ اولیایی که در کتاب‌عطار یاد شده است وشعرهای فارسی و عربی نوایی فمی وسیدحسین نجفی وحیدری‌بربری هندی وابن فارض ولغز گویا ازبهایی .

۴۲۱۸

لنعلیق سدهٔ ۱۲ درمتن وهامش ، جدول وسرلوح شنگرف ولاجورد، عنوانهای فصل‌درهامش هست ، اندازه بیاضی است
۱۲س۷×۱۲ ، ۱۳×۱۰۰۳۸۱ ، ۱۷×۱۰۰۳۸۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج تریاکی ضربی

جنگ

شعرهای شعرای فارسی زبان است در ۹۰ فصل بترتیب تهجی «موضوعات از «استغنا» تا «یغما و غارت» و فهرست آنها در آغاز نسخه هست و تا عنوان «فصل هشتادوچهارم در «وفا» را دارد .

آغاز: فصل اول دراستغنا :

دری که هست بدست رقیب مفتاحش
روا بود که نباشد بروی ما مفتوح

٤٢١٩

نسخه‌ایق از اواسط و چپ از سدهٔ ۱۳ ، آغاز و انجام افتاده ، اندازه بیاضی است
۲۱س×۹/۱۹ ، ۹۸گ×۱۱/۳۰ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی ضربی

جنگ

بفارسی و نظم و نثر است در سوگواری و تعزیه و مرثیه و پراکنده های دیگر هم دارد و گردآورندهٔ تعزیه خوانی را میماند .

٤٢٢٠

نسخه‌ایق ۱۲۸۰ - ۱۳۰۶ ، عنوان شنگرف ، اندازه بیاضی است
۲۸س×۸/۲۰ ، ۹۹گ×۱۲/۳۳ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی

مجموعه

۱ـ مناجات (۲ ر ـ ٤ پ) از خواجه عبدالله انصاری .
آغاز: ای زردرت بی دلان را بوی درمان آمده .
انجام : وآفتاب جمال الهی روی نماید .
۲ـ کنز الفؤاد و باب المراد فی آداب الریاضة (٦ ر ـ ٤۲ پ) بفارسی گویا از حاجی میرزا کریم‌خان بن ابراهیم قاجار کرمانی و یاد شده دران از بیدآبادی و احسایی و ابوسعید ابی الخیر خراسانی و حاجی سید کاظم .
آغاز: وحقیر قاعده ئی الآن بدست آوردهم .
انجام : وانسان وسیط بعد از آن .
۳ـ جفر (٤٥ ر ـ ٤٦ ر) بندیست بفارسی .

٤ـ رسالة فی علم الخیوط (٤٧ ر ـ ٥٣ پ) بعربی از همین کرمانی در پاسخ حاج عبدالرحیم خان برادر کوچك خود و در ما سه بندی است و مورخ شب آدینه پایان ذی حجة ١٢٦٢ (فهرست احسایی ٢:٢٤١).

٥ـ تجارب الانسان (٥٧ پ ـ ٥٨ پ) بفارسی در اخلاق مذهبی شیعی.

آغاز: سپاس بی‌قیاس آفریدگار جهان را باضعاف قطرات باران و ریگ بیابان.

انجام: پیش اولیای دل.

٦ـ سلوك (٥٨ پ ـ ٥٩ ر).

آغاز: بسمله. حمدله ... بدانکه اول چیزی که بر سالك واجب است اعتقاد بر امامان و اولاد ایشان است.

انجام: هرجا بایستی کس نگوید کیستی.

٧ـ اللغز (٦٣ پ) چهار لغز است و چهارمین آن لغز شیخ حسین بن عبدالصمد و پسرش شیخ بهایی است با توضیح آن در زیر سطرها بدینگونه:

هذا لغز للشیخ حسین بن عبدالصمد قدس سره لولده بهاء الملة والدین: ایها الولد المؤید بالاکرام و الاعزاز الموفق فی حل المغیبات والالغاز اخبرنی عن اسم آخر اوله آخر الحروف وثانی آخره بهذا الوصف معروف ... وبطرفه الآخر ینتهی الکلام والسلام. فاجابه ولده الشیخ البهائی یاسیدی وابی واستادی ومن الیه فی العلوم استنادی هذا اسم رباعی الاعضاء ثلاثی الاجزاء ... وبثانی ثانیه ینتهی القیل والقال.

٨ـ القصیدة الهائیة (٦٤ ر) از سید علی مهری عاملی بعربی آمیخته بافارسی.

آغاز: للسید علی المهری العاملی:

لی دلبر آب الحیوة خرام سرو روانه

نار الخلیل عذاره والخط بوی دخانه

الچشم آهوی الختن والخال نافة مشکه

و الچهرة گلذار الارم والطرة من ریحانه

انجام :

اقسمت بالماء الذی هو پرتو من مهره

و بدینی و ایمانی د گر یعنی به وبجانه

ان لم یمیل الی الوفاء ویگردعن راه الجفا

لانوسن عریضة من طول دست فغانه

۹ـ الرسالة الوضعیة (۸۷ ر ـ ۸۶ پ مورخ ذی قعدهٔ ۱۲۸۰) از قاضی عضد ایجی است .

۱۰ـ فهرست (۸۷ پ ـ ۹۹ پ) فهرست نامهای کتابهای معتمد سنی و شیعی است .

۱۱ـ نامهٔ میرزا کاظم منشی بنواب شاهزاده محمدیوسف میرزا فرمانروای هرات که پوستینی برای اوفرستاده بود در پاسخ نامهٔ او(۹۴پ) تاریخ محرم ۱۳۰۶ در ۹۹ پ دیده میشود .

درسراسر این نسخه جز این رساله‌ها پراکنده‌های ادبی وخبر و تفسیر و پند و اندرز است بعربی و فارسی واز آنهاست قصیدهٔ رثائی ابی محسن علی بن محمد تهامی است بعربی (۹۷ پ ـ ۹۸ ر) .

۴۲۲۱

شکسته نستعلیق ۱۳۲۵ ، ص۵۵-۶۶ سفیداست

۱۰س۸×۱۴ ، ۴۴۱ ، ۱۶×۱۰ ، کاغذفرنگی ـ جلدروغنی گلدارزمینه ارباکی

جنگ

« دفترچه اشعار » پست سرودهٔ نصرة الدوله وناجی وناصر الشعرا وفروغی وایرج ورضایی وداوری وزرگری وفرخ وطرزی وزرگر ومیرزاحسن تهرانی همشیره زادهٔ

حکیم الهی وفردوسی و « بعضی ازعلمای شکم‌خاره » (شوخی است ودربارهٔ خوراك، بندهای نثرفارسی باعنوان « ظرافت » و « حکایت » درمیانه هست تاریخ‌محرم۱۳۲۵ (س۲۲) و۳ محرم ۱۳۲۵ (۳۵) دارد .

۴۲۲۲

نستعلیق محسن‌بن سلیمان‌بن محمدسلیم‌بن جهانگیربن عباس‌بن فتحعلیشاه قاجار در شب یکشنبه ۱۱ج۱/۱۴۰۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، درپایان بندیست دربارهٔ کلمهٔ «صده و «چغن سده» مورخ ۱۴۰۱ ۱۱س×۱۹ ، ۲۸ف×۱۰×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی

صد کلمه

از شاهزاده حسین‌بن جهانگیربن عباس میرزای نایب‌السلطنة .

آغاز: بسمله . صد کلمه‌ایست سودمند برای مستمند ازمنشآت...ابن‌جهانگیر نایب‌السلطنهٔ عباس میرزا ... کلمهٔ اول درعنوان شباب بشتاب درتحصیل علم .

انجام: گنج ادب وحصول رضای تبارك وتعالی است.

۴۲۲۳

نستعلیق حاجی‌سیداسمعیل صدرالذاکرین قمی درخانهٔ میرزاعبدالباقی‌خان درروزآدینه۲۲رجب ۱۳۲۳ ، ش۴ بهمین‌خط

۱۸س×۹ ، ۱۴ف×۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌عنابی‌ضربی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ قابوسنامه ۲پ ـ ۸۳ پ) ازامیرعنصرالمعالی قابوس وشمگیربن‌اسکندربن قابوس (ادبیات ۱۶۸) .

۲ـ الخطبة (۸۴)ر ـ ۹۰پ از پیامبر که بروایت شیعی‌درروزغدیرخوانده است .

۴۲۲۴

نسخ مؤلف باخط خورد گی واصلاح و بحاشیه رقعة ، عنوان و نشان شنگرفی ، حواشی با نشان « منه ، منه عفی عنه»

۱۲س۷×۱۲ ، ۱۲س۸۳×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرد تیره

حدائق العارف فی طرائق المعارف

ازمحمدصادق بن ابی القاسم بن محمدباقر موسوی خاجوئی که درپنج باب :

۱ـ فی فوائد ینبغی تقدیمها ویعین فی المقصود تقدیمها وهی اثناعشر فائدة (۲) .

۲ـ فی بیان قولهم العلم بالعلة بخصوصها یوجب العلم بالمعلول بخصوصه ولا عکس (۲۶) .

۳ـ فی بیان قولهم الیقین بالمسبب انما یحصل من جهة علته لامن معلوله (۵۶).

۴ـ فی تحریر محل النزاع من موضوع الکتاب وبیان ما هوالمقصود بالبحث فی هذه الابواب (۷۸) .

۵ـ فی فوائد متفرقة علی مقصود الکتاب وزوائد ناسب اسلوب التقریب تاخیرها عماسلف فی الابواب وهی ثلث فوائد (۱۳۷) .

در ۱۱۰۸ ساخته است . فهرست بابها در ص ع بخط خود او هست و پیش از آن هم بندی بعربی بخط خود او دربارهٔ همین رسالهٔ او باریاعی فارسی از او دیده میشود شعری بعربی از او در پایان رساله هست و در آن یادشده از حدیث الفلجة فی حدیث الفرجة وامان الایمان من اخطار الاذهان فی تحقیق مایتعلق بمعنی الایمان و جملة من احواله علی اتم بیان ولسان المیزان درمنطق وشرح آن همه ازهمو (ص۱و۷۹ وحاشیهٔ ص۲۳و۱۰۸) واز بهمنیار درتحصیل وشمس الفضلاء محمداسترابادی درحاشیهٔ شرح تجرید(۹)وسید ابوالفتح درحاشیة التهذیب (۱۰و۳۳۰) وطوسی درمنطق تجرید (۱۴) ودرشرح اشارات (۱۸) وصدرالمحققین (۲۳و۷۲و۱۰۰) وفخررازی درشرح اشارات (۲۷) وابن خطیب

رومی خطیب زاده در حاشیهٔ حاشیهٔ شریفیه بر شرح قدیم تجرید (حاشیهٔ ۳۰) و کمال الدین حسین لاری در حاشیهٔ حاشیهٔ قدیم جلالی بر شرح جدید تجرید (حاشیهٔ ۳۲) و شریف در حاشیهٔ شرح قدیم تجرید و شرح مطالع (۳۴ و ۳۹) و ملاداوه در حاشیهٔ حاشیهٔ شریفیه بر شرح شمسیه (۳۷) و فاضل ایبوردی (۴۰) و محشی شیرازی در حاشیهٔ شرح اشارات و رازی در ملخص (۴۴ و ۴۵) و آقارضی قزوینی در حاشیهٔ حاشیهٔ خفری بر شرح جدید تجرید (۴۶ و ۷۴ و ۸۲ و ۱۰۴) و جلال المحققین استرابادی (۵۸) و صدرای شیرازی در شرح الهیات شفا (۶۰) و قوشچی (۶۷) و غیاث المدققین (۷۳) و دوانی (۷۵) و رازی در محاکمات و صاحب الملل والنحل (۸۲) و سیدفاضل سیداحمدعلوی (۹۳) و خلیل قزوینی (۱۰۸ و ۱۱۱) و میرزا جان شیرازی (۱۲۸) و جامی (۱۴۱).

این رساله را اودربارهٔ برهانهای اثبات واجب و تحقیق در سه مسلك حکیمان و متکلمان و طبیعیان ولمیت و انیت و کیفیت آنها نوشته و مطالب دقیق منطقی و فلسفی در آن آورده است.

آغاز: بسمله. وبه الثقة. الحمدلمن دل على وجوب وجوده افتقارسواءالحدوث والامكان وجل وعلا عن مبلغ ايدى افكارجمراء العقول والاذهان اما بعد فيقول ... محمدصادق بن ابى القسم بن محمدباقر الموسوى الخاجوئى ... انه طالما يبحث فى العلوم الالهية و المعارف اليقينية عن براهين المطلب الاقصى و المقصد الاعلى اعنى اثبات الصانع ... فتكلموا فى مسالك الحكماء ومسلكى المتكلمين والطبيعيين و فى لميتها و انيتها وتصحيح كل و كيفيتها الاانهم لم يشبعوا فيه البحث والتدقيق ... فقنعوا فيه بيسير من الكلام... ولكنى حين اشتغالى بتأليف كتابى المسمى بحثيث الفلجة فى حديث الفرجة رايت ان ابحث فيه عن هذا المرام لتقريب فى اثناء الشرح فى ذلك المقام فلما وجهت... وجمعت جميع ماقيل فيه ... فتح الله ... ابوابا من علم هذا المطلب ... حتى سنحت لى ... تحقيقات كافية وافية ووضحت لى اشكالاته باجوبة شافية صافية فصارت حجيمة بحيث لم يتسعها رسالة شرح الحديث واستحقت لان تجعل رسالة مفردة ... و شرعت فيه ...

ورتبت الكتاب على خمسة ابواب وسميته حدائق العارف في طرائق المعارف .

انجام : هذا ما اردنا ايراده في هذه الرسالة ... و اسئله التوفيق لاتمام رسالة شرح الحديث واشباع المقالة .. و كان الفراغ من تاليفها ... في شهر جمادى الثانية من سنة ثمان ومائة بعد الف وقلت في تاريخه :

عام الفراغ المفرغ ركن الكتاب الخاتم

عام الفراغ الفارغ عن هددهري الزاحم

من بعد ما افرغته في قالب المستكمل

ثم اعتدى دهري بهدم الركن من ذي قائم

فالله عون الورى في كل ما يستصعب

حمد الـه يعصمني من سوء امر غاشم

و كتب ذلك مؤلفها ... محمدصادق بن ابي القسم الموسوي الخاجوئي غفرالله له ولجميع المؤمنين فانه لذلك اهل وبه قمين والحمدلله رب العالمين ـ وبيان التاريخ ان عدد لفظ « عام الفراغ » بحساب الجمل ثلثة وعشرون واربعمائة و الف فاذا صار « عام الفراغ » فارغا وخاليا عن عدد لفظ « هددهري الزاحم » وهوخمسة عشر وثلثمائة بقي من عدد « عام الفراغ » ثمان ومائة والف وهو تاريخ الختم الاخير للكتاب فعام الفراغ الخاتم هو عام الفراغ الخالي عن هددهري الزاحم فلايخفى لطفه . منه عفي عنه .

٤٣٢٥

لسنعليق خليل ذوالقدر در رمضان ١٣٠٤ عنوان وشكل شنكرف
١٩س×١١ ، ٣٣×٨٣٣×١٦ ، كاغذ سياهاني ـ جلد نيمايه مشكى

جام گيتي نما

از قاضي ميرحسين بن معين الدين ميبدى (طوس ٤ : ٦٠) ودرسي مقصد ويك خاتمه وبفارسي در فلسفه .

۴۲۲۶

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف، تاریخ ۱۱ شعبان ۱۱۲۰درص‌ع‌هست
۱۴س۷×۱۱ ؛ ۳۶۵ص۱۰×۱۸ ؛کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

رسالهٔ عرفانی

درچند فصل وآغازهریك خبریست‌نبوی وشرح‌آن‌بفارسی با بیتهایی‌ازمثنوی
آغاز: کتاب نصایح ومواعظ برطریق اهل سیروسلوك . بسمله . حمدله...وبعد بدان ای طالب راه این کتابیست مشتمل بر نصایح و تحقیقات و تدقیقات و تاویلات مشتمل برچند فصل ودرهرفصلی از قول ملای روم استشهاد نظم‌آورده .
انجام :

چون رسید آنجا سخن لب در ببست
چون رسید آنجا قلم درهم شکست

۴۲۲۷

شکسته نستعلیق درمتن وهامش ازسدهٔ ۱۲ ، نشان شنگرف
۸س۶×۹ ؛ ۳۶۸ص۱۰×۱۵ ؛کاغذفرنگی‌لخودی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌مقوایی‌بالولا

دیوان

ازقضائی(۱) و غزل است نه بترتیب تهجی و بهمین تخلص با رباعی نزدیك به ۱۰۰۰ بیت . نام فتحعلی‌شاه درآن هست (ص۱۲۹) وهزل وشوخی وهجوهم دارد .

۱ـ سرگذشت قضایی یزدی درمجمع‌الفصحا و آتشکدهٔ یزدان‌آیتی‌هست (یادداشت باستانی درص‌ع) .

آغاز افتاده:

اندران روزی که از آشوب گردان دشت کین
موقفی گردد که هر کس یاد از محشر کند

انجام:

مایل بشراب ناب بودن تا کی — سرمست می شباب بودن تا کی
تا صبح بشب لواطه کردن تا چند — تا ظهر جنب بخواب بودن تا کی

۴۲۲۸

استعلیق سده ۱۱ ؛ عنوان شنگرف، جدول زر و لاجورد و مشکی، سرلوح زر و لاجورد و شنگرف .
۱۲س۶×۱۲ ، ۱۹×۱۱س۳۰۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز ضربی ترنجی مقوایی

دیوان

از ابوالفیض بن شیخ مبارک ناگوری فیضی فیاضی ملک الشعراء (۹۵۴ ـ ۱۰۰۴) غزل است بترتیب تهجی و مقطعات و رباعیات و قصائد (مجلس ۲:۲۷۴ و ۳ : ۳۵۳ ـ سپه ۲ : ۵۲۰ و ۶۵۲) .

آغاز:

بگشای پردهٔ چشم حقیقت نمای را
خود را شناس تا بشناسی خدای را

انجام:

صلی الوری علیه و اخیار آله
انوار بیته المتعالی المطهر

۴۳۲۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف
۱۶س۲×۱۱ ، ۷۷گ۱۱×۱۶ ، کاغذ بغدادی ـ جلدمقوا عطف مشکی

مجموعه ۴۵

۱ـ کتاب التوحید الذی هوحق الله علی العبید (۱ ـ ۷۳) ازشیخ الاسلام محمدبن عبدالوهاب با عنوانهای باب وآمیخته با آیات و اخبار نبوی .

آغاز: بسمله . کتاب التوحید . قول الله تعالی و ما خلقت الجن و الانس الا لیعبدون .

انجام : والله سبحانه وتعالی آخره و الحمدلله رب العالمین .

۲ـ کشف الشبه (۷۵ ـ ۱۰۳) ازهمو .

آغاز: بسمله . و صلی الله ... سلم اعلم رحمك الله ان التوحید هو افراد الله . . . بالعبـاد .

انجام افتاده : وهوالتفرد بالخلق والرزق .

۳ـ المسائل الجاهلیة (۱۰۵ـ۱۱۵) ازهمو(۳۹ مسئله است) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . هذه مسائل خالف رسول الله ... فیها ما علیه اهل الجاهلیة من الکتابیین والامیین .

انجام : بین العیدین والله اعلم وصلی الله علی محمد .. عند ماذکرنا ماانذا کرون.

۴ـ جواب المسئلة (۱۱۷ ـ ۱۲۱) از همو درتفسیر این آیه .

آغاز: بسمله . سئل شیخ الاسلام محمدبن عبدالوهاب .. عن قول الله ...من کان یرید الحیاة الدنیا .

انجام : فلا اعلم بینهما فرقا بینا والله اعلم .

۵ـ جواب المسئلة (۱۲۳ ـ ۱۲۶) از همو درتفسیر اسلام و کفر.

آغاز: بسمله . سئل شیخ‌الاسلام محمدبن عبدالوهاب ... عما یقاتل الناس علیه وعما یکفر الرجل به .

انجام : عنده الجنة والنار والله اعلم وصلی‌الله علی محمد ... وسلم.

۶ـ منسك الحج (۱۲۸ ـ ۱۳۸) ازهمو .

آغاز: بسمله . اعلم رحمك‌الله ان‌الله سبحانه امر باسرین وهما الحج والعمرة.

انجام : وغفل عن ذکره الغافلون .

۷ـ رسالة فی‌فضیلة الجهاد (۱٤۰ ـ ۱۵۱) .

آغاز: بسمله . فصل قال رسول‌الله . . انتدب‌الله ... لمن خرج فی‌سبیله‌لایخرجه الا ایمانابی وتصدیقا برسلی ان ارده بمانال من اجراوغنیمة او ادخل الجنة.

انجام : آخرهم المسیح الدجال والله اعلم وصلی‌الله علی محمد . . . انه غفور رحیم آمین .

٤٣٣٥

شکسته نستعلیق گویا ازمؤلف ، نشان شنگرف ، صفحات زرپاشیده

۱۲س×۵×۱۰ ، ۱۲۸گ ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلیماج ترباکی منوایی

رسالهٔ ازلیه

از میرزا حسینعلی بهاء در پاسخ اینکه چرا از برادر بزرگ خودمیرزایحیی صبح ازل که سرور گروه بهائیان بوده است برگشتید و همه در اسلامبول انجمن گردید و اورا عزل نمودید و حروف علیین بسجین‌مبدل شد . نکات بسیاری دربارهٔ این گروه دارد و پیداست که نزاع رهبران آنها برسرریاست بوده است .

آغاز: هوالمجیب . نامهٔ آن جناب بین یدی العرش حاضر وبرمقرانه لایعرف

بما سواه واصل وما فیه بلحاظ الله ملحوظ آمد.

آغاز: الناظر الکریم بتاریخ سلخ شهر شعبان المعظم قلمی شد سنهٔ ۱۲۹۷.

۴۳۳۱

شکسته نستعلیق روز سه‌شنبه ۲۹ج۱/۱۲۴۲ ، اندازه بیاض است
۱۰س‌م×۱۴ ، ۸۳×۸۳×۱۸ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد آبماج سرخ ضربی

دیوان

از محمدتقی یا ابراهیم حسرت همدانی وغزل است بترتیب تهجی (۱ ـ ۱۵۱) ورباعی (۱۵۱ـ۱۵۴) نزدیك دوهزار بیت (ذریعه ۹: ۲۳۸).

آغاز:

ای نام نکوی تو آرایش دیوانها
ای زلده‌بوی تو گلها و گلستانها
فرهاد تو را بستر در کوه بلاجانها
مجنون تو را بالین خاشاك بیابانها

انجام:

فریاد ز چشم نیم مست دلبر — وز لعل لب ساده پرست دلبر
دستی بدل هر که نهادم میکرد — مانند جرس ناله ز دست دلبر

۴۳۳۲

نسخ سنهٔ ۱۲ وعنوان ولشان شنگرف درش۱و۲ ، ش۴ نستعلیق نورالدین محمد گیلانی در روز یکشنبه ۱ رمضان ۱۰۰۲ در کربلا ، در پایان ش۳ شعر فارسی مخدوم است
۱۷س‌م×۱۱ ، ۱۱۰×۱۵۳×۱۵ ، کاغذ فرنگی سفید درش۱و۲ وسیاهانی نخودی در ش ۴ - جلد لیماج حنایی

مجموعه

۱ـ فروق اللغات فی التمییز بین مفاد الکلمات (۲ پ ـ ٦٤ ر) از سید نورالدین بن نعمة الله جزایری .

۲ـ رسالهٔ سلوك (٦٤ پ ـ ٦۹ پ) ازمجلسی در پاسخ سه پرسش : طریقهٔ حکماء طریقهٔ مجتهدان و اخباریان ـ طریقهٔ صوفیه .

آغاز: رسالهٔ جواب سئوال. بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد چنین گوید ... محمدباقر ابن محمد تقی ... که این دو کلمه ایست در جواب سئوال مرد عزیزی .

انجام : درهرباب حق برشما ظاهر میشود .

۳ـ اسماءالله (۷۰ پ ـ ۹۱ ر) ازسیدعبدالقادر جیلانی (دیباچه) وهمان داستان محمودغزنوی و گردآوردن دانشمندان درنیشابور نامهای خدا را بدستور او وفرستادن آنها را نزد خلیفه دردیباچه هست ودرآن آمده که گیلانی از گردآوردهٔ آنها وازچاهای دیگر ازین نامها آنچه مشهورتر وشناخته تر بود هزارویکنام گزین کرده ودیرتوافق معنی و ترتیب اعداد آنرا مرتب ساخت برای هراسمی سه جدول معین گردانید یکی از برای ترجمه ویکی از برای اسم ویکی میان هر دو برای عدد بسه قسم کبیر و وسیط وصغیر .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی تخصص به الاسماء الحسنی و الصفات العلیا . . . بدان وفقك الله تعالی که اسماء حسنی الی ...هزارویکنام عظام است.

انجام : راضی ۱۰۱۱ خشنود کننده .

۳۲۳۳

نستعلیق علی بن فتح الله درسدهٔ ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، در پایان چندبیتی است از علی ع
۱۸س ۱۲×۷ ، ۱۷×۱۳ ، ۱۹×۱۳ ، کاغذ سیاهالی ـ جلد ۱۳ لاینگور

مجموعه

۱ـ لوایح (۱ پ ـ ۱۷ ر) از جامی .

۲ـ رسالهٔ سلوکیه یا اربعین (۱۷ پ) از بهاءالدولهٔ نوربخش .

آغاز: رسالهٔ سلوکیه . از رسالهٔ اربعین بهاءالدولهٔ نوربخش . تجلی ذاتی آنست که سالک در آن تجلی فناء مطلق یابد .

انجام: مرتبهٔ پنجم عالم انسان کامل است و ناسوت مبالغهٔ ناس است.

۴۲۳۴

نسخه‌ی مؤلف و خط خودکی و اصلاح‌شده و بحاشیه رفته دارد ، عنوان نسخه درشت‌تر
۳۱س×۱۴ ، ۱۴۸ص×۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی مقوایی

انوار جلیه در کشف حقایق اسرار علویه

از ملا عبدالله مدرس زنوری که در شب سه شنبه ۱۷ شوال ۱۲۴۷ بانجام رسانده است (ف ۴۱۳) .

۴۲۳۵

شکسته نسخ علیق سلطان (یا سلیمان) ابن سلیم در روز سه‌شنبه ۱۵ شعبان ۱۳۸۴ ، نشان و بیهاشنگری ، تاریخ فوت رضاقلی میرزا در روز آدینه ۱۱ ذی‌حجه ۱۲۹۸ در پایان هست ، در ۱۵۹ ص
۱۰س×۶ ، ۱۱ ، ۱۴۸ص×۱۰×۱۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

حل مایتحل

از امیر عبداللطیف افلاطون شیروانی که در ۹۵۶ برای حسن آقا ساخته و شرحی است بر قصیدهٔ نونیهٔ « حضرت امام فخرالدین رازی » :

بال مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن

اشك زلیخا بریخت یوسف گل پیرهن

وشعرهایی ازحافظ شیرازی وامیرخسرو دهلوی و امیرشاهی سبزواری ومولانا دهکی و شیخ کمال خجندی وخواجه سلمان و ظهیرالدین فاریابی و فردوسی طوسی ومولانا نظامی و کاتبی نیشابوری. تخلص او گویا «اسیری» است. نام کتاب ومؤلف وآنکه این شرح برای او ساخته شده درمیاچه وتاریخ دریابان دیده میشود.

آغاز: بسمله.

آن خالق اشیا که جهان محمل ازوست

در هر ره و رسم آخر دل ازوست

زو مشکل عشاق بپایان آمد

در دفتر عشق حل ما بنحل ازوست

داودا ودودا از درد دل و روی زرد درراه ادراك و ارادت زاری دوری دارم بر مذلت گونا گونم ترحم فرمای که با تن لاغربدین گونه باتوکل عا باچه باشیم.

انجام: از عالم غیب الفاظ «خموشی» (۹۵۶) همچو تاریخ حال و مقال آمد و بالله التوفیق فی کل حین وطریق باتمام پذیرفت اشعارهای مشکلهٔ امام فخر رازی درروز سه شنبه پانزدهم ماه شعبان‌المعظم مطابق سنهٔ هزاروودویست و هشتاد و چهار ۱۲۸٤ حرره سلمان (یا: سلیمان) بن سلیم.

٤٢٣٦

نستعلیق سدهٔ ۱۱، آغاز ازدیباچه و انجام افتاده

۱۱س×۸ ۱۱، ۱۶۱ص ۱۲×۱۷، کاغذ سپاهانی - جلد لیماج مشکی مذهبی

در بحر المناقب فی تفضیل علی بن ابی طالب

ازدرویش برهان علی بن ابراهیم است (ش ۲٤۱۹).

۴۲۳۷

نستعلیق فتحعلی درج۱۲۰۶/۱۲ درش۱۳، ش۱ بهمین خط ، ش۳مورخ ۱۲۶۸، ش۴مورخ۱۲۷۹،جدول شنگرف ولاجورد ، درس۱۱۷-۱۱۸ دیباچهٔ ترجمهٔ عربی فصول طوسی است
۱۵س۹×۱۱ ، ۶۶س۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج سرخ ضربی

مجموع ۵۵

۱ـ الباب الحادی عشر (۱ـ۱۷) از علامهٔ حلی است .

۲ـ النافع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (۱۷ـ۱۰۹) از شیخ مقداد سیوری است .

۳ـ منظومة فی الاصول بعربی (۱۱۱ـ۱۱۶) .

آغاز: بسمله .

الفقه علم بفروع الدین — عن اجتهاد کامل متبن
موضوعه فعل المکلفینا — غایته الفوز بعلیینا

انجام :

ولا تقلد میتا وقد نقل — عدة اجماع علی ان لا یحل

۴ـ لغز الزبدة (۱۲۱ـ۱۲۷) از بهایی (منزوی۲:۴۴۱) .

۴۲۳۸

نستعلیق سده ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، انجام درباب دهم جزو یکم فصل پنجم افتاده، نسخه ازآن یحیی بن ابی الدهانی حسینی رضوی بوده است (ص۶)
۱۸س۹×۱۴ ، ۸۶س۱۴×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قرباکی

البرهان فی علم اسرار العکمة وتعدیل المیزان

از عزالدین ایدمر بن علی جلدکی و در چهار جزو (مجلس ۲ : ۴۵۴ ـ ذریعه ۳ : ۸۹ ـ چلبی) .

آغاز: بسمله. وبه نستعین. الحمدﷲالذی خلق الانسان وعلمه البیان . . . وبعد فان شرف کل علم بشرف موضوعه لاهل العرفان .

۶۲۲۹

شکسته نستعلیق مراضی‌قلی‌کرد (۳۹) در سدهٔ ۱۲ ، جدول‌زر و لاجورد صفحات زرپاشی شده
سطرجلیپا ۷×۱۴ ، ۴۶ گ ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌سرخ زرکوب مقوایی

جنگ

سروده‌های سی پند گان فارسی است بدینگونه :

۱ـ ساقی نامه و مثنوی (۱ ـ ۶) از فتحعلیشاه قاجار متخلص بـ« خاقان » (ذریعه ۹ : ۲۸۰ ـ مشار ۷۲۸) .

۲ـ سروده‌های مهدی بیك شقاقی اسپرلوی تبریزی سرابی (۶ـ۱۹ و ۵۱ـ۵۲) اوشاعری هجو گو بوده ودرسپاهان در ۱۲۱۴ در گذشت (ذریعه۹: ۵۳۴ـ مجمع الفصحاء ۲ : ۴۸۸) هزل است وستایش حاجی محمد حسین صدرسپاهانی .

۳ـ سرایای مهری عرب (۲۶ـ۳۲) .

۴ـ قصیده های داود (۳۲ ـ ۳۷) مخفی (۳۸) حافظ (۱۹ـ۲۳) جامی (۲۴ و ۴۲ ـ ۴۵) بابك مثنوی (۴۰ ـ ۴۱) .

۵ـ نوقصیدهٔ هاتف (۴۵ ـ ۵۰) .

۶ـ خسرو شیرین نظامی (۵۳ـ۹۰) .

۶۲۳۰

نستعلیق جعفر گویا در ۱۲۹۸ یا اندکی پس از آن
۱۴س ۶×۱۴ ، ۱۶۱ گ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی

درسهای شیخی

درسهایست که «سرکار» آقا سید ابراهیم شیرازی در ۱۲۹۸ در بازگشت از تهران و ری و قم در همدان برای نصرالله‌خان نوشته و مورخ است از شنبهٔ ۷ شعبان ۱۲۹۸ تا چهارشنبهٔ ۲۲ شعبان ۱۲۹۸ بعربی وفارسی بروش عرفان شیخی.

٤٢٤١

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده و ازمیانه پاره شده ، ۲۳۰ص. د. نسخه در ۱۲۳۷ از آن محمدعلی کاشی سمنانی پسر میرزا علی‌نقی محرر کاشانی بوده است
۱۰س×۶ ، ۱۰×۹×۳٫۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج مشکی ضربی

دیوان

مثنوی معصوم است در اخلاق بساخت مثنوی مولوی آمیختهٔ بادلستانها و در دنبال عنوان «قصه در تعریف پیغمبران سین ولام که در سمنان مدفون‌اند» نکاتی دربارهٔ این شهر وروستاهای آن آمده است (۷۲ ـ ۸۲).

آغاز:

میشود گنج در آنجا پیدا — تو نداری خبر از سر خدا
میکشد هردو چو عسرت در رنج — عاقبت میدهد حقشان این گنج

....

هر که بردر که حق معصوم است — تو یقین فهم که او مظلوم است
هست معصوم دریـن غم شب وروز — کـه درین راه نـدارد دل سوز

انجام:

انس در صحبت معصومان گیر — تـا نگردی دم نـادان دلگیر

(تمام شد).

۴۲۴۲

نستعلیق ۳ و یا از خود مؤلف ، نسخه از آن علی‌نقی‌بن‌علی بوده‌است باخط و مهر مورخ ۱۲۹۲
۱۳س۷×۱۵ ، ۱۲۰۳۵۶×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد لیساج قهوه‌ای ضربی قره‌کوب‌مقوایی

اصول و فروع دین

ازمیرزا ابراهیم‌بن عبدالجلیل تبریزی مؤلف حقایق‌العلوم و المآثر السلطانیه (ذریعه ۷ : ۳۵) وحقایق‌الشریعه، دراصول دین وفروع آن بادلایل دراصول و باشرح حدیث کمیل بنام قهرمان میرزا ومحمدخان دردومقاله : معرفت باری - علم شریعت (دیباچه - آغازمقالهٔ ۲) سر گذشت او در دانشمندان آذربایجان (ص۱۶) هست.

آغاز: بسمله . الحمدلله علی سوابغ نعمه وبوالغ حکمه . . . چون داعی دولت الهیه .. ابراهیم‌بن عبدالجلیل کتاب حقایق راتمام کرده .

انجام: بعد ازهرنماز فریضه سی بار سبحان‌الله ... والله اکبر بگوید.

۴۲۴۳

نستعلیق ۱۲۶۹

۱۱س۶×۱۴ ، ۱۲۰۳۱۵۶×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج‌گریاکی

مجموعه

۱ـ اصناف موحدین (۱ ـ ۵) ازشیخ حسین .

آغاز: بسمله . من کلام زبدة المحققین شیخ حسین سلمه الله تعالی الحمدلله الاحدالمنفردفی دیمومیة ملکه وسلطانه . . بیاید دانست که اصناف موحدین .. منقسم برپنج‌فرقه است .

انجام :

رخت خطی کشیده از نکویی　　که ازمانیست بیرون خوب روبی

والسلام .

۲ـ آداب واذکار (٦ ـ ۷۹) از غلامعلی باطنی بروش گروه نقشبندیان.

آغاز افتاده : گاه خودبخود ظهور میکند و شوق و ذوق و سوختگی از لوازم آن خاندان است ... آداب نقشبندی و استعمال و اذکار واشتغال این طریقهٔ شریفه... این فقیر . . حضرت غلام علی . . درین ایام سنهٔ هزاروصدودوازده است بتکلیف بعضی عزیزان این چند فواید از کلام مبارك خواجهٔ خواجگـان حضرت نقشبندیه و اکابر مجددیه ... التقاط نمودند جمع کرده آمد .

انجام : پسین بهتراست از نخستین والسلام علی من اتبع الهدی.

۳ـ مشایخ نقشبندی (۸۰ ـ ۸٤) از مولانا خالد که پیران گروه نقشبندی را در آن برشمرده وخدا رابنام هریکی از آنها سوگند داده است وبنظم فارسی بسیارسست.

آغاز: بسمله . سلسلهٔ طریقهٔ نقشبندیه که حضرت مولانا برشتهٔ نظم پذیرفت. الهی بحرمت آن شفیع المذنبین سرچشمهٔ صدق وصفا سید اولادآدم محمد [مصطفی].

انجام : الهی بحرمت آن مطلع انوار فیوضات ابزد سبحان . . . شیخ عثمـان قدس سره .

٤ـ مثنوی فارسی خالد (۸٤ـ۸۵) .

آغاز: فرمایش مولانا خالد .

ای نفس خسیس بی دیانت　　سرمایهٔ حیله و ریـانت

انجام :

دوستان جهان بمذهب من　　دوستانند و دوستان دشمن

۵ـ منظومهٔ عربی درستایش بزرگان نقشبندی و سوگند بنام آنها هردوبیتی بیك قافیه (۸٦ـ۹۳) و در پایان « سلسلهٔ علیه » نامیده شده است .

آغاز:

لاهم یا خیر مدعو ولابالی　　یامن علمت بما فی السر والبال

انجام: صرفت عمری الی العصیان والعطل.

احسن بفضلك لاتنظر الی عملی　　ولا الی سوء احوالی و اقوالی

تمام شد کتاب مؤلفین و بزرگان نقشبندی ... فی تاریخ وسنهٔ ۱۲٦۹.

٦ـ رباعیات ابوسعید ابی الخیر (۹۳ ـ ۹٤).

۷ـ مناجات مخمس بنظم فارسی (۹٤ـ۹٦) مصرع پنجم عربی است.

۸ـ قصیدهٔ فارسی درستایش پیامبر (۹۷ـ۱۰۰) از ابن غیاث.

۹ـ مثنوی درستایش شاه نقشبند ازمولانا خالد (۱۰۱ـ۱۰۳).

۱۰ـ سلسلهٔ نقشبندیه (۱۰۳ـ۱۰۷) بنظم فارسی ازمولانا خالد.

آغاز:

خداوندا بحق اسم اعظم　　بنور سید اولاد آدم

انجام:

بمحض فضل تو امیدوارم　　تو خود فرموده‌ای آموزگارم

۱۱ـ مثنوی فارسی در ۱٤ بیت (۱۰۷).

۱۲ـ معراج خیال (۱۰۸ـ۱۱۷).

آغاز:

بر سرم دیگر هوای عشق یار　　ریخت طرح آشیان از خار خار

انجام:

جسم از فیضت ز دام آب وخاك　　فارغم کردی ز خود روحی فداك

۱۳ـ مناجات ونصایح (۱۱۷ ـ ۱۵۹) از خواجه عبدالله انصاری.

ای زدردت خستگان را بوی درمان آمده ... ای کریمی که بخشندهٔ عطایی.

انجام : زمرهٔ دل ساده‌اند .

۱۴ـ رباعیات (۱۵۹ ـ ۱۶۲) از باباطاهر عریان .

۱۵ـ رباعیات (۱۶۲ ـ ۱۸۷) از ابوسعید ابوالخیر با یك دیباچه و شرح خواص آن.

۱۶ـ قصیدهٔ یائی فارسی مولانا خالد (۱۸۸ ـ ۱۹۳) .

۱۷ـ مثنوی بزبان بومی درسر گذشت پیامبر (۱۹۳ـ۱۴۹) .

آغاز:

هامسران تسب محبوبیوم هس‌شاه‌عالی‌نسب

اسمش محمد قرشی و عرب اداش آینه کناچه دهب

تمام عمرش‌شصت وسه سالن بابوبابیزش بی طرز ومحالن

انجام :

سابای تشریف ای‌بر گزیدم چه روی مردمی جا گزیدم

(تمت شد یا الله یا محمد یا پیر) .

۱۸ـ بندی بنظم‌فارسی دربارهٔ پیامبر ومعراج (۱۹۵) .

۱۹ـ بندی از تذکرة‌الاولیا (۱۹۶ ـ ۱۹۷) .

۲۰ـ دوبند بنظم‌فارسی که در یکی‌از آن ازپیامبر ستایش شده ودومی‌مناجات است (۱۹۷ـ۱۹۹) .

۲۱ـ فرمایش شاه نقشبند بنظم فارسی (۱۹۹ـ۲۰۲) .

۲۲ـ ترجیع‌بند سید احمد (۲۰۲ـ۲۰۷) .

۲۳ـ چند بند منظوم فارسی برخی با تخلص جامی (۲۰۷ـ۲۱۸) .

۲۴ـ یك بند ازآذر (۲۱۸ـ۲۳۱) .

۲۵ـ بندی به نثر مسجع از مناجات انصاری (۲۳۲ـ۲۳۳) .

۲۶ـ رشحات ملا حامد خلیفه (۲۳٤ ـ ۲٤٥) در پنج رکن اسلام و شش اصل ایمان بزبان بومی .

آغاز:

جدمای ثنا و صلوة و سلام	نزانـه او سر طایفهٔ اسلام
واجبن زانامی بی مسلمانی	رکن اسلام ودین وایمانی

انجام :

من ویم بی بخشش لایق هر چند	تو بخشم بعشق شاه نقشبند

۲۷ـ مناجات منظوم فارسی (۲٤٥ـ۲٤٦) .

۲۸ـ دربارهٔ خوابی که نویسنده پیامبررا دیده است بفارسی (۲٤٦ـ۲٤۷).

۲۹ـ قصیدهٔ لامیهٔ عربی شیخ عبدالقادر جیلانی (۲٤۸ ـ ۲٥۰).

۳۰ـ یك دعای عربی با خواص آن بفارسی (۲٥۰) .

۳۱ـ سلسلهٔ طریقهٔ نقشبندیه که در آخر ختم خوانده میشود بفارسی(۲٥۱ـ۲٥٥)

۳۲ـ دستور دعا خواندن پس از پنج نماز (۲٥٥ ـ ۲٥٦) .

۳۳ـ ختم خواجگان کبار از برای هرمهمی ومشکلی بفارسی (۲٥۷ـ۲٥۸) .

۳٤ـ نامهای خدا ومعانی وخواص آن بفارسی (۲٥۸ـ۲٦۳) .

۳٥ـ رسالهٔ حضرت مولانا خالد قدس سره (۲٦٤ـ۲۹٤) .

آغاز: بسمله . بدانکه فرض آبدست شش است .

انجام : ومحتاج استغفاریم .

۳٦ـ رسالهٔ حضرت مولانا خالد (۲۹٤ـ۳۱۰) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذي انعم علینا ... باید دانست که حضرت حق...منعم علی الاطلاق است .

انجام افتاده و سه صفحه‌ای هست که گویا از این رساله نباشد، بدینگونه :

اسلام مرکب از پنج رکن است اول آن تشهد این است که بدل بدانی (پس ازین آن سه صفحه است و نبالهٔ رسالهٔ دیگری باید باشد).

چنانکه دیده‌ایم این مجموعه ساخته و پرداختهٔ گروه نقشبندی است و گویا از دانشمندان کردهم هست و باید هم همه از صوفیان متاخر باشد.

٤٢٤٤

نسخ عربی سدهٔ ۱۱ ، عنوان درشت‌تر ، نسخه در ۱۲۴۴ از آن عبدالله بن احمدبن زین‌الدین ومیرزا ابوطالب ابن میرزا محمدحسین بوده است(ص‌ع) ، درآغاز صفحهٔ عنوان «الجامع بین شفاء الاجسام وابی‌الفوث الکمرانی والرحمة للحکیم الصنبری» (گردآوردهٔ ازرق یمنی مؤلف نفائس الاحکام در فقه شافعی)است.

۴۵س۱۰×۱۵ ، ۱۷۳ ص۱۵×۲۰ ، کاغذ استانبولی ـ جلد قهوه‌ای مقوایی با لولا و ازبکستوی

کتاب الرحمة فی الطب و الحکمة

ازجمال الدین محمدبن ابراهیم صنبری (ص‌ع) در پنج باب : « علم الطبیعة ـ طبائع الاغذیة والادویة ـ مایصلح للبدن فی حال الصحة ـ علاج الامراض الخاصة بکل عضو ـ علاج لامراض المنتقلة فی البدن» (دیباچه) این کتاب از سیوطی دانسته شده است (معجم المطبوعات ۱۰۸۰) .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اخترع من العدم الموجودات و ابدع حکمته فی الطبائع الفاعلات المنفعلات .

انجام : و هذه الدابة اضیق من جلد جمل انتهی والله اعلم .

٤٢٤٥

نستعلیق محمدزکی‌بن محمد مفید درروزشنبه ۳شعبان ۱۱۰۶ ، عنوان وخط روی‌متن شنگرف ، جدول زروشنگرف ولاجورد ، آغازازدیباچه افتاده ، حواشی با لشان «مله»

۱۲س۸×۱۶ ، ۲۴۰ ص۱۵×۲۵ ، کاغذ سیاهانی ـ جلد نیماج قهوه‌ای سوخت‌ترنجی‌مقوایی

شرح الهداية

شرحی است از مبتدی برهدایهٔ ابهری .

۴۲۴۶

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف

۱۲س×۵/۱۱ ، ۷۲ص ۱۱/۱۸×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد پارچهٔ سرخ عطف کیماج مشکی ضربی

دیوان رضوی

از نظام العلماء محمد رفیع حسینی طباطبائی تبریزی است (ادبیات ۲۵۵ ـ دانشمندان آذربایجان ص ۳۸۰) .

۴۲۴۷

نستعلیق رمضان ۱۱۹۴ (ص ۲۳۰) ، جدول زرولاجورد ، در ۲۳۸ص ، آغاز و انجام افتاده
۱۴س×۱۲/۶ ، ۱۲۱ص ۱۱/۱۷×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد کیماج سرخ ضربی متوالی

دیوان

از شیخ محمد علی مؤذن پسر مقری فرخ زندهٔ در ۱۰۷۷ و غزل است بترتیب تهجی باتخلص « مؤذن » و « درویش حاتم ، حاتمی » و مثنوی ورباعی وقصیده (مجلس ۳ : ۴۳۱) .

آغاز:

آنرا که وجه حق بودش منظر نظر
چشم دلش مدام بروی تقی بود
مردانه وار ترك دوعالم کند بصدق
همچون مؤذن آنکه طالب کوی تقی بود

انجام :

آدم از نام تو دربر کرده یا شاه نجف
خلعت ثم اجتباه از لطف رب العالمین

۴۲۴۸

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، رقعها شنگرف ، آغاز و انجام‌افتاده ، در۱۳۶ص، آقای یاسمانی آقرا
«رسالهٔ مورخسین معماتی» نیشابوری در۳۵لدهٔ ۹۰۴ پنداشته‌است (ذریعه ۲۵۳:۹)
۱۵س۶×۱۲،۱۴×۶۳×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج حنایی‌مقوائی

رساله درماده تاریخ

کلماتی که بحساب جمل یکی هستند در آن آمده و در نسخهٔ ما از شمارهٔ «۱۰ : ایجد ، جز ، ... ، اوج» تا شمارهٔ «۱۰۵۰ : خرمهره ، مریض» است و برای هر رقمی یك تا بیست کلمه یا اندکی بیش‌ازان‌دارد ابن کلمات‌بو ژه‌برای‌معماسازان سودمند است .

۴۲۴۹

نستعلیق اصل مؤلف ورمتن و هامش ، در آغاز نسخه دوبار دیباچه‌ای دیگر نوشته شده و بارهٔ سوم دیباچهٔ خودرساله است ، در پایان‌هم عباراتی است درمعما ، فهرست مطالب درص۴ هست
۱۴س۷×۱۱ ، ۱۳۴ص۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی‌کبود ـ جلدتیماج فریاکی

قاطع المفتاح

بفارسی و در کلام شیعی بنام پادشاهی و در چند مطلب برخی درچندمفتاح‌واز اثبات واجب تا معاد . دردیباچه سه نام «قاطع المفتاح ، تحفهٔ خاقانیه ، تحفهٔ فتحیه» دیده میشود ورساله‌بایدازدانشمندان‌سدهٔ۱۳ باشد.

آغاز: بسمله. سپاس بی‌قیاس خداوندی‌را که ماهیات معدومهٔ حقایق موجودات را از کتم عدم بدایرهٔ وجود آورد واشعهٔ شناسائی ذات معرا از سفات خود را بجمیع مخلوقات . پرتوافکن کرد .

انجام: هر که این امور را انکار نماید کافر است ومخلد.

۴۲۵۰

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۲ درش۱و۲ وسدهٔ ۱۳ در ش۳ وسدهٔ ۱۴ درش۴ ، اهدای شادگرق ، درس ۷-۱۱و۱۸-۳۰ بندهای است ازقاویلات ابن دایه وشمع یقین لاهیجی ورسایل اخوان صفا و ازسیدشریف و قیاضی وخیرعلوی وشعرحافظ ، درس۳۹-۳۸ سه‌بند است بعربی وهمه باید ازقرائد وفلاندباشد سطروالدارهٔ ۳گونا۳گون، ۱۹X۱۲،۳۶۶ ، کاغذ سپاهانی وفرنگی ـ جلدلیماج قرباگی‌ضربی

مجموعه ۱۵

۱ـ نامهٔ عبدالرزاق کاشی بعلاءالدولهٔ سمنانی وپاسخ او (۱ـ۷).

۲ـ درمکنون (۱۲ـ۱۷) ازحسن‌بن عبدالرزاق لاهیجی قمی است.

آغاز: بسمله . حمدله ... اما بعد یکی ازبرادران جانی ودوستان روحانی ... التماس‌نمود که‌اعتراض بعضی ازشیان برشیعه که شمامیگویید تقاعد..امیرالمؤمنین. از حرب خلفای ثلثه برای‌تقیه‌بوده‌بسبب‌آنکه انصارنداشت اگرتقیه واجب‌بودپس... حسین ... میدانست ونکرد یا نمیدانست و کرد وبهرتقدیرمنافی امامت وعصمت‌است که شمامدعی‌اید. جوابش راآنچه بخاطر فاترببنده . . . حسن‌بن عبدالرزاق . . . رسد نویسد ... این رساله که موسوم است بدرمکنون .

انجام: سوای فهم ایشان فهم هیچکس دیگربآن نرسد و الحمدلله حق حمد (بلغ بحمده) .

۳ـ مشکوة الحکمة و مصباح البیان (۴۲ ـ ۷۰) از حسن بن عبدالرحیم عراقی

آغاز: مشکوة الحکمة و مصباح البیان فی معرفة الحجة الناطق فی کل زمان بل مشکوة الهدی و مصباح العرفان فی ایضاح الحق من المذاهب و الادیان . بسمله وبه نستعین [الحمدلله الملهم عباده] ... الدال علی وجوده بخلقه و بحدوث خلقه علی ازلیته ... اما بعد فقد وصل الینا من بعض القسیسین والاحبار کتاب یرجع الی ان طریق التعبد فی هذه الاعصار منحصر علی الکتب الالهیة الباقیة فی ایدی النصاری والیهود ... فترتب هذه الرسالة علی مقدمة واربعة ارکان وخاتمه . اما المقدمة ففی الاشارة الی بیان ارکان المعرفة . . الرکن الاول فی اثبات الحجة الناطق ووجوبه فی کل زمان... الرکن الثانی فی ان الحجة یجب ان یکون معصوما عن الخطاء و الزلل . . . الرکن الثالث فی ان الحجة یجب ان یکون ظاهرا معروفا فیما بین الانام او بنوابه . . الرکن الرابع فی بیان طریق معرفة حجة الله ومعرفة نوابه . . خاتمة فی وجوب الرجوع الی القیم والتسلیم له علما وعملا .

انجام : وقد تم تالیفها بید ... حسن بن عبدالرحیم العراقی ضحی الیوم الرابع من الاسبوع الرابع من الشهر الثالث من العام الثانی من العقد السادس من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة النبویة علی مهاجرها الف سلام وثناء وتحیة .

۴ـ مختصر رسائل در نخبهٔ مسائل (۷۴ پ ـ ۱۳۱) از میرزا ضیاءالدین سرابی تبریزی (ص ۱ـ۵۷) ورسالهٔ عملیه فتوائی اواست وبروش پرسش وپاسخ .

آغاز: وبه نستعین . بسمله . حمدك ... وبعد . . . الحاج ابن الشیخ مولی قلی ضیاءالدین ... بر لوح ضمیر منیر اخوان دین مبین گذارد .

انجام : یا کثیرا بهمان عدد تم بالخیر و الحمدلله رب العالمین والصلوة علی نبیه وآله الطاهرین .

درسه صفحهٔ پیش ازین رساله ترجمهٔ اجازه ایست از حاج شیخ محمد حسین

کاظمی بمؤلف بفارسی . خط مؤلف واجازهٔ عمل باین رساله در آغاز آن بالای صفحه هست باسهراو .

۴۲۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۴ : متن نسخ
۱۸س۷×۱۴ ، ۸۴ـ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

شرح دیوان

شرحی است بنظم ونثر ازیکی ازمتاخران بردیوان منسوب به علی (ع) ودرآن ازتحفة الملوك سید جعفر بروجردی کشفی عبارتی آمده است (ص۳) .

آغاز: قوله علیه السلام : الناس من جهة التمثال اما انسان که بصورت همه چون یکدیگرند باید که بعین مهر درهم نگرند .

انجام : وشبحی اندوهناك والسلام علی من اتبع الهدی

۴۲۵۲

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف
۱۸س۸×۱۴ ، ۶۹ـ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - بی جلد

قصص انبیا

درسر گذشت پیامبران است (حقوق ۵۱۲) وگویا ازسدهٔ ۷و۸ باشد واین نسخه ازنیمهٔ داستان سلیمان است تابارهای ازسر گذشت پیامبر اسلام .

آغاز افتاده : کردندیك فرسخ دریاء فرسخ ازسیم خام ... قصهٔ عنکبورشاه روزی ازروزها سلیمان ... برجزیره بگذشت ودرمیان جزیره چشمهٔ آب بدید و اسبان بدید سیاه وسفید وسرخ .

انجام افتاده : صفت طعام خوردن حضرت رسالت ... عادت مبارك او آن بود كه هر كس اورا دعوت میكرد میرفت وطعام او میخورد .. و بسه كف به پنج انگشت خوردی و بدو انگشت طعام .

٤٣٥٣

نستعلیق زین العابدین بن امین الدین حسینی در روز سه شنبه ۱۷ رمضان ۱۰۴۳ ، عنوان و نشان شنگرف
۲۰س×۱۴ ، ۳۹ف ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای مقوایی

حاشیة شرح التجرید

از فخر الدین محمد بن حسین حسینی استرابادی که بنام شاه تهماسب ساخته است (ذریعه ۱ : ۹۹ - طوس ۷۸:٤) تاریخ تألیف آن چنانکه در پایان آمده « اثبات الله » (۹٤۱) است . درذریعه (۱۱۷:٦) از حاشیهٔ دیگر او مورخ ۹٦٥ (= حاشیة الجواهر) یادشده است .

٤٣٥٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ : عنوان و نشان ، نسخهٔ اسوار پاکیزه‌ایست ، شعرهای شفائی و میرزا اجلال اسیر و سلطان علی بیك و میرداماد و زلالی در ستایش او در صدر هشت
۱۷س×۱۱ ، ۱۶۹ف ۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترنجی مقوایی گرد و عطف مشکی

مجذوبات

از میرداماد است (ف ۲۲۳ - ذریعه ۹۳:۵ - مشار ٤۸۱)

٤٣٥٥

نسخ ۱۲۹٦ ، عنوان و نشان شنگرف ، ش ۲ از روی نسخهٔ مورخ ۵ ذی قعدهٔ ۱۱۰۰ نوشتهٔ محمد محسن بن

ملامحراب نوشته‌شده و گویا آن در۱۲۹۶ از آن آقامیرزاعبدالله بوده است (صح) یادداشت ۱۲۹۹ دارد (۸۰ پ)

۱۶س×۱۰ ، ۱۸۴ص۱۱×۱۷ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج آبی کاکی ضربی

مجموعی ۵۵

۱- شرح کبری (۲ پ - ۸۰ ر) شرحی است آمیخته‌ٔ بامتن وبا عنوانها فصل ازمیر سیدابوالبقاء بن‌عبدالباقی‌حسینی بن کبری درمنطق بفارسی از میر سید شریف گرگانی وبنام محمد همایون نعازی بوادر (طوس٤:۳۸٦) جزبهجة‌الطالبین‌شرح‌سید محمدبن محمود حسینی بزدی (مشار۲٤۰).

آغاز: عنوان صحیفهٔ همایون حمدوسپاس حکیمی شاید که علم‌بحقیقت‌ذاتش خارج از تصور عقول وافهام است ... چنین گوید ... ابوالبقاءابن عبدالباقی‌الحسینی... که این شرحی‌است ... بن ... فارسی منطق ... السید ... الشریف.

انجام: ومثالهای اینها ازسابق ظاهر شود.

۲- شرح‌العوامل المائة (۸۱ پ - ۱۷٦ پ) شرحی است ازملا کاظم بن متن ملا محسن‌بن محمد طاهر قزوینی (سپه ۲ : ۳۸۸) وجز آنچه در فهرستهای ادبیات (۳۳۷-۳۳۸)وطوس(۳ : ۲۵)وذریعه(۱۳:۳۷۱) آمده و آمیخته‌است بامتن ودر زمان قزوینی ساخته شده است.

آغاز: بسمله. الحمدلله کما [هو] اهله و کما ینبغی لکرم وجهه وعزجلاله ... اقول لما کان العوامل المنسوب الی ... ملا محسنا حفظه‌الله تعالی محتویةعلی المسائل الکثیرة والفوائد الغریبة ولم یکن له شرح اُرید ... ان اشرح.

انجام: نحومالك وعلیك وغیرهما قد فرغ من الشرح الذی صنفها ... مولانا محمد کاظما حفظه‌الله تعالی من مبحث اسماء الافعال بالعوامل الذی صنفها ملا محسنا رحمه‌الله تعالی علی‌ید ... محمد محسن بن ملامحراب فی ٥ شهر ذی القعدة سنة مائة والف من الهجرة النبویة صلی‌الله علیه وآله (تمت بعون الملك الوهاب).

۳ـ المناظرة (۱۷۷ ر ـ ۱۸۴ر) گفتگوی ابن بابویه با امیر رکن‌الدوله ابوعلی حسین‌بن بویه دیلمی است (ف۶۲۸).

۴۲۵۶

نستعلیق روز پنجشنبه ۱۱ رجب ۱۱۰۴ ، عنوان شنگرف ، متن شنگرف وزیرخط مشکی
۱۵س‌م×۱۵ ، ۱۴۰×۱۲۰م‌م×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

سراج السالکین

شرح اعتقادات است بنام شاه عباس و امام قلیخان و درروز دوشنبه ۱۶ رمضان ۱۰۳۱ ساخته شده است (پایان رساله) درص ۱۷۰ هم آمده : « درسال هزارو سی‌ویك که تب وبائی درمیان مردم لار شایع بود » اگرچه درص ۷۴ آمده « حالا که هزارو سی ودوسال ازهجرت .. گذشته باشد» در ص ۲۱ درشرح عبارت متن « اعلم ایها الولد اعز من الروح صاحب النصرة والظفر والفتوح السلطان الاعدل والمقبل الافبل ذوالنسب الطاهر النبوی و الحسب الباهر العلوی » آمده : « و مراد فرزند آخر کار کیا سلطان محمد است انارالله مضجعه که چون اقوال قوم در بعضی اعتقادات که علم بآن از ضروریات بود و دران اختلاف بود و از حضرت قدسی مآب استدعای محاکمهٔ طرفین و اظهار اعتقاد حضرت ماتن درین ابواب نموده بود ملتمس ایشان را مبذول فرموده باین رساله رفع شك از خاطر سلطان واظهار عقیدهٔ خود و اصلاح ذات البین نموده‌اند» .

پس متن که رساله‌ایست دراعتقادات در همهٔ اصول پنجگانه بروش شیعی صوفی برای کار کیا سلطان محمد ساخته شده است .

شارح در ص ۱۶۸ از پدرخود که دوستار شاه و از « غلامان شاه دین‌پناه حاکم» لار بوده و دوستار ابراهیمخان لاری و آشوبگران لار او را کشته‌اند و درص ۱۹۵ از نیای خود که هشتاد سال قضای لاررا داشته و همنام اوبوده است یادنموده.

در آن یاد شده از رسائل نجومی شارح (۵۶) و از مواقع النجوم (۳۷) و تجرید ومواقف و مقاصد و طوالع (۶۸) و کیمیای سعادت (۲۹) و از شیخ سعدالدین حموئی (۱۳۹). شعرهای کمال الدین فکری نیمدهی فارسی (۹۵) و عطار و ملای روم وسعدی وجامی وفردوسی (۲۹) و امیرحسینی (۲۹) وحافظ وشیخ بهایی (۵۹) و شبستری در گلشن راز (۶۰) در آن آمده است نیز از پاسخ میر سید شریف علامهٔ شیرازی بپرسشهای امیرزاده اسکندر حاکم فارس در آن یاد گردید (۱۴۷) شارح با اینکه در این شرح روش فلسفی پیش گرفته وهانند ماتن مسلك صوفیانه دارد در ص ۱۴۵-۱۴۶ از صوفیان زمان خود به نشر ونظم سخت نکوهش کرده است. در ذریعه (۱۲ : ۱۵۷) از چنین کتابی یاد نشده است.

آغاز افتاده وبریده شده: بود و به تقریب... وسیلهٔ نجات از درکات و سبب رفع [زلات]... طلب انمام آن بروجه صواب نمود و متوسل بروح... حضرت قدسی مآب شد که این چند کلمه که از زبان اهل کشف و شهود در شرح این رساله بیان می کند.

انجام: وتهمتن زمان وروئین تن دوران ابوالغازی امام قلی خان امام الله ایام اقباله ومعدلته الی یوم القیام آمین انه قریب مجیب وبالاجابة جدیر.

آغاز متن: الحمدلله الذی کرم بنی آدم بالنفس الناطقة للکلیات وفضلهم بالعلوم النافعة والاعمال الصالحة الحاکیة من الاخلاق الحمیدة علی سائر الکائنات.

انجام: من اعتقد هذا القدر صار ایمانه مطابقا للواقع صحیحا فاکتفینا علی هذا القدر لان الوقت لایقتضی الاطناب والله الملهم للصواب.

۴۲۵۷

نستعلیق مؤلف، عنوان وشکل ورقم شنگرف، سرلوح وجدول زر ولاجورد

۱۴س×۶/۱۱ × ۱۱/۳۲۲ × ۱۸، کاغذ بغدادی - جلد آوماج قهوه ای ضربی مقوایی با لولا

رساله در حساب

از قاسم اسیری سپاهانی که در روز پنجشنبه نیمهٔ ج ۹۰۰/۲ ساخته است . در ص ع آمده « علامه قاسم الاسیری الاصفهانی ... بخط مؤلفه ... بغداد ... تم رقیمه ... جمادی‌الثانی یوم تحویل الشمس نقطة الحمل» (سیاه شده و درست خوانده نمیشود).

آغاز: رسالهٔ قاسم الاسیری الاصفهانی . بدان حاسبك الله حسابا یسیرا وضاعف فی‌المیزان جمع ضروب اعمالك قلیلا او کثیرا که این رساله ایست در بعضی مسایل حساب مشتمل برمقدمه و سه مقاله وخاتمة الکتاب ... مقدمه درتبیین تعریف‌حساب و عدد وتعیین موضوع حساب وبیان عقود و اسما وصور ومراتب عدد وایراد بعضی از مقدمات هندسیه (ص۲ درسه فصل) .

مقالهٔ اول درتقسیم عدد وبیان خواص آن (ص۱۷ دردوفصل) .

مقالهٔ دوم درضرب ونسبت وقسمت وتضعیف و تنصیف وجمع وتفریق واستخراج اضلاع(۱) (ص۲۲ درهشت فصل) .

مقالهٔ سیم درانواع مساحت (ص۹۷ دردوفصل) .

خاتمه دراعداد متناسبه ومسایل‌مختلفه (ص۱۰۴ دردوفصل) .

انجام : مقابل ۷ والسلام اولا وآخرا علی‌النبی وآله الطیبین الطاهرین کاتبه مؤلفه قاسم‌الاسیری الاصفهانی م تم فی مدینة دار السلام بغداد حین عن‌الاضداد فی‌یوم الخمیس منتصف جمادی‌الثانی الذی یوم تحویل الشمس بنقطة الاعتدال الربیعی من سنة تسعمائة الهجریة بالخیر والسعادة م .

پس‌ازین در ص ۱۱۵ زایچهٔ « مولود فرزند اعزا کرم علاءالدین محمد » است درروز آدینهٔ ۱۹ شعبان ۹۰۰ ، در ص ۱۱۷ـ۱۴۰ چندنامه وقباله ووقفنامهٔ فارسی‌است

۱ـ جذرو کعب و بالاتر از آن

بخط تعلیق ورفاع در یکی از آنها ازشجاع‌الدوله اسفندیار بیك (ص ۱۲٤) یاد شده ویکی مورخ ۱۷ج۲/۹۰۰ و دیگری مورخ۱۷صفر ۹۰۰ است پس حساب سیاق است و همهٔ اینها بخط مؤلف رساله باید باشد.

٤۲٥۸

استعلیق سدهٔ ۱۱ ؛ جدول لاجورد شنگرف ، سرلوح‌دار لاجورد وزروسرخ
۱۸س×۱۱ ؛ ۱۲۸گ۱۰×۱۹ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج ترياکی‌ضربی‌مقوایی

حاشیه تحریر الاصول

حاشیه ایست بر تحریر طوسی از اصول اقلیدس ، عنوان «المقالة الثانیة» در نزدیك بآغاز نسخه در هامش وعنوان « المقالة الرابعة عشر من حاشیة السیدس ثمره علی تحریر اقلیدس» درنزدیك‌بپایان آن درهامش دیده میشود. عنوانهای‌شمارهٔ‌شکلها ومقاله‌های دیگر هم درهامش دیده میشودو گویا ازسید شریف گر گانی‌باشد (تاریخ علم‌الفلك فی‌العراق ٤٤ ـ مدرس ۲۰۰) میبدی هم بر آن حاشیه‌ای‌دارد(طوس‌ش٤۸) وقاضی نورالله شوشتری (مدرس ۲۰۱) .

آغاز: بسمله . وبك الاستیفاق یا کریم . ای یفتقض بالمستدیر فان المحاذات هناك ایضا لکن‌لافی جهة واحدة وان اعتبرت الجهة لزم ان لایکون خط مستقیم‌اعظم من قطر محدد الجهات .

انجام افتاده: ولنا ان نرسم ذاعشرین قاعدة وذلك لان مجموع زوایا سطح ذی‌العشرین ستون... اثنتاعشرة میل‌عدد قواعد .

٤۲٥۹

استعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول زر ولاجورد ، آغاز وانجام‌افتاده
۱۱س×۱۰ ؛ ۹٤گ۹×۱۹ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی‌آراسته عطف‌تیماج‌قهوه‌ای

لیلی و مجنون

از مکتبی شیرازی است (ادبیات ۴۰۹).

۴۲۶۰

نستعلیق گویا در ۱۲۵۲، عنوان آبی و شنگرف

۱۱س۷×۱۳، ۱۸×۱۱/۴×۲۷۰، کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلد لیماج سرخ زرکوب عطف حنایی ضربی

دیوان

از سلطان افشار محمد جعفر میرزا فرزند ظهیر السلطنه کاظم میرزا پسر ظهیر الدوله ابراهیم خان برادر نادرشاه که نخست نزد اسدالله میرزا بوده و در ۱۲۲۲ از مشهد خراسان بهند رفته رفته و درحیدرآباد دکن میزیسته و زن و فرزند پیدا کرده و در دربار فرمانروایان آن کشور مانند ناصر الدوله نظام الملك آصفجاه میرفرخندعلیخان بهادر پسر سکندرجاه فرمانروای دکن پس از درگذشت پدرخود پذیرفته شده و راجه مهاراجه چند و لعل بهادر مدار المهام دیوان دولت دکن چند پارچه دیه «برسم طول وجاگیر» و مقداری جنس و نقد باو داده و با آبرو باداشتن نزدیك پانصد تن زن و مرد باخود زندگی میکرده است ولی این مقرری کفاف معیشت او نمیکرده و چند نامه بدربار فتحعلیشاه و عباس میرزا و میرزا محمد حسنخان مروی نوشته تنگدستی خودرا آشکار داشته و از شاه ایران خواسته که میانجی شود تا انگلیسها مقرری بیشتری باو بدهند[1] و انگلیسها نپذیرفتند و او را آزرده ساختند و او ناگزیر بتنگدستی میزیسته و گوشه

۱ـ او از فتحعلیشاه درخواست کرده و گفته (۸۶):

یا بخوانی در حضورم گر بدانی لایقم
یا دهی فرمان اجرائی بصدر انگزیر

گزیده و درخانهٔ خود مسجدی کوچك ساخته بعبادت پرداخته است (ص۳و۸۶) او بتبار ونژاد خود می‌بالیده و خود را از قاآن و سنجر کمتر نمیدانسته وروی انتساب بصفویان خودرا سیدمی میپنداشته است چنانکه میگوید (ص۱۱۱) :

ما زخاقان و زقیصر کم نه‌ایم اندرنسب

بلکه در هرنوع‌ازامثال واقران برتریم

نسل حیدر آل پیغمبر فروغ مهر وماه

وارث دیهیم و تخت ارسلان و سنجریم

مام ما خود درّ درج لجهٔ شاه صفی‌است

از پدر هم گوهر بحر عقیق نادریم

او با اینکه باخاندان قاجار نامه نگاری داشته ازآنها گهی بدهم گفته است چنانکه اززبان نادر میرزا میگوید (ص۱۰۴و۳۵) .

نیست غم گرشد جهانی پرزدجان لعین

مهدی‌صاحب زمان را رهنما دانسته‌ایم

....

گر عدو سلطان گرفت از ظلم تاج

دادخواه و داور عالم علی است

در این دیوان ازخلفا (ص٦) ودوازده‌امام (ص۱۲-۶۳) عردو ستایش شده و او بااینکه درآیین‌شیعی‌غلوداشت سنیان بیش ازشیعیان باوارادات میورزیده‌اند(دیباچه) تاریخهای ۱۲۲۰ و ۱۲۲۷ و ۱۲۳۱ و ۱۲۴۳ و ۱۲۵۱ و ۱۲۵۲ در آغاز پاره ای از قصاید دیده میشود ودراین سالها این قصیده‌ها سروده شده است .

او گذشته از شاعری بعلمهای دیگر نیز آشنایی داشته است چنانکه می گوید (ص ۲۸) :

نه همین شاعری ام هست شعار
که بسی علم مرا شغل وفن است
حکمت و فلسفه و فقه و اصول
رصد و هیئت و علم بدن است

سر گذشت او در دیباچهٔ خود دیوان و در آغاز نسخه بخامهٔ آقای باستانی راد هست .

چنین است فهرست نام کسان دراین دیوان :

سلطان محمدجعفرمیرزا ، ظهیرالسلطنة کاظم میرزا ، ظهیرالدوله ابراهیمخان نادرشاه افشار ، اسدالله میرزا (۱) آصفجاه میرفرخند علیخان بهادر والسی دکن ، سکندرجاه ، مهاراجه چندو لعل بهادر (۲) فتحعلیشاه قاجار (۳ ، ۶۸ ، ۷۷ ، ۸۳ ، ۸۹ ، ۱۰۴) حاجی محمد حسینخان مروی (۳ ، ۷۷ ، ۸۹) عباسمیرزا نایب السلطه (۳ ، ۸۰) حاجی محمدرضای حیفه (۵) حاجی سلیمان صباحی (۴۹) محمدشاهپادشاه ایران (۶۴ ، ۶۸ ، ۷۴) اشپختر(۷۴) انگلیس (۳و۷۹) صدرانگریز(۸۶) نادرمیرزا (۱۰۴) حاجی محمد فارسی مشهدی (۱۰۲) .

نخست دیباچهایست مورخ ٤ ذیحجهٔ ۱۲۵۲ و در آن آمده که او از مشهد بدکن رفته و درآنجا مانده و « تاحال تحریر (۱۲۲۲) سی سال است که درین شهر زندگی میکند .

آغاز: بسمله . منتخب دیوان صدرآرای اورنگ فهم و فراست زینت افزای سریرسخن . سلطان محمد جعفر میرزاادامالله اقباله خلف خلدآشیانظهیرالسلطنه کاظم میرزا ابن ظهیرالدوله ابراهیمخان برادر نادرشاه انارالله برهانهما .

انجام: بسیار خوش بیان و شیرین کلام که دل هر گز نمیخواهد از صحبت شان آنی کناره کند حال که تاریخ چهارم ذی الحجه سنهٔ ۱۲۵۲ هجری کهف الحاج

حاجی محمد رضا خان روضه خان الشهیر بحیفه روانهٔ ولایت شد دیگر نوشته چیزی نشد.

دراین دیوان قصایداست درستایش مذهبی ودرباری وغزل قدیم وجدید باتخلص سلطان و قطعه عایی نامه مانند وپاسخ وفخر ومطایبه واعتراض ومناجات سپس رباعی؛

آغاز دیوان:

نیکو ببین که این همه نعمت که آفرید

با طبع آدمی بچه ۰۰۰۰ (پاره شده)

شکر تمام نعمت او در جهان که گفت

یا آنکسی که شکر یکی از هزار کرد

از بهر رهنمایی مردم براه راست

دین محمد عربی آشکار کرد

انجام:

راست شد چون الف از قامت این تازه جوان

پشت کوژ گر بنده که مادرزاد است

سالها بیتو بدی مملکت فسق خراب

لله الحمد که امروز ز تو آباد است

۶۲۱۱

استعلیق هدایة الهدی محمدرضای گلپایگانی درش ۳و۱ ، ش ۳ مورخ ۲۵ رمضان ۱۲۷۷ ، عنوان ونشان شنگرف ، در ۳۰ پ پنجدیست درعروض بعربی و ناقص

۱۴س ۶×۱۲ ، ۱۵۴ پ ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد آبماج حنایی ضربی

مجموع ۵۵

۱ـ جمع مختصر (۲ پ ـ ۳۰ پ) ازوحیدی تبریزی (حقوق ۷۲).

۲ـ الاختلاج (۳۲ پ ـ ۴۵ پ) ازقاضی عبدالحکیم‌بن سعید فاروقی‌دردوباب تحسنین دربارهٔ سردومی دردیگر اندامها .

آغاز: رسالة الاختلاج للقاضی عبدالحکیمة . بسمله . الحمدلله الذی خلق الانسان و علمه البیان ... قال القاضی عبدالحاکم ابن السعید الفارقی ... مامن جارحة ولاعضو اختلج من الانسان الاوله دلیل علی ماتجدده وقدجمعت هذاالکتاب علی ماوصل الی من الروایات المنقولة عن الامام جعفر الصادق وعن دانیال النبی ع وعن الاسکندر ذی القرنین وعن حکماء الفرس والروم .

انجام: نعوذ بالله منه ومن عدم الصبر علیه ووجودالفقر.

۳ـ ملحمهٔ دانیال (۴۶ پ ـ ۱۵۳پ) نه ملحمهٔ حبیش (ش۳۰۸۶/۱ ما و ش ۶۳۹ سپه) .

آغاز: مانند ش۴۸۵۵ بالندکی جدایی (نیزش۴۲۶۰ سپه) .

انجام: وتالیمنی ولایت خاصه درآخرسال .

۴۲۶۲

نسخ تصحیح‌شده وخط خورده وبحاشیه‌رفته وگویا از خودمؤلف اگرچه‌درآغازآمده«الکواکب الدریة فی‌علم‌الکلام تألیف الفاضل بیدگلی‌الکاشانی‌ره» عنوانهاسفید مانده بلکه‌حاشیه ازه م‌فرهنگ» دارد ونسخه‌گویاازآن اوبوده است

۱۶س۶×۱۱ ، ۱۰س۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلیماج‌سبزتیره‌ضربی

الکواکب الدریة

ازمحمدباقربیدگلی کاشانی ویکدورهٔ کلام شیعی است بعربی وبااستدلال .

آغاز: بسمله . حمدالله المعلم ذاته بذاته الانسان والهادی الی المبدء و المعاد وسائرالارکان ... فیقول ... محمدباقر البیدگلی الکاشانی انی لطال ما یخالجنی‌ان

اکتب مختصرا فی علم الکلام . . . لاسیما علم هو للمکلفین اهم. فاتیته . . . و سمیته بالکواکب الدریة مرتبا علی مقدمة وفصول ثمانیة .

انجام : هذا آخر ما اردت ایراده والمرجو من الاخوان والاحبة صفحا عما فیه من خلله لان خیر کم خیر کم لاهله و الحمد لله علی عفوه .

٤٢٦٣

نسخ گرد آورندهٔ جنگ

۳۰ص۷×۱۴ ، ۸۲گ ۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی – جلد نیماج قهوه‌ای عطف مشکی

جنگ

گردآوردهٔ موسی بن حسن کر کری لیوارجانی تبریزی مورخ ۲٤و۲۵ شوال ۱۳٤۱ (ص۷۰–۷۱–۷٦) وج۱۳۱۱/۱ درخوی (ص۱۵٤ و ۱٦۲) دریکجا دارد که از مجموعهٔ آخوندملاعلی اصغر تبریزی نقل شده است (۱۳۵) نیز از مجموعهٔ سید (۱٤۵) سید کاظم رشتی در۲۳ صفر۱۲۵۵ ازین جنگ میستاید (نوشتهٔ کر کری در ۱۳۱۱ ازخط او ص۱٤۷)، بدینگونه :

۱– آداب نوافل اللیل بعربی ۱–۲۵ .

۲– دوازده امام منظوم عربی از قوام [سیفی قزوینی] ۳۳–۳٤ .

آغاز:

صل یارب علی شمس الضحی احمد المختار نور الثقلین

انجام :

نظم العبد قوام لهم صلوات لمعت کالفرقدین

....

سره‌الله‌بآل‌المصطفی والمحبین لهم والابوین

۳ـ شعرهای شیخ‌حسن‌صاحب‌معالم‌بعربی ومیرزااحمد مجتهد بعربی وباشعری فارسی وپنج قصیدهٔ عربی وفارسی میرزا ابراهیم‌ملاباشی‌مشهوربشمس‌المعالی تبریزی یکی‌بفرمایش مظفرالدین میرزا. ۳۴ـ۴۶

۴ـ قصیدهٔ ملامهرعلی اندرابی بعربی بنام فتحعلیشاه ۴۶ـ۴۸

۵ـ دوازده‌امام‌منظوم عربی ۴۸ـ۵۱.

آغاز:

یا من تفرد بالتوحید معناه وکل لب‌الوری‌عن‌در کهماه

انجام:

و اغفر بهم ربنا للناظم الاثم واجعل جنابك یامنان مأواه

۶ـ شعرآخوند ملا ابراهیم سرابی بعربی. ۵۱

۷ـ البرائة الجامعة دربرابر زیارت جامعه ازمیرزا عبدالرسول‌بن‌حسن‌حسینی زنوزی خویی مورخ ۱۲۵۷ بعربی وخطبةالطفیان بزبان عمر دربرابرخطبةالبیان‌علی (ع) ازهموبعربی (ازشرح البرائة الجامعهٔ او). ۱۴۸ـ۱۶۲

۸ـ شعر شیخ عمران، شعرمیرزا حسن گوهردرتاریخ در گذشتشیخ‌زین‌الدین احمد [احسایی] در۱۲۴۲، شعرابن ابی‌الحدید بعربی، شعرشیخ‌بهایی وپدرش‌بعربی ۷۰ ـ ۷۱ و۹۶ ـ ۹۸.

۹ـ پاسخ فیض کاشانی‌بپرسش محمد مقیم مشهدی دربارهٔتصوف‌خود او چنانکه مولانا محمد علی صوفی مقری گفته است بفارسی از مقامات النجاة جزائری. ۱۰۵ـ۱۰۶

بندهایی از: احتجاج، بحار، مجمع‌البحرین، صافی، بصائر، امالی، لؤلؤتی البحرین، حاشیهٔ جزائری برشرح کافیهٔ جامی، الدررالنجفیة شیخ یوسف بحرینی،

الدرالنظیم ، مقامات‌النجاة جزائری در نسخه هست (۲۸ ، ۵۳ ، ۶۰ ، ۶۸ ، ۷۶ ، ۹۶ وجاهای دیگر) .

٤٢٦٤

نسعلیق خود شاعر گویا در ۱۲۱۹ ، عنوان شنگرف

۱۲س۹×۱۵ ، ۳۸۶ ، ۱۴×۳۰ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی

دیوان

از سید رضای مداح پسر حاجی سیدحسین تهرانی عطار مشهدی که در کابل مهزیسته ولی شیعی اثنا عشری بوده است، غزل است بترتیب تهجی با تخلص «سید» و یکی از غزلهای پائی آن در پاسخ ملامقبل است و بخواهش ملامحمدحسین ناکرسرود، شده سپس قصیده است و مخمس و مثنوی در ستایش امامان و نجف و کربلا و طوس و معجزنامهٔ پیامبر و علی .

آغاز: هوالموفق . کتاب واضحة الحقیقة فی ذات وصفات ونعت ومدح وحدیث وپند ونصیحت وامثال آن . بسمله .

ای آنکه هر که کرد بنام تو ابتدا

در هرسخن بخواهش یا ... (پاره‌شده)

کرذات اقدس تو نگفتی صفات تو

کس را نبود قدرت گفتن ... (پاره‌شده)

• • • •

هرچند گر نه لطف تو شامل شدش بحال

سید کجا و آمدنش اندرین سرا

انجام :

چواین زن یکی بهتر از صدهزار — درین در چو تو مرد بی اعتبار
نباشد ز گفتار حاصل مراد — برو سیدا کسب کن اعتقاد

۴۲۶۵

نستعلیق واضح سدهٔ ۱۴ ، در ۱ پ - ۶ پ پراکندهاست
۱۵س۸×۱۴ ، ۱۵۴گ۱۲×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد پارچهٔ سبز مقوایی

مجموعه

۱ـ جامع السعادات فی موجبات النجاة (۷ ر ـ ۱۰۲ ر) از مهدی بن ابی ذر نراقی در گذشتهٔ ۱۲۰۹ (ذریعه ۵:۵۸) و این نسخه گزیده ایست از آن .

۲ـ ترجمهٔ قرآن (۱۰۴ ر ـ ۱۵۲ پ) ترجمهٔ پاره ای از لغات و عبارات سور قرآنی است از فاتحه تا ناس .

آغاز: بسمله. سورة الفاتحه حمد و شکر سپاس و ستایش، رب پروردگار، رحمن روزی دهنده .

انجام : از دیو و آدمی .

۴۲۶۶

نسخ حسین بن ابی طالب رفیعائی در ۱۲۴۳ ، عنوان زرین
۲۰س۶×۱۲ ، ۲۰۰گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد مقوایی

النفیة المستطرفة

از سید محسن اعرجی کاظماوی بغدادی (ش ۱۶۹۸) .

٤٢٦٧

نستعلیق ۱۰۷۷ ، عنوان و نشان شنگرف
۱۶س۷×۱۴ ، ۱۹×۱۲ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ

ذیلة الآفاق

از رضی‌الدین محمد قزوینی (ش٤/۳۸۲۸ و ۱۰/٤٤٥۳) .

٤٢٦٨

نستعلیق حاجی عزالدین در ۹۱۷ ، سرلوح زرولاجورد و شنگرف، جدول زرولاجورد
۱۴س۶×۱۲ ، ۱۴۴ س ۱۲×۲۱ ، کاغذ سمرقندی - جلد روغنی زرین ترنجی مقوایی درون قهوه‌ای

بوستان

ازسعدی شیرازی است .

٤٢٦٩

نسخ محمدتقی شیرازی درروز سه‌شنبه ۱۰۹۶/۲٤۲۹ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز افتادگی
۱۵س۵×۱۱ ، ۱۴۴ س ۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج ترياکی ضربی مقوایی

لطایف غیاثی یا اسرار التنزیل

ازامام فخرالدین رازی (ش۳۷۷۵ - مشار۸۷) .

٤٢٧٠

نستعلیق محمد ضیاءالدین نقشبندی مجددی خالدی درسنه ۱۲۵۱ و ۱۳ ، حواشی لغوی دارویکی با نشان «بدل میرزا» ، در ۱۵۹ س
۱۹س۷×۱۴ ، ۳۸۲ س ۱۱×۱۷ ، کاغذ سپاهانی فندی - جلد مشوا گردو عطف تیماج ترياکی

دیوان

ازبیدل بخارایی وغزل است‌بترتیب‌تهجی با تخلص بیدل سپس‌یك‌ترجیع‌است، نزدیك ۳۲۰۰ بیت.

آغاز:

باوج کبریا کز پهلوی‌عجزاست‌راه‌آنجا
سرمویی گراینجاخم‌شوی بشکن کلاه‌آنجا
ای بگاه محبت ناز شوخی بسر نمیدارد
چو شبنم سر بمهر اشك‌میبالدنگاه‌آنجا

* * * *

زمین گیرم بافسون دل بی مدعا بیدل
دران‌وادی که‌منزل‌نیزمیافتد براه‌آنجا

انجام:

لفظ حیرت‌نقشم‌ازمضمون غمازم مپرس
بال معذورم ز شوخیهای پروازم مپرس
همچو تار ساز از تحقیق آوازم مپرس
بر تورمزی می‌سرایم بشنووبازم‌مپرس
بیدلی درپرده دارم ترجمان‌بیدلم

٤٢٧١

نسخ مؤلف

۱۴س۶×۱۱ ، ۱۵س۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی‌ضربی

تفسیر دو آیه

از ملا محمدتقی بیك بن محمد حسین کاشانی که بر دوآیت « رب المشرقین

ورب‌المغربین» و « فلااقسم برب‌المشارق والمغارب» در ۱۲ ع۲/۱۲۹۷ نوشته است در پایان پاسخی‌است بپرسش از بردالعجوز گویا ازهمو درسه صفحه و نیم .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعدچنین گوید بندهٔ خاطی عاصی‌محمدتقی‌بن‌محمد حسین کاشانی .

انجام : ومانند این احادیث بسیاراست تمام شد جواب ازدوسئوالی که نموده بودند درروز دوازدهم‌شهرربیع‌الثانی سنهٔ ۱۲۹۷،حرره اقل‌العلماء محمدتقی کاشانی.

٤۲۷۲

نستعلیق ذی‌قعدهٔ ۱۰۵۲ ، عنوان شنگرف ، آغازافتاده

۱۴س×۱۱ ، ۱۴۱س۹×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌آرپاکی‌ضربی

دیوان

از حکیم محمد حسن زلالی خوانساری است (ذریعه ۹ : ٤۰٤ ـ ادبیات ٤۱٦ و۵۲۳) در ۳٦۰۰ واند بیت و محمود وایاز است وحسن گلوسوز (؟) و میخانه و شعلهٔ دیدار وذره وخورشید وسلیمان‌نامه .

٤۲۷۳

نسخ معرب محمودبن محمدبن یوسفبن‌محمدشروی بحرانی در۱۰۶۱،عنوان ونشان‌شنگرف، آغاز افتادگی افتاده ودراواسط‌اخیرص۴چاپی ، حاشیه‌ها بانشانهٔ «عمیدی»

۱۸س٦×۱۳ ، ۸۷س۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای متوابی‌گردوعطف سرخ

انوارالملکوت فی شرح الیاقوت

از علامهٔ حلی است (ف ٥٤۰ ـ حقوق ۲۵۷) عباس اقبال در خاندان نوبختی ازاین کتاب گفتگوداشته وآن در تهران در جزو انتشارات دانشگاه بکوشش آقای

محمد نجمی درسال ۱۳۳۸ خ بچاپ رسیده وبند اخیر آن « فی حکم المخالفین ... » دراین چاپ نیامده است (۱۹).

۴۲۷۴

نستعلیق ۱۶ شعبان ۱۳۵۲ گویا از خود شاعر ، عنوان و نشان شنگرف
۱۲س×۶ ۱۲ ، ۹۲گ×۱۱ ×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی

دفرمکنون

مثنوی است عرفانی باتخلص اصغر آمیخته باحکایات از علی اصغر بن علی اکبر بروجردی که گویا در ۱۲۵۲ وبان بیاچه‌ای بنثر ساخته است، اوراست حقائق المعارف (ف ۵۷۳)، نام سراینده و کتاب در آغاز وپایان هست.

آغاز: هذا کتاب در مکنون . بسمله . الحمدلله الذی خلقنا فی احسن تقویم ...

بشنو از دل چون حکایت میکند　　قصهٔ مجنون روایت میکند

انجام:

تا کند باز انشاء سازم دفتری　　زو نمایم عالمی را رهبری

۴۲۷۵

نسخ سدهٔ ۱۱ ، حواشی دارد
۱۵س×۸ ۴ ، ۳۴۷گ×۱۴ ×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج عنابی ضربی مذهب

کشف الاسرار

در رمل و بفارسی از ملا حیدر بن محمد اصفهانی در دوازده باب : شرافت این علم ـ خانه های رمل ـ سعادت و نحوست اشکال بکواکب سبعه و بروج ومراتب اشکال ـ سیر نقطه و مراکز ـ بسط اشکال و حل وعقد ومتن و شرح وتفسیر وتاویل و ضعف

وقوت اشکال ـ طول وعرض و عمق وقابلات ثلثه ـ طالب و مطلوب ـ عرض شکلها ـ اعداد رمل و ضرب وقسمت وطرح ـ میزان العمل ـ ضمایر وخبایا واسامی و دفاین ـ انقلاب رمل و سهم السعاده و سهم الغیب و شرف وهبوط واوج و حضیض وفرح وترح وضعف وقوت وخانه و دوبال و درازو گویا و مدور و مجوف و مربع و مثلث و اعمال متفرقه (دیباچه) جز کشف الاسرار اشکوری (ش ۳۷٤٤/۱)

آغاز: کتاب کشف الاسرار تصنیف ملاحیدر اصفهانی . بسمله . و به نستعین . حمد وسپاس نامتناهی سزاوار احدیست که بواسطهٔ ظهور خود عقل کل مبدا عالم غیب وشهادتست از نورخود خلق فرمود .

انجام: که به عکس مشهوراست .. (شکلهای رمل است) .

٤٣٧٩

استعلیق عبدالحسین مازندرانی درذی‌حجهٔ ۱۱۰۹ ، عنوان شنگرف ، حواشی‌دارد بالهان «منه» منه عفی‌عنه ، حاج‌میرزا علی‌اکبر صدرالاسلام»

۲۱س۶×۱۳ ، ۱۲×۲۲۳ ، ۱۹×۱۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج‌نریا کی‌ضربی‌مقوایی

انوار البلاغة

گویا از آقا محمد هادی بن محمد صالح مازندرانی در گذشتهٔ نزدیک ۱۱۳٤ (ذریعه ۲:٤۲۰) رساله‌ایست بفارسی و ترجمه مانندی‌ازمختصر تفتازانی بساخت کتابی جداگانه ودرسه فن :

فن یکم علم معانی درهفت باب (۱ـ۲۵۲) .

فن دوم علم بیان درسه درباب (۲۵۲ـ۳۵۱) .

فن سیم علم بدیع درپنج باب (۳٤۱ـ٤٤۱) .

(نام کتاب ومؤلف از باستانی راد است) .

آغاز افتاده : همخ وثقل کلمات وجدانی است ذهن سلیم و طبع مستقیم آن را ادراك مینماید .

انجام : وبهترین مقطها آنست که نوشته میشود در آخر نامها والسلام علیکم ودر آخر رسالهها تمت الرسالة قد وقع الفراغ من تسوید هذه الرسالة من شهر ذی الحجة الحرام سنة ۱۱۰۱ علی ید . . عبدالحسین المازندرانی .

۶۲۷۷

نسخ حسن بن محمدصادق در ۱۶ شوال ۱۳۱۵ درش۱ وابوالقاسم بن اسمعیل خوانساری بفرمایش آقامیرزامحمود در۲۷ ذی‌حجة ۱۲۱۳ ، ش۳ نسخ مغرب باحواشی « منه ، منه اعلی‌الله مقامه» ازهمین تاریخها ، ش۴ مورخ ۱۰۹۹ ودرزمروشاهجهان از محمدتقی باعنوان شنگرف،ش۵ و ۶ و۷ نسخ مورخ ۱۳۱۴ ، ش۸-۱۰ تعلیق تازه همه‌گویا ازمحمود بن جمال‌الدین بن علی‌بن‌ابی‌القاسم‌بن حسن بن حسین‌بن ابی‌القاسم‌خوانساری نویسنده‌ش۱۰ درشب ۲۸ غ۱۳۰۳/۱غلیج ، ش۱۱بنسخ‌گویا ازهمو، دربرخی ازبرگها پراکنده‌هایست،فهرست‌رساله‌ها نوشته‌محمود بن جمال‌الدین موسوی در۱۰صفر ۱۳۱۶ بامهر۱۲۹۹ویاسخانی راو درصحح دیده میشود، در۵۶۰ص

۱۲س۷×۱۴ ، ۳۲۸س۱۱×۱۸ ، کاغذفرنگی .. جلدگیماج سبزضربی‌مقوائی

مجموع ۵

۱ـ مفتاح الفلاح فی‌شرح دعاء الصباح (۱ـ۲۷۵)ازمولانا محمد اسمعیل خواجویی سپاهانی در گذشتهٔ ۱۱ شعبان ۱۱۷۳ ونزدیك بسه هزاربیت (ذریعه ۱۳:۲۵۳).

آغاز: بسمله . نحمدك یا من اذهب اللیل مظلما بقدرته وجاء بالنهار مبصرا برحمته ... وبعد فیقول ... محمدبن الحسین‌بن محمد رضا المشهور باسمعیل . . . هذا الدعاء الشریف الموسوم بدعاء الصباح الموصوف بمفتاح الفلاح و مصباح النجاح قداشتهرت نسبته الی... امیرالمؤمنین ... و نحن و ان لم نجده بسند صحیح متصل الی ذلك الجناب ... لکن نقل بعض الاصحاب انه وجده باسانید صحیحة و روایات متصلة الیه . . . ومع قطع النظرعن ذلك فعباراته الشافیة و کلماته الوافیة و مضامینه العالیة

ونظامه الغريب واسلوبه العجيب ادل دليل واعدل شاهد على صدوره من ذلك الصدر الا على ... فقصدت ... ان نشير الى جملة مافى فقراته وعمدة مافى كلماته لالتماس من ينبغى اجابته وتسهيلا للدعاة مافى محل التباسه ... (بسمله.) اقرب الى الاسم الاعظم من سواد العين الى بياضه .

انجام : وعليهم صلوات الله وسلامه مابزغت الشمس والقمر والحمد لله رب العالمين على توفيقه للاتمام والصلوة على رسوله وآله البررة الكرام خير البرية واشرف الانام سوده فى عنفوان شبابه ونقله من السواد الى البياض بعد شيبته و نفاد ايامه و اقتراب اجله ... محمدبن الحسين ابن محمد رضا المازندراني الشهير باسمعيل عفى الله عن جرائمهم بمحمد وآله وقائهم بلغ قبالا من اوله الى الخ .

٢ــ الباقيات الصالحات (٢٧٦ ــ ٣٥٩) ديوان عربى عبدالباقى افندى فاروقى موصلى است در ستايش امامان شيعى و نخستين بند آن ديباچه مانندست بر اين كتاب او .

آغاز: بسمله .

صنوطه المصطفى و ابنته	مع سبطيه الكنوز المقفلة
نقطر صعت الباء مع النون	و الباء التى فى البسملة

انجام :

وبنعت اصحاب العباء	لقد زكا الرخت غرسى

(١٢٧٠) .

برص ٣٥٩ــ٣٧٤ ستايش سيد محمود افندى آلوسى زاده وسيد بهاء الدين عبدالله افندى ومحمدفهمى افندى وعبدالغنى جميل زاده وسيدصالح قزوينى نجفى ومولى عباس غروى ومحمد جابر كاظمى وشيخ ابراهيم نجفى وسيد عبدالغفار موصلى و محمد سعيد است بنظم ونثر عربى بر اين كتاب .

۳ـ المنظومة (۳۷۶ـ۴۲۵)قصیده‌ایست‌میمی بی‌الف لزامیر ابوالقاسم‌خوانساری درتوحید وستایش مذهبی شیعی چاپ شدهٔ باهبانی الاصول (ص ۱ـ۴۳) .

آغاز:

تشمت فی قصدی‌بخیر تنشم　　وبدیت‌منظومی بذکر معظم

انجام :

فهیبنی فی صدرهم‌بعدمحضری　　فلم یرمنهم غیر فعل معظم

درپایان (ص۴۲۵) ستایشی است درشش بیت عربی ازاین منظومه ازسیدشریف کاظمینی .

۴ـ الصفیحة (۴۲۸ـ۴۴۱) ازشیخ بهایی .

درص۴۴۲ـ۴۴۴ (مورخ ۱ رجب ۱۱۰۸ بنسخ) بندیست بفارسی گویا از هیئت قوشچی درمعرفت ابعاد واجرام.

۵ـ رساله درعروض (۴۴۶ـ۴۷۹) باعنوانهای فصل .

آغاز: تیمنا بذکر الملك القدیم وبه ثقتی . بسمله . سپاس واقر قادری را که حرکت سریع دوایر افلاك را سبب ازدواج اصول واستراج ارکان گردانید ... و بعد بدانکه ارباب صناعت عروض بناء اصول اوزان شعررابرسه رکن نهاده‌اند سبب ووتد و فاصله .

انجام : باشد بینم رویت .

۶ـ رسالة فی علم‌البلاغة وتوابعها (۴۸۰ـ۵۰۷) بعربی .

آغاز: وبه ثقتی . بسمله . الحمدلله‌الذی خلق‌الانسان وعلمه‌الانسان . . . و بعد فهذا انموذج من علم‌البلاغة وتوابعها مشتمل علی‌مقدمة و فنون و خاتمة اما المقدمة ففیها بحثان (تقسیم‌الکلام ـ تعریف مفهوم‌الفصاحة والبلاغة) ... الفن‌الاول‌علم المعانی وفیه فصول . . الفن‌الثانی علم‌البیان ... الفن‌الثالث علم البدیع ... اما الخاتمة فتشتمل علی فائدتین .

انجام : ولیکن هذا آخرماارد نا ایراده فی هذه الرسالة وقصدنا افراده فی هذه المقالة والحمدلله وحده والصلوة علی من لانبی بعده محمد ص اجمعین فرغ من تسوید هذا ... محمدعلی الخونساری فی تاریخ الثانی من شهرصفر ... سنة ۱۳۱٤ .

درص ۵۰۸ـ۵۰۹ بندیست دربحور بفارسی با اشکال .

۷ـ رسالهٔ قافیه (۵۰۹ـ۵۱۸) ازجامی (حقوق ۱۶۹) .

۸ـ مرثیه (۵۲۵و۵۴۳) ازفغانی بوزن مثنوی وبفارسی.

۹ـ رسالهٔ اجماع (۵۲۸ـ۵۳۳) از آقاحسین خوانساری که بندیست از مشارق الشموس فی شرح الدروس او .

۱۰ـ ترتیب تعلم العلوم (۵۳٤ـ۵٤۱) ازمیرابوالقاسم خوانساری ودستورهاییست دربارهٔ تحصیل علم درچند نوع .

آغاز: هوالله تعالی شانه رسالة فی ترتیب تعلم العلوم من . . . میر ابوالقاسم الخوانساری قدس سره . بسمله . حمدله . . . امابعد این نصیحتی چند است و وصیتی دلپسند که درحین مهاجرت ... مولانازین العابدین المسمی بعلی ... از گلپایگان بصوب اصفهان بغرض تحصیل علم ... اسیربلاد . . ابوالقاسم ابن حسین الحسینی الموسوی ... عرض نمود .

انجام : وهذا ایضا دلیل عدم تمامیته والحمدلله اولا وآخرا .

۱۱ـ رسالهٔ خواص حروف تهجی (۵٤۶ـ۵۵۲) ترجمه‌ایست بفارسی از امام‌الدین کازرونی ازرسالهٔ شیخ عباس بونی .

آغاز: بسمله . حمدله ... چنین گوید ... امام‌الدین کازرونی.

انجام : ازهمهٔ مضرتها ایمن باشد بقدرة الله تعالی والله سبحانه .

٤٧٧٨

نستعلیق احمدالله بن محمد حسینی دامغانی روز پنجشنبه ۲۵ شعبان ۱۲۹۳ در تهران، عنوان و نشان شنگرف
۱۱ س ۷×۱۴ : ۱۸×۱۱٫۳۶۱ کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا

مجموعه

۱ـ بیان اوراد موظفه (۱ـ۲۵) دربیان اوراد موظفه است برای یکی‌ازفرزندان روحانی بایك مقدمه ودوفصل وخاتمه (ش۳٦٤٤) .

۲ـ مرآة‌المحققین (۲٦ ـ ۱۲۷) از محیی‌الدین محمد رونق علیشاه کرمانی (ش۲۸۱٦و۱/۲۸۳۱).

۴۲۷۹

نستعلیق عبدالعظیم‌بن خواجم‌قلی دررمضان ۱۲۳۸(۱۰۲۸) جدول وستون‌بندی زرولاجورد، میان ستونها دربرخی جاهاسرخ

۱۵س۶×۱۱، ۱۹×۱۲٫۳٦ ،کاغذ سپاهانی رنگارنگ ـ جلدتیماج،شکری‌ضربی‌مذوالی

دیوان

خواجه آصفی‌بن نعمة‌الله هروی کوهستانی در گذشتهٔ ۱٦ شعبان ۹۲۳ (ذریعه ۸:۹ ـ مجلس ۲ : ۲۳۱ و ۲۵۳ و ۲۵۵ و۲۵٦) غزل است بترتیب تهجی‌باتخلص آصفی سپس چهارده‌رباعی ویك مستزاد ونزدیك بدوهزاربیت .

آغاز افتاده :

پی سگان درست استخوان‌غم‌پرورد
تنم که‌راحت‌خودجست ورنج‌یارانرا

بحسن آن بت یارشد چوحسن ادب
پیاده در ره دین گرد شهسوارانرا

امیدوار بوصلست آصفی بیارب
که نا امید نسازی امیدوارانرا

انجام :

شدروز ازل میکدهٔ سر منزل ما — کز باده سرشته بود آنر و گل ما
هرلاله که در کوی خرابات دمید — پر کرده پیالهای ز خون دل ما

* * * *

این کاسهٔ دلگشا است نامش بجهان — هر مصرع مستزاد نقشی است دران
در مجلس جم — تاریخش هم
[گر] صبح ایدنهان کند لاک قدح — پس کاسهٔ دلگشای سلطان جهان
از یاد ببار — صبح ایدم

٤۲۸۰

نسخ صفر ۱۱۸٦ در ش ۱ و از آغاز افتاده از دیباچه ، ش ۲ بهمین خط ، اندازه بیاضی است ۲۳س۸×۱۷ ، ۱۹۶ ک ۱۱×۳۳ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ

مجموع ۵۵

۱- ائولوجیا (۱ر-٦۱پ) از افلوطینوس و منسوب بارسطو.

۲- حاشیهٔ حاشیهٔ شرح التجرید (٦۲ر-۱۱٦پ) از ملاعبدالرزاق لاهیجی (طوس ٦۹:٤ - ف ۲۳۰) او در آن از استاد خود صدرای شیرازی یاد کرده است (٦۲پ).

آغاز افتاده : و اعلم ان المنهج الذی اعتبر فیه حدوث الخلق هو طریقة جماعة من المتکلمین .

انجام : ثبوت الادراك المسمی بالاحساس بلا آلة .

٤۲۸۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، نشان شنگرف ، با توضیح و ازمعنای دشوار در هامش ۱۳س۸×۱۵ ، ۱۱۱ ک ۱۵×۳۳ ، کاغذ هندی - جلد تیماج ترباکی ضربی عثمانی

دیوان

مثنوی و بزبان اردوی کهن است دربارهٔ داستان پدمنی و شیفتهٔ او سلطان علاءالدین خلجی و در دیباچهٔ آن توجهی بآیین اسلام شده و حدیثها و آیتهای بسیاری در آن آمده وچنین می نماید که سرایندهٔ آن از پیروان سنت است و او شناخته نشد که کیست و همین اندازه ازین مثنوی برمیاید که همزمان شیرشاه سوری بوده است که پس از همایون شاه وپیش از اکبرشاه پنج سال در هند فرمانروا بوده است . اودراین دیوان ازشیخ مبارك وشیخ کمال وشیخ برهان شاگرد سید محمد به نیکویی یاد کرده است(۱)

آغاز:

برکت کیت سوسرب بیانی — دهرتین چینهه چینهه نهین پانی

اورجوهوی سوبساور اندها — دن روی چار مری کی دهدها

انجام :

سکهین کهاپدماوت رانی کرهونه کهت بهیس

جو کی سوجو کهت من چکوی لی کر گراپدیس

۴۲۸۲

بسخ شب دوشنبه شوال ۱۰۸۸ درش ۱ ، ش ۳۰۳ بهمین خط و ش ۲ پس از یك صفحهٔ دیباچه افتاده و میرسد بمیانهٔ فصل یکم ، ش ۴ مورخ شب پنجشنبه ۱۳ شوال ۱۰۸۸ واز آغاز در میانهٔ حدیث هشتم افتاده، عنوان و نشان شنگرف ، شعر فارسی محمدحسین تراقی در پایان هست بخط خود او، یادداشت مورخ صفر ۱۰۸۸ از محمدعلی مازندرانی در ش ۴ هست

۱۳ س ۷ × ۱۲ ، ۳۸۴ × ۱۴ × ۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ترنجی مقراضی گردجنابی

۱ـ این آگاهی را آقای علی رضای تقوی از دانشجویان شهر کراچی و مهمان دانشگاه تهران بادیدن همین نسخه بمن داده است است .

مجموعه

۱ـ سر گذشت فیض (۱ ـ ۲۵) ازجمال‌الدین نطنزی بفارسی ودر آن‌روشن‌شده است که فیض کاشانی چنانکه تودهٔ مردم می‌پندارند صوفی نیست وشبهه‌ای که‌برخی کرده‌اند و اورا ازین گروه دانسته‌اند رد شده است در پنج نمونه :

۱ـ آنچه که فیض دریاسخ نامهٔ محمد مقیم مشهدی نوشته .

۲ـ آنچه در فهرست الکتب آورده .

۳ـ آنچه درآداب السلوك یاد کرده .

٤ـ آنچه درمحاکمات نگاشته .

۵ـ آنچه‌در کلمات طریفه‌نوشته‌است(درمتن نمونهٔ ٤و۵ پس وپیش شده‌است).

آغاز: رسالة مولانا جمال‌الدین النطنزی . بسمله چنین گوید‌محرر‌این‌رساله وعروف این مقاله جمال‌الدین‌النطنزی .

انجام : وبحر نحو که امکان داشته‌باشد ودست دهد .

۲ـ اصول وفروع‌دین (۲۷ـ۵۳) ازشریف‌عبدالعظیم ثانی پسرمحمدمقیم‌شریف بابویه‌ای در دوهدایت : نخستین در پنج فصل(توحید ـ عدل ـ نبوت ـ امامت ـ معاد) دومی در فروع در پنج فصل (نماز ـ روزه ـ حج ـ زکوة ـ جهاد) .

آغاز: هوالفتاح العلیم بسمله . وبه نستعین الحمدلله‌الذی هدانا سواءالطریق هوسبیل طلب‌العموم ... اما بعد چون غرض اصلی ... ابن محمد مقیم لشریف‌البابویهی عبدالعظیم‌الثانی ازخدمت‌علماوخواندن علم معرفت‌اصول‌وفروع دین وزایل گردانیدن تنك (ازاینجا افتاده و نام کتاب دانسته نشد) .

انجام افتاده : فصل چهارم دربیان زکوة است ودانستن اونیزازجملهٔفروع‌دین است .

۳ـ شرح مدخل البشر بر حادی عشر (۵۵ ـ ۸۸) از همو و شرحی است آمیخته با متن الباب الحادی عشر علامهٔ حلی بفارسی (دیباچه).

آغاز: هذه الرسالة فی ترجمة باب الحاد یعشر من کتاب . بسمله . وبه نستعین. الحمدلله رب العالمین... اما بعد چنین گوید محرر ومورق این اوراق .. ابن محمد مقیم البابویه الشریف عبدالعظیم الثانی .

انجام افتاده : قول مصنف السادسة فی انه تعالی یجب علیه عوض الآلام یعنی ششم ازمباحث عدل دردانستن آنست که واجب است بر خدای تعالی عوض الهی که بهر نفس رسیده ... وقتل از برای قصاص .

۴ـ رسالهٔ رجعت یا ترجمهٔ چهارده حدیث (۸۹ـ۱۶۴) ازمجلسی دوم (ف ۱۱۰۳)

۴۲۸۳

نستعلیق ابوالحسن محمدعلی بن سیده مقیم لاریجانی نیاکی متخلص به مرکب در ۱۱۲۹ (ص ۱۱۴) و ۱۱۳۵ (ص ۴۴) و ۱۱۶۶ (ص ۸۷) ، عنوان شنگرف

۱۳ س ۷×۱۲ ، ۶۸ ف ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلد تیماج حنایی ضربی

مجموعه

۱ـ صحیفة الانام (۴ـ۴۳) از ابوالحسن محمدعلی بن سیده محمد مقیم حسنی لاریجانی نیاکی متخلص به « مرکب » که از مرشد العوام میرزا ابوالقاسم گیلانی قمی گرفته کرده است .

در ص ع آمده که نسخه از آن همین محمد علی بن محمد مقیم لاریجانی نیاکی است و چند بیت فارسی است از همین « مرکب » وپس از چند عبارت پراکنده ای این رساله آغاز میشود .

آغاز: بسمله حمدله... چنین گوید محمدعلی بن محمدمقیم لاریجانی ابوالحسن

که این مختصر بست در بیان واجبات وضو ونمازیومیه ازسهویات وشکیات.

انجام : پس اول ظهر است .

۲ـ مرکب سازی (٤٦ ـ ٥٥) بنظم ونثر فارسی گویا از همان میرزا مرکب تباکی و پیش از آن در س ٤٤ نسخهٔ مرکب است از همو با عنوان « نسخهٔ مرکب من عمل میرزا مرکب » و با نشان « کتبه مرکب الحسینی اللاریجانی سنه ۱۲۳۵ ».

چنین است فهرست عنوانها مطالب آن :

شرایط خط خوب ، درصفات قلم خوب ، درساختن مرکب ، شناخت کاغذ(٤٦) درآهارزدن کاغذ ، مهره زدن کاغذ ، بیان قلمتراش ، درتراشیدن قلم (٤٧) درشرایط قط زدن ، آداب قلم دردست گرفتن ، خاتمهٔ کتاب درباب جدول و تذهیب و رنگهای گوناگون وساختن مرکب وسایر لوازم کتابخانه وشستن لاجورد ، جدول کشی باطلا ولاجورد(٤٨)خط ومهره ، خطریزودرشت ، خط طلا ولاجورد ، حل ساختن لاجورد، در شناختن و شستن سنگ لاجورد (٤٩) درحل کردن و عمل آورد طلا (٥٠)درساختن انواع رنگها، شستن شنگرف، در شستن لاجورد (٥١) زرد کردن زرنیخ ، سرخ کردن زرنیخ ، ساختن سفیدآب ، درسفید کردن لاجورد ، در گلگونه ، [ساختن لاجورد و شنگرف] برای نقاشی (٥٢)ساختن مرکب چندین نوع (٥٣) ساختن مرکب نشاستجی، مرکب صمغی ، مرکب قلع وسیماب (٥٤) زایل کردن نوشته از کاغذ (٥٥).

آغاز:

خط که مایهٔ است شهرت او — آن اشارت بود خط نیکو

بهر آن است خط که بر خوانند — نه که درخواندنش فرو مانند

انجام :

کار بسیار است درپیش قلم — گشته لیکن قوت تحریر کم

باد الطاف الهی رهبرم — خامهٔ تحریر بسادا یاورم

تادهم این داستان را اختتام رونهم سوی دیگر حسب المرام

(اللهم اغفر لکاتبه اعنی محمدعلی ابن محمد مقیم الحسینی اللاریجانی النیاکی) .

۳ـ تحفة النبی (۵۹ـ۷۹) از سید نعمة الله فکرت لاریجانی .

آغاز:

آیینهٔ طلعت خدایی گنجینهٔ فیض کبریایی

برهان کمال قدرت حق تمثال جمال حی مطلق

انجام :

چون جان علی خدا برایت فکرت چکند فدا فدایت

....

این ذکر خوشم چه منتهی شد موسوم بـه تحفه النبی شد

٤ـ اختیارات (۱۰۶ـ۱۱٤) .

آغاز: اختیارات در جامه پوشیدن .

چون بود در بروج ثابته ماه جامه بریدن اختیار مخواه

بلکـه در برج منقلب بـاید ور بزهره نظر کنـی شاید

بایدت نیز وقت پوشیدن اندرین اختیار کـوشیدن

انجام :

لیك باید که اعتقادش ازین چون بداند نگردد از ره دین

که نداند شناخت در دو سرا هیچ کس علم غیب غیر خدا

(تمت فی یوم الثلث سنة ۱۲۲۹ ، کتبه ابن محمد مقیم محمد علـی الحسینی اللاریجانی النیاکی) .

۵ـ جنگ (پراکنده در سراسر مجموعه) شعر همان نیاکی (٤) جامی ، ابن حسام (۵۵ـ۵۶) آقاسید نعمة الله فکرت لاریجانی (۵۹ـ۶۲ و ۸۰ـ ۸۸) نامهٔ کنیزی

یخانم (ص۷۰ـ۵۸) آغاز رساله‌ای بفارسی در احادیث منقبت پیامبر و علی (۸۹ ـ ۹۳) شعرفارسی ۹٤ ، ستایش امام رضا بنظم فارسی ازهمان فکرت (۹۵ ـ ۹۹) دوازده‌بند مخمس (۹۹ ـ ۱۰۰) نامه ای بنظم فارسی بحاجی عبدالله آقا گویا از عمین نیاکی نویسندهٔ نسخه ، شعر فارسی او که در مسجد حاجی حسین در نوسر سروده (۱۰۳) وقف‌نامه‌ای که بنظر استادی مولانا محمد جعفر استرابادی گذرانده شده‌بخطمر کب حسینی لاریجانی در ۱۲۳٦ (۱۰٤) شعرفارسی ازاوبخط او در ۱۲۳۵ (۱۰۵) « سئوال جواب علامی ... آقاسید محمد سلمه‌الله » در عقد نکاح (۱۱۵ـ۱۱٦) « سؤال‌وجوابی که ازآقای مرحوم یعنی آقامحمدعلی بهبهانی شد » در فقه (۱۱٦ ـ ۱۱۸) « اسامی شهرهای روسیه » (۱۱۸ـ۱۱۹) رباعی و مثنوی ، نسخهٔ میرزا محمد علی خوانساری خوش نویس دربارهٔ مرکب، نسخهٔمرکب میرزا شفیع تبریزی بخط محمدعلی‌حسینی لاریجانی متخلص به « مرکب » (۱۱۹ ـ ۱۲۰) شعر فارسی میرزا مجنون جندقی و « مرکب » و مخمس حاجت و مشرف (۱۲۳ ـ ۱۲۷) چند بیت عربی و فارسی و پراکنده های دیگر (۱۲۷ـ۱۳۲).

٤۲۸٤

نسخ مؤلف ش ۴۹۳ باحواشی او در این دوشماره ، عنوان شنگرف ، در۶۱ پ - ۶۲پ دوبند عربی فقهی است والقاب دانشمندان شیعی

۱۶س۶×۱۳، ۱۱۱س۱۰×۱۷ ، کاغذفرنگی - جلدتیماج‌مشکی‌ضربی

مجموع ۵۵

۱ـ التنقیح (۳پ-٤ر) دومسئله است ازین کتاب .

آغاز: وبه ثقتی . بسمله . مسئلتان ; الاولی جوازالاستثناء فی‌الیمین بمشیةالله وهواجماعی ... هل یشترط التلفظ بالاستثناء اویکتفی الاعتقاد والنیة فیه .

انجام : والمراد هنا المرور بالحق . نقل عن التنقيح والسلام .

۲ـ المسائل المدنيات (٤ پ ـ ٦ پ) (ف ۲۰۲۱) .

آغاز: بسمله . من المسائل التي سئلها السيد مهنا بن سنان الحسيني المدني من العلامة محمد بن الحسن[بن] المطهر الحلي مايقول سيدنا الامام العلامة في المسائل التي لم يرد فيها نص من أصحابنا .

انجام : مع دلالتها على المقصود .

۳ـ مصباح الوصول في علم الاصول (۷ ر ـ ٦١ر) از محمد مهدی بن میرزا محمد چهارسوقی سپاهانی که در ۱۲۷۰ ساخته است .

آغاز: مصباح الوصول في علم الاصول. بسمله . الحمدلله الذي مهدلنا قواعد الاصول لاستنباط مدارك فروع الاصول ... و بعد فيقول . . محمد مهدی بن محمد الچهار سوقي الاصفهاني . . . هذه وريقات قد صنف فيها اقتضاء الامر بالشيء عن ضده . . . و سميتها بمصباح الوصول في علم الاصول . . وهي مشتملة على مقدمات وتنبيهات وخاتمة .

انجام : كما تحب وترضى بحق محمد وآله و اهل بيته وقد فرغت من تسويد ذلك السواد الذي صار ماخوذا من السواد في يوم الاثنين من رجب المرجب في سنة مأتين وسبعين بعد الالف سنة ۱۲۷۰ (بامهر) .

٤ـ مشكاة العقول في علم الاصول (٦۳ پ ـ ۱۱ ر) از همان چهارسوقی که در ۱۲۷۱ ساخته است .

آغاز: مشكاة العقول في علم الاصول . بسمله . وبه ثقتي . الحمدلله الذي دلنا الى معالم القوانين ومدارك فروع اصول الاسلام . . و بعد فيقول ... محمد مهدی ابن میرزا محمد الچهارسوقي الاصفهاني . . . ان هذه جملة من الكلمات التي ذكرت في جواز اجتماع الامر والنهي في الشيء الواحد وعدمه و نبذة من المسائل الاصولية العقلية التي بلغ اشكالها مشهورا بين الاصوليين ... و سميتها بمشكوة العقول في علم الاصول وهي

مشتملة علی مقدمات و تنبیهات . .

انجام : کما عن السیدین و الشیخ نورالله مسکنهم انتهی . وقد اتفق الفراغ ... فی الیوم الاربعاء من الشهر الخامس ... سنة مأتین واحدی وسبعین بعد الالف . . . سنة ۱۲۷۱ ذاوسوسة الخاطی ابن مرحوم میرزا محمد الچهارسوقی (بامپور).

۴۲۸۵

نسخ سدهٔ ۱۳

۱۳س۷×۱۴ ، ۳۸۷ ، ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره - جلد روغنی آراسته با پیکره‌های بلبل و پروانه درون عنابی با پیکره‌های آهو و اسب و شکارچی و گل و باس

حدائق الحقائق

از حسن رامی (ادبیات ۲۰۴) .

۴۲۸۶

تعلیق زین العابدین کلاهدوز در ع ۳۴۷۷/۱ و با از روی نسخه مورخ ع ۶۴۹/۱ ، عنوان و نشان شنگرف

۱۸س۶×۱۴ ، ۳۶۸ ، ۱۱×۱۶ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج عنابی ضربی گردو عطف و درون سبز تیره

حدائق الحقائق الاولی

از افضل الدین احمد بن ابی حامد کرمانی مؤلف بدایع الازمان فی وقایع کرمان والمضاف الی بدایع الازمان فی وقایع کرمان (مشار ۲۱۰ و ۱۱۲۴ و ۱۴۴۸) که در کوهبنان در صفر ۵۸۴ ساخته است (ص ۹۷ دیباچهٔ تاریخ کرمان (سالاریه) وزیری) .

۴۲۸۷

نسخ ع ۱۰۹۲/۱ ، عنوان و نشان شنگرف

۱۴س۲×۱۴ ، ۱۱۷ ، ۱۰×۲۰ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی ضربی

منهاج الکرامه فی معرفة الامامة

ازعلامهٔ حلی است .

۴۲۸۸

نسخ و نستعلیق محمد اسمعیل بن محمدرضای حسینی منجم در روز سه‌شنبهٔ ۱۷ ذی‌حجه درش ۱ و روز سه‌شنبه ۱۱ ج ۱۲۶۶/۱ در کرمانشاه و رش ۳ ، عنوان و نشان شنگرف

۱۳س۶×۱۰ ، ۶۶×۱۰۴۶ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی

میکرو ۴۵

۱ـ احکام النجوم (۲ پ ـ ۴۱ ر) باید بخشی از بحار مجلسی باشد و تا « فی علامات خسوف القمر طول السنة » را دارد .

آغاز: بسمله . باب سعادة ایام الشهور العربیة ونحوستها ومایصلح فی کل یوم منها من الاعمال . الخصال عن ابیه .

انجام : قال کان اعلم الناس .

۲ـ جزیرهٔ خضراء (۴۶ پ ـ ۶۵ پ) بفارسی از محمدعلی بن محمدصالح فراهانی مورخ ۱۱۱۶ بدستور شیخ عبدالرزاق بن جمعه رساله‌ایست که شیخ محمدامین کاظمی در سپاهان در ۱۰۹۱ نسخه‌ای از آن به من خان داده بود (دیباچه) و همان رساله جزیرهٔ خضراء معروف و موجود است : یکی داستان فضل پسر یحیی پسر علی طبیبی ، دومی روایت کمال الدین احمد بن محمد بن یحیی انباری در ۱۰ رمضان ۵۴۳ و داستانی که نزد عون الدین یحیی بن هبیره گفته شد .

آغاز: بسمله. حمدله . . اقول چنین گوید ... محمدعلی بن محمدصالح فراهانی

انجام : تا اینکه وزیر فوت شد . اهل بیته الطاهرین .

۴۲۸۹

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورده
۱۱س۷×۱۴ ، ۱۰۱×۱۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی گرنجی مقوایی

دیوان

از کشوری وغزل است نه بترتیب تهجی باتخلص کشوری سپس مربع ومخمس ومشاعره بدستور ملك شمس‌الدین محمدبن ابراهیم‌خان از هرحرفی پنج بیت .

آغاز افتاده :

با سگان او بگو حال زارم‌ای رفیق
مردنم نزدیك شد آگاه کن احباب را
مرده مسکین کشوری زان لب حدیث اکنون چه سود
دادجان بیمار غم ضایع مکن جلاب را

انجام :

وه وه چه خوش بود که نمایی رخ از نقاب
تا کشوری خسته دهد دیده را جلا

۴۲۹۰

نستعلیق روزدوشنبهٔ رجب ۱۲۲۵ درس ۲، ش ۱و۳ بهمین خط ، عنوان وتذهیب شنگرف، بامهر احمدبن حسین حسینی مورخ ۱۰۳۳ ، بایادداشت تاریخ شکست یافتن سرباز مراغه درج ۱۲۲۵/۳ درص ۱۲۳ وشعری مورخ ۱۲۶۶ درص ۱۴۰
۱۶س۶×۹۱ ، ۱۶۷×۱۱۰×۱۶۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج حنایی ضربی

مجموع ۵۶

۱ـ خوان نعمت (۱ ـ ۲۲) نسخهٔ ما دیباچهٔ مجموعهٔ نظم ونثر یا خوان نعمت

نعمت خان محمد عالی است که در ۱۱۰۴ ساخته شده ودر آن از اوستایش شده است.

آغاز: بسمله . عیار افزای سخن اکسیریست که چون بر فلزات معدن لفظ طرح شود زرخالص از سبیکهٔ غیرت رنگ باخته برآید .

انجام : وخطابی که ازجانب پادشاه جهان عطا آمد نعمت خان است ازلطایف غیبی تاریخ خطاب چنین یافتم شکر نعمت واجب واجب (۱۱۰۴) .

۲ـ لطیفهٔ غیبی (۲۳ ـ ۱۲۳) ازمحمدبن محمود دارابی درشرح دیوان حافظ (مجلس۳:۴۹۱) در پاك مقدمه وسه باب وخاتمه .

آغاز: بسمله . فصیح‌ترین کلامی که فصحای بلاغت شعار وبلغای فصاحت آثار کتابهٔ دیوان خود سازند حمد وستایش وثنا ونیایش کبریایست .

انجام : از بوسه‌های پیاپی تنگ شکرساخت .

۳ـ تفسیر لغات دیوان حافظ (۱۲۴ـ۱۳۰) درشرح واژه‌های دشواراین دیوان .

آغاز: بسمله . این رساله ایست برای حروف‌مشکلهٔ‌حافظ تصوف تصفیهٔ قلب است از کدورات قالب .

انجام : پاکبازی عبارت ازتوجه خالص است که نذراعمال ثواب‌خواهدونه‌در مال بمرتبه‌ای بلکه خدارا خواهند وبس .

۴۲۹۱

نستعلیق محمدتقی‌بن حسین‌رازی سبزواری درج۱۱۱۳/۱ درش۱ ، ش۳ بهمن‌خط ، ش ۳ مورخ روز پنجشنبه ع۱۱۰۴/۳ ازهمو ، ش۴و۵و۶ بهمین‌خط ، عنوان و اعلان‌شنگرف
۱۶س×۱۴ ، ۱۴۵ص ، ۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌ضربی‌ترنجی‌مقوایی

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ توحید (۱ـ۱۷۱) ازملامحمدباقرمجلسی که در ۱۰۹۴ کتاب‌التوحید منسوب بمفضل را بفارسی درآورده است (ذریعه ۴:۹۱ـ مشار۳۹۷) .

۲ـ هفت‌اقلیم (۱۷۲ـ۱۷۸) بندیست بفارسی در جغرافیا .

۳ـ ترجمة‌الصلوة (۱۸۱ ـ ۲۲۰) گویا از محمد باقر مجلسی یا دیباچه‌ای در اصول دین .

آغاز افتاده : اراده کند که موجود شود بمجرد اراده موجود میشود .

انجام : این مجملی است از احکام مختلفهٔ مردان وزنان واحکام دیگر هست که در کتب مبسوطه مذکور است والحمدلله اولا وآخرا و صلی‌الله علی محمد و آله الطاهرین الطیبین .

۴ـ شرح شعر « اتتل توته‌تتل » (۲۲۳ـ۲۳۱) از ملامحسن فیض کاشانی بروش عرفانی شیعی .

آغاز : بسمله . اتتل تو[ته]تتل، پنجهٔ بشیر مال وشکر، هفتاد میخ آهنی بژاژل پای احمدك ، احمدك جان پدر ، تیشه بردار وتبر ، برو بجنگ شانه سر ، شانه غوغا کند ، پوست بکونت وا کند ، برو بجوش توتیا ، خود را بشوی زود بیا ، در بعضی حکایات غریبه وعبارات عجیبه از فواید بعضی افاضل متاخرین صاحب صافی وافی مولانا محمد محسن کاشی وعذا عبارته : برضمیر ارباب دانش واصحاب بینش مخفی نماناد که هیچ لفظی نیست که او را حقیقت درمعنی نباشد . . . از آنجمله اسماء الفاظ « اتتل توته[ته]تتل » است . . گویند شخصی بود محمدنام وپسری داشت احمدنام وآن پسر را صیحت مینمود بزبان کودکان باوی حرف میزد . . . بنابراین امر بفرزند خود گفتی « اتتل توته‌تتل » بدانکه همزهٔ حرف ندا لیست و « تتل » منادی است یعنی : این (؟) فرزند آنچه میگویم ترا یاد بگیر بدان عمل نمایی ومیتواند بود که « اتتل » متکلم وحده باشد یعنی تلاوت میکنم من از برای تو چیزیرا که چون بخوانی و بدانی ترا اصول خمسهٔ ذیل حاصل شود .

انجام : درحالتی که راضی وخشنود شوی والله یعلم بالصواب (تمت) .

۵ـ رساله دربیان ریاضت ومجاهدت‌نفس یا رسالهٔ سلوك (۲۳۳ـ۲۴۲)ازمحمد تقی مجلسی .

آغاز: رساله‌ای که مولانا محمد تقی مجلسی بخط خود نوشته در باب ریاضت ومجاهدهٔ نفس و طریق‌بندگی. بسمله . وبه ثقتی . حمدله ... اما بعد چون بنای‌ایمان وایقان برریاضت و مجاهدات است . . . وشکی نیست در اینکه مراد از این مجاهده مجاهدهٔ اکبر است .

انجام : وتا کسی مثل ایشان نشود ادراك ایشان نمی‌تواند کرد و نمی تواند شناخت و الحمدلله رب‌العالمین ... وعترته الاتجبین .

۶ـ سئوال وجواب (۲۴۳ ـ ۲۴۴) در صواب و خطای رای مجتهد و علم ازلی بکفر کسی .

آغاز: سؤال حکم شرعی که مجتهدین و اهل شرع میکنند خالی از اختلاف وشك نیست .

انجام : که در همه وقت او است .

۷ ـ بندیست بفارسی دربارهٔ « مراتب میراث غایب » (۲۴۶) .

۴۲۹۲

نسخ ۱۱۴۱ ، ورش۴ ، ش۵ مورخ ۱۱۴۱/۲/۴۴ نوشتهٔ محمدباقربن ملك‌محمدکردابادی سپاهانی در اصفهان که یابد او پسندهٔ همه شماره‌ها باشد

۱۷س۶×۱۱ ، ۱۹×۱۱/۴۴۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌سرخ

دیجیتال ۵۵

۱ـ رسالة فی وجوب الصلوة علی‌النبی (۲ـ۵) از حیدر علی‌بن میرزا محمدبن حسن شیروانی .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . حمدله ... فيقول ... حيدرعلي بن ميرزا محمد بن الحسن الشيرواني اعلم ان الظاهر الذي لاريب فيه ... وجوب الصلوة على النبي.

انجام: رواه الصدوق في كتاب معاني الاخبار والحمدلله وحده والصلوة على محمد وآله كثيرا كثيرا .

۲ـ رسالة في الشك (٦ـ١٧) كويا ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فهذه مختصر احببت ان احرر فيه بعض المسائل في الشك في الصلوة و اعدادها و كيفية التسليم وفيه مطلبان .

انجام: فانها مصرحة مفسرة والله المستعان و الحمدلله رب العالمين ... والسلام .

۳ـ رسالة في المسافة الموجبة للقصر والافطار (١٨ـ٢٨) ازهمو .

آغاز: بسمله . حمدله ... وبعد فيقول ... حيدرعلي بن ميرزا محمد الشيرواني... قدتواترت الاخبار ... بان المسافة الموجبة القصر والافطار هي بريدان .

انجام: و كل ذلك واضح بحمدالله و منه والحمدلله اولا وآخرا وصلى الله على محمد وآله الطاهرين اجمعين .

٤ـ رسالة في كيفية استنباط الاحكام من الآثار والاخبار في غيبة الامام (٣٠ـ٥٧) ازهمو .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . حمدله ... فيقول ... حيدرعلي بن ميرزا محمد الشيرواني هذه فوائد ترشد الى طريق النجاة في العمل بما [هي] اهدى سبيلا في زمن الغيبة والحيرة وفي كيفية استنباط الاحكام من الآثار والاخبار .

انجام: والبصير المجاهد يهديه الله سبيل الرشاد والسلام على من اتبع الهدى.

٥ـ رسالة الاوزان والمقادير الشرعية (٥٧ـ٦٠) كويا ازهمو .

آغاز: بسمله . والحمدلله وحده ... المشهور بين الاصحاب ان الدرهم ستة دوانيق

انجام : وهوحسبی ونعم الوکیل .

۶ـ رسالة فی شرح مسائل یعم البلوی بها و تکثر الحاجة الیها (۶۲ـ۷۳) گویا از همو .

آغاز: بسمله . الحمدلله ولی الحمد و اهله و مستحقه و محله . . . فیقول فقیر عفوالله وصفحه ان هنا مسائل یعم البلوی بها .

انجام : فقد رد علی الله ... هدیته .

۷ـ رسالة فی وجوب قتل ساب النبی (۷۴ـ۷۷) گویا از همو .

آغاز: بسمله . فی وجوب قتل ساب النبی ... وعدم دخوله فی حکم المرتد علی کل من سمعه .

انجام : و کون القاتل کافرا زیدیا .

۴۲۹۳

نسخ سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان و نشان شتارق ، ش ۶ از آغاز افتاده

۱۰ص۶×۱۰ ، ۱۵۶ص۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج قرباکی ضربی مقوایی

محتوی ۵ ج

۱ـ حاشیة التهذیب (۳ پ ـ ۷۷ پ) از ملا عبدالله یزدی .

۲ـ الناقع یوم الحشر فی شرح الباب الحادی عشر (۷۸ پ ـ ۱۵۶ ر) شرح مقداد سیوری است بر باب یازدهم منهاج الصلاح فی مختصر المصباح علامهٔ حلی (منزوی ۱ : ۲۰۵ ـ طوس ۲ : ۲۹۶) که بدستور خواجه عزالدین محمدبن محمد کوهدشی از مصباح المتجهد شیخ طوسی گزین کرده است .

۴۲۹۴

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان درشت‌تر
۱۷س۶×۱۴ ، ۱۳۹ گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا عطف تیماج قرباکی

سلالة الاربع

ازمحمد کاظم‌بن‌رضای‌طبری‌در یک مقدمه(تاریخ و کیفیت آن) وچندباب‌هر باب چند فصل و درسر گذشت پیامبر است تا سال ۳۰ هجری و درسال ۱۲۶۷ ساخته است (دیباچه ـ ذریعه ۷ : ۲۲۳ دربارهٔ نسخهٔ تفیسی) .

آغاز: بسمله . سپاس بی قیاس سزاوار صانعی است ... که برافرازندهٔ جهان و افروزندهٔ ماه و خورشیدتابان‌است . اما بعد نگارندهٔ این مطالب بلغات‌دری‌محمدبن رضا الکاظم الطبری معروض رای هوشمندان ... میدارد .

انجام : و کیفیت آن اجمالا چنان بود .

۴۲۹۵

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، حواشی با اشاره «نسخه» : نسخهٔ طبیعیات است و الهیات و از انجام افتاده ، نسخه از آن کمال الدین ابن محمود بوده است
۹س۴×۱۰ ، ۹۳گ۶۷×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج قهوه‌ای‌ضربی مقوایی

الهداية

از اثیر الدین ابهری است

۴۲۹۶

نستعلیق کمال الدین حسینی در قمعه‌نجی کوه در روز دوشنبه ۱۱ ذی‌قعده ۱۱۶۲ درش۱ و ۷ رمضان ۱۱۶۴ درش۲ ، ش۲ نهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف ، نسخه از برگ ۱۶ است تا برگ ۸۹ در شماره گذاری کهن و از برگ ۹۰ سیر و دیبر گ۱۰۴ بی افتادگی

سطر چاپیا ۶×۱۵ ، ۷۸گ۱۰×۱۹ ، کاغذ هندی ـ جلده تراعف پارچه

مجموعه

۱ـ تیراندازی (۱۶ پ ـ ۲۳ پ) از نظام‌الدین احمدبن محمد معروف طوسی در آداب تیراندازی وبکاربردن تیرو کمان .

در آن یاد شده از استاد طاهر بلخی و استاد هاشم ابیوردی واستاد حسین‌طبری واستاد عبدالحق کرخی که دراین هنرسرامد بوده و کتابها ونقلها ساخته‌اند.

فهرست هفده فصل آن :

۱ـ فضیلت تیراندازی .

۲ـ بیان تیرو کمان .

۳ـ آغازتیرو کمان سازی .

٤ـ صفت تیرانداز .

٥ـ معنی تیرو کمان .

٦ـ درگرفتن قبضه : مربع وچنگل .

۷ـ چگونگی تیرو کمان .

۸ـ ترکیب کمان وقانون تیر .

۹ـ گرفتن وبستن شصت .

۱۰ـ رفتن سرتیرانداز در کمان وبیرون آمدن ازآن .

۱۱ـ علم تیر .

۱۲ـ گرفتن وبستن شصت .

۱۳ـ زه‌آوردن کمان .

۱٤ـ بستن زه کمان .

۱٥ـ دوری و نزدیکی مسافت .

۱۶ـ مسافت تیراندازی .

۱۷ـ پرتاب اندازی .

آغاز: بسمله . حمدله ... بدان ایدك‌الله تعالی فی الدارین طالب علم را باید که بعد ازدانستن علم‌شریعت رغبت کند بعلم سلاح .

آغاز: بی‌شك مراد حاصل آید ان‌شاءالله تعالی وبالله التوفیق و الاتمام والسلام (بتاریخ غرهٔ ذی قعده سنهٔ ۱۱۶۲ ... درقلعهٔ گنجی کوهه باتمام رسید روز دوشنبه) .

۲ـ مناظره (۲۴ ر ـ ۴۹ر) ازعبدالوهاب‌بن عبدالرحمن دهلوی و گفتگوایست ازو که شیعی است با پدر سنی حنفی خود دربارهٔ آیین تشیع .

آغاز: دو مباحثه عبدالوهاب بن عبدالرحمن بسمله . ابتدای مناظرهٔ چند که اقل‌العباد عبدالوهاب را بعدازیقین طریق رشاد دربعضی بلادهند ... بااهل‌عنادپرفساد اتفاق افتاده از جملهٔ مناظرات آنکه بتاریخ سنهٔ ۱۷۳ (=۱۰۷۳) هجری در ... شاه جهان آباد دراوایل سلطنت پادشاه ... عالمگیرپادشاه والد بزرگوار این خاکسار ... از غایت تعصب وغلو که در مذهب باطل داشت ... ساعی قتل داعی گشت

انجام : بعد ازتفکر استحسان مقالاتم نمود والحمدلله رب‌العالمین.

۳ـ ابصارالمستبصرین (۴۹ پ ـ ۸۶ پ) ازهمو (ش۲/۴۳۵۲) بفارسی ومورخ ۱۰۶۲ دربارهٔ درست بودن‌آیین شیعی و اوردوبیاچهٔ این رساله نیزمانند رسالهٔ‌پیش‌از پدرسنی حنفی خود یاد میکند و باو بدمیگوید .

آغاز: بسمله. الحمدلله‌الذی‌اتم حجته علی‌الثقلین ببعثة النبی‌لیخرجهم‌بتبیان بینات آیاته من‌الظلمات الی النور .

انجام : از میعضان ایشان بالکلیه تبرا نمودم و الحمدلله رب العالمین (این نسخه ... درقلعهٔ گنجی کوهه بتاریخ هفتم شهررمضان ... سنهٔ ۱۱۶۳ . . . کمال‌الدین الحسینی‌باتمام رساند).

۴۲۹۷

نسخ محمداسماعیل‌ابن محمدرضای‌فاری‌کاشانی در۱۲۹۹ و۱۳۰۲ذی‌حجهٔ ۱۳۰۲ و۴محرم ۱۳۰۴
۱۴س۶×۱۲ ، ۱۳۶س۱۱×۱۹ ؛کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌سرخ مقوایی

دیوان

ازمیرزا حبیب‌الله‌بن علی مدد کاشانی متخلص به سالك وحبیب وزندهٔ‌در۱۲۷۹ و۱۲۸۶ (ذریعه ۷:۹۶و۱۷۲و۹:۴۱۹) بدینگونه : ترکیب‌بند در توحید ومنقبت(۱ـ۹) ساقی‌نامه که در پانزده سالگی سروده درهشت شعله (۹ـ۲۴) تضمین شعر شیخ بهایی (۲۴ـ۳۰) ساقی‌نامه سرودهٔ ذی‌حجهٔ ۱۲۸۶ (۳۰ـ۴۹) تنبیهات الغافلین دارای‌دوازده تنبیه وعرفانی‌بادیباچهٔ‌منثور(۴۹ـ۱۱۰) گلزار اسرار درتوحیدو کلام‌شیعی باداستانها ومرثیه‌ها نزدیك دوهزاربیت (۱۱۳ـ۲۶۹).

آغاز: بسمله . ابیات تشیر الی مراتب السیر الی‌الله نظمها السالك‌الی‌الله الصمد حبیب‌الله‌بن علی مدد فی سنة ۱۲۷۹ :

ای یار ز جز تومن بریدم — ازانس چه وحشیان‌رمیدم

انجام :

نباشد حاصلی جزقیل و قالش — ندارد عاقبت سودی بحالش
باینجا ختم شد اشعار سالك — بسی گلهااست‌در گلزارسالك
بروز اول ماه محرم — باین اشعار من آغاز کردم
بروز دهم این ماه گلزار — تمام آمد بعون رب مختار

۴۲۹۸

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ؛ عنوان‌شنگرف
۱۳س۷×۱۱ ، ۸۱س۱۲×۱۷ ؛کاغذسمرقندی ـ جلدتیماج‌سرخ‌ضربی

لغت فرس

از اسدی طوسی (مشار ۱۳۴۰ ـ ادبیات ۴۰۵).

آغاز افتاده: خوانند چنانك اغاجی گوید.

بوصال تومن ایمن بدم از گشت زمانه
تا فراق آمد وبگرفت چوبرخفج مرا

فلج غلق درباشد یعنی کلید. علی قرط اندکانی گوید:

در بفلج اندربکردم استوار　　در کلید اندرفروهشتم عزناك

انجام: آهوعیب باشد که درمردم و کالا وهرچیزی پدیدآید وهرآن‌چیزی که در وی‌عیب‌نباشد گویندبی‌آهواست‌یکی‌از شاعران گوید:

ز آهو همان کش نیفتاد موی　　نگوید سخن مردم عیب‌جوی

۴۲۹۹

نسخ ۱۰۵۹ ، آغازافتاده ، بیست‌برگ‌آغاز‌کتابی‌است دراخبار‌یعربی
۲۰س۶×۱۲ ، ۱۴۰گ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی‌کبود ـ جلد تیماج‌مشکی

ترجمهٔ قطب‌شاهی

از این‌خاتون عاملی است و شرح اربعین بهایی استادش (حقوق ۵۵ ـ مشار ۱۰۱۰).

۴۳۰۰

نسخ درویش مصطفا دردرزپنجشنبه ۵ شعبان ۱۰۹۰ دربیجستون ، جدول‌وعنوان‌شنگرف، نسخهٔ دفترچهارم است باحواشی وترجمهٔ لغات ، خط درویش محمدشاهی درص‌ع‌هست
۲۵س۸×۱۴ ، ۴۵گ۱۳×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج‌قهوه‌ای‌زرکوب‌مقوایی

مثنوی

ازمولوی رومی است .

۴۳۰۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰ ، عنوان ولاشان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، آغاز و انجام افتاده، نسخه از آن محمدحسینی خاکی صدرالصدوری بوده است

۱۷س۶×۱۱ ، ۱۴×۲۶۳ ، ۱۸×۱۴ ، کاغذ سمرقندی - جلد لیماج قهوه‌ای عطف سرخ

هواتف الهی

ازمعین‌الدین علی یزدی است (ابیات ۵۰۳) در آن از اساس السلطنه خود او (ص ۴) یاد شده و رسالهٔ نزهة المسرور (۴۱۳-۴۲۷) که باپنج رسالهٔ عربی (۴۲۷-۴۳۸) در کمتر از سه روز ساخته است در آن آمده است .

۴۳۰۲

نستعلیق روز آدینه ۲۲ج۲/۱۲۳۲ باحواشی لغوی درش ۱ و روز چهارشنبه ۶ج۱/۱۲۴۲ درش ۲

باحواشی درش ۳ بهمین خط ، عنوان شنگرف، درهامش ۵۱ پ - ۵۲ر شرح خوانی است بفارسی

۸س۴×۱۳ ، ۱۰×۲۵۶ ، ۱۷×۱۰، کاغذ سپاهانی کبود - جلد لیماج مشکی

مجموعه

۱ - نصاب صبیان (۱ پ - ۵۱ر) از ابونصر فراهی است.

۲ - شرح نسخهٔ منظومه (۵۱ پ - ۵۶ر) متن از رشید وطواط است درعروض واوزان شعر .

آغاز: بسمله . حمدله . . وبعد بدانکه چنانچه هرشیء ازاشیاء دروقت ترتیب

وترکیب محتاج است بآلات و ادوات شعر را نیز میزانی باید تابدان ابیات را وزن کنند.

انجام: بمعنی معروض علیه شعراست یعنی مقبول والله اعلم بالصواب صورت اتمام و اختتام پذیرفت بتاریخ الاربعاء ششم شهرجمادی‌الاول من سنة ۱۲٤٦.

آغاز متن: هزج سالم.

هزجرا گرتمام ارکان‌همیخواهی‌ازومگذر
بگیر این قطعه را بادویا کن‌این‌قطعه راازبر
مفاعیلن‌مفاعیلن‌مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

زهی با فر بزدانی زهی داماد پیغمبر

انجام: کامل: چو بحر کامل اوفتد طرف سخن (افتاده میان دو برگ ٥٥ و ٥٦).

۳ـ العوامل المائة (٥٤ پ ـ ٥٥ ر هامش) بنظم فارسی از متن عبدالقاهر گرگانی وبنام خسرو غازی معین‌الدین حسین سروده شده است.

آغاز:

بعدتحمیدخداوندودرودمصطفی نعت آل‌پاک‌پیغمبررسول‌مجتبی

انجام افتاده: ... هم چنین معنی بود عامل یقین درمبتدا.

٤٣٠٣

نستعلیق ۱۲۸۴ ازخودمؤلف، در۲۸۱ص، درپایان شعرفارسی‌مورخ۱۲۷۹است، با یك یادداشت خریدی اصله تیرای طویله

۱۱س×۱۲×۶ ، ۱۸×۱۱س۱۹۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدروغنی آراسته‌بزروسرخ وزره‌ومشکی عطف تیماج‌مشکی

حجة‌الناظرین

گزارش سفریکی ازمستوفیان درباروازنوکران دستگاه امیرتومان کشیکچی‌باشی

است در رکاب همیونی از تهران بمشهد خراسان در سال ۱۲۸٤ و باز گشت از آنجا بتهران، وضع آنروزی دربار و رفتار بزرگان ولشکریان آن روزگار بشوخی وطنز با آشکارا ازان پیدا است . نام کتاب درص ع است . در آن از میرزا عباس حکیم سمنان پسردایی مؤلف (ص ۱٦۱) واز آقامیرزا محمد حسن حکیمباشی سمنان برادراو و درگذشت او (۱٦۲ و۳۵۹) یادشده وشعرخود اوهم درص ٦٤ هست .

فهرست فصلهای آن :

۱ـ دربیان قرض نمودن تنخواه بجهت تدارك سفر (٦) .

۲ـ دربیان شرح حالات در گرفتن نوکر (٦٦) .

۳ـ دربیان پیش آمدوقایعات ازعرض راموتفصیل حالات سرکار امیرتومان (۱۰٤) .

٤ـ دربیان ورود بمشهد مقدس ووقایعات اتفاقیهٔ آنجا ازناخوشی میرزا محمد ورسومات امیرتومان ومراجعت از آنجا بتهران (۳۵۵) .

خاتمه دربیان شکر نعمت جناب آقای محمد مهدی خان کشیکچی باشی (۳٦۹) .

آغاز: هو . مکن اندیشهٔ من کوش که این مایهٔ غم حیف باشد که بر آن خاطر محترم گذرد .

انجام : وخانهٔ دردمندان بتاریخ شهر ... ۱۲۸٤ .

۳۳۰٤

نستعلیق محمدعلی بن محمدرضای رضوی در ۱۲۳۳ ومقابله شده باخط مؤلف در ع ۱۲۳۳/۱، عنوان ونشان شنگرف

۱۹ س ٦×۱۳ ، ۳۸۷ ، ۱۱×۱۹ ، کاغذ فرانگی کبود ـ جلد نیماج سبزمقوایی تازه

حاشیة زبدة الاصول

از شیخ بهایی که در ۱۰۱۸/۱/۱۲ پاکنویس کرده است (ذریعه ۱۰۳:٦ ـ سپه ۱ : ۵٦۹) .

آغاز: بسمله. وبه نستعین . ابهی اصل یبتنی علیه الخطاب واولی قول فصل ینتمی الیه اولوالالباب ... قوله ابهی البهاء الحسن .

انجام: الحمدلله اولا وآخرا وباطنا وظاهرا .

۴۳۰۵

نستعلیق ۷ رجب ۱۰۸۷ ، با حواشی مذهب
۲۱س×۱۲ ، ۱۴۷گ×۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سبز تازه مقوایی

حاشیهٔ شرح التجرید

از محقق دوانی بر شرح قوشچی بر تجرید طوسی در مبحث جواهر واعراض.

آغاز مانند ف ۲۳۳ وش ۴۰۱۷ و ۴۰۹۰ .

انجام: واخری لمجموع الجوزهر والماربحر کتها بالحرکة الشرقیة.

۴۳۰۶

شکسته نستعلیق ولسخ خوش مؤلف در ۱۳۱۲
۱۳س×۱۴ ، ۱۷۵گ×۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز مقوایی تازه

مجمع الغرائب

از عباس بن ابراهیم واعظ دامغانی جز ش ۴۳۱۸ ونامش درمرجع هست بی‌نسبت دامغانی. وآقای باستانی او را هم دامغانی خوانده است با اینکه در پایان شعرها ایست بفارسی ودر آخرین صفحه در دنبال آنها نام نویسنده « عباس کرمانشاهی » آمده است. نام کتاب هم از باستانی است . چند مجلس سوگواری اواست بفارسی و بنثر ونظم که درس من برای درهنگام تحصیل در ۱۳۱۲ از روی کتاب خصایص حسینیهٔ حاجی شیخ جعفر شوشتری نجفی ساخته است . تاریخ شب ۸ ج ۲/ ۱۳۴۰ درهمدان درمیانه هست .

۴۳۰۷

اسمعایل مخدوم حسینی دردی‌حجهٔ ۱۰۷۴درش۳ ، ش۱ بهمین خط وازانجام‌افتاده
۱۹س۸×۱۴ ، ۱۴×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ــ جلدتیماج سبز مقوایی‌تازه

مجموع ۵۴

۱ــ دیوان (۱ ر ـ ۶۷ پ) ازفضولی بزبان ترکی و غزل است بترتیب تهجی با چند قطعه (ریوص۲۰۷).

۲ــ بشگ وباده (۶۸ر۷۷ پ) مثنوی ترکی‌است‌ازهمو .

۴۳۰۸

اسمعایل خوش سدهٔ ۹و۱۰ ، جدول زرولاجورد ، عنوان شنگرف ، نسخهٔ بسیار پاکیزه‌ایست
۲۵س۶×۱۲ ، ۱۶×۸ ، کاغذ سمرقندی ــ جلدایماج عنابی زرین‌ترنجی

بشگ

۱ــ گزیده‌ای از مثنوی رومی (۱ ر ـ ۳۲ پ) .

۲ــ غزلهایی از سلطان ولد (۳۲ پ ـ ۵۲ ر) که چهل وسه بند است باتخلص ولد در پاسخ پدر خود وروی‌هم میشود ۸۷ غزل .

۳ــ رباعی شیخ کبیر (۵۱ر) .

۴ ـ غزلهایی با تخلص مسعود و مسعودی (۵۲ ر ـ ۵۵ ر) یازده بند است از ابن مسعود .

۵ــ غزل با تخلص احمد گویا ازشیخ احمد زنده پیل جام (۵۵) .

۶ــ قصیدهٔ سعدی (۵۵پ) .

٤٣٠٩

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف
۱۴س۷×۱۲ ، ۱۳۶س۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی کبود - جلد تیماج سبز مقوایی تازه

داستان برزاسف و بلوهر

سبك این تحریر کمی کهن‌تر است و جز آنچه چاپ‌شده و شعرهای فارسی مانند شعر صائب در آن آمده است (ادبیات ۲۳۱) .

آغاز: بسمله . بعد ازانشای محمدت و ثنای نامتناهی . . . بارگاه کبریا . . . لوای مرحمت (در اینجا میان گ ۱و۲ افتاده) زمان ونوایب دوران در زاویهٔ عجز و ناتوانی نشاندی وبنان زبان بلاغت بیانش جواهر کلمات دلپذیر وسخنان بی‌نظیر در سلك عبارت آوردی .

انجام : وتابوه قدم همت بسیر بلاد وهدایت عباد می‌فرمود .

ای خوش کسی که در ره حق شد سبك عنان
چون گرد گشت بر اثر رهروان روان

اللهم وجه وجه قلوبنا الی اقتراف عوارف اصفیائك .. ولوردنا منهل التوفیق... وثبت اقدامنا علی صراطك المستقیم و اختم لنا بخیراتك انت العزیز الکریم.

٤٣١٠

نستعلیق حسن کرشی در ۲۵ ذی‌حجهٔ ۱۲۲۲ ، نام نویسنده و تاریخ در پایان رسالهٔ پیش از خاتمه آمده است
۱۴س۷×۱۲ ، ۱۷۶س۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج سبز مقوایی کاره

محکمهٔ شورای محمدی یا محکمهٔ شورای ناصری

بفارسی از سیف‌الدین علی‌بن محمد جعفر استرابادی که در زمان ناصرالدین‌شاه

ساخته است در چهارده باب : توحید ، عدل ، نبوت ، امامت ، معاد (خاتمه در اخلاق)، طهارات ، صلوات ، صیام ، جهاد ، قضاء ، شهادات ، حدود ، قصاص ، دیات (دیباچه) شعر فارسی خود او هم دران هست .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی انتشر بسحاب رحمته ظل کل ظلیل فاجاد و جاد فی الایجاد و هدانا فی محکمته شوری الهدی بواضح الدلیل

انجام : انا مؤمنون (پایان باب پنجم در معاد) . خاتمه در پاره‌ای از اخلاق ذمیمه و صفات ناپسندیده .. فصل بهترین پولتیک راستی و صداقت است بیان این مطلب در کتاب (در خاتمه افتاده و نسخه پنج باب بیشتر ندارد) .

۴۳۱۱

نسخ محمد بن عنایة‌الله در چاشت روز یکشنبه ۹۳۷/۳ ع ۱۹ ، عنوان شنگرف ، یادداشت تملک قطب‌علی بن مؤیدالدوله تهماسب میرزا پسر دولتشاه محمدشاه میرزا پسر فتحعلی‌شاه قاجار مورخ ۱۲۹۱ در ص ۳ و در پایان هست ، نیز شعر مولوی وشاه قاسم انوار و مشتری در آغاز دیده میشود

۱۷س×۱۲ ، ۱۴۵ گ ۱۰×۱۹ ، کاغذ سمرقندی - جلد ایماج سبز مقوایی تازه

کشف المحجة لثمرة المهجة

از ابن طاوس ابوالقاسم علی است (ف ۱۴۹۱) ایمان ثمره الفؤاد علی سعادة الدنیا والمعاد نام دوم این کتاب است (ذریعه ۵۹:۲) .

۴۳۱۲

نسخ گویا از خود مؤلف ، عنوان و نشان و رقم شنگرف ، بامهر اسمعیل بن فتحعلی ، در پایان جدولی است برای درشناختن روز یکم هرماه عربی گویا از شارح

۱۷س×۱۲ ، ۱۴۷ گ ۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد ایماج سبز تازه مقوایی

شرح خلاصة المصائب

از امیر معین‌الدین محمد اشرف بن حبیب‌الله بن عمادالدین لطف الله حسینی طباطبایی شیرازی مجاز از شیخ بهایی در ۱۰۲۱ که در روز یکشنبه ۹ ذی‌قعده ۱۰۳۸ بر متن استاد خود بنام «صدر حبیب‌الله» ساخته است و شرحی است آمیخته با متن و مختصر و تتمهٔ شرح استادش مولی حسین یزدی است بر همین کتاب (ذریعه ۱۳:۲۲۷ـ ف ۹۱۱ طلس ص ۲۱۱ ش ۲۹۴۴) تاریخ تألیف در پایان هست.

۳۳۱۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳، عنوان شنگرف، نسخه در فروین در ۱۳۰۰ از آن محمدبن عباس قاجار بوده و به ده تومان هم خریده شده است

۱۰ ص ۶×۱۱ ؛ ۱۲۹ ص ۱۱×۱۷ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عنابی مقوایی

جنگ

پاره‌ای از شعرهای هزل‌آمیز را کسی در این نسخه گرد آورده است بدینگونه:

۱ـ فرهاد وشیرین فوق‌الدین احمد یزدی	۱ـ ۱۱۰
۲ـ دو قصیدهٔ همو	۱۱۳ـ ۱۳۱
۳ـ ساقی‌نامهٔ همو	۱۳۲ـ ۱۳۸
٤ـ مثنوی شفیعای تردد وصف گرمابهٔ ده	۱۳۹ـ ۱٤٦
٥ـ ترکیب‌بند همو درهجو میرزا نجف‌خان صدر	۱٤٦ـ ۱٥٤
٦ـ مثنوی همو درهجو زنی وپسری	۱٥٥ـ ۱٥٩
۷ـ ترکیب‌بند ضیا در پند واندرز بامردان ساده	۱٥٩ـ ۱٦۷
۸ـ ترکیب‌بند میرنجات در هجو صدر	۱٦۷ـ ۱۷٥
۹ـ مثنوی ملامهدی شعله درهجو ملایان	۱۷٥ـ ۱۸۱

۱۰ـ مثنوی همو درنکوهش از قضات ۱۸۱ـ۲۰۲
۱۱ـ قطعه‌هائی در هجو اسب از عرفی ودیگران ۲۰۲ـ۲۰۷
۱۲ـ قسمت نامچهٔ میراث بهزل ازرفیع کاشی ووحشی ومیلی ترك ۲۰۸ـ۲۱۰
۱۳ـ غزلها ورباعیها وقطعات ابن یمین وعبید زاکانی
و سوزنی ولامعی گرگانی (تاریخ وسر گذشت او)
وسعدی ورضائی قزوینی وابوالعلی گنجه‌ای وفوق الدین
احمد یزدی درهزل و طیبت ۲۱۰ـ۲۲٤
۱٤ـ مثنوی سد سکندر ناطق ۲۲٤ـ۲۳۷
۱۵ـ مثنوی راکب ومرکوب ملاعلی دوست ۲۳۸ـ۲٤۸
۱٦ـ قصیدهٔ میرزا حسن دانش مشهدی پسر حکیم الهی ۲٤۸ـ۲۵۲

۴۳۱۴

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴

۱۵س۷×۱۴ ، ۹۴گ۱۱×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج سرخ ضربی مقوایی

جنگ

شعرهای فارسی : سراج (٤) عریان سقا (۷) ثابت (۱۰) قطور(۱۲)فردی(۱۵) چاوش (۱٦) مضطر (۱۹) عبید (۳۰) صغیر (۳۱) ناطقا (۳۲) بلهی (۳۵) یحیا (۳۹) صامت (۳۹) ابن حسام (٤۸) شاطر (۵۳) اعمی (۵۸) ملاتقی (٦٦) کفاش (۸۰) جوزا (۸۵) شایق (۹۸) کهتر (۱۱۰) نوایی (۱۱۳) خالص (۱۲٦) آزاد (۱۳۲) بیدل (۱۳۸) فارسی (۱٤۱) شیدا (۱٤۳) زمرد (۱٤۷) ویران (۱٤۸) حقیقی (۱٦۳) فقیری (۱٦۸) بیشتر شعرها در ستایش وسوگواری مذهبی است وسست .

۴۳۱۵

نسخه‌ایی سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، سراوح بزر و شنگرف و آبی و سرخ ، جدول زر و لاجورد
۹س۷×۱۳ ، ۳۷ک۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلد نیماج کبود ضربی زرکوب متوایی

دیوان

ترکیب بند است از میرزا مشتری در ستایش ناصرالدین‌شاه و کامران میرزا در هفت بند با یك نوحه در سوگواری بر شاه شهدا .

آغاز: بسمله . بند اول :

ای همایون طالع فرخنده فال — وی سر گردن کشانت پایمال

انجام : تقاضائی .

مایل که بر شاه گدا میباشد — سرحلقهٔ ارباب دعا میباشد
ازجا کهری که نائب‌السلطنه است — سی‌چهل انیه ریالش اقتضا میباشد

از شخص کریم عجب نیست که هرسه مبلغ را اعطا کند . یاعلی مدد .

۴۳۱۶

نسخ محمدبن علی تبنینی در روز ۱۶ رمضان ۱۰۹۹ در ش ۶ ، شماره‌های دیگر ابهمین خط ، ش ۲ و ۶ مقابله شده ، عنوان و نشان و رقم و جدول حسابی شنگرف ، ش ۸ از انجام افتاده
۱۲س۷×۱۴ ، ۱۴۳ک۱۳×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد مقوا عطف نیماج حنایی

مجموعه

۱ـ تفسیر سورة التحریم (۱ـ۶) .

آغاز: سورة التحریم مدینة ... بسمله . یا ایها النبی لم تحرم ... روی انه ... خلا بماریة فی یوم عایشة .

انجام : من قرأ سورة التحريم ... توبة نصوحا .

۲ـ الدرة الصفية فى نظم الالفية (۹ـ۳۱) از نورالدين على بن عبدالصمد جباعى عاملى كه در ۹۵٤ الفيهٔ شهيد را بنظم درآورد . نام كتاب ومؤلف درص ع هست.

آغاز: بسمله .

بحمدك اللهم مفروض الصلوة تقبلا انك الحمد ياذا الجود والمجد والعلى

* * * *

و بعد فهذا نظم بديع نظامه متى جاءه الظمآن صادف منهلا

لالفية الشيخ الشهيد قد احتوى وبالدر و الياقوت منها تكللا

رواها على بن الجباعى قراءة على شيخنا زين الورى قدوة الملا

و كان رواها عن فقيه زمانه على بن عبدالعال وهو لها تلا

على شيخه ابن المؤذن وهو عن على ضياء الدين و هو تلا على

مؤلفها شمس الانام محمد شهيد على فى جنة الخلد منزلا

انجام :

لدى ختمها خمسون مع تسعمائة و اربعة قد كان من هجره خلا

۳ـ جواب سؤال الجزائرى (۳۳ـ٤۹) ازشيخ بهايى است (ف۱۷۹۷).

٤ـ الجبل المتين (۵۱ـ۶۰) بخش مواريث اين كتاب شيخ بهايى است.

۵ـ تحقيق جهة القبله (۶۱ـ۶۹) ازهمو (ف۱۸۵۳) .

۶ـ الوجيزة (۷۱ـ۹۱) دردراية است ازهمو .

۷ـ الرسالة الكرية (۹۳ـ۱۱۵) ازهمو .

۸ـ مفتاح الحساب (۱۱۷ـ۲۶۵) ازغياث الدين جمشيد كاشى است درص ع آمده « هذه المقالة الخامسة من المفتاح المشهور فى الحساب فى الجبر والمقابلة » و نسخه تنها جبر ومقابلهٔ اين كتاب است .

۴۳۱۷

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف

۲۱س۸×۱۳ ، ۱۴۴ ، ۱۸×۱۲س۳ ، کاغذ سمرقندی - جلد آبماج حنایی مقوایی عطف عنابی

معز التلمیذة

شرح دستور معمای میرحسین نیشابوری است از محمدبن علی تواداکی که در سدهٔ دهم میزیسته وبنام ابوالغازی عبدالعزیز بهادرخان ساخته است (مجلس۳:۱۲۹، ذریعه۱۳۸ : ۲۹۰ـ منزوی۲: ۳۹٤ و ٤۰۱ـحقوق۱٤۷) عنوانها مقدمه وفایده است . در آغاز از استادش امیرحسین نیشابوری و امیرعلی شیرپاد شده ونام جلل و منتخب آن وحلیه هم در آن دیده میشود نام کتاب درص ع بخط کهنی هست . درفهرست مجلس این رساله شرح معمیات میرحسین نامیده شده است .

۴۳۱۸

نستعلیق محرر آورندهٔ چنگ در ۱۳۱۴

۱۷س۹×۱۵ ، ۲۱۸ ، ۱۹×۱۲س۳ ، کاغذ فرنگی - جلد آبماج سرخ ضربی مقوایی

مجموعهٔ آثار

از عباس بن ابراهیم واعظ اصفهانی وجزئی ۴۳۰۶ است وبعربی و فارسی در منقبت وسوگواری است مورخ ۱۳۱۳ ونامی درمتن بدان داده نشده است . درص ع آمده که من درهمدان در محرم ۱۳۰٤ بسوگواری و روضه خوانی میپردازم (یادداشت مورخ ٦ع۱/۱۳۰٤ از حاجی محمد کرمانی بخط او) وانیکه در دیباچه مرسوم نزد آقاشیخ صادق ونظام العلما بوده ام در تاریخ ۳۱ج۱/۱۳۱۷ (ازهمو) .

۴۳۱۹

نستعلیق محمدعلی‌بن نعمة‌الله طباطبایی در نیمهٔ صفر ۱۰۶۵ در ش ۱ با حواشی «منه ، سلطان » ، نستعلیق خود محمدهادی در ۱۰۸۷ در ش ۲ ، عنوان شنگرف

۱۸س×۵×۱۰ ، ۳۶۷ ک ۱۰×۱۶ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد ایماج زرد ضربی عطف سوخ

مجموع ۴۵

۱ـ حاشیة انوارالتنزیل (۴ پ ـ ۱۳۲ ر) از شیخ بهایی بر تفسیر بیضاوی (منزوی ۱ : ۹۳ ـ طوس ۴ : ۴۳۳ ـ حقوق ۳۱۶) .

۲ـ حاشیة انوارالتنزیل (۱۳۳ پ ـ ۳۶۶ پ) از آقاهادی بن محمدصالح مازندرانی است و متمم حاشیهٔ بهائی (ص ع) ساختهٔ ۲۷ شعبان ۱۰۸۷ .

آغاز: بسمله وبه ثقتی . قال الله تبارك وتعالی وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فاتوا بسورة من مثله لما غرر وحدائیته وبین الطریق الموصل الی العلم بها .

انجام: ان من البیان لسحرا فرغت من تالیفه وتحریره یوم الاربعاء ۲۷ شهر شعبان المعظم ۱۰۸۷ والحمدلله شکرا وانا العبد ... محمد هادی بن محمدصالح بن احمد المازندرانی .

۴۳۲۰

نستعلیق سده ۱۱ ، جدول زر و لاجورد و شنگرف ، در ۲۲۲ ص

۱۴س×۶×۱۱ ، ۱۶۷ ک ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد ایماج سبز ضربی مقوایی قازه

دیوان

ساقی نامه‌ها و قصاید ظهوری ترشیزی است (سپه ۲ ، ۶۳ ـ مجلس ۳ : ۱۶۴ و ۲۴۶ و ۲۵۹ ـ منزوی ۲ : ۲۸۲ ـ ذریعه ۹ : ۶۵۶ ـ مشار ۷۴۳) .

در آن آمده :

ظهوری ازین قوبه درهم‌مباش — که با ساقی عشوه گر...

آغاز:

بیاساقی ای خرمن گل بیا — تو گل من خزان دیده بلبل بیا

انجام افتاده :

بود ختم بر شهریار دکن — جواهر فشانی در اهل سخن

۲۲۷۱

نستعلیق شارح ، عنوان وشعرشنگرف ، جدول زرولاجورد

۱۰س۶×۱۲ ، ۷۹ک۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ، مقوایی ۳ردودرون و عطف سبز

شرح القصیدة الهیمیة

بعربی از علی رضا بن داود وقایع نگار که بنام محمدعلی میرزای اعتضادالسلطنه ولی عهد در روز سه شنبه ۳ شعبان ۱۳۰۷ ساخته وبخط خود نوشته است و یك مقدمه دارد درسر گذشت فرزدق سپس شرح قصیدهٔ هیمیهٔ اوست درستایش امام زین العابدین.

آغاز: بسمله . رب اشرح لی صدری ویسر لی امری واحلل عقدة من لسانی . الحمدلله رب العالمین ... بعد فیقول . علی رضا بن داود .

انجام : وقد سعدت بشرح هذه القصیدة ... ووقفت لاتمام کتابته فی یوم الثلثا ثالث شعبان المعظم خانه زاد آستان مبارك علیرضا بن وقایع نگار سنة ۱۳۰۷.

۲۲۷۲

نستعلیق درمتن وهامش گویا ازخود شاعر ، چندین یادداشت تاریخی درودرون جلد در آغاز هست یکی مورخ ۱۳۲۸ج۱/۱۳۲۴ ، درصفحهٔ آخر هم شعرها ایست بهمین خطو بایداز خود شاعر باشد

۱۷س۴×۱۲ ، ۱۶۱ک۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

دیوان

از تقی عنوان نگار منشی دربار مظفری زندهٔ در ۱۳۲۰ و ۱۳۳۲ است باتخلص «تقی» و در بیشتر شعرها تاریخ روز و ماه سال هم معین شده بااشارهٔ بوقایع تاریخی زمان خودشاعر.

چنین است عنوانهائی که در بالا صفحات دیده میشود:

ترجمهٔ سورهٔ قاطر، از فرمایشات حضرت، رقعهٔ منظومه، بمحضر رسایل، شجرهٔ منهیه ومقدمت احتکار، مناجات، عرض توحید، خصایل مستحسنه، جذبات عشقیه، در تشکیل حروف، احوال فقیرزاده، مناجات عاجزانه، شکوی، نهایت نعمةالهی، موقع فنا وتوصیف وزارت جلیله، مقام طلب، توصیف وزیرداخلهٔ مرحوم، درموقع رمد عرض شده، درعزیمت خمسه، امثال، ترجمهٔ فرمان ایالت مصر، اسلوب حکیم ومرثیه، معروضهٔ منظومه، ترجمهٔ سورهٔ حمد، منظومهٔ روزجمعه، تاریخ فوت شیخ، مهمانی انتظام السلطان، ورود سفیر انگلیس، تقاضا، رقعهٔ منظومه، بآقای مجتهد، بفاضل، بآقا شیخ تقی، ترجمهٔ دعای حضرت، اخوی، درتشکر، درفطرت، در تجارب ازمنه، در تجارب توحیدیه، شرح حال، توحید، هزل، تقی آباد، شرح حال فقیرانه، درویشی، تقدیر، عبرت، تفاوت انزجه، فوت بنده‌زاده، عسی ان تکرهوا شیا وهوخیرلکم، درتنظیم ترجمهٔ نهج البلاغه، دعا، تاریخ تشکیل کابینه، بلی، تحقیق اثر کلام، اسامی سور، مناجات و شرح احوال، تظلمات منظومه، پریشانی حال، عرض احوال، توصیف شاهزاده، باسای بوذرجمهر، موعظهٔ حاج شیخ، عقیده، دقایق تاریخیه، سوگواری، ملاقات ابن ماجد، ترجمه، حکایات، هزل، خواتیم

آغاز:

بسم‌الله الرحمن الرحیم — آمده نوردل امید وبیم

هم بی امیدبود مستعان — هم نزداید زدل او بیم وجان

انجام :

باز عنوان نگار شد از حق　　صاحب اعتبار شد از حق

۴۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان ولنشان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، سرلوح زرین و آراستهٔ رانگارنگ ودرمیانه

۳۱س×۱۵×۲۴ ، ۳۶۷×۲۴۰×۳۶۲ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدروغنی زمینه مشکی‌وزرکوب

تاریخ ابراهیم نظام‌شاه دکنی

از خور شاه بن قباد حسینی عراقی که برهان نظام شاه نخستین فرمانروای احمدنگر (۹۱٤ـ۹٦۱) او را بسفارت نزد شاه تهماسب فرستاده واودر ۹۵۲ درقزوین بنزد اورسید و در۹۷۲ هم درد بار اوبوده است ولی میگویند که در ۳۵ذی‌قعدهٔ ۹۷۲ در گلکنده‌در گذشته‌است .این کتاب یك مقدمه دارد وهفت مقاله دشمین آن دربارهٔ آن قوینلو وفره قوینلو وشاه اسماعیل وشاه تهماسب وپادشاهان روم است وهفتمین آن دربارهٔ پادشاهان هند (علوك‌سعزیهٔ سند ولاهوروگلکنوئی‌وملتان ودهلی) است‌این کتاب از رهگذر تاریخ زندگی شاه تهماسب وسرگذشت فرمانروایان کوچك‌ایرانی زمان اسماعیل وتهماسب بسیار سودمند وارزنده است (استوری ۱:۱۱۳) این کتاب درتاریخ ۹۷۱ ساخته شده (ص۵۸و۷۹) .

در آن از روضة‌الصفا (۱) و لب التواریخ (۹و۱۸ و ۲٦ و ۳۵ و ۳۹ و ٤۰) و حبیب السیر (۲۱ و ۳۳ و ۳۹ و ۸۷ و ۹۱) و شهنشاهنامه (۲٤) و سخن شاه طاهر و شاه تهماسب که مؤلف خود شنیده (۳۸و٤٤) و سخن شنیدهٔ از خواجه نورالدین محمد سپاهانی مستوفی حسین خان (۵۵) آمده است .

شعرهای امیدی تهرانی (٤٤) ورجای سپاهانی (۸۳) و شاه طاهر(٤۵ و ۸٤) وخان‌احمد گیلانی (۸۹) ورباعی عبیدخان اوزبك (٤۹) در آن‌هست.

او از کتاب واقعات جنگ شاه تهماسب با روم تا تاریخ ۹۷۱ که برای قطب‌شاه فرمانروای تلنگانه فرستاده شده در این تاریخ بهره برده است (۵۷) و از « واردات شاه تهماسب » هم گرفته (۷۷) واز تذکرةالشعراء سام میرزا (۸۳) هم یادنموده‌است. نسخهٔ ما دومقالهٔ ۶و۷ و از سر گذشت قراقوینلو و آق قوینلواست تا « ذکر سلطنت سلطان فیروز رجب » وحوادث تاریخ ۷۵۲-۹۶۲ در دنبال این عنوان اخیر نسخهٔ ما دیده میشود .

آغاز: مقالهٔ ششم در ذکر سلاطین قراقوینلو و آق قوینلو و ظهور حضرت شاه جم جاه سکندرنشان شاه اسماعیل صفوی و سلطنت اولاد امجاد او . . . و شمه ای از حالات سلاطین روم برچهار گفتار : گفتار اول در ذکر سلاطین قراقوینلو و حالات ایشان . برمتجسسان آثار سلاطین‌عالم گیر و متفحصان اخبار خواقین صاحب‌تسخیر مستور ومبهم نخواهد بود که اول کسی که در طایفهٔ قراقوینلو قدم بر مسند سلطنت نهاد وشروع در امرپادشاهی نمود قرایوسف‌بن قرامحمد ترکمان بود .

انجام: و نوبتی دیگر ولایت هندوستان در تحت تصرف سلطان همایون آمد و حالا در تحت تصرف پسرش سلطان جلال‌الدین اکبراست .

۴۳۴۴

شکسته نستعلیق عبدالحسین ماهانی در۱۳۱۸ بدستورحاج محمدصادق ، عنوان ونشان‌شنگرف ، شعرمانی در صنع هست .

۱۱س×۶ ، ۱۴×۹×۳۹۰ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج عنابی‌ضربی

جامع مفیدی

از محمدمفیدمستوفی‌یزدی است (ف۲۶۵۹ - تاریخ‌یزد ص۱۷۵) این‌نسخه‌جلد سوم است درسر گذشت «سادات وزرا وفضلا وسایرفرق برایا » درپنج مقاله‌ویک‌خاتمه ومیرسد به سر گذشت شاه ابوالولی مانند ش ۱۳۱۸ . این کتاب در۱۰۸۲ - ۱۰۹۹ ودرهندبه‌خاتمه‌شده‌است

۴۳۲۵

نسعلیق ۱۰۸۹ درش۱ ، ش۲ بهمن خط ، عنوان شنگرف ، در پایان صلوان الخواجح است از کنوزالنجاح ابوعلی‌فضل‌بن حسن طبرسی‌بعربی

۱۴س×۱۱ ، ۱۱×۴۶ ، ۱۸×۱۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سرخ ضربی.

مجموعه ۵۵

۱ـ رسالهٔ قلع آثار (۱ ـ ۴۵) از محمودبن مسعود طبیب در بیرون اثر لکهٔ چربی و رنگ وبو از جامه و پوشاك و جزاینها در پنجاه ونه باب ، اودر آن از رسالهٔ یعقوب اسحق کندی در همین باره و تذکرهٔ حمیدهٔ ابن سوندی و فصول مفیدهٔ او و خواص الاشیاء تألیف شریف و کتاب فلاحت رومیه وسخنان ابن هیثم وطبری ومحمد ذکریای رازی و فخرالدین‌وابن العربی و هرمس و غافقی (گویا : غافقی) یاد کرده (ص ۲ و ۸ و ۹ و ۱۵ و ۲۱ و ۲۳ و ۲۹) و «آنچه درین‌باب ازهر کتاب جمع کرده» بود « ترتیب وتهذیب » داده و دران «مجموع آنچه ازسخنان ایشان دیده » بود آورده و « تمام آنچه‌یعقوب‌اسحق کندی در کتابی که درین‌باب ساخته وتمام آنچه‌بوتذکرهٔ حمیده و فصول مفیدهٔ ابن سوندی وآنچه در کتاب خواص‌الاشیاء و سایر کتابها بود » آورده «وهرنسخه را بقابلش نسبت» داده است (دیباچه) فهرست بابها درده‌باچه‌هست

آغاز: بسمله .

شکرحق را که‌آب رحمت او محو آثار جرم و عصیان کرد

... اما بعد چنین گوید ... محمودبن مسعود طبیب که در باب قلع آثار بسیار فضلای کبار رساله‌ها و مقاله‌ها تصنیف کرده‌اند .

انجام: وبگو گرد دود کنند سفید شود (تم فی ۱۰۸۹) .

۲ـ رسالهٔ مقداریه (۴۷ـ۸۴) از محمد مؤمن‌بن علی حسینی دراوزان ومساحتها

که بنام محمد قطبشاه از روی صحاح جوهری و قاموس فیروزآبادی ومهذب‌الاسماء وبعضی تصانیف علامهٔ حلی و شهید عاملی و قانون ابوعلی و ذخیرهٔ گرگانی‌وجوامع ادویهٔ بدرالدین زنجانی وجز اینها ساخته و یك مقدمه دربیان مجملی ازمقصودوفصل دربیان دوازده مقدار مشهور وخاتمه دربیان فایده‌ای چند (سه فایده) درآن گذارده است .

آغاز: بسمله . بعد از حمد وسپاس افزون ازحدومقدار وصلوات وسلام بیرون ازعدد شمار چنین گوید .. محمد مؤمن‌بن علی‌الحسینی ... که چون قدرومقداربعضی وزنها و پیمانها دانستنی است و بجهت رعایت بعضی امور شرعیه و اعمال بعضی طبیه دانستن آنها واجب و ضروری است بنابراین درین باب چند کلمه را که مناسب حال ومقتضای مجال بوده باشد مرقوم میگردد .

انجام : چنانکه وجب بیشتر مردم بریندوجه است والله اعلم بالصواب(تمت الرسالة المقداریة بعون‌الله تعالی)

۲۲۸۷

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان نسخ درشت.

۱۰س۷×۱۲ ، ۱۲۲ف۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلدلیماج عنابی‌ضربی مقوایی

تذکرةالآثار

جای نام مؤلف در نسخهٔ سفید مانده ولی نام کتاب درآن هست . درسر گذشت و مناقب دوازده امام است‌بعربی ازروی کتابهای اخبارشیعی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اضاء دجی العالم بنور نبیه محمد وعترته‌الاطهار

انجام : نزلت من طریق الخاصة .

۴۳۲۷

نستعلیق کمال‌الدین محمد تویسرکانی درع۱۰۸۹/۱ ، آغاز دیباچه افتاده .
۲۴س۸×۱۶ ، ۱۲۶ص۱۴×۳۴ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج‌عنابی ضربی ارنجی‌عطف‌قهوه‌ای .

الطرائف فی مذهب الطوائف

از ابن طاوس رضی الدین علی است و بنام مستعار عبدالمحمود بن داود ذمی (طوس c : ۱۲٤)

۴۳۲۸

نستعلیق روز آدینه ۷ شعبان ۱۲۴۵ [خواهش برادرخان ، عنوان و اشان‌شنگرف ، چندبیتی برای یادگاری همو در۱۲۴۵ درصفح نوشته شده .
۱۷س۷×۱۶ ، ۲۷۶ص۱۱×۲۱ ، فرنگی نخودی ـ جلدتیماج زردضربی .

زادالمسافرین

از محمد مهدی‌بن علی نقی شریف سپاهانی که در شیراز ۱۰ صفر ۱۱٤۱ در پزشکی بفارسی بنام‌میرزامحمد اسمٰعیل دردومطلب ساخته است(ذریعه۱۲:۱۰۰ـ‌شمار ۸۷۲ ـ ره آور ۲۳۵) .

۴۳۲۹

شکسته استعلیق چپ‌وراست وچلیپای‌سدهٔ ۱۳و۱۴ ، وقف خاص میرزاعبدالرحیم‌برخوو‌و‌فرزندان خود درع۱۲۲۴/۱ ، اندازهٔ بیاضی است .
سطرچلیپا ٦×۱۳ ، ۸۸ص۷×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی مقوایی.

جونگت

غزلهای میرزا نصرالله‌بن پسرحاجی میرزاباقر مستوفی گیلان‌وشعرهای‌فارسی

محزون و عیاش وجامی و محتشم و هاتف وطوفان و آقامحسین وطبیب وسعدی و جنید خلجانی برهانی شفتی و آقا محمد باقر سیاهکل رودی وزوری و مشتاق و آذر حاجی لطفعلی بیك دربارهٔ میرزا محمد صادق تفرشی که شیفتهٔ پسرنادر رضا قلی میرزا شده بود ، وجان محمد گیلانی وخواجه ومیرزا رضی آذربایجانی و آقاصادق و کمال اسماعیل سپس چند نامهٔ فارسی است .

٤٣٣٠

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، در۱۵۸ ص ، اندازه ریاضی است ،

سطرچلیپا ۵×۹ ، ۸۳۸۹×۱۴ ، کاغذ سپاهانی موریانه خورده ـ جلدپارچهٔ سرخ‌گرد و عطف تیماج قهوه‌ای .

جنگ

در پایان تاریخ « شب ۱۹ رجب ٤۱ » آمده و نیزدرآن دارد که این جنگ که خیلی خوب نوشته شده بنور چشمی آقامحمدابن هیمداده میشود بخط رکن الممالك مورخ ع۱/۱۳٤۵وشعرهای سعدی وطوفان وعاشق است .

٤٣٣١

شکسته نستعلیق ۱۳و۱۴ ، جدول لاجورد وزروشنگرف ، اندازه ریاضی است ،

۱۰س۳×۱۹ ، ۳۲۱۰×۷۰۳۲۱۰×۱۴ کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج سبز درون پارچه‌فرسوده .

جنگ

شعرهای فارسی باباظاهر و محتشم وسعدی ودیگران است .

۴۳۳۲

نستعلیق ۱۲۷۶ ، عنوان وشان وجدول شنگرف ، تاریخ وقوفهٔ تبریز درروز سه‌شنبه۲۳ذی‌حجهٔ ۱۳۴۹ ویادداشتهای ۱۳۱۸و۱۳۴۹و۱۳۵۴ درص۱۹۹ هست ، بامهرجعفرقلی مورخ ۱۳۳۸ درص۱۳۴، اندازه بیاضی‌است .

۱۴س۶×۱۲ ، ۱۴۲×۹۰۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌گردوعطف‌لیماج مشکی

جنگ

گردآوردهٔ جعفرقلی‌وفاپسرابراهیم خطری چاکر علامهٔ نوری‌میرزامحمدتقی [ق] (ص۱۱۵) و شیفتهٔ مهروبی بینش نام که شعرهایی دربارهٔ عشق خویش‌دارد (ص۱۱۶ـ ۱۳۶) بدینگونه:

۱ـ بحرطویل جوهری‌درهفت‌بند (مورخ ۱۲۷۵) ۱۷ـ۱

۲ـ شعرهای جامی (مورخ ۷ج۱۲۷۶/۲) ۱۸ـ۲۳و۲۵ـ۴۳و۱۳۹ـ۱۹۸

۳ـ مخمس موجی ۲۳ـ۲۴

۴ـ مرثیهٔ عاصی ۴۴ـ۴۷

۵ـ نمخه‌ای شیوا درپیدایش در عشق ودرمن‌ان وحجت‌نامه‌ای دربارهٔ همین عشق ۴۸ـ۵۶

۶ـ شعرهای مشتاق ۵۶ـ۵۷

۷ـ رسالهٔ خواجه عبدالله انصاری ۵۷ـ۹۴

آغاز:

ای زدردت بی‌دلان‌را بوی درمان آمده

یاد تو مرعاشقان را مونس جان آمده

انجام: خروش ازحاضران برآمدوانستند که این کلام اختیاری نبوده وهمه بمعذرت برخواستند .

۸ـ شیروشکر بهایی (مورخ ۲۲ رجب ۱۲٤۸) ۹۵ـ۱۱۵
۹ـ شعرهای جعفرقلی وفا که همراه مجتهدالزمان (گویا
همان میرزای نوری) در زیارت عبدالعظیم سروده است ۱۱۶ـ۱۱۹
۱۰ـ شعرهای بینش درپاسخ او ۱۱۹ـ۱۲٤
۱۱ـ شکوهٔ وفا ازمعشوق خویش ۱۲۵ـ۱۳٤
۱۲ـ شعرهای سعید درتاریخ مرگ همین جعفرقلی
وسرگذشت این عاشق ومعشوق ۱۳۶ـ۱۳۸
۱۳ـ شعر بیمار وطبیب قاضی شریف مورخ ۱۲۷۶ ۲۰۱ـ۲۱۱
۱٤ـ شعرهای بیانی ، سعد ، حیرانی ، قاسم ، امین ، مجبی ،
الفتی ، مساعدی ، ریاضی ملامحمد قزوینی ۲۱۲ـ۲۳۰
۱۵ـ چاه وصال (مورخ ۲۲ رجب ۱۲۷۶) ۲۲۷ـ۲٤۹
۱۶ـ پیروجوان مورخ (۳۶رجب۱۲۷۶) ۲٤۹ـ۲۶۸
۱۷ـ شعرهای چند شاعرمانند بایزید بسطامی وابوسعید
ومیرداماد وصافی سپاهانی‌وحالتی ترکمان و مانی
کرمانی وبابا افضل کاشی وصباحی ونیازی‌ومهستی
وفدایی گیلانی ودیگران ۲۶۸ـ۲۷۲
۱۸ـ هراس و مماس عرفی ۲۷۵ـ۲۷۷
۱۹ـ شعرانوری ۲۷۸
۲۰ـ شعرمیرزا ابوالقاسم کامل (مورخ ۱۳۵۲ بخط دیگر) ۲۸۲

۴۳۳۳

شکسته نستعلیق خوش سدهٔ ۱۱ آراسته وچاپیا وازچپ وراست.
۲۲س×۷ ، ۱۸×۹×۳×۱۱۴ ، ۲۶×۹×۳×۱۱۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی

بجنگ

۱ـ خطبه‌ای عربی که محمد هادی‌بن محمد صالح مازندرانی ساخته‌است ودر دنبال آن صیغهٔ نکاح است بفارسی .

۲ـ خطبه های نکاح که او برای میرزا تقی ابن محمد کاظم مجلسی ساخته است .

۳ـ دربارهٔ جبروتفویض بفارسی .

٤ـ بندی بفارسی ازمجلسی دوم مورخ محرم ۱۰۷۵ ازروی خط او .

٥ـ الاعتقادات (۹ پ ـ ۲۱ پ) ازمجلسی .

٦ـ رسالة فی تفسیر آیة الغار (۲۲ پ ـ ۲۷ پ) از شیخ جعفر جزایری در رد فخر رازی .

آغاز: قال الفخر الرازی ما حاصله انه استدل اهل السنة بهذه الآیة . . . علی افضلیة ابی‌بکر .

انجام: و رزقنا بیر کاتهم(تمت الرسالة التی الفها الفاضل العلامة شیخ جعفر الجزائری طاب ثراه حرره محمد علی‌بن محمد کاظم عفی عنهما بالنبی وآله الامجاد)

۷ـ تفسیرخبر « ستة اشیاء لیس للعباد فیها صنع : المعرفة و الجهل و الرضا والغضب و النوم والیقظة » بفارسی .

۸ـ پس ازین خبرهای شیعی باتفسیرآنها بعربی ودریکجا دارد که از اربعین محمد شفیع‌بن‌محمد علی‌استرابادی گرفته شده سپس مناجات ودعااست .

۹ـ شرح خطبه توحید امام رضا بفارسی نوشتهٔ همان محمدعلی .

۱۰ـ وصف نماز پنجگانهٔ امام رضا بفارسی بخط مجلسی دوم برای‌همان‌حاجی محمد در۱۰۷۸ .

۱۱ـ خواص سورقرانی از عین‌الحیوة .

۴۳۳۴

نستعلیق ۱۲۵۸-۱۳۰۹، جدول شنگرف ، اندازه بیاضی:
۱۲×۶س۸ ، ۱۵۰×۳۱۰ م، ۱۹۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلیماج سرخ ضربی:

چنگ

گردآوردهٔ حیدرعلی طبیب‌سیرجانی مورخ ۱۲۵۸ در سیرجان (ص۱۶ و ۲۶) باخط دیگری در ۱۳۰۳ ـ ۱۳۰۹، شعرهای مرشد و یغما وخیام (۱و۲) است وعاشق وحبیب واهلی ۵۴ سعدی ۵۶ رامق ۵۹ همدم ۶۲ عفت ۶۲و۱۰۵ شاد ۶۸ محتشم ۷۰ حرم ۷۰ عنقا ۷۵ بیدل ۷۷ هدایت ۸۶ منظور ۹۳ راجی ۹۷ نظیر ۱۰۲ رفیق ۱۰۳ خافان ۱۰۹ خواجو۱۲۱ مقتون بخط خود او ۱۲۴ وصال ۱۳۶ یغزی ۱۴۱فروغی ۱۵۴ قاآنی ۱۶۶ رونق علیشاه در حساب وسیاق ۱۷۳ نزاری ، عبدالواسع ، امیراومانی ، مسرور ۱۷۹ قمری ، هجری ، امیرمحمد صالح ، حسنخان ۱۸۰ ، میرزاباقرسپاهانی، خواجه امین ، خادم ، شاه عباس ۱۸۴ ظفرقرباغی ۱۸۵ سید محمد کاظم حکیمباشی بیدبهه در گلودرد هلاکو سردار ۱۸۸ شجاع السلطنهٔ شکسته ۲۲۰ ـ ۲۳۰ زرگر سپاهانی ۲۲۵ نظیری ، عرفی ۲۳۸ مولوی ۲۴۶ سمندر ۲۶۵ غارت ۲۷۳ صافی کرمانی ۲۸۱ طراز ۲۸۴ تراب ۲۹۶ ، خط ابوالفتح میرزا برای میرزا حیدر علی مورخ ۱۲۶۱ (۱۸۲) همدرآن هست و خط قلندر حسینی مورخ ذی‌قعدهٔ۱۲۹۷(۲۳۷).

چنین است برخی ازعنوانهای آن :

۱ـ چاه وصال لیلی‌ومجنون که‌درزندانبادسیرجان‌در ج۱/۱۲۵۸ نوشته‌شده ۳ـ۶

۲ـ بیمار وطبیب شریف که درسعدابادسیرجان‌نوشته‌شده ۱۶ـ۲۵

۳ـ مثنوی میرزانصیرطبیب ۱۶ـ۴۹

۴ـ مطایبات حاج میرزا ابوالحسن تبریزی ۲۹۱

۵ـ تعریف عشق سر کارشجاع‌السلطنه دروقت التفات بشاهزاده ۱۸۹
۶ـ تعریف علی نام خوشخوان ۱۹۰
۷ـ تعریف سور ۱۹۱
۸ـ قطعه دروصف شاهزاده مرادخان معشوق سر کارشجاع‌السلطنة ومدح سر کارشاهزاده ۱۹۲
۹ـ وصف حیدرقلی‌خان قاغچی (همهٔ این تعریفها ووصفها ازظفرقرباغی است) ۲۰۵
۱۰ـ مشاعرهٔ رونقعلی‌شاه کرمانی باهشت قعلی ۲۱۰
۱۱ـ یادداشت ۱۳۰۳و۱۳۰٤ بخواهش مختارخان ۲۲۲و۲٤۹
۱۲ـ یادداشت ۱ ع۱/۱۳۰۶ ۲۷۳
۱۳ـ یادداشت ۲۶ شوال ۱۳۰۹ درخانهٔ آقامیرزاعلی‌اکبر ۲۸۶

شکسته نستعلیق محمدرضای فراشبندی برای عبدالمهدی ابن ملامحمدرفیع فراشبندی در ۲۲ ذی قعدهٔ ۱۳۰۱ (؟) در ۲۴۷ ص ، اندازهٔ بیاضی است .

سطرجلیپا ۹×۱۷ ؛ ۱۱۵ص ۱۳×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدایماج‌اهوه‌ای.

مجموعه ۵۵

۱ـ دیوان (۱ ـ ۱۱) ازمیرزاابوالقاسم نباتی اشتیبنی مجنون‌شاه‌خان‌چوپانی و کزیده‌ایست‌ازآن‌وغزل است ومستزاد بترکی باتخلص نباتی (مجلس۳: ٤۳٤)

آغاز: جناب میرزا ابوالقاسم میفرمایند .

ندن اول بت پریوش داخی بربویانه کلمز

مگراول‌خرابه‌ایوین‌اوسانوب‌خزانه کلمز

....

نهائی یاتمه هوشه گن صبح نولدی اوخی برغزل

سنی فادر لم یزل مرغ سحرخوان یاادوب

پس ازین شعریست باتخلص حافظ و شعرناصرخسرواست (۱۱ـ۱۵).

۲ـ خسروشیرین (۱۶ـ۲۲۷) از میرزا محمدصادق نامی (مجلس۳:۱۸۱و۶۹۸ ـ ذریعه۷:۱۶۰).

۴۳۲۶

تعلیق چاشت روزشنبه ۷ رجب (سنة۱۱) درسرهند، عنوان نسخ درشت‌تر، نشان شنگرف، دوبرگ نخستین اندکی پاره ووصالی شده و پاره‌ای ازعبارات رفته‌است، در۲۵ص، اندازهٔ بیاضی: ۲۱ص۱۱×۱۸، ۱۳۹گ۱۴×۲۵، کاغذ هندی ـ جلدتیماج عنابی.

ترجمهٔ منهاج البیان فیمایستعمله الانسان

ترجمه‌ایست ازرضی‌الدین طبیب بفارسی ازمنهاج‌البیان ابن جزله بنام ابی‌القاسم محمود شاه بن ابی منصوراسفهسالار (ره آورد ۴۶۰ ـ مجلس ۳۱۲:۲ ـ طوس۲۸۶:۳ و۲۸۷) در ذریعه (۱۴۰:۴) ازچنین ترجمه‌ای یاد نشده و درجای دیگرهم آنچه گشتم نشانی نیافتم

۴۳۲۷

تعلیق محمدتقی در۱۳۲۲/۱۱/۲۹ خ یریك روی کاغذ ازروی نسخهٔ روزسه‌شنبه ۸شوال ۱۲۸۹ درش۱، ش۲ازهمین تاریخها باجزهرومدان، اندازه بیاضی‌است:

۱۹ص۹×۱۸، ۵۸گ۱۴×۲۱، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

مجموعه

۱ـ دیوان (٤ ر ـ ۲۸ ر) ازملاپریشان لربختیاری بلیجهٔ بومی (ادبیات ۲ ج ـ ذریعه ۹ : ۱۵۸).

آغاز:

آیینهٔ کان بس سیمرغ نوی　　دهاب جواوید طه وجه‌الله

انجام:

پس صفای آیه وحیشن وقیاس　　کاظمین الغیظ عافین عن الناس

۲ـ داستان ابوانهو (۳۱ پ ـ ٥٦ پ) ترجمه‌است از انگلیسی بفارسی.

٤٣٣٨

نسخ سدهٔ ۱۳ ، اندازهٔ بیاض است.

۱۷س ۸×۱۵ ، ۱۱×۱۱۷ ، ۲۱×۱۱۷ : کاغذ فرنگی کبود ـ جلد نیماج مشکی ضربی

الخطب

خطبه‌های عربی است که درجشنهای دینی درمسجدها ومجلسها و گویادر زمان صفویان میخوانده‌اند ودربسیاری از آنها ستایش دوازده امام است.

آغاز: خطبة فی شهر محرم . بسمله . وبه‌نستعین . الحمدلله الذی البس اولیاءه سرابیل محنه ومصائبه .

انجام: واستغفرالله لی ولکم انه غفور رحیم .

٤٣٣٩

نستعلیق ۱۳۰۴ .

۱۹س ۸×۱۷ ، ۱۳×۱۰۴ ، ۲۱×۱۳۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج عنابی ضربی.

جنگ

از ولی محمد بیك وردی ترکمانی‌عراقی پسر اسماعیل که در ۱۳۰٤ در گیلان ساخته و بفارسی است (ص۱۳۲) .

چنین است عنوانهای مطالب آن :

۱ـ سر گذشت پیامبر و امامان دوازده گانه (۱ـ۲۱)

۲ـ حدیثهای روایت شده از عبدالعظیم حسنی (۲۱ـ۸۹)

پنجاه حدیث است با ترجمهٔ فارسی و او آن را درشب ۱۲ع۲/۱۳۰٤ در گیلان نوشته است .

۳ـ خبرهای علامت ظهور (۸۹ـ۱۰٦)

٤ـ خصائص ائمه (۱۰۷ـ۱۱٦)

۵ـ وصیت‌نامه‌های امامان (۱۱٦ـ۱۳۲)

٦ـ اعتقادات واندرز از همو مورخ ۲٤ع۲/۱۳۰٤ (۱۳۲ـ۱٤۹)

۷ـ سر گذشت نیاکان عبدالعظیم (۱۵۰ـ۱٦۹)

۸ـ سر گذشت امامزاده زید وامامزاده طاهر (۱٦۹ـ۱۷٦)

۹ـ سر گذشت زیدبن علی (۱۷۷ـ۱۹۰)

۱۰ـ سر گذشت عبدالله ابیض وحسن افطس وعلی بن علی‌بن‌الحسین (۱۹۱ـ۱۹۵)

۱۱ـ سر گذشت امام زاده قاضی صایرونکی (۱۹۵ـ۱۹۸)

٤۳٤۵

نستعلیق راسته وچلیپای سده۱۲و۱۳ ، عنوان‌شنگرف ،
۱۲س×۱۶ ، ۱۸×۹س۳٦ ، ۱٤۱ ذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی .

دیوان

حدیث و شعر فارسی آزاد وفیضی وسعدی ومصلح ومصنف است و شعر ترکی هم دارد.

۴۳۴۱

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول مشکی .

۸س۴×۹ ، ۱۰۵×۷۰۳×۱۲ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلد تیماج عنابی ضربی.

سنگ

حسرت‌نامهٔ میرزا ابراهیم‌صفا ومثنوی میرزا ابوالقاسم درپاسخ آن وشعر فارسی هجری وسعدی است.

۴۳۴۲

نسخ چلیپا از راست وچپ سدهٔ ۱۲و۱۳ ، اندازهٔ بیاضی است.

سطر چلیپا ۸×۱۶ ، ۱۱۶×۱۳۰×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج تریاکی عطف عنابی.

سنگ

شعرهای عربی و فارسی و خبر شیخی و بندهایی در ادب و خلق و تاریخ همه بعربی است. شعر شیخ اسماعیل درآویش در تخمیس قصیدهٔ ابی محمد منصوربن‌عیسی در معذرت از حاجی‌تقی و شعرعلی‌بن‌احمد فقیه عاملی و علی (ع) وعلم‌الدین‌سخاوی و نصرالله بن حسین مدرس با تصدیر و تعجیز دو بیت امام سجاد همهٔ اینها بعربی در آن هست.

۴۳۴۳

شکسته نستعلیق ۱۲۸۸ ۱۲۹۰-۱۳۱۴ه.
۱۰س×۱۰ ، ۱۵×۸-۳/۱۵۹ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ - جلد تیماج سبز آبرهٔ ضربی.

یغمای

بفارسی از میرزا محسن سررشته‌دار پسر میرزا هادی طبیب آشتیانی است مورخ سه‌شنبهٔ ج۲/۱۲۸۸(۱و۷)و روز یکشنبه٤ محرم۱۲۸۹(۱۵۱)وشب‌دوشنبه‌رجب۱۲۹۰ در تهران (۲۰۵) و ۲ صفر ۱۲۹۱ (۲۱۶) تاریخ تولد محمد محسن در ۱۲۶۷ با مهر محمدمحسن درص۱۳۰ دیده میشود. چنین است فهرست آن :

۱ـ بیانی عرض و ماخذیات حساب و قواعد تبدیل هشت عباسی به نه عباسی وسفید رایج و برعکس وتبدیل رایج بکرمانی، وقدیم بجدید وجدید به تبریزی وبعکس وقاعدهٔ حساب ابجد ۱ـ۶و۶۷ـ۸٤

۲ـ قصیدهٔ ثاقب درهجو ۹ـ۱۲

۳ـ لطیفة فی‌القسمة (قسمت نامهٔ میراث) ۱۷ـ۱۸

٤ـ نامهٔ مستوفی‌الممالك بجلال منجم ملك‌المنجمین عهدصفوی ۲۸ـ۳۷

۵ـ نامه‌های دوستانه ۳۷ـ۶۰

۶ـ منشآت شاهزاده محسن میرزای غیرآخور ۹۵ـ۹۶

۷ـ نامهٔ بی نقطهٔ گردآورندهٔ جنگ ۱۰۱

۸ـ شعرها هجومحسن و علی چاله مورخ ۱۲۸۹ ۱۱۰ـ۱۲۸

۹ـ نامهٔ میرزا محمد منشی بساعدالملك ۱۰۱ـ۱۰٤

۱۰ـ شعرهاتف و شیخ و خواجه ۱۲۱و۱۳۹و۱٤۰

۱۱ـ فهرست کتابهای میرزا محسن سررشته‌دار توپخانه پسرمیرزا هادی طبیب آشتیانی مورخ رجب۱۳۱۲ ۲۸۳ـ۲۸٤

۱۲- یادداشتی دربارهٔ نوروز یکشنبه ۱۳ صفر ۱۲۹۲ (۲۸۵)

۴۳۴۴

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، ۳۶۰ص باسه نگاره‌ای از یکدو برگ که بجا مانده است ، کاغذ موریانه خورده و پاره‌ای از عبارتها رفته در ۲۱ برگ آغاز ص ۱-۴۲ .
۱۷س×۵ ، ۱۱×۱۴۴گ×۹×۱۶ ، کاغذ سپاهانی -- جلد ایماج عنابی ضربی .

دیوان

در آن از شاه سلیمان ستایش شده (۷و۳۰) و گویا تخلص شاعر رضوان باشد چنانکه درین بیت می‌بینیم (۵۱) :

بده می که رضوان شود بنده‌ات توان ریخت نقل از شکرخنده‌ات

در ذریعه (۹ : ۳۷۰) از چند شاعر بنام رضوان یاد شده که دوتای آنها شاید همین سراینده دیوان ما باشند . نسخهٔ ما از آغاز و انجام افتاده وچیزی ازان درشناسایی شاعر بدست نمی‌آید .

در این دیوان پس ازدیباچه از بسیاری از چیزها و ازبسیاری ازهنرها وپیشه‌ها وصف شده و برای آشنایی باوضع اجتماعی وهنرها وپیشه‌ها و کارهای آن روزگار بسیار سودمند است وشاعر دربسیاری ازوصفها وتعریفها از پاره‌ای ازجزئیات یاد کرده ونکاتی را روشن نموده است اگرچه جنبهٔ خیالبافی اوبرطبیعت پردازی می چربد .

چنین است عنوانهائی که درنسخهٔ ما مانده است :

توحید ، مناجات ، منقبت امیرالمؤمنین ، ستایش شاه سلیمان ، بیان میخانه ؛ صفت : تصویرومصور ، رواق ، حوض وفواره، طنبور ، کمانچه ، باغ ، پیرمغان ؛ خطاب ساقی ؛ سخن گفتن با: حکیم، منجم ، فقیه ، ادیب ، صوفی ، مهندس ، طبیب، بذله‌سنج، منطقی ، زاهد ؛ تعریف خزان و چهار باغ و هزارجریب و کوه صفه ؛ صفت : اصفهان ومیدان وشهر وبازار ، حصار ، شهر وبازار وقیصریه ، میدان ، ضرابخانه، هندویان ،

چیت سازان، فیل خانه ، گر گدن ، گاومیش، حمار وحش،حمام ! تعریف مسجد،صفت؛ نقاره خانه ، دهل ، خم رویین ، صرنا ، سنج ، نقاره ، وقت وساعت ، سمسار ، بقال ، قنادی ، پوستین دوز، جواهری، عطار ، تیر گر ، کمانگر ، کفش‌دوز ، زرگر،حکاك، خرده فروش ، سراج ، صندوق‌ساز ، صحاف ، نعلبند ، نجار ، طباخ ، خباز ، شماعی ، تریاك فروش ، گازر ، سقا ، علافه‌بند ، عصار ، جراح و کحال ، قاچ فروش ، آلوفروش، نخودپز ، حلاج ، خراط ، لواف ، نقاش ، کوزه گر ، کاره گر ، مقراض گیر ، زه گیر تراش ، شمشیر گر ، خیام ، بخیه دوز ، سقرلاط دوز ، شیشه گر ، آماج خانه ، دلاك ، خیاط ، چافشور دوز ، مسگر ، رنگرز ، آهنگر ، طلا کوب ، سوزنگر ، باسمچی ، زرکش ، ریخته گر ، چیلانگر ، تفنگ ساز ، نقار ، رفوگر ، صراف ، پالوده‌ساز ، کله‌پز ، کبابی ، زرنشانگر ، زره ساز ، اتوکش ، میوه فروش ، شعرباف، تخته‌فروش، جدول کش ، مفتول کش ، غلیان وغلیان فروش ، نمدمال ، سبزی فروش، کاغذ گر ، جوراب‌دوز ، مشك وعطرفروش، مهروتسبیح‌ساز ، حناساز ، علاف ، دوانگر، آتشباز، قمارباز ، اهل معارك ، کشتی گیر ، طاوس‌باز ، سگ‌باز ، حقه‌باز ، قصه‌خوان ، بازار اسب وشتر ، شتر ، بوریاباف وحصیرباف ، سنگ‌تراش ، کوره پز ، عرابه‌ساز، معمار وبنا و کاشی‌تراش ، خشت‌مال ، قلندر دباغ و ساغریچی ، تعلب فروش ، شانه تراش ، قاشق‌تراش ، پالان گر ، حناتراش ، تاج‌دوز .

نمونه‌ای ازشعراو(ص۶) : درمنقبت امیرالمؤمنین .

درین مکتب دین بنص جلی — خلیفه است بی شك علی ولی
در کفر را کند تیغش ز جا — شدان در بدستش طریق هدی
شدان در چوشد کنده باب یقین — جهانی ازان در در آمد بدین
گل فتح از بـاغ تایید چید — در فتح را دست او شد کلید

• • • •

سلیمان دوران خدیو زمان — که چرخ است در قبضه‌اش چون کمان

* * * *

در بیان میخانه .

بیا ساقی از رفتگـان یاد کن — چراغـی بده روحشان شاد کن
زجم گو که چون باده درخم فشرد — ازین آب حیوان چرائش نمرد
گر اورفت وشد روز اوشام تار — فروزه چـراغ میش بر مزار
که خورشید چون از نظر شد نهان — هم از روزن ماه بـاشد عیـان

آغاز: . . باشد شش لاجورد ... ظلمت بر آب روان (پاره شده وتکه‌هایی ازیك برگ پیش هم در نسخه هست با دوعنوان توحید ومناجات) .

انجام افتاده : صفت تاج دوز .

بت تاج دوز است تاج سرم — چوشمع است از آن تاج بال وپرم

* * * *

... گل عیان کرده باز لف خویش — فکنده است زلف بیان ... خویش
... عز وقبول (پاره شده) .

٤٣٤٥

نستعلیق گویا ارخود شاعر چونکه افزودههایی درهامش دارد ، جدول زرولاجورد، اندازهٔ بیاضی است .

٦س٤×٨ ، ٩٤×٧س١٤ ، کاغذ سپاهانی - جلدنیماج قهوه‌ای ضربی مفوایی .

دیوان

از عبهر شیرازی که گویا بهند هم رفته و در زمان صفویان میزیسته است تـا اندازه‌ای مرتب بحروف تهجی و باتخلص عبهر .

آغاز:

دلی که زنده بجانان چه میکند جان را
مگر نیاز کند خاکپای جانان را
ز هجر ووصل مترسان مرا وقصه مخوان
که مست عشق نداند ز وصل هجران را

انجام:

بهم نموده دو چشمت ز مژه سپاهی
که هیچ دیده ندیده چنین سپاه پناهی
تو ماه رخ شه فرزین اسب پیل شهی
شهان پیاده همه مات تو بهر سر راهی

....

ز عشق بهره ئی عیهر نبرده الا آنك
تنی نزار و دلی پر ز خون و عمر تباهی

۴۳۴۱

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ چلیپا و راسته ، اندازهٔ بیاض است:
۱۲س۴×۱۰ ، ۱۰×۷س۱۰۰ ، کاغذ فرنگی جلد لیماج قهوه‌ای رنگ پریده .

مشمولات

دستورنامه‌های دیوانی و درباری و دوستانه وقباله نویسی است و در برخی نام محمدخان وصدراعظم دولت روسیه آمده است با بندی درفرهنگ عربی بفارسی و شعر شیخ سیف‌الدین باخرزی ومجامع کتاب .

٤۳٤۷

نسخ صدة ۱۴ + پانصد تصویر .

۱۹م ٦×۱۴ ، ۳۲۳۰ × ۱۸×۹ ، کاشذ فرنگی - جلد تیماج سبز ضربی مقوایی .

جنگ

از بیدار تبریزی دوستدار استبداد ودشمن مشروطیت (۵۰) وشعرهای خود او (۲-٦۰) وچندین شاعر دیگر بانام کسانی که بدست روسها کشته شده‌اند وتاریخ قدما و معاصران بیدار (۷۷-۸) تا سال ۱۳۲٦ وتاریخ برخی وقایع پیش از هجرت (۷٦) وپس ازهجرت(۱۱٦)، تاریخ ۹ ذی‌حجه ۱۳۳۰ درص۸۰ هست وخط حاج کاظم‌بهاردر پایان صفر۱۳۳۲ در ص۱۵٦ .

چنین است نام برخی ازسرایندگان دراین جنگ :

منصوره ٦۱و۲۲٦و۲۲۸ مهرعلی تبریزی‌بعربی۸۵ سربازی۸۸ هاتف ۹٤ و٤۲۰ نیاتی (بحرطویل) ۹۸-۱۰٤ پدر بیدار در سوگواری بر ملابافر ایروانی آذربایجانی ۱۰۸ نظام العلماء ۱۱۱ فیض ۱٤۳ و ۱۸٦ خواجه ۱٤۵ خادم ۱۵۱ نظام مهدی بیات شفائی ۱۵۲ مسعود ۱۵۵، مینا ۱۵۸ منیر ۱٦۱ ملاعبدالرسول ۱٦٤ فاآنی۱۷٦محسن آقای شهاب پسر آقامهدی ۱۲۷ و ۲۲۹ حکیم شفائی ۲۱۸ نظیری ۲۲٦ ، ملا مهدی مرندی ۲۳۰ قدسی ۲٤۷ حاج محمد حسین بهار ۲۵۰ مظهر ۲۵۱و۳٤۷ قصاب ۲۵٤ سروش ۲۵٦ ساغر ۲۵۷ ظهیر ۲٦۰ لعلی ۲٦۲ نظیری ۲٦٤ بهایی ۲٦۵ مهستی (بوسه‌نامه) ۲٦٦ شیدا ۲٦۹ عراقی ۲۷٤ وصال ۲۸۸ حقیردزفولی ۳۰۲ و۳۳۲ فاضل نراقی ۳۰٦ الشیخ الرئیس ۳٤۹ نظام العلماء تبریزی ۳۵۰ صفائی ۳۵٤ میرزا شرفخان ۳۵٦ نیر ۳۸۸ ولی دشت بیاضی ۳۹۱ باقرا ٤۱٦ فاتل ٤۲۳ آقاشیخ محمدرضا ۳۵۵ ، شعرهای عربی هم دارد .

۴۳۴۸

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ .
۲۰س۶×۱۲ ، ۱۴۹ب×۸×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج لهوه‌ای ضربی.

جنگ

خطب عربی و مطالب اخلاقی مذهبی و اخبارشیعی و پند و اندرز است بعربی وفارسی .

۴۳۴۹

نسخ ۱۱۶۳ ، عنوان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجوردومشکی ، باحواشی‌درش‌۱.
۱۲س۸-۱۲×۷×۱۲ ، ۶۶ب×۱۲×۱۸ ، کاغذ سیاهابی ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ الفوائد الصمدیة (۱ پ ـ ۴۷ ر) از شیخ بهایی .
۲ـ کبری (۴۸ پ ـ ۶۶ ر) ازمیر سیدشریف گرگانی .

۴۳۵۰

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان و نشان شنگرف ، در۳۶س .
۱۹س۹×۱۵ ، ۲۰ب×۱۲×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

دیوان

ازعطارتونی‌قلندرروش‌شیعی که‌دراثردشنام‌وسب بزرگان تسنن بزندان گیل و شکنجه وغارت‌اموال دچارشده بود (۶و۱۰). پیرومرشد او فضل بخاری (۲۰)ومطهر بوده‌اند . اودربارهٔ خود میگوید (۲۸) :

هر کرا باشد سعادت رهنمون　　جای با شش باشدش شاپور و تون

اصل من از تون ولی شاپور جای　　باشدم در مشهدم سلطان سرای

تخلص او در آن هست (۵ و ۱۱ و ۱۴ و ۲۰ و ۲۹ و ۳۲) و میگوید که من جوهر ذات و هیلاج سرودهام (۱۲) و اواست که گویا اسماعیلی بوده است چه میگوید (۷):

بسید ناصر ما قصد کردند　　که تا روپوه او را در نوردند

نه عطار نیشابوری (فهرست ایوانف ش ۱۲۴ ـ ذریعه ۹ : ۷۲۹)

این دیوان اخلاقی عرفانی شیعی و بوزن مثنوی باید دفتر دوم باشد (۲۳) و در یکی از عنوانها موافقة ولدخواجه حسن وفضل بخاری آمده است.

آغاز افتاده:

تو باشی راز محرم در نهانی　　اگر گاهی تو این مظهر بخوانی

انجام افتاده:

من همی ترسم که گردم حکم بد　　تا گهی بر من براند دست رد

(۲۵۱)

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ؛ جدول زر و لاجوردی و شنگرف ؛ عنوان شنگرف.
سطر چلیپا ۱۴×۷ ؛ ۱۹×۹ و ۵۵ و ۵۹ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلد آبماج قهوه‌ای دورون باز جغمرغ.

جنگ

چاه وصال ذره است (۲ پ ـ ۱۵ پ) و هفت بند ملاحسن کاشی و شعرهای علالی وصفی و برهمن و باباطاهر وطوفان و علی نقی و خسرو شوکت و رفیق و مشتاق و عاشق و درویش مجید و دیگران (فهرست س ع).

آغاز:

بیا ای ساقی عشق آفرینم　　خط جدم تو سر لوح جبینم

* * * *

الهی ذرهٔ عشقی کرم کن　　چو خورشیدم بسر گرمی علم کن

انجام :

جهان خرم شد از آب زلالش　　زچرخ آمد لقب چاه وصالش

۴۳۵۴

نستعلیق روز آدینهٔ ۱۴ ذی‌قعده ۱۲۵۴ درش۲ و۴صفر۱۲۵۴ درش۳ ، ش۱بهمین‌خط ، عنوان و نشان شنگرفی .

۱۴ص۷×۱۲ ، ۱۲×۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدنیماج مقوایی‌تازه.

مجموعه ۵۵

۱ـ تحفة‌السالکین (۲ پ ـ ۳۶ پ) از عبدالنبی‌بن شرف‌الدین محمد طسوجی دراصول دین بروش شیعی امامی .

آغاز: هذا کتاب تحفة‌السالکین . بسمله . بحمدك اللهم علی ما هدیتنا الصراط المستقیم ... اما بعد چنین گوید ... ابن شرف‌الدین محمد عبدالنبی الطسوجی . . این مختصراست‌موسوم‌بدتحفة‌السالکین دربیان مسایل مهمهٔ اصول دین ... مرتب‌برمقدمه و پنج باب و خاتمه ومرباب مرتب برچند فصل است .

انجام : الرابع الرحمة الی کل احد (تمت المسائل الشرعیة) .

۲ـ ابصار المستبصرین (۳۶ پ ـ ۱۰۶ ر) از عبدالوهاب شیرازی .

آغاز: مانند شمارهٔ ۴۲۹۶/۳ .

انجام : من روسیاه را از گوشهٔ خاطرفراموش نفرمایند .

۳ـ بغیة‌الطالب‌درشناختن‌مفروض وواجب (۱۰۷پ ـ۱۸۵ پ) ترجمهٔ‌فارسی کتاب بغیة‌الطالب فی معرفة المفروض والواجب شیخ جعفربن شیخ خضرجناحی‌نجفی (حقوق ۲۶۰) است .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی اسس قواعدالاحکام . . اما بعد سئوال کردند.

انجام : یابعدازان .

۴۳۰۳

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، اندازهٔ بیاضی است.
۱۴س×۱۲ ، ۱۶۱×۶۳×۱۴ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌سرخ.

جُنگ

شعرهای فارسی: مهر، قاآنی، کمال ، صدری ، مولوی ، فاتح ، مجرم ، بهار در ستایش شاه عباس ، حشمت ، رفیق ، باباطاهر ، محتشم ، شریف ، سعدی، امین، احمد، منشی ، مختار ، حافظ است ، نیز قسمت نامهٔ میراث (۳)، بحرطویل در بست بند(۱۲۹ـ ۱۳۸)، بندی به نثر فارسی (۱۸۸) .

۴۳۰۴

نستعلیق و نسخ ۱۵ شعبان ۱۲۳۶ درش۱ ، نوشتهٔ خود شارح در۲۴ج۱/۱۲۰۰درش۲ ، بخط همان حسینا درش۴ ، شماره‌های دیگر ازهمین تاریخها ، جدول شنگرف ، خط محمدرضا پسر حاجی‌عیسی‌خان نهورجانی درع۱/۱۲۳۹ درص۳۴۲ هست و تاریخ تولد ۱ذی‌قعدهٔ ۱۲۲۲ درص۱۱۸ ، اندازهٔ بیاضی است .
۲۴س×۹ ۱۷ ، ۱۹۴×۱۱×۲۱ ، کاغذفرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی .

مجموع ۵۶

۱ـ اختلاجات (۱ ـ ۹) بنظم دربارهٔ جهش اعضای بدن انسانی ساختهٔ ۶۸۵، درآن آمده : هست ازنام اوامید انام .

آغاز:

حمد وشکروسپاس یزدان را — آفرینندهٔ تن و جان را
صانع و مبدع نشیب و فراز — خالق و کردگاروبنده نواز

انجام :

شد تمام اختلاج سر تایای　　این سعادت بعون وفضل خدای

ششصدو پنج بوه با هشتاد　　که زطبع من این سخن پاراد

۲ـ شرح القصیدة المطفطرانیة(۱۰۳ ـ ۱۰۹) گویا از عبدالرحیم بن عمر داغستانی بعربی .

آغاز: قال الامام المراغی ... اقول لابد للمتکلم ان یراعی فی مبدء کلامه مقصده.

انجام : فانی عن العیوب غیر معصوم . قدتم هذا الشرح علی ... عبدالرحیم بن عمر الداغستانی الساکن فی ولایة راحوی بتاریخ درروز چهارشنبه ۲٤ شهر ربیع الاول سنهٔ ۱۲۰۰ .

۳ـ فرهنگ جغتایی (۱۱۰ ـ ۱٤۲) از ندرعلی که بدستور شاه صفی ساخته و فرهنگ واژه‌های جغتایی دیوان امیرعلی شیرنوایی است (سپه ۲ : ۲٦۷ و ۱٦۰ ـ مجلس ۳ : ۱۰۰ ـ طوس ۲ : ۳٦۷و۳۷۷) .

آغاز: بسمه‌سبحانه ، قادر ومتکلمی درخور ستایش و نیایش تواندبود که‌لغات مختلفه والسنهٔ متعدده رابی‌میانجی مشیروه‌بیرازپیداری ناپیدای مکون (؟)به‌پیشگاه ظهور رسانید ... پس ازحمد قادربیچون ... آنچه برجمهور ... فرض باشد دعای‌خدیو زمان و پادشاه شیعیان است ... پادشاه جهان ... شاه صفی ... و بعد بخاطر این ذرهٔ بی‌مقدارندرعلی رسید که خاطر اصناف انسان ... در زمان خدیوبحروبرهمواره‌بلغت ترکی و حل الفاظ جغتایی مایل است آنچه مقدور ... باشد رساله ای در باب کشف لغت نوایی وتوره وآیین چنگیزی وآداب آن فرقه باشد بعبارت فارسی نویسدازاشعار میرعلی شیرنوایی و شعرای آن طایفه که سندآن مطلب ومستند کمترین باشد بیارد واختلاف املای جغتایی و روم وترکی که در مرزوبوم ایران متداول است بیان‌نماید وتبدیل حروف لهجی را درحیز تحریر آورد ... رسالهٔ مذکور مشتمل است برمقدمه

(در بیان املای ترکی) و [سه] فصل (الفاظ مشترك ـ الفاظی که برای آشنایی بلغات اولوس جغتای باید دانست بدستور نصاب ولی به نثر ـ لغات بترتیب تهجی، هر یکی در یك باب) وخاتمه (در تورہ و آیین چیغتای) .

انجام : این وضع را در تورهٔ چیغتای اولجامش میگویند این اختصار یافت امید که ارباب ذهن وذکا اگر سهوی یابند باصلاح کوشند .

٤ـ امامت (۱۷۳ ـ ۱۸۳) از آخوند ملاعلی نوری سپاهانی در اینکه هیچ زمانی بی امام نخواهد بود در پاسخ شاگرد خودحسینای لمبورجانی .

آغاز: بسمله . حوقله ... وماارادت الاالاصلاح مااستطعت ... یاقرة عین الاحباء مولانا حسینا ... اگر ازین دوفرقه استفسار نمودی .

انجام : عمایصفون .

٥ـ اختیارات (۱۹۲ـ۲۰۷) یا محرم‌نامهٔ مجلسی دوم در سه فصل .

٦ـ البردة(۲۰۹ـ۲۳۱) از بوصیری باترجمهٔ فارسی وشرح عربی در برخی جاها.

۷ـ صیغ عقود نکاح (۲۳۸ـ۲٤٦) گویا از مجلسی و بفارسی (ادبیات ۳٥۱).

۸ـ القصیدة العینیة (۳۲۱ـ۳۲٥) از حمیری با ترجمهٔ فارسی بنظم بدینگونه:

آغاز:

داشت جایی ام عمر اندر لوای ماند آثار کهن از وی بجای

انجام :

حمیری مدح شما گوید مدام گر کنند انگشت انگشتش جدا

۹ـ تاریخ ائمه (۳۳۳ـ۳۳٤) .

آغاز: تاریخ ولادت ووفات ائمه ... که از اسم علی وهریك از ائمه ظاهر شود منسوب الی خواجه نصیر الدین رحمه‌الله.

ازعلی گردد جلی تاریخ جمله اولیا

هم ولادت هم زمان عمر هم فوت ای فتا

انجام :

فتح کن بر رویم ای فتاح ابواب فتوح

یا مفتح تب علینا ربنا فاغفر لنا

۱۰ـ جنگ (۱۳ ـ ۱۰۲ و ۱۴۴ ـ ۱۷۲ و ۱۸۶ ـ ۱۹۰ و ۲۴۳ ـ ۳۲۱ و ۳۲۶ و ۳۶۸ـ۳۸۶) شعرهای نوعی ، خان احمد پادشا بزبان گیلانی ، زمان ظهرانی ، امیر بزبان مازندرانی (۲۶) ، مولوی ، فاطمه ع ، علی ع ، جامی ، فانی زنوزی ، فضولی ، حسام‌الدین ، نفیس عامری ، منصوری ، بهائی ، ابوسعید ، مسعود درمرگ احمدخان در تبریز ، طوفان ، محمد محسن ، خواجه نصیر (رباعی) ، سعدی ، وحشی ، صائب ، عراقی ، خواجهٔ طوسی (اختیارات مسیرالقمر بنام ارسطو) ، ضیا ، ذاکری ، منصور ، میرفندرسکی ، نوایی ، میرزانصر ، آزاد ، خطایی ، قصاب ، مشتاق ، تمکین ، میرزا نصیر طبیب ، حافظ ، میرزا محمد صادق ، حاجی ، عصمت بخارایی ، عرفی ، باباطاهر ، محرر جنگ (۲۷۴) آذر (مثنوی مورخ روزدوشنبه ۲۹ ع ۱/۱۲۳۹ درص ۲۹۸ـ۳۰۲) ، خرم (ترجیع‌بند) ، حاجی ابراهیم ارومی ، ملاصادر ، صاحبی ، سعدی ، هاتف ، حسرت ، هجری ، شیخ عبدالعال ، عطار ، مومن .

برخی ازین شعرها معما و ماده تاریخ (۲۵) ومخمس ومسدس است ، نیز مقدمهٔ ملاظهری بنثر ونظم در سوگواری (۹۰ ـ ۱۰۱) وبندهایی ازمجالس‌المؤمنین ، صلوات منظوم عربی ، وپراکنده‌های دیگر ازین جنگ است :

۱ـ شیروشکر (۲۹۴ ـ ۲۹۷ مورخ روزدوشنبه ۲۹ ع ۱/۱۲۳۹) از شیخ بهائی .

۲ـ نان وحلوا (۳۳۹ـ۳۵۲) از هسو .

۳ـ قصیدهٔ مسدس (۳۵۳ـ۳۵۴) از کشوری درستایش علی (ع) .

۴ـ قصیدهٔ مخمس (۳۵۴ـ۳۵۵) ازنظام استرابادی (سپه ۲:۶۸۸) .

۵ـ قصیدهٔ مخمس (۳۵۶) از محمد رفیع واعظ قزوینی از هفت بند محتشم مورخ ۱۱۰۸ .

۶ ـ قصیدهٔ مخمس (۳۶۶ـ۳۶۷) از نظامی بنکی .

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، آغاز افتاده ، ش۳۵ گویا خط خود مؤلف باشد ، اندازهٔ بیاض است. ۱۸س×۷×۱۶ ، ۳۱۴۸×۸×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج عشقی عطف و درون قهوه‌ای.

مجموعه

۱ ـ دیوان (۲ ـ ۱۰۷) از محمد مقبل و مرثیه‌ها ایستکه او برای امامان سروده است .

۲ ـ منشآت (۱۰۹ـ۱۶۰) از میرزا مهدیخان منشی پسر محمد نصیر استرابادی، از آنها است وقفنامهٔ کتابخانهٔ خود او (ادبیات ۴۷۸) .

۳ ـ منشآت (۱۶۳ـ۱۶۸) از تمکین وادبی است .

۴ ـ دوازده امام خواجه نصیر (۱۶۹ـ۱۷۸) با دیباچهٔ فارسی .

۵ ـ رساله در کرامت قاسم شبان بادام باری (۱۸۳ـ۲۰۶) از شیخ عبدالله تبریزی مورخ ۱ و ۴ ع ۲ / ۱۱۹۲ (ص۲۰۲) دربارهٔ وقعه عجیب معین قاسم شبان بادام باری در دیهی ازدمخوارقان در ۱۱۹۱ درزمان وکیل محمد کریم خان و امیر نجفقلی خانا و نظام مالك آن دیه در آن بندی از تذکرة الاولیاء ملاحشری ساخته ۱۰۱۱ درسر گذشت ابواسحق ابراهیم پیرچوپان وخواجه علی آمده (۱۹۳) واز ملاعلی وعلی مردان حمامی وصاحب اختیار تبریز و مدرسهٔ مسجد سید حمزه و مسجد صاحب‌الزمان در تبریز یاد شده است

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین . حمد وثنای متوالی شکروسپاس متلالی قادر حکیم لایزالی را سزا است که از قدرت کامله و مشیت شامله از جیب سنجاب سحاب دامن دامن مروارید غلطان آویزهٔ گوش و گردن دوشیزگان بنین و بنات نباتات فرموده .

انجام : بعد ازین چه رخ نماید و چه شاهد تازه بجلوه گری درآید. وهوعلام الغیوب وستارالعیوب.

۶ـ قصیدهٔ نونیه (۲۰۸ـ۲۰۹) ازابوالفتح بستی.

۷ـ جنگ (۲۰۹ـ۲۹۶) شعراین خلکان بعربی وبهایی درمرثیهٔپدرخودوشعر ترکی خائف در مرثیه و شعر فارسی در مرثیه از میر سید جامی و عابدی و بندهایی بعربی وفارسی بنثر ودعای کمیل بروایت مجلسی دوم با ترجمهٔآن و زیارت عاشورا و خصلتهای پیغمبر بفارسی و دعا و حرز ودوازده بند محتشم و مرثیهٔ ترکی مرتضی آبرفزی.

۴۳۵۶

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، اندازهٔ بیاضی‌است.
۲۰س۷×۱۴ ، ۱۶×۸٫۳۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلدکیماج مشکی‌ضربی.

جنگ

شعرفارسی است در مناجات وستایش مذهبی ومرثیه وآغاز سی‌وشش غزل‌سپس شعرفارسی در توحید وترک دنیا از سنایی و شعر مولوی و قاسم و بهایی و نسیمی و حاجی رشا وسحابی‌ودیگران . بسیاری ازصفحات سفید گذارده شده وتنهاعنوانی‌دیده میشود ومیخواسته‌اند شعرها را پس ازین بنویسند و در برخی جاها آغاز غزلها است باشماره ومطالب پراکندهٔ بسیاری هم دارد.

۴۳۵۷

نستعلیق سدهٔ ۱۴.
۱۹س۸×۱۶ ، ۱۰٫۳۶۷×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدلوماج‌تریاکی‌ضربی.

جنگ

بفارسی وخیراست دربس گذشت علی وحسین (ع) و گویا یادداشت روضه‌خوان

وموبه گری است وفهرست مطالب آن درس ع دیده میشود .

٤٣٥٨

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، نشان شنگرف ، نسخه در۱۲۶۲ از آن میرزاعلی علی آبادی بوده است.
۱۲س۹×۱۵ ، ۱۰۲ص۱۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبزهٔ قوایی تازه.

نشرة الباب فی شرح بهجة الالباب فی علم الاسطرلاب

شرحی است بعربی از محمد بن شیخ علی حمیدی بر بهجة الالباب فی علم الاسطرلاب عبدالحلیم قیصری نامبردار به سویلمزادهٔ حسنی و او بدستور مانن این شرح را ساخته ویك مقدمه و هجده باب ویك خاتمه بر آن گذارده است .

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی جعل اللیل لباسا والنهار نشورا ... وبعدفیقول ... محمد بن الشیخ علی الحمیدی .

انجام : علی ان یکون بعلمها و لیکن هذا آخر الکلام یعون الملك السلام ولیکن الحمدلله علی التمام والصلوة علی سیدالانام .

٤٣٥٩

نستعلیق ۱۱ محرم ۱۲۴۸ در ش۲ ، شماره‌های دیگر بیمین خط ، عنوان و نشان شنگرفی.
۱۴س۱۴×۱۷ ، ۱۳۲ص۱۷×۲۱ ، کاغذ فرنگی آهار مهرهٔ کبود ـ جلد تیماج عشکی ضربی.

مجموعه

۱ـ جنگ (۱ ر ـ ۱۹ ر) شعر فارسی و صورت حساب و افسون و دعا و شعر مشتاق ومهدی شاه نعمت‌الله وبابا طاهر ومیرزا حسرت و مثنوی پیرجمال اردستانی در گذشتهٔ ۸۷۹ (ذریعه ۹ : ۱۶۱) (ص۲۰ـ۳۰) و مخمس صفی (ص۳۰) .

۲ـ نزهة الارواح (۳۳ـ۱۳۲) از امیرحسینی .

۳ـ نصهٔ وکیل باصدرجهان ازمولوی (۱۳۳ـ۱۷۵).

٤ـ هادی‌المضلین (۱۸۳ـ۲۱٦)ازملایحیی کافرشاه مورخ ۱۲۱۷ (= تاریخها) مثنوی‌ایست عرفانی وجزئی ۲۵۳۷.

آغاز:

ابتدا باسم الجمیل الظاهر　　مختلف بالنور فی المظاهر

* * * *

هادی ذاتت نباشد غیر ذات　　هم بغیر ذات جز نور صفات

انجام:

رفت دردل آن طبیعت سخت‌رو　　کرد سیر روح آن بدبخت دو

۵ـ طالع‌نامه (۲۱۷ـ۲۳۰) بنظم ونثر وطالع‌نامه‌است برای دوازده برج وساعت‌نامه ودعای: دزد وشیرزنان وطاعون ومادهٔ گاو ودوستی وخواب

آغاز: بسمله.

ای ترا آفتاب و ماه غلام　　خانه‌های نجوم سبعه تمام

حمل وعقرب‌است بابهرام　　قوس وحوت‌ست مشتری‌ارام

انجام: واحیا فیوبیا برحمتك یاارحم‌الراحمین.

٦ـ زهروتریاق (۲۳۱ـ۲٤۵) مثنوی کافرشاه‌است با تخلص کافردرچندین‌جا.

آغاز: زهرتریاق کافرشاه.

یا خلیل‌النظرعلی وجه‌الجمیل　　انه مرآت قدس للخلیل

* * * *

باز گو ای جبرئیل‌عشق‌می　　از زبان یاروهم از نطق نی

انجام:

کافرا دانی نداند این سخن　　چه پری از همنشین اهرمن

۷ـ جنگ (ص۲۴۵ـ۲۵۸) شعرهای جامی وهاتف .

۸ـ شرح دیوان حافظ (هامش ص۹۳ـ۱۳۲ ومتن ۱۷۶ـ۱۷۹)ازمحمدبن‌محمد دارابی مؤلف لطیفهٔ غیبی ساختهٔ ۱۰۸۷ (مجلس ۳ : ۴۹۱ ـ مشار ۱۳۳۸) در پاسخ به خرده گیری که‌ازدیوان‌حافظ کرده‌اند که : شعرهای او پر خی‌بی‌معنی‌است‌شهرت‌دارد ولی شعریت ندارد،موافق روش اشعریست .

آغاز: بسمله و گلی چند ازحقایق و معارف در گلستان همیشه بهار دیوانش شکفته .

انجام : کاوس و کیقباد گویند .

۴۳۶۰

نستعلیق ابوالحسن سمنانی در۱۲۹۱ و ۱۲۹۲ ، عنوان شنگرف ، در ۱ ر دوبیتی است از پایان منظومه یارساله‌ای‌مورخ‌روزچهارشنبه ۱۵ محرم ۱۲۹۱ نوشتهٔ همو .
۱۶س۹×۱۷ ، ۱۴×۲۳ ، ۱۸۱ف فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌زرکوب عقوابی .

مجموعه

۱ـفالنامهٔ حروفی (۱ ر ـ ۶ ر) بنظم ونثرفارسی بترتیب حروف‌تهجی‌باآوردن چندآیتی ازقرآن .

آغاز: بسمله .

گربخواهی فال مصحف بنگری

آنچه شرط است اندرو درنگری

انجام : هرحرفی که‌هست رجوع کندبفال‌نامه تمام شد فالنامه‌دروزپنجشنبه شانزدهم محرم‌الحرام ۱۲۹۲ .

۲ـ دیوان (۶پ ـ۵۹ر) ازقاآنی وبرخی‌ازقصیده‌های‌اواست

۴۳۶۱

شکسته نستعلیق خود شاعر در ۱۲۸۸ (ص۸۲) ، در بالای برخی از برندها آمده «فراقنامه» تحریر ۵۵ (ص۳۷-۱۴۱-۱۴۴) .

سطر چلیپا ۹×۱۶ ، ۳۷۹ ص ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرانگی - جلد لیماج عنابی ضربی ترنجی مقوایی.

دیوان

از منظر اصفهانی میرزا محمد فرزند میرزا عبدالله پسر میرزا عبدالباقی کلانتر سپاهان از پسر عموهای ابوالمعالی معتمدالدوله نشاط از شاعران زمان قاجار با همین تخلص و نزدیک به دو هزار بیت (مجمع الفصحا ۲: ۴۵۵) نام علی اصغر منظر در مدایح معتمدیه آمده (مجلس ۳: ۶۸۵ - ادبیات ۱۰۳) و در فهرست سپه (۲: ۴۷۴) از یوسف منظر یاد گردیده است. منظر در این دیوان از اشعار برخی از شاعران قدیم و معاصر خود هم گزین کرده است.

چنین است فهرستی از آغاز غزلهای او بترتیب حروف تهجی، ساختهٔ آقای باستانی راد:

قافیه حرف الف

۱ بخلق تا بنمودی جمال فیکو را	شکست رونق بازار باغ مینو را ۲۳
۲ بر چهره تا نهاده دو زلف سیاه را	از مشک پرده بسته بر خسار ماه را ۴۷
۳ گفتیم بسی یارب با یاد رخت شبها	شد روزی ما هجران زین گفتن یارب ها ۶۶

قافیه حرف با

۴ هنگام صبح ماه من از سر سنگ آفتاب
از ره رسید و بسته زمشک سیه نقاب ۹۰

قافیه حرف تا

۵ شاید که قبول رایش افتد
جانی بامید بر کف ماست ۱۰

۶ تاشمع‌همچو کمر تنگ بگیرم ببرت
بدهم بوسه بکام دل خودبرشکرت ۱۱

۷ پرده‌ازچهرهٔ چو آنماه دل آزار گرفت
مهر ازشرم‌رخش‌پرده‌برخسار گرفت۲۸

۸ مرا در دست تا رطل گران است
کجا با کم ز طعن این و آنست ۲۹

۹ باتوایسرو روان‌حاجت بستانم‌نیست
با گل عارض تومیل گلستانم‌نیست ۳۰

۱۰ دل از غم‌رخ لیلی وشی‌پرازخونست
که‌درجهان‌چو منش‌صدهزار مجنونست ۳۵

۱۱ درره‌عشق‌بتان‌ترك‌جهان‌اینهمه‌نیست
با گرفتاری‌دل‌دادن‌جان‌اینهمه‌نیست۳۷

۱۲ فکنده‌سر زخجالت‌بزیر نرگس‌مست
بپیش چشم تو و کاسهٔ تهی بردست ۴۹

۱۳ جمال روی‌تو تاجلوه گر بدیدهٔ‌ماست
بمهر وماه‌اگر بنگریم عین‌خطاست۵۱

۱۴ رویت‌زبرگ‌لالهٔ‌سیراب‌خوشترست
کوی‌تو از بهشت بهر باب خوشترست۵۸

۱۵ کنونکه دامن دشت است رشک باغ بهشت

ز دست ساغر و مینای می نباید هشت ۶۲

۱۶ یکی حدیث خوش از هر دری مرا یاد است

که سر بسر بدو نیك زمانه بر باد است ۶۲

۱۷ یکباره صبر و طاقت و هوشم ز دست رفت

بر من هر آنچه رفت از ان چشم مست رفت ۷۳

۱۸ خورشید آیتی ز جمال نهان تست

مه پرده دار طرهٔ عنبر فشان تست ۷۶

۱۹ بیار باده که احوال دل کس نگوئست

بساز نغمه که طبعم لطیف و موزون است ۸۲

۲۰ در سر کوی خرابات مغان بازاریست

که متاع سر و جان را نه در و مقداریست ۸۲

۲۱ امروز شاه عشق بدیگر مقالتست

ایدل بهوش باش نه وقت کسالتست ۱۰۲

۲۲ مست صهبای تو راخم دو ناله جامی است

محو و شیدای تو دانای جهانش عامی است ۱۰۴

۲۳ مرا که دست در آنحلقه دلاویز است

چه غم که شیخ غضبناك و شاه خونریز است ۱۰۶

۲۴ رست از زمین زمرد و بیجاده از درخت

سلطان فرودین بگلستان کشید رخت ۱۱۱

۲۵ دلبر من که هم عاشق کش و هم پرده دراست

پردهٔ خلق دریده است و بصد پرده دراست ۱۳۹

۲۶ ما را صنمی هست که در حسن تمام است
در کشور دل سکهٔ خوبیش بنام است ۱۴۲

قافیه حرف دال

۲۷ آیتسان که عشق شیرزنان را زبون کند
درحیرتم که با من دلخسته چون کند ۱
۲۸ دلم ز لعل لبت بوسه آرزو دارد
ز تشنه نی عجب ار چشم بر سبو دارد ۱
۲۹ ای همه ذرات ز نـورت پدیـد
تو قدم و کون حدوث وجدید ۷
۳۰ نازنینان که توان آن و نور بصرند
چه شود گر بنگاهی دل ما را بخرند ۱۵
۳۱ سحر ز هاتف میخانه‌ام بگوش آمد
که گل مزید گریبان و مل بجوش آمد ۱۶
۳۲ نقاب چهرهٔ خورشید مشك ناب شود
بروی چون قمرت زلف اگر نقاب شود ۲۴
۳۳ برخت زلف اگر حجاب شود
ماه یا مشك بر نقاب شود ۲۵
۳۴ خوبرویان مگر از خلق کناری گیرند
ورنه عشاق محال است قراری گیرند ۲۷
۳۵ چشمت نگاهی از به تفقد بما کند
درد دل شکستهٔ ما را دوا کند ۳۸

۳۶ آنرا که برحسار تو روزی نظر افتاد
تا شام قیامت ز جهان بیخبر افتاد ۵۷
۳۷ آنکس که ترا طالب دیدار نباشد
در حلقهٔ رندان طلبکار نباشد ۵۹
۳۸ دوش پیراهنم از خون جگر دریا بود
دیده‌ام بسکه ز هجران تو خون پالا بود ۶۴
۳۹ آنانکه جلوهٔ رخ دوست دیده اند
از هرچه غیر اوست تمنا بریده‌اند ۶۵
۴۰ نظری هر که تماشای لقای تو کند
دل و جان آورد و روی بپای تو کند ۶۷
۴۱ لشکر ناز تا ترا پیشرو جمال شد
صبر و توان و تاب من یکسره پایمال شد ۷۳
۴۲ دوش از زلال چشمهٔ خضرم نواله بود
کز لعل یار بوسه پس از هر پیاله بود ۷۳
۴۳ ای قافله سالار به بین تا چه کسانند
کاندر عقبت ناله کنان چون جرسانند ۷۵
۴۴ فرودین چو عیسوی صفت شاخ مرده را زنده میکند
سرخ لاله را چو لعل می دهد صبح را چو خوانده میکند ۷۷
۴۵ دلی خراب مرا بود و خاطری ناشاد
غم تو آمد و کرد این خرابه را آباد ۷۸
۴۶ دیگر نسیم روح ز گلزار میرسد
از یار مژده باز بدین یار میرسد ۸۱

۴۷ فصل آن شد کابر ازاری جهان خرم کند

دربن و دوش درختان جامهٔ معلم کند ۸۳

۴۸ کمند عشق را آن قابل آمد

که پیش پنجه‌تیرش بسمل آمد ۹۲

۴۹ رسید آیت رحمت صلای عام رسید

به تشنگان زمی روح جام جام رسید ۱۰۳

۵۰ ایدل صبور باش که نا کشته بر دهد

تخم ولاو شاخ محبت ثمر دهد ۱۰۳

۵۱ خرم آنروز که یارم زدر مهر در آید

غم دیرینه بکاهد طرب نو بفزاید ۱۰۷

۵۲ زبلبل سحری گل دگر چه مژده شنید

که چاك کرد گریبان زشوق و جامه درید ۱۱۱

۵۳ چنین که زلف تو شیران در آورد بکمند

شگفت نیست که آهو شان از و برمند ۱۱۸

۵۴ دوست همان به که با فرح دوست

چونکه قرین شد زسختیش نگریزد ۱۱۳

۵۵ پرده از روی تو ایماء دلارام افتان

دل دیوانهٔ من در طمع خام افتان ۱۳۵

۵۶ اگر بدست من آن گیسوی دراز آید

امید هست که عمر گذشته باز آید ۱۳۶

۵۷ نیست آن گلان ماهرو در پیرهن میرود

در حریر نرم پاك بستان سمن میرود ۱۳۷

قافیه حرف را

۵۸ صبح هنگام آنکه ابر بهار
درفشانی نمود در گلزار (قصیدهٔ مدح اتابک) ۱۷

۵۹ ای صنم بی بدیل ای قمر بی نظیر
کوی تو باغ بهشت روی تو بدر منیر ۵۶

۶۰ تا دیدمت آن دو چشم مخمور
بیمارم و دردمند و رنجور ۶۰

۶۱ زان چشم پر کرشمه وزان زلف تابدار
از تن برفت طاقت وازدست اختیار ۶۱

۶۲ آمد گل و یاسمن به گلزار
شد موسم خرمی دگر بار ۶۳

۶۳ آن حلقهٔ زلف همچو زنجیر
عقل از کف من ببرد و تدبیر ۶۷

۶۴ راهرو را یکقدم بر خاک وا زنیروی عشق
بر سر افلاک باشد گر نهد گامی دگر ۷۸

۶۵ چنین گفت کشتاسب خوش سیر
بهنگام نزع روان با پسر ۷۹

۶۶ پرده زرخ بر گرفت ماه تمامی دگر
داد صلای حیات ازمی وجامی دگر ۱۰۰

۶۷ بالای تو ای نگار سیمین بر
سروی است که ماه باشد اورا بر ۸۷

قافیه حرف زا

٦٨ باد صبا همی دمد از جانب حجیز
گوید که عزت ارهمی طلبی گوهو العزیز ۱۰۹
٦٩ کشور حسن گرفتی مگر از لشگر ناز
که بدر گاه تو دارند شهان روی نیاز ۱٤٤

قافیه حرف شین

۷۰ آنکه دلها همه شد چالیز تیر نظرش
کی بود باك ز خون من بی پا و سرش ۱۰
۷۱ تافکنده است خم طرهٔ مشکین بر دوش
باد را ساخته از تکهت آن مشک فروش ٥۹
۷۲ گر پرده افکنی ز رخ دلکشای خویش
حیرت کنند خلق ز صنع خدای خویش ۱۳۹
۷۳ به تیر غمزهٔ دلدوز و چشم پر فتنش
بعنبرین رسن طره و چه ذقنش ۱٤۱
۷٤ تازه عشق تو ره عقل و هوش
میرسدم آیهٔ رحمت بگوش ٥۳
۷٥ هر آندیار که جانان ماست سلطانش
شمیم جان وزد از لاله های بستانش ٥٦

قافیه حرف طا

۷٦ گل گسترید بر طرف بوستان بساط
شد وقت آنکه ما نشکیبیم بی نشاط ۹۸

قافیه حرف کاف

۷۷ از بنات ملوك شخصی بسوه
کار دیده زنی کش و چالاك ۹۴

قافیه حرف لام

۷۸ بگرفت پرده باد صبا از عذار گل
بلبل بنمره آمد و شد بیقرار گل ۷۶

۷۹ از کمانداری آن چشم کحیل
هر طرف خلقی است مجروح وقتیل ۹۳

قافیه حرف میم

۸۰ زباغ وصل گلرویان اگر خواهم گلی چیدنم
جفا و جورشان باید بجان خویش بگزیدنم ۱۲

۸۱ بخلوت گر شبی با یار بی اغیار بنشینم
بکام دل بپای گلبنی بی خار بنشینم ۱۵

۸۲ از فراق لب لعل تو بلب آمده جانم
بوسه ئی زان لب شیرین که بود قوت روانم ۳۱

۸۳ بشب فراقت ایجان چه عجب اگر بمیرم
چو تو پادشاه حسنی و منت بجان اسیرم ۳۲

۸۴ گشودم دیدهٔ جان تا بعالم
بچشمم چهر جانان شد مجسم ۳۴

۸۵ آنچنان نرگس مست تو ببردازدستم
که زاندیشهٔ هشیاری و مستی رستم ۳۶

۸۶ آواره تا ز کوی تو بیداد گر شدم
با کاروان محنت و غم همسفر شدم ۳۹
۸۷ یکروز اگر بچهرهٔ جانان نظر کنم
جان سازمش فداوسخن مختصر کنم ۴۲
۸۸ بخواب دوش جمال تو بود درنظرم
عجب مدار نباشد اگر زخود خبرم ۴۴
۸۹ زغمت نماندجسمی که بدر گهت کشانم
به تنم نماندجانی که بمقدمت فشانم ۴۴
۹۰ روز گاریست که افتاده بخاکره اویم
بامیدی که نماید قدمی رنجه بسویم ۴۶
۹۱ رسید جان بلب و از لبت ندیدم کام
بیا که بیتو زمانی نباشدم آرام ۴۸
۹۲ ببوی آنکه بدامان او رسد دستم
بسی بر گذرش همچو خاك بنشستم ۴۹
۹۳ چو کرد حسن تو یاد درد عشق دمسازم
بجز خیال تو با دیگری نپردازم ۵۰
۹۴ اگر بهجر سوزی ز توروی بر نتابم
بسرم یکی گذر کن بنگر که چون بتابم ۵۲
۹۵ ای بساخاك که در جنب شکیبایی ماست
با غم روی تو نادست و گریبان شده ایم ۵۸
۹۶ اگس بختم کند روزی بر آنم
که جان دریای جانانم فشانم ۶۰

۹۷ بـدوزی نازنینا گر به تیرم
ز رویت دیده هرگز برنگیرم۶۸
۹۸ وقت صبوحی رسیدخیزو بیارابغلام
باده واسحاب را زنده کن ازدورجام۶۹
۹۹ گر بمیخانه کشد بار دگر تقدیرم
بدهم جامه و جام می بیغش گیرم ۷۱
۱۰۰ بیا ایساقی رندان بیارآن بادهٔ نابم
بشو سجادهٔپیرهیزوتقوی اندران آبم ۷۱
۱۰۱ کمندزلف نگاری مرا کشیده بدام
که بستگی بچنین رشته خوش بود بدوام۷۴
۱۰۲ پنجهٔ عشق دست تـدبیرم
بر دو بر پا نهاد زنجیرم ۸۱
۱۰۳ پرده برداشت از اندروی دلارایارم
وقت آن شد که منش پردهٔجان بردارم۱۴۷
۱۰۴ نکتهای ازلب جانانه شبی بشنفتم
که ازان نکته زغم طاق و بشادی جفتم۷۵
۱۰۵ چو ز آفتاب نزادم زمه نمیگویم
چو پا ز سر نشناسم کله نمیجویم۹۶
۱۰۶ لا ابالی وش و قلاش وقلندر کیشم
بندهٔ پیر مغانم ز کـه میاندیشم ۱۰۲
۱۰۷ صنما تازه شدجهان زبهارمسیح دم
چو مسیح زمان تویی بدم مادم از کرم۱۰۹

۱۰۸ بر هر که نظر کنم ترا می بینم
از تست ز هر باغ که گل میچینم ۱۱۳
۱۰۹ من عاشق جمال توای ترك مهوشم
از دامن تودست تعلق کجا کشم ۱۳٤
۱۱۰ زانرو چو زلف یار پریشان ودرهمم
کزمی تهیست کاسه‌و کیسه‌زدرهمم ۱٤۰

قافیه حرف نون

۱۱۱ ربوده‌زلف‌مشکینت‌نگاررا آب‌عطاران
نموده لعل شیرینت بتان‌درمان‌بیماران ۲٦
۱۱۲ ای نقل تو نقل محفل من
وی چشم تو غارت دل من ۳۳
۱۱۳ بر رنگ گل‌سوری‌ترا بدن‌است آن
یا جسم‌لطیفی که درپیرهن است آن ٤٤
۱۱٤ برآه باد مگر زلف اوپریشان شد
که بزم‌عشرت ما باز عنبرافشان‌شد ٤٥
۱۱۵ صبر از آنرو نمیتوان کردن
یا غمت خو نمیتوان کردن ٥۳
۱۱٦ این کمانداران که‌جان‌میبرورده‌پیکانشان
زندهٔ جاوید ماند کشتهٔ مردانشان ۷۰
۱۱۷ ای عشق همنی کن‌ومارابلند کن
وین حاسدان‌براتش‌حسرت‌سپند کن ۸۰

۱۱۸ شده گر گون عالم ز تأثیر باد فرودین
فرودین را خاصیت آری چنین باشد چنین ۸۵
۱۱۹ نشاید راز دل با غیر گفتن
که سر عشق میباید نهفتن ۱۰۸

قافیه حرف ها

۱۲۰ آمد سحرم مژده از جانب جانانه
کامروز بیارایم آنخلوت و کاشانه ۱۰۶
۱۲۱ زهجران رخ یاری شراری در دل افتاده
شراری از غم هجران یاری در دل افتاده ۱۴۴

قافیه حرف با

۱۲۲ ه گر نسیم صبا روح بخش و غالیه بوئی
مگر برید نگاری رسیده از براوئی ۴۱
۱۲۳ رشگ خورشید و غیرت قمری
تو پری رو فرشته یا بشری ۴۲
۱۲۴ جان بیرون شده از تن به تنم باز نیایی
گر پیامی بفرستی و سلامی بنگاری ۵۰
۱۲۵ ای باد مشگبوی مگر مشک اذفری
یا پیک دلبری که بدینسان معطری ۵۴
۱۲۶ گرفت پرده و برداشت رسم هشیاری
ز ریخ نگارم و از عاشقان بطراری ۹۷

۱۲۷ ذوقی ندید بستان گل را نبوده‌بویی
بیروی دلارا می‌بی‌صحبت گلرویی ۱۰۸

۱۲۸ ای زلف دلبر من پرتاب و پرشکنی
پشت عدوی شهی یا کار و بار منی ۱۱۲

۱۲۹ ایکه با ما بجور میپایی
رشتهٔ عمر خویش میخایی ۱۰۰

۱۳۰ تا زه آه عالم‌سوز عاشق در تو تاثیری
شود ای آه کامشب در دل او با اثر گردی ۱۳۳

۱۳۱ این چه غوغاست کای پسر داری
نشأهٔ می مگر بسر داری ۱۳۳

۱۳۲ ترسم که کند آخر باز ایدل شیدایی
از فرط هوسنا کی کار تو برسوایی ۱۴۴

۱۳۳ بشد ای شمع آتشت بر جان
مگر از سوز من خبر داری ۱۳۴

۱۳۴ موئی است میان تو دل‌ما نی چو گوئی
کس گوش نشنیدم که مو بی‌موئی ۶۴

اورباعیاتی هم در این دیوان سروده است بشرح زیر:
صفحهٔ ۶ رباعیاتی که بطرز باباطاهر گفته‌است، نیز در ص ۱۱۲.
بجز آنچه فهرست شده در صفحهٔ ۱۴۵ قصیده‌ایست که مطلع آن افتاده و از این بیت آغاز میشود:

نکرده هیچ کس این تماز را بجهان
درست و تمام چو صدیق آن مصاحب غار

در صفحهٔ ۱۴۸ قصیدهٔ فریدیست که شاهکار گوینده است و بسی دقایق حقایق را که هر سطرش باشعری درو گوهر برابر است سفته ومطلع آن این بیت است.

اگرچه شاعری وشعر نزد اهل ادب
صناعتی است بزرگ و عنایتی درخور

همچنین این قصیده که در صفحهٔ ۱۵۳ دیده میشود و گویا چند بیتی از آن هم ساقط شده:

چشمه‌ای فیه شفاء رحمة جاری بدوست
در میان است مرحومه تایوم الحساب

• • • •

خوشتر آن باشد که بر بندم عنان خامه را
بدهمش تصمیم زی مدح شه گردون حباب

۳۳۳۲

نسخ راسته وچلیپا درسه‌سدون از سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، عنوان وبرگردانها شنگرف ، جدول لاجورد وزروشنگرف ، اندازهٔ بیاضی است .
۱۹س×۸ ، ۱۸×۱۳٫۳۲۷×۴۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدکیماج قهوه‌ای.

سخنوری

دربارهٔ تاریخ سخنوری عامیانهٔ آقای محجوب گفتاری درمجلهٔ سخن دارند . در این نسخه شعرهایی که سخنوران باطوقها وسردمها وقهوه‌خانه ها میخوانده اند آمده وبروش پرسش وپاسخ است وتااندازه‌ای سست و عامیانه و دربارهٔ مناقب‌خاندان نبوت بایاد کردن بسیاری از اصطلاحات درویشان و سخنرانان . ازبرخی بیتها نام شاعرهم بدست میآید مانند خاکسار ومیرزا عبدالله وشجاع ومجرم وفرست وتراب و غمگین ومسکین وغافل وعطاروحقی .

پارهٔ ازاین شعرها دارای ترجیعی است که در نسخه بشنگرف نوشته‌شده‌است
آغاز افتاده : جواب .

بیزم‌عارفان ای نطق گوهربار گوهرریز
مثالی‌نی‌بسهم‌نکته سنجان‌شهدشکرریز
دهن بگشا مثال‌نافهٔ چین وختن‌یکسر
زمعنی‌در بساط اهل‌معنی‌مشك‌عنبرریز
براورناله‌چون‌بلبل بطرف گلشن‌دانش
بمیدان‌سخن‌چون‌تیغ‌جوهر بارجوهرریز
بزن برطبل دانایی دوال دانش ازمعنی
بجان حاسدان‌ازنظم شورانگیز آذرریز
علیك‌عشق‌فرصت‌بر تو بادای‌خصم‌بدآیین
درآرد بزم دانش‌مهر درنوز سخنور ریز

....

بشنو ایا خصم‌سخن ده جواب — سرنهانی‌که شوم کامیاب
منقبت احمد و هم بوتراب — آید ازین مدح که گویدجواب
انتخب ینتخب انتخاب — ساکن ایوان هدایت‌که بود
لایق دیوان شفاعت که بود — اشجع میدان شجاعت که بود
مالك مملوك ولایت که بود — انتخب ینتخب و انتخاب

....

حکم خدا آنچه مقدم‌شده — اکتسب یکتسب‌اکتساب

....

درویش رسیده‌ای‌توباتاج‌وکمر — یا پوستی آمد زدگر جام تبر

آراسته ای بفرق پا تا سر　　دعوی کنی ازسخن بهر راه گذر

انجام :

من نیستم بدهر گرفتار سیم وزر　　هستم کمینه چاکر اولاد حیدری

والسلام والتمام.

۴۳۶۳

شکسته نستعلیق سنهٔ ۱۳و۱۴ ، اندازه بیاضی است .
سطر چلیپا ۱۰×۱۹ ، ۱۱ف×۱۲×۱۴ ، کاغذ فرنگی کبود - جلدمقوا .

جنگ

شعرهای فارسی حاجی عباس ۱ ، قاسمخان ۲ ، مایل سپاهانی ۳ ، کلانتر ۸ ، جلال ۱۲ ، کمال غیاث ۱۳ ، کاظم کروسی ۲۱ . بندهای منثور فارسی هم دارد یکی بعنوان « شکایت از روزگار غدار و زمانهٔ ستمکار جفا کار » .

۴۳۶۴

نستعلیق روز دوشنبه ۲۹ ج ۱۲۴۲/۲ ، عنوان شنگرف ، آثار درمیانه لمعهٔ دوم افتاده ، اندازه بیاضی است .
سطر چلیپا ۸×۱۴ ، ۴۴ف×۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد گیماج تریاکی ضربی .

سراج منیر

بفارسی از محمد شریف بن شمس الدین محمد شیرازی است (ف ۶۶۵).

۴۳۶۵

نستعلیق سنهٔ ۱۳و۱۴ ، آغاز و انجام افتاده ، اندازه بیاضی است .
۳۱س×۱۰×۱۸ ، ۶۵ف×۱۲×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد گیماج سرخ .

جنگ

شعرهای فارسی حافظ و فروغ وقاآنی ومیرزا ابوالقاسم قایم مقام ومیرزانعیم سپاهانی (بهاریه) و شهاب‌الدین محمدبن رشید غزنوی معاصر سنایی و طیان کرمانی وخیام نیشابوری و فریدالدین محمد عطار ولطف‌الله معاصرتیمور و ابوبکر ازرقی و بنایی وفخرالدین ستایشگر سنجر و کمال اسمعیل و امیرحسینی‌وطفیلی و ملالی ترك جغتایی و نظامی قمی ومیر سید یوسف‌راغب‌اردبیلی ومجیر بیلقانی وخاقانی‌وعزالدین معاصر ابوالعلا و خاقانی وستایشگر شیروانشاه و فلکی شاگردابوالعلی و همدرس خاقانی و ستایشگر منوچهرشاه وابوالعلای گنجوی ستایشگرشروانشاه وجلال‌الدین واوحدی‌مراغه‌ای‌ستایشگرارغونشاه وانوری وبایزید بسطامی در گذشتهٔ ۲۷۹ وضیایی آذربایجانی وحیدری از فرزندان لسان شیرازی وفردوسی ووحشی کرمانی‌وعسجدی وقطران وعنصری در پاسخ غضایری .

٤٣٦٩

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ راسته وچلیپا ، اندازه بیاض .
۱۷س۱۰×۳۲ ، ۷۹س۱۲×۳۴ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج عنابی‌زرکوب مقوایی.

جنگ

گذشته از پراکنده‌ها منثور فارسی و شعرهای گمنام فارسی وعربی‌این‌مطالب در این جنگ هست :

۱ـ « صلح‌نامچه‌ای که حسب‌الامرعالیجاه میرزا ابراهیم رشتی ومستوفی‌خاصهٔ شریفه درباب منازعهٔ محرم درپیش‌بردن علم‌فیمابین محلتین کباب واستادسرای‌رشت انشا شده از آقامیرزای خمسری » مورخ سیچقان ئیل ۱۱٤۵ که اگر خلاف بورزند یك‌صدتومان‌تبریزی‌قضی‌بدهند .

۲ـ انشای بفارسی ۳ـ۵

۳ـ نامهٔ دوستانهٔ فارسی ٥٤

٤ـ منشآت میرزا صائب درمنع شراب ٦٣ـ٦٤

٥ـ مادهٔ تاریخ مرگ سعدی ۷۰

٦ـ «قصیدهٔ الانقوای (؟) مرحوم میرورمیرزا داودمتولی ۷۸ـ۸۸

۷ـ منظومه‌ای دربارهٔ تریاکیها ازرضی ۷۱ـ۷٤

۸ـ مادهٔ تاریخ مرگ میرزا سمیع رشتی ۱۱۱

۹ـ بحرطویل مورخ ۱۰۹۸/۱٦ع۱ که نزدآقالطیفانوشته‌شده‌است ۱۱۵

۱۰ـ شرح منظوم «زدریای شهادت چون نهنگ لابرارده» ۱۱۹

۱۱ـ نامهٔ میر سید شریف بمیرقاسم‌بغدادی ونامهٔ دوستانهٔ دیگر ۱۲۱ـ۱۲۲

۱۲ـ پاسخ خواندمیربنامهٔ فرزند خود ۱۲۳

۱۳ـ دویادداشت تاریخی زمان قاجار یکی مورخ۱۲۹۱ ۱۳۰

۱٤ـ مخمس محمد مقیم رشتی بزبان گیلکی ۱٤۰

۱۵ـ مخمس محمد صالح بفارسی ۱٤۱

۱٦ـ تاریخ مرگ میرزا سمیع‌خان پسرمیرزا زکی‌در۱۲۰۷ (ص۱۵۵).

۱۷ـ رسالهٔ رنگرزی (۱٤۳ـ۱٤۵)

آغاز: بسمله. شکروسپاس بیرون از حیطهٔ قیاس قادری‌راسزاست.

انجام: وخایب وخاسردنیا وعقبی درهرحال نباشند.

۱۸ـ شعرهای فارسی: ماهرا ۳ وسنایی ازبخارادرپاسخ سنجر که پس‌ازمرگ پدرمیخواست‌بداند که‌آیین سنی حق است یاشیعی ودانشمندان را گردآورده‌وسخنان آنها را شنیده ودید که دلایل‌آنها بجایی نمیرسد وباونامه نوشته واودرپاسخ بنظم‌حق بودن‌آیین شیعی را روشن بداشت۸. طالب ۱۲ـ٤۸ فضولی ٤۹ حسن اغزلی باعنوان

لراقمه) ۵۱و۵۹ سعدی ۵۲ فرج‌الله شوشتری ۵۲ ملاصدرا ۵۳ شیخ‌بهایی ۵۳ گیلانی ۵۳ ظهوری ۵۸ حاجی ملاباقر روضه خوان سمنانی ۵۸ قصاب ۶۱ محمد خان تـائب گنجه‌ای (دام‌عزه‌العالی) ۶۱ میرزا ابراهیم ادهم ۶۲ میرزا عزیزالله وزیر کـسگر ۶۲ نزهت دزفولی ۶۲ صائب ۶۳ جامی ۶۵ گرامی ۶۶ صفی ۶۷ - ۶۹ بابا افضل ۷۰ شیخ لطف‌الله نیشابوری ۷۰ ملاجلال دوانی ۷۰ سرشار ۷۱ ومثنوی وچند رباعی ازاودرهجو قاضی نصیر شیخ‌الاسلام گنجه ۷۵-۷۷ لطفعلی‌بیك آذر ۷۷ حاجی (غزلی باعنوان لراقمه) ۹۱ هاتف ۹۱ عرفی شیرازی ۹۱ میرزاملك مشرقی ۹۳ طوفان ۹۴ شفیع (مثنوی دربند و در ۸۰ بیت وقصیده‌ای باعنوان لنامقه) ۱۰۱ ناطق نصیری ۱۰۴ میرنجات ۱۱۴و۱۵۵ نیکو ۱۱۵ عمو بخط خود او ۱۳۱ صامتی ۱۱۸ باباطاهر ۱۲۰ نکهت ۱۲۶ میرعین علی ۱۳۲ سحابی ۱۳۲ عطار ۱۳۴ مغربی ۱۳۴ اوحدی ۱۳۴ مسعود ۱۳۵ محمد سعید قصاب ۱۳۷ سرورشتی ۱۳۸ شرر ۱۵۰ محمد قلی سلیم ۱۵۵ ، یادداشت تاریخی ۱ شوال ۱۲۹۲ داره که در محله چال میدان تهران نوشته شده است نیز (ص۸۹).

یادگار حاجی باقر روضه خوان سمنانی مجاور کربلا برای حاجی نجفقلی‌خان درج ۱۲۸۱/۱ هست ونسخه برای امین خان خریداری شده است (ص۱۱۷).

۴۳۱۷

نستعلیق واسط سدهٔ ۱۳و۱۴ ، اندازه وبیاضی .
سطر جلیپا ۱۸X۷ ، ۲۱X۱۰-۳۷۶، کاغذ فرنگی - جلد لیماج تریاکی ضربی.

جنگ

نیمهٔ نخستین آن مثنوی است عاشقانه ودرمیانهٔ آن آمده .

ای ز تو جان منور زرد وزغمت چهر منور گشته زرد

آغاز:

که ازهجران چوبینی خسته‌را　　در افغان باد کن افغان ما را

انجام :

من که بودم از وفا یار شما　　یاری از یاران وفادار شما

نیمهٔ دوم تعزیه و سوگواری است بنظم و نثر بفارسی و فرد تعزیه خوانها را می‌ماند وباید ساخته صدهٔ ۱۳و۱۴ باشد .

۴۳۶۸

نستعلیق صدهٔ ۱۴ گویا اصل ودردارخی جاها سفیدگذارده شده ، در۱۲۳ص،اندازه‌بیاضی ۲۱×۸ س‌م ، ۴۰×۲۴ س‌م ، کاغذ فرنگی‌آهارمهره - جلدتیماج تریاکی‌مقوایی.

ترجمهٔ تاریخ عثمانی

ازمحمدحسین خویی از کتاب احمد جودت افندی که بدستورناصرالدین‌شاه‌در ۱۲۷۴ از ترکی بفارسی بر گردانده است . تاریخ دودمان عثمانی است تا کریمخان زند . او میگوید که من سی ودوجلد تاریخ خیرالله افندی را بفارسی درآوردم(ص۴). احمد جودت بفرمودهٔ عبدالمجیدخان این کتاب را ساخته و درآن یك مقدمهٔ دارای دوازده مقاله گذارده و از وقایع سال ۱۱۸۸ آغاز نموده است . نسخهٔ ما گویا مسودهٔ اصل مترجم است .

آغاز: حمد وسپاس بی‌قیاس سزاوار معبودبحق .

انجام : باعث ریختن خون بی گناه (افتاده)

۴۳۶۹

نستعلیق صدهٔ ۱۹ وخط خورده ، عنوان ونشان‌شنگرف ، نسخه درشوال۱۲۴۱ازآن‌علی‌بن‌محمد جعفر بوده است ، اندکی ازاصل۴ باب ۷ (باب‌کون‌المزمن فی‌صاب‌الکافر) است تا باب ۱۳۱ پنجم اصل

(باب الغضب) ، با نشانهٔ جزو ۴-۲۸ (هریك ده‌برگ) در ۳ گوشهٔ صفحات.

۲۴س×۱۲×۴۳ ، ۳۲۹-۳۲۰×۴۰ ، کاغذ سیاهانی آهارمهره ـ جلد تیماج سبز طریق ملوانی.

صافی

شرح کافی کلینی است از خلیل قزوینی.

۲۳۷۰

نسخه‌ٔ علیق سدهٔ ۹ و ۱۰ ، عنوان و نشان و شکل شنگرف ، نسخه در دیباچه افتادگی دارد و غرض کتاب شناخت هیأت و احکام است ، بسیار نسخهٔ پاکیزه‌ایست ، اندازه بیاضی است.

۲۴س×۷×۱۴ ، ۲۰۱-۳×۱۰×۱۶ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج عنابی.

کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم

از ابوالمحامد محمدبن محمودبن مسعودبن محمدبن زکی غزنوی. عوفی در لباب‌الالباب که در پیرامون سال ۶۱۸ ساخته است گویا از همواست که بنام فخرالدین وشرف مسعودی یاد کرده ومیگوید که من او را در کودکی دیده‌ام واو پیری بزرگ بوده است (ن ۲/۱۹۱۴ و ۱۹۴۸ ـ ادبیات ۳۹۵) در دنبالهٔ آن درنسخهٔ ما بندیست از سرالسرور قاضی معین‌الدین ابی‌العلاء محمدبن بیان‌الحق محمودغزنوی نیشابوری در سرگذشت همین غزنوی و ازهمین بند که در اتمام تتمهٔ صوان الحکمة دیده میشود وازچند بند دیگر که در معجم‌الادباء یاقوت حموی درسرگذشت امیةبن‌عبدالعزیزبن ابی‌الصلت اندلسی (۲:۳۶۱-۳۶۵) ازهمین سرالسرور آمده است و بازهمانها را در اتمام التتمه دیده‌ام دریافتم که سرالسرور و اتمام‌التتمه یکی باید باشد (گفتار نگارنده در دیباچهٔ « مختصر فی ذکر بعض الحکماء الیونانیین و المسلمین » در دورهٔ ۷ فرهنگ ایران زمین).

۴۳۷۱

نسخ ، موسی‌بن عزیزالله‌طالقانی در ۴۴ شوال ۱۰۹۳ درش۱و۱۸ صفر ۱۰۹۳ درش۲و روزشنبه بایان رمضان ۱۰۹۷ درش۳ ، نستعلیق روزآدینه ۲۲ شوال ۱۱۰۲ درسیاهان درش ۴ و ۱۱۷۸ از کس دیگر درش۵ ، ش۶ اسخ ارهمین تاریخها ، عنوان وانشان شنگرف ، تاریخ تولد۱۱۳۶و۱۱۳۸ و ۱۱۴۵ در ۵۳ ۱۰۶ پ هست ، دربرگهای دیگرخبراست بفارسی ودعا وبراکنده‌های دیگر،اندازه بیاضی‌است.

۲۹٫۷×۱۶ ، ۱۹×۹٫۳۱۵۱ ، کاغذ سیاهانی موربانه خورده وپاره‌ای از عبارتها رفته ـ جلد تیماج عنابی.

مجموعه ۵۵

۱ـ الاعتقادات (۲ ر ـ ۱۸ پ) ازابن بابویه قمی رازی .

۲ـ التنبیهات العلیة علی وظائف الصلوة القلبیة (۱۹ر ـ ۴۱ر) ازشهید ثانی در اسرارنماز .

۳ـ النخبة الوجیزة (۴۱ ر ـ ۷۳ پ) ازفیض کاشانی (محجه ۲:۷و۲۶و۳۹) .

۴ـ الاعتقادات (۷۴ر ـ ۷۱ر) ازمجلسی دوم .

۵ـ ترجمة الفوائد (۹۵ پ ـ ۱۰۶ر) ازفیض کاشانی درهشت در .

۶ـ رسالة الرضا الی المامون (۱۳۳ر ـ ۱۳۶ر) (ف۱۳۲۷) .

۴۳۷۲

نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، در پوستون ، جدول زر و لاجورد ، عنوان شنگرف ، نسخهٔ پاکیزه‌ایست ، اندازه بیاضی‌است .

۱۲٫۸×۱۶ ، ۱۴٫۳۳۹×۴۱ ، کاغذ فرنگی‌آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

جنگ

دوازده بند محتشم کاشانی است (هشتار۶۹۷ ـ ذریعه ۸:۲۷۰) وپیش‌واقعهٔ‌روضه

وروضهٔ ظهوری ودوازده بند « عباس » ومثنوی‌های نصرت ومقبول و مخلص وصالح و لطفی ونوحی و تسیم وزاهد علی وطالع والفتی وخموش وشرف همهٔ اینها درسوگواری وتعزیت است ونسخه مانند فردی است برای گروه مویه گران وتعزیه خوانان وبفارسی و منظوم.

٤۳۷۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲ ، عنوان شنگرف ، آغاز و انجام افتاده.
۱۲س۷×۱۵ ، ۹۶۲گ۱۱×۱۹ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج ترکیاکی ضربی مقوایی.

ل و دمن

از فیضی دکنی (۹۵٤ ـ ۱۰۰٤) است (سپه ۲:۵۲۰).

٤۳۷٤

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوانها سفیده‌الدم ، آغاز و انجام افتاده.
۱۳س۵×۱۱ ، ۱۸۳گ۱۰×۱۷ ، کاغذ سیاهالی ـ جلد تیماج مشکی ضربی مقوایی.

لوامع الاشراق فی مکارم الاخلاق

از جلال‌الدین محمد دوانی است.

٤۳۷۵

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، جدول زرولاجوردو ، شعر سعدی و ابوسعید و دهقان سامانی چهارمحالی سیاهالی درمیانه و پایان نسخه هشت (ص۸۸و۱۴۴ ـ ۱۴۴) ، در ۱۴۴س، اندازه بیاضی است.
۱۴س۶×۱۴ ، ۷۲گ۱۰×۲۰ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

مجمع

از جمالی جمال‌الدین محمد اردستانی در گذشتهٔ ۸۷۹ و نزدیک به صد و چهل غزل ونود رباعی است.

آغاز: بسمله.

عشقست یاروهمدم عشقست‌عیش‌بی‌غم‌را
عشقست پور مریم مهدی همین‌است‌یارا

این عشق فتنه انگیز‌باتیغ تیزخونریز
در پای دوست افتد بی فکر و بی‌مدارا

....

آن ساحر بلا جو آشفته کرده کمند
در گردن جمالی پیچیده آن بلا را

انجام:

بی صحبت اهل دل‌بجایی‌نرسی — تا دل ندهی بدلربایی نرسی
بیگانه صفت‌مباش‌وبیگانه‌مجو — بی‌سعی درین ره بصفایی نرسی

۲ـ دیوان (۸۹ـ٤۳) ازمجذوب محمد تبریزی وغزلیات‌اواست.

آغاز:

شکر خدا که باز دلم خوش برامداست
یارم ز در درامد این هم برامد است

....

در کار خود اگرچه جنون‌است‌ذوفنون
مجذوب ما است‌آنکه درین‌فن‌سرامداست

انجام:

جرم مجذوب وصالی ز پی‌هجر تونیست
زانکه‌آفت‌بتو از زهر‌هلاهل نرسید

۴۳۷۶

شکسته نستعلیق علی‌اصغر همدانی خوش‌نویس در۱۲۰۰ه‌ق و پایان محرم ۱۲۰۰ و ذی‌قعدهٔ ۱۲۰۱ برای آقامحمدحسین ، سرلوح‌زرولاجورد شنگرف ، جدول‌زرولاجورد ، اندازه بیاضی ، نسخهٔ بسیار پاکیزه‌ایست .

سطرچلیپا ۴×۱۰ ، ۱۴×۶٫۳۹۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی.

جنگ

گردآوردهٔ علی اصغر همدانی خوش‌نویس برای آقامحمدحسین در ۱۲۰۰ و ۱۲۰۱ وشعرهای فارسی سعدی است وقاسم انواروصبیرزا ابراهیم صفا ومکتبی واسیری سپاهانی وجمال‌الدین عبدالرزاق وخلاق المعانی وباباطاهر و اندکی از خسرو و شیرین هم درمیانه دارد ، بادیباچه‌ای منثور بدینگونه :

« هوالله تعالی . جنداابیاض دلآرایی که‌تذروررنگین‌پروبالی‌است ازجلدنگارین شهپر پرنقش ونگار گشوده ... دروصفش همین بس که حسینی عالیحضرتی نظرالتفات باتمام آن انداخته امید که چندانکه غزلیات شهوروررباعیات دهوروهشنوی لیل‌ونهار درصفحهٔ کاینات است ثبت صفیهٔ (؟) بقاباشد ان شاءالله تعالی .

۴۳۷۷

نستعلیق محمدتقی فراهانی‌در۱۲۷۷ ، یادداری‌مورخ۱۳ درتهران دارد، اندازه‌بیاضی .

سطرچلیپا ۶×۱۶ ، ۱۱۵۰گ۷×۱۷ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌ترباکی‌ضربی.

جنگ

گردآوردهٔ محمدتقی‌فراهانی که درچهارشنبه محرم ۱۲۷۷ آن‌رابپایان‌رسانده است وشعرهای فارسی مجرم است وغوغا وحافظ وسعدی و ناصر خسرو وصفا و رفیق

سپاهانی ووحشی یزدی و نورعلیشاه و میرزا حسین آشوب و قاآنی و ملا یشم الدین وممتاز (بحرطویل) وهما وعطارد ومهدی بیك شفائی وباباطاهر .

۴۳۷۸

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ؛ اندازه بیاضی‌است.
سطرچاپیا ۹×۱۷ ، ۲۶×۱۱×۲۰ ؛ کاغذ فرنگی - جلدمقوا .

جنگ

گردآوردهٔ موسوی ورویهم باشعرهای‌خوداونزدیك ۱۱۰۰ بیت میشود:شعرهای فارسی موسوی گردآورندهٔ جنگ نزدیك به ۱۶۰ بیت ۱ـ۵ میرزا ۶ شهاب سمیرمی نزدیك ۷۸ بیت ۷ـ۱۰ میرزاقلزم سپاهانی نزدیك ۵۵۰ بیت ۱۱ـ۴۰ میرزاعبدالحمید شکوه نزدیك ۱۷۳ بیت ۴۲ـ۴۶ عمعق بخارایی نزدیك به ۱۱۴ بیت ۴۶ـ۴۸ مسعود سعد در ۱۰ بیت ۴۸ .

۴۳۷۹

نستعلیق علی‌بن عبدالرحیم بیات درسدهٔ ۱۳و۱۴ .
سطرچاپیا ۱۰×۱۹ ، ۲۶×۱۱×۲۱ ؛ کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی.

سفنگ

گردآوردهٔ علی‌بن عبدالرحیم‌بیات برای سلیمان‌آغا در ۱۲۶۲ (بر۶و۸ و ۱۲ و۱۴) وچندنامهٔ فارسی شیوا است ۱ـ۸ وشعرهای کردی۶ وشعرملابیساراتی ۱۰و۴۶ ومیرزایعقوب ۱۱ ومستوره ۱۲ومیرزاشفیع گورانی۱۳ وملارحیم معدومی ۲۵واحمد کوباسی ۲۷ وامیرمحمد زرگر۴۲ وملامصطفی ۴۹ .

۴۳۸۰

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، جدول‌شنگرف ، اندازه بیاضی‌است .
سطرچلیپا ۵×۱۰ ، ۹۸ص۷×۱۲ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای.

بیدگل

مثنویها فارسی ملانظری وقنوتی ومحمود وغزل جامی وسعدی وحافظ وسوزو گداز میرزاصادق است ، یک‌مثنوی‌عنوان محمود وایاز دارد و معما و رباعی هم در آن هست .

آغاز افتاده :

گفتمش یار بتو نزدیک است — یاچوشب‌روزت‌ازدیار کیست
گفت در خانهٔ اویم همه عمر — شمع کاشانهٔ او همه عمر

انجام :

که آن‌می‌چارهٔ‌افسرد گانست — روان بخش دل آزرد گانست

۴۳۸۱

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول شنگرف وزرولاجورد ، اندازه بیاضی .
سطرچلیپا ۷×۱۶ ، ۱۴۰ص۱۲×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج حنایی‌ضربی‌عطف‌مشکی.

دیوان

ازابوالسلوک تسلی قاجار متخلص‌بقضا وقاجاری وتسلی که همراه‌فرمانروایان درمازندران وتبریز وتهران میزیسته ومنشی ومستوفی بوده است . عارف منش بود و ازدیوان حاجی میرزا سعدا ، ستایشهایی دربارهٔ اوداردـ ماده تاریخهای این دیوان از

سالهای ۱۲۹۱و۱۲۹۲ است (یادداشت باستانی در آغاز نسخه) . شعرها در ستایشهای درباری است وغزل وسوگواری مذهبی .

آغاز:

هر که نشناخت خویش را بجهان — نتوان کرد کار خویش شناخت
ترک هستی نکرد در گیتی — نبرد توحید کی تواند باخت

انجام:

هستم غلام حلقه بگوش کسی که او
این مشکلات اربعه را حل کند بمن

۴۳۸۲

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، اندازه بیاضی .
۱۴س۷×۱۴ ، ۹۴ص۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج زرلاکی ضربی.

جنگ

شعرهای فارسی است بوزن مثنوی با عنوانهایی مانند « بلال مؤذن ، دنبل و بکاء السجاد ، قارون سوم ، خیالیه ، تعریف شب ... فی الکبر وذمه و ذم الاشتهار ، و بندهایی منثور بعربی درخمر و بندهایی بنثر فارسی باعنوان « مجلس خروج ازمدینه وقتلگاه وورود مدینه ووفات فاطمه، خطبهٔ سجاد ، منبرشام ، فی الامتحان ، واجبات میت ، فی الطلب ، موسی و خضر » ونسخهٔ دفتر یادداشت روضه خوانی را می ماند از سدهٔ ۱۴ .

۴۳۸۳

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، در۱۲۵ ص ، اندازه بیاضی است.
۳۳س۱۳×۱۶ ، ۱۶۸ص۱۶×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج قهوه‌ای مرد و عطف مشکی.

دیوان

غزل است بترتیب تهجی از شاعری شیعی با تخلص شاهد . بزذریعه از میرمؤمن بن ابی القاسم ابزدخواستی شیرازی متخلص بشاهد یاد شده است (۴۹۸:۹) .

آغاز:

سرودی ساز کن مطرب که بربایدنم از دلها
چوباشد گوش طنبورت کلیدقفل مشکلها
ز عشق آن بت رعنا بگوش شمع بی پروا
نمیدانم چه گفت آتش که میسوزد بمحفلها
براه باطل ای شاهد زحق کی آگهی یابی
ره و رسم حقیقت را کجا دانند باطلها

انجام :

ولی تمتعی ازوی نبرده هیچکسی ز راه بی طلبی یارهٔ طلبکاری

. . . .

بشانه ای که کشد بر سر مؤالف خود بفرق او کند از راه . . . . . .

کسی نمانده بجا شاهد (بریده شده) .

٤٣٨٤

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، اندازه یباضی،
۱۵س۱۴×۱۸ ، ۱۲۰ف۱۷×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج سرخ ضربی.

جنگ

بفارسی و عربی و نظم و نثر و دفتر یادداشت روضه خوانی را میماند و در پایان

آن ازخوابی که دیده و میخواست باشیخ مهدی مسئله گو مصافحه کندیاد کرده‌است.

آغاز: بسمه تعالی بدانکه سزاوارهست بقدر امکان این چند کارترك نکنی.

انجام: ادر کنی یاامیرالمؤمنین بحرمة القرآن.

٤۳۸۵

تعلیق آغاز سدهٔ ۱۳، ازچپ وراست وجلیپا.

سفرجلیپا ۲۰×۹، ۳۱×۱۰/۳۱۰۳، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌ترنجی.

جنگ

بیشتر این جنگ کیمیایی از محمد رضای طبیب پسر حاجی رجبعلی سپاهانی (٤٤ پ) است که با شاگردان خود در شهرها گشته و با استادان خود در کار های کیمیایی آزمایشها کرده ونتایج آنها را دراینجا در ۱۲۱۰ آورده است مانند کارهای او در قم وسپاهان و کاشان (ص ۱و٤و٥و۹) در آن از بیاض آقامحمدرضای کوزه کنانی (۳۰پ) و ازآزمایشی که در خانهٔ حاجی سید محمد دربید گل کرده است یاد گردید (٥٤پ) در آن آمده که بفرمودهٔ حاجی علی صباغ قلمی شده (۷۳ر) و در روز شنبه ۲۲محرم۱۲۱۰ درقم از خط میرزا محمدصادق نوشته شده است (۸۸ر) نیز از خوابی که در کاشان درخانهٔ حاجی علی‌اکبرشاه زاده درشب شنبه ۲ع۱/۱۲۱۰ دیده است در آن یاد گردید (۹پ) از روی خط آقا مؤمن طبیب کاشانی در کاشان هم مطالبی نوشته شده است (۳۲ پ و٤٤پ) بیشترعبارتها عربی است و گاهی فارسی هم دارد یکی از آنها شعر شیخ بهاءالدین است در کیمیا (۳۸ر) نوشتهٔ محمدعلی حسینی‌قمی‌هم در آن هست (۷۷پ) این عنوانها درآن دیده میشود.

۱ـ مفتاح مظفربن مسعود سمرقندی(۳٦ر).

۲ـ «من اعمال اللئ فی الله المیرزا محمد رضا بن عالیحضرت محمد مقیم

الاصفهانی» (٤٦پ) در میانه آمده «من ودایع اللغ فی‌المیرزا رضابن میرزا محمد مقیم‌الاصفهانی» (٤٨پ).

۳ـ القول الدال علی التدبیر المعدنی (٦٩ر-٦٤پ).

شعرهای طغرائی وابوالاصبغ‌بن تمام وخالدبن یزید و محمدصالح‌بن‌جارالله در پاسخ ابن‌سینا بهمان بحر و قافیه درآن هست (٧٤پ ـ ٧١پ) وشرحی بفارسی از شعرمنسوب بعلی ع «خذالفرار والطلقا» (٧٦ر-٧٥پ).

٤۳۸٦

شکسته نستعلیق خوش ریزسدهٔ ۱۴ ، گرداگرد هرصفحه زراندود ، جدول‌زرولاجوردی ، در۱۴ س ، اندازه بیاض است .
۱۱س۴×۱۰ ، ۸س۹×۱۳ ، کاغذ فرنگی لخودی ـ جلدنیماج مقوا .

بنگ

شعرهای فارسی است بوزن مثنوی .

آغاز:

شبی بانوجوانی گفت پیری ، کهن دردی کشی‌صافی‌ضمیری

انجام:

بپرس‌ازمردان‌وادی عشق ، خرابی‌خوانده اندآبادی‌عشق

٤۳۸۷

نستعلیق محمدنصیر در۱۱۴۲ درش۲ ، ذی‌حجه ۱۲۲۹ در ش۴ ، ۱۴محرم ۱۱۳۰ درسیاهان در ش۵ ، شماره‌های دیگربهمین خط ، عنوان ونشان شنگرف ، درص۱۳ شعرسالک‌است،درص۴۳شعرمعمای فارسی است، درص۳۰ «دیباچهٔ مجموعه ازرادطبع شریف نصیرا» وتامهٔ ووسیاطه فارسی ، در ص ۳۱ قصیدهٔ لامیهٔ عربی « سلامةالقلب نجتنی‌عن‌الزلل» است ، اندازه بیاض است.
سطرچلیپا ۱۰×۲۳ ، ۱۲×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدنیماج‌سرخ‌ضربی.

مجموعه

۱ـ رسالهٔ طیبت (۱ـ۲۸) از آقا جمال خوانساری .

آغاز: مانند ش ۲۵٤۰ .

انجام : این معنی بعضی از آنها برتقیه محمول تواند شد واللهُ یعلم ـ و در اصطلاح متاخرین علما راویان حدیث ... حسن موثق کالصحیح گفتیم . منه‌قدس سره (در ش ۲۵٤۰ انجام این حاشیه آمده است) .

۲ـ جنة‌الأسماء یانخبة‌الاسماء یاشرح دائرة علی‌بن ابی‌طالب (۳۲ـ٤۲)ازغزالی وتفسیرشعرهای‌مرموزمنسوب‌بعلی(ع)است(ذریعه۵:۱۵٤ـفهرست‌بوئیژش۱۸۶و۲۵۶ غزالی‌نامه ۲۲۷ ـ نسخهٔ مدرس رضوی) او پس از کشته شدن کافرمنکردین و بدربار رفتن در مدرسهٔ نظامیه بوده و خلیفه او را خواسته واین شعرهای علی را که بخط او بوده بوی داده است (دیباجه) . در ص ٤۵ میانهٔ رساله حاشیه‌ایست درهشت سطر از نویسندهٔ نسخه باتاریخ شعبان ۱۱٤۵ .

آغاز: بسمله . الحمدللهِ منزل الکتاب ذکرا مفصلا وجاعل الملائکه‌رسلا ... وبعد فهذه مقدمة قدمتها لمنظومة من کلام امیرالمؤمنین .

انجام : وهذه الحکم التی اودعتها لکم فی ضمن هذه الابیات و هذه الدائرة اذهی من الفوائد الجلیلة التی لم یسمح الزمان بمثلها هذا ما انتهی الکلام من امر هذه المنظومة .

۳ـ رساله در معما (٤٤ـ٤۶) چهارمین رسالهٔ جامی است (منزوی ۲:٤۹۶) .

آغاز: مانند ش ۱۷۲ .

انجام : هرمز .

زهرمزنام مطرب شد هویدا ولی بر وضع اندام زیر بالا
بنام ایزد زهر در گرامی که‌صفت‌الماس‌نوك کلك گرامی

٤ـ شرح معمیات (٤٦ـ٧٠) شرحی است از نصیرا بررسالهٔ ملا علی اکبر و بشمارهٔ حرفهای تهجی باب داره .

آغاز: بسمله . این مختصریست از رسالهٔ معمای ملا علی‌اکبر که . . . محمد نصیر ... اختصار ... وبعد ازذکر کلام‌مصنف وختم آن بکلمهٔ « انتهی » آنچه‌در توضیح مطلب بخاطررسید ثبت افتاد .

انجام: اله .

در جهان همچوآفتاب بود تا رخ روز بی نقاب بود

٥ـ مختصرحلل مطرز (٧١ـ١٠٣) از نصیرا .

آغاز: بسمله . و به نستعین . حمدله ... مقدمه چون معمای متعارف ومدلول خاص او که اسم است ازهرقبیل الفاظ اند پس لابد است که اولا ایماباشد بصوراصلی.

انجام: ازهرطرفی زمزمهٔ ره شنوند . تمام شد مختصر کتاب حلل مطرز که این بنده ... ابن حاجی خلف المرحوم محمد نصیر ... اختصارنموده در ١٤ شهر محرم الحرام سنهٔ ١١٣٠ دردارالسلطنهٔ اصفهان صینت عن الحدثان .

٦ـ مختصر بدایع‌الصنایع(١٠٤ـ١٣٦) گزیده‌ایست ازنصیرا از کتاب‌میرعطاءالله نیشابوری .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . حمدله ... چنین گوید . . . محمدنصیربن حاجی خلف القزوینی .

انجام: پرسید زعامیان یکی تاریخش با وی گفتم ده جمادی الآخر (٨٩٨) (تم‌بالخیروتم) .

٧ـ منشآت (١٣٩ـ١٨٧) نامه‌هایست دوستانه ازمحمد نصیربن حاجی خلف قزوینی یکی ازآنها درمرگ میرزا نظام‌الدین احمد شیرازی است (١٥٥) ونامهٔ با شرف (١٥٦) و بمیرزا محمدحسن و درطلب باز (١٥٧) وبمیرزا محمد هادی (١٧٤) نیزنامهٔ آقاحسین خوانساری بآخوند ملا خلیل قزوینی (١٨٤) و اجازهٔ آقا حسین

خوانساری بعربی (۱۸۵) سپس وصیت‌نامه و آزان‌نامه و نامهٔ سید قطب شیرازی بداعی محمد نصیر بشعر فارسی .

۴۳۸۸

نستعلیق ۲۹صفر۱۲۹۶ ، رقم شنگرف ، درص۹۳—۹۸ بندیست بفارسی درحروف واعداد، اندازه بیاضی است .

۱۲س×۱۱ ؛ ۵۳ه×۱۰۵×۱۶ ؛ کاغذ فرانگی ـ جلدلیماج سرخ مقوایی.

جواهر الاسرار

از دهدار عیانی شیرازی (س۱ـ۹۲) دیباچهٔ منظومی دارد در ۱۵ ص ودران از دهدار یاد شده و ازاین رساله ستایش شده‌است عنوان جوهر دارد‌درفصلها. دردیباچه آمده :

ای عیانی‌اگرت هست‌عیان ساز این جوهر اسرار عیان

آغاز: بسمله .

الحمدلله که این تازه کتاب دارد از جلوهٔ بسم‌الله زیب

... بدان . . آنچه درین‌نسخهٔ نفیسهٔ مسما بجواهرالاسرار است وازجملهٔ تالیفات این کمینه ... محمد محمود دهداراست درباب بعضی ازعلوم غریبه .. مشتمل برفاتحه وپنج فصل وخاتمه است براین‌تفصیل: دررموز کیفیت اعداد (۱۷) درقواعد تکسیرات (۳۹) درقوانین بسط حروفات (۴۷) درذکر بعضی از کیفیات حروف وخواص آن(۴۹) درستخراج اسماء الهی واسماء روحانی آن اعمال (۵۴) در ضابطهٔ اسماء الهی از اسم شخص معین بطریق جفرجامع (۵۹) درذکر بعضی از قواعد و قضیات (۷۶) ... بعضی‌از قواعد اعداد که ... سید حسین اخلاطی . . در کتاب ذخائرالاسماء . . . ذکر فرموده خلاصهٔ آن دراین کتاب بتحریرمیآید .

انجام : وحروفش را بطبیعت همان منزل بعمل آورند که مفیداست ان‌شاءالله تعالی .

۴۲۸۹

تعلیق محمدشفیع‌بن محمدتقی لاری در۱۲۹۷ و۱۳۰۰و۱۳۰۲ درهمگرد درمحکمه‌حالهٔ آقازاده ملامحمدمحسن‌شعرجلال‌الدین محمد دوانی وحاجی‌اسدالله‌بتلفظهٔ سیدعبدالرحیم‌لوهٔ حجةالاسلام‌حاجی‌سید محمد باقر ومطلوبات خلاصی‌نامه درص‌ع‌هست در۲۷بیت،بایادداشت ۱۶محرم ۱۳۳۹ درص۳۶۰

۱۴٫۸×۱۴ : ۱۲۳ص ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدنیماج‌مشکی مقوایی.

مجموعه ۵۵

۱ـ رسالهٔ نفس (۱ـ۱۵) ازبابافضل کاشی چنانکه درآغازنسخه آمده ولی‌نباید ازاوباشد بدلیل سبك . دردہ باب است: مثل روح انسانی ، فنای جثه ، اثبات حقیقت روح انسانی ، حقیقت مرگ و احوال آن ، حقیقت دره و فراق ، نصیحت ، مراتب ارواح انسانی ، حقیقت منزل ودلایل‌آن ، حقیقت زیارت وتجلی‌آن ، احوال خویش و حکایت غزاوختم کتاب درباب ۸ نه حکمت است ودرباب ۱۰ آمده: ای‌فرزندمحمد

آغاز: بسمله حمد وسپاس فراوان بعدد ستارهٔ‌آسمان وبرگ درختان وریگ بیابان .

انجام : بندهٔ ضعیف بدرگاه کبریا وبحضرت جلال پیوسته .

۲ـ صیحه وصدا (۱۵ـ۲۶) از دوانی .

۳ـ ده قاعده (۲۷ـ۳۳) از میر سیدعلی همدانی وترجمهٔ رسالةالاصول العشرة نجم‌الدین کبری خیوقی .

۴ـ رشد الهی فی کشف تجلیات نامتناهی (۳۳ـ۳۶) از سلطان بایزید بسطامی چنانکه درعنوان رساله آمده ولی بگواهی خود رساله که در آن آمده « ازمشرب‌شطار است وازتلقین سلطان‌بایزیدبسطامی»ازخوداونیست.

آغاز: بسمله . حمدله .. امابعد بدان ای فرزندارجمند چون خواهی که واصل حق گردی و عارف اوشوی ترا رشدی گویم وراهی نمایم که قریب‌تر باشد .

انجام : درحالت بآن واحد جمع کردند والله اعلم بالصواب.

۵ـ چهار نفس (۳۷ـ۴۱) از شاه نعمةالله ولی کرمانی .

آغاز: بسمله . امابعد این ذکری است در بیان آنکه درویشی ازروی استفاده سئوال کرد .

انجام : ولی سخن ز گل میگوید .

۶ـ تشریح‌الابدان (۴۱ـ۵۰) نام کتاب در س ۴۵ دیده میشود و رساله ایست عرفانی .

انجام : بسمله بدانکه اول چیزی که حق تعالی بیافرید عقل کل بود

آغاز: جاودانه درعذاب ماتیم العیاذ بالله من غضب‌الله تعالی .

۷ـ دبستان مذاهب (۵۱ ـ ۱۳۳ و ۲۷۷ ـ ۲۹۰) از شیخ محمد محسن فانی کشمیری با ملاموبدشاه (حقوق ۱۰۴) نسخه بخش عقاید حکما وصوفیهٔ این کتاب است وحقیقت محمدیان واهل اسلام.

۸ـ شرح دیوان حافظ (۱۳۴ـ۱۴۰) دوعنوان دارد : دراسامی عاشق ومعشوق ، دراسامی احوال عاشق ومعشوق . تفسیرمصطلحات عرفانی دیوان حافظ است .

آغاز: بسمله . الحمدلله اولا و آخرا ... بدانکه اهل تحقیق الفاظ خط و خال که درسلك نظم کشیده‌اند هریك را مظهرمعنی عظیم گردانند .

انجام : ماه تابان تجلی جمال مهرومحبت را گویند .

۹ـ لمعات (۱۴۲ـ۱۶۳) از عراقی .

۱۰ـ لسان‌الحال (۱۶۴ـ۱۸۱) سر گذشت مؤلف است که پس ازچهل‌سال‌بآیین مسیح گرایید وبگمان‌خود بنقایص‌دین‌اسلام بی‌برد ، وباخرده گیریهایی از این دین

و میگوید که من درستر (سیر ؟) المصطفی تالیف امیر سید یحیی بخط امام شریف ابی‌البرکات سر گذشت پیامبررا خوانده‌ام .

آغاز: رسالهٔ لسان‌الحال . بسمله . خداوند قادروقدوس ومهربانی که‌دیدهٔ‌حق جویان را از وقورمحبت بنوره‌معرفت خود پرنور ودل دوستان را بنوید مغفرت و قبول خویش مسرور فرموده الی‌الابدشکر وحمدبارآمین. مقال حال وسرامد احوال:پدران [من]پشت‌درپشت‌ونسل بنسل بمذهب‌تشیع بوده‌اند.

انجام: که ملکوت وقدرت وجلال تورا ست تابدآمین .

پس رهنما که آمده و کرده ادعا

کین ره برد بسوی حقت‌هان‌بپاسر

* * * *

تاریخ این لطیفه چه جستم‌دوباره گفت

بگشوده لب ز حمد خداوند داد گر

(۱۳۲۲) .

۱۱ـ رساله دررد اسلام (۱۸٦ ـ ۲۰۳) دراین رساله هم بادی از سیرالمصطفی گشته وازدین اسلام خرده گیری شده ست

آغاز: هوالمحبوب خداوند کریم ورحیمی که جنس حیوان راچشمی‌جسمانی بخشود . اماالمقدمة چون نظردرهیکل انسان میکنیم می‌بینیم دارای‌سه چیزاست.

انجام: ومسلمانش دانند .

۱۲ـ رساله درعلم خط بفارسی‌ه دراصول وقواعد خطوط سته (۲۰۷ ـ ۲۲۵) از فتح‌الله‌بن‌احمدبن‌محمودسبزواری مؤلف اخلاق ظهیری یاتحفة‌الائمة‌العلیة فی‌الحکمة العملیة (حقوق ۶۳و۱۱۹ و ص ی دیباچهٔ آن ـ راهنمای کتاب ص ٤ ش ۲ ص ٤۳ ش ^{B}۵۵۱ اتینگراد) این نسخه‌میرسدبباب سیم که باید در سه فصل باشد و بدینجا : « یفجم اذیان جیم وعین» می‌انجامد .

۴۳۹۰

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، اندازه‌یاضی.
۲۵س۷×۱۹ ، ۲۰×۱۰٫۴۲ ، کاغذ سپاهانی - جلدمقوا مرد و روتیماج حنایی.

مجموعه

۱ـ مدخل منظوم (۲ ر ـ ۸ پ) از عبدالجبار خجندی (ش ۲۰۹۳/۳ ـ حقوق ۱۸۶) .

۲ـ معرفت تقویم (۹ پ ـ ۱۱ پ) .

آغاز: بسمله . رسالهٔ معرفت اشکال وحروف تقویم . حمدله . . . اما بعد این مختصریست در معرفت تقویم مشتمل برپنج فصل (نخستین در حساب جمل دوم در معرفت روزهای هفتهٔ ایام‌الجمعات سوم در معرفت ارقام بروج و کواکب و اتصالات واحوال ایشان چهارم درذکرمنازل قمر (بی‌عنوان) پنجم درمعرفت جدولهای تقویم).

انجام: ومطالع آن وقت را برسرتقویم نویسند والله‌اعلم بالصواب .

۳ـ جداول نجومی (۱۲ر-۲۲پ) دربارهٔ بیمار واختیارات ودیدن‌ماه‌وسکزیلدوز و بست وفوس وفتح وذوذوابه وزمین‌لرزه ورعد وغالب ومغلوب، وزجرالغال وروزهای هفته باپراکنده‌های نجومی دیگرهمه بفارسی.

۴۳۹۱

شکسته نستعلیق خوش سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ، عنوان شنگرف ، یادداشت ۲۵ شوال ۱۴۰۴ در دو جلد دارد ، اندازه یاضی است .
سنترجلیپا ۹×۱۸ ، ۱۲٫۳۷۷×۲۴ ، کاغذ فرنگی - جلدلیماج مشکی.

جنگ

گویا گرداورد شیدمشتاق بر وجه‌ی باشعرهای خوداودرص ۱۰۹ و ۱۱۵ و ۱۵۰ .

در پایان آمده : « من کلام السید المتخلص بالمشتاق البروجردی » و « حرره فی یوم چهارشنبه بیست وچهارم شهر جمیدی الثانیة فی دارالسرور بروجرد سنة ۱۳۰٤ (؟) » ولی درص۵۵ تاریخ صفر۱۲٤٦ دیده میشود . وباید نوشتهٔ دوتن باشد .

۱ــ غزل ناصرالدین شاه قاجار باقافیهٔ دال درپنج بیت باتخلص ناصردین درص ع

۲ــ قاصد صبای میرزا طوفان هزارجریبی در٤۸بیت ۱ــ٤۰

۳ــ آتش افروزغیرت ۵ــ۱۸

٤ــ منظومهٔ سراپای مهری ۱۸ــ۲٤

۵ــ معراج الخیال حاجی علیرضای تجلی ۲۵ــ۳۸

٦ــ بیمار وطبیب ملامحمدشریف ۳۹ــ٤۳

۷ــ صبانامهٔ هجری (نوشتهٔ دردیه دانسیلوی ارشق درپایان صفر۱۲٤٦) ٤٤ــ۵۵

۸ــ مثنوی ساقی نامه مانند ۵٦ــ٦۱

۹ــ قصیدهٔ تهنیت نامهٔ فتحعلیخان صباوقصیدهٔ دیگر او ٦۲ــ٦۳و۷۲

۱۰ــ قصیده های انوری ٦۳ــ۷۰و۷۱ــ۸۱

۱۱ــ قصیدهٔ سیدمحمد سحاب ۷۰ــ۷۱

۱۲ــ قصیدهٔ حاجی سلیمان صباحی ۸۱ــ۸۲

۱۳ــ قصیدهٔ لامعی ۸۲ــ۸۵

۱٤ــ قصیدهٔ طوفان هزارجریبی ۸۵ــ۸٦

۱۵ــ قصیدهٔ مهرعلی تبریزی ۸٦ــ۸۹

۱٦ــ قصیدهٔ جوهری ۹۰

۱۷ــ شعرهای فارسی دربارهٔ مجنون ولیلی وفرهادوشیرین ومفردات ۹۲ــ۹۸

۱۸ــ غزلهای شیخ آذری (بخط باستانی) ۹۹ــ۱۰۰

۱۹ــ غزل : جامی ، شاطرعباس صبوحی ، محتشم ، عاشق ،
سعدی ، رفیق ، صفی ، فیض ، فصیحی ، مشتاق ، هلالی ،
یاری ، نواب محمدعلی میرزای دولت سلطان صائب ، نظامی ۱۰۰ــ۱٤۹

۲۰ غزل مشتاق بروجردی ۱۵۰

۴۳۹۲

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲، ۱۴×۱۴ص، اندازه بیاضی.
سطرچلیپا ۸×۱۲ ، ۳۶ص ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی آهارمهره کهود وسفید - جلدکیماج عنابی.

جنگ

شعرهای فارسی: محیی ، طالب ، سبوحی ، طبیب ، فیاض ، وحدت ، ذره ، فغانی، صائب، مجنون، عاشق ، اسد ، میر صیدی تهرانی ، میرزا علی رضای تجلی (معراج الخیال ص ۶۹) ، ملاانادم ، ظهوری ، سالك (ساقینامه) ، حاجی یحیی استرابادی در ستایش هند واورنگ آباد ، عرفی ، باشعرفرصت‌درتعریف شاه جهان شاه عباس و چهل ستون مورخ ۱۰۵۳ (= مسکن عیش‌شاه دین‌عباس)، عنوان « ضیافت‌نامه» هم دارد در پایان درص۱۳۵-۱۳۶ .

۴۳۹۳

نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان ونشان شنگرف ، اندازه بیاضی است.
۸س ۱۲×۸ ، ۳۸۶ص ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج مشکی‌ضربی.

ضیاء العین فی مراثی المعصومین

مثنوی‌محمد رحیم‌میرزا که گذشته ازمملکت‌داری بعلم و ادب وحدیث‌وتاریخ وسیر میپرداخته و شعرهم میسروده است و در مرثیه و سوگواری برخاندان پیامبر با دیباچه ای از محمدتقی دزفولی گردآورندهٔ این دیوان در ۱۲۶۶ و نخست ستایش علی ع و پادشاه سپس داستان مسلم است تا میرسد بغارت وتاراج خیام وتعزیت‌داری جبرئیل و خبرشهادت دادن باهل بیت و توسل بقائم .

آغاز: من کلام محمد رحیم میرزا . بسمله . ستایش داد گربرا سزاست و نیایش داوریرا روا که عاشقان جمالش را ببلاآزمود وطالبان وصالش را بتسلیم‌ورضا ستود ... (آغاز دیوان:) .

با تولای تو اندر هردوکون گشته‌ام‌مستغنی‌ازانصاروعون

....

ای‌خداوندی که‌ازیک‌مشت‌خاك آفریدی این همه جانهای پاك

انجام :

دست من گیرای‌غیاث‌المستغیث وارهان‌ازچنگ‌این‌نفس‌خبیث

۳۳۹۴

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ازچپ وراست ، اندازه‌بیاضی.

سطرچلیپا ۱۱×۷ ، ۱۹۵ص ۱۴×۸ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌عنابی‌ضربی.

جنگ

شعرهای‌فارسی: سعدی ، صبوحی ، سحاب ، نادم لاهیجانی ، فیاض لاهیجانی ، بابانصیبی لاهیجانی ، شاطری ، امیر خسرو دهلوی ، مقصود کاشی ، غریب سپاهانی ، مالك سپاهانی ، رحمی بهارلو ، ارشاد کازرانی ، هلالی ، مصاحب ، بنائی‌هروی ، شوقی طوسی ، عجزی تبریزی ، امیرهمایون ، ذوقی اردستانی ، سراج حکاك اهلی‌شیرازی ، عماد کرمانی ، اوحدی ، راغب اردبیلی شیخ‌علی‌قلی ، هاتف ، مونس ، جامی ، سردار ، وصال ، نظری همدانی ، طبیب ، مسیح کاشی ، اوجی سپاهانی ، قاضی‌یحیی ، ضمیری ، شوقی یزدی ، شاملی کرمانی ، میرصیدی تهرانی ، کاظم قمی ، جانی‌ترکمان ، ناصر نجفی ، شباب ورامینی ، سلیم شاملو ، عاشق سپاهانی ، امیدتهرانی ، مخلص ، محتشم ، خان احمد خان ، میلی (؟) ترکمن ، شرف تبریزی ، ملالی ، منصور ، بیگی ، حالتی

ترکمان، قدسی، عاشق، قمی افشار، ضمیری، عاصمی، مهشور (؟)، آذری، ناجی شیرازی، جعفر تبریزی، قدسی سیستانی، شهیدی قمی، خواجو، حسن، خسرو، اوحدی، یغما، هلالی، ظهوری، فیگاری سبزواری، غیرت، شاهی تبریزی، آصفی هروی، قراری گیلانی، شرف جهان، صفی بخاری، آهی، غیرت، زکی، شجاع کاشی، مسیح ساوجی، محمد صالح، سنجر کاشی، شرف جهان قزوینی، قدسی تهرانی، صافی سپاهانی، فغانی شیرازی، نظری، قمی کاشی، منظر نیشابوری، سراجی، نصیحی، راهب، میرزا اسدالله تبریزی، سپهری زواره‌ای، فلندر سپاهانی، بدیع الزمانی، جامی، درویش قزوینی، عبدالله خان، مجید طالقانی، شریف تبریزی، عرفی شیرازی، میرحسینی، مولوی سنجی، راهب سپاهانی، کمال شیرازی، خیالی طوسی، مجید سپاهانی، آذر بیگدلی، میلی، آهی، قدسی طوسی، صبای قمی، طوفان، مجید طالقانی، عتابی، طری، تقی افشار، عذرا بیك شاملو، مشتاق، کلیم کاشی، میرزا حاتم، صبوحی، امیر همایون، احمد میرزای نیازی، شیخ علی نقی کمره‌ای، امیر صالح، نشاط قمی، عذرا، صالحا، صبابی، شرف، صایب تبریزی، اخضر. شعرها رباعی و قصیده وفرد است و در یکجا آمده «حرره مجنون»، یادداشت تاریخ ع ۱۲۹۲/۲ دارد که نزد میرزا سیدنصرالله نوشته شده است.

۴۳۹۵

شکسته نستعلیق خوش طوبی گلپایگانی در سدهٔ ۱۳و۱۴، عنوان و نشان شنگرف، جدول زر و لاجورد، در ۱۸۹ ص، آغاز و انجام افتاده، اندازه بیاضی.

۹س ۲×۱۴، ۹۵×۱۰×۱۹، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی گردو عطف عنابی دردوسرخ.

جنگ

فراهم آوردهٔ طوبی گلپایگانی و شعرهای فارسی خود او باعنوان «لمحرره» (ص ۱۳و۸۷) و منشآت منثور فارسی او (ص ۱۶۲-۱۸۱).

نیز شعرهای فارسی زرگر، مجمر سیاهانی، شیخ بهایی، نورعلی شاه، یغما، سحاب، فروغی، عاشق، قاآنی، هاتف، نشاط، سلمان ساوجی، نزهت، سعدی، رباضی یزدی، شرر.

۴۳۹۶

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ از راست و چپ، اندازه بیاضی سطر چلیپا ۶×۱۶، ۳۹۱×۸۰۳۹۱، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

جنگ

شعرهای فارسی: سعدی، عاشق، خیام، حافظ، رودکی، میرزا نصرالله صدرالممالک، هلالی، میرزا ابوالحسن یغما، آذر بیگدلی، مشتاق، مجمر، عطار، میرزا عباس فروغی، فخری هروی، نظیری، وحشی، طبیب سیاهانی، محتشم، امیدی تهرانی، ادیب صابر، نشاط. «حکایت در مذمت قیاس» وقصهٔ صدر جهان.

۴۳۹۷

شکسته نستعلیق زیبای سدهٔ ۱۳و۱۴، ۳۱ برگ ۳۱ برن بیتها طلااندازی شده، سرلوح وجدول زر و لاجوردوشنگرف، عنوان شنگرف، در ۱۴۰ص دارای شش بوت.

سطر چلیپا ۴×۸، ۱۱×۶۰۳۶۵، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی.

جنگ

شعر های فارسی سعدی، صبا، جامی، طبیب، صافی، عاشق، مجمر، سحاب، خاقان (فتحعلیشاه)، نشاط، غزل است و رباعی.

۴۳۹۸

نستعلیق سدا ۱۳و۱۴ ، آغاز و انجام افتاده ، اندازه بیاضی ، چندبرگی بریده‌شده است.
سطرچلیپا ۹×۵ ، ۱۵×۷٫۳۷۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج گریاکی ضربی.

جنگ

شعرهای فارسی سعدی ورشکی و آذرو دیگران است و بیتهای پراکنده ایست هردسته‌ای دربارهٔ یك موضوع مانند : « تسلیم واطاعت اوامرومیل معشوق »و«شکایت ازدوست و بی‌اثر بودن شکایت » .

۴۳۹۹

نسخ محمدباقر بن ملااحمدگیلانی در سیاهان در روز یکشنبه ۱۹ رجب ۱۲۱۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی برخی بالشان «لمحرره» ، نسخه جلدیکم‌است.
۲۲س×۱۵ ، ۱۴٫۱۴۰×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج گریاکی‌ضربی.

شوارق الالهام فی شرح تجرید الکلام

ازعبدالرزاق‌لاهیجی است، (حقوق ۳۹۴) .

۴۴۰۰

نستعلیق بهاءالدین‌محمد حسینی در۱۰۴۴، عنوان و نشان شنگرف ، حاشیه بالشانه «منه،شاه‌علی، بهاءالدین محمدحسینی ، بهاء حسینی » دارد ،
۱۹س×۱۴ ، ۱۱٫۵۹×۲۰ ، کاغذسیاهالی ـ جلد مقوا .

شرح التهذیب

از شیخ الاسلام حفید احمدبن یحیی بن محمد بن سعد تفتازانی(۱) در گذشتهٔ

۱ـ در آغاز نسخه ای ازمطول تفتازانی نوشتهٔ درسیاهان ازسدهٔ ۱۱ چنین دیده‌ام:

بقیه حاشیه درصفحه بعد

۹۰۶ که در ذی‌قعدهٔ ۸۸۲ بانجام رسانده وشرحی است میخته با تهذیب نیای خود و سعد تفتازانی (چلبی - ش۴۹۰۹) .

آغاز: بسمله احسن مایوشح به صدر المنطق والکلام واحری ماجری الیه عنان الاهتمام حمد من طلع من مطالع خطابه ضوالع الانوار ... وبعد فیقول .. احمدبن یحیی بن محمدبن سعد التفتازانی ... ان الکلام هوالذی یعلو ولا یعلی علیه .

انجام: بالمقاصد اشبه‌ای شدیدالارتباط بالمقاصد ... و غایة مطالبنا لقاء قال الشارح قد فرغ من تالیف شرح هذاالقسم و کتابته مؤلفه ... احمدبن یحیی بن محمدبن سعدالتفتازانی فی شهرذی القعدهٔ سنة ۸۸۲ اثنین و ثمانین وثمانمائة سائلا من الله تعالی

بقیه حاشیه ازصفحه قبل

«مکتوب حول صندوق الفاضل التفتازانی نورالله مرقده الاایها الزوار زوروا وسلموا علی روضة الامام المحقق سلطان العلماء والمصنفین وارث الانبیاء والمرسلین معدل میزان المعقول والمنقول منقح اغصان الفروع والاصول ابی سعید سعد الحق والدین مسعودبن القاضی عمربن المولی المعظم اقضی قضاة العالم برهان الملة والدین شمس الدین قدس الله ارواحهم وانزل فی فرادیس الجنان اشباحهم و کتب فی جانب قدمه المبارک هذاالتواریخ : تولد علیه الرحمة والرضوان فی صفر سنه ۷۲۲ و فرغ من شرح تصویف الزنجانی فی سنه ستة عشرفی شعبان سنه ۷۳۸ ومن شرح تلخیص المفتاح فی صفر سنة ۷۴۸ بهرات ومن اختصاره سنة ۷۵۶ بغجدوان بعد یوجد(؟) ومن شرح الرسالة الشمسیة فی الجمادی الاخیرة سنه ۷۵۲ فی مزارجام ومن شرح التنقیح فی ذی القعدة سنة ۷۵۸ بگلستان ترکستان ومن شرح العقائد فی شعبان سنة ۷۶۸ ومن شرح المختصر فی الاصول فی ذی الحجة سنه ۷۷۵ و من الرسالة الکریمة الارشاد سنة ۷۷۸ کلها بخوارزم و من مقاصد الکلام و شرحه فی ذی القعدة سنة ۷۸۴ بسمرقند و من تهذیب الکلام و من شرح القسم الثالث من مفتاح العلوم فی شوال سنة ۷۸۹ بظاهر سمرقند و شرع فی تالیف الفتاوی الحنفیة فی ذی القعدة سنة ۷۳۹ بهرات ومن مفتاح الفقه سنة ۷۸۲ ومن شرح تلخیص الجامع سنة ۷۸۶ کلیهما بسرخس و توفی یوم الاثنین سنة ۷۹۲ بسمرقند و نقل الی سرخس ودفن بها یوم الاربعاء التاسع من جمادی الاولی روح الله روحه وتمت الروضة یوم الاثنین الثانی والعشرین من ذی الحجة سنه ۷۹۳»

الافضال والانعام ان يوفقه للكلام فى شرح القسم الاخير من تهذيب المنطق و الكلام بحرمة نبيه النبيه وآله العظام.

۴۴۰۱

اسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان وعنوانشنگرف، برگ اخیرین وبازپسین پاره شده واندکی ازعبارتها رفته است ، یادداشت ۱۴۲۵ دارد .

۱۵س۲×۱۳ ، ۱۱×۱۱۰۳۱۱۵ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج قهوه‌ای .

ریاض‌التقیان

شرحی است از نظام‌بن کمال‌بن حسام هروی وبقول وبفارسی بر نصاب ابونصر فراهی (فرهنگنامه‌ها ص۱۵۶ - راهنمای کتاب س ۳ ش ۲ ص ۲۹۶) درآن آمده که ابونصرفراهی در روستای رنج شهرفراه بخاك سپرده شده است (م-۳) .

۴۴۰۲

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳،جدول زرولاجوردی،باشش مجلس تصویر درص۴و۷و۴۳و۴۴و۸۸ و۱۲۰ ، آغازوانجام‌اقتاده ، اندازه ریاضی.

۷س۶×۱۰ ، ۱۴×۸۰۴۶۷ ،کاغذ فرنگی - جلدتیماج سیرضربی.

جنگ

غزلها و ترجیعهاو رباعیهاوقطعه‌های فارسی است بدینگونه :

۱ـ چند قطعه ورباعی	۸ـ۱
۲ـ قطعه‌ای ازابراهیمخان انور	۱۰ـ۸
۳ـ ترجیع‌بند سعدی وغزل سعدی	۱۰ـ۴۵و۲۷ـ۸۹
۴ـ قضاوقدر محمدقلی‌سلیم	۷۴ـ۴۵

۵ـ غزل جامی	۹۰ـ۱۰۷
٦ـ غزل محتشم	۱۰۸ـ۱۱۸
۷ـ غزل ورباعی حافظ	۱۱۸ـ۱۲۱
۸ـ مقطعات وحشی ودیگران	۱۲۱ـ۱۲۷

٤٤٥٣

نستعلیق سدهٔ ۱۱و۱۲ ؛ عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، اندازه بیاض ۱۱س‌م×۱۱ ، ۷۵×۳۵۷ ، کاغذ فرنگی رانگارنگ زرپاشی‌شده ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

دیوان

ازعبهر شیرازی وغزل است بترتیب تهجی و دورباعی .

آغاز: قافیهٔ حرف الف . غزل .

دلی که زنده بجانان چه میکند جان را
بگو نثار کند خاك پای جانان را

....

غلام همت آن عاشقم که چون عبهر
نهاده در سر پیمان دولت ایمان را

انجام : وله ایضاً :

ایکه بر سر ومه و ماه بچوگان داری
ماه کی بوده چنین کش تو بچولان داری

....

جان بجانان بده عبهر زغم آسوده‌نشین
ناامطاعی است دل از درد پریشان داری

سرو را جا بگلستان بود این نیست عجیب
عجب اینست که بر سرو گلستان داری

رباعیات ومقطعات (تنها دو رباعی است) ...

بتیغ کینه چه کاوش کنی بسینهٔ دل
که غیر دوستی ات نیست درخزینهٔ دل

بسه قعر بحر ز غواصیم بدست آمد
هزار گوهر مقصود از سفینهٔ دل

شانه گو محرم کاکل نکند
که دراین باغ صبا رخنه بسنبل نکند

۴۴۰۴

تعلیق سده۱۲و۱۳، عنوان و نشان و برخی شعرها شنگرف ، اندازه بیاض ، مورابو طالب دارد، سطر جلیپا ۷×۲۰ ، ۳۴×۱۰٫۳۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی سبز ـ جلد کیماج سرخ

جنگ

گرد آوردهٔ حسن شاملو (ذریعه ۹ : ۲۴۳) باشعرهای خود او باعنوان «لمحرره حسن شاملو» (۲۸و۳۳و۳۴و۳۶) شعرهای فارسی :

اصفهانی ۱ نوعی (سوز و گداز) ٦ حافظ ۲۰ انوری ۲۰ مشتاق ۲۳ ظهیری (هفت‌بند) ۲۵ نعمتخان عالی ۲۲ مشتاق ۲۳ سعدی ۲٤ جامی ۲۷ شیدا ۲۷ محتشم ۲۷ شیخ بهائی ۲۷ محمدقلی‌سلیم ۲۸ سلمان ساوجی ۲۹ سراج قمری ۲۹ باباطاهر ۳۰ خاقانی ۳۲ مؤمن (قصیدهٔ بی‌نقطه) ۳۲ـ۳۳ طرزی افشار ۳٤ عطار ۳٦ عرفی ۳۵ حزین ۳۸ سحابی ۳۸ طالب کلیم ۳۸ خیام ۲۳ کمال اسماعیل ۳۸ محمد سعید اشرف ۳۹ گلستانی ۳۹ آبروی یزدی ۳۹ ابو سعید ابوالخیر ۳۹ عاملای بلخی ٤۰ میر یحیی کاشی ٤۰، درص ۲۰ فردی است دربارهٔ تاریخ کشته‌شدن آقامحمدجان در شیشه، درص ٤٤ چندبیتی است از کتاب نگارستان ، در ص ٤٤ـ٦۰ مثنوی ترکی نوایی است :

آغاز: فرداز نوایی .

ای بسا زنگی که گیلدی تیره ذات

کیم آنکا خلق ایچره کافور اولدی آت

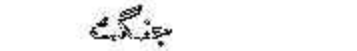
انجام افتاده :

صدق آرا حالینکی تغییر ایتماوینك

یا دلیق بابسی داتقصیر ایتماوینك

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف ، اندازه بیاضی.

سطرچلیپا ۷×۱۶ ، ۱۰۶×۳۰۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

غزلها فارسی : آصفی ۱۵ اختر ۵۰ احمد ۱۴۲ انوری ۶۳ اهلی ۱۰ بیانی ۱۲ پرتوی ۴۱ جامی ۱۴ جلالی ۱۵ حافظ ، حزین ۱۸ حسینی ۱۴ حیرانی ۴۰ خسرو ۳ درویش ۴۰ دوانی ۱۰ ذبیحی ۱۵۵ ملاحسین رفیق ۳۵ سائلی ۱۱ سعدی ۲ سلمان ۱۱ سید ۲۲ سیفی ۷ شوکت ۳۰ شراری ۱۳۳ صائب ۳۴ صفی ۳۲ صهبای قمی ۲۷ صیدی ۹۰ ضیایی ۴ طالب ۹۳ باباطاهر ۱ ظاهری ۸ طبیب ۶۰ طغرا ۳۱ طوفان ۹۶ عادلی ۶ عاشق ۵۵ عبیدی ۸ عرفی ۳۴ عزیز ۱۳۸ عصمت ۹ عهدی ۹۶ غمگین ۱۳۰ فانی ۵ فخری ۱۰ فدایی ۴۲ فریدون ۶۶ قصبا ۱۲۹ قضایی ۱۷۷ کلیم ۱۳۸ کمال ۴۴ مانی ۴۴ محتشم ۵۸ محرمی ۷ مخلص ۳۱ مشتاق ۳۰ مشفق ۱۰۰ نجات ۳۰ نثاری ۶ نظری ۶۶ نیازی ۵۶ وحشی ۶۹ وفایی ۴۲ هاتف ۵۴ هلالی ۶۲ همایون ۴۳ (۱).

۱ـ بشمارهٔ پاره‌ای ازصفحات دراین فهرست اشاره شده است.

۶۴۰۶

اسمعلیق خوش شاعر در ش۱ ، ش۲ از همین تاریخها .

۹س۸×۱۲ ، ۷۴ ک۱۴×۲۰ ، کاغذ فرنگی سبز و نخودی - جلد تیماج سرخ .

محتویات

۱- دیوان (۱-۷) دو قصیده است از مهدی بن نقیب طبیب در ستایش فرهاد میرزا و تهنیت مولود پیامبر .

آغاز: قصاید ی است که در تهنیت اعیاد و مدحت ... معتمدالدوله ... ابن النقیب مهد لطبیب عرض نموده . بسمله .

بشری لك ای شهریار که با همت قوی

در بارگاه فضل دعی داد خسروی

انجام :

بود گر چون بیستون کوه تبر(؟) بیستون از تیشهٔ فرهاد شد

روحنا فداه .

۲- دیوان (۹-۲۴) از رضوان: پاسخ نامهٔ میرزا حسین خان سرهنگ و پاسخ دوم باو و ستایش صدارت عظمی است و چند بند دیگر و روی هم هشت قصیده و غزل است.

آغاز: جواب نامهٔ میرزا حسین خان سرهنگ پسر سپهسالار السلطنهٔ عرب در خرداری بیست نفر بچه، شتر گفته شد :

یکی داستان گویمت پهلوی شگفتی فزاید اگر بشنوی

انجام :

از خدا خواهم کاندر باغ وصل دلبران

شادمان بر گل نشینی جاودان در زیر زلف

۴۴۰۷

نسخ محمدحسین بن علی رضای رهقی در شعبان ۱۲۴۷ در مدرسهٔ کاشان در ش۳ که از آثار افتاده است، شماره‌های دیگر یعنی خط ، یادداشت مورخ ۱۲۴۰ همان حسین بن علی رضای رهقی در ۳۰ پ هست و مهنوز باسد که من نسخه را در ابرچهار فتحعلیشاهی با آقا محمدمهدی بخشیدم .

۲۴س۷×۱۹ ، ۱۴×۲۱، ۳۰۷ ، کاغذ فرنگی کبود - جلد تیماج مشکی فرسوده.

مجموع ۵۵

۱ـ جنگ (۱ر ـ ۲۱ر) شعر فارسی یکی بخط عبدالباقی فیضی کاشانی مورخ ۱۲۴۱ سپس یازده قصه است از اخبار شیعی (بفارسی) و فصل چهارم کتابی فقهی در آداب زفاف وفصل پنجم در فضیلت نوروز (بعربی) و احکام شك در رکعات وتفسیر یك آیه وطریقهٔ « نادعلی » (بفارسی) وشعر فارسی وعربی .

۲ـ تحفة البیان (۲۱ پ ـ ۲۸ پ) از مهدی بن ابی ذر نراقی .

۳ـ هدایة الشیعة (۲۹ ر ـ ۱۰۷ پ) از ملااحمدبن محمد مهدی بن ابی ذر نراقی درطهارت وصلوة ودرشب سه شنبه ۳ رمضان ۱۲۳۴ ساخته است.

۴۴۰۸

نستعلیق ونسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان نشان شنگرف ، حواشی دارد.

۱۲س۶×۱۲ ، ۱۴×۱۹، ۳۷۴ ، کاغذ سیاهانی لخوری - جلد تیماج سبزمقوایی تازه.

شرح ارشادالاذهان

شرحی است از عبدالسلام انصاری بر بخش مواریث این کتاب بفارسی و پس از عنوان « قوله » متن میآید وسپس ترجمه وشرح فارسی است. درذریعه (۷۹:۱۳) ازاین شرح یاد نشده است.

آغاز: بسمله . ربه نستعین . سپاس معرا از آلایش ریب وریا وستایش بی‌حد و انتها مرعالمی را که تخم فضل وافضال را درمزارع قلوب ارباب قلوب کاشته .. وبعد همی گوید . . . عبدالسلام الانصاری که چون جمعی از طلبهٔ علوم دینیه بمذاکره و مباحثهٔ مسائل یقینیه اشتغال داشتند ومسائل کتاب میراث ارشادالاذهان مشکل بود و عبارتش تنگ و استخراج مسائل ازان عبارت خالی از صعوبت نبود بنابرالتماس یاران .. این مبحث را فارسی نموده باشد .

انجام: و درین صورت اتحاد استحقاق است و اختلاف وارث زیرا که بسبب ابن‌الابن میراث میبرد .

۴۴۰۹

نسخ ۶۹۵ درش ۳و۴ ، ش۲پهمین‌خط ، عنوان‌و رقم‌وشکل شنگرف ، نسخهٔ بسیارپاکیزه وخوبی است اگرچه آشفته و پس‌وپیش صحافی کرده‌اندواندکی‌هم‌افتادگی دارد ، در ص۴۴۵ در میانهٔ ش ۳ میان دوسطروهامش نسخه بدل‌گذارده شده است ، اندازه بیاضی،

۱۷س۶×۱۲ ، ۱۵×۸/۵×۱۴۵ ، کاغذ سمرقندی ، جلدلیماج‌سبزمذهبی‌تازه.

مجموعه ۴۵

۱ـ نورالدلالة فی الجبر والمقابلة (۱ـ۶۴) از عبدالعزیزبن عبدالجبار منطیب خلاطی بنام صدروزیرابی‌المجاهد احمدبن عبدالکریم ومیگوید که اگرخدابخواهد «کتاب الدلالة فی علم الجبر و المقابله» را تمام میکنم و آن پنجاه واندکراس است با برهان و مسائل جبری هم به بیست‌وپنج میرسد چنانکه استاد شرف الدین طوسی یادکرده جز اینکه مسئله های فرعی را نیاورده است ومن این رساله را «نورالدلالة فی الجبر و المقابلة» نامیده‌ام (دیباچه) عنوانها فصل است و اصل وشش مسئلهٔ مفرد ومقترن‌جبری درآن‌آمده باحل چند مسئله و چند قاعده .

آغاز: بسمله . ثقتی بالله . حمدله ... هذه رسالة ارتجلها ... والدی و مخدومی

فخر الملة والدين عبدالعزيز بن عبدالجبار المتطبب النخلاطي طاب الله ثراه في علم الجبر والمقابلة (پيدا است كه آغاز ديباچه از پسر مؤلف است) .

انجام : فان في اكثار المسائل ليس الازيادة السواد و كثرة الاوراق وعندهذا نختم الكتاب و نحمدالله تعالى على التوفيق و نصلى على محمد و آله الطاهرين (تم الكتاب في ثاني عشر جمادي الآخر سنة خمس وتسعين وستمائة) .

۲ـ جوامع الحساب بالتخت والتراب (٦٦ـ١٠٠ و ٢٤٧ ـ ٢٨٦ و ١٠١ـ١١٢) از خواجه طوسي است (مدرس ٢١٩ـ٣٤١ـ ذريعه ٥ : ٤٩ و ٢٤٩ ـ طوس ٣ : ٣١٤ ـ برلين ٥٩٧٣) .

آغاز: الحمدلله ولي الرشاد و ملهم السداد الذي ابدع الآحاد و الف منهما مالا نهاية له من الاعداد وخصص كل عدد بصفة لايتصف بها غيره لامن الازواج ولامن الافراد وبعد فهذا مختصر في ذكر الاعمال التي يحتاج اليها الحساب موسوم بجوامع الحساب بالتخت والتراب وهو مرتب على فصول تشتمل عليها ثلثة ابواب .

چنين است فهرست آن :

الباب الاول في حساب الصحيح من الاعداد يشتمل على اثنى عشر فصلا :

۱ في صور الاعداد و مراتبها ۲ في التضعيف ۳ في التنصيف ٤ في الجمع ٥ في التفريق ٦ في الضرب ۷ في القسمة ۸ في الجذر والاموال والكعاب وما يليهامن المنازل ۹ في استخراج اضلاع سائر المضلعات (٦٦ـ١٠٠) ۱۲ في الموازين (٢٤٧ـ٢٥٢) .

الباب الثاني في حساب الكسور على طريقة المحاسبين يشتمل على اربعة عشر فصلا :

۱ في ابتداء القول في الكسور ۲ في معرفة الاشتراك والتباين في الاعداد ۳ في مقدمات يحتاج اليها في اعمال الكسور ٤ في افراد الكسر المنكسر ٥ في افراد الكسر المضاف ٦ في التضعيف ۷ في التنصيف ۸ في الجمع ۹ في التفريق ۱۰ في الضرب ۱۱ في

القسمة ١٢ في الجذر ١٣ في الكعب وما بعده من المنازل ١٤ في استخراج المنازل الصم بتقريب (٢٥٢_٢٧٧).

الباب الثالث في حساب الكسور على طريق المنجمين وانها مسلكان: احدهما يكون باستعمال حساب الهند والثاني باستعمال حساب الجمل.

المسلك الاول في طريقتهم بحساب الهند وهو يشتمل على عشرة فصول:

١ في تعريف الكسور و كيفية وضعها ٢ في التضعيف ٣ في التنصيف ٤ في الجمع ٥ في التفريق ٦ في الضرب ٧ في القسمة (٢٧٧_٢٨٦) نسخه مسلك دوم را ندارد ودر ص١٠١_١١٢ فصلهاى٨ في الجذر ٩ في الكعب هست كه بايد جزو همين رساله و بايد از مسلك يكم باشد.

٣_ رسالة في الحساب والمساحة والجبر والمقابلة والخطأين (٢٢٨_٢٤٦و١١٣_٢٢٦) در چهار مقاله است وشامل قواعد حسابى وجبرى ودر اصطلاحات باروش متاخران اندكى فرق دارد.

درباب ١٠ مقالة ٢ (ص١٨٨) آمده: الرابع ذراع القني وانما يستعمل بنيسابور وقراها وقهستان و نواحيها لكثره القني واختلف قدرها في ايام عبدالله بن طاهر فقال اصحاب القني قدرها ذراع وخمسة اسداس و عليها تعطى اجرة حفر القناة والبير و كسحها وقال المقنون قدرها ذراع وثلثا ذراع و عليها تاخذ الاجرة فجعل ابن الطاهر السدس المختلف فيه نصفين بين الفريقين فصار ذراع القناة من يومه الى يومنا هذا ذراعا وثلثة ارباع بذراع البز.

آغاز: بسمله. حمدله... اما بعد فقد سالنى بعض اخوانى ان احرر رسالة في علم الحساب يشتمل منه على المشهور الذى يحتاج اليه في الاكثر من الفنون المتداولة بين الناس... فاجبته الى ذلك... و جعلتها لاربع مقالة:

١ في حساب الهند ب في المساحة ج في الجبر والمقابلة د في الخطائين

چنین است فهرست آن :

المقالة الاولی فی حساب الهند وهذه المقالة تشتمل علی فنون :

ا فی الصحاح ب فی الکسور ج فی الدرج والدقائق .

الفن الاول فیه ثمانیة ابواب :

ا فی صور الحساب ومراتبها ب فی الزیادة ج فی النقصان د فی الضرب ه فی القسمة و فی الجذر (۲۲۸ـ۲٤٤) ز فی الکعب ح فی الموازین (۱۳ـ۱۲۳) .

الفن الثانی فی الکسور و فیه سبعة ابواب :

ا فی ذکر مقدمة لهذا الفن ب فی الزیادة ج فی النقصان د فی الضرب ه فی القسمة وفی الجذر ز فی الکعب (۱۲۳ـ۱٤۰) .

الفن الثالث فی حساب الدرج والدقائق و فیه سبعة ابواب :

ا فی ذکر مقدمات لهذا الفن ب فی الزیادة ج فی النقصان د فی الضرب ه فی القسمة و فی الجذر ز فی الکعب (۱٤۰ـ۱٥٤) .

المقالة الثانیة فی المساحة هذه المقالة تشتمل علی فنین :

ا فی مساحة السطوح ب فی مساحة المجسمات .

الفن الاول و فیه عشرة ابواب .

ا فی ذکر مقدمة لهذا الفن ب فی مساحة المربع ج فی مساحة المستطیل د فی مساحة المعین ه فی مساحة الشبیه بالمعین و فی مساحة المثلثات ز فی مساحة المنحرف والاشکال الکثیرة الاضلاع ح فی مساحة الدائرة ومایتصل بها ط فی ذکر طرق تقریبیة ی فی معرفة الذرعان (۱٥٤ـ۱۸۹) .

الفن الثانی فی مساحة المجسمات وفیه اربعة ابواب :

ا فی ذکر مقدمة لهذا الفن ب فی مساحة المجسمات المتساویة الطرفین والغلط المتوازیة الراس والقاعدة ج فی مساحة المخروطات د فی مساحة الکرة (۱۸۹ـ۱۹۷)

المقالة الثالثة في الجبر والمقابلة وفيه سبعة ابواب :

ا في ذكر مقدمة لهذه المقالة ب في بيان المسائل المحتاج في الضرب في القسمة ه في الزيادة والنقصان و في الرد الى الواحد ز في مسائل رياضية يرتاض بها المتعلمون (۱۹۷_۲۱۷).

المقالة الرابعة في الخطائين وتشتمل هذه المقالة على فصلين :

الفصل الاول الجبر والمقابلة يستعمر في استخراج المجهولات العددية والمساحية كلها واما طرق الخطائين فانما يجرى في استخراج نوع منها دون نوع كاستخراج الجذور ونحوها فانه لا يمكن بطريق الخطائين . الفصل الثاني في المسائل التي يخرج بطريق الخطائين نوعان : احدهما يخرج بخطأ واحد و الثاني مالا يخرج الا بخطائين (۲۱۷_۲۲۶).

انجام : وهذا اشهر الطرق و العدد المطلوب وفيه يحتمل دفعة واحدة ان شاء الله تعالى. تجزت هذه المقالة ونجز بنجازها الرسالة ولله الحمد رب العالمين والصلوة والسلام على نبيه محمد وآله الطيبين الطاهرين . يوم الاربعاء خامس شهر الله لاصم رجب سنة خمس وتسعين و ستمائة .

٤٤١٥

لنستعليق چليپا وراسته ۱۱۸ (۱۱۰۸) خود مؤلف ، اندازه بياضي ، ۳۰×۱۸ س ، ۳۷۸×۲۰۸ ، كاغذ سپاهاني ـ جلد نيماج سبز مقوايي تازه .

نور العيون

از محمدباقر بن محمدتقي شريف سپاهاني است در مرثيه و سوگواري حسين(ع) بفارسي و نسخه از مجلس پنجم است تا فصل پنجم مجلس چهاردهم بنثر و نظم بفارسي وعربي و مورخ ذي حجة ۱۱۸ (= ۱۱۰۸) شعر عابدهم در آن هست . پس از ين براكنده ها

است در سوگواری و تعزیت در ۳۰ برگ وشاید جزوی ازهمین کتاب و یا از همین مؤلف باشد.

٤٤١١

نستعلیق و نسخ سدهٔ ۱۲ ، عنوان وشعرها شنگرف ، اندازه بیاضی ، در۱۷برگ،پایان شعر عربی است باترجمهٔ فارسی درمرثیهٔ فاطمه (ع) وقصیدهٔ حمیری باترجمهٔ فارسی .
۱۹س×۱۱ ، ۷٫۳×۷٫۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزمقوایی تازه.

شرح دیوان

عنوانهای بندهافارسی است وشرح فارسی پس ازبیتهای دیوان علی ع بارمزش، میآید و سپس یك رباعی فارسی درشرح هربیت ازاین دیوان .

آغاز: بسمله . انتخبت هذه الابیات من دیوان ... امیرالمؤمنین . . . ففی نسب طینی واثبات حسب دینی . الناس من جهة التمثال اکفاء ... ش میفرمایدجمعی کهافراد انسانند از روی صورت یکسانند چه پدرایشان آدم است ومادرایشان حوا.

انجام: وآب کرم این راه خدا است راست.

٤٤١٢

نستعلیق و نسخ محمدباقربن مرتضی حسینی درروزچهارشنبه ۱۴ج۱۱۰۶/۱ درش۱ ، ۱۴ج۱۱۰۶/۱ درش۳ ، روزآدینه ۲۹ج۱۱۰۶/۲ و باحاشیهٔ «منه ، منه دام‌ظله ، منه مدظله ، منه‌دام‌فضله» درش۳، روز پنجشنبه ۱۳ج۱۱۰۶/۱ درش۶ ، شب‌آدینه۲۸ج۱۱۰۶/۱درش۷ ، روزسه‌شنبه ۱۴صفر۱۱۰۴درش۹،شماره‌های دیگربهمین خط ، عنوان ونشان‌شنگرف ، بامهرعبدالله‌بن محمد مهدی حسینی درص۴۱۷، اندازه بیاضی، ۲۴س×۱۹ ، ۱۶٫۳×۲۳٫۳ ، کاغذسپاهانی رنگارنگ ـ جلدتیماج‌سبز.

مجموعه

۱ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۱ـ۳۷) ازشیخ علی‌بن عبدالعالی که درسه‌باب ودر ٦ محرم ۹۲۱ ساخته است.

آغاز: بسمله . وبه نستعین . بعد حمدالله علی سوابغ نعمه القاهرة ... فقدطال تکرارسؤال المتردین الی عن حال شرعیة صلوة الجمعة فی هذه الازمان التی منی اهلها بغیبة الامام المعصوم ... خطرلی ان اضعها علی ثلثة ابواب : الباب الاول فی المقدمات وهی ثلث . الباب الثانی [فی حکم صلوة الجمعة فی حال الغیبة و اختلاف الاصحاب فیها علی قولین] . الباب الثالث فی ان الجمعة لاتشرع حال الغیبة الامع حضور الفقیه الجامع للشرائط و کونه اماما .

انجام : واما الی سواء الجیم وفرغ من تسویدها مؤلفها ... علی بن عبدالعالی... فی سادس شهرمحرم . سنة احدی وعشرین وتسعمائة حامدا مصلیا علی محمدوآله.

۲ـ شرح ارشادالاذهان (۳۸ـ۴۲) از سیدعلی صایغ عاملی در مورد نمازآدینه.

۳ـ رساله درنمازآدینه(۴۳ـ۱۶۶)از آقاجمال خوانساری (ن۲/۲۰۹۹و۴۴۳۵)

۴ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۱۶۷ـ۲۱۲) از شیخ زین الدین شهید ثانی که در ۹۶۲/۱ع ساخته است .

۵ـ مقالة فی وجوه البحث عن صلوة الجمعة (۲۱۲ـ۲۱۳) ازهمو .

۶ـ مقالة فی البحث عن صلوة الجمعة (۲۱۳ـ۲۱۷) .

۷ـ صافی (۲۱۸ـ۲۶۱) شرح کافی ملاخلیل قزوینی است در مورد نماز آدینه (باب ۶۸ اصل باب وجوب الجمعة وعلی کم تجب) .

۸ـ رساله در نمازآدینه (۲۶۲ـ۴۴۱) بفارسی از محمد باقر خراسانی و نکات تاریخی سودمندی در بارهٔ تاریخ این نماز درمیان گروه شیعی دارد .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . رسالهٔ نمازجمعهٔ آخوند ملا محمد باقر خراسانی رحمه‌الله . الحمدلله رب العالمین ... اما بعدچندسال قبل ازین رسالهٔ عربیه‌ای درتحقیق نمازجمعه ... مرتب شده بود ودرین ایام رسالهٔ فارسیه ... ترتیب یافت ... واین رساله مرتب است برمقدمه (وچهارده مقاله) وچند فصل.

انجام : مقدمهٔ ششم عادت شیخ طایفه . . . یا آنست که مخالف معین را اعتبار نکرده‌اند یا آنست که اشهر را اجماع نام (ناتوشته مانده) .

۹ـ رسالهٔ صیغ عقود (۴۴۵ـ۴۵۸) از مجلسی دوم (پایان نسخهٔ ما).

۱۰ـ منشآت (۴۵۹ ـ ۴۷۸) خطبه‌های نکاح و قبالجات و مسودهٔ وقفنامه و اسلام‌نامه و وکالت‌نامه‌ومزارعه‌نامچه وصورت : مضاربه وشرکت و بیع سلف‌وبیاچهٔ قبالچهٔ املاك وتوبه‌نامه ونکاح‌نامه است‌بعربی وفارسی .

۴۴۱۳

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ولاجورد .
۱۵س۱۱×۲۶ ، ۹×۳۵۳×۱۳ ، کاغذ سپاهانی نخودی ـ جلد تیماج مشکی ضربی.

دیوان

از ناصرعلی باتخلص « علی » و « ناصرعلی » وغزل است ورباعی وفرد.

آغاز افتاده :

معنی سیراب نتوان بست در الفاظ سست
این گهر از پنبه بیرون میتراود همچو آب

دشمنش در بحر رحمت هم ز عصیان پاك نیست
تیر کی بر چهرهٔ آتش فزون گردد ز آب

انجام افتاده :

ای قلندر خود بهر صورت هویدا میشوی
نام هر کس برده‌ام دیدم تو پیدا میشوی

۴۴۱۴

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف.

۱۱س۴×۱۳ ، ۳۷۱س۹×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج مشکی ضربی .

جنگ

دستورنامه‌نویسی وچند نامه وفرمان دیوانی و درباری ومنظومه‌هاییست بفارسی و عربی بدینگونه :

وقف‌نامچه ، وصیت‌نامچه، هبه‌نامچه‌مورخ۱۲۷۶ ، قبالهٔ نکاح ، جواب‌مصیبت ، جواب رقعهٔ دوستان ، رقعهٔ بخویش ، بعلما ، رقعهٔ دوستان ، جواب رقعهٔ دوستان ، جواب مراسله ، فرمان نادرشاه مورخ۱۱۲۵(گویا۱۱۴۵) قبالهٔ بیع وشرا ، طریق لفظ قلم هرچیز ، رقعهٔ جناب میرزای مجتهد ، رقعهٔ جناب میرزای مرحوم ، رقعهٔ عربی بدوستان ، مثنوی میرزا طوفان در هجران ، صورت قبالهٔ بیع و شرط مورخ ۱۲۷۰ ، صورت طلاق‌نامچه ، صورت قبالهٔ نکاح مورخ ۱۲۷۶ ، فرمان آقا محمد خان مورخ محرم ۱۱۲۱ (؟) ، جواب رقعهٔ دوستان ، رقعهٔ دوستان جانی ، رقعهٔ میرزای معتمد ، محاسبه بخط رقوم (سیاق) ، محاسبهٔ خلات (سیاق) ، طریقهٔ استشهاد ، طریق وکیل مطلق مورخ ۱۲۶۱ ، طریق التزام نامچه مورخ ۱۲۶۷ ، اقرار نامچه مورخ ۱۲۶۸ ، فروش نامهٔ مورخ ۱۲۶۹ ، قضا و قدر میرزا مهدی سامی بنظم فارسی ، شعر محتشم ، سراپای آقا سید علی‌مهری ، موعظهٔ رابط بنظم فارسی . نامه‌ها ای هم در هامش نسخه هست .

٤٤١٥

نستعلیق عزالدین محمودبن نظام درسدهٔ ۹ ، عنوان‌زر ، جدول وسرلوح‌زرولاجورد، کامل‌شده ازروی چاپ ۱۹۳۱لندن.

۱۲س۷×۱۴ ، ۱۵س۱۱×۱۸ ، کاغذ سمرقندی وفرنگی ـ جلدلیماج ارباکی‌ضربی‌ترنجی .

گوی و چوگان یا معالاتنامه

از مولی محمودبن محمد عارفی هروی (۷۹۱ـ۸۵۰) که در دوهفته در سال ۸۴۲ (گوی خور) سروده و نزدیک ۵۰۰ بیت است (ذریعه ۹: ۶۷۱ ـ مشار ۱۳۲۶).

آغاز:

زان پیش که حسب حال گویم — از صانع ذوالجلال گویم
این خال ماه و خور که چون گوی — از چرخ فتاده در تکاپوی

انجام:

شه را چو برین نگاه افتاد — صدبار قبول شاه افتاد
بخشید مرا بلطف بسیار — چوگانی هزار دینار
تا هست فلک بقای شه باد — بر دست ملک عنای شه باد

۴۴۱۶

شکسته نستعلیق و نسخ ناصری (سده ۱۴).

۱۲س ۹×۱۶ ، ۵۵×۱۱×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا عطف پارچه.

جنگ

در ادب و تاریخ بنظم و نثر باشعر فارسی و عربی از بزرگان و نامه‌ها از دانشمندان زمان قاجار از آنها است شعرهای علامهٔ آشتیانی بفارسی و صاحب عباد بعربی و فتحعلیخان ملک‌الشعرا و نزاری قهستانی و رودکی و گوهرملک خانم دختر حسن‌خان و زن آقا میرزاعلی‌خان و میرزاعلی محمدخان صدرالوزراء و حکیم اصفهانی (بفارسی) و قرة‌العین (جذبات شوقك . . . و شعر دیگر ص ۲۹ ـ ۵۶) و مسیح رکن‌الدین مسعود معاصر شاه عباس و شاه تهماسب و مقصود کاشی و میرمغیث‌الدین استرابادی محوی و قلی آرامی

یزدی سرتراش و ابوالحسن گرگانی و میرزا حسن و نشاط و منظرالمعالی وحاجی میرزا حسین ممیز تهرانی و جیحون و خواجهٔ طوسی و میری و ناصرخسرو (باشرح شعراوص ۴۸) شعرهائی در تعریف وافور در آن هست (۵۲) .

نیز از آنهاست نامه ای بانجمن زردشتیان ناصری (۴۲) نامهٔ فرهاد میرزا بحسام‌السلطنه (۴۳) و نامهٔ سلطان محمدشاه حسینی (۴۶) و رقعه ای ادیبانه (۵۴) وفرمانی برای عیسی‌خان قاجارفرمانروای گیلان (۷۱) و انشای میرزامحمدقزوینی منشی باشی محمودخان ناصرالملك (۷۲) و نامهٔ شاهزاده محسن میرزای میراخور (۷۴) و نامهٔ معتمد السلطان حاجی کاظم تبریزی تهرانی ملك التجار کل ایران بشاهزاده نصرة الدوله فرمانفرما و سالار لشکر در آذربایجان (۸۰) و انشای میرزا علیخان پسر امیرالامرا (۷۴) و نامهٔ میرزا مهدی خان منشی نظام بمیرزا عبدالغفار (۸۵) وپاسخ آن (۸۷) وضروب وامثال وبعضی تعبیرات مشهورهٔ فارسی (۹۰ـ۱۰۸) .

۴۴۱۷

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان وجدول ورقم وشکل شنگرف.
۱۴س۶×۱۲ ، ۳۶۶ ، ۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج زردضربی.

مجموعه ۴۵

۱ـ رساله درجبر ومقابله و خطائین (۱ـ۵۲) از ملك محمد بن سلطان حسین سپاهانی (ف ۸۷۴) .

۲ـ میزان‌الحساب (۵۵ـ۱۲۸) ازقوشچی درسه مقاله (ادبیات ۵۰۷).

۴۴۱۸

نستعلیق ۱۳۶۷ ، جدول شنگرف.
۲۹س۱۴×۲۱ ، ۳۹۵ ، ۱۸×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌مقوایی.

جنگ

ازسیدمصطفی بن میر سید محمد موسوی نوربخشی‌قاینی که در تاریخ ۱۲۶۷ گردآورده است بدینگونه :

۱ـ خبرهای شیعی است بفارسی از عیون‌المحاسن ابن‌بابویه قمی (۱) وتوحید او (۱ـ۲) و از جاهای دیگر (۱۶۷ ـ ۱۷۴ و ۱۷۷ ـ ۱۸۲) و داستان مجنون و شدید وشداد از تحفة‌المجالس (هامش ص۱ـ۴ و ص۱۴۰ـ۱۴۱) .

۲ـ مثلث بدیعی(هامش ۵ـ۱۰) .

۳ـ تاریخ ایران از پیشدادیان تا زمان مؤلف تا تاریخ ۱۲۶۵ و۱۲۶۸ ونکات تاریخی عصراودرآن هست (۸ـ۲۹) .

۴ـ داستان برمکیان ومانی نقاش (۳۰ـ۳۷) .

۵ـ تاریخ پیامبران عبری و اسلام از روی کتاب آخوند ملا علی اکبر معلم دخترمحمدشاه ومورخ روزآدینه ۱۹ع۱/۱۲۶۷ (۳۸ـ۱۳۹) .

۶ـ تعبیرنامهٔ خواب از نفایس‌الفنون مورخ ۲۸ج۱/۱۲۶۷ در تهران (۱۴۱ ـ ۱۶۷) .

۷ـ خبرطنجیهٔ علی (ع) (۱۷۵ـ۱۷۶) .

۸ـ نامهٔ دانشمندان وراروده بمردم طوس وپاسخ رستمداری(۱۸۲ـ۱۸۹).

درپایان‌آمده که از روی جنگ‌آخوند ملاآقابزرگ مازندرانی‌ملاباشی مادر خاقان در۲۰ج۲/۱۲۶۷ نوشته شده است .

۴۴۱۹

نستعلیق ونسخ میرزا محمدعلی‌شریف بزدی‌شاهرودی در۱۳۱۵و۱۳۱۷ درشاهرود بفرمودامرشد سرخعلی‌شاه .

۱۲س۱۲×۱۴ ؛ ۱۳۵ف۱۶×۲۱ ،کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

مجموعه

۱ـ ترجمهٔ رسالهٔ منتخب مسائل (۱ ـ ۱۵) از ابوالقاسم بن محمد کاظم موسوی حسینی علوی در ترجمهٔ کتاب شیخ مفید (؟) و پرسش و پاسخ فقهی است .

آغاز: بسمله. حمدله... اما بعد اقل الطالبین ابوالقاسم بن محمد کاظم الموسوی الحسینی العلوی که چون رسالهٔ منتخب کتاب مسائل از تصنیفات . . . شیخ المفید ... بلغت عرب بود ... آقاسیدهادی ... امر فرمودند که آنرا بزبان فارسی ترجمه نمایم .

انجام : برادر پدر خود میباشند .

۲ـ ترجمهٔ مائة کلمة (۱ ـ ۲۶) بنظم فارسی .

آغاز: هذا صد کلمهٔ مولای متقیان امیر المؤمنین بسمله . حمدلـه . . . این چند کلمه‌ایست منسوب بمولای متقیان امیر مؤمنان ... قال امیر المؤمنین ...

گفت شیر خدا علی ولی — هادی خلق مقتدای انام
آنکه هر دم ز خالق بیچون — باد بر روح او درود وسلام

لو کشف الغطاء ما ازددت یقینا .

حال خلد و جحیم دانستیم — بیقین آنچنانکه می باید
گر حجاب از میانه برخیزد — آن یقین ذره‌ای نیفزاید

انجام :

این گناهان که یادخواهم کرد — یارب از ما بفضل درگذران
زدن چشم ، زشتی گفتار ، — راندن شهوت ، خطای زبان

۳ـ مختصر نخبه (۱ـ۲۵) .

آغاز: بسمله . بدانکه این رسالهٔ مختصریست از نخبه و مطابق برای . . . حاجی میرزا سید محمد حسن شیرازی . . . و مشتمل است بر رؤس مسائل اصول دین وفروع دین .

انجام : عذاب سهل آنها است .

٤ـ سلسلهٔ صوفیان (۲۵ـ۳۸) دربارهٔ چهارده پیروچهارده خانواده است بفارسی و از سلمان آغاز شده ودرآن این گروهها یاد گردید : صلبیان ، کازرونیه ، طیفوریان ، کرخیان ، حسنیان ، جنیدیان ، طوسیان ، فردوسیان ، سروریان ، زیدیان ، عیاضیان ، ادهمیان ، یاسرمیان واز گروه نعمة و اصناف و میان بسته‌ها نکاتی از تاریخ صوفیان ودرویشان در آن هست .

آغاز : در بیان چهارده پیروچهارده خانواده .

انجام : چهارم عبدالرابن تیلم خوش خوانان باو میرسانند .

٥ـ مرآت المحققین (۳۹ـ۸۳) از شبستری است .

٦ـ عقاید سلسلهٔ خاکسار (۸٤ـ۲۱۲) در چهار درجه وهشت مقام است .

آغاز : بسمله . حمدله . . . اما بعد [بر] هرفردی ... واجب است که از حسب و نسب و اعتقادات و ملزومات طریقهٔ دین و مذهب خود اطلاع یافته پیروی نماید چندی میباشد که طریقه و عقاید سلسلهٔ خاکسار درمیان چهل وچهار گروه دراویش معلوم و نامعلوم است لهذا این فقیر . . . از نظم و نثر پرداخته که مبتدیان سلسلهٔ خاکسار بمطالعه ومرور این مختصر طریقت [و] اعتقادات وعملیات خودرا بدانند... این مطالب مشتمل است برچهاردرجه وهشت مقام :

اول شریعت و شریعت بردومقام است : مقام اول دراصول دین است ، مقام دوم در تقلید وتکالیف .

درجهٔ دوم طریقت وطریقت بر دومقام است : مقام اول از مبتدیان است ، مقام دوم ازمرشدین .

درجهٔ سیم حقیقت است ، حقیقت بردو قسم است : مقامات اول تحقیقات ، مقام دوم ترتیب و تزکیهٔ نفس .

درجهٔ چهارم معرفت است ، معرفت بردوقسم است : مقام اول حق شناختن ، مقام دوم در باب اختلافات خلقت .

درجهٔ اول شریعت است ، شریعت بر دو مقسام است : مقام اول در اصول دین است
ای درویش بدانکه اصول دین اجتهادی است نه تقلیدی .
نکات سودمندی دربارهٔ گروه درویشان در این رساله آمده ودر آن از : چهارغسل ،
ترانش نامه ، شانزده کلام کودک ابدالی که پیر دلیل ، باو میگوید ، آیهٔ لسان طالب نامه ،
توبه و تلقین ، عهدنامه ، بیعت نامه ، شهادت نامه ، پنج منزل ، دوازده پیاله ، اثبات
لنگ ، تاج نامه ، اثبات کفن و رشته ، ثبوت سنگ قناعت ، اثبات کشکول ، اثبات
پوست تخت ، اثبات نفیر ، خاکنامه ، اثبات شیرینی ، چهل وچهارمقام ، چهل و چهار
کلام ، دوازده کلام ایجد طریق ، دوازده کلام اعتقاد طریق (ص۹۷) واز کسوت نامه ،
قاعدهٔ طالب نشستن ، کرسی قلابه ، کرسی چهل تن ، حجاب تکبیر ، خطبهٔ دیگ جوش ،
صد کلمه علی ، شجره نامه ، ساقی نامه ، کرسی شاه چراغ ، آگاهی در چهار پیر ،
چهارده خانواده ، چهل وچهار گروه فقر ، دانستن هفده سلسله ، سی و سه اصناف ،
شصت و چهار پیر ، منظومهٔ ثبوت خرقه ، ثبوت سلمانی ، بعضی نصایح ، طریقهٔ اذن
ارشاد ، چراغی دادن یاد شده (ص۹۸) وسپس مطالبی با این عنوانها : هفتادوپنج لشکر
غسل و چهار غسل ، وچهارضرب و اثبات کودک ابدالی و شهادت نامه و اثبات پنج منزل
و دوازده پیاله و لنگ و ثبوت : پنج تاج و کفنی وسنگ قناعت و اثبات کجکول و
ثبوت ماههای تاج واثبات پوست تخت ، خاکنامه ، بیان هفده نفر و ثبوت چهارپیر و
چهارتکبیر واثبات نفیر وثبوت : شیرینی وچهل و چهارمقام و بیان چهارده کلام پیر
دلیل و ثبوت دوازده پیاله کلام ایجد طریق و کسوت نامه و ثبوت هجده دوده و بیان
طالب نشستن وبیان دودهٔ درویش و اثبات کرسی قلابه وثبوت کرسی چهل تن وثبوت
جمال تکبیر دیگ جوش و بابت وفا ونکته های فقر وفافه و ثبوت لنگ (لنگها ای
که از سرخملیشاه جاری شد) واثبات چهل تن وچهار کلام و ثبوت ساقی نامهٔ حقیقت
وچهارده کلام پیر وطریقهٔ هفت وادی وآداب چهار رکن و هفت پیر طریقت و پوست

انداختن وثبوت خرقهٔ فقراء وآستین نداشتن خرقه واثبات سلمانی (پرسش وپاسخی است بنظم دربارهٔ پیشهٔ سرتراشی) و کرسی شاه‌چراغ وثبوت چهارده‌خانواده‌وبین نامهٔ شاه نعمةالله وسبط ثنای هندی و کرسی قلابهٔ پیرومرید و اثبات کرسی نقش‌بندوثبوت شانزده چهاربیر وثبوت طنورهٔ فقر وثبوت میان بستهای مولا وثبوت چراغی وشجرهٔ شاه نعمةالله‌ودرباب‌نقابت، بنظم ونثرهست ومیرسد بعنوان «دربیان‌پیران اصناف» و رساله بهمین‌عنوان‌انجام میابد. از این رساله ریشه پاره‌ای از اصطلاحات درویشان که اکنون در زبان فارسی هست روشن میشود.

۷ـ مسائل عبدالله سلام با پیامبر (۲۱۳ـ۲۳۰) بفارسی.

٤٤٧٠

نسخ سدهٔ ۱۴ ، عنوان شنگرف ، اندازه بیاضی .

سطرجلیپا ۶×۱۶ ، ۱۵۷ص ۱۱×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی‌لته‌کوب .

جنگ

۱ـ مثنوی ترکی میرفتاح درسوگواری وتعزیهٔ حسین ع بترکی .

۲ـ مخمس ملارفیع ازدوازده بند ملامحتشم .

۳ـ چهارده بند حاجی سلیمان صباحی .

٤ـ مرثیه و تعزیهٔ مقبل .

٤٤٧١

لتعلیق شب شنبه ۱۲۴۴/۱۲ (ص۴۸) و ۱ رمضان ۱۲۴۸ (ص۱۴۷) ، عنوان‌شنگرف، جدول زر و لاجورد ، چندتصویرساده دارد ، اندازه بیاضی.

سطرجلیپا ۷×۱۵ ، ۱۴۷ص ۱۰×۱۹ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج عنابی عطف‌زرد.

جنگ

شعرهای فارسی : محتشم و فیض و عاشق وسعدی و حافظ وسها بخط خود او (ص۲٤) و هاتف (ترجیع‌بند) وشایق و شیخ بهایی (نان وحلوا) و سعدی اصفهانی و حالتی و مشتاق وطوبی وقمی ومیرصیدی ومیرمفتون و عاشق و کمال و میلی وجعفر لاهیجی ومیرمردان استرابادی و عرب اصفهانی ونظری وآذروضیاءالدین و خسرو و خاجه امیر کاشی وهلالی و جدایی‌قمی وعذری ونوری ونصیب اصفهانی ورفیق‌وعرفی ومرتضی قلی‌بیك وهمایون وزاری است .

٤٤٢٢

نستعلیق خوش ۱۲۷۶ ، سرلوح پلاجورد وشنگرف وآراسته بگل‌و بوتهٔ رنگارنگ ، جدول‌زر و لاجورد ، تاریخ توان ۱ رمضان ۱۲۹۰ دارد درضمن و۱۸ذی‌حجه ۱۲۹۴(ص۲۱۴) ، الدازه بیاضی: سطرجلیپا ۸×۱٦ ، ۱۱×۱۱۳×۱۹ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

جنگ

گزیدهٔ اوردهٔ حاجی خراسانی درارومی در ۱۲۷٦ (ص۱۰۱) و شعرهای عرفانی فارسی عطار درستایش علی (۱ـ۱۰۱) ومغربی (۱۰۳ـ۱۰۹) و نصرت‌علی‌شاه(۱۱۲ـ ۲۰۲) ونورعلی‌شاه (۲۰۳ـ۲۰۵) و مظفرعلی‌شاه کرمانی (۲۰۵ـ۲۱۰) وعرب یاعزت درویش (۲۱۱ بخط عین‌الله) و علی‌رضا متخلص به رضا (۲۱٦ ـ ۲۱۷) و شیدا دربارهٔ نامهای پیران و مرشدان طریقت (۲۲۰ـ۲۲۷) درآن‌هست .

٤٤٢٣

نستعلیق روز روشنبه ۸ رمضان ۱۳۰۷ ، عنوان ونشان ورقم‌شنگرف .
۱۸س۱۰×۱۷ ، ۱۷×۳۱۰۴×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای ضربی‌مقوایی.

بحران الرمل

از شاه ملای منجم بلیانی او جدالدین عبدالله حسینی شیرازی که در ۹۸٤ ساخته است (ف ۹٦۸).

آغاز: هوالله تعالی . المسمی بریاض الطالبین والمسمی بمفتاح الکنوز.

اصل هر علم گر بدانی ای حکیم
هست بسم الله الرحمن الرحیم

هذا بحران الرمل . بسمله . افتتاح کلام بنام حکیمی است.

انجام: و خاصیت هریك در هرخانه در جدول ثبت است. والله اعلم بالتوفیق بعون الله الملك الوهاب.

٤٤٢٤

نستعلیق محمدابراهیم بن محمدصادق در ۱۱۹۹ ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، اندازه بیاضی .

سطرچلیپا ٦×۱۱ ، ۱۳×۷/۳۲۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج عنابی ضربی.

جنگ

گردآوردهٔ محمد ابراهیم بن محمد صادق موسوی برای آقا محمد حسن در ع ۱۱۹۹/۱ وشعرهای فارسی مشتاق ومحتشم وطبیب وجامی خسرو دهلوی و سعدی ورفیق وطبیب است وغزل است ورباعی.

٤٤٢٥

نستعلیق میرزا عبدالله همدانی ، عنوان شنگرف ، جدول زر ولاجورد ، باشش سرلوح زرین و لاجوردی وسرخ ، در ۲۵۹ ص ، اندازه بیاضی.

سطرچلیپا ٥×۱۱ ، ۱۳×۷/۳۲۸ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

جنگ

شعرهای جامی و محتشم و حافظ و مغربی و باباطاهر و عرفی و عاشق سپاهانی وسعدی و شروف (بیمار وطبیب) وسامی و وحشی است. مثنوی گل و بلبل حاجی میرزا کاظم مهجور هم در آن هست (۲۰۹ ـ ۲۳۶).

٤٤٢٦

نستعلیق میرزاقلی درمنی قراهانی در ع ۱۰۴۴/۲ در ش ۳ ؛ شماره‌های دیگر بهمین خط ؛ عنوان شنگرف ؛ تاریخ تولد و مرگ و عروسی ۱۳۴۵ تا ۱۳۶۱ در ۸۲ برگ هست.

۱۲س×۱۰ ؛ ۱۰۳×۱۹۴ ؛ ۱۷×۱۰۰ ؛ کاغذ سپاهانی ـ جلد لیتاج آربا کی ضربی.

مجموعه

۱ ـ رسالهٔ تجوید (۲ پ ـ ۸ ر) از طاهر حافظ اصفهانی بنا عنوانهای باب (استوری ۱: ۴۱ ـ نشریه ۱: ۱۳۱).

آغاز: بسمله. حمدله... چنین گوید... طاهر حافظ اصفاهانی... که این مختصر مشتمل است بر قاعده وضابطه‌ای چند در تجوید و تصحیح قرآن عظیم که جمع کرده شد بالتماس یکی از دوستان.

انجام: قیاس تواند کرد ویروی اشکالی باقی نماند والحمدلله... صلی الله علیه و آله (تمت).

پس ازین (۸۰ ر ـ ۸۱ پ) بندبست بفارسی دربارهٔ آیهٔ بسمله.

۲ ـ فرائدالفوائد (۸۲ پ ـ ۱۷۸ ر) ترجمه وشرح فارسی مقدمهٔ جزری است در ۱۰۸ فریده بشمارهٔ بیتهای متن (استوری ۱: ۴۰ ـ نشریه ۱: ۱۳۰).

آغاز: بسمله. وبه نستعین سپاس بی‌قیاس متکلمی را سزا است که عقاید لالی

الفاظ قرآنیه را برسمط نظم انتظام داد و فرائد قواعد احکام دینیه را بر اساس قواعد محکم معانی فرقانیه نهاد ... وبعد این مختصریست درحل الفاظ ... ابی الخیر محمدبن محمد الجزری ... تسمیه یافته به فرائد الفوائد ... پیش ازشروع ... سه مقدمه مبین میگردد .

انجام : پس ختم بر آن حاصل باشد بهترین مقال بعد ازستایش ملک متعال ختم الله لنا بالحسنی ... العلی الاعلی .

در ۱۷۸ر۱۸۳ پ یك بند است دروقف بفارسی .

۳ـ اصول قرائة ابن کثیر (۱۸۱ر ـ ۱۸۳ر) بفارسی دربارهٔ صله وتسهیل جزرسالهٔ عمادالدین علی استرابادی (حقوق ۲۵۱) که بعربی است .

آغاز: بدان ... که ابن کثیررا دوراوی است : بزی وقنبل .

انجام : هرجا که واقع شود والله اعلم بحقایق الامور .

٤ـ رسالهٔ وقف ووصل (۱۸۳ پ ـ ۱۸۵ر) از ابوالمکارم محمدبن محمدرندوی بخاری .

آغاز: امابعد قال العبد ... ابوالمکارم محمدبن محمد الرندوی البخاری بدان ... که بایسته ترین علمی که قرآن را دانستنی وقف ووصل است .

انجام : بیان حاجت .

۵ـ اصول قرائة ابن کثیر (۱۸۵پ ـ ۱۸۹ر) از عمادالدین علی بن عمادالدین علی استرابادی (حقوق ۲۵۱) و چنین میانجامد « وقدنقل عند الابدال بمحض المد . تمت الرسالة .

۵ـ اصول قراءة الکسائی (۱۸۹ر ـ ۱۹۳پ) ازهمان استرابادی (حقوق ۲۵۱).

٤٤٢٧

نستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، جدول زرولاجوردی ، اندازه بیاضی ، سطرجلیپا ۴×۱۰ ، ۳۹۸×۸ـ۱۴ ، کاغذفرنگی آهارمهره ـ جلدتیماج عنابی ضربی .

دیوان

شعرهای فارسی واله است و نامهٔ دوستانه و صلح نامه وغزل عاشق و محتشم و حافظ و هدایت ونظیری‌ورضایی وسعدی و شکسته‌وهاتف‌ومولوی ، دورباعی و قصیده و فرد و مصراع هم دران هست .

٤٤٢٨

شکسته نستعلیق خوش اسحق بیگدلی شاملو در۱۱۷۳ ومحمدلاری ، جدول‌زرولاجوردی‌اندازه بیاضی .

سطرچلیپا ۵×۱۳ ، ۵٫۵×۷٫۵×۱۶ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی.

جنگ

گردآورده ونوشتهٔ اسحق بیگدلی شاملو برای علی‌نقی سلطان در ۱۲۷۳ در تهران بنام یادگاری برای او ، پاره‌ای هم بخط محمد لاری است که رمزنامش «م‌ح‌م دلاری» در ص ٤١ آمده است ؛ شعرهای فارسی :

سلیم۱ مشتاق٦ میر نجات۷ کلیم۷ صائب۸ فائض۱۳ قصاب۱۳ واهب۱٦ طالبا ۱۸ مخلص۱۸ عبدالمولا۱۹ میرزا عبدالباقی طبیب۲۹ محتشم۳۰ عاشق ۳۱ جامی ۳۲ هاتف۳۳ آقا صادق هجری ۳۹ مولوی ٤٠ ظهیرفاریابی ٤٠ سعدی٤١ صفی ٤٢ میرزا طوفان٤۳ میرزاعلی‌رضای تجلی (معراج‌الخیال) ٤٤ـ٦۸وحشی۷٦ میرسیدعلی‌مهری (سراپا) ۸٦ـ۹۸ سخا میرزا زاهدعلی ۱۰۳و۱۰۸ بیانا ۱۰٤ مخفی۱۰۵ مسرور ۱۰٦ شفائی ۱۰۷ باباقاسم خادم ۱۰۸ است وتاریخ ۸ج۲/۱۲۷۳ درتهران در ص۳۲ وتاریخ ۷۰ ج۱/۱۲۷۳ درص۱۰۹ و تاریخ آدینهٔ ۸ج۱/۱۲۷۳ در ص۱۱۵ بخط بیگدلی دیده میشود .

٤٤٢٩

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول زر و لاجورد ، اندازه بیاضی.

سطر چلیپا ۶×۱۴ ، ۳۴۹×۸×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی .

جنگ

شعرهای سعدی و هلالی و قاآنی در آن هست .

٤٤٣٠

نستعلیق سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زر و لاجورد و شنگرف ، اندازه بیاضی.

سطر چلیپا ۹×۲۰ ، ۱۵×۶×۳۱۰۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی عطف‌عنابی و فرسوده.

جنگ

شعرهای فارسی : کاتبی و ظهیر و شاهی و مشتاق و خسرو و سایل و هلالی و آصفی و شرار (۹) و قصاب و عرفان (۱۱) و محتشم و جامی و ساغر حاجی لطفعلی بیك (مثنوی) و طوفان (قاصد صبا) و وحشی (مربع) و میرزا ابوالقاسم هجری (مثنوی) و صایب (مخمس) و شرفی (مخمس) و نظیری (مخمس) و عنوان (مخمس) و حافظ (مخمس) میرزا جانی حکیم (قطعه) و آقالربیگ برهان (مخمس ۴۲ و ۵۲ و ۵۵) و تقی (مخمس ص۵۷) و جامی (مخمس) و قصاب (مخمس) و نثاری (مخمس) و سلیمان‌خان قاجار عزت (۵۷) و وحشی (مسدس) و میرزا ابوالقاسم کاتب ایجدانی (۶۹) و ممتنع (۸۱) و سعدی و جامی و مخلص (۹۰) و مهری (سراپا ص۱۱۸) و فیض (۱۳۷) و مقبول (۱۳۸) و آذری و حیدر (۱۳۹) و ابدال (۱۴۲) و نجات (۱۴۳) و طبیب (۱۴۴) و مجید (۱۴۵) و رفیق (۱۴۷) و خیام (رباعیات ۱۵۱ـ۱۶۲) و باباطاهر عریان (رباعیات ۱۶۹ـ۱۷۴) و قاضی

شریف (بیمار طبیب ۲۰۲_۲۰۶)(۱).

شعرها غزل است ومثنوی ومربع و مخمس و مسدس وفردیات (۱۶۲ ـ ۱۶۹) ورباعیات ۱۵۱_۱۶۲ و ۱۶۹_۱۷۴ وقطعیات۱۷۵ وقطعه ۱۷۵_۲۰۲ .

۴۴۳۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، جدول شنگرف ، اندازه نیاضی .
سطر چلیپا ۴×۱۱ ، ۵×۷×۱۰۵ ، ۱۲کاغذ فرانگی ـ جلدتیماج‌مشکی.

جنگ

شعرهای‌فارسی : پیروی ، حاجی‌بهرام‌بنیش ، محمدباقرتابع ، تسلی‌شیرازی ، حکیم سمید ، محمد ثبات ، سید جلال‌الدین ، قاضی روح الله ، رجالی ، حسین زینتی ، سلمان ساوجی ، میرزافلی میلی ، سابق ، کلیم ، تقی‌الدین ، علی‌نقی کمره ای ، شهید قمی ، حزین ، میرهاشم ، فصیحی‌انصاری ، قاسم‌اردستانی ، کمال‌اسماعیل ، قاسم کاهی کابلی ، لسانی شیرازی ، مولاجلال ، ملا مجلسی ، مفید بلخی ، هلالی سبزواری ، مولوی‌سیستانی ، نامی ، نیکی ، نعیم خیاط قزوینی، علی قلیخان واله ، ولی قلندر ، قریشی(؟)هروی ، وحشی‌بزدی ، واصفی ، شمسای صفیر ، آهی ، فیاض ، سحابی‌نجفی، پیرهقان ، صایب ، ملک مشرقی ، رجایی ، سید احمدخان ، عشق‌الله ، حشمت، حاتم، جامی ، حکیم الله ، فخر رازی ، ناصح ، مولوی روم ، شیخ بهایی ، اوحدی ، حافظ ، ظهوری ترشیزی ، بابا افضل کاشی ، غزالی ، شاه تهماسب ، شیخ نجم‌الدین کبری ، نجم‌الدین رازی ، رابط ، احمدیارخان یکتا ، عرفی ، شاه عباس ، نظیری ، سیدآقای اعظم پسرشیخ‌الاسلام ، شاه میم درویش ، زاهدعلی سخا ، شوکت ، ابوسعید ابوالخیر ،

۱- در این فهرست وسیاهه شمارهٔ برخی ازصفحات آنهم درمورد شاعرانی که‌چندان شناخته نیستند یا گمنامند یادشده است .

اهلی ، آقاحسین خوانساری ، سلطان‌المشایخ ، عمادا کرم ، شاه نعمت‌الله ولی ، قاضی رکن‌الدین ، ابوتراب بیگ ، عبدالباقی نهاوندی ، خیام ، خسرو دهلوی ، حاجی محمدخان قدسی ، طغرا ، قاسم مشهدی ، نعمت خان عالی ، شاه طاهر دکنی ، واله اردبیلی ، کاتبی ، میرزا قلی‌میلی ، میرزا ملك قمی ، نادم گیلانی ، غنی ، مهدی قلی سلیم ، نسبتی ، باذل ، شهرت ، ضمیری ، شایق ، صیدی تهرانی ، حاجی سبزواری ، غزالی ، شانی تکلو ، سعدی ، خواجوی کرمانی ، لسانی شیرازی ، زکی همدانی ، فیاضا ، ذوقی اردستانی ، خاورمانی‌اصفهانی(؟)، قزلباش خان امید ، میر تشیهی ، حکیمی شفایی ، میرزا جعفر وهاب ، حسن بیك رفیع ، رضای کاشی ، شاکر تهرانی ، حکیم سعیدتنها ، اقدسی ، ایمنی نجفی ، علی‌رضای تجلی ، رافم ، تقی‌الدین حربی،شمسای صفیر ، آصفی ، باقر ، عهدی ساوجی ، اللهقلی ، اوحدی‌مراغی ، میرحاج‌انسی، فاطمهٔ قوالهٔ ، شاه رضی ، مظهر ، نجف‌قلی‌بیك زنگنه، اغورلوخان زهرالغلی ، شادمان‌بیك کهکر ، وحشی جوشقانی، آذری ، عاری قلندر ، ادائی ، امدبیك قزوینی ، طارکیان لاری ، حاکم ، رشیدای قزوینی ، میررضی شیرازی ، اسمی هروی ، اسمعیل میرزا انسی (؟) ، بایندربیك ، میرنجات ، شرف‌الدین‌قلی‌نیام(؟)، مولانا کاشی ، قربی،اعجاز مازندرانی ، اغورلوخان زیادالغلی ، سهبا ، حکیم ، والهی قزوینی ، نظامی ، اوحدی کرمانی ، مظفر کرمانی ، نظری ، ضیایی اصفهانی ، صباحی ، مهری (سراپا) ، میرزا ابوالقاسم اصفهانی ، نظیری ،عنوان « من جامع » هم دارد .

۴۴۳۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول زروزنگاروولاجورد ، اداره بیاضی.

سطرچلیپا ۵×۱۱ ، ۱۴×۷/۳×۲۳ ،کاغذ فرنگی ـ جلدنیماج تریاکی باروپهٔ‌پارچه‌ای.

جنگ

غزل تشنه وبیکس و عیانی وقاضی شریف ونیاز ومحتشم وهدایت(رضاقلیخان) وسعدی و نظیری وخاقان وعرفی است و عنوان « بیمار وطبیب » هم در آن هست.

٤٤٣٣

نستعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ ، انجام افتاده، الداره بیاضی .
سطرچلیپا ۱۴×۷ ، ۱۷×۹٫۳۴ ، کاغذ فرنگی سفید وکبود — بی‌جلد .

منشآت

نامه‌ها و فرمانهای دیوانی و درباری است و ازمیرزا مهدیخان ودرآغازمانند منشآت ش ۷۹ ج کتابخانهٔ ادبیات (فهرست س ٤٦٩ـ٤٧١) و پس از دیباچهٔ بیان امامقلی میرزا رقم صدارت میرزا محمد ابراهیم و ایالت فتحعلیخان کوس احمدلوی افشار و رقم عبداللطیف خان برای ایالت شولستان و دشتستان است تا میرسد به‌نامهٔ به علی پاشا وزیرعثمانی و رقم لقب صوفی برای صفی قلی‌بیك شاملو قاپوچی باشی و افتاده وسپس چهارصفحه شعرفارسی است .

٤٤٣٤

نسخ سدهٔ ۹و۱۰، تصحیح‌شده‌بابلاغ،عنوان شنگرف ، درش۹ ازدیباچه است تاآیه۷سورة‌المائدة بدینگونه :

آغازافتاده ازدیباچه : فی حالة توزع‌الرای فیها مذاهب و‌اقسم‌لهم‌لها ... قاول ذلك قوله تعالی‌وقلنایاآدم اسکن‌انت وزوجك‌الجنة ... قعطف‌کلاعلی قوله اسکن (ص۴ چاپی ، درنسخه‌مادردیباچه چند سطریست که در چاپی دیده نمیشود) .

انجام‌افتاده : وقال‌فی‌سورة‌المحاربه‌تجری‌من‌تحتهاالانهار ... ولم یذکرابدا کمال‌کرمه‌فی(ص۸۶) درش۳که خط آن کهن تر می‌نماید از سورة‌البقره است تا سورة‌التحریم بدینگونه :

آغاز : فی التاکید بتکرار الامر - مسئلة قوله تعالی قالوا ان نتبع ما الفینا علیه اباءنا ... جوابه انا الفینا ووجدنا معناهما واحد .

انجام : مسئلة قوله تعالی ءامنتم من فی السماء ان یخسف بکم الارض ... جوابه لما قدم هنا هو الذی جعل لکم الارض ذلولا ... من ظلمات البر والبحر الایة وهو فوق.

۱۵س۸×۱۲ ، ۱۲۹گ ۱۲×۱۸ ، کاغذ سمرقندی - جلد تیماج عنابی ضربی ترنجی عطف گریاکی.

مجموع ۵۹

۱ـ درة التنزیل و غرة التاویل (۱ ر ـ ٦٤ پ) از محمد بن عبدالله خطیب اسکافی در گذشتهٔ ٤۲۱ است (چاپ ۱۳۲٦ مصر) نه درة التاویل فی متشابه التنزیل راغب سپاهانی و نه درة التنزیل و غرة التاویل امام رازی . کتاب در بارهٔ آیاتی است که در قرآن یکسان یا با اختلافی چند بار آمده و بهانه‌ای برای ملحدان در خورده گیری ازان میباشد . (بروکلمن ۱ : ۵۰٦ و ۲ : ۲۸۳ و S۱ : ٤۹۱ و ۹۲۲/۸ ـ قاهره ۱ : ۱۷۳ ـ فهرست خزانهٔ تیموریه ۱ : ۲۰۱ و ۳ : ۱۵ ـ چلبی ـ منزوی ۱ : ۱۹۳) .

۲ـ تفسیر المتشابهات (٦۵ ر ـ ۱۳٤ پ) شاید از امام رازی یا راغب باشد و جز تنزیه القرآن عن المطاعن عبدالجبار رازی (چاپ ۱۳۲٤ مصر) است .

عنوانهای آن « مسئلة ... جوابه » است و درست مانند درة التنزیل و غرة التاویل اسکافی و شاید بتوان گفت که گزیده و کوتاه شده آن است .

٤٤۳۵

نسخ کاظم بن علی گلپایگانی (سده ۱۲ و ۱۳) در ۱۱۵ص ، نشان شنگرف ، حاشیه بانشان «منه ره» با مهر محمد اسمعیل بن محمد قاسم.

۲۱س۷×۱۷ ، ۳۵۸گ ۱۱×۲۳ ، کاغذ سپاهانی نخودی وسفید ـ جلد تیماج مشکی.

نماز آدینه

رساله‌ایست از آقاجمال خوانساری (ش ۲/۲۰۹۹ و ۳/٤٤۱۲) .

۴۴۴۶

نستعلیق ریزخوش سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان شنگرف.
سطرچلیپا ۶×۱۰ ، ۱۱۱/۸۳×۱۴ ، کاغذ سپاهانی ــ جلدتیماج عنابی‌ضربی کراچی.

جنگ

نثر و نظم فارسی است در خبر شیمی و دعا و جادو و طلسم و پزشکی و ادب بدینگونه:

۱ــ دستور ساختن مرکب سیاه وشنگرف ورنگهای دیگر ۲ـ۸ـ۱۲ـ۱۴

۲ــ تعریف وزنها وتبدیل آنها بیکدیگر ۶ـ۶۲

۳ــ رباعی بی نقطهٔ رفعت نیشابوری ۱۵

۴ــ بندی از اسمعیل نام در مرگ فرزند خود بخط او ۱۶

۵ــ رباعیات ابوسعید ابوالخیر ۱۸ـ۲۵

۶ــ خرقهٔ مرتضی‌قلی‌بن حسن شاملو ۲۶ـ۶۱

۷ــ رباعیات ۶۴

۸ــ عمل هفت شیشه درقمری وشمسی‌ازشیخ‌جلال‌الدین تبریزی گزیدهٔ از حکمای هند بفارسی ۶۶ـ۸۹

۹ــ بندی درشعبده بفارسی ۹۰ـ۹۴

۱۰ــ بندی درطلسم بفارسی ۹۴

۱۱ــ اوصاف زنان وباه درچند فصل بفارسی ۹۵ـ۱۰۶

۱۲ــ دستور پزشکی‌وداروشناسی به نثر فارسی ۱۰۶ـ۱۲۴و۱۳۶ـ۱۴۲و۱۵۱ـ۱۶۰

۱۳ــ گزیده‌ای زطب یوسفی بنظم فارسی ۱۲۵ـ۱۳۵

۱۴ـ پختن مرباها ۱۴۴ـ۱۴۹
۱۵ـ بندی از تحفهٔ حکیم مؤمن ۱۵۰ـ۱۵۱
۱۶ـ خواص غریبه واحکام نجوم بفارسی ۱۶۰ـ۱۷۸
۱۷ـ فرمان دربارصفوی دربارهٔ پوشاك وزیران وصدوروطبقات دیگر
بنام محمد ولی میرزا فرمانروای خراسان و بسیار سودمند و انشائی
بفارسی (ازچپ براست) ۱۸۱ـ۱۸۹
۱۸ـ چندنامهٔ بزرگان ووزیران ومستوفیان ودیگران
وفبالهٔ نکاح (ازچپ براست) ۱۸۹ـ۱۱۰
۱۹ـ قطعهٔ ابن یمین (ازچپ براست) ۲۱۴ـ۲۱۵

۴۴۳۷

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان و نشان شنگرف ، باتاریخ باغ گلشن آباد در ۱۰۸۰ بنظم فارسی در ۴۳ پ .
۱۴س۶×۱۱ ، ۶۴س۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوائی.

مجموعه

۱ـ ترجمة الشریعة (۲ پ ـ ۴۳ ر) از فیض کاشانی ساختهٔ محرم ۱۰۷۳ (مشار ۴۰۴ ـ محجه ۲:۱۸ و ۳۳ و ۴۲) .

۲ـ آیینهٔ شاهی (۴۴ پ ـ ۵۷ ر) از هموساختهٔ ۱۰۶۵ (ف ۶۴۱ ـ مشار ۷ ـ محجه ۲:۱۸ و ۳۳ و ۴۶).

۳ـ وصف الخیل (۵۷ پ ـ ۶۳ ر) از هموساختهٔ ۱۰۶۷ (محجه ۲:۱۸ و ۳۳ و ۴۶) در هفت باب و نزدیك به ۲۰۰ بیت وجزر احلهٔ توفیق (ف ۲۶۴ ـ ذریعه ۱۰:۵۷) درخود کتاب نامی از فیض نیست وتاریخ تألیف هم ندارد .

چنین است فهرست بابها :

۱ـ دربیان آنکه داشتن اسب وسواری آن نعمتی است.

۲ـ در ابتدای رام شدن اسب مرآدمیان را وفرمانبرداری اوسواری ایشان را .

۳ـ درآنکه نگاه داشتن اسب موجب ثواب آخرت وباعث قضای حاجت است.

٤ـ درعلامتهای یمن وخوبی اسب ونشانهای شومی و معیوبی آن .

٥ـ درفال نیك زدن بهرخوردن باسب میمون .

٦ـ دریاد کردن خدای دروقت سوارشدن وآیت تسخیر خواندن .

۷ـ دررام گردانیدات بذکر خدای .

آغاز: بسمله منت خدای را عز وجل که اسبان را مسخرغازیان ساخت .. اما بعد چون فرمان ... شاه عباس ثانی .. متوجهٔ این کمینهٔ داعی شد که احادیثی که از اصحاب عصمت و طهارت .. درباب نگاه داشتن اسب و شناختن علامات نیك وبدآن وارد شده .. بزبان فارسی بیان کند ... این دوازده حدیث را از کتب مشهوره بیرون آورده ترجمهٔ آن را تحفهٔ مجلس سامی ساخت و بنا براشارهٔ اقدس بر معانی اقتصار نمودبذکرالفاظ نپرداخت ... وعرتیب بر هفت باب کرده موسومبه «وصف الخیل» گردانید

انجام : پس اورا الجام کند . بانجام رسید آنچه مقصود بود از نوشتن این رساله والحمدلله اولا وآخرا وصلی الله علی محمد وآله والسلام .

٤٤٣٨

نسخ عمادبن رضای حسینی (ص۲۰۴) در۱۰۰۸ درش ۱ و ۱۰۹ ، شماره‌های دیگر بهمین خط ، عنوان و نشان شنگرف ، درضمن صلوات منظوم عربی است ، درمیانه پراکنده‌ها دیده میشود.

۲۲ص ۱۴×۱۹ ، ۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی.

مجموعه

۱ـ شرح المقدمة الجزرية (۱ ـ ۳٦) ازعبدالجليل حسينى فارسى قارى كه در

۹۷۲ ساخته است . دران ازدرر الفوائد فی بحر العقاید او یاد کردید (ص ۲) (منزوی ۱۴۹:۱) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . الحمدلله الذی نزل القرآن علی سبعة احرف . . . فیقول ... عبدالجلیل الحسینی القاری لما کان خیر الکلام القرآن ... ولکن ایقانه معنی واتقانه لفظا موقوف علی احسن العلوم وامتن الفنون . . . وهو العلوم الادبیة و الفنون العربیة مضیفا الیها تجوید الحروف و معرفة الوقوف فمن رام وصل المقصود ، فعلیه باستشمام نسائم الفاظ الفریدة لکشاف حقائق الرموز . . . الشیخ محمد الجزری . . . لاسیما مع اللآلی المنظومة الیها من ابنه ... ولکن ما کانت تخلوعن الاطناب...فاردت ان ازید علیها ماسنح بالبال فلنشرع . . . ونقول : بسمله . (یقول) القول یعم المفرد و المرکب .

انجام : الحمدلله اولاو آخراوظاهرا وباطناوقع الفراغ من تألیف هذه الفواید... فی یوم الثلثا اوائل رجب المرجب سنة اثنی وسبعین و تسعمائة وقد نقلت هذه الفریدة کتب الحقیر ... میر عبدالجلیل غفرالله ذنوبهما بحق محمد وآله اجمعین و قد نسخ هذه الرسالة من الکتاب المذکور استادنا ... المذکور فی مدرس المکوکه من قریة الگیلان و انا ارجو بلطف الله تعالی [و] بمنه وجوده و کرمه سنة ۱۰۰۸ کتب . . . یوسف بن مولانا مصطفی کریمان اللهم اغفرذنوبهما.

۲ـ روح المرید فی شرح العقد الفرید فی نظم التجوید (۳۷ ـ ۶۲) از محمد بن محمود بن محمد شریف سمرقندی همدانی بنظم عربی ومتن نیز ازخود اوست (دیباچه ـ منزوی ۱۴۸:۱ ـ طوس ۲۳۰:۲) .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله الذی خلق الانسان فی احسن التقویم و ارسل الیه الرسل لیهدیه الی الصراط مستقیم ... یقول ... محمد بن محمد الشریف السمرقندی المحتد الهمدانی المولد ... ان الواجب علی العبد المکلف اولا ان یعرف ربه.

انجام : علی قدر الف تامة کما یفعله من تحقق الهمزة .

آغاز متن :

لسبح لله الکریم مبسملا	واهدی تحیاتی الی اشرف الملا
الهادی محمد الرسول و آله	وانظم فی التجوید عقدا مفصلا
و اختصر الالفاظ فیه مبینا	واجتنب التطویل فیه مکملا

انجام :

وللمد انواع لدی الحصر عشرة	کعدل و تمکین و بسط تفضلا
وحجر و فرق و بینة ثم مبدل	و مبالغة و روم واصل تاصلا

۳ـ دل وجان (۶۳ـ۶۷) از خواجه عبدالله انصاری هروی (مشار۶۹۴).

آغاز: بسمله . وبه نستعین حمدله .. امابعد بدانکه دل ازجان پرسید که اول کارچیست وآخر کارچیست وثمره چیست .

انجام : از خداپرستان بیاری .

۴ـ تحفة الکلام (۶۷ ـ ۹۷) از حسین حسینی قاری دربارهٔ قرائت عاصم بدوروایت .

آغاز: بسمله . وبه‌نستعین. الحمدلله ذوالفضل والمن والاحسان وعلی‌رب‌العباد هوالله المستعان .. فالداعی چون کلام زاکیهٔ وافیه . . منظوم گشته .. اما بعد غرض ازبسط و تقیید وتمهید این کلمات آنست که فیقول الفقیر ... حسین‌الحسینی‌القاری.

انجام : من سورة‌الفلقین‌لیس‌فیهماخلاف . تمت‌الرسالة القراءه خاصة‌بقراءه العاصم بروایتین بعون‌الله الملک الوهاب .

۵ـ رسالةفی‌التجوید (۹۷ـ۱۰۴) از همو دربارهٔ اختلافات قرائت بترتیب سور باآوردن رمزبرای هریکی ازقاریان .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . التابعی وهواخذ عن عبدالله‌بن حبیب السلمی ...

سورة الحمد ليس فيها خلاف .

انجام : من كفوا (تمت التجويد بعون الملك الوهاب والله اعلم بالصواب .

٦ـ گفتار در تجويد (١٠٦ـ١٠٩) سه باب است در استعاذه و بسمله و همزه با يك فصل و يك مسئله در هاء .

آغاز: باب در بيان استعاذ بدانكه همهٔ قرا بدين متفق اند .

انجام : عنه ومنه خلاف نباشد والسلام والاكرام .

٧ـ رساله در تجويد (١٠٩ـ١١٢) .

آغاز: بسمله . حمدله . . . اما بعد باب الادغام و الاظهار و الاخفاء و القلب و والاختلافات والمدات وغيرهم الاول في الادغام بلاغنة هر گاه كه نون ساكن و تنوين كه بلام وراءرسد ادغام بلاغنه باشد .

انجام : در آن چيزى يكحرف تلفظ والله اعلم بالصواب .

٨ـ مرادية (١١٣ـ٢٠٤) در يك مقدمه وهجده باب و يك خاتمه وبنام معز الدوله سلطان مرادخان پادشاه مازندران .

آغاز: بسمله . وبه نستعين . الحمدلله الذى جعلنا من حملة كتابه المبين . . . وبعد بر ارباب عقول واصحاب معقول ومنقول مقدار رتبهٔ اهل قرآن و امتيازايشان از ديگران مخفى نباشد .

انجام : واكثر جاها تبع حمزه و كسائى است و الحمدلله رب العالمين . . . الطاهرين تمت الرسالة بعون الله الملك الوهاب .

٩ـ المقدمة الجزرية (٢٠٧ ـ ٢١٣) از ابن الجزرى شمس الدين محمد دمشقى است (حقوق ٤٧٨) .

١٠ـ رساله در تجويد (٢١٤ـ٢٢٩) بخشى از اين رسالهٔ فارسى در نسخه مانده و عنوان بابهاى ششم در ادغام وهفتم در احكام تنوين ونون ساكنه وهشتم در وقف وتنهم در استعاذه و دهم در بسمله و يازدهم در اختلافات قرائت و دوازدهم در اختلافات

قراءِ عشره درسورهٔ اخلاص وخاتمه درلحن درنسخه دیده میشود.

آغاز افتاده : حلوائی ... وجائزباشد مدماننددشیءِ وسوی .

انجام : وحال آنکه بمعصیت گرفتارند و قرآن ایشان را امنت کند و هذا آخرماارد نا ذکره والحمدلله علی اتمامه والصلوة علی محمد و آله سنة ۱۰۰۸.

٤٤٣٩

لنستعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، درمتن وهامش ، عنوان شنگرف.
۱۶س۹×۱۸ ، ۱۲×۲۰/۳۶۳ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدپارچهٔ مقوایی‌عطف‌تیماج‌قهوه‌ای.

جنگ

گردآوردهٔ عباس‌عطارد که شعرخود اوهم درآن هست (ص۹و۱۰) کتاب‌ترسل است شامل نامه‌ها وسیاق (مشار۴۱۹) نیز شعر انوری وسعدی وسنایی وجامی‌وحافظ وشمس تبریزی ونورعلی و حاجی میرزا صفا (بعربی) وصدقی (غزلهای‌ترکی).

آغاز ترسل : کتاب‌ترسل . بسمله . مجموعه‌ایست‌مختصر و مفید که خواندن وفهمیدنش جمیع‌مردم را واجب ولازم است لهذا ازهرنسخه‌ای فقره‌ای خوش و از هر فقره‌ای عباراتی مطبوع و دلکش برداشته‌ایم تا نویسنده را در وقت ضرورت بهیچ وجه نقصی درتحریر نباشد . شکروسپاس فزون ازوهم وقیاس خالقی را جل شانه سزااست و بعد چون اطفال دبستان را تعلیم و ترقیم قواعد فرامین و ارقام و تفهیم ضوابط نامه نگاری واحکام‌ونگارش عرایض ومراسلات ودرك خطوط محاسبات و حفظ رسوم حجج وتمسکات ناچارالزم است‌لهذا شطری از آنها را بطریق اختصارمرقوم‌ومجموعه را ترسل موسوم ساخت که مشتمل است برپنج‌باب .

باب‌اول درنامجات وفرامین وارقام وعرایض و احکام .

باب دوم درمراسلات ورقعه جات .

باب سیم در حجج و تمسکات و سایر احکام شرعی .

باب چهارم و پنجم در نسخه دیده نمیشود .

٤٤٤٠

نستعلیق بر صادق بن حسن سروش دزفولی حجة ۱۲۵٦ ، بدستور آقا شیخ علی از روی نسخهٔ مورخ ۱۲۳۵ نوشته شدهٔ از روی نسخهٔ مورخ ۷٦۷ ، عنوان نسخ درشت زر . نشان شنگرف ، ۱۳س۷×۱۳ ، ۱۱۹ ، ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی .

المعارف الالهية

از شمس الدین محمد بن اشرف سمرقندی است (ف۵۸۹ و۲۵٦۷).

آغاز : بسمله . الحمدلله الذی یستحق الوجود والوحدة بالذات واندفع بحکمته انواع الماهیات واوجد بقدرته اصناف المخلوقات .

انجام : وقد اودع فی هذا الکتاب ما یعطیك هذا المقصود ویمنحك هذا المطلوب (شوال ۷٦۷ تمت فی سنة ۱۲۳۵) .

٤٤٤١

نستعلیق سدهٔ ۱۳ و ۱۴ ،
۱۴س۷×۱۲ ، ۲۷۹ ، ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ .

مجموعه

۱ـ اللئالی المستخرجة من الکلمات المکنونة (۱ پ ـ ٦۵ پ) از فیض کاشانی (ف۳۳٤ ـ محجه ۲ : ۱۱ و ۲۸ و ٤٤) .

۲ـ الانصاف فی بیان الفرق بین الحق والاعتساف (٦٦ ر ـ ۷٦ ر) از هومورخ ۱۰۸۳ در ۲۰۰ بیت (ف۲۱٤۲ ـ محجه ۲ : ۲۲ و ۳٦) .

۳ـ عهد علی لابنه الحسن (۷۷ر ـ ۷۹) .

٤٤٤٢

نستعلیق محمدتقی بن عبدالفتاح ساوه‌ای در شوال ۱۰۵۹ و نسخه از آن خود او بوده است ، عنوان و نشان شنگرف ، خط خوردگی هم دارد، در ع شعر فارسی است در ستایش علی ع، سه صفحه در اسب لامة عمر و عثمان و ابوبکر بر کی در پایان هست و افتاده.

۱۶ س ۸ × ۱۴ ، ۸۴ ب × ۱۱ × ۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج سرخ ضربی.

اثبات امامت

در اثبات امامت علی و فرزندانش از روی آیات و اخبار سنی از مولانا خداوردی آهاری تبریزی بترکی که بدستور شاه عباس بزرگ و شیخ بهایی برای آشنا شدن شاهین گرای خان والی که نزد شاه آمده بود بآیین شیعی ساخته است (ص ع) در آن از تفسیر « حافظ محمد شیرازی » درباره آیات ولایت علی یاد کردند (٤۷) .

آغاز: بسمله . و به نستعین . الحمدلله علی آلائه والصلوة والسلام علی اشرف انبیائه واولیائه شکر و سپاس مر خدایرا بر نعمتهای او و درود و سلام بر اشرف پیغمبران و دوستان خداباد اما بعد بو بیر رساله در شیعه مذهبیده مرتب در بیر مقدمه و بیر نجه بابه و خاتمیه . مقدمه بیز که گروه شیعهٔ اثنا عشری او از اصول دینمز که برهان عقلی از کافایم در.

انجام : وانکله حالنکی دویه سن والسلام علی من اتبع الهدی.

٤٤٤٣

نستعلیق محمد زمان بن رضوان در هفدهٔ سیم ثوروهٔ سوم شعبان ۱۰۳۵ (شعر فارسی خود او در پایان) ، عنوان و نشان شنگرف ، شعر عبدالباقی افندی و ابراهیم حلمی بغربی در ص ع هست، نسخه در صفر ۱۲۳۶ از آن زین العابدین بوده است .

۱۵ س ۲ × ۱۴ ، ۶۵ ب × ۱۴ × ۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد ایماج سرخ ضربی.

معیار جمالی و مفتاح بواسحاقی

از شمس فخری است و فرهنگ او مورخ ربیع دوم یکسم مهر ٧٤٥ و بنام جمال‌الدین ابواسحق (ادبیات ٤٣٢ ـ مجلس ٤٣٢:٢ و ١١٧:٣) .

٤٤٤٤

نستعلیق خوش سده ۱۰و۱۱ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد سرلوح لاجوردوزروشنگرف ، لام کتاب درصنع درستاره‌زرین ولاجورد نوشته شده ، نسخه ازآن ابراهیم‌بن حاجی‌یوسف‌ومحمدرفیع و ابراهیم پاشامالك‌احمدپاشازاده در ۱۱۹۰ و درویش حاج فیض‌الله ارزالی‌بخاری نقشبندی بوده است (ص‌ع) ، نسخهٔ بسیار پاکیزه وزیبائی است.

۱۵س٦×۱۱ ، ۱۰٫۶۹×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی ارنجی زرکوب درون و بیرون .

فتح الابواب وحقیقة الاداب

از جمال‌الدین احمد اردستانی (پیرجمال) درگذشتهٔ ٨٧٩ (مجلس ٥٤٥:٣ ـ ذریعه ١٦١:٩ ـ طرائق ١٥٩:٢ ـ دانشمندان آذربایجان ١٧٥) .

درپایان آمده :

بند کن یکچند این شرح و کلام

تا امام آرد تحیات وسلام

بلغ کتاب فتح الابواب الموعود عدة ابیاته سبعة آلاف مبلغ الف وتسعمائة بیت وتوقف فی البوافی القاصة فتح مکة موعودا بفتح الموعود سلام‌الله علیه و رجوعه الی المقام المحمود وسیره منه فیه الیه والحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد و آله واصحابه والسلام .

٤٤٤٥

نسخ محمدعلی بن اختیار در پایان ع۲:۱۱۰۵ ؛ عنوان شنگرف ، سه صفحه در آغاز نو نویس ، در پایان شعر فارسی است در بارهٔ حج .

۱۸س۶×۱۲ ، ۳۴۲۸×۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرد مقوایی.

مصباح المتهجد

از شیخ طوسی است (منزوی ۱:۲۱۱) .

٤٤٤٦

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، شعرها و ترجمه‌های فارسی شنگرف.

۱۲س۵×۷ ، ۱۱×۶۵۸ ×۱۷ ، کاغذ سپاهانی متن و حاشیه - جلد تیماج تریاکی.

شرح قصیدهٔ برده

نخست ترجمهٔ فارسی و سپس شرح فارسی است آنگاه ترجمهٔ منظوم آن در هامش آن (بشنگرف) گویا نخستین شرح فارسی این قصیده باشد (پایان) .

آغاز افتاده آشکارا میکنند و آن اشك خونین و نفس آتشین است ... شعر :

آب چشمم را زدل یك یك بمردم باز گفت

عاشقی و مستی و دیوانگی نتوان نهفت

لولا الهوی لم ترق دمعا علی طلل ، اگر ز عشق بودی نریختی تو اشکرا بر نشانهٔ منزل دوست ، ولا ارقت لذکر البان والعلم، و بیخوابی نشدی تو از بهر یاد کردن درختی که محل نزول است و آثار منزل یار .

گر نبودی عشق اشکت بر طلل کی ریختی

نه‌یدی بی‌خواب چشمت در غم بان و علم

انجام : [تابما]ند صبا اندرچمن شاخ درخت [تا] براند اشتران رابند گانش برنغم ... ومؤمنین راعاقبت محمودباشد ان‌شاءالله وتعالی والله ولی الاجابةوهوالموفق کتبه ... فخرالدین احمد احسن‌الله احواله .

٤٤٤٧

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ونشان شنگرف ، نسخه را ابوالقاسم‌موسوی در روز شنبه ۱۲۷۷/۹ع۱۳ خریده است .

۱۹س×۱۱ ، ۱۳۵گ×۱۰×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج مشکی‌ضربی‌عنوانی.

البیان

ازشهید اول است (ف۱۷۹۲) .

٤٤٤٨

نسخ صدرالدین محمدبن محمدباقر حسینی درشب‌یکشنبه ۱۰۳۴/۲ع۱۸ درش۱ ، تعلیق محمد شریف‌ابن حافظ شاهی شریف معرف بارابی دامغانی‌ه درش۲ ، باحواشی « منه مدظله‌منه‌دام ظله» ومانند اینها درهردوشماره ، یادداشت برای صدرالشریعه محمدا قاضی استرابادی درفرح‌آباددر پایان هشت ، باچند رباعی‌صدرا ، بهای نسخه ۸۵۰ دینار ، ازآن محمدامین‌کاشانی‌بوده‌است [ص] .

۱۴س×۱۶ ، ۳۷۲گ×۶×۱۰ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج‌قهوه‌ای.

مجموع ۵

۱ـ الذبیحیة (۲ پ ـ ۱٤ پ) ازشیخ بهایی است (ف۱۸۷۹) .

۲ـ الاثنی عشریة فی الصلوة (۱۵ پ ـ ۷۱ پ) از همو .

٤٤٤٩

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، جدول زرولاجورد وشنگرف ، نسخه‌ازآن آقامعالی‌پسرآقامیرزامحمدبوده است درع۱۳۲۴/۴ ، لیزیادداشت مورخ ۱۲ رمضان ۱۳۴۷که نسخه ازان او بوده‌است.

۲۶س۵×۹ ، ۱۴×۹×۳ ، کاغذ فرنگی آهارمهر ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی.

دیوان

از نقیب شیرازی حاج میرزا احمد بن حاج درویش حسن (۱۲۳۸ ـ ۱۳۰۲) (مجلس ۴۴۳:۳) نرجیع بند است و مسمط در ستایش ناصرالدین شاه باتخلص نقیب (ص۱۸و۲۰).

٤٤٥٥

نستعلیق همان نویسندهٔ شمارهٔ ۴۴۵۱ در۱۰۰۸ ، عنوان شنگرف ، جدول زرولاجورد، سرلوح آراسته بگل‌وبوتهٔ زر ولاجورد وشنگرف ، نسخهٔ‌جزویکم‌ودوم است ازمجلد سوم حبیب‌السیر.

۲۹س۱۰×۲۳ ، ۱۵×۳×۲۹، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌سبزضربی‌مقوایی درون مشکی‌ترنجی.

٤٤٥١

نستعلیق میرزاعلی‌بن منتظرجعفری‌کاتب خاتون‌آبادی در۲۵شعبان ۱۰۰۹ ، عنوان‌ونشان‌شنگرف، سرلوح‌آراسته وعنوان و جدول مانند پیش ، نسخهٔ جزو سیم مجلد سیم حبیب‌السیراست .

۲۹س۱۰×۲۳ ، ۱۵×۳×۲۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌سبزضربی‌مقوایی.

٤٤٥٢

نستعلیق همورتیمهٔ روزپنجشنبه ۲۲ رمضان ۱۰۲۰ ، همانگونه سرلوح وعنوان‌وجدول، انجام اندکی افتاده ، نسخه جزو۴ ازمجلد ۴ حبیب‌السیراست بااختتام آن‌که در «بدایع وعجائب‌ربع مسکون» است .

۲۶س۱۵×۲۹ ، ۴×۹×۳۱۸۱ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی.

حبیب‌السیر فی اخبار افراد البشر

از خواندمیر (ادبیات ۲۰۲).

٤٤٥٣

نسخ محمدکاظم‌بن محمدباقر در محرم ۱۱۳۶ که ش۱۹ را با اصل مقابله کرده است ، عنوان شنگرف صفحه از آن شیخ‌محمدواعظ بوده و آقای یاسمانی آنرا خریده‌وصاحب ذریعه همین‌را دیده‌است ، فهرست رساله‌ها بخط کهن و بخط تازهٔ یاسمانی در آغاز هست .

۱۱س×۷ ، ۱۱×۲۴۶ص×۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج قرباکی

مجموعه

۱ـ رساله فرق میان صفات ذات وفعل (۳ پ ـ ۱۷ ر) در فرق میان‌صفت‌ذاتی و فعلی خداوند بفارسی ازمجلسی دوم .

آغاز: بسمله . وبه ثقتی . الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعدباید دانست که صفات مقدسهٔ حق تعالی بردونوع است یا سلبی است یاثبوتی .

انجام : الی صراط مستقیم .

۲ـ رساله در تحدیدصاع (۱۷ پ ـ ۱۹ پ) ازهمو بفارسی .

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده الذین اصطفی اما بعد باید دانست که احادیث در تحدید صاع مختلف وارد شده است .

انجام : والله یعلم حقائق الامور وحججه الکرام علیهم الصلوة والسلام.

۳ـ تحقیق مقدار کر(هامش۱۸ پ) گویا ازهموونیست حاشیه مانند بفارسی بررسالهٔ تحدید صاع .

٤ـ در تحقیق دردرهم وصاع (هامش۱۹ پ) گویا ازهمو وحاشیه مانندیست بفارسی بررسالهٔ تحدید صاع .

۵ـ دراوقات فرایض ونوافل (۲۰ پ ـ ۳۲ ر) ازهمو .

آغاز: بسمله الحمدلله الذی‌زین اللیالی والایام : اما بعد احقرعبادمحمدباقربن محمدتقی ... برالواح ضمایر سالکان مسالک عبادت ... تصویرمینماید .

انجام : وولایل شانرا باسایر آداب وشرایط وادعیهٔ فرایض و نوافل در کتاب بحارالانوار ایراد نموده‌ام و درخاطر قاصرهست که در رسالهٔ صلوة فارسی ایرادنماید انشاءالله تعالی و حررفی ثلث ساعات من رابع عشر ذی‌الحجة الحرام من سنة سبع و تسعین بعد الالف الهجریة و الحمدلله وحده و صلی الله علی محمد و آله الطاهرین المقدسین .

٦ـ رساله در بداء (۳۲ پ ـ ٤٥ پ) ازهمو(ذریعه ۳: ٥٤) .

آغاز: بسمله . الحمدلله‌وسلام علی عباده‌الذین اصطفی محمد وآله‌خیرة‌الوری وبعد چون در مسئله بدا نزاع عظیمی ... بهم رسیده .

انجام : ودر کتاب بحارالانوار وشرح صحیفهٔ کامله فی‌الجمله بسطی‌داده‌شده والله یهدی من یشاء ... وصلی‌الله علی سیدالمرسلین ... المعصومین المقدسین .

۷ـ تفسیر آیهٔ نور (٤٦ پ ـ ٥۱ پ) ازهمو (ذریعه ٤ : ۳۳۳) .

آغاز: بسمله منقول است بسند معتبراز ... جعفرصادق در تفسیر این‌آیه.

انجام : واورا بیهشت راه نماید والسلام علی من اتبع الهدی .

۸ـ رسالهٔ ستة اشیاء (٥۱ پ ـ ٥٦ ر) ازهمووتفسیرخبر کافی‌است.

آغاز: بسمله . الحمدلله وسلام علی عباده‌الذین اصطفی وآله خیرة الوری شیخ جلیل محمد بن یعقوب کلینی از حضرت صادق ع روایت کرده است : « ستة اشیاء لیس للعباد فیها صنع : المعرفة والجهل و الرضا والغضب والنوم و الیقظه »

انجام : بهمین قدر اکتفا نمود هداناالله ... الی الصراط المستقیم.

۹ـ حساب اهله موافق عدد (٥٦ پ ـ ٧٦ پ) ازهمو بنام شاه سلطان حسین درشش مقصد (ذریعه ۸:۷).

آغاز: بسمله‌الحمدلله‌الذی‌جعل‌الشمس ضیاء والقمر نورا ... اما بعدچون‌بعضی از اخبار درباب علم بمفتتح شهوراز اهل بیت عصمت منقول گردیده که مخالف‌مشهور بین الاصحاب است .

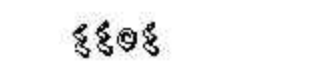
انجام : بسیار بعید است وقد فرغت من تسویده فی حادی‌عشر شهر شوال . . . سنة ۱۱۰۹ والحمدلله اولا و آخرا . . ولعنة‌الله علی اعدائهم اجمعین.

۱۰ـ قبلة‌الآفاق (۷۷ پ ـ ۱۵۰ر) از رضی‌الدین محمد قزوینی (ش ٤۲٦۷) با عنوان «قواعد مستخرجة من رسالة قبلة‌الآفاق تصنیف ... رضی‌الدین‌محمد‌القزوینی» ونسخه از « فصل در تصویر وضع کعبه » است تا پایان کتاب .

۱۱ـ رساله درجبر وتفویض (۱۵۱ پ ـ ۲٤٦ ر) ازمحمد شفیع‌بن محمد رفیع سپاهانی مشهور به قاری بحار الانوار (ذریعه ۸۵:۵) در پنج فصل از روی آیات واخبار شیعی ودر آغاز میگوید که نزد مجلسی دوم به تصحیح اخبار شیعی پرداخته‌ام.

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی اختارلعباده الامر بین‌الامرین . . . امابعد چنین گوید . . محمدشفیع‌بن ... محمد رفیع الاصفهانی که چون درین اوان‌حسب‌الفرمان.. بحث‌ازمسئلهٔ مشکلهٔ جبروتفویض متعارف ومتداول .. گردیده .

انجام : وبرادران اهل‌ایمان والحمدلله اولا وآخرا وصلی‌الله‌علی‌سیدالمرسلین محمد وآله‌الطاهرین وحررفی‌شهرذی‌حجةالحرام سبع عشر ومائة بعدالالف سنة۱۱۱۷

نسخ نورالدین محمدشریف پسرعزیزالله (ش۳) درغ۳/۹۸۰(ش۳) ، عنوان ونشان شنگرفی ، همهٔ شماره‌ها بایدارهوباشد. نشانهٔ بلاغ درغ۳هست، ازبرگ ۱ تا ۱۲ الحاقیه وبرگشمارکهن دارد باافتادگی وسفیدگذارده شده در میانه

۱۲س۱۹×۲٦ ، ۱۲٦گ۱۲×۱۷ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ـ جلدنیماج سبزعقوایی الحاقیه

مجموعهٔ ۵۵

۱ـ اصول الدین و فروعها (۱۳ پ ـ ۱۷ ر) اخبار است در ۲۵ باب است : «اصول‌الدین ، الوضوء البیانی ، الغسل البیانی ، التیمم البیانی» تا میرسد به « فی من

حفظ اربعین حدیثاه و در آن نقل شده از توحید وخصال ومن لایحضر ابن بابویه و تهذیب طوسی و کافی کلینی. فهرست درص ع هست .

آغاز: بسمله . وعلیه اعتمادی . الباب الاول فی اصل اصول الدین روی محمد بن علی بن بابویه فی کتاب التوحید باسناده الی عبدالعظیم .

انجام : وحسن اولئک رفیقا.

۲ـ المناقب (۲۸ پ ـ ۵۷ ر) در آن از کلینی و ابن بابویه و خوارزمی نقل شده است .

آغاز: بسمله الحمدلله ... (بریده شده) والقدرة الازلیة والعزة الابدیة ... وبعد فهذه رسالة مشتملة علی ذکر مناقب امیر المؤمنین ... جمعتها من الکتب المعتبرة المصنفة ورتبتها علی مقدمة وثلثة ابواب و خاتمة اما المقدمة ففی مناقبه الثابتة لمقبل ولادته ووجوده . الباب الاول فی تفسیر الآیات التی نزلت فی مناقب امیر المؤمنین ... وهو مشتمل علی فصلین: الفصل الاول فیما ورد من طریق الجمهور وقد اختصرنا فی هذا الفصل علی تفسیر عشرین آیة ... الفصل الثانی فیما ورد من طرق الامامیة وهو ایضا اکثر من ان یحصی الا انه اختصرنا علی تفسیر عشرین آیة ... الباب الثانی فی الاحادیث التی رواها الجمهور فی مناقب علی (چهل حدیث) ... الباب الثالث فی الاحادیث التی رواها الامامیة فی مناقبه (بیست حدیث) ... الخاتمة فی فضل الشیعة .

انجام : و فی روایة اخری حسبی .

۳ـ الاربعون حدیثا (۵۸ پ ـ ۹۶ ر) همانکه در ف ۱۰۶۹ شناخته ایم در پایان اجازهٔ انتهاایست از دانشمندی که نامش درست خوانده نمیشود بخط خود او برای نویسندهٔ نسخه نورالدین محمد بن شریف ... عزیزالله بن میر محمد مورخ روز شنبه سه روز مانده از ع ۹۹۰/۱ .

۴ـ مسئلة تقلید المیت (۶ پ) بعربی .

۵ـ الرسالة الکریة (۱۲۲ پ ـ ۱۳۳ر) .

۶ـ دعای حزب البحر (۱۳۳ پ ـ ۱۳٤ ب) با دیباچه ای بفارسی بارواپت این حرز ازابوالحسن حسینی شاذلی مغربی.

۷ـ انوارالسرایر (۱۳۷ پ ـ ۱۳۹ ر) بندیست از این کتاب بفارسی در بارهٔ « شفا یافتن باتربت حسین ع و کیفیت برداشتن» .

٤٤۵۵

نسخه‌ملیق‌گویا ازخود مؤلف در۱شعبان ۱۲۶۵ ، عنوان ونشان‌شنگرف

۱۵س۷×۱۲ ، ۳۴۴×۱۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزمغوایی تازه

رعدوبرق

ازعبدالغفاربن عبدالشکور تبریزی گویادر۱شعبان ۱۱۶۵ . درآن آمده قسمی بهرعدوبرق شده وسحاب فقراتش برشحه‌ریزی پنج بارش‌وبکطوفان‌انجلایافت : بارش اول درتشاجرحمار ، بارش‌دوم در مکالمات کرم‌پیله ، بارش‌سیم‌درمناظرات خر، بارش چهارم‌درمقالات‌غنم ، بارش‌پنجم‌درمعاتبات‌طلا، طوفان‌درمجاب ساختن‌فقیه مدعیان را . در پایان نسخه‌بخط عدل‌الملك آمده که «مؤلف این‌رساله ... حاجی غفار... جد مادری این‌فقیراست» . مانند محاکمهٔ انسان و حیوان رسائل اخوان صفا است .

آغاز: بسمه نحمدك یامن‌بداجمالك فی کل مابداونقدسك‌دائما ابدا ... محامد لاتعد و لاتحصی خدایرا سزاست . . . اما بعد این حقیر ... عبد الغفاربن عبد الشکور تبریزی ... بجهت تنبیه کلاب نفوس‌وآگاهی قلب غافل ومعکوس این اوراق‌رانوشت.

انجام: و باطایفهٔ مخلوط بچن همجالیس بودم تحریر گشته فی تاریخ غرهٔ شعبان المعظم سنة ۱۲۶۵ .

٤٤٥٦

شکسته نستعلیق سیدحسین پسر محسن‌خان فیروزکوهی در تهران در روز آدینه ۲۱ ج ۱۲۸۵/۲ در ش ۱و۲، شماره‌های دیگر بهمین خط ، عنوان شنگرف ، باچندتصویر ، یادداشت ۱۳۲۲ دارد
۱۱س۷×۱۴ ، ۱۲۶،۳×۱۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی - جلدتیماج‌سبزمقوایی‌تازه

مجموعه

۱ـ لطایف وظرائف (۲ پ-۵۲ ر و ۹۱پ ـ ۹۳ر) ازسید حسین‌بن سیدمحسن فیروزکوهی درتهران در روزآدینه ۲۱ج۱۲۸۵/۲ و حکایات شیرینی است با عنوان لطیفه وظریفه ونام کتاب درد‌یباچه هست . داستانی در بارهٔ مردم فیروزکوه مازندران دارد و کسی درهامش مینویسد که‌درفیروزکوه چنین چیزی رخ نداده شایدبرارجمند بوده وشماشنیدید .

آغاز: بسمله . ستایش مرخداوندی را سزاست که بنی نوع انسانرا از جمیع موجودات لباس برتری پوشانیده .

انجام :

بهرتصویر صورت شیطان　　جز رخت رانمونه‌نتوان کرد

۲ـ « حکایت نذربستن قاضی وزن شحنه وزن محتسب وظاهر کردن‌مکرخود را درخدمت شوهران خود» (۵۲ پ ـ ۵٤ ر و ۵۷ ر ـ ۹۰ر) بنظم‌فارسی بوزن‌مثنوی.

آغاز:

پیش‌ازین‌بود وقتی‌ازاوقات　　در دیاری مسلم از آفات

انجام :

با سخن را به‌پیرزن‌نبرند　　خانم‌ازهر که میشود‌ببرد

۳ـ جنگ (۵٤ پ ـ ۵۶ ر پ ۹۲ پ ـ ۱۲۶ ر) نامهٔ دوستانهٔ فارسی و هندی

بفارسی دربارهٔ سربازان پاریس ویک حکایت بفارسی (مورخ۱۲۸۵) و پنج بند هاتف ومثنوی در گفتگوی دوبار سپاهانی وقصیدهٔ سعدی وشعرابوسعید و شوقی و جامی و مهستی وفاآنی و فروغی ودیگران مانندآثم باپراکنده های دیگر.

٤٤٥٧

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، ش۲ پندیت ازاین کتاب له همهٔ آن
۱۱س۷×۱۳ ، ۳۱۷ش۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزمقوایی تازه

مجموعه

۱ـ رساله دراجل (۱ـ۱۷) بفارسی وفقه ودرآن ازمکاسب شیخ‌مرتضی‌نقل‌شده وگویا ازیکی ازشاگردان اواست.

آغاز: بسمله. مسئله دراین بلد همدان متداول شده جمیع اجارهٔ وکاکین و خانها وحمامها ودهات وقراء را بسال شمسی اجاره میدهند.

انجام: وشرع اورا قبول نمیکنند الا به تعیین مدت.

۲ـ تنبیه‌الامة و تنزیه‌الملة فی‌لزوم مشروطیة الدولة(۱۸ـ۳۰) از حاج میرزا محمد حسین‌بن میرزا عبدالرحیم نایینی غروی در گذشتهٔ ۱۳۵۵ که پس از ۱۳۰٤ ساخته است (مشار ٤٤٨ ـ ذریعه ٤ : ٤٤٠)

٤٤٥٨

شکسته نستعلیق مؤلف
۱۱س۷×۱۳ ، ۳۴۹ش۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوایی عطف‌تیماج مشکی

رساله درپیان اقسام حمیات

ازابوالقاسم‌بن محمدجعفرنایینی دربارهٔ تب ودرمان‌آن بروش پزشکان‌ایرانی

و فرنگی‌بایاد کردن روش خودودر آن آمده که بازی باتخته نردآنهم باحریف‌ناپخته موجب هفت گونه تب است : سهریه ، غضبیه ، جوعیه ، فرحیه ، همیه ، غمیه ، تعبیه . ودرایران هرعلاف و بقالی تخته‌ای دارد وباین بازی‌آشنا است (ص۱۰و۱۱) .

آغاز: بسمله . احمده فوق حمدالحامدین ... وبعد چنین گوید.. ابوالقاسم‌ابن محمد جعفر نابینی که این رساله ایست در غایت ایجاز . . . در معرفت اقسام حمیات معروفه ... وطرق علاج هریك بقانون حکماء ایران و دستورالطباء فرنگ . . . برینك مقدمه وسه فصل ویك خاتمه مقدمه درتحدید حمی وتبیین مسایلی که علم بآن‌قبل‌از شروع از لوازم است فصل اول در حمیات یومیه فصل دوم در حمی دقیه فصل سیم در حمیات خلطیه درضمن دوباب‌باب اول درحمیات لازمه باب دویم دراقسام‌حمیات‌نوبیه که پایره نیز نامیده شده‌اند خاتمه درحمی غشیه وذکرایام باحوریه در ضمن دوباب.

انجام : تا موجب اطناب این وجیزه نگردد والله اعلم .

٤٤٥٩

نسخ و اسعلیق سدهٔ ۱۳و۱۴ نابرگ ۱۰ سپس نسخ همین تاریخها باعنوان‌شنگرف درگ ۱۱ - ۵۷ که بخشی است از کتابی بفارسی درخبراز عبداللطیف‌گورکانی‌منطقی بشکسته سپس نسعلیق درگ ۵۸ - ۶۰ (پراکنده‌هااست) و نسخ درگ ۶۱-۶۹ که بخشی‌است‌از رساله‌ای درفلسفه‌بعربی

۳۰س۹×۱۷ ، ۳۱×۱۴٫۳۹۹ ، کاغذ ارنگی - جلدتیماج سبزمقوایی‌نازه

اسرار البسملة

از عبدالجوادبن حسن خراسانی جزآنچه که درذریعه (۴۲:۲) بنام سیدمحمد مهدی‌بن محمد جعفرموسوی تنکابنی یادشده‌است .

آغاز: بسمله . حمدله ... فیقول .. ابن‌الحسن الخراسانی عبدالجواد‌التمس‌منی بعض‌الطلبة ... ان احرر رسالة فی اسرار کلمه بسم‌الله‌الرحمن‌الرحیم فاجبت‌سلتمسه... سرازحضرت امام رضا ... منقول است .

انجام افتاده : پس اوضاع است (۱ پ ـ ۱۱ پ) .

۴۴۶۰

نستعلیق سدهٔ ۱۴

۴۰س/۱۰×۱۷ ، ۳۸×۱۳/۵×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ بی جلد

دزد و قاضی

داستانی است بفارسی و بنام بشیر قاضی هم خوانده میشود و بزمان هرون رشید مربوط است (مشار ۶۷۳ ـ ذریعه ۸ : ۱۴۸) باروپاچه‌ای به نظم و نثر و بنام شاه وقوام احمد نظام و منوچهرخان در نسخهٔ ما .

آغاز : بسمله .

بعهد دولت خسرو بدور حشمت دارا

که خار گلبن سوری و خاك عنبرسارا

... هوالسلطان الاعظم .

انجام : بریده شده و چند کلمه‌ای از هریکی از چهار سطر آخر مانده : چه مقصود است .

۴۴۶۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ ، حواشی از میرزا مخدوم و درویش علی ، عنوان جدول و رقم شنگرف ، آغاز و انجام افتاده و اندکی از باب ۱۳ مقالهٔ ۳ را دارد و سپس جدول معینی صغیر است تا جدول کواکب حوت جنوبی و مقالهٔ چهارم را ندارد ۳۰ـ۱۲۳ـ۲۰۹ ، دیگر برگها نیست

۳۰س/۱۴×۱۸ ، ۲۲ک ۱۷×۲۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد لیمای سبز مقوایی تازه

زیج خاقانی در تکمیل زیج ایلخانی

از الغ‌بیك پسر شاهرخ است (حقوق ۱۳۳) .

٤٤٦٢

نسخ سنة ٩و١٠ ، فهرست درصنع ، عنوان وعنوان ورقم شنگرفی ، در٢٨٣ص ، بها:چهارهزار.
٢٥س١١×١٩ ، ١٨×٣٦ ،کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج سرخ ضربی.

الذهب الابريز المحمر في اقتناء علم الرمل والابر

ازشیخ احمدبن علی بن احمد محلی نامبردار به ابن زینل رمال (چلبی در الذهب).

آغاز: بسمله . وبه التوفیق وهنه الاغاثة . الحمدلله رب العالمین العالم بما یختلج فی الظنون الی یوم الدین المحیط بما کان ومایکون وماهو کائن الی یوم الدین ...وبعد، یقول ... علی بن احمد المحلی الشهیر بابن زینل : اعلم یا اخی .. انی لما نظرت فی علم الرمل وجدته من اجل العلوم ویظهر امورا لم تظهر بعلم النجوم فبحثت فیه بحثا جسیما و اجتهدت فیه اجتهادا عظیما فلم اجد فیه الا کتابا لایلیق الا للمبتدی اللبیب ولم اجد مایعتمد علیه المنتهی الاریب فاحببت ان اضع فیه کتابا قیما واجعل فیه علما محکما فوضعت هذا الکتاب العزیز وسمیته بالذهب الابریز المحمر فی اقتناء الرمل و الابر وطرزته باحسن تطریز فجاء کما ارید واشتهی یصلح ان یکون عند الملوک للمنتهی ... فقلت فیه من احکام النجوم اشیاء کثیرة ومعان غزیرة عن الاحکام للحکماء المتقدمین واساطین المنجمین و قلیل من الرمالین ورتبته علی ابواب وفصول وقواعد واصول واعلم انه لایصل الی کتابنا هذا الامن کان عالما وله ید فی المعانی والبیان ویکون حکیما فاضلا ذوعقل کبیر وفهم کثیر یفهم رموز الحکماء واشارات العلماء .

انجام : و انظر الشکل ٤٠ فان تکرر فی برج ذی جسد فان الارض حجارة و جبال والله تعالی اعلم و الحمدلله وحده . تم .

٤٤٦٣

نسخ درشت وریز سدهٔ ۱۰ ، عنوان شنگرف ، نسخه ناقص و مقالهٔ ۱۰ را دارد .

آغاز افتاده : ... بدرالزمان جامع کلمة الایمان غیاث الدنیا والدین ... السلطان سلیمان شاه ابن سلطان خان بن بایزیدخان بن محمدخان .

انجام افتاده : المکنون والصدر محلل مفتش ... وانفع من

۱۷س۱۱×۱۵ ، ۱۳٤۱ه‍ق/۱۵×۲۱ ، کاغذ اسفیولی ـ جلد تیماج زردضربی

شرح قانونچه

شرحی است بر قانونچهٔ چغمینی بنام سلطان سلیمان (ف ۷۹٦ ـ ره آورد ۲۷۲ ـ ۲۷۵ ـ قنواتی ۲۰۹) .

٤٤٦٤

نسخ محمدعلی بن حاجی لطفعلی تاجرنوری درروز شنبه ۷ ذی‌قعده ۱۳۲۴ درش۳ و روز دوشنبه ع۱/۱۳۲۵ درش۳ و نیمهٔ ج۱/۱۳۳۵ درش۵ ، عنوان شنگرف ، ش۱ر۴ بهسین خط

۱٦س۸×۱٦ ، ۱۳۲۰ه‍ق/۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز نوردضربی

مجموعه

۱ـ شرح شواهد البهجة المرضیة (۲ ر ـ ٤۹ پ) از نظام‌الدین بن احمد اردبیلی که ترجمه‌ایست از آنچه در فرائدالقلائد یا شواهد عینی آمده و آنچه در آن نیامده هم شرح شده است (دیباچه) . این شرح در ۱۲٦۷ بچاپ رسیده است (ذریعه ۱۳:۳۳۸).

آغاز: بسمله . چنین گوید ... نظام‌الدین ابن ملا احمد اردبیلی که این کلمات چند که نوشته میشود در توضیح ابیاتی که در شرح سیوطی است .

انجام : وخطائی که نوشته شده در گذرند .

۲ـ شرح شواهد شرح التصریف (۵۰ پ ـ ٦۱ ر) از همو که در ۱۲٦۷ بچاپ رسیده است (ذریعه ۳۳۹:۱۳ ـ مشار ۱۰۲۳) .

آغاز: بسمله. وبه نثقتی چنین گوید ... نظام‌الدین بن احمد اردبیلی که چون... سعد التفتازانی شرح نوشته بود بر تصریف زنجانی .

انجام: ومشهور این بود که بکسر باشد .

۳ـ تحفة اللبیب (٦۲ پ ـ ۹۳ ر) از محمد جعفر بن محمد کاظم قاینی در شرح شواهد شرح القطر بفارسی (ذریعه ٤٦۳:۳ و ۳۳۹:۱۳) .

آغاز: الحمدلله الذی لایصفه وصف والصلوة علی من لایحتمل فی نبوته حرف... چنین گوید ... محمد جعفر القاینی ... که این رساله‌ایست مسمی به تحفة اللبیب از جهت بیان اشعار شرح قطر ابن هشام انصاری .

انجام: پس الحاق کن تاء خطاب را وهمان در پوشیدگی و نادانی .

٤ـ آداب البحث (۹٤ ر ـ ۹۹ پ) از سید شریف گرگانی که تعلیقه ایست بر رسالهٔ قاضی عضد ایجی (چلبی ۱ : ٦۹ ـ ذریعه ۹:٦) .

آغاز: بسمله وبه نثقتی . الحمد لمن لامانع لعطائه ولا مناقض لقضائه . . . قال سید المحققین و شریف المدققین الحمدلله علی نواله والصلوة علی محمد وآله اذا قلت کلاما فان کنت ناقلا فلب السائل صحته .

انجام: قال الامام و ینبغی الاحتراز عن الایجاز ... وعن ان یحسب الخصم حقیرا هذا آخر الکلام والحمدلله علی التمام و الصلوة علی محمد وآله والسلام .

۵ـ حاشیة تحریر القواعد المنطقیة (۱۰۰ ر ـ ۱۲۹ ر) پربخش تصورات آن ودر آن از شارح دمشقی وسید وازحاشیهٔ خود محشی برحاشیهٔ شرح مطالع یادشده است .

آغاز: قوله قال و رتبته علی مقدمة وثلث مقالات الظاهر ان لفظ الثلث زاید ههنا وقع سهوا من الناسخ .

انجام: فالخلل فیه هو الاحتیاج الی الاستفسار ولیکن هذا آخر ما اردنا ایراده

فی‌قسم التصورات والله سبحانه وتعالی مفیض الخیرات و منزل البرکات وعلی رسوله الصلوة والتحیات وعلی آله واصحابه اشرف الاوقات .

٤٤٦٥

نسخ سدهٔ ۱۱ ، نشان شنگرف ، آغاز وانجام افتاده ، حواشی با نشان «ص»
۲۸س ۷×۱۷ ، ۱۰۸گ ۱۴×۲۵ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج حنایی ضربی مقوایی

المحاکمات بین شراح الاشارات

از قطب رازی است (حقوق ٤٥٥) .

٤٤٦٦

نسخ مؤمن بن محمود خوانساری در دهه دوم ماه پنجم ۱۲۲۷ ، نشان شنگرف ، نسخه تصحیح شده با حواشی «علی الموسوی عفی عنه ، علی عفی عنه ، عنه دام ظله ، منه رحمه الله تعالی» ، نسخه صلوة است از مجلد یکم و مورخ از دهٔ اواسط دهه دوم ماه دوم ۱۱۹۴ .
۲۳س ۹×۱۵ ، ۲۱۹گ ۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی — جلد مقوا .

ریاض المسائل فی تحقیق الاحکام بالدلایل

از میر سید علی بن سید محمد علی طباطبائی است .

٤٤٦٧

نسخ ترکی ۱۰۷۵ ، عنوان شنگرف ، حواشی دارد .
۲۷س ۸×۱۵ ، ۱۷۲گ ۱۴×۲۰ ، کاغذ استانبولی ـ جلد مقوا عطف پارچه بالولا

مجموعه

۱ـ حاشیة شرح الملخص (۱ پ ـ ٤ پ) از احمد بن سید احمد عمادی و مانند

حاشیهٔ مولی احمدبن حیدر (ف۸۸۲) .

آغاز: بسمله اذنسبة ارتفاع اعظم الجبال وهوفرسخان و ثلث فرسخ کماسیاتی یعید هذا الی قطر الارض ... کنسبة سبع عرض شعیرة الی ذراع ... یعنی کما ان نسبة سبع شعیرالی شعیرات الذراع نسبة واحد الی الف و ثمانیة .

انجام : فانه مما لایخفی علی کثیر من ذوی الافهام اللهم ادخلنا دارالسلام بحرمة خیرالانام (تمت الرسالة المنسوبة الی احمدبن السید احمد المشتهر بالعمادی غفرالله له ولنا آمین برحمته ومنه وجوده) .

۲ـ حاشیة شرح الملخص (٤ پ ـ ٥ ر) از مولی عرب سنبان (گویا : سنان) مانند حاشیهٔ پیش .

آغاز: اقول : وذلك لان نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض .

انجام : فیکـون التفاوت علی هذا الرای فاحشا والله اعلم بـالصواب (تمت الرسالة المنسوبة الی المولی عرب سنبان رحمه) .

۳ـ حاشیة شرح الملخص (٥پ ـ ٣٠ پ) گویا از احمد چلبی برحاشیهٔ بیرجندی برشرح ملخص (ع) .

آغاز: بسمله . وبه نستعین . النکرة الغیرالمخصصة لایقال لم لایجوزان یکون تنوین جمدا للتعظیم .

انجام : من قسمة دقائق الساعات الاربعة والعشرین للیوم علی الدقائق الستین للیوم ایضا فافهم . تم والحمدلله علی الاتمام .

٤ـ حاشیة شرح مختصر المنتهی (٣١ پ ـ ٦٧ پ) از ملاعبدالرحمن افندی (م ع) .

آغاز قوله : قوله براعة الاستهلال ای المشهور فان له نوعین ظاهروخفی .

انجام : والحمل علی هذا یدل علی انه لیس بملحوظ فیه کذا افید(تمت الحاشیة

المنسوبة لمولانا عبدالرحمن الاستاذ سلمه الله في الدارين) .

٥ـ حاشية حاشية شرح المختصر المنتهى (٦٨ پ ـ ١٢٠پ) از چلبی‌زاده مدرس عمر افندی بر حاشیهٔ خیالی بر شرح مختصر المنتهی (ع) .

آغاز: بسمله . قوله اقول في تعقيب التسمية بالتحميد اقول هذا الكلام متضمن لثلثة امور .

انجام: لانه انما يتم بالنسبة الى القسم الاول دون الثاني فـافهم (تمت هذه النسخة) .

٦ـ حاشية حاشية شرح الملخص (١٢١ پ ـ ١٧٤ پ) از عبدالرحمن افندی بر شرح بیرجندی بر ملخص چغمینی (ع) .

آغاز: قوله الثناء هو حاصله ان معنى قول الشارح هو الثناء باللسان على الجميل باللسان على وجه يكون الباعث عليه آه وان الثناء على هذا الوجه لايقع من العاقل آه فقوله فان تقليل للمقدر .

انجام: كانت بلغتهم اسماء ملائكه موكلة بذلك الايام الا اورمزوری فانها من اسماء الله تعالى واسماء الايام وقد فصلت في السي (؟) فصل (تمت الحاشية المنطقة على على البرجندی لمولانا عبدالرحمن افندی منظله سنة ١٠٧٥)

٤٤٦٨

نسخ ١٠٨٣ ، ترجمه تعليق ، عنوان وترجمه شنگرف ، جدول زرولاجورد ، باسرلوح سرخ و آبی ، حاشیه‌ها بانشانهٔ «جم‌سلمه الله تعالی» .

١٨س٦×١٣ ، ١٢٧ ص ١٢×١٨ ، كاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی مقوایی عطف قهوه‌ای

ترجمهٔ مفتاح الفلاح

از آقاجمال خوانساری است (منزوی ٣٩٠١) .

٤٤٦٩

نسخ روز آدینه ع۱۳۵۷/۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، « بحساب اصل نسخه جزوی دو یست و سی و دو بوت» (ص ع) ، نسخه را مؤلف بخان ارمیرزای احتشام الدوله بخشیده (ص ع بخط خاطر) و در ذی قعدهٔ ۱۳۲۰ در کتابخانه او بوده است (ص ۱) و بارث به ناصر الملک میرزا رسیده و او بمداح او جردی بخشیده است (پایان نسخه) ، در ۳۴۶ ص.

۱۷ س ۷×۱۴ ، ۳۱۷۳×۱۵۰۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی از نجی ضربی مقوایی

شفاء القلوب

در اصول دین بروش شیعی و بفارسی از حاجی ملا محمود نظام العلماء تبریزی (دانشمندان آذربایجان ۳۸۱) بنام ناصر الدین میرزای ولی عهد (دیباچه) و در ساعت سوم شب سه شنبه ۷ رمضان ۱۲۵۶ در تهران بپایان رسیده (پایان رساله) و در یك مقدمه و شش باب و یك خاتمه است و بنوشتهٔ آقای باستانی راد بچاپ رسیده است (ص ع) .

آغاز: بسمله. الحمدلله الواحد الاحد الفرد الصمد ... چنین گوید بندهٔ خاکسار... محمود بن محمد تبریزی .

انجام : الائمة الابرار علیهم السلام تمت الرسالة فی یوم الجمعة فی شهر ربیع الثانی فی سنة ۱۲۵۷ .

٤٤٧٠

نسخ فقر علیشاه محمود آشتیانی برای حاج اسمعیل در ج۱۳۱۵/۱ ، عنوان شنگرف ، یادداشت تملك ج۱۳۲۲/۱ دارد .

۱۲ س ۷×۱۵ ، ۳۷۴×۱۲۰۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی .

وصلت نامه

از عطار نیشابوری است (مجلس ۳:۵۹۳).

آغاز:

ابتدا اول بنام کـردگار　　خالق هفت وشش و پنج و چهار
آن خداوندی که هستی ذات اوست　　هردو عالم مصحف آیات اواست

. . . .

نام این کردم وصالت نامه من
زانکه وصلت دیده‌ام از خویشتن

انجام ومنه :

ای اهل قبول خاك گشتید وغبار
هر ذره ز هر ذره گـرفتید کنار
این خود چه شرابست که تا روز شمار
بی خود شده‌اید و می خبر از همه کار

٤٤٧١

نسخ سنة ١٠٥٥ ، عنوان ونشان شنگرف ، یادداشت ١٠٩٣ وکتابت محمد علی در محرم ١١٦١ دارد (ص ع)

١٥س٦×١١ ، ٣٧×١٢٠٣٧×١٨ ، کاغذ سپاهانی آهار مهره ـ جلد تیماج مشکی ضربی زر کوب مقوایی.

هروی سیفی یامیزان الاشعار

ازسیفی هروی ساخته ٨٩٦ (فیضها) (ادبیات ٣٥٦) .

٤٤٧٢

شکسته نستعلیق ذی قعدة ١٢٦٦ ، عنوان درشت تر ، متن زیر خط مشکی ، حاشیه با نشان «منه قدس سره» ، «منه ره» ، نسخه از مقدمه است تا پایان و دیباچه‌ای ندارد .

٢٣س٧×١٢ ، ١١٠×٣٩٠٥×١٧ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زرد ضربی ترنجی مقوایی

نقدالنصوص فی شرح نقش الفصوص

ساختهٔ عبدالرحمن جامی در ۸٦۳ (حقوق ۲۲۰).

٤٤٧٣

نسخ محمدعلی خوانساری در ذیحجهٔ ۱۲۷٦ ، سرلوح زیبا بزرولاجورد وشنگرف ، جدول زر و لاجورد وشنگرف .

سطرچلیپا ۷×۱۲ ، ۲۱×۱۲٫۳۳۴ ، کاغذ فرنگی متن نخودی حاشیه آبی ـ جلد ایماج مقنی ضربی گردوعطف و درون سرخ .

کتاب الدعاء

نخست سورهٔ فتح است وسپس دعاهای پراکنده‌ایست وخواص دعاها بفارسی است

٤٤٧٤

نسخ حسین بن عبدالقدوس هروی در ربیع سوم ع۹۵٦/۱ ، با سرلوح گرانبهای زیبا بزرولاجورد وشنگرف درون آن نام سوره است ، ودرهرصفحه‌ای سه سطر آیات نسخ درشت زرین ، جدول وستون‌بندی زرولاجورد ، نسخه سورهٔ انعام است ، در ۴۴ ص ، بسیار زیبا و پاکیزه است .

۱۱س۸×۱۲ ، ۱۲٫۳۳×۱۸ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای زرکوب ضربی ترنجی

قرآن

کتاب آسمانی پیامبر اسلام است .

٤٤٧٥

نسخ محمدزمان گنجه‌ای در ۱۱۰۲ ، عنوان شنگرف ، سرلوح وجدول زرولاجورد .

۱۰س۵×۱۲ ، ۱۹۹ ص ، ۱۱×۱۹ ، کاغذ سیاهابی متن زرپاشی شده و حاشیه سفید ـ جلد تیماج قهوه‌ای سیرضربی زرکوب ترنجی ملوانی

زبدة الدعوات

از عسکری است (ش ۳۰۹۰).

٤٤٧٦

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۲ ، جدول زرولاجوردی ، سرلوح زردوسرخ و لاجورد
سطر چلیپا ۸×۱۵ ، ۱۰×۳۸٦×۱۸ ، کاغذ سپاهانی رنگارنگ زرباشی ـ جلد تیماج سرخ ضربی ترنجی مقوایی گردوعطف مشکی

جنگ

در ص ۱٤۸ شعری است بخط محمد مؤمن بن محمد صالح مورخ روز سه شنبه ع۱۱۱۸/۱ ودرص ۱۵۲ شعرصفی است بخط محمد اسمعیل سپاهانی که بدستور میرزا علی اصغر پسر میرزا محمد مؤمن صاحب نسق آستانهٔ مقدسه ۱۱۷۲ در قم نوشته است واین جنگ که بخطوط گوناگون است باید بدستور پدر او یا خود او گویا درقم گردآوری شده باشد . یکی از دارندگان آن گویا میرزا جعفرقلی بوده است (ص ع) در ص ٦۰ تاریخ تولد لطف‌الله نامی است درروز سه‌شنبه ۸ شوال ۱۲۳۸ بخط پدرش .

چنین است فهرست نامهای سرایندگانی که شعر آنها دراین جنگ دیده میشود. قصاب در ص ع ، ظهوری (ساقی نامه و قصیده) ۱ ـ ۲٤ ، طالب ۲۵ ، نوعی خبوشانی (سوزوگداز) ۲۵ـ٤۵ ، شاملو (محمودوایاز) ٤۷ـ۵۹ ، میرزا داود متولی (سراپا) ٦۱ـ٦۳ ، محمدقلی سلیم (قضا وقدر) ٦۵ـ۷۵ ، مولوی و بابافغانی و ملاامیدی و آقا شاپور تهرانی وصائبا ونظامی واقدسی وقدسی وملهمی ورشکی وشفائی وملاوجی وعرفی ۷٦ـ۱۰۷ ، میرزا کاظم تاجر ۱۰۷ـ۱۰۸ ، محمدقلی سلیم ۱۰۹ـ۱۱۳ ، حکیم رکنا (قضاوقدر) ۱۱۵ـ۱۱۷ ، میرزا فصیحی ونصیرای همدانی ۱۱۸ـ۱۲۰ ، نظیری وملازکی وواعظ ومیرمحمد علی مجذوب ومحمدقلی سلیم ۱۲۳ـ۱۳٦ ، غزالی مشهدی (نقش بدیع)

۱۳٦_۱٤۷ ، محرم ومیرزا سنجر و نوعی وصفی (بخط محمداسمعیل‌سپاهانی‌در۱۱۷۳) ۱٤۷_۱۵۲ ، آذروبرهمن هندو ومیرزا محمد ربیع ۱۵۳_۱۵۸ ، مجید ومیرزافصیحی ونظیری ومشتاق ۱۵۹_۱٦٦.

٤٤۷۷

تعلیق روز پنجشنبه ۸۷۴ ، جدول زرولاجورد ، سرفصل زرین ، آغاز درحرف‌الف الفاوه : «برخیزودرده‌جام‌راه»

۱۴س٦×۱۱ ، ۱۹۵گ۱۰×۱۷ ، کاغذسمرقندی ـ جلدلیماج‌سرخ ضربی‌ترنجی‌متوالی

دیوان

ازحافظ شیرازی است .

٤٤۷۸

تعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف

۱۱س۴×۹ ، ۱۱۹گ۸×۱۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدلیماج‌قهوه‌ای‌ترنجی

نزهة‌الارواح

ازامیرحسینی هروی است (ف۵۰۷) .

٤٤۷۹

لمع مورخ روزپنجشنبه ۴۴ج۲ ۱۱۲۱ (۱۱۰۲) درش۴ ، ش۱ بهمین خط ، عنوان ونشان شنگرف ، شعرهای آخوند مسیحای‌قسابی متخلص به معنی بفارسی وعربی(۱و۱۹۲) وحید (۱و۱۲۳و۱۲۸و۱۹۴و۲۴۴ و۲۵۵) مسیحای‌کاشی (۱۰۱) مهری (۱۰۱) شیدای هندی (۱۰۴و۱۱۵) ملاعبدالرحیم کشمیری(۱۰۲) میرزا هادی نهاوندی (۱۰۵)میرزاعلاءالدین‌محمدشهرستانی (۱۰۵) میرزاعلی‌خان (۱۰٦) میرزا حسنخان‌تبریزی (۱۱٦) اثر (۱۰۷_۱۲۰) عرفی (۱۱۸) الهی (۱۳۲و۱۳۹) محمدسعود اشرف (۱۴۷_۱۵۰) بر نسخه در بالای

صفحات دوشماره و دیگرجاها باپراکنده‌های دیگرهست - نسخه از آن احمدبن خلیل (بامهرمورخ۱۰۳۱) بوده است ومحمد عسکربن محمدقاسم که نسخه را نویسانده‌است
۱۶س۶×۱۲ ، ۳۵۸گ ۱۱×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلدتیماج زرد

مجموعه

۱ - حاشیهٔ شرح مختصر المنتهی (۱-۱۹۱) از میر سید شریف گرگانی (طوس ۹۰۰:۲).

آغاز: بسمه. قوله : الحمدلله ، اردف التسمیة بالتحمید فی مفتتح الکلام اقتفاء لماورد فی الاخبار و اقتداء بطریقة الاخیار و اداء لبعض حقوق ما استغرقته من ضروب الاحسان .

انجام : کیف وتعدد النتایج قدفصله فیما بعد بمالاحاجة معه الی هذا الاجمال والله تعالی اعلم بحقائق الامور والاحوال قدتمت الحواشی الجدیدة للسید الشریف العلامة علی شرح مختصر ابن الحاجب للمولی المحقق العلامة عضدالشریف الایجی .

۲ - التهلیلیة (۱۹۵-۲٤۲) از جلال‌الدین محمد دوانی.

٤٤٨٠

نستعلیق سدهٔ ۱۰ و ۱۱ ، عنوان زرین ، جدول زر و لاجورد ، دوسر لوح زر و لاجورد و سرخ دارد و در میان آنها عنوان دیوانها آمده‌است
۱۶س۵×۱۴ ، ۳۶۱گ ۹×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج زرد ضربی

عرفات العاشقین و عرصات العارفین

از تقی بن معین‌الدین محمدبن سعدالدین محمد حسینی اوحدی دقاقی بلیانی اصفهانی (سپاهان محرم ۹۷۳ - گویا پس از ۱۰۳۹) که در اگره بسال ۱۰۲۲ آغاز و در ۱۰۲٤ بانجام رسانده است ، در سر گذشت نزدیک ۳۰۰۰ شاعر است بترتیب تهجی در ۲۸

عرشه‌عریك درسه غرفه : شاعرقدیم ومتوسط وجدید (استوری ۸۰۹:۱) نسخهٔ ما گویا پاره‌ایست از این کتاب :

۱ـ دیوان جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی باسر گذشت او در آغاز به نثر (۱ ـ ۱۱۳).

۲ـ دیوان سید حسن غزنوی (۱۱٤ـ۲٦۰) ازآغازافتاده وسر گذشت او نیست

۳ـ دیوان ادیب صابر تنمذی باسر گذشت او درآغاز به نثر (۲٦٤ـ۳۲۸) در این سر گذشت آمده : « اما اشعارش آنچه بنظر راقم حروف تقی‌الحسینی رسیده‌بیش‌از دوهزار بیت نبوده و اوراق بسیار ازآن افتاده » (ص۲٦۹) پس این نسخه گویا بخشی از عرفات باشد.

٤٤۸۱

نستعلیق سدهٔ ۱۳ .

۱۰س۷×۱۲ ، ۱۰۱ب ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدتیماج سبز تیره‌ضربی‌مثوابی.

دیوان

ازرکن‌الدوله‌اردشیرمیرزای‌قاجارمتخلص‌بآگاه‌پسرعباس‌میرزای‌نایب‌السلطنه پسرفتحعلیشاه زندهٔ در ۱۲٤۹ـ۱۲۷٤ (ذریعه ۱۱:۹ ـ مجمع‌الفصحاء ۱۵:۱ ـ ش ٦۳ ملك) با سر گذشتی از او ازیکی ازدوستان او و در۱۲۷۱ در سال سیم فرمانروایی‌او در تهران ساخته شده (۱ـ۳۱) سپس غزل است بترتیب تهجی با تخلص آگاه آنگاه چند غزل دیگر است و چند قصیده وچند بند ماده تاریخ و چند رباعی ویك قصیده‌در ۱۷۰۰ بیت ، بسیاری ازاینها ستایش درباری است .

آغاز دیباچه : بسمله . وهوسبیل ابن‌الغمام شبل ابن‌الضرغام .

انجام ننوشته مانده : آنچه در مدح خداوند گار اعظم ... برشتهٔ نظم کشیده از قصیده .

آغاز: دیوان بسمله .

بهار کرد دگر حله پوش بیدارا
رسیده مژدهٔ گل بلبلان شیدا را
گرفت دختر رز برقع حیاازرخ
خبر دهید حریفان باده پیما را

انجام :

عباس شه آن خسروفرخنده که گیرد
اورنگ شهنشاهی با قبضهٔ شمشیر

٤٤٨٢

استعلیق روز دوشنبه ۱۸ج۱/۱۲۴۲ درش۱ و۱۶ج۱/۱۲۴۴ درش۲ ، عنوان‌ونشان شنگرف. ۱۲س۲×۱۳ ، ۳۴۰×۱۵۰×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سرخ ضربی .

مجموعه ۴۵

۱ـ نصایح (۱ پ ـ ۱٤ ر) از خواجه عبدالله انصاری .

آغاز: نصایح عبدالله انصاری . بسمله . و به نستعین . این چند کلمه ایست از نصایح و اشعار ندیم بارگاه حضرت جباری خواجه عبدالله انصاری ... رباعی :

ای ز دردت خستگانرا بوی درمان آمده
یاد تو مرعاشقانرا مونس جان آمده

... الهی دلی ده که در کار توجان بازیم وجانی ده که کار آنجهان سازیم .

انجام : فرقهٔ بی کبروفروزمرهٔ دل ساده‌اند . این نسخه سخنهای خوش‌دلخواه

است. پیوسته نصیب آگاه است.

۲ ـ کنزالسالکین (۱٤ پ ـ ٤۰ ر) از همو در شش باب

آغاز: بسمله. وبه نستعین. حمدبی‌حد الهی را وثنای بی‌عد پادشاهی‌را.

انجام:

تاتوانی از بدان پرهیز کن　　یاد گیر ازپیر انصاراین سخن

٤٤٨۳

نستعلیق محمدباقر درروز شنبه ۲۳صفر۱۰۴۹ ، باد وسراوح زر وسرخ لاجورد، جدول دستون بندی زر ولاجورد ، دوصفحهٔ نخستین وچندصفحه درمیانه زرپاشی شده است ، دوبرگ پایان پاره و وصالی شده و پاره‌ای از عبارتها رفته است ، در۲۹٦ ص ، نسخهٔ پاکیزه وخوبی‌است.

۱۴س۷×۱۲، ۱۱×۱۸، کاغذ سپاهانی ـ جلدروغنی زرین وآراسته باگل‌وبوتهٔ‌کارتنگ

دیوان

از شاپور فریبی‌تهرانی‌رازی زندهٔ در۹۹٦ ودر گذشتهٔ در۱۰۲۸ (ذریعه۹:۴۹۱) و٤۷٦ غزل است بترتیب تهجی و چند قصیده (آغازوانجام‌افتاده) وچندین رباعی.

آغاز:

زخط زایل‌نگردد‌جانفزایی‌لعل‌جانانرا

ز خاصیت بیندازد غباری‌آب حیوان‌را

چه‌مذهب‌دارد آن‌ظالم‌چه‌ملت‌دارد آن کافر

که چشمش‌میکند‌غارت‌دل کبر‌ومسلمان‌را

....

نظر بر زخم من شاپورهر کس کردمیگوید

که زهر آلوده پیکان گشت‌خون‌آلوده مژگان‌را

انجام :

رفتیم بکوی دوست چون مدهوشی　　سودیم بدیوار سرایش دوشی
ما را [سك اونکرد] استقبالی　　نگشاد دری بروی ما آغوشی

٤٤٨٤

نسخ محمد حسین بن محمد رحیم درمتاب اسماعیل بن میرزا محمد سپاهالی در۴۴۳۰ (سده ۱۳ و۱۴) عنوان شنگرف ، شعرهای عربی صفی‌الدین حلی و ملامحمد علی خویی در ستایش ابوالقاسم بن عیسی وزیر (قائم‌مقام) وقیس عامری و چندبیت فارسی ابن‌سینا ودیگران درآغاز وانجام‌نسخه هست ، اسخه وقف شده وروی‌وقفنامه کاغذ چسبانده‌اند .

۲۲س۱۱×۱۶ ، ۱۹۳گ۱۵×۲۲ ، کاغذ فرنگی - جلده‌اوا عطف‌پارچه .

بحر الجواهر اللغة

از محمدبن یوسف طبیب هروی که در شوال ۹۲٤ بنام مالك دینار غزنه ساخته و تحریر دیگریست از بحرالجواهر او و کوچکتر ازآن (ف ۷۲٤ - مجلس ۲۹۳:۲ - فرهنگنامه ها ص ۱۹۷) .

٤٤٨٥

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، جدول شنگرف ، آغازوانجام‌افتاده .

۲۲س۱۱×۲۱ ، ۳۱گ۱۵×۱۶×۲۶ ، کاغذ هندی - جلدتیماج قهوه‌ای عطف‌تریاکی .

دیوان

با دیباچه ای مکتوب ازخود ظهوری بنام خوان خلیل وغزل نه بترتیب‌تهجی و قصیده .

٤٤٨٦

نستعلیق میرزامحمدحسین بن حاجی میرزا زین‌العابدین‌در لیمه‌های رمضان ۱۲۰۹یا۱۲۹۰ ، عنوان وخط روی متن شنگرف.

۱۶س۴×۱۱ ؛ ۱۷×۹×۳۱۱ ، کاغذ فرنگی آهارمهره ـ جلدلیماج سرخ ضربی زرکوب ترنجی مقوایی .

شرح الهداية

شرحی است از حسین‌بن معین‌الدین میبدی بر الهداية اثیرالدین ابهری .

٤٤٨٧

نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ولنشان شنگرف ، ۳۸۷ص.

۱۶س۴×۱۱ ، ۱۸×۷×۳۱۴۴ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدلیماج سرخ ضربی‌مقوایی‌بالولا

رساله در آداب انشاء

از سید محمدبن ناصرالحسن حسینی نوربخشی (ص۱۱) متخلص‌به سید (ص۳) بنام شاه تهماسب حسینی ومیرمیران وزیر (ص۸و۹و۱۶) که در شهر سپاهان در۹۵۶ (ص۱٤) ساخته و شعرهای او هم با این تخلص « سید » در آن آمده است (ص٤و گویا ۱۱و۲۳و۳۶و۵۲و۵٤ و جاهای دیگر) باشعرمیرحکیمی طبسی (۱۹۰) ومولاناحسین معمائی (٤۵) رساله در « طرز مکاتبات و مراسلات وسوق قبالات و تمسکات وسایر صکوك و سجلات » (ص۱۳) است و « رسالهٔ جامعه [ایست] منطوی برفقرات منشآت ومقالهٔ نافعه [ایست] مبتنی برآداب و صنایع ومحسنات این فن بلاغت غایات»(ص۱۶) و دربارهٔ « صنوف انشاء در طرز عرضه داشت متضمن عرض حاجات و رفع مدعیات و ملتمسات ورقعات ومکاتبات مشتمل‌براهدای دعوات وانشای مدحات وامثله‌واحکام که از عتبات عالیات ائمهٔ انام و دیوان سلاطین و حکام ومجالس صدورعظام وقضات

اسلام و امرا ووزرا مشتمل برتفویض مناصب علیه و مراتب جلیله و ترتیب احکام شرعیه‌وفرعیه وقبالات شرعیه‌وتمسکات‌ووقف نامجات ملیه مبنی برمبایعات‌ومعاملات ومنبیء از انفاق تصدقات و سجلات و صورت شهادات و محضرها و اتفاق نامجات و تذکره های مصدق مطالب و مبین مقاصد و تواریخ و حکایات و قصص و محاورات و دیباچهٔ کتب و قصاید ورسایل و نسب‌نامه‌ها و کتابهٔ عمارات از مدارس‌وبقاع‌الخیرات ومعابد ومصامع‌المبرات (ص۲٦ـ۲۹) .

چنین است فهرست آن (ص۳٦) :

فاتحه درافشای‌معنی انشا وایمای‌آداب و محسنات وصنایع این‌فن‌بلاغت‌غایات (ص ۳۹) .

لمعهٔ اول درمکاتبات ارباب مراتب ومراسلات اصحاب مناصب .

لمعهٔ دوم در دوضوء : ایراد بعضی آیات ـ فقرات متفرقه که در طی رقعات و سایرمکاتبات بهر گونه تقریبات مندرج توان ساخت مشتمل برتعاریف اشیا.

لمعهٔ سیم درایراد رقعه ومکاتبات و احکام و پروانجات و دیباچهٔ مجلات و محضرها ووقف نامجات .

خاتمه دربعضی امثله وظرایف وهزلیات ولطایف .

درنسخه لزسه لمعه نشانی نیست وچنین است :

۱ـ دیباچه و فاتحه در تعریف انشاء (ص۱ـ۵۵) .

۲ـ محسنات انشاء ازبرخی صنایع بدیعی وتشبیه واستعاره و کنایه (۵۵ـ۸۳).

۳ـ مراعات مناسبات (ص۸۳ـ۱۲۳) درچهارقسم :

مناسبات‌رقم‌زمانی ـ مناسبات مکانی(۹٤) ـ مناسبات‌ارباب مراتب‌واصطلاحات ارباب جاه ومناصب(۱۰۱)ـمناسبات مدعیات ومقصودات (۱۰۹ـ۱۲۳) .

٤ـ صنایع‌بدیع درپاره‌ای‌از آیات واخبار واشعاروحل برخی ازلغزها(ص۱۲۳ـ ۲۰۸) .

۵ـ دربارهٔ معما بروش علمی وعملی (۲۰۸ـ۲۸۷).

در آن از «فتح‌نامه شاه دین» خود مؤلف که نام آن تاریخ تالیف است یاد کرده‌اند (ص ۲۰٤).

آغاز دردیباچه افتاده : امتنان آن ازمطلع جریدهٔ عرفان براوراق جراید زمان توانند کشید.

انجام : وامین ظاهر گردد والسلام علی من اتبع الهدی.

غریق رحمت یزدان کسی باد که کاتب را به الحمدی کند یاد

٤٤۸۸

نستعلیق در متن وهامش ازامیربن ابراهیم نوانساری درشب یکشنبه ۱۰صفر ۱۰۴۰ ؛ سرلوح زر ولاجورد وشنگرف زیبا ؛ جدول زر ولاجورد وشنگرف ؛ نسخه از آن « حاج‌محمدامین‌زاده‌الحاج‌محمد امین» بوده بامهراوموخ ۱۱۷۱ وخط او.

۱۵س۳/۱۲ ، ۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج تریاکی‌مقوایی بالولا.

مجموعه ۹۵

۱ـ رسالهٔ نفسیه (۱ـ۱۱) از عرفی شیرازی (ش۳٤۵۶ ـ حقوق ی و۱۲۲) در پایان این نسخه این رباعی هست :

عرفی منم و من سخن آرای جهان

در معرکه با تو هستم در جولان

گر زانکه قبول نیست معدومی را

اینك من و اینك من و اینك میدان

(تمت الرسالة النفسية).

۲ـ دیوان (۱۳ـ۳۰۹) از همووقصیده است (۱۳ـ۱۶۲) و غزل بترتیب تهجی (۱۶۳ـ۲۹۰) ورباعی (۲۹۰ ـ ۳۰۹).

۴۴۸۹

نستعلیق روزچهارشنبه ۱۹ج۲ ۴۱/۲ جلوس معلی ، عنوان ومتن شنگرف ، جدول شنگرف و لاجورد، باسرلوح زر ولاجورد .

۱۹س×۹ ، ۱۹۴ ک ۱۴×۲۵ ، کاغذ هندی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترنجی مقوایی.

تجلی الاشراق

شرحی است از دانشمندی سنی (۱۱۵) براخلاق ناصری خواجهٔ طوسی از آغاز تا پاره‌ای از کتاب وص۱ـ۱۳۹ آن تنها شرح خطبه است ومیرسد تابند «عقل نظری خوانند» از همان آغاز کتاب ، گویاچنین شرح برهانپوری که آقای مدرس (ص۲۵۹) یاد کرده است .

در آن ازحواشی حاشیهٔ تهذیب دوانی ازخود شارح یاد کردید (ص۲۸۲) او در شرح بند «خطبهٔ قهستان» ازاین شهرشرح داده است (ص۱۱۸ـ۱۲۲) در آن یاد شده ازروضة الجنان (۱۵۲) واوصاف الاشراف طوسی (۵۱) و حقایق التأویل (۷۷) و شرح زوراء دوانی (۸۲) و جواهر التفسیر (۱۱۱) و لطایف الطوایف (۱۱۷) و شرح تجرید (۲۳۴) وازعارف نجفی (۳۸) وغیاث منصور(۱۰۷) .

آغاز: بسمله . حمد بی‌حد ومدح بی عدائمهٔ لغت برانند که اشتقاق حمد از حمدة است .

انجام : وتمثیل آن از کلام سیدالمحققین گذشته فتذکر (تمت هذا شرح اخلاق الناصری فی یوم چهار شنبه غره شهر ربیع الثانی سنهٔ ۳۱ جلوس معلی . تمت تمام شد هذه النسخة مسمی بتجلی الاشراق) .

۴۴۹۰

نستعلیق ۱۱۱۳ ، عنوان شنگرف ، جدول زروشنگرف،

سطرچلیپا ۹×۱۷ ، ۳۶ ک ۱۲×۲۲ ، کاغذ هندی ـ جلد مقوا عطف پارچه،

جنگ

گردآوردهٔ محمدحسن و بنظم ونثرفارسی‌در ۲۰ رجب ۱۱۱۳ درلاهور(س٤٤).

وچنین است فهرست مطلبهای آن :

مسمط میرزاابراهیم ظهیر ۱ـ۳ ، دونامهٔ طیبت‌آمیز ٤ـ٥ ، گلشن‌خیال‌میرزا ظاهرنصرابادی ٦ـ۷ ، ترکیب‌بند خالص ۸ ، شعرابوسعید ابوالخیر ۱۰ ، قطعه‌ای از میرزا محمد زکی خان در زمین خوردن اسب ۱۱ ، منظومه ای از همان ظهیر ۱۲ ، کلمات قصاربعربی۱۳، شعر کلیم ومسکین ۱٤ نامهٔ نصرابادی بسلیمه‌بشوخی‌وهزل ۱٥ـ۱۹ ، کلمات آقاصادق افشاربفارسی در طیبت و هزل ۲۰ ـ ۲۲ ، ضرب المثلهای فارسی درهند ۲۳ـ۲٥ نامه‌ای‌شیوا بشوخی‌وهزل گویا ازنصرابادی ۲٦ـ۳۱،شعرهای برهمن وواصل وفاخر وسعید ووحید وامیرخسرو ۳۲ـ۳٤ نامهٔ شاه ابوالمعالی بدارا شکوه وپاسخ او ۳٥ ، نامهٔ ایلچی‌بیك در بیماری دم کوتاهی به میرزاظاهرنصرابادی حکیمباشی وپاسخ اوبشوخی ۳٦ـ۳۸ ، شعرهای برهمن وقدسی ووحشی‌وادهم وشاهد نیشابوری وهمام کرمانی ومیرصیدی ووحید ۳۹ـ٤٤ ، شعرهای مخمسی بزبان‌بومی، ٤٥ ، نثر بلهجهٔ‌بومی ٤٦ـ٤۸، شعرمحمد صالح لرفیلی شهید ٤۹ ، بندی‌بوزن‌مثنوی ٥۰ـ٥٤ ، نامهٔ نصرابادی بامام‌قلی‌خان بختیاری درشکایت ازاستراتعامی‌برادرش۸٥، نامهٔ همودرشکایت از پسرمیرزا قاسم خلوت نشین بپدرش ٥٦ـ٦۰ . نیزبندی منثور بفارسی بعنوان « خرکسیات » (هامش ص ۲٥) یادداشت منثور و ماده تاریخ منظوم فارسی محمد کاظم شفیع دربارهٔ ساختن محراب‌بیك وزیرهرات تکیه‌ای درآنجا در هنگامی که‌آن شهرازافغانها گرفته شده و بدست پیرمحمدخان سپرده شده است بخط خود شفیع (هامش ص۲٦ـ۳۰) ، لیلی ومجنون بزبان بومی بشعر (٤۱ـ٤۳) .

٤٤٩١

نستعلیق سدهٔ ۱۰و۱۱ و تصحیح‌شده ، جدول زرولاجورد ، متن زیرخط سرخ ولاجورد.
آغاز افتاده : «تعین العالم العلوی والسفلی ضروریا کان اومعنویا» .
انجام پارمشده : « تألیف ... الشرح ... لمت ضجوة» .
۱۵س۷×۱۷ ، ۳۶ب۱۰×۱۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد پارچه گلدار .

شرح الزوراء

شرحی است بعربی و آمیختهٔ بامتن از کمال [الدین حسین] بن محمدبن فخربن علی رازی برزوراء دوانی وشعراوهم درآن هست (ص۷۸) درپایان ازشارح یادشده‌است (طوس ۱:۵۸ ش۱۹۳) درذریعه (۱۳: ۳۰۳) ازچلبی آمده که محمدحسین لاری (گویا همین شارح درنسخهٔما) آنرا در۹۲۸ بانجام رسانده‌است . واین یکی باید جزشرحی باشد که در۸۸٤ بپایان رسیده است (طوس:٤:۱۸۲) .

٤٤٩٢

اسح عمادالدین محمودبن محمدحسین حسنی حسینی اسابه درروزچهارشنبه ۱۵/۳/۱۰۵۶یا۱۱۵۶ (بریده شده و پیدا نیست که رقم صدهاچیست) ، عنوان‌شنگرف ، در۹۶س ، درپایان اندیست‌ودوصفحه درتعریف لون کسوف وخسوف بفارسی (۹۷ب۶۸) ، یادداشت خریداسخه در۱۲۹۱/۹/۴ دارد ، سه برس آخرازپایین بریده شده واندکی ازعبارات رفته .
۱۵س۴×۱۰ ، ۹۸ب۹×۱۷ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدمقوا۳رووعطف لیماج قهوه‌ای .

مجمل اصول

درچهارمقاله‌از کوشیارستاره شناس گیلی‌ومانند ترجمه‌ای‌ازمجمل‌الاصول‌عربی او (ف۹۳۸ ـ مجلس ٤:۲۳۱) ونباید این فارسی از دیگری باشد (ذریعه۱:۷:٤ بتمام الاربع مقالات ـ استوری ۲:٤۲) .

آغاز: بسمله . الحمدلله کفی منته وافضاله والصلوة علی نبینا محمدوآله وبعد چنین گوید ابوالحسن کوشیاربن لبان‌بن باشهری الجیلی گردآورندهٔ این کتاب که

« مجمل اصول » است اندرعلم احکام نجوم که گردآورده‌ایم اندرین کتاب کـه اصول این صناعت و تصرف کردن اندروی و بکاره‌داشتن آنقدر که پسندیده بود اندرین علم وبی‌نیاز گردانیدن خوانندگان این دانش ازبسیاری دیگر کتابها وروشن‌تر وسبکتر این راه که دانستیم بازنمودیم زیرا که وی صناعتی است که از وی برهان بس‌نخیزد و گویند حابرها(؟) اندروی‌محال‌محال(؟)بسیاربود(۱). این کتاب برچهارمقالت وضع کردیم . آغاز کتاب :

مقالت اول اندر مدخل اصول این صناعت (در۲۲باب ص۲) .

مقالت دوم اندراموراحکام عالم (در۱۲باب‌ص۲۷) .

مقالت سیوم اندرحکم کردن برهوالهد وتحاویل (در۲۰باب‌ص۵۷).

مقالت چهارم اندر اختیارات کارها (در۳۰ باب ص۸۸ و عنوان و فهرست این مقاله درنسخه نیست) برخی ازبابها چندین فصل دارد .

انجام : ختم کردیم کتاب را برین مقالت شکرباری تعالی را ... ودرود ازما برمحمدمصطفی‌باد ... وبرخاندان‌اوبهترین‌خلقان وبریاران وامتان او گزین‌همهٔامتان ویاران باد والحمدلله‌رب‌العالمین .

۴۴۹۳

نسخ‌علیق محمدبن‌حاج‌علی‌اصغرسمنانی دررو‌ز۱۳۰۶/۴/۷ ، عنوانهادرشت‌تر، ۱۸س۶×۱۲ ، ۳۸۷گ۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی‌آهارمهره ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای

قرةالعیون فی‌اعزالفنون

ازفیض کاشانی است (حقوق۴۱۳) .

۱ـ اذهی صناعة غیرمبرهنه وللخواطروالظنون مجال (عربی).

٤٤٩٤

تاج سدهٔ ۱۲و۱۳ ، نشان شنگرف ، شعرها نسخ.
۲۵س×۸×۱۷ ، ۳۶۷ص×۱۰×۱۹×۱۳کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای

منتخب الاسعاف بشرح ابیات القاضی و الکشاف

گزیده‌ایست از شرح شواهد دو تفسیر بیضاوی وزمخشری .

آغاز: نقلنا من کتاب الاسعاف بشرح ابیات القاضی والکشاف للفاضل الموصلی.
بسمله وبه نستعده شواهد سورة فاتحة الکتاب .

نقلت الی الطعام فقال منهم فریق نحسد الانس الطعاما

استشهد (ای صاحب الکشاف) به علی حذف متعلق الجار.

انجام :

ولا عیب فیهم غیر ان سیوفهم بهن فلول من قراع الکتائب

استشهدا به عند الاستثنا ... وقد سبق الکلام علی البیت فی البقرة.

٤٤٩٥

نستعلیق جمشید معمایی کاتب در ۹۲۷ در شش و بهمین خط در شش ، عنوان شنگرف و زرین.
۱۴س×۱۰×۷ ، ۳۹۰ص×۱۱×۱۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج سبز ضربی.

مجموعه

۱ـ دستور معما (۱ـ۱۱۸) از میر حسین بن محمد شفیعی معمایی شیرازی نیشابوری در گذشتهٔ ۹۰۴ است (حقوق ۱۴۷ ـ سپه ۱۳۶:۳ ـ چلبی ۲: ۴۶۷ ـ مجالس النفایس ص۹۶ و۲۷۲ ـ نصرابادی ص۵۰۰ ـ ذریعه ۲۵۳:۹ و۲۵۴ و۵۳۳) .

آغاز: باسمک الابتداء یافتاح .

بنام آنکه از تألیف وترکیب　　معمای جهانرا داد ترتیب

... اما بعد معروض آنکه ... حسین بن محمد الحسینی را چند معمایی بود که ذره مثال از پرتو التفات .. امیر علیشیر... شرف نمایش یافته بود وبنظر آن حضرت سمت گشایش پذیرفته... بناء علی اشارته العالیة آن معمیات درضمن قواعد مذکور میگردد .

انجام : وایضاً دراسم نوایی :

ای آنکه نظیر نیست درایامت　　فیض دل وجان زنام با اکرامت

از نام خوشت بنده توانایی یافت　　یکذره نماند از تنش بی نامت

چون ازنای مفتوحه که درتوانایی است یك نقطه تماند ونون اوبی شود نوایی بحصول پیوندد وچنانکه درفانی :

آنکس که جهان ندید مانندهٔ او

بادا ابدی دولت پایندهٔ او

خواهی ز وفا ولا براری نامی

سرنه تو بجای قدم بندهٔ او

ازلفظ «وفا ولاء» چون واورابجای دال بنهند وفا ولاء شود وحصول مقصود بطریق واسطه شاید که نسبت بیعضی اجزای اسم باشد چنانکه دراسم امیر . میر:

ز بهر رسیدن بعز و شرف

چو این نامه را خامهٔ خوش خرام

بیاراست اول ازان نام به

که باشد برو نیز ختم کلام

تمت الرسالة الشریفة . تم .

این درج خفا که راقم نادره فن

کردش رقم و ماند بر اوراق ز من

چون درج درو جواهر مخفی بود

شد تاریخش جواهرا مخفیاً (۹۴۷)

کاتب سنهٔ سنین خود شصت‌ودوچار

چون کرد شمارشدبدین نسخه‌دوچار

کردش چو سوان نام و تاریخ نوشت

« جمشید معمایی کاتب » ناچار

(۹٤۷)

مستور نماند که ختم‌رسالهٔ میرمحمد حسین مرحوم تا ... وتتمه از کاتب که ... (چند کلمه‌ای بریده شده درنسخه) (ازاین‌بندبرمیآید که نویسندهٔ نسخهٔ جمشیدمعمایی کاتب در۹٤۷ شصت وهشت سال داشته است).

درص۱۱۹-۱۲۱ سه بنداست :

الف ـ « سرغزل قصیدهٔ تاریخ معما » (۱۱۹) درهفت بیت گویا درستایش‌سلطان محمدبن شاه تهماسب مورخ ۹٤٤ که از هرمصرع آن بیرون این‌تاریخ میآید .

آغاز: سرغزل‌قصیدهٔ تاریخ معما .

درپی‌آن مه چومی گویدم‌بجهش‌انس‌وجان (۹٤٤)

(۹٤٤) هر زمانی دیده ام لعلی دیگر سازد عیان

انجام :

چون دل ما مطلع مهر کمال وی شده (۹٤٤)

(۹۹٤) باد یارب عمر ومال او زیاده هرزمان

لمحرره العبد جمشید رومی غفراله . م .

ب ـ المعما (۱۲۰) که چهار رباعی و یك بیت است در زیر این عبارتها : لااله الاالله ، محمد رسول‌الله ، علی ولی‌الله ، طهماسب (باتاریخ ۹٤٤) ، شاه بهرام (باتاریخ ۹۳۷)ـباید ازهمین جمشید باشد و بخط اواست .

آغاز: المعما لااله‌الاالله .

ای مؤمن اگر شمارهٔ آل عبا
گیری بدو گوشوارهٔ عرش خدا
در رشتهٔ نظم کش که اصل ایمان
دارد بهمین ده و دو بگزیده بنا

انجام : طهماسب .

جان حدت آن مهر گسل دید همه (۹٤٤)
گل در قدح آن بت چگل دید همه (۹٤٤)
دل یافت بـاو طلسم اسم و سنه هم (۹٤٤)
چون ماشطه روی بروی دل دیدهمه (۹٤٤)

شاه بهرام .

گشاید چون بروز وصل آن گل جبههٔ نیکو (۹۳۷)

(۹۳۷) بود بی وجه ماه و مهر درشام محب او

ج ـ معما (۱۲۱) بنام : ملك ، نور ، ایاس ، هر یکی یك بیت بفارسی و بنام : محب وشبانی در دو بیت بترکی باید از همین جمشید و بخط او باشد .

۲ ـ مخازن الجواهر (۱۲۲ـ۱۹۵) از ملاجمشید کاتب معمایی که در زمان امیر علیشیر جوان بوده و در ۹٤۷ شصت وهشت سال داشته است واین کتاب را در ۹٤٤ ساخته است (ش ۷/٤٥۱٥ ـ مجالس النفایس ٦۹ ـ نصرابادی ٥۲۲ ـ ذریعه ۸:۲۰٥) .

در آن دو معما است بعنوان «مثال در اسم طهماسب» و از هر بیت آن ۹٤٤ بیرون میآید (ص ۱۲۸) و معمایی دارد بنام « شهزاده سلطان محمد طال عمره » (ص ۱۲۹ و ۱۳۳) باز هم بنام طهماسب وسلطان محمد معماهایی در آن هست .

در پایان قسم معما (۱۸۱) آمده : خاتمه .

جمشید کـه شد بلبل گلزار کـلام — با زمزمهٔ طوطی طاوس خرام
چون کرد اصول بیست وشش گانه تمام — المنة لله العزیز العلام

آنگاه آمده : شروع درقسم لغز .

کرده‌اند زبنده‌پیش ازاین اهل کمال
در وزن رباعی لغزی چند سئوال
چون نوبت قسم لغز آمد آنرا
اصلا دارم بجنس بی خوف ملال
هر مسئولی که باشدش رمز و خفا
اندر تعیین ذات شیئی از اشیاء
در عد صفات لازم خاصهٔ خود
مخصوص شود لغز بود ای دانا

تعریف معما .

هر مدلولی که هست در ضمن کلام
کالفاظ وحروفی است معین بی نام
شرط آمده در دلالتش رمز و خفا
تا نام معما بودش لغزه انام

نسبت میان لغز ومعما .

یا بند معما و لغز را زعلوم گاهی بهم و گاه جدا همچو نجوم
چون نسبتشان بهم خصوص است و عموم من وجه و بهر وجه بود آن معلوم

جمع میان معمی ولغز.

آن هردو که مجمع الطافند
چون جمع شوند بهترین ز اصنافند
زین [روی] معما که دلیلند براسم
زان روی لغز که شامل اوصافند

آغاز: باسمه سبحانه وتعالی . در توحید .

ای نام ترا بهر زبانی شانی — صدفتح و گشاد ازان عیان هر آنی
چون اسم بنزد یك معمائی فکر — ظاهر آمد پیش تو هر پنهانی

* * * *

در احوال مؤلف وتقریب این مؤلف .

جمشید که کرده بود ره گم معوسال
می گشت بمیدان هوا حیران بحال
ناگاه عنایت الهی بگرفت
دست وی و بنمود ره و گفت تعال

* * * *

در تعیین مرشد .

این مجمل من که واجب التفصیل است
در تفصیلش کلام من بی قیل است
آن سرور دین که مرشد تکمیل است
« شه طهماسب بن شاه اسمعیل است »

* * * *

چون تزکیه یافت از آن تنقیه ام — حالا صوفی صاف ازان تصفیه ام
آیم بسر کار خود آخر چون من — مشهور جهان در لغز و تعمیه ام

در تقسیم این مؤلف .

این مختصر آمد بدو قسم موجز — یك قسم معما و دگر قسم لغز
هر قسمی را بیان کنم نزد انام — بخشد توفیق اگر خداوند اعز

انجام : در التماس قبول .

اینست توقع من از خرده شناس
کین شاهد پردگی که پوشید لباس
از زینت اصلاح دهد بسر بینش
تا باید ازان دولت تحسین و سپاس

در تاریخ و تسمیه .

این نسخه که در لغز معما آمد — زو دیدهٔ عقل و هوش بینا آمد
نامش چو «مخازن الجواهر» کردم — تاریخ وی از نام هویدا آمد

(۹٤٤) مناجات.

یارب بدر تو عذرخواه آمده‌ام — وز بار عمل پشت دو تا آمده ام
در قالب محنت دم تقدم مگذار — هرچند که قلب پر سیاه آمده ام

تم.

٤٤۹٦

تعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، سرلوح زرولاجورد درون آن عنوان کتاب ، جدول زرولاجورد، عنوان وآیات شنگرف.

۱۱س×۱۰ ، ۱۰۴گ۹×۱۶ ، کاغذ سیاهالی آهارمهره ـ جلد تیماج ترکی ضربی ترنجی درون سرخ .

الانوار فی معدن الاسرار

ازشرف الدین محمدبن علی تیمدهی متخلص به فنائی بنام «ظهیر الملة والصدارة رکن السلطنة و الایالة والدین عبدالباقی» در تفسیر آیهٔ نور بروش شرع (۱ ـ ٤٦) وعرفانی (٤٦ـ۲۰۳) بفارسی «که بکمال حلاوت و ملاحت موسوم است» و در آغاز قصیده‌ایست درستایش او باهمان تخلص (ص۶و۱۲و۱۳و۱۷و۲۱) .

در آن از میر سید شریف جرجانی زین‌الدین‌علی (۵۰) وشیخ‌ابومحمدروزبهان (٦١) و کمال‌الدین عبدالرزاق (٧٤) ومحیی‌الدین مغربی (۱۲٦) وسعدالدین حمویه (۱۹۹) یاد شده است.

آغاز: بسمله . وبه الاستعانة فی‌التتمیم. الحمدلله‌الذی نور مشکوة الاعیان‌بنور مصباح‌ذاته‌وصیر انعکاس‌نوره بحلی ظهور کمال صفاته وآیاته ... اما بعد چون‌بر ارباب سیرت و اصحاب بصیرت مبین و مبرهن است که علوجمال وحدت نه در مرتبه‌ایست که خفاقیش دیاجیرظلمت سرای حدوث بنظر کلیل وفکرعلیل ادراك سبحات انوار آن توانند نمود لاجرم هرمعنی که عقل درووصف‌آن تصور نماید و هرصورتی که در خیال‌آید کرمی السهام فی‌جنح‌الظلام خواهد بود .

انجام: چون اوقات مساعدت ننمود وموانع بیشماربود اختتام کلام‌لازم‌نمود والحمدلله اولا وآخرا (تمت‌الرسالة بعون‌الله وحسن توفیقه) .

٤٤٩٧

نستعلیق محمدعلی درصفر۱۰۹۵ ، متن زیرخط سرخ،
۱۵س‌ه×۱۱ ، ۱۶×۸×۳۴۸۹ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد ایماج سرخ ضربی.

شرح تهذیب

از ملاعبدالله‌یزدی‌شاه‌آبادی‌بر تهذیب‌منطق تفتازانی بفارسی ومانندترجمه‌ایست از حاشیهٔ عربی او (ذریعه ۱۳ : ۱٦۱) جز شرح فارسی جمال الدین محمدبن محمود شهرستانی (طوس‌ش۱۲۷).

آغاز: بسمله . الحمد حمد درلغت وصفی است بجمیل اختیاری برجهت تعظیم وتبجیل نه بطریق سخریه واستهزا ودراصطلاح فعلی است که دال باشد برتعظیم‌منعم ازان حیثیت که منعم است .

انجام : یعنی آنچه مذکور شد درثامن ذیقعده سنه ثمانیه بمقاصداشبه است واین ظاهراست ازبیان مذکور والله اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب .

٤٤٩/۸

نستعلیق ۱۲۸٦-۱۲۸۹ ، جدول زروشنگرف ولاجورد ، اندازه بیاضی.
مسطرچلیپا ۷×۱۲ ، ۱۱۹گ ۱۰×۲۱ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلدلیماج عنابی ضربی.

جنگ

گردآوردهٔ محمد حسین حسینی نیاسری مورخ روز آدینهٔ ع۱۲۸٦/۲ و ۱۲۸۹ دراتابکهٔ نیاسر(ص٦٦و۱۸۲و۱۲٤) ودرآن پاسخ شاطربه بیماروطبیب شریف آمده است (ص۷۹ـ۸٤) و خودبیماروطبیب شریف (۸۵ـ۸۷) ومخمس زشت وزیبا (۸۸) و مخمس نفرین نامه (۱۰۹) وچند مخمس دیگروغزل ورباعی وفردهم درآن هست .

چنین است فهرست نام سرایندگانی که شعرآنها دراین جنگ دیده میشود :

آذر (۲۳۱و۱۷٦) آگاهی (۱۹۷) انجم (۲۰۰) بقا (۱۱۹) جابر (۱۵٦) جامی (۷۲و۵۰) حافظ (۱۷۹و۱۲۱) خرم (۱۲۷) خسرو (امیر) (۱٤۹) زرگر(۱۹۵) رضائی (۱۰۷) سحاب (۱۹۷) سعدی (۱٤۸) شائق (۲۳٦و۱۸۵ و۱٦۵و٦۸) شاطر (۷۹) شرف (۷۱) شریف (۷۵) شمس تبریزی (۱۰٤) شوکت (۷٤) صافی (۱٦۳) صباحی (۲۰۳) ضیائی (۱٦٤) طاهر(بابا) (۲۲۵ ـ ۲۰٤) طبیب (۱۸۳) طرفه (۱۹۵) طوفان (۱۹٤) عاشق(۲۰۲و۱٦۱) عرب (۱۳)فانی (۱۲۹) فیض (۷۸) قصاب (۱۹۷) مجدالدین(۱۵۸) مجمر(۱۸۲و۱۵٤) محتشم(۱۸۱و۱٦۰و۷۰) محمد رضا (۱۹٤) محمد علی (میرزا) (۷۸) مخفی (۱۹۳) مشتاق (۱٦۲و۷۵) شرف همدانی (۱۸۸) مولوی (۱۷٦ و ٦۷) ناصرخسرو (۱٤۳) نظیری (۱٦۰) نیازی (۱۸٤و۱۵٦) وامق (۱۵۳) وفائی (۱۸۷) هاتف (۵۲و۱)هلال(ملا)(۱۷۷) هلالی(۱۹۱) همایون (۱۵۰) یغما (۲۲و٤۹و۵۳و٦۹).

٤٤٩٩

نسخ سدهٔ ۱۳ ، یادداشت ۱۳۱۰ درص ع هست.
۱۰س۷×۱۴ ، ۳۶×۱۴٫۳۹۶×۲۲ ، کاغذ فرانگی آبی ـ جلد تیماج سبز مقوایی.

مجموعه ۴۵

۱ـ الکلمات القصار (۱ـ۵٤) خبرهای نبوی وعلوی وبعربی است ودرپایان اندکی فارسی نثر ونظم دارد وباید ازمتاخران باشد.

آغاز: بسمله ـ حمدله . . . و بعد قال رسول الله . . . الشریعة اقوالی و الطریقة افعالی والحقیقة احوالی والمعرفة راس مالی والعقل اصل دینی والحب اساسی .

انجام :

باخود تولیاك مجنون بیخود است

در طریق عشق بیداری بد است

۲ـ کلمات قصار (۵۵ـ۱۸۹) پندواندرزعرفانی فارسی است گویا ازمؤلفش.

آغاز: بسمله ـ حمدله ... رستگار وفیروزاست و بهروز گشت آنکس که قیام نمود بکارخودبیال و پری .

انجام : از مشاورت بالاترظهیری بدست کمتر آید .

٤٥٠٠

نسخ ونستعلیق محمودبن محمدصالح حسینی اردبیلی درروز یکشنبه ۷ ذی قعده ۱۱۰۹ ، متن زرخط مشکی وشنگرف ، عنوان زرین ، نسخه ازالیات صافع است تا پایان.
۱۱س۶×۱۰ ، ۱۲٫۳۲۰×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج زرد

شرح التجرید

ازقوشچی است.

﴿۵۰۱﴾

شکسته نستعلیق چلیپای رمضان۱۳۲۹ورش ۱ ، نستعلیق باعنوانهای شنگرف ازمحمدعلی آشتیانی ازسدهٔ ۱۴ ورش ۲ ، ش۳ بهمن خط ؛ نستعلیق با عنوان شنگرف از مسعودبن فتح الله شیروانی در ۸شوال ۱۳۱۷ ورش ۴ ، نستعلیق درشت‌تر وبیدها شنگرف وعنوانها لاجورد با جدول‌زرین از رضاقلی ادیب در ۱۳۲۹ ورش ۵ ،ش ٦ بهمن خط وشنگرف با جدول زرین مورخ ۱۳۲۸ .

۱۱س٦×۱۱ ، ۳٦۴ص ۱۱ ×۱۷ ،کاغذ فرنگی ـ جلد کیماج مشکی ضربی مقوائی .

مجنگ

بفارسی:

۱ـ مثنوی پیروجوانی (۱ـ ۱۳) ازمیرزا نصیر طبیب اصفهانی .

آغاز:

شبی با نوجوانی گفت پیری — کهن‌دردی کشی‌صافی‌ضمیری

چوجم صاحبدلی روشن‌روانی — در این دیر کهن پیر مغانی

انجام:

زمانتوانداورا کس ثنا گفت — که‌درتعریف اوحق‌لافتی گفت

هزاران رحمت‌حق باسلامش — براو بادا بر اولاد گرامش

۲ـ فوائد الاخیار (۳۳ـ۳۸) ازیوسفی .

۳ـ فال نامه (۳۸ـ۳۹) .

آغاز: این فال نامهٔ ذیل منسوب است بحضرت امیرالمؤمنین علی‌بن ابیطالب علیه الصلوة والسلام باین طریق که اول ده مرتبه صلوات .

انجام: ت ن ت ی ی ی ی .

٤ـ ده دفتر (۵۱ـ۷۸) ازنقیبی شیرازی درخرده گیری از وضع زمان و شرح اموری مانند حکومت وامامت وقضاوت وبازرگانی بنظم فارسی روان .

آغاز:

بشنو آداب حکومت از رهی — گر حکومت خواهی و فرماندهی
شیوهٔ فرماندهی فرزانگی است — شرط اول از خدا بیگانگی

انجام:

پس بنام شاه و شیخ ذوا کرام — کردم این دیوان ده دفتر تمام
نیست کس مانند اوازواعظین — باز گو والله خیر الحافظین

۵ـ رباعیات (۹۱ـ۱۰٤) از ابوسعید ابوالخیر.

٦ـ نصایح الملوک فی السیر والسلوک (۱۰۷ـ۱۲۰) (ش۲/۲۲۰۵ـ نشریه۱: ۲۲۵)

آغاز: بسمله حمدله ... اما بعد این رساله ایست شریف مشتمل بر مواعظ و اندرز سلاطین نامور عجم و مشعر بر کیفیت رسوم آمیزش با بنی آدم.

انجام: تندرستی را از تن آسانی دانند و از بی دن سختی و مشقت و بردباری است.

۵۰۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳، نسخه پس و پیش شده و از آغاز افتاده: «و علامت ناظر مطلعی نویسند» انجام نوشته مانده: «وجلب یعنی ربودن است»، در ۱۳۴ ص.

۲۰ص ۸×۱۵ ، ۶۸×۱۵×۲۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد لیماج مشکی مقوایی.

شرح بیست باب

شرحی است از کتابی در بیست باب بیرجندی که در ۹۶۶ نزد گردی ساخته (ص ۳٤ باب ۱٤) و در آن از «افق قصبهٔ جناید» یاد کرده است (ص ۱۰٤) در نسخهٔ ما حاشیه هایست از ملا عبدالواسع رامی و با نشانهٔ «منه» و یکی از این حاشیه ها بخط فرج الله مورخ ۱۲۵۵ نوشتهٔ درشت است (ص ۳۰) در یکی از حاشیه ها از کتاب سفینهٔ علامهٔ طوسی یاد کرده اند (ص ۱۲٦) (ف ۵ ـ ۹۰۵ ش ۹٦۱).

٤٥٠٣

استعلیق سدهٔ ۱۱ ، عنوان ولقبان شنگرف ، در۴۶۵ ص ، درصدع آمده که نسخه « جلد چهارم نوادر » «آخوند ملامحمدصالح قزوینی اوام‌الله تعالی‌ایام‌افاداته واقاضته» است واین یادداشت‌ازمالک نسخه است گویابنام محمدمقیم که نامش‌را پاک کرده‌اند.

۱۴س×۶ ، ۱۴×۶ ، ۳۲۰۹×۱۲۰۳۸×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج‌حنایی‌ضربی

نوادر

از ملا محمد صالح قزوینی در اخلاق مذهبی بروش شیعی بـا آوردن سخنان فیلسوفان وداستانهاوشعرهای‌فارسی وعربی . نکات ادبی وتاریخی وجدوهزل‌بسیاری دارد واینست نمونه‌ای‌ازآنها:

خواص رنگها بگفتهٔ افلاطون ۸

مکاتبهٔ میرزا سلمان باخواجه افضل وزیرهرات درعهد صفویه ۳۰۷

دوبیت که مؤلف درقبری نوشته دیده بودباصفهان ۱۳۵

کلماتی که بردیوار جامع شهر مؤلف نقش بوده ۱۳۵

نقل کلماتی ازپدرمؤلف ۱۰۲

حکایت فقیهی که میان‌ترکمانها رفته بود ۷۹

فقیهی که اززمان مؤلف برخلج وترکمان حاکم شده بود ۸۰

وضع اصفهان درزمان مؤلف واسلام آوردن مرزبان زردشتی ۹٤

دیوان بربد وواقعه نویسی زمان مؤلف درایران وهند ۲۱۲

بیان مؤلف دربارهٔ شعرای عرب و عجم وفرق این دودرچیز ۲۰۵

روایت مؤلف ازشجاعت خلیفه سلطان که معاصروی‌بوده ۲٦۱

حکایت دیگرمؤلف ازخلیفه سلطان ۲٦۲

بیان اخلاق همدیها درزمان مؤلف ۲٦۳
انواع دزدان ۳۰۸
حکایت خواجه حسن دراز که ازهند بایران آمده بود ۳۳٤
حکایت عشاریکی از بنادرهند درزمان مؤلف ۳٤٦
حکایت ورود مؤلف باصفهان درخانی ووساطت خواستن ازو ۳٤۹
حکایت مختفان وتایب‌شدن عیاران ومردم نورو کجور برفتن خراسان ۳۵۲
نقل مطایبهٔ شفائی ۳۸۲
یکی ازمعارف خراسان که میرزا الحمدلله رب العالمین نام داشته و ملکزادهٔ گرجستان بنام آدم‌میرزا ٤۰۲
کوزه گرحلی علی‌نام که خود را عمرمینامیده است ٤۱۰

عنوانهای الحدالتاسع عشرفی الملابس والطیب والاوانی (ص۱) والحدالعشرون فی ذم الدنیا ومتاعها وحیاتها و دولتها وذکر الدهر والزمان و تقالیب الحدثان (۱۰) والحدالحادی والعشرون فی الدیانات والعبادات (۳۵) والحدالثالث والعشرون فی الموت وما یتعلق به والمراثی والتعازی (۱۱۹) الحدالثانی والعشرون فی الوحی واحوال القران (۱۵۵) در آن دیده میشود وپیداست که نسخهٔ ما آشفته و پس وپیش شده و افتادگی دارد در میانهٔ آن. عنوان «فی الشجاعة والحرب والحمیة و قوة النفس و قلة المبالات بالموت» هم دارد و جای شمارهٔ «حده» آن سفید مانده است (۲٤۵) نیز عنوان «نوادر متفرقه» (۳۵۵) و «نوادر مختلفه فی ذکرالاسماء» (٤۰۹)، عنوان «نوادر» (۱۵۱) وباب (درچندین‌جا) هم درآن هست.

آغاز: بسمله. الحمدالتاسع عشرفی الملابس والطیب و الاوانی قال ص ان الله تعالی یحب ان یری اثرنعمته علی عبده ویکره البؤس والتباوس ... فرقد سنجی بلاس می‌پوشید بحسن بصری برخورد وجامهٔ اورا لمس کرد و گفت یاباسعید جامهٔ تو چه نرم است.

انجام : یعنی ماشاءالله منجم کسی میگفت اکثر اشعار سفینهٔ من گفتهٔ لاادری است پنداشت آن نام کسی است .

٤٥٥٤

نستعلیق سدهٔ ۱۴ .

۱۹س۷×۱۵ ، ۱۲۰ص۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی — جلد مقوا ، عطف تیماج مشکی .

گنجینه

از نشاط میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله است (حقوق ۱۷۸ ـ مشار ۳۲٤) .

٤٥٥٥

نستعلیق و نسخ ۱۲۶۰ (ص۵۳) و ۱۳۰۴ (ص۱۰۲) و ۱۲۹۴ (ص۱۸۳) .

۱۲س۶×۱۰ ، ۱۷۷ص۱۰×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا .

جنگ

۱ـ دیباچهٔ تاریخ عتبی (۱ـ٤) .

۲ـ قاعدهٔ دانستن غرهٔ رمضان و دهم ذی حجه برای روزهٔ ماه رمضان بروایت از امام صادق بفارسی (۶) .

۳ـ فواید ادبی بعربی و فارسی (۹ـ۱۰) .

٤ـ شرح قصیدة لامیة العرب (۱۱ـ۵۲) بعربی .

آغاز: بسمله . هذه القصیدة موسومة بلامیة العرب منسوبة الی الشنفری الازدی .

انجام : و کنی به عن ذکرها وشبه نفسه به .

۵ـ بندی از العقد الفرید وقاموس (۵۳ـ٥٤) .

٦ـ شرح بندی از الصحاح جوهری دربارهٔ عرفه وعرفات (٥٥ـ٥٨) از محمد جسیم بعربی

٧ـ شرح القصیده المیمیة (٥٩ـ٦٧) سرودهٔ ابوالحسن علی بن حسن نیشابوری بعربی از گمنام.

آغاز: قال ابوالحسن علی بن الحسن النیسابوری :

لسعدی باللوی ربع　　عفاه عارض مرزم

اللوی الربع بل الربع آثار اثار القار.

انجام :

فقد اصحبت یامشبور　　نقرا غیر ما مکرم

المشبور المهلك ... والنقز السقلة من الناس. تجزت ولله الحمدوالمنة.

٨ـ قصیدة کری البیت (٦٧ـ٦٩) بعربی بهمین قافیه.

٩ـ ابیاتی بعربی وشعری بفارسی از یغما (٦٩ـ٧٦).

١٠ـ وصف الکتابات ازابوالفضل احمدالمیکالی بنظم عربی وشعرعربی حسین عامری وابن راوندی (٧٧ـ٨١).

١١ـ پراکنده‌های پزشکی و ادبی وشعرسیدمرتضی (٨٣ـ٩١).

١٢ـ احکام دماء ثلثه و اموات (٩٣ـ١٠٢) از عبدالمحمدبن بدرالدین مجتهد کرمانی که در ١٣٠٤ ساخته است

آغاز: بسمله. حمدله ... وبعد چنین گوید ... عبدالمحمدبن بدرالدین که‌این چند کلمه‌ایست در بیان احکام حیض و نفاس و استحاضه واحکام اموات ... ودرآن دو باب است.

انجام : علی ماهوالواجب فیما ذکر.

١٣ـ احکام الصلوة (١٠٣ـ١٠٧) ازهمو.

آغاز: بسمله. حمدله ... وبعد این مختصریست در احکام نماز نوشته میشود بزبان عامیانه.

انجام : وبعمل آورند .

۱۴ـ شعر ابوالعلاء معری وعتبی (۱۱۱ـ۱۲۸) .

۱۵ـ پراکنده‌های ادبی بعربی (۱۳۱ـ۱۳۹) .

۱۶ـ شرح ابیات تمیز الاعداد (۱۴۱ـ۱۵۸) از حاج آقا حسن بن محمد عراقی (بخط خوداو) ، دراد بیات (ص۳۲۵) وسپه (ش۷۵۲۳/٤) شرحی دیگر بر آن هست .

آغاز: بسمله . نمانابعد ماجاوزت ... امالتر کیب ثمانا مفعول.

انجام : وکذا البواقی من تالیفات الآثم الحقیر . . . حسن بن محمد الملقب بحاجی آقا العراقی ... و آله .

۱۷ـ المقامة (۱۶۱ـ۱۸۳) از آقا سیدعلی میبدی (بخط اودر ۱۲۹٤) .

آغاز: (مقامه‌ایست از انشاء آقاسیدعلی یزدی میبدی بخط شریف‌خودنوشته) بسمله . حکی ابن المعالی قال رمیت فی‌بعض اسفاری الی امتنان الضیغم الفناری .

انجام : الحمدلله رب‌العالمین تمت‌المقامة بیدی فی ۲شهرشعبان ۱۲۹٤ .

۱۸ـ دیوان (۱۸۵ـ۲٤۸) چند قصیدهٔ عربی ابن فارض است ویکی‌از آنها نظم السلوك خوانده میشود.

٤٥٥٦

نسخ ۱۰ ذی‌حجهٔ ۱۲۲۶ درش۱ ، ش۲ بهمین‌خط ، عنوان شنگرف .
۲۳س۸×۱۵ ، ۱۴۳×۱۹۸ ، کاغذ فرنگی سفید و کبود - جلد لیماج‌قهوه‌ای.

مجموعه

۱ـ المسائل (۱ـ٤۵۲) ازابی‌یوسف یعقوب‌بن علی قصرانی (ف ۹٤۵) .

۲ـ دلیل المنجمین (٤۵۵ـ٤۹۵) از حسن بن شجاع بن محمدبن حسن حافظ تونی‌بفارسی .

آغاز: بسمله . الحمدلله الاحد الحکیم اللطیف الذی خلق القوی و الضعیف

والصلوة على نبيه العلي الشريف محمد واهل بيته وصحبه المنيف اما بعد چنين گويد بندهٔ ضعيف نحيف الفقير الى الله الغني حسن بن شجاع بن محمد الحسن الحافظ التوني اصلح الله شانه كه بعضي از اخوان ازاين بندهٔ كمينه التماس نمودند كه چون در حساب تقاويم و اعمال موالید ضبط كردن قوی وضعف كواكب از اهم مهمات است ودر آن باب بسيار مصنفات وقوف بر مراتب اعلی و اواسط و ادنی آن و مقادير آن و باب كميت خطوط وتمزيج دادن آن از آن مصنفات بجهت تطويلات كلام صعوبتی دارد اگر بی اطناب دراين باب كلمه‌ای چند محرر گردد ودر آن جدولی منقح مصور هر آينه از مؤلف تذكره ونزد اين طوايف تبصره باشد پس مبتی بر آن دران شروع افتاد و اين مختصر را دليل المنجمين نام نهاد .

انجام : پس آوردن آن بعضی را برای آن بعضی است تا بهر ها برای وی بردارند و محبوب دارند .

٤٥٥٧

نسخ علی ان فضل الله طالقانی در كردستان درروز پنجشنبه ٢٠ محرم و تودور ١٢٩٠ عنوان و نشان شنگرف .

٩س ٤×١٠ ، ٨٨س ١٠×١٧ ، كاغذ فرنگی - جلد ليماج حنائی .

اطباق الذهب

ازشرف الدين عبدالمؤمن مغربی سپاهانی است (چاپ ١٣٠٩ بيروت) ولی در نسخهٔ ما آمده كه از سعد تفتازانی است و در آن بروش زمخشری رفته و از كتاب او گلچينی كرده است . صدمقاله در آن هست .

آغاز: المقالة الاولى [بالرباب] القوة و الطاقة انظروا بعين الافاقة الى اهل الفاقة .

انجام : وفدخلن اوان المسیروالله ولی التیسیرفتاهبی وهبی‌فانی‌ذاهب‌الی‌ربی.

٤٥٠٨

نسخ سدهٔ ١١ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجوردی .
١٤س×١٠ ، ٣١٤×٨٣ ، کاغذ سباهانی متن وحاشیه ـ جلدتیماج‌مشکی.

شرح ادعیة السر القدسیة

نخست ترجمهٔ لفظی حدیثها است (زیرسطرها بخط نستعلیق‌شنگرف) و سپس شرح لغوی ودستوری وتوضیح معانی آنها ازمحمدمؤمن‌بن‌زمان‌حسینی‌طالقانی که بنام محمودبیک‌جاندارباشی‌ساخته‌است. روایت‌از کتاب البلدالامین کفعمی‌و٣١ دعاست .

آغاز: بسمله . الحمدلله المحمود فی کل فعاله المعبودلجلیل‌جلاله . . . و بعد معروض میدارد . . ابن محمد زمان محمد مؤمن حسینی طالقانی.

انجام افتتاحه : فی صلوتهم خاشعون وآیه (دره‌های ٣١) .

٤٥٠٩

نستعلیق مؤلف ش١ درهمهٔ شماره‌ها مورخ ١٣١٥-١٣٢١ ، عنوان‌شنگرف .
١٧س×١٤ ، ٣٧٦×١٥٣×٢٢ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج عنابی‌ضربی .

مجموعه

١ ـ اللؤلؤالمکنون (١ـ١٩) از علی اکبربن علی حسینی فراهانی‌قائم‌مقام در منطق بنظم عربی در ٣٠٠ بیت باعنوان غوص ، لؤلؤة ودردوصدف است :

الصدف الاول فی التصورات (در چند لؤلؤة)

الصدف‌الثانی فی التصدیقات (در چند لؤلؤة)

آغاز: بسمله .

يا من حمدناه على نواله　　صل على محمد و آله
و بعد هذا موجز في المنطق　　باللؤلؤ المكنون سم وانطق
ميراث الاسكندر قد خلفه　　و الحبر رسطاليس قد الفه
وفقني الله بنظم درره　　تاريخ ذا اللؤلؤ مغوص بحره

١٣١٩

انجام :

رابعها مؤلف الكتاب　　ليسكن القلب من الطلاب
مثل العلي الاكبر الحسيني　　مفرغ هذا النظم مثل العين

....

ثمة برهان اي الطرق الى الـ　　وقوف على الحق وبه العمل
فاحمد الله على الكمال　　مصليا على النبي والآل

تمت بالخير سنة ١٣١٥ وانا العبد علي اكبر الحسيني الفراهاني ٣٠٠٠ بيت.

٢ـ لمع الانوار (٢١ ـ ٨٤) از همو در هفت لمعه هر يك در چند نور و اضافة بدينگونه :

اللمعة الاولى في الامور العامة　　(٢١)
اللمعة الثانى في الجوهر والعرض　　(٣٩)
اللمعة الثالثة في الالهيات بالمعنى الاخص　　(٤٢)
اللمعة الرابعة في الطبيعيات　　(٥٥)
اللمعة الخامسة في النبوات　　(٧٦)
اللمعة السادسة في المعاد　　(٧٩)
اللمعة السابعة في بند من علم الاخلاق　　(٨٢)

آغاز: بسمله .

احمد ربا و احدا حكيما　　مسلما على النبي تسليما

* * * *

بعد العلی الاکبر الحسینی　　مفرغ هذا النظم کاللجین
قال فهذا موجز فی الفلسفة　　یلمع الانوار سمه و اعرفه
انواره الخمسة تاریخا لمع　　فی الف التاسیس سامح ان وقع
(١٣١٥ + ٥ × ٢٦٣).

انجام :

طبع وما للطبع قد کان انعقد　　ان الامانات الی اهل ترد
ختمت بالتسلیم و السلام　　فالحمدلله علی التمام

تمت بالخیر فی الثانی من شعبان المعظم سنة ١٣١٥ وقد نظمتها فی عشرین یوما والحمدلله تعالی وانا العبد علی اکبر الحسینی الفراهانی ٨٩٠ بیت.

٣ـ الحکمة الجدیدة (٨٤ ـ ٩٦) در چند نجم در فیزیک وشیمی یا طبیعی جدید بنظم عربی از همو.

آغاز: بسمله.

احمد ربی خالق النجوم　　والارض والکرات ذی التخوم

* * * *

نظمتها فی الحکمة الجدیدة　　منتخبا مسائل مفیدة

انجام :

مبلغ علمهم فلذلك اعلما　　والعلم عندالله خالق السما

٤ـ نوادر فی التواریخ و مطالب متفرقه (٩٩ ـ ١٠٧) بفارسی از همو و جنگی است دارای مطالب پراکنده باعنوان نادره بعربی وفارسی ودرساعت ٧ روز ١٣٠٦/٢/٢٤ آنرا بانجام رسانده است (ص١٠٢) نکاتی تاریخی دربارهٔ امامزاده‌های فراهان وآنچه بر کتیبه‌ها و صندوقهای مزارات آنجا نوشته شده‌است دارد ویاد شده در آن از تولد

مؤلف در۱۲۶۹ درساروق و ازبرادر او میرزا موسی‌خان نامبرده ربمیرزا بزرگ‌وزوایا ومساجد که اودر آنجا ساخته است وبودن آثاری ازمحمد حسین مهماندوست در آنجا (یکی مورخ ۱۰۶۶) روقف کردن پدر مؤلف یك دانگ آن را برای مقابرمقبر که و قالی ساروق و گرانبهابودن آن‌نزداروپائیها وسفرحج مؤلف در۱۲۹۰ و نسب‌نامهٔ اوهم در آن هست .

۵ـ شکوائی منظوم(۱۰۹ـ۱۳۴)ازهمونزدیك ۴۰۰ بیت وسرودهٔ ج۱/۱۳۲۰ در یکروز بایاد کردن تاریخ ج۲/۱۳۲۷ (غزل اتابك) وسخن بیشتر برسروقف ابوالقاسم فراهانی است درتبریز که امام‌جمعه آن‌را بدست گرفته‌بود وپس گرفتن مؤلف آن‌را. درآن‌ازامیرنظام‌ومحمود پسرعم‌مؤلف وابوالقاسم فراهانی وخودمؤلف ونظام‌السلطنه و عبدالحسین که خود را مسیوانطوان نامید وحاجی‌آقا محسن عراقی و وقف میرزا محمد خان و سرگذشت اتابك و تحریم حاج میرزا حسن شیرازی تنباکورا و کشته شدن ناصرالدین شاه در۱۳۱۳ وآزرژی ومسیونوزیادشده است .

آغاز: بسمله .

بعد تحمید کردگار غنی　　گوی نعت پیمبر مدنی

....

چون شهنشه‌مظفرالدین‌شاه　　که درو گوهرش‌چوخاك‌راه

انجام :

واعظان بر منابر تشنیع　　لب گشودندبرشریف‌ووضیع

۵ـ الوجیزة (۱۳۶ـ۱۴۱ بخط هومورخ ۱۰ع۲/۱۳۰۸) ازشیخ بهایی .

۶ـ الصفیحة (۱۴۱ـ۱۴۶ نوشتهٔ همودر۱۳۰۸) ازهمو .

§۵۱۰

نستعلیق محمدبن عبدالخالق کججی ازروی نسخهٔمنقول ازخط مؤلف وخوانده‌شدهٔ‌اوو‌تصحیح شده درنیمهٔ روزچهارشنبه۱۵محرم۹۲۱عنوان و نشان شنگرف .

۱۷س۷×۱۱ ، ۷۴ب۱۴×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج اروپای غربی ترنجی‌مقوایی .

شرح الفصوص

ازمیراسمعیل شنب غازانی است (ف ۲۸۱) .

٤٥١١

نسخ سدهٔ ۱۴ ومقابله وتصحیح‌شده از روی نسخهٔ اصل درروزشنبهٔ ۱۴ج۲/۱۲۴۴ ، جدول زر ولاجورد ، سرلوح زر ولاجورد وسرخ ، دوصفحهٔ آغاززرپاشی شده است.

۱۶س۷×۱۱ ، ۴۰ب۹×۱۵ ، کاغذ فرنگی ـ جلدپارچه‌گل‌وبوته‌ای آبی‌وسرخ‌گرد ودرون‌تیماج حنایی .

الشواهد

ازشیخ احمد احسایی وسیزده فائده است بعربی .

٤٥١٢

نستعلیق آقاجانی‌آشتیانی پسرمیرزامحمدآشتیانی قمی درزمان محمدشاه در۱۲ذی‌حجهٔ ۱۲۵۹، بفرمایش وزیرخوی میرزافضل‌الله ، یادداشت ۱۳۴۱ دارد.

۲۱س۷×۱۴ ، ۳۴ب۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا.

دیوان

ازابن یمین فریومدی (ذریعه ۹:۳٤) وقطعات اواست .

٤٥١٣

شکسته نستعلیق ۱۴ محرم ۱۰۶۴ ، جدول شنگرف ولاجورد ، د۱۸۸ص .

۱۵س۶×۱۲ ، ۹۶ب۱۰×۱۸ ، کاغذ هندی ـ جلدتیماج مشکی ضربی‌باترنج‌سرخ‌ومقوایی .

پرسش و پاسخ یا سئوال و جواب

گفتگوی قاضی نورالله شوشتری و امیریوسف علی حسینی اخباری است در اینکه آیا پیامبران و امامان از هر چیزی آگاه بوده‌اند یا گفتهٔ حسینی یا اینکه تنها یا مورد دینی آگاهی داشته اند یا گفتهٔ شوشتری ؛ کار اینجا در گفتگوها گاهی بهتك و دشنام هم میکشد(۱).

در نسخهٔ ما از نامهٔ چهارم یوسف علی حسینی است و پاسخ آن تا نامهٔ دوازدهم و پاسخ آن . و در آن نکات تاریخی فراوان دیده میشود و از آن برمیاید که میر یوسف علی در کوچکی نزد میرصفی‌الدین محمد میرجمال‌الدین محمد صدر ارشاد میخوانده (٦۷) و شعرهم میسروده (۱۰۲-۱۰۳) و در برابر گلستان و سبحه و مخزن الاسرار (در دو بحر) آثاری ساخته (۹۷-۱۰۳) و او راست سادهٔ پرکار (۱۷٤) و دلستان و باعث الوصال (۱۷۰) و قبلة الاخیار (۱۷٦ و ۱۸۱) شوشتری در این رساله خطبة البیان را از علی ع نمیداند ، در آن یاد شده از تقیه نکردن شوشتری و پاسخ گفتن بملامخدوم و دادن کتابهای خود در کشمیر بیك شیعی و آزار کردن احمدبیك فرمانروای آنجا او را و کشته شدن ملا احمد تتهای (۱۰۳ و ۱۰٤ و ۱۲۵ و ۱۲۷ و ۱۷۹) و مشاجرهٔ چند دانشمند با یکدیگر (۱۰۷) و متولی بودن شوشتری در شوشتر مزار امامزاده‌ای را و گذشتن اوقات ایشان از وقف (۱۵۱) و بظاهر حنفی بودن او (۱۷۹) .

فهرست این نامه :

رقعهٔ میریوسف علی‌الحسینی (بقاضی نورالله شوشتری) مرتبهٔ چهارم ص۱

جواب قاضی نورالله الحسینی (شوشتری) ص٤

رقعهٔ امیریوسفعلی‌الحسینی مرتبهٔ پنجم ص۱۱

۱- سرگذشت شوشتری از مقدمهٔ دردیباچهٔ صوارم محرقه ص سزوعب- فردیباچهٔ چاپ ۱۳۳۸ احقاق الحق . ذریعه ۲:۹٤ بنام «الاسئلة الیوسفیة»

جواب قاضی نورالله الحسینی ص١٤
رقعهٔ امیریوسفعلی الحسینی مرتبهٔ ششم ص٢٠
جواب قاضی نورالله الحسینی ص٣٠
رقعهٔ امیریوسفعلی الحسینی مرتبهٔ هفتم ص٤٨
جواب قاضی نورالله الحسینی ص٤٩
رقعهٔ امیریوسف علی الحسینی مرتبهٔ هشتم ص٥٢
جواب قاضی نورالله الحسینی ص٩٦
رقعهٔ امیریوسفعلی الحسنی مرتبهٔ نهم ص٩٦
جواب قاضی نورالله الحسینی ص٩٦
رقعهٔ امیریوسفعلی الحسینی مرتبهٔ دهم ص٩٨
جواب قاضی نورالله الحسینی ص١٠٥
رقعهٔ امیریوسفعلی الحسینی مرتبهٔ یازدهم ص١٣٦
جواب قاضی نورالله الحسینی ص١٨٥
رقعهٔ ختمیهٔ امیریوسف علی الحسینی ص١٨٦

آغاز: سؤال وجواب امیریوسف وقاضی نورالله. بسمله: رقعهٔ امیریوسفعلی الحسینی مرتبهٔ چهارم. الله. کبریسیادت ونقابت پناها افادت و افاضت دستگاها بمداد مراسم اخلاص تصویرضمیرانورمیگرداند که عرض بنده از تصدیقات تحقیق است لاغیر وچون قلمی نموده بودند که اگر تصرفی بخاطررسد بنویسد نموده میآید آنکه نوشته اند دراصول عقاید فرقهٔ ناجیهٔ امامیه دعوی اطلاع انبیا واولیا برجمیع اسراروضمایرخلق نکرده اند بلکه بخلاف آن تصریح کرده اند بالضرورة آن کلمات که دلالت بر عموم اطلاع ایشان برضمایر دارد تخصیص باحکام الهیه وحوادث قضایای شرعیه باید نمود

انجام : و این سپر انداختن ایشان مثل بار انداختن آن گوساله است و معذور دارند که امثال این گستاخیها از روی همان بیت استاد گرامی شیخ نظامی است :

درین گنبد به نیکی بر کش آواز

که گنبد هرچه گویی گویدت باز

اتمام افادات مخلد بادبالنبی و آله الامجاد بتاریخ سیزدهم شهر محرم الحرام ۱۰٦٤ روز پنجشنبه چهار گدی روزمانده تحریر یافت .

٤٥١٤

نسخ از روی خط مؤلف در ۵ شوال ۱۲۷۰ (ص۸۲و۱۲۹) همهٔ شماره‌ها بپاک‌خط ، عنوان‌شنگرف. ۱۴س۶×۱۰ ، ۱۲۲ ، ۱۰×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تماج مشکی.

مجموعه

۱ـ الرسالة الکرمانیة (۱ـ۵۱) از شیخ احمد احسایی در پاسخ بآخوند ملاحسین واعظ کرمانی مورخ ۱۰ ذی‌قعدهٔ ۱۲۲۹ (فهرست احسایی ۵۲:۲) .

۲ـ جواب مسئلتین (۵۳ـ٦۲) پاسخ بدو مسئله است مورخ ۱۷ ع/۱۲۲٤/۲ یکی در تفسیر « ایاك نعبد و ایاك نستعین » درنماز ، دیگری دربارهٔ تجلی خداوند درسخن خود بن وایت از جعفر صادق .

۳ـ الرسالة الجعفریة (٦۳ـ۸۵) از همو در پاسخ به جعفر بن میرزا احمد نواب مورخ شب دوشنبه ۷ شوال ۱۲۲۲ (۱۱:۲) .

٤ـ الرسالة الخاقانیة (۸۵ـ۱۲۹) از همو در پاسخ به فتحعلی‌شاه مورخ آغاز رمضان ۱۲۲۳ (۳۱:۲) .

۵ـ رساله فی اختلاف مراتب الموجودات بحسب اختلاف القوابل (۱۳۱ـ۱۹۳) از سید محمد کاظم بن قاسم حسینی رشتی مورخ روز یکشنبه ۱۵ ج۲/۱۲۵۰ (۱۰۹:۲) پاسخ بچندین پرسش است .

پس ازین بندی است ازجلد۷ بحار مجلسی (۱۹٤ـ۲۰۰) وحدیث مفضل(۲۰۰ـ ۲۰٦).

٦ـ الرسالة الصدرية (۲۰٦ ـ ۲۲۱) ازهمو در پاسخ میرزا محمد شفیع صدر (۲ : ۹۳).

۷ـ الرسالة القزوينية (۲۲۲ ـ ۲٤٤) از همو در پاسخ سید مقیم قزوینی ج۲/۱۲۳۸ (۲:۱۱٤).

§©¶©

نستعلیق غیاث‌الدین در۹۸۱/۳ق۲۷ ورش۱ وبایان شعبان ورش۸ ؛ شماره‌های دیگر بهمین خط وتاریخ ۹۸۱ ، عنوان شنگرف ، باحواشی ۷سطر۲ورش۴ ، یادداشت تملك جلال‌الدین درسیاهان در۱۲۷۳در صنع هست باهمراو .

۱۵س۷×۱۱ ، ۱۲ق۷۸×۱۶ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدآبماج عنابی.

ویرایش ۵۵

۱ـ عروض سیفی یا میزان الاشعار (۱ـ٦۵) از سیفی بخاری (ادبیات ۳۵٦ ـ حقوق۱٦٦۳) .

۲ـ معمیات (٦٦) ازجوهری کرمانی بنظم فارسی دردوازده‌بیت‌بنام‌های«نصر ، بهادر ، موسی ، الیاس ، بداغ ، ثابت ، رشیدی ، عضدی ، کامل» .

۳ـ قصیده در « اظهارعزوبت واناث وذکوره (٦۷ـ۷۰) مورخ ۹۸۰.

آغاز:

ای سکندر شکوه کوه وقار　　وی بلند اختر سپهر وقار

انجام :

ازشریعت متاب روتاتو　　نشوی مستحق دوزخ‌نار

٤ـ رسالهٔ قافیه یامنتخب مقطع تکمیل الصناعة (۷۱ـ۱۰۲) از عطاءالله نیشابوری (ادبیات ٤٤۱ ـ حقوق ۱٦۹).

٥ـ اوزان رباعی (۱۰۳ـ۱۰٦) بنظم فارسی.

آغاز: دوبیتی را که رباعی وترانه نیز گویند از وزن اخرب واخرم هزج بیرون آورده‌اند.

انجام: وبعضی از برای تمامی ضبط این اقسام نهاده‌اند صورتش اینست (سفید گذارده شده نیم صفحه‌ای).

٦ـ سحر حلال (۱۰٦ـ۱٤۳) از اعلی شیرازی.

۷ـ قصیده در معما (۱٤٤ـ۱٤٦) از جمشید رومی کاتب (ش ۳/٤٤۹٥) بنام شهزاده سلطان محمد بن تهماسب حسینی بنظم با ماده تاریخ جلوس شاه در ۳٦ بیت (هریکی معمای کلمه‌ای) در ۷۲ مصراع.

آغاز: شهزاده:

در پی آن مه چه میگوید مدیحش انس وجان

هرزمانی دیده‌ام لعلی دگر سازد عیان

انجام:

از بهر جلوس شاه پاکیزه سرشت

بر تخت هری که شد زروپش چو بهشت

در ضمن رباعی و قصیده جمشید

هفتاد و دو مصراع بتاریخ نوشت

۸ـ رساله در معما (۱٤٦ـ۱٤۹) گویا از فکری بنام خان احمد بنثر ونظم.

آغاز: بسمله. قصیده ای که هرمصرعش از راه عدد حروف مطابق تاریخ سال است.

انجام :

پی سال آن بادوصورت‌نمای چهاری و قلب دو بر نه رقم

(۹٤٦) رباعی :

فکری که ز بحر لطف درها برچید

پنجه دو تاریخ بملک رشته کشید

بسیار لطیف آمده هر تاریخش

این لطف کسی بهیچ تاریخ ندید

٤٥١٦

نستعلیق سدهٔ ۱۳، آغاز وانجام افتاده .

۱۱س۹×۱۲ ، ۲۳×۱۶٫۳۸۸ ، کاغذ فرنگی رنگارنگ ـ جلد تیماج سرخ ضربی .

منشآت

ازقائم‌مقام فراهانی است (ابیات ٤۷۱ و ٤۷۸ و ٤۹۵) .

٤٥١٧

نسخ و نستعلیق شیخ محمدبن حاج‌علی‌اصغر سمنانی فانی صوفی پیرو گوناباد بهادر ۱۳۰۸ و ۱۳۰۹ و ۱۳۱۰ و ۱۳۱۹ ، عنوان شنگرف ، شعرهای فارسی و عربی در ۷۳ـ۷۷ و ۸۴ـ۸۵ هست ، شعر نویسنده در برابر صبح در دو جلد هست بخط خود او ، او نسخه را در ۱۴ محرم ۱۳۴۶ گویا پس از بخشیده بود .

۳۱س۷×۱۶ ، ۲۱×۱۳٫۴۳۴ ، کاغذ فرنگی ـ جلد مقوا .

مجموع ۵۶

۱ـ المشاعر (۱ـ۵۲) از صدرای شیرازی است .

۲ـ تفسیر سورهٔ الاخلاص (۵۳ـ۶۱) از ابن سینا .

۳ـ شرح آداب البحث (٦٢ـ٦٩) از مولانا محمد حنفی تبریزی بر رسالهٔ ایجی (۵۹) در ص۷۰ تفسیر «عینان عینان لم یکتبهما قلم» از آغاز قسمات هست.

٤ـ رسالة فی صلوة الجمعة (۷۱ـ۷۲) ازمیرداماد که این نماز را در زمان خود بابود مجتهد عادل واجب تخییری وافضل دوشق آن میداند.

آغاز: بسمله. الحمد کله لولی الوجود کله والصلوة التامة العامة منه و من صفوة ملائکته علی صفوة بریته سیدالبشر و آله. فلقد استفتینی اسجل الله لك سجال الفضل و الرحمة و اسبل علیك اسبال الفیض و النعمة و فقهك فیمایعمه المتفقهون و ینبهك علی مایغبط به المتفکهون فی امرصلوة الجمعة.

انجام: انه ذوفضل عظیم و رحمة واسعة و کتب مسئولا احوج المربوبین الی الرب الغنی محمد بن محمد یدعی باقر الداماد الحسینی و السلام علی محمد و آله الطاهرین و رحمة الله وبرکاته.

۵ـ رسالة فی حساب الانملة(۷۸ـ۸٤)از احمد حسنی یمنی (ف۸۳۶ـ کویاهمان ش۱/۳۵٤۷ ص ۳۳۱ فهرست سعد طلس).

آغاز: بسمله. المنان باللطف و الارشاد والحمدلله رب العالمین ملهم کیفیات عقودالاعداد... فیقول... احمد الحسینی الیمنی نظم الله حاله وحال سلفه من الاباء و الاجداد... هذه رسالة فی بیان ضبط عقودالاعداد و تفاصیل صورها... [مقدمة] الصور التی وضعها اهل الحساب.

انجام: لان الجود علی کل مستوجب واجب و البخل علی کل مصیب صائب کمافال محمدابن ادریس الشافعی.

٤٥۱۸

نستعلیق اسدالله بن علی‌اصغر تبریزی در۳ شعبان ۱۲۴۴ باشعرفارسی اودرصنع، عنوان ولنشان شنگرف، حواشی باالشان «عنده».

۱۵س۶×۱۴، ۳۴۰×۱۳۰۵ کاغذ فرنگی نخودی ـ جلد تیماج مشکی.

تشکیکات فی قواعد منطقیة مع تحقیقاتها

از عبدالله جیلانی بمربی در دو باب : تصورات ، تصدیقات و شبهاتی که در این دوباب هست آورده وهریك را پاسخ گفته است دراین رسالهٔ بسیارسودمند پادشده از دوانی و خود مؤلف بایدازمتاخران باشد .

آغاز: بسمله . الحمدلله ذی الرحمة والغفران لاهل الذنوب والعصیان ... وبعد یقول . . . عبدالله الجیلانی هذه رسالة محیطة بتشکیکات فی القواعد المنطقیة مع تحقیقاتها جمعتها فی عبورسنین واعوام ومرورشهور وایام للذین آمنوا واطمئن قلوبهم بالعرفان ... باب التصورات : تشکیکاتفالوان ان التصدیق لایستفاد من التصور وکذاالامر فی التصور ... الجواب بحیث یندفع التدافع .

انجام : وانما لم یذکروه اعتماداعلی التنبیه لهذا المعنی بادنی تامل فتامل.

۲۰۱۹

استعلیق ج۱۰۲۳/۱ درش۱ واز آثارافاده وعنوان‌شنگرف ، درص۵۸ «زایجة طالع‌سنة العالم فی شهرشوال سنة ۱۱۱۳هجریه» است ، ش۳و۴ بهمین خط .
۱۸س۸×۱۴ ، ۱۲۴ص۱۲×۱۸ ، کاغذ سیاهانی ـ جلدتیماج قهوه‌ای سیر .

مجموع ۵۵

۱ـ جامع‌القرائات(۲ـ۵۷) ازمحیی‌الدین‌بن‌بدرالدین انادی که بنام‌شاه‌اسمعیل در ۹۳۰ (ص۱۰) ساخته است (ف۹۷۲ ـ استوری ۲:۸۰۲) .

۲ـ رسالهٔ تنبا کو (۲۲۷ ـ ۲۴۳) از محمد ابراهیم ذوالشرفین کرمانی بنام ابوالبقا عبدالوهاب حسینی کرمانی درزمان شاه صفی دربارهٔ مقدمه در بیان تعریف و وجه تسمیهٔ تنبا کووپنج فصل : اقسام‌آن ، موجبات آن ، واجبات‌آن ، مستحبات‌آن ، مکروهات‌آن ؛ وخاتمه در محرمات‌آن .

دره‌پیاچه یاد شده از منع خوردن شراب وامر بکشیدن تنباکو از طرف شاه صفی وتاریخ جلوس او در ۱۰۳۸ (انه ظل‌الله ، ظل‌حق) ونوشتن این رساله درهنگام همین نهی وامر بنام رساله‌در بیان تعریف تنباکو واقسامش وموجباتش وواجباتش ومستحباتش ومکروهاتش ومحرماتش، شعر خود او وشاعری ملك نام در آن هست .

آغاز: بسمله. ویه ثقتی. حمدبی‌حد وثنای بی‌عد معبودی را سزد که‌فهم‌صاحب خردان بکنه کمالش نرسد .

انجام: وبی‌تابانه بعرض حال و اظهار مافی‌الضمیر میپردازد .

۳ـ جنگ (چسته گریخته درهمهٔ این دفتر) شعرهای فارسی امین‌الدین‌محمد [کرمانی] نوشتهٔ کسی که در شب شنبه ۲۵ صفر ۱۰٤۲ درغار قنبر از خود او شنیده بود(۱) وچندرباعی ماده تاریخ مرگ امیر تاج‌الدین محمود در ۹٤۱ و مرگ امین شمس‌الدین محمد پسرش در۹۹۳ و تولد میرزا محمد قاسم در ۱۸ ع/۹۷۷/۲ و میرزا محمدزمان در۹۸٤ و میرزا ابوطالب در ۹۸۳ و معز محمد ابراهیما در۹۸۹ از نامی (٦۹) وشعر اوحدی (۷۰) وسحابی نجفی (۷۱) وچند رباعی صوفی (۷۳ و ۸۵) و یك رباعی محیط ویك بیت (۸۷) و تاریخ تولد رفیع‌الدین محمد در ۱٦ ذی قعدهٔ ۱۰٤۲ (۱۲۷) وقطعهٔ فارسی قاضی ظهیرالدین عمرخجیصی در تاریخ مرگ محیی‌الدین‌محمد قاضی کرمانی (۱۵۰) و ماده تاریخ مرگ شهر یارزادگی میرزا عبدالخالق در۹۹۷ بفارسی و سرودهٔ میرشمس‌الدین محمد (۱۹۹) وقطعهٔ سخی کرمانی دراستقبال انوری (۲۰۵) ونان وحلوای شیخ‌بهائی(۱۳۳ـ۱۵۰) وبندی دربارهٔ بیماری دردمفاصل‌بفارسی (۲۱۱ـ۲۲٤) وفتوایی درارث بفارسی (۲۲۵ـ۲۲٦) گذشته ازینها عباراتی بعربی بنظم ونثر درادب وتاریخ وازنهج‌البلاغه باترجمهٔ آن وداستان حجاج درآن هست .

۶۶۳۰

نسخ و تعلیق اسدالله مافی میرداری درروز پنجشنبه ۱۸ ذی‌حجهٔ ۱۳٦٦ درمدرسهٔ میرزاجعفر برای حاجی‌قاسم منجم‌باشی، عنوان شنگرف .

۱۵س۸×۱۱ ، ۱۵س۱۶×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج مشکی.

اشعار وائمان

ازعلاء علی‌شاه بخاری است (ف ۸۳۱ ـ استوری ۶۱:۲) .

٤٥٢١

نسخ و نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، آراسته‌بزروشنگری ولاجورد ، جدول زر ولاجورد وشنگرف وسبز، شعرهای بالای صفحات شنگرف .

۲۲س۱۴×۱۲ ، ۲۲س۱۶×۱۶ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا .

تقویم

دفتر سنه یازدهم سالنمای ۱۳۱۰ هجری برابر با ۱۲۶۲ یزدگری است بانام شیرازاز حاجی میرزا احمد منجم شیرازی ازروی زیج محمد شاهی (ذریعه ۴۰۲:۸) .

٤٥٢٢

نستعلیق سدهٔ ۱۴ عنوان نسخ درشت‌تر.

۱۵س۷×۱۴ ، ۱۵س۱۲×۲۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج سبزضربی‌مقوایی .

مجموعه

۱ـ سر گذشت وسیرت‌نامه (۲ پ ـ ۱۳۳ر) رساله‌ایست در سر گذشت‌ومقامات شمس‌الدین حبیب‌الله میرزا مظهرجان جانان وجانشینان اوازشاه غلامعلی شاه عبدالله علوی مجددی دهلوی و گزیده‌ایست از کتاب مولوی نعیم‌الله باجازهٔ اودرهجده فصل وداستان گروههای نقشبندی‌مجددی وقادری وچشتی وچهارپیر : سیدنورمحمدبداونی وحاجی محمد افضل وحافظ سعدالله و شیخ‌الشمس محمد عابد درآن هست . در فصل هفدهم آن سر گذشت چهل وشش تن ازسرغین چشتی قادری آمده است.

آغاز: بسمله . حمدله ... امابعد میگوید ... عبدالله معروف به غلامعلی ... این رساله‌ایست مختصر و منتخب از کتاب ... مولوی نعیم‌الله در احوال ... شمس‌الدین حبیب‌الله حضرت میرزا جان‌جانان ... و احوال خلفای ایشان ... مشتمل است بر هژده فصل.

انجام: این که متضمن بعضی فوائد بود تبرکا نوشته فالحمدلله کما یحب ربنا ویرضی وصلی‌الله علی سیدنا محمد وعلی آله و اصحابه وبارك وسلم تسلیما کثیرا کثیرا.

۲ــ سر گذشت وسیرت‌نامه (۱۳۴ر-۱۷۳ر) ازعبدالغنی مجددی وتکملهٔ رسالهٔ سر گذشت وسیرت نامهٔ شمس‌الدین حبیب‌الله میرزا مظهرجان‌جانان شهید ساختهٔ شاه عبدالله شاه غلامعلی که از دیگر یاران درآن یاد شده وسر گذشت خود جان‌نان بخوبی درآن نیامده بود وعبدالغنی ازروی جواهرعلویه عم‌شاه‌فقیررؤف احمد این رسالهٔ‌ها را نوشته و از آگاهیهای خودهم درآن گذارده است . دوقصیدهٔ خالد شهر زوری گردی یکی بعربی ویکی بفارسی در پایان آن هست .

آغاز: بسمله. بعدحمد وصلوة گرفتارخود بینی ومنی درویش داریش عبدالغنی مجددی اظهارمینماید که درین اوان بحسن سعی ... عبدالرحمن‌خان رسالهٔ مؤلفه در ذکرحالات ومقامات حضرت شمس‌الدین حبیب‌الله جناب میرزا مظهرجان‌جانان‌شهید رحمة‌الله علیه درقالب طبع درآمد.

انجام: میرنقش‌علی کسب‌نسبت‌ازحضرت ایشان نموده بلکهنوساکن‌شدند.

۴۰۲۳

نستعلیق سدهٔ ۱۴ ، عنوان وآیات شنگرف ، جدول‌زرین.
۹س۷×۱۳ ، ۱۴س۹×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدهٔ‌مکمل میزه‌طوایی.

نخبة الزواه

از نصرالله بن محمد حسین دماوندی مؤلف رسالهٔ ناصریه (ص ۹) بنام میرزا آقاخان صدراعظم .

آغاز: هوالعزیز . بسمله . وماالنصرالامن عندالله العزیزالحکیم.

منت خدایرا که همایون و کامیاب

از عقدهٔ کسوف برون آمد آفتاب

... وبعد این چند کلمه ایست‌مسمی به نخبةالوزراء که ... ابن ... حاجی محمد حسین‌نصرالله دماوندی درمراتب وزارت ولوازم صدارت جسارت وعرض‌مینماید.

انجام افتاده : چهارم رعایت جانب خلایق ... بغایت رنجورشدند.

٤٥٢٤

نسخ‌عالی ونسخ محمدزمان‌بن حاجی هلاله‌اردوکانی‌درروزیکشنبه۱۹ذی‌حجهٔ ۱۲۱۹، نشان‌شنگرف.
۱۸س۷×۱۲ ، ۳۵۲ص۱۰×۱۶ ، کاغذ فرنگی‌کبود - جلدتیماج‌مشکی.

شرح‌شواهد شرح‌قطرالندی وبل‌الصدی

ازدانشمندی شیعی وشرح فارسی لغوی ابیاتی‌است که درتألیف‌ابن‌هشام‌همان شرح قطرالندی، گونه‌آمده یاآوردن شعرهای فارسی (ذریعه ۱۳:۳۳۹) .

آغاز افتاده : است مثل زعفران امروز ... لقدرایت عجباماذامسا ، عجائزا مثل السعالی خمسا ... شاهد درامس است که واقع شده مفتوح .

انجام : فان تره بالیاء یومافکتبته‌بیاء والافهویکتب بالالف یعنی‌اگربه‌بینی اورابیاء ... والاپس اوبالف است که بالف نوشته شود.

٤٥٢٥

نسعلیق ۹۲۹ ، عنوان ونشان ورقم شنگرف ، جای‌جدولهاسفیدگذارده شده ، سی فصل دارد ودرمی‌آن درنشانه‌های روزهای‌هفته‌وماهها وسی‌ام درمعرفت‌اصولی‌که بدان احتیاج‌افتدوراختیارات.
۱۵س۸×۱۲ ، ۴۸ص۱۲×۱۷ ، کاغذ سمرقندی - جلدتیماج مشکی‌ضربی.

شرح صی فصل

از گمنام وبفارسی وتاریخ تألیف درروز آدینه ۱۸ع۲/۷۲۷ (۱۹ خرداد۶۹۶)در فصل۶ دیده میشود (ف۹۱۷ ـ مدرس ۲۲۷).

آغاز افتاده : حمل کردند ومصنف رساله تغمده الله بغفرانه در مطلع رسالهٔ مذکوره فصلی یاد کرده است م در حروف جمل وآن بر ترتیب ابجد است بدین گونه (ازفصل یکم).

انجام : وبزین قیاس وما درین مختصر برین قدر اختصار کردیم اگر کسی زیادت ازین خواهد با دیگر کتب ازین فن رجوع باید کرد والله اعلم ح توقع بالطاف ناقدان فضیلت آنکه چون برعثرات این [بی] بضاعت که از کم بضاعتی صادر شده است واقف گردند پردهٔ اغضا وبرقع اصلاح دریغ نفرمایند. تم سنة تسع وعشرین وتسعمائة.

٤٥٢٦

تعلیق سدة ۹۰۸ ، عنوان شنگرف ، یادداشت تولد فرزند بنام نظام الدین علی در پنجشنبه ۹۷۷/۴/۶ در ارهست .

۲۲س۷×۱۱ : ۳۸۰-۱۲×۱۹ ، کاغذ سمرقندی ـ جلد تیماج زرد ضربی .

مجموعه

۱ـ رسالة فی الناسخ والمنسوخ (۲ پ ـ ۱۳ پ) نخست یك باب است در بارهٔ تعریف نسخ وچهار فصل دربارهٔ اقسام آن ونسخ اخبار و سوری که در آنها نسخ آمده است وشناختن ناسخ ازمنسوخ وحد نسخ سپس آیتها ای که در هر سوره ای نسخ شده بترتیب سور ازفاتحه تاناس (طوس ٤:٤٥٨).

آغاز: بسمله . الحمدلله الذی لم ینسخ من آیة الاوقد اتی بخیر منها اومثلها . . .

وبعد فان من ادعى التفقه في الشرعيات التي هي معالم الدين ولم يعرف الناسخ من المنسوخ كان مثل الحمار في الطين ... وانا وان اوردتها في تفسير القران في خلال الكلام على علم البيان مؤلف في ذلك مختصرا يكون للمتعلم تبصرة للفقيه والعالم تذكرة اكفيهم مؤنة الدلب وصعوبة التفتيش و الطلب .

انجام : المعوذتين واختلف في نزولهما (تم الكتاب بعون الله وتوفيقه).

٢ ـ حاشية شرح المختصر (١٤ ب ـ ٨٠ ر) از احمد بن يحيى بن محمد بن سعد تفتازانى (ش ٤٤٠٠ و ٤٩٠٩).

آغاز: بسمله . نحمدك انما اختار الحمد على الشكر مع ان المتبادر من العبارة ان المحمود عليه منها نعمة انشراح الصدر وتنوير القلوب . . . للعمل بموجب الحديث المأثور .

انجام : انت خبير بان المعنى الذى ذكره الشارح غير ظاهر العبارة والله تعالى اعلم . هذا آخر ما اردنا ايراده من الفوائد اللطيفة و الفوائد الشريفة التى اخذت بعضها من مشاهير الائمة الاعلام و مفاخر الائمة الكرام ... واستخرجت كثيرا منها بقريحتى القريحة وفكرى الجريحة على شرح التلخيص المسمى بالمختصر في فن المعانى والبيان المنسوب الى جدى لازال كاسمه المسعود سعدا في الخيال (؟) في شهور سنة ست وثمانين وثمانية قد كتب المولى الفاضل المحقق والنحرير المدقق المصنف ادام الله تعالى ظله على رؤس الافاضل والاهالى في ذيل هذه الحواشي : حرره مؤلفه الفقير الى الغنى احمد بن يحيى بن محمد بن سعد التفتازانى اوصله الله تعالى الى جميع الامال و الامانى بحق محمد المرسل واولاده العظام عليه وعليهم السلام من الملك العلام و السلام والاكرام.

٤٥٢٧

نستعليق سدهٔ ١٣ ، عنوان و نشان شنگرف.
١٢س٨×١٤ ، ١٣٢×١٣٣×٩٠ كاغذ فرنگى نخودى ـ جلد تيماج مشكى.

رساله در رمل

بفارسی وقواعد عملی آنست .

آغاز افتاده : تاچه شکل افتاده است اگر شکل سعد باشد دلیل کندبرفوت نفس وشوکت و اعتدال هوا و نیکویی حال سایل .

انجام : دلیل کند که سفر بجانب جنوب واقع شود .

٤٥٢٨

نستعلیق ، صفرسنهٔ ۹۱ (؟ یا ۱۲۹۱) ، ورش ۲ ، ش ۱۵ ، ۴ بهمین خط .

۱۷س۸×۱۴ ، ۱۵۹ص۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوایی .

مجموعه

۱ـ گنجینه (۱ پ ـ ۱۵۰ پ) از نشاط .

۲ـ کنوزالرموز (۱۵۲ ر ـ ۱۵۵ پ) در ده فصل و یك خاتمه است .

آغاز: بسمله . حمدله... اما بعداین رساله‌ایست مشتمل برخلاصهٔ اقوال علما... منطوی بر ده فصل وخاتمه وهرفصلی خاصیتی مخصوص است ومسمی شده بکنوزالرموز.

انجام : دهم تواضع وخوش خلقی نمودن والله بحقایق الامور .

۳ـ اصول دین (۱۵۶ر ـ ۱۵۸پ) بنظم فارسی بروش شیعی .

آغاز:

هر کرا بر سر هوای اولوی لالا بود
باید این سلك گهر را طالب و جویا بود
از اصول دین شنو کان پنج آمد در عدد
اولین توحید کان اصل اصول ما بود

انجام :

از اصول دین شنو پنجم که میباشد معاد

عود روح وحشر اجساد وجزای ما بود

٤٥٢٩

نستعلیق شاه وردی درسنهٔ ۱۰و۱۱ ، جدول زرومشکی ، اندازه بیاضی سطرچلیپا ۴×۱۱ ، ۶۷×۱۴ ، کاغذ سمرقندی ۵ جلدتیماج عنابی ضربی.

جنگ

شعرهای فارسی است گردآوردهٔ شاه وردی که رقم او در ص۱۱۶ دیده میشود وچنین است نام سرایندگان شعرها:

سعدی ۱ ، جلال ۳ و۱۰۳و۱۱۲ ، اوحدی ۷و۲۸ ، عراقی ۱۱ ، عطار ۱۲و۶۸، عبدالمجید ۱۳و۲۹ ، امیر ۱۶ ، رکن ۱۷ ، سلمان ۳۵و۴۳ ، عماد ۳۷و۵۹ و ۱۲۳ ، اوانی ۳۹ ، حافظ ٤٤ ، سعدی ٤٨ ، فتحی طاوسی ۵۵ ـ ۵۶ ، عراقی ۵۸ ، حسن ۵۸ ، جمالی ۶۳و۱۲۲ ، مولانا۶۵، خواجو۸۳ ، احمد جام ۸۵ ، مانی بخط شاهوردی ۱۱۶، جامی ۱۲۰ ، طالب ۱۲۵ .

٤٥٣٠

نستعلیق آقازین‌العابدین اشتهاردی ازسنهٔ ۱۱و۱۲ ، عنوان شنگرف ، جدول‌زرین‌ولاجوردی، متن زراقشان ، باسرلوح زیبای زرین .

سطرچلیپا ۴×۱۰ ، ۵۳×۷۵ ، کاغذ سپاهانی متن لخوری حاشیه سفید ـ جلد تیماج عنابی زرگوب ترنجی عطف ودرون تیماج سبز.

جنگ

شعرهای فارسی است و گردآورده ونوشتهٔ آقازین‌العابدین اشتهاردی برای وزیر

آصف‌الدوله بهادر هزبرجنگ . درص ع آمده « بیاض منتخب خط خوش‌نویس پنجاه و دوورق ورقی یکتومان قیمت نازل آنست» درپایان (ص۱۰۳) آمده : « منتخب اشعار پنجاه ودوورق بخط آقازین‌العابدین اشتهاردی‌افشان جدول طلا ملاحظه شد».

چنین است دیباچهٔ آن : « بسمله . این مجموعه انموذجی است تحفهٔ درگاه فلك اشتباه نواب‌عالی‌جناب .. الامیر ابن‌الامیر ابن‌الامیر الوزیر ابن‌الوزیر ابن‌الوزیر وزیرالممالك آصف‌الدوله بهادر هزبرجنگ . . گرقبول افتد زهی عزوشرف » چنین است فهرست نام سرایندگان شعرهای فارسی که در سراسر این جنگ آمده است : صایب ۳ ، قیصر ۷، سعدی ووفائی (؟) ۸، خسرو دهلوی و محمدقلی‌سلیم ۹ ، سیدمحمد جامه باف وجامی ۱۰، خواجه هاشمی (؟) وشاپور ومیرمحمدباقر داماد ۱۱ ، نثاری (؟) وآصفی و سراج‌الدین علی خان آرزو ۱۲ ، شیخ حزین ۱۳ ، خالص استرابادی ۱٤ ، قاسم کاهی و نظام دست غیب وهمدم ۱۵ ، حسن‌بیك گرامی و طالب‌آملی ۱٦ ، کمال خجند ۱۷ ، میرزا جعفر واعب و مشتاق وزکی همدانی و جدایی ۱۸ ، هلالی و الهی همدانی ۲۰ ، جلال سپهری وصیلی ۲۱ ، مانی شیرازی وسام میرزا ۲۲ ، حیرت وشیخ علی‌نقی کمره‌ای ۲۳ ، صیدی تهرانی، وقیئی لاهیجی ۲٤ ، همایون سمرقندی‌و کریم خوارزمی ۲۵ ، میرفضل ثابت و آصفی و فیضی ۲۹ ، میرزا داراب جویای تهرانی ۳۰ ، دانش و کاتبی ۳۱ ، حافظ ۳۲ ، عبدالباقی تبریزی‌وابدال صفاهانی و ملا قاسم کاشی ۳٤ ، اشرف ونزهت ۳٦ ، ملایگانهٔ بلخی ۳۷ ، تجلی ومجد همگر ٤۰ ، ظهیرفاریابی ولسانی ٤۱ ، شاه اسمعیل وشیخ یعقوب صیرفی وسحابی ٤۲ ، طاهروحیدومحمدامین کوسه وضمیری سپاهانی وآقارضی سپاهانی ٤٤ ، شفایی سپاهانی ومجدای تهرانی و سالك قزوینی ومیریونس ابهری ٤۵، قاسم‌بیك حالتی ورضایی کاشی ووحشی‌جوشقانی وامیرهمایون اسفرایینی ٤٦ ، امیرشاهی هروی وشانی تکلو وحسن‌بیك تبریزی ٤۷، میرزا فصیحی ٤۸ ، فضولی بغدادی و میرزا بدیع سبزواری ٤۹ ، میرزا رضی دانش و ملافخرالدین ترشیزی و بسحق اطعمه ۵۰ ، سلطان سلیمان قیصرروم ۵۲،میرزاشرف

وقاسم گونابادی و حیرانی و حیدر کلیچهٔ هروی ۵۳ ، رازی شوشتری و جمال کاشی ۵٤ ، میرزا ابراهیم ادهم وخالص ومیرسیدعلی سید و ... پولاد گرجی ۵۵ ، مفیدبلخی ودلاورخان نصرت واخلاص‌خان واثق ومخلصای کاشی ۵۶ ، میر نجات و میرزا جلال اسیر ۵۷ ، خواجه غیاث یزدی و میرزا راجه ومیرزا جعفر و نصیرای همدانی ۵۸ ، میرزا ابراهیم وملامحمد باقرشیرازی وملاعبدالباقی همدانی ۵۹ ، ملا زکی همدانی و ملا شکوهی و مرشد بروجردی و واقف خلخالی ۶۰ ، تاجای خراسانی و خضری خوانساری و محمد صالح ستار ۶۱ ، ملامفردهمدانی و بیرام‌بیك سامعا وملاشوکتی سپاهانی و حاجی صادق سپاهانی ۶۲ ، حکیم کاظما وعنوان وقاضی ناصر بخاری ۶۳ ، شیخ محمدعلی حزین ۶٤ ، مخلصای کاشی ۶۷ ، سیدعلی مهری وسلمان ساوجی ۶۸ ، قاسمی وحاجی محمدجان قدسی ۶۹ ، شفیعای اثر ۷۰ ، ابوطالب کلیم ۷۲ ، بابا فغانی وشوکت بخارایی ۷۶ ، ملامحمد سعید اشرف ۷۷ ، ملاطاهرغنی ۷۹ـ۱۰۱.

پاره ای از نامهای شاعران که بشنگرف نوشته شده پاك شده و درست خوانده نمیشود و پاره‌ای ازنامهاهم درچندین‌جا آمده است .

٤٥٣١

نستعلیق محمد سعیدبن محمدقلی جلالی منشی دیوان اعلی (با خط خوردگی در نام او) در ۱۱۰۲/۱٤۱۵ ، عنوان ونشان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، باده‌سرلوح زرین ولاجوردوسرخ ، صفحه ۱۵و۱۶ حاشیه‌سازی شدهٔ بزر .

۱۴س×۷ ، ۱۴×۳٫۶۸ × ۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد روغنی بزر وشنگرف و لاجورد آراسته درون سرخ باحاشیهٔ گل بوته‌دارمشکی.

دیوان

ازسعدالدین محمد رقم‌مشهدی‌پسرخواجه‌غیاث‌الدین (ذیعه۹۴:۳۵۱ـ ریو۳۳۲ نصرابادی۸۵)

بنام شاه سلیمان صفوی بابك دیباچهٔ منثور مسجع (۱ـ۱۳) وغزل بترتیب تهجی (۱۵ـ۳۳۳) نزدیك ٤۵۰۰ بیت.

آغاز: بسمله.

یا من بدا جمالك فی کل ما بدا

بادا هزار جان مقدس ترا فدا

تقدیس مناسب ظهور بارقهٔ ازلی و ملایم تجلیات شهود لم یزلی ...

سر گردن فرازان در کمندش هما درسایهٔ چتر بلندش

... بسمله.

ای هرزبان بذکر تو گرم فسانه‌ای

عقد سخن ز سبحهٔ حمد تو دانه ای

* * * *

راقم نداشت چاره پریشان دماغیم

زین بیشتر که‌زاغ سخن داشت شانه‌ای

انجام:

دل خود را نباید کرد تا کی زاسمان خالی

سبك مغزی بسی دیدم ازین گوی میان خالی

* * * *

نگشتم تا گرفتار وطن راقم ندانستم

که‌ازدام وقفس هرگز نباشد آشیان خالی

٤٥٢٢

نستعلیق الله‌وردی پسر سهراب قزلباش قراقویونلو در ۱۴۹۰ درش ۱ ، ش ۴۳ و در ۱۴۹۵ ، همه در قم بپاشخط . یادداشتهای تولد ۱۲۸۸ تا ۱۳۱۷ در ش ۱۹۵ و ۲۴۸ هست.

۱۴س۱۱×۱۴ ، ۲۴س۱۷×۲۱ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج مشکی ضربی.

مجموعه ۵۹

۱ - دیوان (٤ - ۱۹۵) از همتی انگورانی وغزلهای ترکی است از حرف ب تا حرف ی و شعرهای مذهبی نیز دارد.

آغاز: من کلام همتی.

کراوز که پادشاه لرزر باغشلار سنیم شاهیم بویولده سبر باغشلار

....

اگرچه همتی چو خدور گناهی

غم چکمنی خواجه مشر باغشلار

گلشن نشین عشقه سر چمن نه حاجت

شمشاد سایه پرور یا نارون نه حاجت

....

سمع اول که همتی نتك هر بیتی بر گوهر دور

بحر محیط ایچنده درعدن نه حاجت

سر الله مظهر حق حل مشکلات

اولدور صفات احدیله که عین ذات

(پس ازین چهار سطر یست از نویسندهٔ نسخه و سپس آغاز دیوان است) هذا کتاب دیوان همتی انگورانی . بسمله .

یا علی یا ایلیا یا ابوالحسن یا بوتراب

عزتنگ قربنده کیمدور بوتراب

عرش و کرسی مهر و ماه چرخ هم لوح و قلم

جمله فرمانبنده دور بان خاك و بان

انجام :

بندهٔ نیدنگ بندهٔ سید رحمتی　　بندهٔ نیدرنگ اکسوك اتمنگ همتی
بسی نها یتدر خطا و ذلتی　　عفوقیل اولاد آلنگ حرمتلی
یا علی الله الله یا علی　　مشکلم بگشای بالله یا علی

در ص ۱۹٦ـ۱۹۷ و ۲٤٥ـ۲۵۰ هم شعر های او است و غزلی بترکی شاید از دیگری . درص۳ شعرترکی سایل است وچندبیت فارسی .

۲ـ دیوان (۱۹۸ـ۲٤٤) از مغربی و گزیده‌ایست ازدیوان او . درص۲٤٤ـ۲٤٥ مخمس است ازاین غریب باتخلص غریبی .

٤٥۳۳

نستعلیق ملاّف باجوهر .
۲۳س۹×۱۷ ، ۲۱۶ ، ۱۳×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌مشکی .

سرگذشت ومنشرنامه

ازحبیب‌الله‌خان پژمان عالم اسرارتاتاریخ ۱۳۵۰ برای خودش . در آن شعرالفت اصفهانی (۷) وغزلی از مسافر باعنوان یادگاری حاجی سیدحسن لاهجانی کشمیری درخانهٔ کربلایی‌غلامحسین‌خان‌در۱٦ج۱/۱۳٤۸(۳۰ـ۷ـ۳۸)(۲٤۸)وغزل‌مسکین‌مورخ ۲۲شوال ۱۲۷۱(۱۷۱) وغزل‌ورباعی منورعلیشاه حقانی شاه حیاتی مورخ۲ع۲/۱۳٤۷ بخط خود او (٤۵) وغزل علی قهپایی بخط خوداو در ۲۹ رجب ۱۳٤۹(٤۵۹ـ٤٦۰) وعلی‌اصغر مستوفی گرکانی (۵۳۳) وچند رباعی ازمؤلف درآغازنسخه هست.

آغاز: بسمله ۱ بنام خداوند بخشندهٔ مهربان آن یکتا کریم ورحیمی که از پرتوذاتش مابندگان مدت عمررا آسایش نموده .

انجام : بعدها هم بادی ازما خواهید فرمود.

٤٥٣٤

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان شنگرف ، نسخه برابر است با س۹ص۳ تا س۱۵ ص۲۳۸چاپ ۱۳۲۰ق.
۱۵س۶×۱۳ ، ۲۹۹ص۱۲×۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج مشکی ضربی مقوایی.

الارشاد فی معرفة حجج الله علی العباد

ازشیخ مفید است (ذریعه ۱:۵۰۹).

٤٥٣٥

نستعلیق گویا ازخودمؤلف ، در۱۳۹ص.
۱۴س۱۰×۱۷ ، ۳۷۵ص۱۴×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوالینگورسبزمقوایی.

سفرنامه

ترجمه‌ایست ازسفرنامهٔ شاردن درایران از « سید محمد » (ص ع) در فهرست منزوی (ص۹٦۲) از ترجمهٔ سید ابوالقاسم نژند یادشده و ترجمهٔ هفت جلدی آنهم در ۱۳۳۸ خ درتهران بچاپ رسیده است . نسخهٔ ما جلدنهم است و « اول مسافرت مؤلف ازاصفهان ببندرعباس ومراجعت باصفهان» .

٤٥٣٦

نسخ سدهٔ ۱۱و۱۲ هرسه‌سطری درهرصفحه بنسخ درشت‌ترزرین وهرصفحه‌درجدول‌زروشنگرف ولاجورد وآراسته باشکل وبوته ودایرهٔ رنگین باسرلوح زیبا وآراستهٔ زر ورنگهای دیگر ، نسخه از سورهٔ یس‌است.
۹س۹×۱۵ ، ۴۴ص۱۶×۲۲ ، کاغذسپاهانی‌کلفت ـ جلدمقوااگرووعطف‌قهوه‌ای.

قرآن

کتاب آسمانی پیامبر اسلام است.

٤٥٣٧

نستعلیق ۱۲۳۰ ، عنوان و نشان شنگرف ، جدول زرولاجورد ، نسخه از نسخهٔ نخستین کتاب است، درص۶ آمده که پاره‌ای از آن نوشتهٔ خود نشاط است .

۱۲س۷×۱۵ ، ۵۱×۱۵×۳۳ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج زردمقوایی گردمشکی.

گنجینه

ازمیرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط است (حقوق ۱۷۸ ـ مشار ۱۳۲٤).

٤٥٣٨

شکسته نستعلیق شعبان ۱۲۲۹ ، عنوان شنگرف.

۱۵س۷×۱۲ ، ۵۸×۱۲×۱۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای عطف‌مشکی.

منشآت

ازمیرزا مهدیخان استرابادی است درست مانند نسخهٔ ش۷۹ج ادبیات(ص٤٦۹ نیزص٤٥۸) .

٤٥٣٩

نستعلیق عبدالکریم‌بن میرزا محمدعلی‌قرشی بخواهش میرزامحمدقلی در۱۲۳۸ ، عنوان شنگرف، سرلوح زیبابزرولاجورد وسرخ درآغاز ، جدول ولاجورد ، یادداشت ۱۲۹۴دارد.

۱۲س۱۱×۲۲ ، ۲۸×۱۷×۲۹ ، کاغذ فرنگی ـ جلد روغنی زرکوب مقوایی آراستهٔ برنگها و فرسوده .

انوار سهیلی

داستان کلیله و دمنه است بفارسی از مولی کمال الدین حسین کاشفی بیهقی سبزواری که بنام امیراحمد سهیلی ساخته است (ذریعه ۲:۴۳۰ ـ مشار ۱۷۰).

٤٥٤٥

نسخ سدهٔ ۱۱ ، عنوان ولقبان شنگرف ، جدول شنگرف ولاجورد ، آغاز از دیباچه افتاده و نام کتاب و تاریخ در آن دیده میشود ودرانجام میرسد بفصل ۹ جزو ۴ .
۳۶س۱۱×۲۲ ، ۳۲۵×۱۸۰×۳۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد لحاج زرد ضربی مقوایی عطف مشکی .

زینة المجالس

از سید مجدالدین محمدبن ابی طالب حسینی مجدی است که در ۱۰۰٤ بنام شاه طهماسب ساخته و درتهران چندین بار بچاپ رسیده است (مشار ۹۰۳) تاریخ در دیباچه وفصل ۲ جزونهم (س۳۸۰) آمده ونام شاه درپایان دیده میشود نام کتاب هم در دیباچه یادشده است . این کتاب درچاپی نه جزو وهرجزوی ده فصل است بجز ملحقات (دیباچه) نسخهٔ سپه (ش۱۸۰۹) دردیباچه ازاین خاتون محمدبن علی عاملی در گذشتهٔ پس از ۵ محرم ۱۰۶۸ مؤلف ترجمهٔ قطب شاهی در ۱۰۲۷ دانسته شده است ونیم صفحهٔ آغاز آن همان دیباچهٔ ترجمه قطب شاهی است پس از آن درست همین زینة المجالس مجدی است جزدربرخی ازچاپها وملحقات مجدی را هم ندارد جزبخشی از آن بعنوان فصل دهم ازجزونهم (گ۳٦۲ آن نسخه) سر گذشت آق قویونلو وتر کمانها هم در آن نیامده است . کتاب دراین نسخه هم « زینة المجالس » خوانده شده ولی دردیباچهٔ آن آمده که کتاب در ده جزو هر یك ده فصل است . تاریخ ۱۰۰٤ هم دارد در انجام چند سطری هست که در زینة المجالس مجدی دیده نمیشود . روشن نیست که مؤلف کتاب مجدی است یاخاتون آبادی . این نسخهٔ ما درنه جزو وهرجزوی ده فصل وبنام زینة المجالس است (دیباچه) .

(ریو ۲:۷۵۸ ش Or239 و۱۰۰٤.۳ ش Or 1765 و ذیل ش ۳۹۵ ، Or4607 ـ طوس ۳ : ۱۳۲ ش۱۱۷ ، یادداشتهای قزوینی ۵ : ۵۷ از ص ۷۷۷ روضات ـ ذریعه ۱۲ : ۹٤) .

٤٥٤١

نستعلیق محمدعلی گوناباری (جنابذی)در رمضان ۱۳۵۱ دربرگهای۱و۳۵و آخری ، خط دربرگهای دیگر کهتر و اندازه ۹و۱۰ شاید باشد ، جدول زرولاجورد ، متن زرافشان ، سرلوح زیبا بازرولاجورد وشنگرف ومشکی وسفیداب دردن آن نام کتاب .

۱۴ س ۷×۱۴ ، ۱۵۰ گ ۱۲×۲۱ ، کاغذ سپاهانی متن نخودی حاشیه زرد ـ جلد روغنی زمینه قهوه‌ای و آراسته بگل‌وبوتهٔ زرین درون سرخ.

بوستان

ازسعدی شیرازی است .

٤٥٤٢

نستعلیق راسعه وچلیپای حیدر بن ابراهیم حسینی در ۹۶۱ ، متن عربی درشت‌تر ، جدول وسنوربندی رولاجورد ، نسخهٔ پاکیزه وزیبایی است .

۷س۹×۱۵ ، ۳۹گ ۱۴×۲۱ ، کاغذ سمرقندی متن رنگارنگ حاشیه سفیدزرپاشی‌شده‌ـجلدروغنی زمینه سبز باگل‌وبوتهٔ رنگارنگ .

اربعین یا چهل حدیث

ازجامی است ومورخ ۸۸۶ (جامی حکمت ۱۸۲).

٤٥٤٣

نسخ ابراهیم‌بن‌اسماعیل‌بن ابراهیم مظاهری مازندرانی در خانهٔ غیاث‌الدین ورلجف‌درنیمه‌های ج۹۴۷/۲ در ش۱ (مقابله‌شده) و چاشت پنجشنبه ۸ محرم ۹۴۷ در ش۳ و روز آدینه ۴ رجب ۹۳۶ در حله در ش۴ و روز یکشنبه پایان ج۹۳۴/۳ در ش ۵ ، عنوان و نشان شنگرف ، باحواشی ، ش ۳ گویا بخط کاره تریست .

۱۵س۷×۱۰ ، ۲۱۲گ ۱۱×۱۶ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج‌مشکی

مجموعهٔ ۸۵

۱ـ شرح الفصول (۳ پ ـ ۸٤ ر) شرحی ازعبدالوهاب بن علی حسینی استرابادی بر ترجمهٔ فصول طوسی (ف ۵۹۳ و ۲۵۹۵).

۲ـ اجوبة المسائل (۸٤ پ ـ ۸۷ ر) پاسخ چند مسئلهٔ فقهی است بعربی.

۳ـ الاعتقادات (۸۷ پ ـ ۱۲٤ پ) از ابن بابویه قمی.

٤ـ منهاج الکرامة فی معرفة الامامة (۱۲۵ ر ـ ۱۹۸ پ) ازعلامهٔ حلی.

۵ـ اربعین یا چهل حدیث (۱۹۹ پ ـ ۲۱۷ پ) چهل حدیث شیعی است با ترجمهٔ فارسی بسبك تا اندازه‌ای کهن.

آغاز: چهل حدیث. بسمله. حمدله ... اما بعد این حدیثی است در فضائل دوازده امام و چهارده معصوم ... هر ان بندهٔ مؤمن که این حدیثها بخواند و بدین اعتقاد کند از محبان خاندان طیبین و طاهرین باشد.

انجام: یعنی اگر جمع شوند مردمان بدوستی علی ابن ابی طالب خدای تعالی آتش دوزخ را نمی آفرید. تم هذا الحدیث فی یوم الاحد فی سلخ شهر جمید الثانی سنة ۹۳٤.

نسخ سدهٔ ۱۲ و ۱۳، لغات و عبارتهای عربی شنگرف.

۱۲س ۷×۱۱، ۳۲۵×۱۰۵، ۱۵×۱۰، کاغذ فرنگی آهار مهره ـ جلد کیماج قهوه‌ای مقوایی.

مجموعهٔ ۸۶

۱ـ اصطلاحات صوفیان (۳ ر ـ ۵ پ) شرح اصطلاحات دیوان حافظ است.

آغاز افتاده : و التوفیق مقدمه در اسامی عشق عاشق دوستی محض‌را گویند ، معشوقه دوستی محض گویند وقتی که از دوستی دانند .

انجام : بوسه استعداد قبول و کیفیت کلام ومعنی کلام را گویند تمت‌دیباچه فی‌الزمان سلطان اعدل اکرم سلطان حسین میرزا بهادرخان علیه‌الرحمة.

۲ـ دیوان (٦٥ پ ـ ۲٦٤ ر) از حافظ شیرازی است با دیباچهٔ محمد گلندام وقصیده و ترجیع‌بند وغزل وساقی‌نامه وقصیده است .

۳۴۹۰

نستعلیق سدهٔ ۱۳ .

۲۳س۱۱×۱۹ ، ۱۳۲×۱۸۰۳×۲۴ ، کاغذ فرنگی ـ ۳جدمقوا .

مجموع ۴۵

۱ـ شرح دعاء العدیلة (۳ پ ـ ۱۰ پ) از شیخ علی مجتهد کرمانشاهی که بدرخواست یاران و یادداشتن کتاب ساخته است درذریعه (۱۳ : ۲۵۷ ـ ۲۵۸) ازین شرح یاد نشده است .

آغاز: بسمله . حمدله .... نسب‌الی بعض الائمة المعصومین ع الدعاء المعروف الموسوم بالعدیلة و هو و ان لم یتضح سنده الا انه ربما یقال ان علو مضامینه و رفعة بیاناته ... یغنینا عن البحث عنه .

انجام : ومنفس‌الکرب‌یاارحم‌الراحمین.

۲ـ جنگ (۱۰ ر ـ ۳۵ ر و ٤٤ پ ـ ۱۰۹ پ) پراکنده‌ها است بنظم ونثر و منشآت عربی و پاره‌ای بفارسی در ادب و کیمیا و فقه و « جواب بعضی از مسائل » فلسفی و کلامی شیعی بعربی وفارسی وقصیدهٔ فارسی ادیب کاشی .

۳ـ زوال وقبله (۳٦ ر ـ ٤۳ پ) ازمحمد یونس در یك مقدمه ودومقصد.

آغاز: بسمله . الحمدلله‌الذی لایکون لسلطنته و ابدیته واولیة زوال ... و بعد چنین گوید ... محمد یونس .

انجام : مقصد اول دربیان معرفت وشناسایی زوال است ... وصلات بسوی حق تعالی (ناقص).

٤ـ شرح ابیات‌التوحید (٦۲ پ ـ ٦۳ ر) شرح بیتهای خواجه عبدالله انصاری هروی : « ما وحدالواحد من‌واحد . . . » است‌بعربی‌مورخ‌شب آدینهٔ‌پایان‌شوال۱۲۹۲

آغاز: نسب الی‌العلامة الانصاری الهروی ... ابیات ینفی فیها التوحید ... اقول وماتوفیقی الابالله ... التوحید اثبات الوحدانیة و الفردانیة .

انجام : هذا ماسنح بخاطری الفاتر لبیان هذه الابیات لیلة الجمعة من آخر الشوال من سنة۱۲۹۲ وما کل من یغوص البحریخرج اللئالی والحمدلله علی کل‌حال.

۵ـ مفتاح خزاین (۱۰۹پ ـ ۱۳۲ پ)باشرح دره النظمیة که متن‌آن منظوم ومورخ ۱۲٤۵ است (نام آن تاریخ است) وهردوبفارسی و درتجوید.

آغاز: مفتاح خزاین این کلام است . بسمله .

ای نام تـ‌سمیت شده مفتاح هر کلام

وی از کلامت این همه عالم انتظام

شرح : ای حرف‌ندا مشترك بین عرب وعجم

انجام افتاده : هردو مرتفع شوند .

٤٥٤٦

نستعلیق سدهٔ ۱۳ -

۱۵س۷×۱۵ ، ۱۰۴ک۱۳×۱۹ ،کاغذ فرنگی ـ جلدایماج سرخ مقوایی،

کتاب درویش بچه

ازاسماعیل کرد که در ۱۲۷۵ ساخته و در بارهٔ داستان هوشنگشاه است و دو وزیرش آصف و فرزانه.

آغاز: کتاب درویش بچه. بسمله. یکتای لم‌یزل، کریم کارساز یکتای لم‌یزل

لاشریك له دنای بی بدل — پادشای بی باك بی غل غلل
بدری توفیق حی بهتا — بواچون تعریف‌نما هوشنگشا
بلفظ شیرین کردن صفاتش — پادشاهی هوشنگشا بی‌نامش

انجام:

بتاریخ وقت شه ناصرالدین — هزارو دویست هفتاد پنج بین
بهفتادو پنج سنهٔ تاریخش — واتتم کتاب زانام صریحش
تمام بی کتاب فرد هوشنگشا — ارچه وشیرویه هردوبدلخوا
تمام بی کتاب او درویش بچه — بصد مشقت هم چین ارچه
اسمعیل کلام تحصیل تمامه — کاری نکرده‌ی پری قیامه
خاصیت بواچه ائمه بد کلام — هر چه هوچی نمودی تمام
کاری نکردی ائمه بی وفا — خیر و احسانی پری مصطفی
هزاران درودو هزاران سلام — ز ما بر محمد علیه السلام

تمام شد وقت اذان ظهرفی‌یوم دوشنبه ۱۳ شهرشوال سنهٔ ۱۳٦ (۱۳۰٦)آه صد آه آه‌من الموت.

٤٥٤٧

نستعلیق سدهٔ ۱۴و۱۴ ؛ عنوان شنگرف ؛ آغاز در دیباچه و انجام افتاده ومیرسد به « شدن بالضم آشفتن » .

۲۴س×۱۰ ۲۱ × ۲۵۴گ×۱۵ ۲۵ ؛ کاغذ هندی ـ جلدتیماج عنابی ضربی.

منتخب اللغات شاهجهانی

از عبدالرشید تتوی است (حقوق ۲۰۶).

۴۵۴۸

نستعلیق خود شاعر.
۸س۷×۱۳ ، ۱۱س۳×۱۱×۱۷ ، کاغذ فرنگی ـ جلد نیماج قهوه‌ای مقوایی ،

دیوان

از مذنب است (مجلس۳:۴۰۷) ماده تاریخ هم دارد ودران شعراودر گفتگوی نادان و دانا (۲۰۵ـ۲۱۱) هم هست با شعر میرزا عبدالرحیم حیران (مورخ ۱۲۸۵ بخط مذنب درص۱۲۲ ـ ۱۲۳) و قصیدهٔ عربی احمدبن لطفعلی تبریزی بروش قصیدهٔ هاتف با دیباچهٔ منثورعربی (۱۴۳ـ۱۶۱) و شعر اسمعیل‌بن عبدالرحیم مورخ ۱۳۰۲ (۲۲۲).

۴۵۴۹

نستعلیق ابوالحسن‌بن عبدالله غیرت شیرازی در۱۰۴۰ ، عنوان ونشان شنگرف ، شعر اوهم در ص۱ هست. آغازافتاده.
۱۹س۵×۱۲ ، ۱۵۳ک۱۱×۲۰ کاغذ سپاهانی ـ جلد نیماج مشکی‌قهوه‌ای.

الشواهد الربوبیة فی المناهج السلوکیة

از صدرای شیرازی است.

۴۵۵۰

نستعلیق سدهٔ ۹و۱۰ ، اصلاح‌شده ، عنوان ونشان شنگرف ، آغازوانجام ومیانه افتاده. و پس و پیش‌شده.

۱۸س۷×۱۴ ، ۱۴×۱۳×۱۷ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدکیماج قهوه‌ای.

شرح لمعات

شرحی است بر لمعات عراقی ودرآن از شرح حق‌الیقین یاد شده ومانا از خود شارح است (ص۹و۳۲) شارح را ندانستم کیست (دیباچهٔ نفیسی بر کلیات عراقی ص لح ـ چلبی در لمعات) .

درآن آمده : (اما بعد کلمه‌ای چند در بیان مراتب) تنزلات (عشق) وجود مطلق که آن (برسنن سوانح) وطرق وسنن لوایح بود (بزبان وقت املا کرده‌می‌آید) سوانح را معنی ظاهر وواضح است نام کتابی بود آن امام غزالی در بیان اطوار انوار عشق و بیان مراتب و منازل آن تا آن کلمات یا املا (آینهٔ معشوق نمای هر عاشق) صادق و طالب واثق غیرعاشق آید ... (لمعهٔ اول در بیان بدایت عشق) و در بیان آنکه عاشق ومعشوق ظاهرند بعشق وظهور عشق بالذاتست و همه بالذات واحدند وباعتبار متغایر (اشتقاق) وظهور و انشقاق (عاشق ومعشوق) لفظا و معنی علما وعینا (ازعشق است) .

۴۰۵۱

نستعلیق سدهٔ ۱۰ر۱۱ ، عنوان شنگرف ، انجام‌افتاده ،
۱۹س۷×۱۵ ، ۱۸×۱۳×۱۷۵ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدکیماج سرخ.

الألفین الفارق بین الصدق والمین

از علامهٔ حلی است (سپه ۳:۱۸۳ ـ ذریعه ۲: ۲۹۸) .

۴۰۵۲

نستعلیق سدهٔ ۱۳،
۳۰س۱۰×۱۶ ، ۲۲×۱۷×۳۸ ، کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا عطف‌کیماج قهوه‌ای.

مناظره

گفتگوی دو دوست است یکی مسلمان و دیگری هندو و پرهیز کنندهٔ از خوردن گوشت جانوران و آزار آنها .

آغاز: بسمله ، الحمدلله الواحد الاحد ... سبب از ترقیم این چند کلمه آنست .

انجام: بپای خودشان زدند چون در اوایل این کتبها . . . متروك گردیده و اعتنائی بآن نداشتند .

۴۵۵۳

نسعلیق سدهٔ ۱۱ و ۱۲ درمتن وهامش.

۱۷س×۵ ، ۱۴×۹۷-۱۶-۲۴ ، کاغذ سپاهانی آهارمهره ، زرپاشی‌شده ـ جلدتیماج مشکی‌ضربی.

دیوان

ازانوری ابیوردی است و بترتیب تهجی .

۴۵۵۴

نسعلیق سعدالله در روز سه‌شنبه ۶ شوال ۸۰۳ ، عنوان و نشان شنگرف ، آغاز کتاب افتاده ، در آغاز نسخه شعرهای عربی و فارسی است .

۲۱س×۵ ، ۱۱×۸۹-۸-۱۶ ، کاغذ سمرقندی ـ جلدتیماج قهوه‌ای .

شرح الهدایه

شرحی است به « قول » بر رسالهٔ ابهری .

آغاز ازدیباچه افتاده : له شرح یکشف لهم عن وجوه فرائده نقابها و یذلل فی مسالك التحقیق من مطایا البیان صعابها ... قال المولی المصنف روح الله روحه ... القسم

الثانی فی الطبیعیات لما کانت الحکمة علما باحثا عن احوال الموجودات الخارجیة.

انجام : بل یکون زائلا کما ذکرنا فی الحالة الاولی هذا اخر ماقصدنا جمعه فی هذا الشرح من الفوائد واردنا نظمه فی هذا السلك من الفرائد ... هذا مع اعترافی بالعجز والقصور و انتساب معظم النقصان و الفتور لکن الله یمن علی من یشاء من عباده بالفضل والانعام ویدخل من یشاء فی رحمته والله اعلم بالصواب.

نسخ و نستعلیق ۱۲۴۴و۱۲۴۵ ؛ بیشتر آن نوشتهٔ محمدتقی قمی است .
سطرچلیپا ۱۴×۸ ، ۱۱×۶۳/۴ ، ۱۶×۱۱ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلدمقوا ۳ ورشه‌ها وعطف تیماج قهوه‌ای.

مجموعه

۱ـ الدرة المنظومة (۲ پ ـ ۲۴ پ) منظومهٔ فقهی بحرالعلوم سیدمهدی طباطبائی بروجردی است بعربی (ت ۱/۱۶۲۳ ـ طوس ۵ : ۴۱۹ و ۵۶۵) تاریخ سرودن آن ۱۲۰۵ (غره) است .

۲ـ دیوان (۲۵ پ ـ ۳۶ پ) از خلیل بن ابراهیم بکتاش موصلی بعربی درستایش میرزا حسین بن عیسی حسینی بادیباچه وقصاید است بترتیب تهجی .

آغاز : هذا الدیوان للعبد ... خلیل بن ابراهیم بکتاش الموصلی مادحا فیه المولی .. السید میرزا حسین بن السید عیسی الحسینی اطال الله بقاء ذاته القدسیة و ملاه باسرار الطافه الخفیة ... بسمله . الحمدلله الذی ارشف اذهان الادباء من لما (؟) المعارف وشفافها.

انجام :

لابرحتم یشم دوما علاکم من ختام النظام مسکا شذیا

۳ـ جنگ (۳۶ پ ـ ۷۳ پ) قصاید است بترتیب تهجی بعربی باشعرهای فارسی و بندهایی به نثر عربی و فارسی وانشائی بعربی (نوشتهٔ ۱۲۴۴ در تبدین قم) تاریخ تحریر محمدتقی درروستای خدیجه خاتون قم در ۱۲۴۵ هم دران هست . نیز شعرهای

عربی : شیخ رجب برسی درستایش علی ع وشیخ محمدعلی اعسم وحاج محمد رضای ارزی وسیدطباطبایی درستایش الخلاصة الالفیة ابن مالك وشیخ حسین نجفی در ستایش علی ع ویرا کنده‌های دیگر . در پایان شعری است بعربی بخط جعفر بن سید عبدالله شبر در تهران درمحرم ١٢٤٥.

٤٥٩٦

نسخ خود شارح در ١٠٥٥ ، عنوان وخط روی متن واعلان شنگرف.
٣١س٨×١٤ ، ٣٦×١٤٫٣ ، ١٩×١٤٫٣ ، کاغذ استنبولی ـ جلدلیماج قهوه‌ای ترنجی.

شرح التحفة الوردية

شرحی است ازحسین بن محمدبن علی بن احمد نعاوی مالکی بر متن منظومهٔ ابن الوردی زین الدین ابوحفص عمربن مظفربن عمرقرشی بکری شافعی (٦٨٩ـ٧٤٩) که در ١٥٠ بیت است وخوداوهم آنرا شرح کرده‌است . چلبی (٢٦٧:١) وبروکلمن (١٤٠:٢ ١٧٥:٢.S) ازاین شرح یادنکرده‌اند .

آغاز متن : بسمله .

قال الفقیر عمربن الوردی — لله شکری ابدا وحمدی

. . . .

وبعدفالجاهل بالنحو احتقر — وکل علم فالیه یفتقر
فاغن بهذی التحفة الوردیة — و مائة و نصفها محویة

انجام :

ووزن فاعل وفعال فعل — یغنی عن الباقی نظمی وکمل
و حامدا مصلیا علی — محمد و الآل والصحب ولا

آغاز: بسمله . الحمدلله الذي جعل الاعراب حجة اي حجة و روضة ذات بهجة

يانعة الثمار عاطرة الازهار... وبعد فقد سألني من لا يسعني مخالفته ... ان اعرب المنظومة المسماة بالتحفة الوردية للامام ... زين الدين يعدله عمر.

انجام : ماضحك الزهر في الكمام وطلع بدر التمام و كان الفراغ من جمع هذا الاعراب مستهل جمادي الاولى من شهور سنة خمس و خمسين و الف ختمت بالخير و الشرف على يد مؤلفه فقير مولاه حسين بن محمد بن علي بن احمد السماوي المالكي غفر الله له ولهم وللمسلمين.

٤٥٥٧

استعليق خوش سدهٔ ١٠ و ١١ ، عنوان شنگرف.
١٢س×١٢ ، ١٥×٩×٣٥٣ ، كاغذ سپاهاني - جلد مقوا تطف پارچه.

ترجمهٔ الفصول

ترجمه ايست از ركن الدين محمد فارسي كه كاشي بر فصول خواجهٔ طوسي (مدرس ٢٤٩).

٤٥٥٨

استعليق محمد كاظم بن حبيب الله كبريزي در ٢٧ ج ٢/ ١٠٠٧ و مقابله شده با نسخهٔ تصحيح شده از روي نسخهٔ بزرگترين شاگردان و والي خواجه جمال الدين محمود ، عنوان شنگرف ، همه حاشيه ها از روي نسخه ايست كه او آنرا خوانده و بخط خود نوشته است و آن نسخه هم همانست كه خود محقق آنرا ديده است ، حواشي با نشان « نسخه ، منه رحمه الله ، من افادات الاستاد دام ظله ، نسخه بدل ، منه رحمه الله من خطه ، منقول من خطه ، نقل من خطه قدس ، حم رحمه الله ، ح م ، للسيد الاستاد قدس سره ، ح م ، جمال الدين محمود رحمه الله ، خ ب ، من خط ح م رحمه الله ، مولانا معين يا مليث الدواني ، من آثار الواجب الجديد للدواني رحمه الله ح م من خطه ، ا م ه ، نقل من ح م بواسطة ، كذا افاد ، سمع نقل من الاشارات ، ا ه م دام ظله ، ا ه م ، من الشرح الجديد المجريد ، كتب في الحاشية بخطه الشريف ... كذا وجد بخط خواجه جمال الدين محمود رحمه الله ، كذا افاد الاستاد دام ظله ا ه م ، كذا افاد الاستاد دام [ظله] العالي ، كذا افاد دام ظله ، من الاستاد دام ظله » - دربكي آمده كه در نسخهٔ نوشته شدهٔ از روي نسخهٔ خواجه جمال الدين محمود هم در اينجا سفيد است و از روي حاشية صدريه آورديم و كامل ساختيم - ج م ،

کذا فی الحاشیة العلیه المنصوبة مذکور بعبارة السیدالاستاد قدس سره، ع م من خطه ، درضمن آمده « حاشیهٔ غیاث‌الدین منصور بر شرح مطالع» ولی درست نیست ، یادداشت املاشده مصوم بن رضی قاینی خراسانی مورخ ۲۰ ج ۲/۱۳۴۳ و محمدبن خاتون عاملی در ۱۰۴۰ و محمد مصحح و محمد اسمعیل موسوی هزارجریبی و کاظم تبریزی و غلامحسین مصاحب در ۲۴/۱۰/۲۰ و دیگری در ۱۲۹۶ دارد ، بایاداشت شمس‌الدین علی حسینی ، وقف محمدعلی ، بهادوقران (ص ع) ، نیز تملک حسین حسینی منطبب در ۱۲۹۴ و احمدبن حسین بن احمد طبیب شریف کنکاپنی تهرانی در ۱۲۹۶ (پایان) .

۲۱ س ۶ × ۱۴ ، ۱۴۸ ص ۱۰ × ۱۸ ، کاغذ سپاهانی ـ جلد تیماج مشکی .

تنویر المطالع و تبصیر المطالع

حاشیه‌ایست بر لوامع الاسرار فی شرح مطالع الانوار از جلال‌الدین دوانی در رد صدرالدین شکی، در رد بر حاشیهٔ نخستین خود او بر همین کتاب (ذریعه ۴:۴۷۲ و ۶:۷۷ ـ سپه ش ۳۳-۳) .

آغاز: الحمدلله الذی(۱) اطلع من مطالع البراعین لوامع انوار الیقین و ازاح بها ظلم الشکوک و الاوهام عن آفاق نفوس المستعدین ... و بعد فقد الحانی الحاج من یجب علی فی شرع الود ان انجاح مامولة .. الی النظر فیما علقه بعض الفضلاء الاشراف فی هذه الاطراف علی ما علقته علی حواشی المطالع ... والی ماعلقه غیری ... والی التعرض لدفع ماوقع له من الانحراف .. وسمیة بتنویر المطالع وتبصیر المطالع .

انجام : وانما یثبت العلم الی ماله ذلک الوجه بالعرض کما مر تحقیقه مرارا . هذا آخر ماوجدنا من الحواشی الشریفة الجلالیة علی حواشی المطالع وقد تمت فی سابع والعشرین من شهر جمادی الثانی من شهور سنة سبع والف والحمدلله اولا وآخرا وظاهرا وباطنا وصلی الله علی سیدالرسل وآله المعصومین الطاهرین . بلغت مقابلة و تصحیحا بالنسخة المصححة المنقولة من النسخة المصححة بتصحیح اعلم تلامذة المحقق قدس سره

۱ـ درهامش نسخه آمده ، واما بعدالحمدلولی النعم ودافع النقم والصلوة والسلام علی سیدالامم الهادی الی افوم الحکم وآله واولاده معدن الشرف والکرم ـ نسخه ـ .

خواجه جمال‌الدین محمود رحمه‌الله بحسب الجهد والطاقة الامازاغ عنه البصر و کل عنه النظر . و کل مافی حاشیتها منقولة من النسخة التی مر علیها خواجه جمال‌الدین محمود و کتب علیها بخطه الشریف والنسخة التی مر علیها ح م هی النسخة التی مر علیها المحقق قدس سره ووشحها بخطه الشریف وفی النسخة التی مر علیها خواجه جمال‌الدین محمود ماهذه صورته : « الحاشیة القدیمة و الجدیدة للعلم العالم العلامة جلال الحق و الدین محمد قدس سره علی المطالع وشرحه وحاشیته الشریفة الشریفیة وهذا خط احقر تلامذته واقل عبیده محمود بن یعقوب بن محمد بن یعقوب بن سیف‌الدین یحیی السلمانی الصالحانی » کتبه العبد المذنب المحتاج الی رحمة ربه الغفار محمد کاظم بن حبیب‌الله التبریزی عفی‌الله عنهما بحق حبیبه شافع یوم‌التناد وآله الامجاد .

٤٥٥٩

نسخ قاسم‌علی درقزوین در روز سه‌شنبه ۸ شعبان ۱۲۰۳ ، نقلان شنگرف ، متن زیرخط مشکی .
۱۴س×۹ ، ۱۵×۸س ، ۳۰×۱۵س ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی ضربی .

شرح تهذیب

از خواجه جمال‌الدین محمد بن محمود حسینی شهرستانی بر منطق تهذیب تفتازانی و آمیخته با متن (طوس ش ۱۲۷ منطق ـ ذریعه ۱۳ : ۱٦٤) درست همانکه در ش ٤٤٩٧ از ملا عبدالله یزدی دانسته شده است .

آغاز: هذا کتاب شرح حاشیه . بسمله . حمد و سپاس بی‌حد وقیاس حکیمی را سزد که زبان منطق فصیح و دل را طریق تصور و تصدیق صحیح کرامت فرموده ... اما بعد نموده میشود که ... جمال‌الدین محمد بن محمود الحسینی الشهرستانی . در اثنای اشتغال بتحصیل منطق تهذیب ... آنچه از مباحث این رساله صورت تنقیح میافت و در سلک تحریر میکشید ... بترتیب و تهذیب آن اقدام نمود ... الحمدلله حمد در لغت وصفی است بجمیل اختیاری در جهت تعظیم و تبجیل نه بطریق سخریه واستهزاء .

انجام : و این ظاهر شد از بیان مذکور والله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب .

۵۶۶۰

نستعلیق ابوالحسن درروز آدینه ۹صفر ۱۲۹۱ .
۱۶س۸×۱۶ ، ۱۴×۳۰۳×۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج ضربی عنابی مقوایی

دیوان

ازطالب مفتون رازی تهرانی ستایندهٔ فتحعلیشاه (ص ۸) و غزل است با تخلص مفتون وطالب بترتیب تهجی ومثنوی.

آغاز:

زآه وناله می‌بندم ره هر کاروانی را
که‌شایدزان‌نگارتوسفریابم‌نشانی‌را

....

زپلک‌چشم‌درهر آستان‌مفتون‌برم‌خاکی
مگر روزی بچشم آرم غبار آستانی را

انجام :

نخوردی چه مـی شاه یزدان پرست
ز دست تهمتن چنان کشت پست

۵۶۶۱

نستعلیق روز آدینه ۴ ذی‌حجهٔ ۱۱۳۵ عنوان، شنگرف
۲۵س۱۰×۱۵ ، ۱۵×۳۴۱×۲۱ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج مشکی.

اختیارات

از مجلسی دوم است در ۳۶ فصل و یك خاتمه.

۴۵۶۲

نستعلیق میرزا محمدحسین کمالوند خرم‌آبادی دیناتی روز دوشنبه ۲۱ محرم ۱۳۰۱.
۱۲س×۷، ۹×۱۱×۱۴، کاغذ فرنگی سفید و کبود - جلد مقوا.

تقویم الابدان

دستور درمان بیماریهاست از تب تا مفاصل و در آن سه گونه درمان برای بیماریها آمده یکی پادشاهانه دیگری درویشانه سومی برای خواص و عوام.

آغاز افتاده: و تناول نمودن خیار و خیارشنگ.

انجام: و دواهایی که بول براند استعمال نماید (تمام شد کتاب تقویم الابدان).

۴۵۶۳

شکسته نستعلیق محمد رحیم خراری در ۱۲ ج ۱/۱۲۶۹ در ش ۱، ش ۴ مورخ ۲۴ رمضان ۱۲۶۸، ش ۳ و ۴ بهمین خط، حواشی دارد.
۱۳س×۷، ۱۴×۱۲×۲۱، کاغذ فرنگی نخودی - جلد تیماج قرباقی.

مجموع ۴۵

۱ـ درة نظمیه (۱ ـ ۲۹) در تجوید بفارسی.

آغاز: مفتاح کلام هر بیان است بسمله.

ای نـام نامیت شده مفتاح هر کلام

وی از کلامت این همه عالم در انتظام

* * * *

دو زمان فتحعلیشاه قجر جامی ودین(؟)حامی ظلم رعیت راپناه

* * * *

درة النظمیة گفتا نام تاریخش خرد
زانکه مضمونش بود از بهر فراهاسند

انجام :

حمد لله شد تمام این منتخب عقد نظم نام ناظم وقتها(؟)
گنج لولو عقد ابیاتش بودای بجان(؟) یاد گیر یاد دهر کس بود مشتاق آن

۲ـ صفات حروف عجا (۳۰ـ۳۲) بندیست بفارسی .
۳ـ حروف جمل (۳۳ـ۳۴) بندیست بفارسی .
٤ـ لؤلؤ درج المضامین(۳۶ـ۵۰)ازمختار اعمی سپاهانی ودر تجوید بنظم فارسی.

آغاز: بسمله . من کلام ملامختار علیه الرحمة.

ای کلام از اعظم نام تو زیور یافته
درصفات وزسپاست زیب دیگر یافته

انجام :

عشر اثنین از صفر عاشر شمر ابیات آن
لولو درج المضامین نام شایسته بدان

قاریا زین نظم موجز بهر چون یابی نما
در حق مختار اعمای صفاهانی دعا

٤٥٦٤

نستعلیق طالع یزدی در ۱۲۴۱.
۱۲ر۱۱×۲۱ ، ۲۳×۱۴٫۳۶۷ ، کاغذ فرنگی لخوری ـ جلد متوا عطف تیماج مشکی.

جنگ

شعرهای فارسی است گردآوردهٔ خداوردی طالع یزدی که نزد مصطفی‌قلی‌خان قاجار فرمانروای سبزوار بوده‌است(ذریعه ۹:۶۳۹) در ۱۲۴۱ (ص۱۶و۲۱و۳۴ـ۴۱و۴۳ و۴۵و۵۰و۵۴) با نامه‌ای بفارسی از او برای پدرش از روستای زرقان سبزوار (٤٤) وبندی به نثرفارسی از مجمع‌الحکایات (۱۲۹ـ۱۳۰) وشعرمورخ دههٔ سوم‌ج۲/۱۲۵۵ (این یکی بخط دیگراست) .

چنین است فهرست نامهای شاعران :

فردوسی ۱ ، سلمان ساوجی۲، سائل شیرازی ۹ ، واعظ قزوینی ۱۰، سعدی۱۱، میرزا احمد تسلیم طبیب‌سبزواری‌وعامی وحزین ۱۲ ، شوکت ۱۳ ، نصیر۱٤ ،مشتاق سپاهانی و ابوطالب کلیم وعاشق سپاهانی ۱۵ ، محتشم کاشی ۱٦ ، رفیق سپاهانی۱۷، صفی‌قلیخان شاملو ۱۹ میررضی ارتیمانی ۲۲ ، نظیری نیشابوری ۲٤ ، خداوردی طالع گردآورندهٔ جنگ ۳٤ـ٤۱ و جاهای دیگر ، لطفعلی بیك آذر ۳٦ ، آقا هادی متخلص بهادی ٤۱ ، صایب تبریزی و صادق ٤۲ ، شیخ علی‌نقی کمره ای متخلص به تقی ٤٦ ، جوهری ٤۷ ، رضا قلی بیك لمعه ٤۸ ، خاقانی شیروانی ٤۹ و ۱۱۲ ، حافظ شیرازی ۵۱ سوزنی ٦۹ ، اثیرالدین اومانی ۷۱ ، میرزاهمای شیرازی ۷۷،شیخ‌بهایی وطایرشیرازی ۸۲ ، میرزا شهاب ۸٦، سلیم تهرانی ۹۳ ، شاه نعمةالله (ترجیع‌بند)۹٤، ابن یمین ۹٦ ، میرزا صادق هجری ۹۷ ، طوفان هزارجریبی ۱۰۸ ، شاه فضل تمیمی (مثنوی آفاق وانفس)۱۰۸ ـ ۱۱۱ ، جلال ۱۱٤ ، مسکین سپاهانی ۱۱۹ ، میرزاافسر کرمانی ۱۲۱ ، نادر ۱۲۲ ، نصوبی ۱۲۹ ، هاتف ۱۳۲ .

٤٥٦٥

نستعلیق و تسخ مؤلف در۱۳۴۵ .

۱۳س۷×۱۲ ، ۳۴۹گ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی — جلدمقوا۳پوشها وعطف تیماج‌قهوه‌ای،

مجموعه

۱ـ حاشیهٔ البهجة المرضیة (۲ پ ـ ۱۵۲ر) از قاسم سامنی ملایری متخلص به قاسم وقاسما و حاشیه مانندیست براین کتاب و شرح شواهدآن .

آغاز: هذا کتاب ایرادهای سیوطی . بسمله . یعنی ابتدا میکنم بنام خداوندی که این صفت دارد رحمن است.

انجام : باید او مبنی برضم باشد اما در(ننوشته مانده).

۲ـ حاشیهٔ مغنی اللبیب (۱۵۳ پ ـ ۲۲٤) از همو که هنگام خواندن این کتاب بفارسی ساخته وشواهد ومشکلات آن را شرح داده است.

آغاز: هذا کتاب شواهد مغنی اللبیب . بسمله . الحمدلله استتما مالنعمته .

انجام : والجمله خبر الناس ... کقولهم الثمن منو (درمبحث اذ) .

۳ـ جنگ(۲۲٤ پ ـ ۲۳۵ر) شعرفارسی خود قاسم مورخ دوشنبه شعبان و قصیدهٔ فاآنی وشعر سعدی ومخمس دربارهٔ زن ازقاسم وصیغهٔ نکاح مورخ۱۳۲۵.

٤ـ حاشیهٔ الفوائد الضیائیة (۲۳۷ر ـ ۵۲۱) ازهمو وبفارسی .

آغاز: هذا کتاب ایرادهای شرح جامی . بسمله . الحمدلولیه . . . یعنی گفته است صاحب جامی ابتدا میکنم بنام خداوندی که این صفت دارد رحمن است.

انجام : اما چونکه صلاحیت اعراب دارد تم حدالاعراب جمعاومنعا.

در۲۳۶ پ ـ ۲۳۷ ر بقدیست دربارهٔ حدیث کل امرذی بال بفارسی .

٤٥٩٦

تعلیق سدهٔ ۱۲و۱۳ ، عنوان ونشان شنگرف ، آغاز افتاده ، کتاب درصرف وعطف جلد بدایع الآثار نامیده شده .

۱۵س×۸ ، ۱۵×۱۷۰ص×۱۲×۲۰ ؛ کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج قهوه‌ای ضربی ترنجی.

جذوات

ازمیرداماد است و در آن از تاریخ نهصدوشصت واز ایماضات وتشریقات وتقویمات وتصحیحات تقویم‌الایمان و رواشح سماویه او یاد شده و دوازده جذوه در آن هست.

۴۵۶۷

نسخ سدهٔ ۱۳و۱۴ ، عنوان و نشان شنگرف ، حواشی دارد ازشرح‌میرجندی‌وجز آن.
سطرجلیپا ۹×۱۴ ، ۲۰س۱۵×۲۱ ، کاغذ فرنگی کبود ـ جلدتیماج‌قهوه‌ای‌ضربی‌مقوایی.

بیست‌باب درمعرفت اسطرلاب

از خواجهٔ طوسی است (مدرس ۲۳۵و۳۰۹)

۴۵۶۸

نسخ سدهٔ ۱۰و۱۱ ، عنوان درشت مشکی وشنگرف ، نشان‌شنگرف حواشی‌بالشان ه منه ، فاضل سمرقندی ، شرح طوالع ، وجزاینها» .
۲۴س۹×۱۷ ، ۱۰۸گ۱۴×۲۴، کاغذسپاهانی ـ جلدتیماج‌مشکی‌مقوایی.

مجموعه

۱ـ حاشیهٔ‌حاشیهٔ‌تحریر القواعدالمنطقیة (۲ پ ـ ۳۲ ر) حاشیه‌ایست‌برحاشیهٔ شریف گرگانی.

آغاز: قوله ورتبته علی مقدمة اه الضمیر راجع الی‌الکتاب‌المذکورسابقا .

انجام : التنبیه علی ان المدعی بدیهی (احمدالدین رحمةالله‌علیه).

۲ـ حاشیهٔ حاشیهٔ‌تحریر القواعدالمنطقیة (۳۶ ر ـ ۱۰۶پ) ازعمان‌بن‌یحیی‌بن علی فارسی برحاشیهٔ شریف گرگانی (طوس ش۳۶منطق).

آغاز افتاده : نفسیة و خرایند لطیفة ونبهت علی‌موقع الزلل . . . قوله و رتبته اعلم ان من داب المصنفین ان یشیروا فی اول تصانیفهم الی اجزائها.

انجام : کان الامرین المتضادین لکان اولی .

۳ـ الرسالة الوضعیة (۱۰۷ پ ـ ۱۰۸ ر) ازقاضی عضد ایجی است.

۴۵۶۹

نسخ ۱۰۷۳ ، عنوان و نشان و رقم وشکل‌شنگرف ، حواشی‌بالشان ، محمدباقر ، مظفرمنجم ، حکیم‌حسینی ، ج م .

۱۶س×۱۲ ، ۳۴۲×۱۰۰×۲۰ ، کاغذ سپاهانی ـ جلدتیماج زرکوب مقوایی‌عطف‌قهوه‌ای .

تحریرالاکر

تحریری است از اکرئاوذوسیوس از خواجهٔ طوسی .

۴۵۷۰

نستعلیق دهة سوم ج۱/۱۲۷۹ درکرمانشاه درش۱ ، ش۲ ازهمین تاریخها ، عنوان شنگرف در ش۱ ، در۴۷ پ ـ ۵۰ ر شعرهای تربی‌است مورخ۱۳۲۴ نوشتهٔ عبدالوهاب بیان‌الملک ، شعر فارسی‌در بارهٔ « قاعده تقسیم مبلغ یامقدارقسط شهوریاایام» در۲۳ پ هشت مورخ شب۲۷رمضان ۱۳۳۴

۱۴س×۷ ، ۱۲×۱۴۰×۳۰ ، کاغذ فرنگی ـ جلدتیماج‌نریاکی‌ضربی.

مجموعه

۱ـ خلاصة‌الحساب (۲ پ ـ ۲۱ پ) از شیخ بهایی که از کسی در آن در این نسخه یاد نشده است.

۲ـ اشکال تحریر اقلیدس (۲۳ پ ـ ۴۰ پ) تنها همان شکلهای فضایای مقاله‌های ۱ـ۱۱ اصول‌اقلیدس است .

٤٥٧١

نستعلیق محمدباقر بن محمد شفیع تویسرکانی در چاشت روز پنجشنبه ۲۰ ج ۲/ ۱۱۱۵ و مقابله‌شده با نسخه‌ای که از رویش او نوشته‌شده در شب پنجشنبه ۲۹ ج ۲ در مدرسهٔ ملاعبدالله در سپاهان ؛ عنوان و نشان شنگرف .

۱۹س۸×۱۴ ، ۱۴س۱۲×۱۹ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج مشکی

حاشية تحرير القواعد المنطقية

از جلال‌الدین محمد دوانی (ذریعه ٦ : ۳۷ - طوس ۲۲:۱ ش ۷۰ منطق).

آغاز: بسمله . و به نستعین . عونك یا کریم فی التتمیم جل من ظهرت علی حواشی الاکوان اسرار قدرته الشاملة .

انجام: فانه شامل للعرض المرکب الصادر عن المختار فافهم والله یعلم .

٤٥٧٢

شکسته نستعلیق سدهٔ ۱۱ ، آغاز و انجام افتاده : دفتر اول است و چون قمر بحر رحمت الهی بی‌پایان است - ریاحین مجالس صفات» .

۱۲س۶×۱۲ ، ۱۲۰ ف۱۱×۱۸ ، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج قهوه‌ای ضربی.

منشآت

دستورنامه‌های دوستانه و فرمانها و منشورهای درباری و دیوانی زمان صفویان است .

٤٥٧٣

نستعلیق دههٔ سوم شوال ۱۲۱۸

۱۵س۱۱×۱۶ ، ۳۴۰ ف۱۷×۲۲ ، کاغذ فرنگی - بی‌جلد

ترجمهٔ اعتقادات

ترجمه‌ایست از اعتقادات ابن‌بابویه قمی از ابوالفتح حسینی که در سی‌وچهار باب وبنام «شاهزاده مهین بانو سلطانم» ساخته است (دیباچه) درذریعه (٤ : ٧٩) از چهار ترجمه یاد شده و در سپهسالار (ش ۱۸۳۹/۱) نیز ترجمه‌ای هست.

آغاز: بسمله ... بعد از محامد وافیات کریم واهب العطایات و حکیم معطی المسئلات ... بموقف عرض رسانیده میشود.

انجام: شیخ فرموده‌اند که این خبر را استخراج نموده‌ام باسناد آن از شرح امیرالمؤمنین ع در کتاب توحید. این است ترجمهٔ خلاصهٔ اعتقادات که اتمام یافت دراشرف اوقات ... وعترته افاضل المخلوقات.

٤٥٧٤

نسخ سدهٔ ۱۲ و ۱۳ ، عنوان شنگرف ، اندازه بیاضی است از بر ۳ ج ۱۹۱۱ باب ۳ شمار.
سطر جلیپا ۱۳ × ۱۸ ، ۳۱۹۰ × ۱۶ ، ۳۴ × ۲۲ ، کاغذ فرنگی ـ جلد تیماج سبز ضربی عطف قهوه‌ای

جنگ

شعرهای ترکی باعنوان نظیره در بسیاری از جاها از نهاری و نظمی واحمدپاشا و روانی و ذاتی، و شمعی و خیالی و حالی و بیانی و نجاتی و صنعی و شیخی و رمزی و سهایی و کمال و درونی و رحمی و حیرتی و نظامی و بصیری و وصفی و خاوری و تاجی‌زاده و هجیری و شوقی و آهی و قادری و ذهنی و قاسم‌پاشا و منیر و جم و مسیحی و حدیدی و عمروی و جعفرپاشا و نقابی و فخری و ابراهیم پاشا و سلطان قورقود و اسحاق و سروری و عطا و جامی و سوزی و شاه و امری و کامی و طالمی و معیدی و مفتی خواجه‌زاده و وصفی و شاه‌روپیر احمد و روحی و رمزی و حیرتی شیدا و نسیمی و لامعی و عطایی و خضری

وسلطان جم ولطفی وسجودی ومحمود پاشا وشیابی وصافی ونهانی وهلاکی و قدسی و وصفی ونگاهی ورحیمی وهلالی واعلی و فغانی ویحیا و خواجه چلبی زاده و نهالی وصبایی وسلطان سلیمان و کمال پاشازاده وفرخی وغمی ولطیفی و عبدالکریم زاده و جمالی و کاتب صورت مکتوب وسلطان مراد خالی وشرف ونقمی وعلوی وباقی ویمنی وقبولی وشانی واحمد وفغانی وخلیل وراسخ وخامل وجوشخون وخسرو وفروزی ومراد افندی وعصمت ونابی (۱۱۳ر-۱۳۷ پ) وتر کیبی روحی (۱۳۸ر-۱٤۱ر) وحاجی محمود اردلانی ومفرد ومعشر عالی وویسی افندی (۱٤۲ر-۱٤٥پ) وجنانی وثابت و شهری وتزمی بدخشانی وآگاه وثاقب وامیری وطبیبی ووجدی وریاضی وفهیم واتهم وبهاری ومصطفی وچتمه چی وهاشم (ستایش فایق بیك) وزینب قدین وزوجه ثابی وعبدالفتاح بیك ومشغوفی ونحیفی (۱۸٦ ر- ۱۹۰) وامنی وحسبی چلبی (وعاظ نامه برای تعمیر جامع مغیسالی محمدپاشا).

شعرهای ترکی غزل است ورباعی وفرد ومخمس ومسدس ولغز وستایش وچند بیت فارسی در آغاز ودر میانه هست.

٤٥٧٥

نستعلیق سدهٔ ۱۳ ، عنوان شنگرف.

۱۵س۷×۱۳ ، ۳۹۸ ص ۱۱×۱۸ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج خاکستری ضربی

المناجاة

مناجات منسوب به علی(ع) است با دیباچه ای بفارسی دربیان سند وخواص آن واین مناجات آیاتی است که از سور قرآن گرفته شده است از فاتحه تاناس.

٤٥٧٦

نستعلیق محمود بن جمال الدین موسوی خوانساری در ع ۲/۱۲۸۸ در ش ۹، ش ۲ بهمین خط عنوان شنگرف جدول مشکی،

۸س۵×۹ ، ۱۸۷ ص ۸×۱۴ ، کاغذ فرنگی - جلد تیماج قهوه ای ضربی ترنجی مقوایی،

مجموعه

۱ـ المفیدفی علم‌التجوید (۱پ ـ ۲۲ پ) از حسن‌بن شجاع بن محمدبن حسن تونی (منزوی ۱: ۲۲۲ ـ سپه‌ش ۱/ ۲۵۱۵ ـ حقوق ۴۸۱).

۲ـ جنگ (۲۳ ر ـ ۱۸۷ پ) مطالب پراکندهٔ عربی وفارسی است درادب وخبر شیعی وازآنها است نامهٔ احمد اردبیلی بشاه عباس و پاسخ او (۲۵پ ۲۶ر) وشعرمفلح بعربی از مجموعه جمال الدین بن علی موسوی خوانساری که ناتمام بوده وپسرش از روی آن این مطلبهاپراکنده را دراینجاآورده است،پاره از اینها از کشکول بهایی و کتاب محمد تقی مجلسی گرفته شده است وبنظم است ونثر.

۴۵۷۷

نستعلیق سدهٔ ۱۰ه، سرلوح وجدول زرولاجورد،
۱۲س۷×۱۲، ۱۷۶×۱۲۳×۲۰، کاغذ سمرقندی ـ جلدروغنی زمینه سبزوگلدار برنگهای سرخ وارده درون قهوه‌ای‌آراسته وبسیارزیبا.

دیوان

از فضلی وغزل‌است بترتیب تهجی‌باهمین‌تخلص (۱ـ۳۳۳) ورباعی(۳۳۴ـ۳۴۰) نزدیك بچهار هزاروانددی ودرپایان بتدیست بنقش‌درسه صفحه و نیم در بارهٔ او ولی مطلبی‌ازان‌دربارهٔاوبدست‌نمیآید.

آغاز:

چو گل‌بشکفته‌درباغ‌خردصد گونه‌مشکلها
سراز کتم عدم آورده بیرون غنچهٔ دلها
چسان افسانهٔ عالم نگردد قصهٔ عشقی
که‌باشدمبحث‌شرع‌جنونش‌درس محفلها

لباب خون شد ازشوق لبش جام دل فضلی
الا یا ایها الساقی ادر کاسا و ناولها

انجام :

ازعشق تو خوش بود چو خم جوشیدن
بر یاد لبت ساغر مـی نوشیدن
سر در قدمت نهادن آنکسه ز وفا
در راه جفای تو بجان کوشیدن

(ازاینجا درپایان رباعیها افتاده ومیرسد بخاتمهٔ منشور) .

هرجا که کند طرب فرخنده خطاب
ذکـر مـی عشق تو بر آواز رباب
از ذوق سماع ذکـر آن بادهٔ ناب
عقل و دل و جان من مست و خراب

که یکسره پیروان طریقت را از تجرع زلال افضال توفیق حقیقت سیرابی بخشایی

رباعیهٔ :

یارب زمی محبتم جامی بخش — وزساغر دولتم سرانجامی بخش
کامم ز تو جز غایت بی کامی نیست — ای غایت کامها مرا کامی بخش

... عاشق مستی مسلوب الاختیار را بر زبان که ترجمان دل محبت نشانست.

٤٥٧٨

نسخ محسن ابن محمد حسین در چاشت روز دوشنبهٔ ذی حجهٔ ۱۰۷۷ ، عنوان شنگرف
۱۴س۴×۱۲ ، ۱۷×۹٫۵×۵۲ ، کاغذ سپاهانی ـ جدولبه اچ عنابی ضربی ترنجی مقوایی

الحديقة الهلالية

از شیخ بهایی است (منزوی ۱:۹۹).

٤٥٧٩

تعلیق مورخ ۱۳ج۱/۹۰۴۱ و از آغاز در مسئلهٔ طب افتاده در ش۲، ش۱و۳ بهمین خط، جای عنوانها سفید مانده است.

۱۸س۶×۱۲، ۳۴۸ ، ۱۱×۱۸، کاغذ سپاهانی - جلد تیماج سرخ ضربی مقوایی

مجموع ۴۵

۱ـ اثبات الواجب (۱ ر - ۱٤ پ) در ذات و صفات خدا است در چندین بخش و در آن از رسالهٔ طوسی در پاسخ قونوی یاد شده است.

آغاز افتاده: و وجودات الاشیاء هی هذه الحصص ... اذا عرفت هذا فنقول کما انه یجوز ان یکون هذا المفهوم زاید علی الوجود الخارجی.

انجام: فیمکن ان یکون الصادر اولا بالوجود العینی اکثر من واحد کما ذهب الیه الصوفیة.

۲ـ انموذج العلوم (۱۵ ر - ٤۵ پ) از دوانی در آن آمده که من اغلاطون را در خواب دیده‌ام و از حاشیهٔ او بر شرح تجرید یاد شده است.

۳ـ رسالة الوجود (٤۵ پ - ٤۸ پ) از جامی (ف ۵۱۷).

Publications de L'Université
de Téhéran
699

فهرس

مخطوطات المكتبة المركزية بجامعة طهران

تأليف

محمد تقي دانش پژوه

Catalogue

Méthodique, descriptif, et raisonné

des Manuscrits

de la Bibliothèque Centrale de l'Université de Téhéran

Par

M.T. DANECHE-PAJOUH

کتابخانه مرکزی
Central Library
Tehran

مطبعة جامعة طهران
١٣٨١

Imprimerie de l'Université
Téhéran 1961